

UNIVERZITET EDUKONS U SREMSKOJ KAMENICI
FAKULTET ZA STUDIJE BEZBEDNOSTI
PRIMENJENA BEZBEDNOST

KONCEPTUALNI MODEL CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI
SRPSKOJ
DOKTORSKA DISERTACIJA

Mentor:
Prof. dr Samed Karović
Prof. dr Siniša Domazet

Kandidat:
Željko Zorić

Sremska Kamenica, 2021. godina

UNIVERZITET EDUKONS U SREMSKOJ KAMENICI
FAKULTET ZA STUDIJE BEZBEDNOSTI
PRIMENJENA BEZBEDNOST

KONCEPTUALNI MODEL CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI
SRPSKOJ
DOKTORSKA DISERTACIJA

Mentor:
Prof. dr Samed Karović
Prof. dr Siniša Domazet

Kandidat:
Željko Zorić

Sremska Kamenica, 2021. godina

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

Redni broj:
RBR
Identifikacioni broj:
IBR
Tip dokumentacije: monografska dokumentacija
TD
Tip zapisa: tekstualni štampani materijal
TZ
Vrsta rada: završni-rad
VR
Autor: Željko Zorić, mg
AU
Mentor: prof. dr Samed Karović
MN prof. dr Siniša Domazet
Naslov rada: „Konceptualni model civilne zaštite u Republici Srpskoj“
NR

Jezik publikacije: Srpski (ćirilica)
JP
Jezik izvoda: Srpski /engleski
JI
Zemlja publikovanja: Republika Srbija
ZP
Uže geografsko područje: Sremska Kamenica
UG
Godina: 2021.
GO
Izdavač: Autorski reprint
IZ
Mjesto i adresa: Edukons, Sremska Kamenica, Vojvode Putnika 87.
MA

Fizički opis rada: Broj poglavlja: VI, strana: 437, tabela: 11,
FO slika: 8, šema: 56 literature; 263.
Naučna oblast:
NO
Naučna disciplina:
Predmetne odrednice:
PO

Čuva se: Biblioteka Edukons, Sremska Kamenica
ČU
Važna napomena: nema
VN
Izvod/apstrakt
Datum prihvatanja teme rada:
DP
Datum odbrane:
DO

Članovi komisije:

KO

Predsjednik: dr Vladimir Jakovljević, redovni prof. Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu

Član: dr Samed Karović, redovni prof. Fakultet za studije bezbednosti, Univerzitet Edukoms u Sremskoj Kamenici

Član: dr Jasmina Gačić, redovni prof. Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu, Studije civilne zaštite i zaštite životne sredine

Član: dr Zvonimir Ivanović, redovni prof. Kriminalističko-policijski Univerzitet, Beograd

Član: dr Siniša Domazet, vanredni prof. Fakultet za studije bezbednosti, Univerzitet Edukoms u Sremskoj Kamenici

KEY DOCUMENTATION DATA

No.:
NO

Identification number:

ID no.

Typ of documentation: monograph documentation

TD

Type of record: printed text material

TD

Type of assignment: doctoral thesis

TA

Author: Željko Zorić, M.Sc.

AU

Mentor: Samed Karović, PhD, full prof.

MN Siniša Domazet, PhD, Associate Professor

Title of paper: „Conceptual model of civil protection in the Republic of Srpska“

TP

Published in (language): Serbian language (cyrillic)

PI

Language of excerpts: Serbian/English

LE

Published in (country): Republic of Serbia

PI

Narrow geographic area: Sremska Kamenica

NGA

Year: 2021.

YR

Publisher: Author's reprint

P

Place and address: Educons, Sremska Kamenica, Vojvode Putnika 87.

PA

Physical paper description: Number of chapters: VI, pages: 437, tabs: 11,
PD pictures: 8, schema: 56, literature 263.

Scientific branch:

SBScientific discipline:

Subject guidelines:

SG

Filed in: The Library of Educons, Sremska Kamenica

FI

Important remarks: none

IR

Excerpt/abstract

E

Date when paper was received:

DR

Date of paper defence:

DPD

Committee members:

CM

Chairman: Vladimir Jakovljević, PhD, full prof. Faculty of Security, University of Belgrade

Member: Samed Karović, PhD, full prof. Faculty of Security Studies, Educons University in Sremska Kamenica

Member: Jasmina Gačić, PhD, full prof. Faculty of Security, University of Belgrade

Member: Zvonimir Ivanović, PhD, full prof. University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade

Member: Siniša Domazet, PhD, Associate Professor Faculty of Security Studies, Educons University in Sremska Kamenica

APSTRAKT

Savremeni razvoj ljudske civilizacije prate brojna ugrožavanja. Naročito su izražena ona koja dolaze od strane prirodnih sila. Nažalost, čovjek nekim svojim aktivnostima negativno utiče na nastanak brojnih promjena u prirodi. Te promjene se najčešće manifestuju kroz pojavu elementarnih nepogoda koje sve više pogađaju civilno stanovništvo i objekte infrastrukture. Kvalitetan odgovor na sve češća ugrožavanja nije moguć bez kvalitetne pripreme civilne zaštite, kao prvog ešalona u zaštiti čovjeka i drugih dobara od elementarnih nepogoda.

Imajući u vidu demografsku sliku planete, industrijski razvoj, kao i obim ugrožavanja, savremeni sistemi civilne zaštite često izlaze iz nacionalnih okvira i prelaze u sferu regionalnog, pa i globalnog odgovora na sva ugrožavanja. Regionalni, kao i globalni odgovor nije moguć bez kvalitetno organizovanih nacionalnih sistema civilne zaštite. U tom smislu napisana je i ova doktorska disertacija naslovljena kao „*Konceptualni model civilne zaštite u Republici Srpskoj*“. Namjera joj je da opravda primjenu različitih naučnih metoda istraživanja u razvoju modela civilne zaštite koji može odgovoriti savremenim ugrožavanjima.

Shodno definisanom problemu i predmetu istraživanja, opšti cilj istraživanja jeste projektovanje konceptualnog modela sistema civilne zaštite Republike Srpske, kao sistemskog pristupa izgradnji i razvoju civilne zaštite za primjenu u praksi. Projektovanje nultog konceptualnog modela sistema civilne zaštite izvršeno je primjenom metode modelovanja, teorije sistema, teorije informacija, teorije upravljanja i teorije odlučivanja. Ekspertsko ocjenjivanje nultog konceptualnog modela sistema civilne zaštite je bazirano na primjeni modifikovane delfi metode.

Iz suštine problema i hipotetičkih stavova je formulisano osnovno pitanje koje glasi: „Kakav model civilne zaštite u Republici Srpskoj pruža efikasnu i efektivnu zaštitu u vanrednim situacijama, zasnovan na pravnom okviru Evropske unije i nacionalnom pravnom okviru"? Metod istraživanja je doveo do razvoja nultog modela koji je baziran na stvarnim potrebama, pravnom okviru Evropske unije i Republike Srpske. Konceptualni model obezbjeđuje efikasnost i efektivnost upotrebe civilne zaštite.

ABSTRACT

The modern development of human civilization is accompanied by numerous threats. Those that come from the forces of nature, are especially pronounced. Unfortunately, some activities of human are negatively affected the occurrence of numerous changes in nature. These changes are most manifested through the occurrence of natural disasters that increasingly affect the civilian population and infrastructure facilities. A quality response to the increasing threats is not possible without quality preparation of civil protection, as the first echelon in the protection of man and other goods from natural disasters.

Having in mind the demographic picture of the planet, industrial development, as well as the scope of threats, modern civil protection systems often go beyond the national framework and move into the sphere of regional and even global response to all threats. A regional as well as a global response is not possible without well-organized national civil protection systems. In that sense, this doctoral dissertation was written, named "Conceptual model of civil protection in the Republic of Srpska". Its intention is to justify the application of various scientific research methods in the development of a civil protection model that can respond to modern threats.

According to the defined problem and subject of research, the general goal of the research is to design a conceptual model of the civil protection system of the Republic of Srpska as a systemic approach to the construction and development of civil protection for application in practice. The design of the zero conceptual model of the civil protection system was performed using the modeling method, system theory, information theory, management theory and decision theory. Expert assessment of the zero conceptual model of the civil protection system is based on the application of the modified Delphi method.

From the essence of the problem and hypothetical attitudes, the basic question was formulated, which reads: "What model of civil protection in the Republic of Srpska provides efficient and effective protection in emergency situations based on the legal framework of the European Union and the national legal framework"? The research method has led to the development of a zero model based on real needs, the legal framework of the European Union and Republic of Srpska. The conceptual model ensures the efficiency and effectiveness of the use of civil protection.

SADRŽAJ

UVOD	19
1. PROBLEM ISTRAŽIVANJA	23
2. PREDMET ISTRAŽIVANJA	27
3. CILJEVI ISTRAŽIVANJA	29
4. HIPOTETIČKI OKVIR	29
5. NAČIN ISTRAŽIVANJA	30
6. NAUČNA I DRUŠTVENA OPRAVDANOST ISTRAŽIVANJA	35

I POGLAVLJE

BOSNA I HERCEGOVINA

1. OPŠTI OKVIRNI SPORAZUM ZA MIR - DEJTONSKI MIROVNI SPORAZUM	37
2. REPUBLIKA SRPSKA.....	39
2.1. REPUBLIKA SRPSKA U OKVIRU BOSNE I HERCEGOVINE.....	39
2.2. PRAVNI STATUS REPUBLIKE SRPSKE	43
2.3. TERITORIJALNA ORGANIZACIJA REPUBLIKE SRPSKE	44
2.4. GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE REPUBLIKE SRPSKE	49
2.5. STANOVNIŠTVO I PRIVREDNI RESURSI	50
2.6. GEOGRAFSKO-DEMOGRAFSKI I POLITIČKI ČINIOCI RAZVOJA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ	53

II POGLAVLJE

SISTEM ZAŠTITE I SPASAVANJA

1. POJAM, STRUKTURA I KARAKTERISTIKE SISTEMA ZAŠTITE I SPASAVANJA U REPUBLICI SRPSKOJ.....	62
1.1. CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU ZAŠTITE I SPASAVANJA U REPUBLICI SRPSKOJ.....	76
1.1.1. Organizacija civilne zaštite u Republici Srpskoj.....	77

1.1.2. Zadaci civilne zaštite u Republici Srpskoj	80
1.1.3. Kapaciteti civilne zaštite u Republici Srpskoj	81
1.1.4. Organizacija i rukovođenje civilnom zaštitom u Republici Srpskoj.....	83
1.1.5. Problemi funkcionisanja civilne zaštite u Republici Srpskoj.....	89

III POGLAVLJE

CIVILNA ZAŠTITA U EVROPSKOJ UNIJI

1. ORGANIZACIJA, PRIPREMA I PRINCIPI RADA CIVILNE ZAŠTITE U POJEDINIM DRŽAVAMA ČLANICIMA EVROPSKE UNIJE.....	97
1.1. CIVILNA ZAŠTITA U HRVATSKOJ.....	98
1.2. CIVILNA ZAŠTITA U SLOVENIJI	106
1.3. CIVILNA ZAŠTITA U MAĐARSKOJ.....	116
1.4. CIVILNA ZAŠTITA U AUSTRIJI	122
2. UPOREDNA ANALIZA BITNIH SVOJSTAVA CIVILNE ZAŠTITE U NEKIM ZEMLJAMA I U REPUBLICI SRPSKOJ	126

IV POGLAVLJE

PRAVNA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE

1. PRAVNA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE U EVROPSKOJ UNIJI	131
2. PRAVNA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ.....	141
2.1. ZAKON O CIVILNOJ ZAŠTITI	142
2.2. USAGLAŠENOST PRAVNOG OKVIRA ZAŠTITE I SPASAVANJA U REPUBLICI SRPSKOJ SA PRAVNIM OKVIROM EVROPSKE UNIJE	143

V POGLAVLJE

VANREDNE SITUACIJE

1. TEORIJSKI KONCEPT VANREDNE SITUACIJE.....	145
--	-----

1.1. POJAM, VRSTE I KARAKTERISTIKE VANREDNE SITUACIJE	146
1.2. ODNOS VANREDNE SITUACIJE, VANREDNOG STANJA I KRIZE	152
2. PRAVNI OKVIR VANREDNIH SITUACIJA.....	155
3. PROCJENA UGROŽENOSTI REPUBLIKE SRPSKE OD ELEMENTARNIH NEPOGODA	164

VI POGLAVLJE

PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA

1. ANALIZA AKTUELNOG STANJA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ.....	173
1.1. ANALIZA POSTOJEĆE ORGANIZACIONE STRUKTURE SISTEMA CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE - STRUKTURA, SISTEMI, PODSISTEMI I ELEMENTI SA STANOVIŠTA CIVILNE ZAŠTITE	173
1.2. ANALIZA POSTOJEĆE ORGANIZACIONE STRUKTURE SISTEMA CIVILNE ZAŠTITE - REPUBLIČKA UPRAVE CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	174
2. UPRAVLJAČKI ELEMENTI KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ.....	177
2.1. DEFINISANJE PROCEDURA ODLUČIVANJA	178
2.2. NADLEŽNOSTI U IZRADI I UPOTREBI PLANA ZAŠTITE I SPASAVANJA.....	178
2.3. ELEMENTI PLANA ZAŠTITE I SPASAVANJA	179
3. LOKALNE SAMOUPRAVE U SISTEMU CIVILNE ZAŠTITE	180
3.1. NADLEŽNOSTI LOKALNIH SAMOUPRAVA U SISTEMU CIVILNE ZAŠTITE	180
3.2. KAPACITETI LOKALNIH SAMOUPRAVA U ZAŠTITI I SPASAVANJU U SLUČAJU VANREDNIH SITUACIJA	183
4. FINANSIRANJE CIVILNE ZAŠTITE	184
4.1. OPREMANJE CIVILNE ZAŠTITE.....	185
4.2. OBUKA RUKOVODSTVA I JEDINICA CIVILNE ZAŠTITE	185
5. RAZVOJ KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ	186
6. PRIJEDLOG KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ	195
6.1. OPIS MODELA	196
6.2. STRUKTURA MODELA	197
6.3. UPRAVLJAČKI ELEMENTI MODELA.....	198

7. TESTIRANJE KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ	202
7.1. EKSPERTSKA OCJENA POSTOJEĆEG STANJA REPUBLIČKE UPRAVE CIVILNE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	203
7.2. VERIFIKACIJA KONCEPTUALNOG METODA	205
8. MODEL CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ	221
8.1. STRUKTURA, ELEMENTI I UPRAVLJANJE CIVILNOM ZAŠTITOM U REPUBLICI SRPSKOJ	225
8.2. JEDINICE CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ PO KONCEPTUALNOM MODELU	226
8.3. PRAVCI RAZVOJA KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ	230
9. IMPLEMENTACIJA KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ.....	231
9.1. IMPLEMENTACIJA KONCEPTUALNOG MODELA	232
9.2. KONCEPT IMPLEMENTACIJE MODELA.....	236
ZAKLJUČAK.....	242
LITERATURA	249
PRILOZI	268

SPISAK SLIKA, TABELA I ŠEMA

Slika 1. Administrativno i teritorijalno uređenje Bosne i Hercegovine	40
Slika 2. Nivoi administrativne podjele Bosne i Hercegovine	41
Slika 3. Opštine Republike Srpske.....	45
Slika 4. Regije Republike Srpske prema Prostornom planu do 2025. godine	48
Slika 5. Područna odjeljenja civilne zaštite	72
Slika 6. Teorijska osnova za kreiranje polaznog sistemskog modela kompleksnog sistema civilne zaštite Republike Srpske.....	194
Slika 7. Konceptualni model sistema civilne zaštite Republike Srpske-Strateški nivo - nivo Republike Srpske.....	198
Slika 8. Opšta strukturna šema modela upravljanja kompleksnim sistemima	201
Tabela 1. Nacionalni sastav stanovništva u 1991. godini.....	41
Tabela 2. Opštine i gradovi Republike Srpske	46
Tabela 3. Broj stanovnika u RS u 2013. godini.....	51
Tabela 4. Broj stanovnika po jedinicama lokalne samouprave 2013. godine	55
Tabela 5. Komparativna analiza sistema civilne zaštite Mađarske, Austrije Hrvatske, Slovenije i Republike Srpske.....	129
Tabela 6. Pregled proglašavanja vanredne situacije/vanrednog stanja u RS za period 2010-2020. godine	160
Tabela 7. Prikaz obrazovanja i naučne oblasti angažovanih eksperata	202
Tabela 8. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Prva grupa: Ocjena stanja RUCZ RS sa stanovišta teorije sistema: Pitanja 1-6	203
Tabela 9. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Druga grupa: Ocjena modela SCZ RS - rukovođenje SCZ RS, sa stanovišta teorije sistema, na nivou Republike Srpske: Pitanja 7-31	206
Tabela 10. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Treća grupa: Ocjena modela SCZ RS - organizacija jedinica SCZ RS, sa stanovišta teorije sistema: Pitanja 32-41.....	211
Tabela 11. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Četvrta grupa: Ocjena modela SCZ RS - funkcije-upravljanje SCZ RS, sa stanovišta teorije sistema: Pitanja 42-57.	214
Šema 1. Organizacija Republičke uprave Civilne zaštite Republike Srpske	68
Šema 2. Sektor za organizaciju, planiranje i obuku civilne zaštite RS	70
Šema 3. Sektor za deminiranje civilne zaštite RS	73
Šema 4. Sektor za finansijsko-računovodstvene i pravne poslove civilne zaštite RS	74
Šema 5. Inspeksijski nadzor civilne zaštite RS.....	76
Šema 6. Civilna zaštita u sklopu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske.....	102

Šema 7. Prikaz upravne i stručne nadležnosti Državne uprave za zaštitu i spasavanje	104
Šema 8. Organizaciona struktura Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje.....	107
Šema 9. Organizaciona struktura službe za opšte poslove Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spašavanje	107
Šema 10. Organizaciona struktura kancelarije za operativu Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje	108
Šema 11. Organizaciona struktura kancelarije za operative Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje	109
Šema 12. Organizaciona struktura kancelarije za prevenciju, obuku i međunarodnu saradnju Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje	110
Šema 13. Sistem planiranja civilne zaštite u Mađarskoj.....	118
Šema 14. Sistem za upravljanje katastrofama.....	121
Šema 15. Menadžment upravljanja katastrofama i krizama	124
Šema 16. Konceptualni model Strateškog SCZ RS-nivo Republike Srpske	222
Šema 17. Organizaciona struktura Republičke uprave Civilne zaštite Republike Srpske.....	269
Šema 18. Sektor 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS.....	270
Šema 19. Konceptualni model SCZ RS-Sektor 1: Analitika: Snimanje stanja, analiza, predviđanje i planiranje SCZ RS	271
Šema 20. Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS	274
Šema 21. Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS.....	278
Šema 22. Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS	281
Šema 23. Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS	283
Šema 24. Sektor 6: Realizacija, ocjena, i razvoj: mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS	286
Šema 25. Sektor 7: Deminiranje u Republici Srpskoj	291
Šema 26. Sektor 8: Uzbunjivanje: osmatranje, obavještanje, uzbunjivanje u Republici Srpskoj.....	296
Šema 27. Sektor 9: Logistika: Snabdijevanje, zbrinjavanje, sanacija, oporavak u Republici Srpskoj.....	301
Šema 28. Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS.....	307
Šema 29. Sektor 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS.....	312
Šema 30. Sektor 12: Koordinacija institucija Republike Srpske, BiH i međunarodnih učesnika i SCZ RS	316
Šema 31. Sektor 13: Implementacija modela i dalji razvoj SCZ RS	319
Šema 32. Sektor 14: Ocjena implementacije modela SCZ RS	329
Šema 33. Sektor 15: Legislativa SCZ RS	347
Šema 34. Sektor 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS.....	353
Šema 35. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsistem SCZ RS-Banja Luka.....	417

Šema 36. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsystem SCZ RS-Doboj	418
Šema 37. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsystem SCZ RS-Bijeljina	419
Šema 38. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsystem SCZ RS-Sokolac	420
Šema 39. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsystem SCZ RS-Trebinje	421
Šema 40. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS prema namjeni (vrsti), sastavu, veličini i načinu popune.....	422
Šema 41. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS prema strukturi.....	422
Šema 42. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS: USAR tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina prema kategorijama.....	423
Šema 43. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS: USAR tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina - univerzalna struktura (laka, srednja i teška kategorija)	423
Šema 44. Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina: Personalni sastav lake kategorije USAR tima: ukupno pripadnika: 46 + 2	424
Šema 45. Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina: Personalni sastav srednje kategorije USAR tima: ukupno pripadnika: 54 + 3	425
Šema 46. Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina: Personalni sastav teške kategorije USAR tima: ukupno pripadnika: 78 + 4.....	426
Šema 47. Interventni specijalistički tim za zaštitu i spasavanje iz vode SCZ RS - sa 36 pripadnika	427
Šema 48. Tim za RHB zaštitu SCZ RS sa 29 pripadnika	428
Šema 49. Tim za logistiku SCZ RS sa 99 pripadnika	429
Šema 50. Tim za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje SCZ RS sa 169 pripadnika	429
Šema 51. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Banja Luka sa 43 pripadnika	430
Šema 52. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Doboj sa 23 pripadnikom	431
Šema 53. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Bijeljina sa 24 pripadnika	432
Šema 54. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Sokolac sa 24 pripadnika	433
Šema 55. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Trebinje sa 13 pripadnika	434
Šema 56. Konceptualni model SCZ RS-jedinice SCZ RS: deminiranje sa 64 pripadnika	434

SPISAK SKRAĆENICA

- ICDO** - (International Civil Defence Organisation) - Međunarodna organizacija civilne zaštite
- EU** - (European Union) - Evropska unija
- BiH** - Bosna i Hercegovina
- RS** - Republika Srpska
- FBiH** - Federacija Bosne i Hercegovine
- DB** - Distrikt Brčko
- SFRJ** - Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije
- VS** - vanredna situacija
- CZ** - civilna zaštita
- UN** - (United Nations)- Ujedinjene nacije
- SCZ RS** - Sistem civilne zaštite Republike Srpske
- AHP** - Analitički hijerarhijski procesi
- AMP** - Analitički mrežni procesi
- NATO** - (The North Atlantic Treaty Organization) - Sjevernoatlantski savez
- OEBS** - (Organization for Security and Co-operation) - Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju
- RUCZ** - Republička uprava Civilne zaštite
- MUP RS** - Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske
- RHB zaštita** - radiološko, hemijska i biološka zaštita
- NUS** - Neeksplozivna ubojna sredstva
- CEP** - (Civil Emergency Planning CEP) - Civilno planiranje za vanredne situacije
- ACPD** - Uprava za civilnu zaštitu i pomoć u katastrofama Republike Slovenije
- EHI** - Nacionalna jedinica za brze spasilačke intervencije - EHI
- CEI** - Srednjoevropska inicijativa
- IFRC** - Međunarodna federacije društava Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca
- INSARAG** - Međunarodna savjetodavna grupa za traganje i spasavanje
- NDGDM** - (National Directorate General for Disaster Management NDGDM) - Nacionalna direkcija za upravljanje katastrofama Mađarske
- GCC** - (Governmental Coordination Committee GCC) - Koordinacioni odbor Vlade Mađarske
- EKC** - (Einsatz- und Krisenkoordinationcenter EKC) - Operativni i krizni koordinacioni centar Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Austrije
- BWZ** - (Bundeswarnzentrale) - Federalni centar za upozorenje Republike Austrije
- EC** - (European Commission) - Evropska komisija

Euroatom - (European Atomic Energy Community) - Evropska zajednica za atomsku energiju

CPM - (Civil Protection Mechanism) - Mehanizam EU za civilnu zaštitu

DGECHO - (European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations) - Generalni direktorat za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu

ERCC - (Emergency Response Coordination Centre) - Koordinacioni centar za hitne slučajeve

CECIS - (Common Emergency Communication and Information System) - Zajednički sistem za komunikaciju i informisanje o hitnim slučajevima

EERC - (European Emergency Reponse Capacity) - Evropski kapaciteti za odgovor na hitne situacije

UVOD

Od prvih korijena ljudske civilizacije prirodne pojave su ugrožavale opstanak čovjeka na određenom prostoru. Tadašnji pojavni oblici, kao i današnji, nisu promijenili svoju prirodu, tako da i danas imamo poplave, požare, zemljotrese... Ono što se kroz razvoj ljudske civilizacije mijenjalo jeste način odgovora na te pojave. Prirodna reakcija i želja za opstankom, natjerala je čovjeka da se udružuje, samoorganizuje i da traži najadekvatniji odgovor na sve vanredne situacije. Način odgovora je pratio razvoj civilizacije, prvenstveno tehničko-tehnološki, koji je danas, u ovo savremeno doba, temelj kvalitetne organizacije sistema civilne zaštite.

Krajem XX vijeka su se pojavile neke nove prijetnje, ranije nepoznate, prijetnje proistekle iz klimatskih promjena. Te savremene prijetnje su takve prirode da savremena država, bez obzira koliko bila razvijena, nije u mogućnosti sama zaštititi svoje stanovništvo i nacionalna dobra. Nove ugrožavajuće pojave, njihova obimnost i posljedice dovele su do pokušaja razvoja sistema civilne zaštite (u daljem tekstu: SCZ), za koja se može reći da su izomorfna, odnosno da imaju težnju razvoja u pravcu usvajanja sistema koji bi bio jedinstven za sve države. Naravno, ne ograničava se pravo države da sama organizuje svoj SCZ, fokusirajući se na procjenu ugroženosti koja je karakteristična za njenu teritoriju.

Najbolji primjer multinacionalnog pristupa razvoju SCZ je svakako Evropska unija (u daljem tekstu: EU). Unija je kroz više obavezujućih dokumenata razvila, i razvija SCZ koji je u mogućnosti da u vrlo kratkom vremenu obezbijedi neophodna sredstva i pomoć bilo kojoj članici u bilo koje vrijeme. Koliki je značaj posvećen civilnoj zaštiti (u daljem tekstu: CZ) i koliki će biti u budućnosti, prije svega se vidi iz finansijskih sredstava koja su iz godine u godinu sve veća, upravo za potrebe razvoja SCZ, kako na kolektivnom, tako i na nivou država članica.

Republika Srpska, SCZ razvija od devedesetih godina prošlog vijeka. Temelji sistema su preuzeti od Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine. Nažalost, sistem je pokazao u više navrata da nije efikasan u odgovoru na vanredne situacije. Česte organizacione promjene

nisu dozvoljavale da se razvije SCZ koji bi bio od pomoći civilnom stanovništvu. Osnovni dokument kojim se reguliše oblast civilne zaštite u RS je Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama koji je donesen krajem 2012. godine čime je došlo do usaglašavanja entitetskog zakona o CZ sa Okvirnim zakonom o zaštiti i spasavanju koji je usvojen na nivou Bosne i Hercegovine.

Za uspostavljeni SCZ u RS se može reći da počiva na zakonskom rješenju, ali ne odražava stvarne potrebe stanovništva i teritorije na kojoj se treba implementirati. Ovo iz razloga što zaključci iz Procjene ugroženosti na teritoriji RS nikada nisu implementirani. Takođe, sve opštine nisu ni započele izradu Procjene ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće. Sistem civilne zaštite RS razvijen je na tzv. „podrazumijevajućoj kulturi“, sa ciljem zaštite stanovništva i društva kao cjeline od prirodnih i društvenih izazova sa mogućim negativnim posljedicama uključujući masovni gubitak ljudskih života, razaranja infrastrukture, razaranja društvenog sistema, razaranja kulture, uništenja i devastacije životne sredine itd. Za takve sisteme teško se može reći da su „sistemi“, jer su ti i takvi sistemi stvarani i razvijani na „podrazumijevajućoj kulturi“. Za njih se prije može reći da su „surogat sistemi“. Takav naziv se može koristiti i u situacijama u kojima su, za razvoj i unapređenje pojedinih društvenih sistema korišćena pozitivna iskustva drugih. Razlog tome je „*copy paste*“ način primjene, koji nije uzimao, ili je u najmanju ruku zanemarivao kulturu u kojoj se to pozitivno iskustvo želi primjeniti. Da se radi o surogat sistemu vidjelo se u nizu vanrednih situacija (u daljem tekstu: VS) u kojima sistem nije reagovao na prihvatljiv način.

Posebni radovi, koji bi se odnosili na razvoj SCZ u RS primjenom opšteprihvaćenih metoda istraživanja, a koji su javno publikovani, nema. Postoje različiti izvještaji koji se odnose samo na neke segmente. Takvi podaci su obično nepotpuni, šturi i ne zadiru u suštinu problema. Na neki način su zaštićeni i nisu dostupni javnosti.

Osnovni rezultati iz ranijih istraživanja mogu se svesti na određena iskustva koja smo imali do sada. Ta iskustva su uglavnom empirijska jer su bazirana prvenstveno na stihijskom angažovanju, nerijetko bez pravnog osnova. Takođe, postoje i iskustva iz koncepta nekadašnje SFRJ i Konceptije opštenarodne odbrane, ali u ovom sistemu i odnosima mogu poslužiti samo kao orijentacija.

Novija istraživanja CZ u neposrednom okruženju su inicirana češćim VS koje su ostavljale značajne posljedice po stanovništvo i materijalna dobra. Rezultati tih istraživanja su dijelom primjenjivi i na SCZ u RS, kao i na BiH u cjelini. Danas većina autora CZ površno opisuje i to je prvenstveno vezano za sferu kriznog menadžmenta. Ti sadržaji su prvenstveno orijentisani na normativno uređenje civilne zaštite.

Jedan od prvih radova u poslijeratnoj BiH u kome se daje naučni osvrt na upravljanje i rukovođenje sistemom zaštite i spasavanja daje Huseinbašić¹. Jasno se prikazuje i opisuje aktuelan način organizovanja upravljanja i rukovođenja na svim nivoima. Prvi put se spominje i civilno vojna saradnja u VS, kao i mehanizam međunarodne pomoći u vanrednim situacijama. Prvi put se spominje čovjek, kao jedinka, i njegova motivisanost za pružanje pomoći u VS, jer od čovjeka zavisi uspjeh cijelog sistema zaštite i spasavanja, bez obzira na raspoloživost materijalnih sredstava.

Tako Purković² u opisu funkcionisanja sistema sigurnosti u vanrednim prilikama CZ spominje samo u njenoj etiologiji na bosansko-hercegovačkom prostoru. Kratak se osvrt na pravno uređenje sistema, kao i njegovu ulogu i zadatke. Zadaci su uopšteno navedeni, bez upuštanja u neki dalji opis koji bi jasnije istakao ulogu pojedinih subjekata u realizaciji tih zadataka. Autor se nije osvrtao na organizaciju SCZ i efikasnost organizacije u vanrednoj situaciji. Specifičnost SCZ u BiH čini i mjesto i uloga koju u ovom sistemu imaju Oružane snage Bosne Hercegovine. Prvi, i jedini rad, koji je opisao mogućnosti angažovanja oružanih snaga u pružanju pomoći CZ, sa svim specifičnostima koju ta pomoć sa sobom nosi opisao je Jurišić³, posebno apostrofirajući značaj obuke snaga CZ, bez obzira u čijoj oni nadležnosti bili. Po prvi put se pravi i komparacija sa sistemima CZ u zemljama okruženja, kao i Evropske unije.

Jasnije normativno-pravno određenje SCZ u FBiH, daje Tadić.⁴ U radu on precizno definiše uređenje CZ, njena organizacija i rukovođenje CZ na svim nivoima vlasti. Uloga SCZ u VS je jasno definisana. Rad je u svome izvornom obliku neprimjenjiv u entitetu RS, iz razloga potpuno različite hijerarhije upravljanja sistemom civilne zaštite.

Zajedničko, svim dosadašnjim radovima, jeste poklanjanje normativnopravne pažnje organizovanju SCZ, bez upuštanja u dublje analize o svrsishodnosti takvog uređenja. Autori posvećuju i pažnju preporukama koje dolaze iz Ujedinjenih nacija (u daljem tekstu: UN) ili EU, bez navođenja primjera iz prakse o stvarnom prihvatanju takvih preporuka i njihovoj implementaciji u postojeće sisteme civilne zaštite.

U Upravi CZ RS postoje izvještaji koji se odnose na reakciju SCZ u pojedinom segmentu vanredne situacije. Ti izvještaji nikada nisu korišćeni za modelovanje novog sistema civilne zaštite. Nisu pronađeni radovi koji bi se bavili modelovanjem SCZ za vanrednu situaciju.

¹ Huseinbašić, Ć. (2008). *Zakonodavstvo Bosne i Hercegovine i međunarodna legislativa u oblasti zaštite i spašavanja*. Godišnjak Fakulteta političkih nauka, (3-4), 349-367.

² Purković, B. (2013). *Funkcionisanje sistema sigurnosti u vanrednim prilikama*, Matična biblioteka.

³ Jurišić, D. (2016). *Mogućnosti Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i pružanje pomoći civilnim vlastima u vanrednim situacijama* (doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu - Fakultet bezbednosti)

⁴ Tadić, Z. (2013). *Zaštita i spašavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine*, propisi i praksa. Printkom. Tuzla.

Istraživanje ima značaj u sferi unapređenja i jasnog definisanja CZ u sistemu zaštite i spasavanja u RS, omogućavanje definisanja nadležnosti upravnih i izvršnih organa, definisanju procedura odlučivanja i komunikacije u SCZ, stvaranje efikasnog sistema upotrebe i formiranja jedinica CZ i racionalno planiranje opremanja jedinica CZ i realnog trošenja finansijskih sredstava. Takođe, značaj istraživanja se može definisati i kroz sljedeće elemente:

- unapređenje strukture CZ RS i nadležnosti odlučivanja u sistemu civilne zaštite;
- izrada modela upotrebe CZ u RS, kao dio Plana zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama; i
- unapređenje metodologije nauka bezbjednosti.

Rad koncipiran u šest poglavlja opravdava primjenjenu metodologiju istraživanja. Rezultati istraživanja, zasnovani na izabranoj metodologiji, poslužili su za razvoj konceptualnog modela CZ u Republici Srpskoj.

U prvom poglavlju, koje je definisano kao RS, objašnjeni su ključni elementi koji se odnose na entitet RS u BiH, njen nastanak i Dejtonski mirovni sporazum. Razmatrani su i politički činioци CZ u RS i relacije koje obavezuju RS sa Bosnom i Hercegovinom. Drugo poglavlje, definisano pod nazivom Sistem zaštite i spasavanja u Republici Srpskoj, objašnjava teorijske elemente sistema zaštite i spasavanja, njegovu strukturu i mjesto u okviru nacionalne bezbjednosti RS, sa elementima u okviru Bosne i Hercegovine. Takođe, analizirani su i problemi koji utiču na SCZ Republike Srpske. Navedeno poglavlje predstavlja ključni segment za kreiranje modela sistema Civilne zaštite. U trećem poglavlju je razmatrana CZ u nekim zemljama Evropske unije. Prvenstveno su za analizu poslužile zemlje Hrvatska, Slovenija, Mađarska i Austrija. Četvrto poglavlje doktorske disertacije razmatra pravni okvir CZ, odnosno sistem zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama. Peto poglavlje se odnosi na VS u kojima je razmotren teorijski okvir VS sa težištem razmatranja elementarnih nepogoda. Analizirane su i objašnjene elementarne nepogode karakteristične za područje Republike Srpske. U šestom poglavlju su prezentovani rezultati istraživanja i ovo poglavlje predstavlja ključno poglavlje doktorske disertacije. U ovom poglavlju je kreiran konceptualni model SCZ RS zasnovan na pravnom okviru EU i Republike Srpske. Kreiranjem modela potvrđuju se sve razrađujuće hipoteze, kao i zasnivajuća hipoteza kojom je i definisano istraživanje.

1. PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Republika Srpska je entitet u Bosni i Hercegovini. Nastala je kao rezultat dogovora potpisnica Dejtonskog mirovnog sporazuma 1995. godine. Kao bivša republika, nekadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), BiH je bila zahvaćena građanskim ratom u periodu od 1992-1995. godine. Rezultat građanskog rata na njenom geografskom području je nastanak dva entiteta i jednog distrikta: Republika Srpska (RS), Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH) i Distrikt Brčko (DB).

Bosna i Hercegovina nema razvijen SCZ na nivou zajedničkih institucija, već je Dejtonskim mirovnim sporazumom 1995. godine, SCZ prenesen na nivo entiteta, a kasnije i distrikta Brčko. Republika Srpska, je od vremena Dejtonskog sporazuma više puta mijenjala nadležnosti u upravljanju sistemom civilne zaštite. Tako je CZ bila u sastavu Ministarstva odbrane, Ministarstva lokalne uprave i samouprave i Ministarstva unutrašnjih poslova. Trenutno je organizovana kao samostalna uprava pod nazivom Republička uprava za Civilnu zaštitu (RUCZ) i neposredno je pod jurisdikcijom predsjednika Vlade Republike Srpske.

Civilna zaštita predstavlja ključni element zaštite i spasavanja stanovništva u vanrednim situacijama. Organizovanje i aktivnosti CZ i način rukovođenja CZ su osnovni preduslovi njenog uspješnog funkcionisanja. Elementi na kojima je baziran rad CZ utemeljeni su u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, Službeni glasnik Republike Srpske br. 4/17 (čl. 1.), u kojem je istaknuto da je „ ...sistem zaštite i spasavanja dio sistema bezbjednosti i integrisani oblik upravljanja i organizovanja subjekata i snaga sistema zaštite i spasavanja na sprovođenju preventivnih i operativnih mjera i izvršavanju zadataka zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara od elementarne nepogode i druge nesreće, uključujući i mjere oporavka od njihovih posljedica“.

Civilna zaštita predstavlja podsistem u okviru sistema zaštite i spasavanja u RS i to je objedinjeni oblik upravljanja i organizovanja snaga i subjekata sistema zaštite i spasavanja na sprovođenju preventivnih i operativnih mjera u izvršavanju zadataka zaštite i spasavanja ljudi i dobara od posljedica elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća, katastrofa, epidemija, posljedica ratnih dejstava, posljedica terorizma, drugih opasnosti i nesreća koje mogu ugroziti stanovništvo, materijalna i kulturna dobra, životnu sredinu i sl.

Razmatrajući ciljeve i funkcionisanje SCZ, koji direktno proizilaze iz zakonom definisanih elementa, ulazi se u sferu, da ostvarenje uspješnog funkcionisanja CZ prati razmjena energije, materije i informacija između sistema i spoljne sredine, što predstavlja predmet rada i funkcionisanja upravljačkih elementa, odnosno predstavlja zadatak upravljanja civilnom zaštitom. To je ključni element upotrebe CZ u VS bilo koje vrste.

U taj segment treba uvesti relacije odnosa u štabu CZ, prenos informacija i potrebu analitičkog pristupa rješavanju određenih problema koji ima implikacije na angažovanje jedinica CZ u konkretnoj situaciji. U vezi s tim, razmatra se i mogućnost određivanja sposobnosti modelovanja određenih procesa i mogućnosti drugih proceduralnih aktivnosti radi donošenja odluka o upotrebi jedinica CZ i formiranju konceptualnog modela organizovanja cjelokupnog SCZ u RS uslovljenog pravnim okvirom EU i nacionalnim zakonodavstvom.

Dakle, suština problema se može identifikovati u konceptualnom modelu organizovanja i funkcionisanja civilne zaštite u Republici Srpskoj. Shodno navedenom definisani su sljedeći hipotetički stavovi:

- uspjehnost odlučivanja u štabu CZ obezbjeđuje se definisanjem procedura odlučivanja, jasnim načinom prikupljanja i dostavljanja informacija sa ugroženog područja u granicama pravnog okvira;
- definisanje jedinica CZ, njihove vrste i organizacione strukture i nadležnosti po nivoima lokalne samouprave su elementi uspješno koncipiranog modela CZ u RS;
- kvalitet i stručnost rukovodećeg kadra su uslovi za formiranje konceptualnog modela CZ u RS koji će omogućiti efikasnost i efektivnost upotrebe CZ kao sistema;
- realno izdvajanje finansijskih sredstava za razvoj i funkcionisanje CZ na nivou lokalne samouprave je u nadležnosti lokalne samouprave, a finansiranje RUCZ je u nadležnosti budžeta Vlade Republike Srpske;
- planiranje i razvoj kapitalnih projekata, opremanja i nabavljanja opreme za potrebe CZ se definiše planovima razvoja civilne zaštite. Način planiranja i njegova realnost predstavljaju dio konceptualnog modela CZ u RS;
- procjena ugroženosti RS i lokalnih uprava od elementarnih nepogoda i drugih nesreća predstavljaju osnovu za izradu konceptualnog modela CZ u RS;
- element konceptualnog modela CZ u RS predstavlja savremeni pristup obuci i osposobljavanju snaga za zaštitu i spasavanje.

Predmet istraživanja definisan kao „Konceptualni model civilne zaštite u Republici Srpskoj“, naslućuje da je obrazloženje (definicija) ključnih riječi (konceptualni model, pravni okvir i civilna zaštita) suština istraživanja, odnosno da njihova šira analiza dovodi do formulacije problema i predmeta istraživanja. Početna analiza naslova rada daje sljedeće komentare:

- Konceptualni model, po definiciji, spada u grupu dviju vrste modela:
 - Teorijski ili apstraktni model: Ova vrsta modela definiše se kao logički i matematički model koji se po pravilu može predstaviti formulama i blok šemama;

- Dodatno, atribut konceptualni apostrofira mogućnost da se od realnog (postojećeg) modela može otići i korak dalje od trenutne stvarnosti i projektovati model (npr. sistem) kao prototip buduće stvarnosti;
 - Praktični ili konkretni model predstavlja rezultate određene praktične (realne) djelatnosti, sistema, mehanizma...;
- Civilna zaštita: U ovom pojmu implicitno i podrazumijevajuće je dodat pojam „sistem“. Drugim riječima, riječ je o sistemu civilne zaštite, kao podsistemu šireg društvenog sistema bezbjednosti i zaštite;

Iz suštine problema i hipotetičkih stavova može se formulisati osnovno pitanje: „Kakav model CZ u RS pruža efikasnu i efektivnu zaštitu u RS?“

Radova koji su opisivali modelovanje sistema CZ na bazi naučnih istraživanja a koji su javno publikovani nema. Postoje različiti izvještaji koji se odnose samo na neke segmente. Takvi podaci su obično nepotpuni, šturi i ne zadiru u suštinu problema. Na neki način su zaštićeni i nisu dostupni javnosti.

Osnovni rezultati iz ranijih istraživanja mogu se svesti na određena iskustva koja su postojala do sada. Ta iskustva su uglavnom empirijska jer su bazirana prvenstveno na stihijskom angažovanju, nerijetko bez pravnog osnova. Takođe, postoje i iskustva iz koncepta nekadašnje SFRJ i Konceptije opštenarodne odbrane, ali u ovom sistemu i odnosima mogu poslužiti samo kao orijentacija.

Novija istraživanja CZ u neposrednom okruženju su inicirana češćim vanrednim situacijama koje su ostavljale značajne posljedice po stanovništvo i materijalna dobra. Rezultati tih istraživanja su dijelom primjenljivi i na SCZ RS kao i na BiH u cjelini. Većina autora CZ površno opisuje i to je prvenstveno vezano za sferu kriznog menadžmenta. To su sadržaji koji su prvenstveno orijentisani na normativno uređenje civilne zaštite.

Jedan od prvih radova u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini u kome se daje naučni osvrt na upravljanje i rukovođenje sistemom zaštite i spasavanja daje Huseinbašić⁵. U radu se opisuje aktuelan način organizovanja, upravljanja i rukovođenja Civilnom zaštitom na svim nivoima. Prvi put se spominje i civilno vojna saradnja u vanrednim situacijama, kao i mehanizam međunarodne pomoći u vanrednim situacijama. Prvi put se spominje čovjek, kao jedinka, i njegova motivisanost za pružanje pomoći u vanrednim situacijama, jer od čovjeka zavisi uspjeh cijelog sistema zaštite i spasavanja, bez obzira na raspoloživost materijalnih sredstava.

Problemom organizacije i funkcionisanja sistema civilne zaštite u BiH i njenim entitetima bavio se Purković⁶ koji u opisu funkcionisanja sistema sigurnosti u vanrednim

⁵ Huseinbašić, Č. (2009). *Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja*, Jordan studio Sarajevo, Sarajevo

⁶ Purković, B. (2013). *Funkcionisanje sistema sigurnosti u vanrednim prilikama*, Matična biblioteka, I. Sarajevo.

prilikama civilnu zaštitu spominje samo u njenoj etiologiji na bosansko-hercegovačkom prostoru. Kratak se osvrt na pravno uređenje sistema, kao i njegovu ulogu i zadatke. Zadaci su uopšteno navedeni, bez upuštanja u neki dalji opis koji bi jasnije istakao ulogu pojedinih subjekata u realizaciji tih zadataka. Autor se nije osvrtao na organizaciju sistema civilne zaštite i efikasnost organizacije u vanrednoj situaciji.

Specifičnost sistema civilne zaštite u Bosni i Hercegovini čini i mjesto i uloga koju u ovom sistemu imaju Oružane snage Bosne Hercegovine. Prvi, i jedini rad, koji je opisao mogućnosti angažovanja oružanih snaga u pružanju pomoći civilnoj zaštiti, sa svim specifičnostima koju ta pomoć sa sobom nosi opisao je Jurišić⁷, posebno apostrofirajući značaj obuke snaga CZ, bez obzira u čijoj oni nadležnosti bili. Po prvi put se pravi i komparacija sa sistemima CZ zaštite u zemljama okruženja, kao i Evropske unije.

Jasnije normativno - pravno određenje sistema civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine, daje Tadić.⁸ U radu se precizno definiše uređenje civilne zaštite, njena organizacija i rukovođenje CZ zaštitom na svim nivoima vlasti. Uloga sistema CZ u vanrednoj situaciji je jasno definisana. Rad je u svome izvornom obliku neprimjenljiv u entitetu Republika Srpska zbog potpuno različite hijerarhije upravljanja sistemom civilne zaštite.

Zajedničko, svim dosadašnjim radovima, jeste poklanjanje normativnopravne pažnje organizovanju sistema civilne zaštite, bez upuštanja u dublje analize o svrsishodnosti takvog uređenja. Autori posvećuju i pažnju preporukama koje dolaze iz UN ili EU, bez navođenja primjera iz prakse o stvarnom prihvatanju takvih preporuka i njihovoj implementaciji u postojeće sisteme civilne zaštite.

U Upravi Civilne zaštite Republike Srpske postoje izvještaji koji se odnose na reakciju sistema u pojedinom segmentu vanredne situacije. Ti izvještaji nikada nisu korišćeni za modelovanje novog sistema civilne zaštite. Tokom istraživanja nisu pronađeni radovi koji bi se bavili modelovanjem sistema civilne zaštite u Republici Srpskoj.

Istraživanje ima značaj u sferi unapređivanja i jasnog definisanja CZ u sistemu zaštite i spasavanja u RS, omogućavanje definisanja nadležnosti organa uprave i izvršnih organa, definisanju procedura odlučivanja i komunikacije u sistemu CZ, stvaranje efikasnog sistema upotrebe i formiranja jedinica CZ, racionalno planiranje opremanja jedinica CZ i realnog trošenja finansijskih sredstava. Takođe, značaj istraživanja se može definisati kroz sljedeće elemente:

⁷ Jurišić, D. (2016). *Mogućnosti oružanih Snaga Bosne i Hercegovine i pružanje pomoći civilnim vlastima u vanrednim situacijama* (doktorska disertacija), Univerzitet u Beogradu- Fakultet bezbednosti.

⁸ Tadić, Z. (2013). *Zaštita i spašavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine*, propisi i praksa. Printkom. Tuzla.

- unapređenje strukture civilne zaštite Republike Srpske i nadležnosti odlučivanja u sistemu civilne zaštite;
- izrada modela upotrebe civilne zaštite u Republici Srpskoj, kao dio Plana zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama; i
- unapređenje metodologije nauka bezbjednosti.

2. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Iz težnje da se dobiju jasni elementi neophodni za koncipiranje modela CZ u RS, neophodno je uvažavajući ograničenja predmet istraživanja sagledati u sljedećem:

1. Uvažavanje aktuelnog Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama u RS i elemenata pravne regulative EU;
2. Model bazirati na procjenama ugroženosti od VS izazvanim elementarnim nepogodama i drugim nesrećama;
3. Na raspoloživim budžetskim sredstvima koja su dio godišnjeg budžeta izdvojenog za sistem zaštite i spasavanja;
4. Definisane modela kao doktrinarni koncept koji treba sprovesti kroz praksu i konkretnu situaciju za svako područje lokalne uprave i izgraditi mogući univerzalni model CZ u Republici Srpskoj.

Zbog složenosti predmeta istraživanja, uvažavajući načelo realnosti i preciznosti, konceptualni model CZ u RS treba razmotriti u sljedećim sazajnim granicama:

1. analiza uslova nastanka elementarnih nepogoda;
2. sagledavanje vjerovatnoće pojave elementarnih nepogoda;
3. uslovi širenja nepogoda u uslovima prirodnih režima;
4. pravni okvir EU i nacionalnog zakonodavstva;
5. uticaj preduzetih mjera na stanje širenja elementarnih nepogoda.

Polazeći od načela preciznosti, uz uvažavanje načela ograničenja i realnosti, saglasno problemu koji se istražuje, predmet se može prethodno odrediti kao „Konceptualni model civilne zaštite u Republici Srpskoj“.

Dakle, predmet istraživanja je razvoj (projektovanje, stvaranje) konceptualnog modela SCZ Republike Srpske. Potrebno je razviti model SCZ koji se bazira na sljedećim naučnoistraživačkim metodama: teorija sistema, teorija informacija, teorija upravljanja, teorija odlučivanja, pravno logička metoda, metoda modelovanja i modifikovana Delfi metoda. U razradi teme neophodno je razmotriti odbranu od prirodnih nepogoda, organizovanjem svih

raspoloživih civilnih kapaciteta radi ublažavanja posljedica od prirodnih nepogoda i sanacijom nastalih šteta, s težištem na sposobnosti upotrebljenih snaga civilne zaštite.

Zbog svoje složenosti kako u nastajanju tako i pri trajanju, a po tendenciji u narednom periodu, prirodne nepogode treba stalno pratiti i proučavati. Bez dovoljnog poznavanja stanja i promjena prirodnih nepogoda, ne mogu se projektovati mjere zaštite i spasavanja kao posljedica djelovanja takvih pojava. Nepoznato i neprovjereno je istraživanje stanja ukupnog sistema za zaštitu i otklanjanje posljedica od prirodnih nepogoda, sposobnosti CZ RS u zaštiti i spasavanju od prirodnih nepogoda kao i mjera za ublažavanje posljedica područja pogođenih prirodnim nepogodama.

Za iskustvena znanja u predmetu istraživanja mogu se smatrati:

- empirijski podaci prirodnih nepogoda; i
- trenutno stanje SCZ u Republici Srpskoj.

U predmetu istraživanja nedostaju saznanja o iznalaženju konceptualnog modela CZ u RS i zaštiti i spasavanju od elementarnih nepogoda. S obzirom na to, da je sposobnost CZ moguće pratiti kroz vrijeme reagovanja, efikasnost, efektivnost i kroz organizaciono i funkcionalno djelovanje, koje odražavaju njihove karakteristike, sposobnost jedinica CZ je moguće pratiti po podsistemima i elementima, odnosno fazama.

Te faze i označavaju strukturu saznanja koja se istražuju i do kojih istraživanjem treba doći. Odnosno, treba doći do modela koji u sebi integriše sve elemente funkcionalnosti SCZ u RS baziranih na pravnom okviru EU i pravnom okviru RS i taj model treba biti adaptivan na sve promjene Plana zaštite i spasavanja u VS u Republici Srpskoj.

Operacionalno određenje predmeta istraživanja bazira se na teritorijalnoj organizaciji SCZ RS, njenoj unutrašnjoj organizaciji uspostavljenoj po nacionalnom i pravnom okviru Evropske unije. Tako uspostavljen sistem treba pravovremeno odgovoriti na osnovne elementarne nepogode u RS: poplave, zemljotrese i požare.

Prostorno, predmet istraživanja odnosi se na CZ u RS u okviru definisanog geografskog prostora događanja prirodnih nepogoda na prostoru Republike Srpske. Vremenski se predmet istraživanja odnosi na period od 2020-2030. godine, na sadašnju i buduću praksu. Veoma je važan za buduću praksu, prije svega, zbog određivanja konceptualnog modela CZ u RS u različitim situacijama događanja prirodnih nepogoda. U najopštijem smislu, predmet istraživanja pripada teoriji i praksi Nauka bezbjednosti, a uže posmatrano, Upravljanju vanrednim situacijama i civilnoj zaštiti.

Imajući u vidu da je predmet istraživanja složen i višedimenzionalan i da ne pripada samo CZ, već nužno obuhvata upravljanje VS, matematiku, statistiku, informatiku, tehničke nauke i metodologiju nauka bezbjednosti, može se zaključiti da je interdisciplinaran.

3. CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Složenost problematike iznalaženja konceptualnog modela CZ u RS u zaštiti i spasavanju od elementarnih nepogoda uslovljava i različit nivo naučnog saznanja u različitim segmentima predmeta istraživanja. To podrazumijeva da se za čitav predmet istraživanja ne može predvidjeti unaprijed jedinstveni naučni cilj.

Zbog toga je opravdano insistirati na naučnoj deskripciji za sve segmente predmeta istraživanja, uz mogućnost da se u pojedinim postigne i viši naučni cilj, naučna klasifikacija i naučno objašnjenje ili eksplanacija. Na teorijskom planu predviđa se da istraživanje doprinese razvoju nauka bezbjednosti, Upravljanju vanrednim situacijama, civilnoj zaštiti i unapređenju Metodologije nauka bezbjednosti. Istraživanje i njegovi rezultati doprinijeće praksi funkcionisanja CZ u RS u zaštiti i spasavanju od elementarnih nepogoda, razvoju upravljanja vanrednim situacijama i efektivnom djelovanju CZ u RS u različitim situacijama elementarnih nepogoda.

4. HIPOTETIČKI OKVIR

Istraživanje polazi od zasnivajuće hipoteze da se „Primjenom različitih metoda istraživanja⁹, može se doći do konceptualnog modela CZ u RS, zasnovanog na pravnom okviru EU i nacionalnom pravnom okviru, koji će obezbijediti efikasnost i efektivnost upotrebe CZ u vanrednim situacijama izazvanih elementarnim nepogodama. Sistemskim projektovanjem (razvojem) konceptualnog modela SCZ RS i ekspertsom provjerom njegove validnosti i efektivnosti, stvaraju se pretpostavke za efikasno i efektivno funkcionisanje u praksi primjenom projektovanog modela”.

Zasnivajuća hipoteza dekomponovana je preko pet razrađujućih hipoteza:

Prva razrađujuća hipoteza: „Analizom aktuelnog stanja CZ u RS može se doći do podataka o funkcionalnosti sistema i njegove strukture i poslužiti kao osnova za formulaciju elemenata konceptualnog modela.“

Druga razrađujuća hipoteza: „Analizom pravnog okvira EU i nacionalnog pravnog okvira CZ RS, mogu se formulirati elementi konceptualnog modela CZ u RS kojim se stvaraju elementi efikasnosti i funkcionalnosti upotrebe CZ u vanrednim situacijama.“

⁹ Kroz „primjenu različitih metoda istraživanja“, između ostalih, posebno su istaknute teorija sistema kao metoda i kao pogled na problem, teorija informacija, teorija upravljanja, teorija organizovanja, teorija odlučivanja.

Treća razrađujuća hipoteza: „Upravljački elementi konceptualnog modela obezbijediće efikasnost i efektivnost funkcionisanja CZ u RS, ako se jasno definišu procedure odlučivanja i implementiraju u Plan upotrebe jedinica civilne zaštite“.

Četvrta razrađujuća hipoteza: „Elementi konceptualnog modela zasnovani su na potrebama lokalnih samouprava za VS uzrokovanih elementarnim nepogodama i drugim nesrećama“

Peta razrađujuća hipoteza: „Planiranje novčanih sredstava za razvoj CZ, opremanje i obuku, predstavljaju element sistema konceptualnog modela CZ u Republici Srpskoj“.

5. NAČIN ISTRAŽIVANJA

Istraživanje ima karakter kombinovanog teorijsko-empirijskog postupka u kojem se kombinuju teorijski i empirijski metodi naučnog istraživanja. S obzirom da je predmet istraživanja veoma složen, teško je između ova dva istraživačka postupka postaviti strogu granicu. Oni se uglavnom prepliću i dopunjavaju. Imajući sve ovo u vidu, kao i ono što iz istraživanja treba da slijedi, možemo koristiti sljede naučne metode:

Konkretni dijalektički metod

Kod istraživanja i iznalaženja konceptualnog modela CZ u RS u zaštiti i spasavanju od elementarnih nepogoda, posebno analizu podataka i verifikaciju hipoteza, prožeti dijalektičkom metodom. Da bi se to postiglo kod istraživanja, treba se pridržavati principa ovog metoda.

Polazeći od principa totaliteta ili cjelovitosti, potrebno je predmet ovog istraživanja sagledati u cjelini, tj. sve njegove unutrašnje, spoljne veze i odnose. To znači da se ni jednog trenutka ne smije zaboraviti da promjene utiču na određivanje sposobnosti CZ u VS izazvanim elementarnim nepogodama.

Princip istoričnosti obavezuje da se sve pojave u toku iznalaženja konceptualnog modela CZ posmatraju u razvoju, tj. da se sagleda ne samo trenutno stanje, već i uoče pravci razvoja pojava. Dijalektička analiza omogućava da se svaki segment konceptualnog modela misaono bolje rasloji na činioce i utvrdi njihova veza i odnosi. U protivnom, svako zanemarivanje veza i odnosa, pa i cjeline vodilo bi u metafiziku.

Polazeći od principa jedinstva teorije i prakse, nastojaćemo da se sve teorijske postavke o predmetu istraživanja crpe iz vježbovne prakse, a tu praksu treba teorijom potkrepljivati. Koristeći princip negacije potrebno je iz teorije kreiranja modela očistiti sve stavove koje je praksa kod nas i u svijetu prevazišla i utemeljiti ono što je progresivno. Ovaj princip obavezuje na kritičnost u pristupu svemu što je do sada napisano o predmetu istraživanja.

Pozitivistička metoda

Pozitivističku metodu ćemo koristiti u funkciji mjerenja stvarnih efekata konceptualnog modela i njegovih elemenata u zaštiti i spasavanju od prirodnih nepogoda, pa je time neophodno što preciznije utvrditi indikatore za verifikovanje pojedinačnih hipoteza, što čini osnovu za projektovanje i primjenu opštenaučnih i empirijskih metoda.

Metoda razumijevanja

Primjena metode razumijevanja ima za cilj da otkrije istorijsku osobenost strukture-događaja, a ne njegove opšte karakteristike, odnosno podrazumijeva interpretaciju ponašanja drugih u svjetlu vlastitih iskustava pojmova, teorija i vrijednosti. To znači da u primjeni metode razumijevanja najprije treba utvrditi kakav bi bio tok radnje kada bi se poznavale sve okolnosti i sve namjere učesnika i kad bi izbor sredstava bio strogo racionalno određen na osnovu onoga čemu nas iskustvo uči, što u konkretnom slučaju ima potpunu argumentaciju za primjenu ove metode.

Opšte-naučne metode

Kod većine ispitivanja pojava i procesa u naukama bezbjednosti, podrazumijeva se između ostalih i primjena metode *modelovanja*. Kroz proces modelovanja spoznaćemo fizičku strukturu modela, dok ćemo funkcionisanje modela spoznati uz primjenu modelnog eksperimenta, metoda operacionih istraživanja, posmatranja ili nekog drugog. Ovom metodom može se istražiti niz sadržaja promjena u toku definisanja i iznalaženja upravo konceptualnog modela i pravnog okvira CZ u zaštiti i spasavanju od elementarnih nepogoda. Istovremeno, ovom metodom modelovaćemo i VS na konkretnom području RS radi provjere funkcionisanja iznađenog konceptualnog modela. Posebne pogodnosti ovaj metod pruža za podatke koji se odnose na ciklične pojave prirodnih nesreća i načina angažovanja resursa države, posebno CZ, u ovladavanju tim nepogodama.

Primjenom *statističke metode* prikupi ćemo i analizirati numeričke podatke. Na osnovu toga utvrdićemo šta je u posmatranim pojavama reprezentativno i kakvi su međusobni odnosi među njima. Statističkom metodom ćemo, na osnovu obilježja izvjesnog broja članova neke pojave ili skupine, izvesti opšti zaključak o njihovom prosječnom obilježju. Pomoću njega ćemo saznati pravilnosti i zakonitosti masovnih pojava.

Primjenom ovog metoda u istraživanju, o sposobnosti jedinica CZ i njihovih kapaciteta u zaštiti i spasavanju od prirodnih nepogoda, doći ćemo do zaključaka o pravilnostima i zakonitostima pojava prirodnih nesreća i proračuna snaga i sredstava koji se angažuju u konkretnom modelu. U konkretnom istraživanju *istorijsko-komparativnom metodom*, ćemo komparacijom određenih koncepata CZ u drugim zemljama i okruženju, izvući i najpovoljnija

rješenja o promjenama u organizacionoj strukturi, nivou sastava i načinu upotrebe civilne zaštite.

Posebne naučne metode

Primjenom dijalektičkog analitičko-sintetičkog metoda ćemo obezbijediti razdvajanje: obilježja postojeće organizacione strukture, organizacionog procesa funkcionisanja određenih organizacionih cjelina, karakteristika savremenih sredstava, sazajnih činilaca promjena u strukturi CZ u RS, radi utvrđivanja međusobnih odnosa i veza.

Metodom indukcije i dedukcije ćemo dojavivati ili odbacivati navedene hipoteze, koje su vezane za konceptualni model CZ u RS u zaštiti i spasavanju od elementarnih nepogoda.

Primjenom *pravno logičkog metoda* indukcije i dedukcije navedenog metoda razmotrićemo pravni aspekti CZ i implementirati podatke u konceptualni model, čime ćemo utvrditi i osnovanost zakonskih normi u vezi CZ i njenih ključnih elementa u sferi finansiranja i obuke kadra, njenog opremanja i razvoja. Isto s eodnosi i na primjenu *normativno pravne* metode, koja podrazumijeva analizu raznih pravnih propisa i normativnih akata. Podrazumijeva i analizu pravnih propisa Evropske unije.

Metoda ispitivanja

Ovom metodom prikupićeemo određene podatke o nekim pojavama. Do podataka ćemo dolaziti posebno, verbalnim komuniciranjem (usmenim ili pismenim) između istraživača i lica koja se ispituju. Podatke ćemo prikupljati o pojavama koje su se desile u prošlosti, koje se dešavaju i o pojavama za koje se pretpostavlja da će se desiti. Podatke može prikupljati istraživač ili neko drugo lice. Bez obzira koje lice vrši ispitivanje, ono mora dobro da poznaje jezik sredine u kojoj ispituje, da je zadovoljavajućeg nivoa obrazovanja i metodološke kulture, da je odgovoran u radu, tačan i precizan. Metoda ispitivanja može se izvesti pomoću sljedećih tehnika: anketiranja, intervjuisanja, skaliranja i testiranja. Raznim tehnikama metode ispitivanja, prikupićeemo bitne podatke koji se odnose na promjenu organizacione strukture CZ u zaštiti i spasavanju od elementarnih nepogoda, njihovih dijelova i elemenata.

Metoda analize sadržaja

Pomoću kvalitativne i kvantitativne analize vrste prirodnih nepogoda i izvora dokumenata doći ćemo do odgovora na sljedeća pitanja:

- kako vrste prirodnih nepogoda uslovljavaju organizacionu strukturu angažovanih jedinica civilne zaštite;
- kojim sredstvima jedinice CZ trebaju biti opremljene za određene vrste prirodnih nesreća;
- koje zadatke izvršavaju upotrebnjene jedinice po vrstama prirodnih nepogoda;

- koji nivo osposobljenosti treba da imaju jedinice CZ u odnosu na vrste prirodnih nepogoda,
- koja su bitna svojstva konceptualnog modela CZ u RS da bi bio efikasan i efektivan u zaštiti i spasavanju stanovništva i materijalnih dobara od elementarnih nepogoda.

Na primjeni ovog metoda neophodno je konsultovati sve članke, natpise, studije, a prvenstveno: postojeće zakone, doktrinarna dokumenta, propise EU i razne izvještaje stručnih službi koje se bave vanrednim situacijama. Kategorije analize sadržaja čine sponu između teorijskog okvira istraživanja i mogućnosti njegove praktične primjene. U konkretnom istraživanju, kategorije se odnose na ono što je rečeno u pisanim izvorima građe. Po nivou opštosti, mogu se formulisati na opštem nivou (kategorije) i posebnom nivou (podkategorije).

Metoda modelovanja

„Modelovanje je, dakle, kako misaono-teorijska djelatnost izgradnje logičkih i matematičkih sistema, kao teorijskih modela određenih objektivnih sistema, tako i izgradnja ovim teorijskim modelima odgovarajućih praktično-realnih analogona, to jest realnih modela raznih vrsta (maketa, grafikona, mašina). Modelovanje je kao što vidimo, složen sazajno-teorijski i praktično-djelatni proces.“¹⁰ Metod modelovanja ćemo koristiti za izgradnju opšteg modela i pojedinačnih modula (podsistema, procesnih kategorija) SCZ Republike Srpske.

Model sistema civilne zaštite RS razvijaćemo primjenom metode inverznog projektovanja. Pri tome ćemo polaziti od osam opštih modula i to: Elementi sistema SCZ RS; Procesi sistema SCZ RS deterministički, stohastički, neizvjesni; Struktura SCZ RS; Resursi SCZ RS; Valentnost i interakcija SCZ RS i njegovog okruženja smjer dejstva, objekat dejstva, izvjesnost dejstva, kvantitativna obilježja dejstva, kvalitativna obilježja dejstva; Ponašanje SCZ RS; Stabilnost SCZ RS; Upravljanje i odlučivanje u SCZ Republike Srpske.

Sve module SCZ RS posmatraćemo kroz četiri zakona opšte teorije sistema i to:¹¹ Zakon zavisnosti; Zakon razlike; Zakon promjene; Zakon neprekidnih promjena. Na osnovu navedenih osam modula i četiri zakona opšte teorije sistema projektovaćemo konceptualni model SCZ Republike Srpske. Modele pojedinih modula i SCZ RS u cjelini modelovaćemo uz poštovanje navedena četiri zakona opšte teorije sistema i uz poštovanje sljedećih sistemskih atributa:¹² Struktura i elementi SCZ RS; Funkcije, nadležnosti i odgovornosti SCZ RS; Procesi SCZ RS; Legislativa i dokumentacija SCZ RS; Praksa primjene SCZ RS; Razvoj SCZ RS; Nadzor, upravljanje i odlučivanje, praćenje i evaluacija SCZ Republike Srpske.

¹⁰ Šešić, B.: Opšta metodologija, Naučna knjiga, Beograd, 1974, str. 20.

¹¹ Černiček, I.: Uvod u teoriju globalnog razmišljanja. „CEKOM“-BOOKS D.O.O., Novi Sad, 2006, str. 348-371.

¹² Ibidem, str. 11-89.

Zbog kompleksnosti predmeta istraživanja, koji iziskuje potrebu raznovrsnih izvora podataka, vodićemo računa, prije svega, da izvori podataka treba da budu primjereni predmetu istraživanja. U tom smislu ćemo koristiti podatke kojima raspolaže Ministarstvo unutrašnjih poslova RS i Republička uprava za Civilnu zaštitu. Po kriterijumu izvornosti korišćićemo posredovane i izvedene izvore. Posredovane podatke ćemo prikupljeni iz stručnih časopisa sa obrađenim određenim iskustvima upotrebe snaga u zaštiti i spasavanju od prirodnih nepogoda. Takođe, posredovane podatke ćemo prikupljati od lica koji su eksperti u ovoj oblasti, lica u Ministarstvu unutrašnjih poslova RS i Republičkoj upravi za Civilnu zaštitu. Kao izvor izvedenih podataka korišćićemo podatke iz stranih zemalja koji se mogu naći u biltenima prevoda ili stručnim časopisima.

Po kriterijumu javnosti ćemo koristiti uglavnom interne izvore podataka koji su sadržani u literaturi (tehničke karakteristike sredstava, tehnička uputstva, organizaciona struktura aktuelnih civilnih zaštita u zemljama u okruženju i šire). Po kriterijumu spoljnih svojstava korišćićemo vizuelne izvore podataka, audio-vizuelne, odnosno one podatke koji su adekvatni predmetu istraživanja, a posebno hipotezama i indikatorima. U istraživanju ćemo koristiti djelimičan obuhvat civilne zaštite u RS i pravne propise EU, kao i dokumenta nacionalnog pravnog okvira.

Teorija sistema kao metoda¹³

Teoriju sistema u istraživanju ćemo koristiti kao pogled i pristup istraživanju, a ne kao način istraživanja. Polazeći od koncepta da je sve sistem, podsistem i element, cijeli se istraživački problem i predmet dekomponuju i segmentuju na manje cjeline, zatim se kao takve analiziraju i, na kraju sistemskom sintezom, ponovo spajaju u jedinstvenu cjelinu. Pri tome ćemo, kod projektovanja modela SCZ RS, posebnu pažnju usmjeriti na: Strukturu i elemente sistema uprave (RS, zajednički organi BiH) i lokalne samouprave; Procese sistema uprave (RS, zajednički organi BiH) i lokalne samouprave; Funkcije, nadležnosti i odgovornosti SCZ RS; Legislativu i dokumentaciju SCZ RS; Praksu primjene SCZ RS; Razvoj SCZ RS; Nadzor, upravljanje i odlučivanje, praćenje i evaluaciju SCZ Republike Srpske.

Delfi metoda

Čest je slučaj potrebe da se u naučnom istraživanju vrši predviđanje i prognoziranje. To vrijedi i za fundamentalna i razvojna istraživanja. Najjednostavnije je i najproduktivnije za predviđanje i prognoziranje koristiti kvantitativne metode. Međutim, čest je slučaj da je to iz više razloga nemoguće. Zbog toga se koriste kvalitativne pa čak i intuitivne metode.

¹³ Zelenika, R.: Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, četvrto izdanje, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2000, str. 359-362.

Kao informaciona osnova za eksperte koristi se sažetak raspoloživih materijala o SCZ RS uključujući i analizu stanja postojećeg SCZ Republike Srpske. Projektovani model sistema SCZ RS pretvoriće se u upitnik za ekspertsku procjenu. Upitnik ima karakteristike poluotvorenog upitnika (sa ponuđenim odgovorima) uz mogućnost da ekspert na svako pitanje, uz odgovor, da komentar (prijedlog). Kod izbora eksperata vodićemo računa da eksperti budu izabrani iz raznih oblasti državne uprave i bezbjednosnog sektora, ali i iz drugih oblasti koje imaju dodirne tačke sa našim užim naučnim područjem.

Matematička metoda

Algoritam za ocjenu kvaliteta modela SCZ RS i praćenje i vrednovanje pojedinih etapa uvođenja konačnog modela SCZ RS počiva na funkcionalnoj zavisnosti (linearnoj regresionoj jednačini) modela sistema CZ, koja je kombinovana sa metodom inverznog projektovanja,^{14,15} izborom dobrih karakteristika modela AHP (analitički hijerarhijski procesi) i AMP (analitički mrežni procesi).^{16,17} Na taj način, a polazeći od modela SCZ RS razvijaćemo se opšti algoritam ocjene kvaliteta SCZ RS kao i algoritam praćenja i vrednovanja pojedinih etapa uvođenja konačnog modela SCZ RS:

$$O_{SCZ-RS} = \sum_{i=0}^n K_i * X_i$$

gdje je:

- O_{SCZ-RS} -ocjena modela SCZ RS;
- K_i -težinski koeficijent učešća pojedine uslovne nezavisne varijable u regresionom modelu;
- X_i -uslovna nezavisna varijabla-srednja vrijednost ocjene eksperata.

6. NAUČNA I DRUŠTVENA OPRAVDANOST ISTRAŽIVANJA

Naučna i društvena opravdanost ovog istraživanja proizlazi iz ciljeva koje želimo postići istraživanjem. Oni se ogledaju u proširivanju i produblivanju saznanja o svim pitanjima vezanim za predmet istraživanja i implementiranju tih saznanja u teorijski fond nauka o javnoj upravi i njenoj sistenskoj organizovanosti.

¹⁴ Momirski, M.: Inverzno projektovanje u vazduhoplovstvu, Vojnotehnički fakultet, Zagreb, 1983, str. 34-36.

¹⁵ Bronštajn, I. N., i dr.: Matematički priručnik, „Soho-Graf“, Beograd, 2004.

¹⁶ Begičević, N, Divjak, B, Hunjak, T, 2006, Decision making model for strategic planning of e-learning implementation, Fourth EDEN (European Distance and E-learning Network) Research Workshop, Barcelona-Castelldefels.

¹⁷ Garuti, C, Sandoval, M, 2005, Comparison AHP and ANP shiftwork models: Hierarchy simplicity v/s network connectivity, Proceedings of the 8th International Symposium on the Analitic Hierarchy Process, University of Hawaii, Honolulu, ISSN 1556-8296.

Naučna opravdanost istraživanja institucionalnih rješenja i stvarnog stanja na polju upravljanja SCZ ogleda se, prije svega, u činjenici da ovaj problem nije do sada, na ovaj način, detaljnije istraživao u domaćoj literaturi. Njegovim teorijskim postavljanjem, naglašavanjem značaja i mogućih rješenja, učinili bismo značajan pomak u promišljanju i zasnivanju početnog korpusa sopstvenog teorijskog saznanja o SCZ i sistemskog upravljanja i odlučivanja. Deskripcija i objašnjenje klasifikacije SCZ sa stanovišta teorije sistema, koja se do sada nije na ovaj način koristila u domaćoj literaturi, takođe ukazuje na naučnu opravdanost ovog istraživanja. U metodološkom smislu istraživanjem ćemo doprinijeti razvoju nauka bezbjednosti i metodologije nauka bezbjednosti.

Istraživanje je opravdano jer otvara mogućnost za određivanje konceptualnog modela CZ u RS na zaštiti i spasavanju stanovništva u slučaju VS nastalih kao posljedica elementarnih nepogoda, potrebe aktuelizacije problema povećanja efikasnosti spasavanja ljudi, životinja i materijalnih dobara i preduzimanja mjera na otklanjanju posljedica elementarnih nepogoda. S obzirom da je ovo istraživanje naučno opravdano, iz toga slijedi da je i društveno opravdano.

I POGLAVLJE

BOSNA I HERCEGOVINA

1. OPŠTI OKVIRNI SPORAZUM ZA MIR - DEJTONSKI MIROVNI SPORAZUM

Do početka devedesetih godina prošlog vijeka, BiH je bila jedna od šest socijalističkih republika koje su činile Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju. Društveno političke, ekonomske, socijalne i druge promjene na prostoru bivše Jugoslavije, krajem prošlog vijeka, dovele su do uspostavljanja BiH, tvorevine jedinstvenog i do sada nepoznatog državnog uređenja u savremenim društvima. Ove promjene su iznuđene građanskim ratom, koji je na ovim prostorima trajao od 1992. godine do 1995. godine.

Opštim okvirnim sporazumom za mir u BiH, parafiranim 21. novembra 1995. godine u Dejtonu (Sjedinjene Američke Države) i potpisanim 14. decembra 1995. godine u Parizu, dogovorena su osnovna načela državno-pravnog i političkog uređenja Bosne i Hercegovine. Sastavni dio ovog sporazuma, kao njegov Aneks 4, je Ustav BiH, koji osim Preambule ima i 12 članova. Ustavom su, u članu 1. određeni osnovni principi kao što su kontinuitet, demokratski principi, sastav, promet roba, usluga, kapitala i lica, glavni grad, simboli i državljanstvo Bosne i Hercegovine. Ostalim članovima Ustava određena su i obrađena, između ostalog, pitanja ljudskih prava i fundamentalnih sloboda, nadležnosti i odnosi između institucija BiH i entiteta, Parlamentarna skupština, Predsjedništvo, Savjet ministara, Stalni komitet za vojna pitanja, Ustavni sud, Centralna banka, finansije i budžet, opšte odredbe, amandmani, prelazne odredbe i stupanje na snagu.

Ustavom BiH, predviđa se da će entiteti omogućiti bezbjedne i sigurne uslove za sva lica u njihovim nadležnostima, tako što će imati organe za održavanje reda i mira koji će funkcionisati u skladu sa međunarodno priznatim standardima i poštovati međunarodno priznata ljudska prava i slobode. Na ovaj način se nadležnosti iz oblasti bezbjednosti delegiraju entitetima. Sagledavajući Ustav BiH, možemo zaključiti da faktičko stanje sistema bezbjednosti

BiH najvećim dijelom ne proizilazi iz njegovih odrednica. Naime, Ustav BiH na svega tri mjesta najdirektnije pominje bezbjednost ili sigurnost, a od subjekata sistema bezbjednosti pominje entitetske vojske koje su reformskim procesima odbrane prestale da postoje 2005. godine.

Osnovni ciljevi koji prožimaju cijeli Dejtonski sporazum mogu se svrstati u osnovne grupe:

1. Uspostavljanje trajnog mira u BiH, očuvanje njenog međunarodnog subjektiviteta, nezavisnosti i državnog integriteta;
2. Unutrašnje preuređenje države na federalističkim osnovama;
3. Izgradnja demokratskog političkog sistema na osnovi konsocijalizma, vladavine prava i balansa etničkih i građanskih vrijednosti;
4. Integracija BiH u Evropsku uniju.¹⁸

“U dejtonskoj arbitraži, predmet rasprave su bili planovi o statusu države koju su kreirali predstavnici Srba, Hrvata i Bošnjaka. S obzirom na to da su planovi bili međusobno suprotni i isključivi, usaglašavanje se odvijalo uz arbitriranje velikih sila. Dijelovi srpskih, hrvatskih i bošnjačkih planova i interesa ugrađeni su u Sporazum, kao njegovi integralni dijelovi, pa zato nije prihvatljiva teorija da se radi o nametnutom, oktroisanom ustavnom sadržaju koji je uvezen u Bosnu i Hercegovinu.”¹⁹

Ustavni sistem BiH čine: Ustav BiH, ustavi entiteta, ustavi kantona i Statut Brčko distrikta. Poslije Ustava, po pravnoj snazi su zakoni: državni zakoni, zakoni entiteta, kantonalni zakoni i zakoni Brčko distrikta. Poslije zakona su propisi na nivou države, entitetski propisi, kantonalni propisi, opštinski propisi i propisi gradova.

“Ostvarivanje Dejtonskog sporazuma znači uspostavljanje stabilne države i demokratskog političkog sistema u kome će domaće elite donijeti novi Ustav BiH i uvesti državu u članstvo Evropske unije. Kada domaće elite budu sposobne da samostalno i efikasno upravljaju državom, tada će i uloga Visokog predstavnika biti suvišna.”²⁰

Poslije 25 godina od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma u BiH egzistira kancelarija OHR²¹ (*Office of the High Representative-OHR*), što znači da domaće političke elite još uvijek nisu spremne samostalno voditi državu. Dejtonski sporazum predstavlja temelj političkih odnosa u BiH. U ovaj sporazum, u njegovim kasnijim fazama, nadograđuju se

¹⁸ Nešković, R. (2013). Nedovršena država. Politički sistem Bosne i Hercegovine, Sarajevo. str. 299.

¹⁹ Ibidem, str. 300.

²⁰ Ibidem, str. 300-301.

²¹ Dejtonskim mirovnim sporazumom, koji je potpisan 1995. godine, visoki predstavnik je u ime međunarodne zajednice zadužen da nadgleda provedbu civilnih aspekata Mirovnog sporazuma u Bosni i Hercegovini. Visoki predstavnik takođe ima zadatak da koordinira aktivnosti međunarodnih civilnih organizacija i agencija koje djeluju u zemlji.

evropske integracije. Dejtonska, kao i briselska faza razvoja BiH predstavljaju nedjeljivu cjelinu i trajan proces.

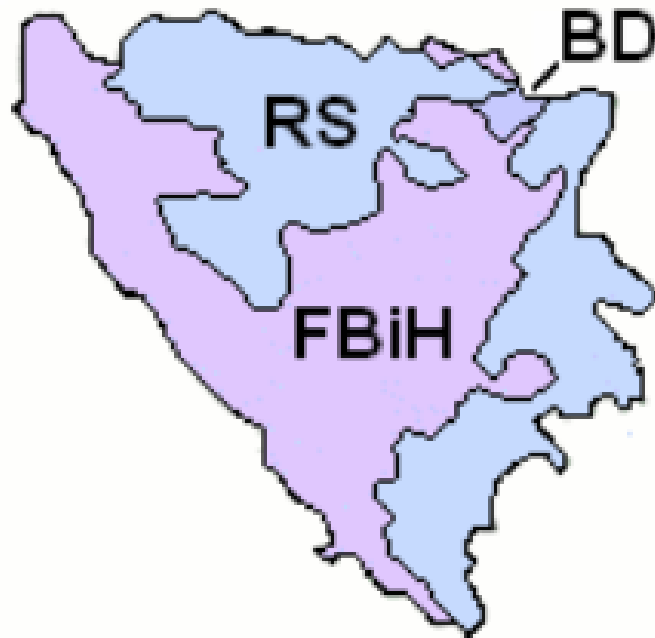
2. REPUBLIKA SRPSKA

Opštim okvirnim sporazumom za mir u BiH potpisanim 21. novembra 1995. godine RS, je međunarodno priznata kao jedan od dva entiteta sa kojim čini Bosnu i Hercegovinu. Nadležnosti entiteta, kao i BiH u odnosu na entitete, definisani su navedenim sporazumom. Bilo kakve promjene nadležnosti nisu moguće bez saglasnosti sva tri naroda u BiH, kao i zemalja potpisnica Opšteg okvirnog sporazuma za mir.

2.1. Republika Srpska u okviru Bosne i Hercegovine

Prije rata, BiH je imala 109 administrativno-teritorijalnih jedinica-opština. Postdejtonska BiH administrativno je podijeljena na dva entiteta: Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH), koja se prostire na oko 51% teritorija i RS koja zauzima površinu od oko 49% teritorija (slika 1). Kasnijim međunarodnim arbitražnim odlukama osnovan je Brčko Distrikt²².

²² Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, Sektor za izbjeglice, raseljene osobe i stambenu politiku. <http://www.msb.gov.ba/dokumenti/AB38744.pdf>, vrijeme pristupa 22.12.2020.

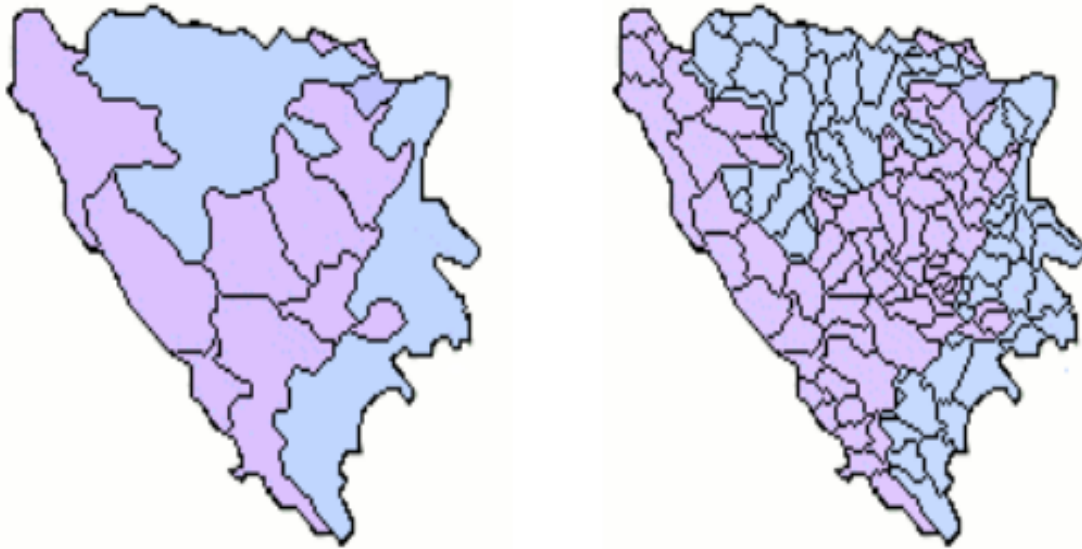

Slika 1. Administrativno i teritorijalno uređenje Bosne i Hercegovine²³

Danas, BiH ima ukupno 142 osnovne administrativno-teritorijalne jedinice od kojih je 79 raspoređeno u 10 kantona FBiH, 62 na području RS, te Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine. Slika 2, lijevo, prikazuje teritoriju RS i teritoriju FBiH sa deset kantona. Slika 2, desno, prikazuje teritorije opština u Bosni i Hercegovici.²⁴

²³ Ibidem, str. 2.

²⁴ Ibidem, str. 2.

Slika 2. Nivoi administrativne podjele Bosne i Hercegovine²⁵

Prema popisu, koji je sproveden 1991. godine, stanovništvo BiH činilo je oko 4,3 miliona ljudi, u nešto manje od 1,3 miliona domaćinstava, tako da je prosječna veličina domaćinstva bila 3,4 osobe. Popisom je pored preko 1,9 miliona Bošnjaka, gotovo 1,4 miliona Srba i oko 760 hiljada Hrvata, registrovano gotovo 250 hiljada Jugoslovena i oko 100 hiljada ostalih.²⁶ U tabeli 1. dat je i procentualni odnos nacionalnog sastava stanovništva u BiH 1991. godine.

Tabela 1. Nacionalni sastav stanovništva u 1991. godini²⁷

Nacionalna pripadnost	Ukupno	%
Srbi	1.366.104	31.21
Hrvati	760.852	17.38
Muslimani	1.902.956	43.48
Jugosloveni	242.682	5.54
Ostali	104.439	2.39
Ukupno	4.377.033	100

Tragičan sukob u regionu, kako je Opšti okvirni sporazum za mir definisao ratna razaranja u Bosni i Hercegovini od 1992. do 1995., ostavio je ogromne, direktne posljedice na demografsku sliku zemlje: oko 250.000 osoba je poginulo, a oko 17.000 osoba zvanično se vodi

²⁵ Ibidem, str. 2.

²⁶ Ibidem, str. 3.

²⁷ Transformisao i prilagodio autor 28. jula 2021.

kao nestalo. Osim toga, od početka rata do potpisivanja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u BiH, iz svojih prijeratnih domova u BiH pokrenuto je oko 2,2 miliona osoba, što čini više od polovine prijeratnih domicilnih stanovnika. I pored toga što su se od početka sukoba 1992. godine u BiH dešavale radikalne demografske promjene, nakon 1991. godine nije sproveden službeni popis u Bosni i Hercegovini. Pokazatelji o broju, sastavu i rasporedu stanovništva oslanjaju se na istraživanja, koja na osnovu najaktuelnijih procjena sugerišu neznatno više od 4 miliona bosanskohercegovačkih stanovnika, prema etničkoj pripadnosti 48% Bošnjaka, 14,3% Hrvata, 27% Srba i 0,6% ostalih. Takođe, procjenjuje se da 45% stanovništva živi u gradskim zonama, sa prosječnim godišnjim prirastom urbanog stanovništva u posljednjih 15 godina od 0,3%. Administrativni status grada, vezan je ne samo za određeni broj stanovnika, nego i za nivo urbanog razvoja, kao i ekonomsku i kulturnu bazu opština.²⁸

Međunarodni položaj entiteta u BiH potvrđuje da se radi o federativnom uređenju države. U teorijama federalizma i ustavnim realitetima federativnih država, federalna jedinica nema međunarodni subjektivitet ili, ako ga ima, on je ograničen teritorijalnim integritetom i suverenitetom države i iskazuje se uz saglasnost saveznih institucija. U Ustavu BiH ovaj aspekt federativne države je precizno definisan. U članu 3. (podjela nadležnosti) u stavu 2. (nadležnost entiteta) definisan je međunarodni položaj entiteta:

- Uspostavljanje specijalnih i paralelnih veza sa susjednim državama (u praksi, veze RS i Srbije) mora biti u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine. Navedene veze ne mogu ugroziti državnu cjelovitost BiH i ne mogu se na ustavan način transformisati iz specijalnih veza u irendentizam.
- Svaki entitet je ustavno obavezan da pruža pomoć Vladi BiH u ispunjavanju njenih međunarodnih obaveza. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju BiH i EU je jedan od takvih sporazuma, kao i integracioni procesi prema NATO savezu.
- Svaki entitet može da zaključuje sporazume sa drugim državama i međunarodnim organizacijama, ali uz pristanak Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.
- U navedenom ustavnom članu, u stavu 1. (nadležnosti ustanova u BiH) spoljna politika je definisana kao nadležnost institucija na nivou BiH, a ne entiteta.
- U članu 5. (nadležnosti Predsjedništva BiH) definisano je da je ova institucija nadležna za vođenje spoljne politike Bosne i Hercegovine.²⁹

Prema navedenim ustavnim određenjima, entiteti u BiH nemaju međunarodni subjektivitet i nemaju nadležnost u oblasti spoljne politike. Entiteti imaju pravo uspostavljanja paralelnih veza sa susjednim državama, ali samo u obimu i obliku koji se ne suprostavljaju

²⁸ Ibidem, str. 4.

²⁹ Ibidem, str. 297.

dejtonskom mirovnom sporazumu. Djelovanje entiteta u međunarodnim odnosima je moguće uz saglasnost državnih institucija na nivou Bosne i Hercegovine.

Entiteti su dužni da svojom nadležnošću obezbijede uslove za primjenu građanskih zakona, koji proizilaze iz člana 2. Ustava kojim su definisane slobode i ljudska prava. „Entiteti će obezbijediti sigurne i bezbjedne uslove u okvirima svoje nadležnosti održavanjem ustanova za sprovođenje građanskih zakona koji će djelovati u skladu sa međunarodno priznatim standardima i uz poštovanje međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda pomenutih u članu 2, i preduzimanjem drugih odgovarajućih mjera” (član 3.stav 1.tačka c Ustava). U članu 2. Ustava BiH norme međunarodnog javnog prava su uvedene u Ustav kao njegov integralni dio i one imaju pravnu suprematiju u odnosu na druge zakone, i navedena prava ne mogu se umanjivati kroz ustavne promjene.³⁰

Kada je u pitanju sistem civilne zaštite, potpuno je jasno da je on u apsolutnoj nadležnosti entiteta i distrikta. Sistem CZ na nivou BiH ne postoji. Uspostavljeno koordinaciono tijelo na nivou BiH, nema nadležnosti nad djelovanjem entitetskih sistema civilne zaštite. Republika Srpska ima mogućnost da sistem civilne zaštite razviju u skladu sa svojim potrebama i međunarodnim standardima.

2.2. Pravni status Republike Srpske

Doslovna primjena Dejtonskog mirovnog sporazuma, čiji je sastavni dio i Ustav BiH, garancija su postojanja RS, ali i Bosne Hercegovine. Kuzmanović BiH opisuje kao složenu i specifičnu državu. Specifičnost se nalazi u pojmu „entitet“ koji je neuobičajen u ustavnopravnoj teoriji i praksi. U ustavnopravnoj teoriji i praksi nije uobičajeno da se države-članice, bez obzira na njihov status i stepen samostalnosti, nazivaju entitetima. “Taj pojam „entitet“ u ustavnopravnu teoriju uveden je Dejtonskim mirovnim sporazumom i Ustavom BiH. U Ustavu BiH kada treba da se koristi termin „država“, tvorci Ustava upotrebljavaju termin „entitet“. Ali, morali bismo ovaj pojam prihvatiti kao formalnu oznaku, a nikako kao materijalnu, jer znamo da samo ime-naziv ne čini državu državom pa da je bilo kakva (unitarna ili složena, mala ili velika, manje ili više samostalna, suverena ili djelimično suverena)”³¹.

Tumačenjem Ustava se ne može jasno sagledati fizionomija i državnopravni status entiteta. Ustavom su jasno definisane nadležnosti institucija BiH, dok je unutrašnje uređenje entiteta prepušteno njima samima. Naravno, entiteti nemaju pravo da prisvajaju nadležnosti

³⁰ Ibidem, str. 223

³¹ Kuzmanović, R. (2004). *Eseji o ustavnosi i državnosti*, Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u B. Luci. str. 205.

koje su definisane kao nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine. Dodatnu konfuziju u tumačenju Ustava unosi Brčko Distrikt koga Ustav BiH ne poznaje. Dalje, Ustav nije utvrdio oblik državnog uređenja, odnosno ostaje nepoznanica da li je BiH federacija, konfederacija, unija ili konfederalno-federalni savez.

Kao što se vidi iz Dejtonskog mirovnog sporazuma RS je nosilac suverenosti na svojoj teritoriji. Ova suverenost se ostvaruje preko republičkih organa koji su odgovorni za strukturu i organizaciju vlasti. To se vidi u članu 3. Ustava RS koji naglašava da sve državne funkcije i nadležnosti pripadaju Republici na unutrašnjem planu³². U članu 3. Ustava BiH, koji je u cjelini posvećen nadležnostima i odnosima između institucija BiH i entiteta, tačkom 1.su taksativno nabrojane nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine. Ovaj član, u stavu 2.propisuje da sve državne funkcije i ovlašćenja koja ustavom nisu izričito data institucijama BiH, pripadaju entitetima.

Postojeći Ustav daje mogućnost BiH da bude funkcionalna država i da kao takva može biti dio evropskih integracija. Bilo kakve ustavne promjene moraju biti plod usaglašenih želja i mogućnosti naroda koji u BiH žive. Bosna i Hercegovina je država složenog državnog uređenja, sačinjena od dva entiteta i jednog distrikta. Znači, RS je sa svojom teritorijom i organizacionim statusom potpuno ravnopravan entitet sa entitetom FBiH u konstituisanju Bosne i Hercegovine.

2.3. Teritorijalna organizacija Republike Srpske

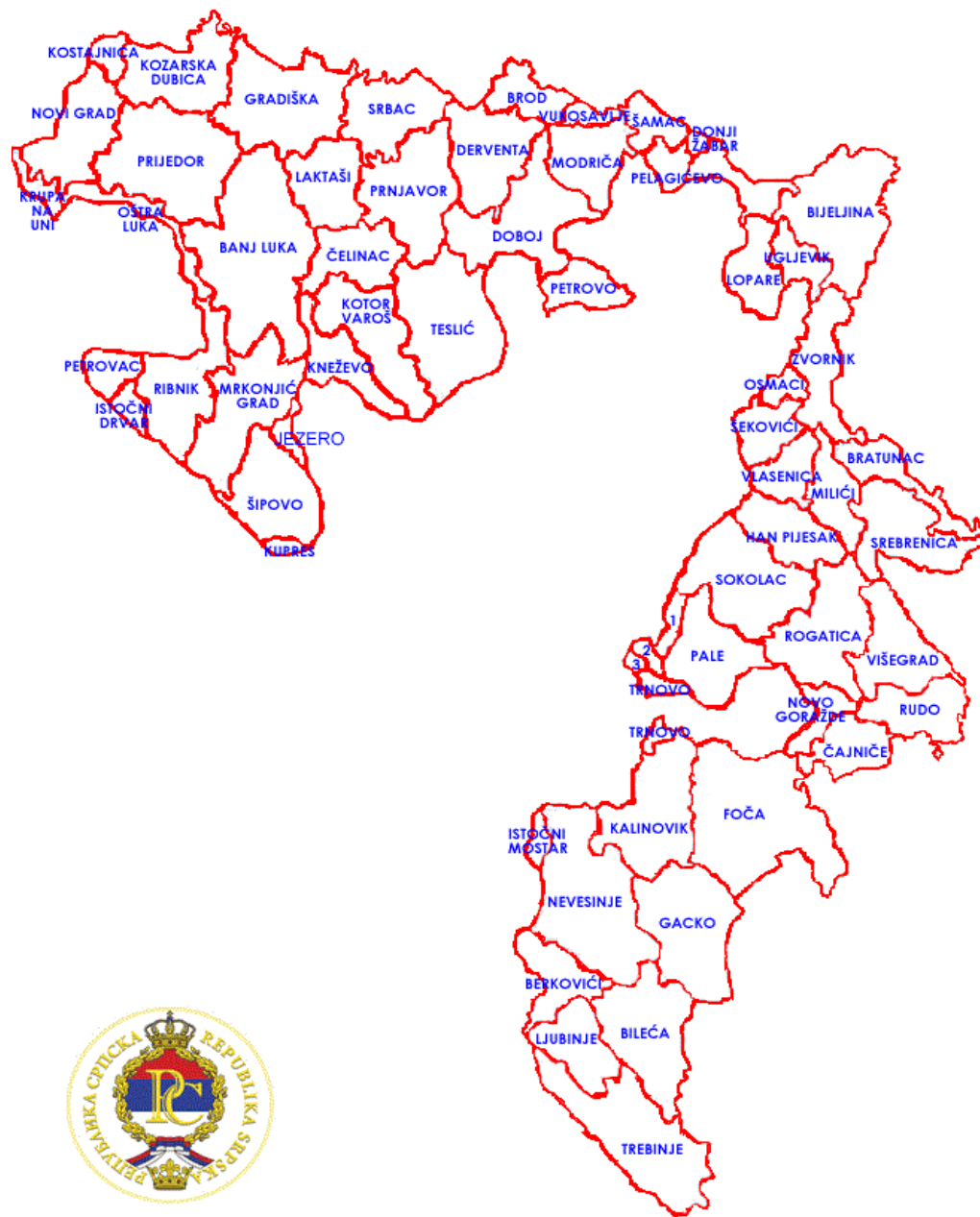
Zakonom o teritorijalnoj organizaciji RS³³ uređuje se teritorijalna organizacija RS, kao i uslovi i postupak za teritorijalnu promjenu. Teritoriju RS čine opštine i gradovi. Opština je osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave koja se formira za dio naseljenog mjesta, za jedno naseljeno mjesto ili za više naseljenih mjesta.

Grad je teritorijalna jedinica koja predstavlja koherentnu geografsku, istorijsku, administrativnu, socijalnu, ekonomsku cjelinu sa odgovarajućim nivoom razvoja. Republika Srpska je teritorijalno organizovana u 9 gradova i 55 opština. Gradovi u Republici Srpskoj su Banja Luka, Bijeljina, Istočno Sarajevo, Doboj, Prijedor, Trebinje, Zvornik, Derventa i Gradiška. Opštine RS su: Berkovići, Bileća, Bratunac, Brod, Višegrad, Vlasenica, Vukosavlje, Gacko, Donji Žabar, Istočna Ilidža, Istočni Drvar, Istočni Mostar, Istočni Stari Grad, Istočno Novo Sarajevo, Jezero, Kalinovik, Kneževo, Kozarska Dubica, Kostajnica, Kotor Varoš, Krupa

³² Član 3. Ustava Republike Srpske utvrđuje: „Republici pripadaju sve državne funkcije i nadležnosti osim onih koje su Ustavom Bosne i Hercegovine izričito prenesene na njene institucije“.

³³ Službeni glasnik Republike Srpske broj: 69/09, 70/12, 83/14 i 106/15.

Na Uni, Kupres, Laktaši, Lopare, Ljubinje, Milići, Modriča, Mrkonjić Grad, Nevesinje, Novi Grad, Novo Goražde, Osmaci, Oštra Luka, Pale, Pelagićevo, Petrovac, Petrovo, Prnjavor, Ribnik, Rogatica, Rudo, Sokolac, Srbac, Srebrenica, Stanari, Teslić, Trnovo, Ugljevik, Foča, Han Pijesak, Čajniče, Čelinac i Šamac.

Slika 3. Opštine Republike Srpske³⁴

³⁴ Teritorijalna organizacija Republike Srpske, sr.wikipedia.org/wiki/, 18. juli 2021.

Tabela 2. Opštine i gradovi Republike Srpske³⁵

R.b.	Opštine	Gradovi
1.	Berkovići	Prijedor
2.	Bileća	Banja Luka
3.	Brod	Derventa
4.	Bratunac	Gradiška
5.	Kostajnica	Doboj
6.	Višegrad	Bijeljina
7.	Vlasenica	Istočno Sarajevo
8.	Vukosavlje	Zvornik
9.	Gacko	Trebinje
10.	Donji Žabar	
11.	Istočni Drvar	
12.	Istočni Mostar	
13.	Istočni Stari Grad	
14.	Jezero	
15.	Kalinovnik	
16.	Istočna Ilidža	
17.	Kneževo	
18.	Kozarska Dubica	
19.	Kotor Varoš	
20.	Krupa na Uni	
21.	Kupres	
22.	Laktaši	
23.	Lopare	
24.	Istočno Novo Sarajevo	
25.	Ljubinje	
26.	Milići	
27.	Modriča	
28.	Mrkonjić Grad	
29.	Nevesinje	
30.	Novi Grad	
31.	Osmaci	
32.	Oštra Luka	
33.	Pale	
34.	Pelagićevo	
35.	Petrovac	
36.	Petrovo	

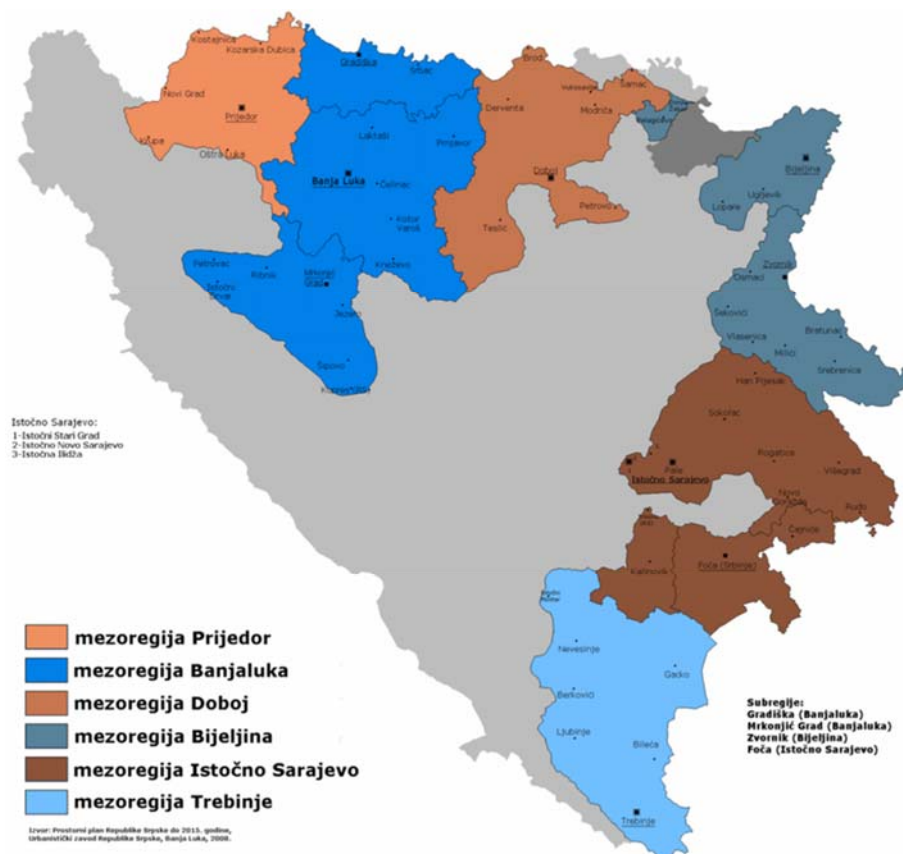
³⁵ Transformisao i prilagodio autor, 01. septembar 2021.

R.b.	Opštine	Gradovi
37.	Prnjavor	
38.	Rogatica	
39.	Rudo	
40.	Sokolac	
41.	Srbac	
42.	Srebrenica	
43.	Stanari	
44.	Teslić	
45.	Trnovo	
46.	Ugljevik	
47.	Foča	
48.	Novo Goražde	
49.	Han Pijesak	
50.	Čajniče	
51.	Čelinac	
52.	Šamac	
53.	Šekovići	
54.	Šipovo	

U skladu sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji i lokalnoj samoupravi iz 1994. godine, RS je u prethodnom peirodu bila podijeljena na 80 opština. U sklopu ovog broja, podrazumijevale su se i opštine koje su poslije uspostavljanja Dejtonskog mirovnog sporazuma dodijeljene FBiH i Brčko Distriktu. Teritorijalna organizacija lokalne samouprave se mijenjala tokom 1996. godine i 2012. godine. Od 1996. do 2012. godine RS je imala 2 grada i 61 opštinu. Od 2012. godine u RS postoji 6 gradova i 57 opština. Godine 2019. podjela je revidirana i od tada RS ima 9 gradova i 55 opština (Slika 3, Tabela 2.). Geografski prostor RS moguće je uslovno podijeliti na različite regije, zavisno od praktičnih potreba. Pošto su urbani centri glavne poluge i medijatori ukupnog razvoja RS, ovaj prostor se najčešće diferencira primjenom tzv. nodalno-funkcionalnog principa.

Prema tome, uslovne granice regija određuju se gravitacionim uticajem glavnih urbanih i ujedno razvojnih centara. Jedan od najvažnijih ciljeva regionalizacije i politike regionalnog razvoja je što ravnomjerniji razvoj na nivou republike, odnosno entiteta ili države. Pored funkcionalnih regija, moguće je izdvojiti i fizionomske regije, odnosno prirodno-geografske

oblasti Republike Srpske. Nodalno-funkcionalna regionalizacija RS je na različit način izvršena u Prostornom planu Republike Srpske.³⁶

Slika 4. Regije Republike Srpske prema Prostornom planu do 2025. godine³⁷

Po istom principu, ali ponovo sa drugačijim granicama regija, izvršena je i organizacija sudstva na prostore koji su u nadležnosti okružnih sudova. Svoju diferencijaciju prostora ima i policija, te neka javna preduzeća u RS kao što su Pošte Srpske, Telekom Srpske, Elektroprivreda RS itd. Regionalna podjela nije uređena bilo kojom odredbom zakona, već je i u prezentovanom obliku opšteprihvaćena radi lakšeg funkcionisanja brojnih subjekata. Regije nemaju nikakvih ovlašćenja niti nadležnosti, (slika 4).

³⁶ Prostorni plan Republike Srpske do 2025. godine <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/Documents/Nactr%20draft%2025%2011%202013.pdf>, vrijeme pristupa 03.01.2021.

³⁷ Izvor: Prostorni plan Republike Srpske do 2025. godine <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/Documents/Nactr%20draft%2025%2011%202013.pdf>, vrijeme pristupa 03.01.2021.

2.4. Geografske karakteristike Republike Srpske

Republika Srpska spada u grupu kontinentalnih prostora. Nema izlaz na more. Sa geografskog stanovišta smještena je na kontaktu dvije velike prirodno-geografske cjeline: panonske i mediteranske. Teritorija RS nalazi se između 42°33' i 45°16' sjeverne geografske širine i 16°13' i 19°38' istočne geografske dužine. Republika Srpska zahvata sjeverni i istočni dio geoprostora BiH zauzimajući površinu od 24 858 km². Podatak o površini RS je privremen, okvirni podatak, koji uključuje i dio Brčko distrikta. Još uvijek nije u potpunosti izvršeno razgraničenje između distrikta i entiteta. Takođe, nije u potpunosti završeno razgraničenja i usaglašavanja međunarodne granice Bosne i Hercegovine sa susjednim državama.

“U geološkoj građi RS učestvuju stijene različite starosti, od starijeg paleozoika do kvartara, sa heterogenim litološkim sastavom koji čine magmatske, metamorfne i svi tipovi sedimentnih stijena.”³⁸ Terene šireg područja RS izgrađuju stijenski kompleksi različitih geotektonskih jedinica i stratigrafske pripadnosti. Najveći dio naše teritorije izgrađuju Dinaridi koji se na sjeveroistočnom dijelu sučeljavaju sa ofiolitskim pojasom, odnosno zapadnim dijelom Vardarske zone. Potrebno je napomenuti da Dinaridi i sjeverozapadni pojas Vardarske zone spadaju u terene od najvećeg značaja za geotektonsku rekonstrukciju Balkanskog poluostrva.³⁹

“Na teritoriji RS, u gruboj podjeli, izdvojene su sljedeće inženjerskogeološke kategorije: kompleksi sedimenata pijeska, šljunka i gline. Sjeverni dio RS, područje Semberije, Modriče, Dervente, kao i područja uz riječne tokove Vrbasa, Bosne, Save i njihovih pritoka izgrađuju kompleksi stijena pretežno šljunkovito-pjeskovitog i glinovitog sastava. Ovi tereni su sastavljeni od jezerskih neogenih, aluvijalnih i fluvijalnih, pleistocensko-holocenskih sedimenata. U hidrogeološkom pogledu predstavljaju dobro vodopropusne sredine. Riječne terase su manje ili više sačuvane u dolinama većine naših rijeka. One su takođe izgrađene od šljunkovito-pjeskovitih naslaga, koje su uglavnom prekrivene slojem pjeskovitih glina. Uglavnom grade stabilne terene. U kompleksima jezerskih sedimenata mlađeg neogena izgrađenih od pijeskova, šljunkova i gline, podložnost eroziji i klizanju je veoma izražena. Kompleksi ovih stijena stvaraju velike teškoće, jer gline podliježu raskvašavanju, bubrenju i tako slabljenju fizičko-mehaničkih karakteristika, što usljed velikog priliva vode dovodi do stvaranja procesa nestabilnosti.”⁴⁰

³⁸ Republička uprava Civilne zaštite, *Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće*, Istočno Sarajevo, 2013.

³⁹ Ibidem, str. 22.

⁴⁰ Ibidem, str. 25.

Opšta cirkulacija vazduha, u svim slojevima iznad Balkana, je takva da dovodi so čestih mješanja polarnih i tropskih vazdušnih masa. Ova mješanja utiču na razvoj osnovnih tipova klime u Republici Srpskoj. Ti tipovi su: kontinentalna i umjereno-kontinentalna, planinska i planisko-kotlinska, mediteranska i modifikovana mediteranska klima.

Sa hidrološkog aspekta, prostor RS se može označiti kao relativno bogat površinskom i podzemnom hidrološkom mrežom. Svi glavni riječni tokovi hidrološki pripadaju slivu Crnog mora. Okosnica crnomorskog sliva je tok rijeke Save koji je nisko položen, te mu dotiču svi veći riječni tokovi - Una sa Sanom, Vrbas, Ukrina, Bosna i Drina. Sve one imaju kompozitni karakter riječnih dolina sa velikim padovima, te raspolažu značajnim hidroenergetskim potencijalom.⁴¹

Flora Republike Srpske je izuzetno bogata različitim vrstama, varijetetima i formama. Ta raznovrsnost je upravo posljedica različitih klimatskih uticaja. Najznačajniji predstavnik flore su veliki šumski kompleksi, kojima dominiraju sastojine listopadnog drveća. Na višim nadmorskim visina dominacija je prepuštena sastojinama bukve i crnogoričnog drveta.

Iz geografskih karakteristika da se zaključiti da je teritorija RS specifičnih reljefskih obilježja. Ta specifičnost u kombinaciji sa klimom predstavlja stalan izvor vanrednih situacija kojima dominiraju poplave, klizišta i požari. Sjeverni dio Republike Srpske uglavnom je ravničarski, ispresjecan većim rijekama. Poslije obimnih padavina ove rijeke su sklone izlivanju i plavljenju većih poljoprivrednih površina, kao i stambeno poslovnih kompleksa. Jug RS je usljed geografskog položaja i sastava vegetacije sklon čestim požarima u ljetnim mjesecima. Zbog tih požara često su ugrožena privatna domaćinstva, privredni kompleksi, a indirektno ima uticaja i na razvoj turizma. Istočni dio RS je uglavnom brdsko planinski kojim dominiraju visoke šume četinara i lišćara. Za ova područja su karakteristične bujične poplave, kao i česta klizišta zemljišta. Iz ovih karakteristika je jasno da postoji potreba posebnog pristupa razvoju SCZ RS koji mora biti spreman odgovoriti svim izazovima proisteklim iz geografskih i ostalih karakteristika Republike Srpske.

2.5. Stanovništvo i privredni resursi

Prema zvaničnim podacima iz 2013. godine, kada je sproveden popis stanovništva u BiH, u RS je živjelo 1.170.342, dok je ta brojka u realnosti oko 1.033.000 stanovnika. Budući da se stanovništvo stalno kreće, statistički podaci se ne mogu uzeti kao potpuno tačni. To je vidljivo i na broju zaposlenih u proteklih pet godina, koji se nije značajnije mijenjao, dok se

⁴¹ Republika Srpska- klima, <http://www.republikasrpska.net/srpska/klima/>, vrijeme pristupa 04.01.2021.

broj nezaposlenih smanjio uglavnom zahvaljujući odlasku radno sposobnih u inostranstvo. Tako je RS 2013. godine imala 114.000 nezaposlenih, a 2018. “samo” 69.000, što znači da je ostala bez 45.000 radnika. Broj zaposlenih je porastao sa 308.000 u 2013. na 334.000 u 2018. godini, ali se ta brojka najvećim dijelom uvećala kroz zapošljavanja u administraciji i javnim preduzećima. Najviše zabrinjava drastičan pad populacije mlađe od 15 godina. U 2013. godini RS je imala 142.000 stanovnika mlađih od 15 godina, dok je ta brojka u 2018. godini pala na svega 100.000.⁴²

U RS trenutno živi oko 1.147.902 stanovnika što je za oko 22.000 manje u odnosu na popis iz 2013. godine kada je bilo 1.170.342 ljudi. Od tog broja najviše je stanovnika u starosnoj grupi između 60 i 64 godine. Podaci su ovo koje je objavio Republički zavod za statistiku u velikoj publikaciji Demografska statistika za 2018. godinu.⁴³ Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku u Srpskoj živi 1.170.342 stanovnika od čega 598.530, ili 51,14% žena i 571.812, ili 48,86% muškaraca. Od popisanog stanovništva 82,95% su se izjasnili kao Srbi, 12,68 kao Bošnjaci, 2,26 kao Hrvati, dok su 1,25% iz reda ostalih, to jest Srba je bilo 970.857, Bošnjaka je bilo 148.477, a Hrvata je bilo 26.509.⁴⁴ Iz tabele broj 3. je vidljivo da većinsko stanovništvo u RS čine Srbi. Drugi po brojnosti su Bošnjaci, a treći Hrvati.

Tabela 3. Broj stanovnika u RS u 2013. godini⁴⁵

Nacionalna pripadnost	Ukupno	%
Srbi	970.857	82.95
Bošnjaci	148.477	12.68
Hrvati	26.509	2.26
Ostali	14.641	1.25
Neizjašnjeno	7.861	0,67
Nepoznato	1.997	0,17
Ukupno	1.170.342	100

Privredni razvoj RS od poslijeratnog do tranzicionog prate brojne reforme koje za cilj imaju obezbjeđenje stabilnog i održivog privrednog razvoja. Sve aktivnosti se preduzimaju sa ciljem ispunjavanja uslova za pristup Evropskoj uniji. Ovi procesi su veoma komplikovani i

⁴² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine <http://bhas.gov.ba/Calendar/Category/14> vrijeme pristupa 28. 09. 2020.

⁴³ Republika Srpska, Republički zavod za statistiku, demografska statistika, https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/stanovnistvo/BiltenDemografskaStatistika_2019_WEB.pdf, vrijeme pristupa 28. 09. 2020.

⁴⁴ Vranješ, R. et al. (2016). *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srpskoj 2013. Rezultati popisa*. Banja Luka: Republički zavod za statistiku Republike Srpske.

⁴⁵ Transformisao i prilagodio autor, 15. jul 2021.

zahtjevaju brojna prilagođavanja u svim oblastima privrede i društva. Iako su posljednjih godina ostvareni vidni rezultati na uspostavljanju povoljnijeg ekonomskog ambijenta i na planu obnove i rekonstrukcije privrede RS, i dalje su prisutne brojne teškoće i ograničenja za njen razvoj. Ograničenja su prepoznata u: obrazovanju koje ne prati stvarne potrebe privrede, fluktuaciji radne snage, nizak nivo investicija u privredi, izražen spoljnotrgovinski deficit i nizak stepen konkurentnosti privrede.

Strateški ciljevi razvoja industrije su utvrđeni Strategijom i politikama razvoja industrije RS za period 2016-2020. godine, koju je Vlada RS usvojila u novembru 2016. godine. Osnovni strateški ciljevi:

1. Poboljšati poslovno okruženje i povećati investicije u industriji (potrebno je pristupiti unapređenju regulatornog okvira, odnosno donošenju novog i usklađivanju postojećeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, te nastaviti strukturne reforme, prvenstveno regulatorne reforme i reforme otpočinjanja poslovnih aktivnosti, kao i podsticanje investicija u industriji);
2. Upravljati razvojem industrije (potrebno je pratiti stanje i predlagati mjere za razvoj i unapređenje konkurentnosti industrije, povećanje izvoza uz promjenu strukture izvoza u korist proizvoda sa većom dodatnom vrijednosti, podržati razvoj industrije i domaćeg proizvoda);
3. Reindustrijalizacija (potrebno je dovršiti proces privatizacije, unaprijediti provođenje stečajnog postupka, vršiti restrukturisanje privrednih društava i revitalizaciju industrije);
4. Unaprijediti sistem infrastrukture kvaliteta za potrebe industrije (ovaj cilj je potrebno provesti kroz sljedeće operativne planove: uspostaviti i poboljšati pravni okvir, unaprijediti tehničku regulativu, unaprijediti infrastrukturu kvaliteta i uspostaviti efikasan nadzor nad tržištem);
5. Povećati zaposlenost u industriji (potrebno je unaprijediti ponudu radne snage i podržati zapošljavanje u industriji);
6. Smanjiti uticaj na životnu sredinu (potrebno je smanjiti zagađenje usljed rada industrije i razviti efikasan sistem korišćenja sirovina i upotrebe obnovljivih materijala i povećati energetska efikasnost u industriji i korišćenje obnovljivih izvora energije).⁴⁶

⁴⁶ Strategija i politika razvoja industrije Republike Srpske za period 2016 - 2020. godina, <https://www.vladars.net/sr-SP>, vrijeme pristupa 17.10.2020. godine.

Analiza uspješnosti strateških ciljeva razvoja industrije u posmatranom periodu nije urađena. Opšta slika stanja industrije u stvarnom vremenu je takva da jasno ukazuje na to da projektovani ciljevi nisu dostignuti.

Zahvaljujući slabo razvijenoj teškoj industriji, mikroprimjeni hemijskih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji RS ima čist vazduh, zemljište i vodu koji obezbeđuju povoljne uslove za proizvodnju organske hrane. Najveći potencijal je u uzgoju stoke i preradi mesa u mesne proizvode, uzgoju peradi i proizvodnji jaja, te proizvodnji voća i povrća. Kvalitet zemljišta omogućava uzgoj kultura koje bi imale mogućnost žetve i do dva puta godišnje.

Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta RS, prema podacima katastra šuma i šumskog zemljišta, iznosi 1.282.412 ha, ili 51,7% od ukupne površine Republike Srpske. Mogućnosti iskorištavanja šumskih potencijala nisu samo u drvenoj masi, već i u berbi jestivih gljiva, ljekovitog bilja, preradi drvenog ćumura, lovu i ribolovu i dr. Pristupačni šumski kompleksi predstavljaju kvalitetnu osnovu za razvoj turističke djelatnosti.

Može se reći da strateški ciljevi razvoja industrije nisu ispunila očekivanja. Postoji potreba da se uradi stručna analiza postojećih planova na osnovu kojih bi se usvojile strateške smjernice za dalji privrdni razvoj. Faktičko stanje je da RS ima kvalitetne prirodne resurse. Mnoge zemlje, posebno one razvijenije u EU nemaju dovoljno prirodnih kapaciteta koji bi omogućili proizvodnju zdrave hrane. Očuvano zemljište, čista voda i vazduh prilika su za privredu RS da usmjeri razvojne kapacitete ka proizvodnji zdrave hrane i razvoju turizma. Atraktivne turističke destinacije su planine RS koje karakteriše očuvana priroda, bogat biljni i životinjski fond, kao i dobra infrastrukturna povezanost sa većim gradovima.

2.6. Geografsko-demografski i politički činioci razvoja civilne zaštite u Republici Srpskoj

Entitet RS zahvata sjeverni, istočni i jugoistočni dio geoprostora BiH sa 25.053 kvadratnih kilometara što predstavlja 49% teritorije Bosne i Hercegovine. Ukupna dužina granice RS iznosi oko 2170 kilometara, od čega se 1080 kilometara odnosi na razgraničenje sa Federacijom Bosne i Hercegovine. Reljef RS je veoma raznovrstan i predstavljen je brojnim površinskim i podzemnim oblicima. Najveći dio reljefa čine planine različite visine (niske, srednje i visoke), pa se može reći da je RS pretežno planinska zemlja. Ostali dio reljefa je ravničarski i čine ga obodni dijelovi Panonske nizije, Peripanonskog oboda, niske Hercegovine, kao i prostrane kotline u unutrašnjosti.⁴⁷

⁴⁷ Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće. Istočno Sarajevo, 2013. godina.str.43.

Sjever RS karakterišu plodne fluvijalne ravni najčešće nastale plavljenjem područja oko riječnih korita rijeka Une, Sane, Ukrine, Bosne, Drine i Save. Lijevče polje, Posavina i Semberija su najznačajnije aluvijalne ravni na geoprostoru Republike Srpske. Demografsku sliku RS na početku XXI vijeka karakteriše: neprekidna prirodna depopulacija, odnosno veći broj umrlih nego živorođenih, starenje stanovništva, trajno iseljavanje iz Republike Srpske. U međupopisnom periodu 1991-2013. godina broj stanovnika na teritoriji RS smanjio se za oko 15%. Osnovni razlozi za to su: ratna dejstva koja su izvođena na teritoriji RS i trajno iseljavanje stanovništva u godinama poslije rata. Prirodni i infrastrukturni uslovi čine osnovne faktore razvoja i koncentracije stanovništva, naselja i privrednih djelatnosti. Najveći gradski centri su razvijeni na sjeveru RS na obalama većih rijeka. Najznačajniji privredni i kulturni centri su Banja Luka koja je razvijena na obalama rijeke Vrbas, u dolini Save regionalni centar Bijeljina, a na Trebišnjici regionalni centar Trebinje.

Tabela 4. Broj stanovnika po jedinicama lokalne samouprave 2013. godine⁴⁸

Opština/ Grad	Stanovnik	Srbi	Bošnjaci	Hrvati	Ostali	Neizjašn j.	Nepozn ato
Banja Luka	180.053	162.057	6.818	4.887	3.324	2.641	328
Berkovići	2.041	1.873	155	11	1	0	1
Bijeljina	103.874	89.474	11.680	498	1.478	654	90
Bileća	10.607	10.447	26	21	72	30	11
Bratunac	18.651	11.897	6.558	30	79	22	35
Brod	15.720	11.065	1.312	3.021	151	142	29
Višegrad	10.118	8.942	895	32	53	19	177
Vlasenica	10.657	7.190	3.360	29	29	20	29
Vukosavlje	4.363	1.448	2.025	698	146	32	14
Gacko	8.710	8.316	332	13	40	3	6
Gradiška	49.196	40.707	6.226	800	970	411	42
Derventa	25.922	21.495	1.686	2.181	264	242	54
Doboj	68.514	50.968	14.417	1.550	949	467	163
Zvornik	54.407	37.242	16.775	103	120	70	97
Istočna Ilidža	14.437	13.455	632	148	96	96	10

⁴⁸ Republika Srpska, Republički zavod za statistiku. Popis stanovništva, domaćinstva i stanova u Republici Srpskoj 2013. godine, rezultati popisa. https://www.rzs.ba/static/uploads/bilteni/popis/gradovi_opštine_naseljena_mjesta/Rezultati_popisa_2013, vrijeme pristupa 26.12.2020.

Opština/ Grad	Stanovnik	Srbi	Bošnjaci	Hrvati	Ostali	Neizjašn j.	Nepozn ato
Istočni Drvar	66	65	0	1	0	0	0
Istočni Mostar	244	153	78	11	0	0	2
Istočni Stari Grad	1.116	1.059	41	6	7	2	1
Istočno Novo Sarajevo	10.401	10.028	44	102	163	61	3
Jezero	1.039	779	251	6	1	1	1
Kalinovik	1.962	1.895	43	8	15	1	0
Kneževo	9.368	8.886	413	24	37	4	4
Kozarska Dubica	20.681	18.144	1.883	261	219	162	12
Kostajnica	5.645	4.117	1.276	82	42	66	2
Kotor Varoš	18.361	12.730	4.516	852	129	115	19
Krupana Uni	1.560	1.555	3	2	0	0	0
Kupres	293	292	0	0	0	1	0
Laktaši	34.210	32.761	104	500	562	237	46
Lopare	14.689	13.267	1.310	48	31	23	10
Ljubinje	3.319	3.280	9	10	13	5	2
Milići	10.445	6.857	3.532	22	19	7	8
Modriča	24.490	19.530	2.880	1.396	412	156	116
Mrkonjić Grad	15.926	15.340	354	148	37	35	12

Opština/ Grad	Stanovnik	Srbi	Bošnjaci	Hrvati	Ostali	Neizjašn j.	Nepozn ato
Nevesinje	12.542	11.964	508	27	18	18	7
Novi Grad	25.240	19.491	5.214	174	200	137	24
Novo Goražde	2.915	1.561	1.317	2	22	6	7
Osmaci	5.546	2.852	2.673	7	5	5	4
Oštra Luka	2.705	2.510	23	149	8	12	3
Pale	20.359	19.932	165	126	70	53	13
Pelagićevo	4.358	3.146	13	1.182	9	3	5
Petrovac	354	351	0	0	3	0	0
Petrovo	6.317	6.222	6	34	30	21	4
Prijedor	80.916	54.365	22.303	1.666	1.495	718	369
Prnjavor	34.357	29.478	2.749	423	1.452	225	30
Ribnik	5.851	5.825	0	11	11	2	2
Rogatica	10.302	9.217	1.009	18	41	12	5
Rudo	7.578	6.963	574	7	26	5	3
Sokolac	11.620	10.894	629	28	38	13	18
Srbac	16.993	16.013	394	128	280	89	29
Srebrenica	11.698	5.467	6.122	14	59	22	14
Teslić	37.236	28.166	6.887	1.346	454	339	44

Opština/ Grad	Stanovnik	Srbi	Bošnjaci	Hrvati	Ostali	Neizjašn j.	Nepozn ato
Trebinje	28.239	26.484	863	295	398	180	19
Trnovo	1.983	1.131	818	15	10	9	0
Ugljevik	15.118	13.007	1.999	42	36	21	13
Foča	17.580	16.157	1.169	52	160	30	12
Han Pijesak	3.445	2.994	420	7	21	3	0
Čajniče	4.679	3.806	835	6	24	3	5
Čelinac	15.117	14.508	395	48	122	35	9
Šamac	16.308	12.832	1.005	2.176	135	141	19
Šekovići	6.326	6.187	103	8	12	5	8
Šipovo	9.969	9.302	578	26	34	24	5
Ukupno	1.170.342	970.857	148.477	26.509	14.641	7.861	1.997

Može se konstatovati na osnovu prikaza u tabeli, a poređenjem sa rezultatima popisa iz 1991. godine, da je najveća depopulacija na prostoru istočnih dijelova RS u opštinama Berkovići, Bratunac, Višegrad, Vlasenica, Istočni Mostar, Kalinovik, Novo Goražde, Rogatica, Srebrenica, Trnovo, Foča, Han Pijesak i Čajniče, koje imaju za više od trećinu manje stanovništva nego 1991. godine. Trend smanjenja broja stanovnika RS izražen je i danas na cijeloj njenoj teritoriji. Povoljni privredni i geografski uslovi utiču na sporiji rast depopulacije na područjima regija Banja Luka, Doboje i Bijeljina.

a) Politički činioci razvoja Civilne zaštite u Republici Srpskoj

Donošenjem Ukaza o proglašenju Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, započeo je proces savremenog organizovanja SCZ u Republici Srpskoj. Dana 25. decembra 2012. godine potvrđen je Zakon, koji je usvojila Narodna skupština RS 13. decembra 2012. godine, a Vijeće naroda RS 24. decembra 2012. godine konstatovalo da usvojenim Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama nije ugrožen vitalni nacionalni interes

ni jednog konstitutivnog naroda Republike Srpske. U članu 3. Zakona kaže se da je „zaštita i spasavanje u vanrednim situacijama djelatnost od posebnog interesa za Republiku Srpsku“⁴⁹.

U članu 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, kaže se „Sistem zaštite i spasavanja je dio sistema bezbjednosti i integrisani oblik upravljanja i organizovanja subjekata i snaga sistema zaštite i spasavanja na sprovođenju preventivnih i operativnih mjera i izvršavanju zadataka zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara od elementarne nepogode i druge nesreće, uključujući i mjere oporavka od njihovih posljedica“.⁵⁰

Članom 7. Zakona iz 2012. godine, definisani su subjekti sistema zaštite i spasavanja: ministarstva; drugi republički organi uprave i organi jedinica lokalne samouprave; privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici; građani, udruženja, profesionalne i druge organizacije. Članom 4. Zakona iz 2017. godine kao subjekti sistema zaštite i spasavanja dodani su i radio amateri.⁵¹

Članom 8. zakona iz 2012. godine definišu se snage za zaštitu i spasavanje: Republički štab za vanredne situacije i specijalizovane jedinice zaštite i spasavanja koje formira Vlada RS; štabovi za vanredne situacije, jedinice i timovi CZ koje formiraju organi jedinica lokalne samouprave; nadležne organizacione jedinice ministarstva; štabovi za vanredne situacije i jedinice i timovi za zaštitu i spasavanje koje formiraju privredna društva i druga pravna lica; jedinice, timovi i ekipe Crvenog krsta RS; jedinice i timovi koje formiraju udruženja građana i druge nevladine organizacije; povjerenici zaštite i spasavanja; profesionalne i hitne službe (vatrogasci, medicinske i veterinarske službe i druge službe) i druge organizacije; građani.

U članu 7. zakona iz 2017. godine kaže se da direktor CZ može zatražiti angažovanje snaga i sredstava FBiH i DB, a na zahtjev Vlade angažovanje snaga i sredstava Oružanih snaga BiH i Međunarodne pomoći. Iz navedenog je vidljivo da je Vlada RS odgovorna za organizaciju, funkcionisanje i upravljanje sistemom zaštite i spasavanja u Republici Srpskoj. Vlada je jedini izvršni organ vlasti u RS, a u čemu se nalazi i njena politička odgovornost za Civilnu zaštitu. Uporište za političku odgovornost u upravljanju CZ RS nalazimo u Dejtonskom mirovnom sporazumu. U skladu sa Dejtonskim mirovnim sporazumom iz 1995. godine pitanje zaštite i spasavanja je ostalo u nadležnosti entiteta, a potom i na nivou DB Bosne i Hercegovine.

⁴⁹ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 121/12. Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama.

⁵⁰ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 46/17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama.

⁵¹ Republika Srpska je sistem civilne zaštite definisala sa dva zakona: Sl. glasnik Republike Srpske, broj 121/12. Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama i Sl.glasnik Republike Srpske, broj 46/17. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama. Zakon iz 2017. je samo dopunio ili izmjenio neke članove u zakonu iz 2012. godine. Suštinska izmjena se odnosi na mjesto RUCZ u organizacionoj strukturi vlasti. Izmjenama zakona RUCZ nije više u sastavu MUP-a RS već je u sastavu Vlade Republike Srpske.

Sve do 1998. godine u RS, a u FBiH do 2000. godine, CZ je bila u sastavu entitetskih ministarstava odbrane. U RS CZ je bila organizovana kao Republička uprava CZ i bila samostalna na direktnoj vezi sa Vladom Republike Srpske⁵². Od 2000. do 2002. godine, Republička uprava Civilne zaštite (u daljem dijelu teksta RUCZ) je u sastavu Ministarstva lokalne uprave i samouprave Republike Srpske. Od kraja 2008. godine RUCZ je u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS). Od 2016. Civilna zaštita je samostalna Upravna organizacija u sastavu Vlade RS. U FBiH je Federalna uprava CZ, na osnovu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, izdvojena iz sastava Ministarstva odbrane FBiH i djeluje kao samostalna uprava.⁵³

Savjet ministara BiH, u čijem sastavu se nalazi i Ministarstvo bezbjednosti je najviši organ koji ima zadatke iz oblasti zaštite i spasavanja. Ti zadaci su propisani Okvirnim zakonom o zaštiti i spasavanju.⁵⁴ Ministarstvo bezbjednosti BiH sa donošenjem Okvirnog zakona o zaštiti i spasavanju u BiH postalo je zvanično organ koordinacije za aktivnosti planiranja i djelovanja organa i institucija BiH u oblasti zaštite i spasavanja. Ovim Okvirnim zakonom Ministarstvu bezbjednosti BiH su jasno precizirani zadaci iz oblasti zaštite i spasavanja, član 14.⁵⁵

Indirektan uticaj na SCZ RS ima tijelo koje je formirano Okvirnim zakonom o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH, Koordinaciono tijelo BiH za zaštitu i spasavanje.⁵⁶ Članovi koordinacionog tijela ne biraju se na izborima, već se delegiraju po odluci predstavnika sva tri konstitutivna naroda u Savjetu ministara. Ovo je važno jer se isto tijelo usljed nepoznavanja političkih odnosa u BiH može smatrati državnim organom, a što bi automatski značilo prenos nadležnosti sa entiteta na nivo Bosne i

⁵² Službeni glasnik Republike Srpske, broj 10/98.

⁵³ U Federaciji BiH 2003. godine donesen je Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Službene novine Federacije BiH, broj 39/03.

⁵⁴ *Okvirni zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini*, 15.05.2008.godine, član 13.

⁵⁵ Ministarstvo bezbjednosti BiH, *Okvirni zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH* <http://msb.gov.ba/Zakoni/zakoni/default.aspx?id=1721&langTag=sr-SP-Cyrl>, vrijeme pristupa 10.06.2020.

⁵⁶ *Okvirni zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini*, 15.05.2008.godine, član 13, Savjet ministara BiH formira Koordinaciono tijelo Bosne i Hercegovine za zaštitu i spasavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini. Za određena pitanja za koja stalni članovi nemaju nadležnost i mandat, a značajna su za donošenje odluka i djelovanje Koordinacionog tijela BiH, Koordinaciono tijelo BiH se obraća, poziva na sjednice i traži mišljenje i od drugih institucija i organa na nivou BiH, poput Ministarstva pravde BiH, Tužilaštva BiH i dr. relevantnih institucija i organa uprave za predmetna pitanja. Rad tijela može da kontroliše Parlamentarna skupština BiH preko svojih odbora i komisija.

Hercegovine. Ovo tijelo nije trajnog karaktera i ne funkcioniše permanentno nego se članovi tima sastaju po potrebi.⁵⁷

Usvajanjem Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama RS je započela eru savremenog organizovanja SCZ koji je u tom trenutku zadovoljavao potrebe društva u cjelini. Prve vanredne situacije u 2015. godini su pokazale nedostatke u sistemu upravljanja civilnom zaštitom. Dublje analize su dale naslutiti da i sistem organizovanja ne daje željene rezultate. Izmjenama zakona u 2017. godini nastojalo se olakšati orgabizovanje i upravljanje sistemom CZ koji je pokazao da nije ispunio ono što se od njega očekuje. Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama jasno su definisane nadležnosti i obaveze svih učesnika u sistemu CZ, kao i način organizovanja i upravljanja sistemom. Na žalost, vanredne situacioje su pokazale da Zakon nije u potpunosti zaživio, odnosno brojni subjekti u SCZ nisu uradili ono što su po zakonu bili dužni uraditi. Izmjene zakona iz 2017.godine nisu dale željeni rezultat, tako da postoji potreba koordiniranog rada na izradi novog SCZ RS i novih zakonskih rješenja. Nova rješenja zasnovana na nauci, tekovinama EU i stvarnim potrebama će sigurno dovesti do usvajanja SCZ RS koji će biti u stanju odgovoriti svojim zadacima.

⁵⁷ Zorić, Ž. (2018) EU Civil Protection Mechanism when dealing with emergency situations - case study Bosnia and Herzegovina International Scientific Conference Economy in Transformed Security Environment EKOB 2018(2018; Beograd)

II POGLAVLJE

SISTEM ZAŠTITE I SPASAVANJA

1. POJAM, STRUKTURA I KARAKTERISTIKE SISTEMA ZAŠTITE I SPASAVANJA U REPUBLICI SRPSKOJ

“Sistem zaštite i spasavanja kao organizacioni sistem pripada grupi složenih, otvorenih i dinamičkih sistema. Karakteristike sistema zaštite i spasavanja proizilaze iz karakteristika organizacionih sistema. Njegovo definisanje i danas zauzima značajno mjesto u naučnim raspravama. Zaštita stanovništva u uslovima vanrednih situacija, kao funkcija države, podrazumijeva postojanje sistema koji je realizuje. Kao sistem, sistem zaštite i spasavanja podrazumijeva postojanje institucionalnog, normativnog, upravljačkog i izvršnog dijela”⁵⁸. Kada se analizira SCZ RS potpuno se potvrđuje postojanje institucionalnog, normativnog, upravljačkog i izvršnog dijela, o kome piše Jurišić, a koji je opisan u važećim pravnim aktima. Ono što ostaje nepoznanica jeste ponašanje sistema u stvarnoj vanrednoj situaciji.

Zajedničko sistemima zaštite i spasavanja je uspostavljanje organizacione strukture, definisanje odgovornosti i procesa, razrada procedura te raspodjela resursa u cilju spriječavanja nastanka nesreća velikih razmjera. Razvoj sistema na ovim osnovama je uslovljen vlastitim zahtjevima i zahtjevima okruženja. U RS, vlastiti zahtjevi proističu iz procjene ugroženosti, dokumenta koji je polazna osnova za uspostavljanje kvalitetnog sistema zaštite i spasavanja. Pošto dio lokalnih zajednica još uvijek nije izradio ovaj dokument, može se konstatovati da u RS nema sistema zaštite i spasavanja.

Organizacija sistema zaštite i spasavanja u RS je u njenoj formalno-pravnoj nadležnosti. Nad razvojem ovog sistema BiH nema nikakvih ingerencija, odnosno Savjet ministara. Kako bi se izbjegla konfuzija u rješavanju VS, koje često prelaze entitetske linije razgraničenja,

⁵⁸ Jurišić, D. *Razgraničenje osnovnih pojmova sistema zaštite i spasavanja* <http://svarog.nubl.org/wp-content/uploads/2019/06/Dr-Dragi%C5%A1a-Juri%C5%A1i%C4%87>, vrijeme pristupa 16.07.2021.

postoji tijelo na nivou BiH⁵⁹ koje ima isključivu ulogu koordinacionog tijela između sistema zaštite i spasavanja RS, FBiH i Distrikta Brčko.

Dejtonskim uređenjem BiH, iz 1995. godine do donošenja Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave u BiH, CZ je bila organizovana na nivou entiteta, a potom i na nivou Brčko distrikta. Prvi oblici upravljanja, sa nivoa BiH, pojavili su se uspostavom Ministarstva bezbjednosti BiH 2003. godine, tj. njegove organizacione jedinice (Odsjeka, a nakon nekog vremena Sektora za CZ), odnosno sadašnjeg Sektora za zaštitu i spasavanje. U RS, uz Ustav RS, usvojeni su i Zakon o civilnoj zaštiti⁶⁰, kao i 13 zakona iz različitih oblasti koji utiču na razvoj Civilne zaštite. Oblast CZ u FBiH regulisana je Ustavom, kao i ostalim potrebnim propisima koji su objavljeni u Zbirci propisa početkom 2007. godine. Oblast CZ u Distriktu Brčko regulisana je Statutom Distrikta Brčko, uz osam dodatnih zakona. U aprilu i maju 2008. godine oba Doma parlamentarne Skupštine BiH usvojila su *Okvirni zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH*, koji je stupio na snagu 1. jula 2008. godine (Službeni glasnik BiH, br. 50/08).

Sistem zaštite i spasavanja u BiH čine: vladin sektor, nevladin sektor i pravni subjekti. U skladu sa ovim, civilna zaštita je samo jedan od segmenata vladinog sektora (entiteta i distrikta Brčko) i predstavnja ključni podsistem sistema zaštite i spasavanja. Što se tiče nevladinog sektora, tu spadaju razna udruženja građana, humanitarne organizacije, kao i sve veći broj volontera, čiji je rad sve značajniji, ali još nedovoljno iskorišćen u oblasti zaštite i spasavanja. Pored vladinog i nevladinog sektora, značajno mjesto zauzimaju i pravni subjekti kao što su: elektroprivreda, vodoprivreda, rudnici, hemijska industrija, šumarstvo i dr. Ovakav sistem zaštite i spasavanja u BiH je decentralizovan i zahtijeva veliki stepen koordinacije i komunikacije između ključnih aktera kako bi bio spreman za odgovor na vanredne situacije.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, Službeni glasnik RS br. 4/17 (čl. 1.), istaknuto je da sistem zaštite i spasavanja predstavlja dio sistema bezbjednosti i integrisani oblik upravljanja i organizovanja subjekata i snaga sistema zaštite i spasavanja na sprovođenju preventivnih i operativnih mjera i izvršavanju zadataka zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara od elementarne nepogode i druge nesreće, uključujući i mjere oporavka od njihovih posljedica.

Može se konstatovati da je “zaštita i spasavanje ljudi i materijalnih dobara dio odbrambeno-zaštitne funkcije bezbjednosti Republike, koji se uređuje kao jedinstven sistem pripreme i učešća nosilaca poslova i zadataka u odgovoru na elementarnu nepogodu i drugu nesreću. Dakle, zaštita i spasavanje predstavlja višeslojan i sveobuhvatan pojam, ne samo

⁵⁹ Koordinaciono tijelo BiH je opisano na strani 54 u fusnoti broj 65.

⁶⁰ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 26/2002

aktivnost već koncept koji se sastoji od više međusobno podijeljenih dijelova, a koji se zajedno definišu kao zaštita i spasavanje”⁶¹. Ti dijelovi se detaljnije obrazlažu u nastavku teksta.

“Jedan dio, koji se većim dijelom odnosi na zaštitu, obuhvata sve segmente društva i podrazumijeva svakodnevne, redovne i organizovane aktivnosti koje, posredno ili neposredno, za svoj krajnji cilj imaju poboljšanje stanja zaštićenosti ljudi, materijalnih dobara i životne sredine od svakodnevnih, manjih ili većih, opasnosti. Ovaj segment zaštite i spasavanja je najočigledniji u svakodnevnom, redovnom djelovanju npr. policije, vatrogasaca, medicinske službe, itd. Ipak, moramo naglasiti da se ovim dijelom zaštite i spasavanja bave i drugi, dakle sve institucije i organi Republike, sva pravna i fizička lica, bez obzira na oblik organizacije i polje djelovanja i interesa, jer se najveći broj pojedinaca, u svom svakodnevnom životu, ponaša u skladu sa opšteprihvaćenim normama i načelima ponašanja koja nisu štetna po druge, njihovu imovinu i životnu sredinu”⁶².

Može se konstatovati da ovaj dio akcentuje profesionalne službe koje imaju jedan osnovni zadatak, a to je obezbjeđenje kvalitetnoga okruženja u kome će se stvarati nove vrijednosti uz garantovanje ljudskih prava i sloboda. Takođe, može se primijetiti da se apeluje na svijest građana, odnosno na jednu opštu bezbjednosnu kulturu koja ima svoje mjesto u razvoju društva, pa tako i sistema civilne zaštite.

“Drugi dio se, uslovno rečeno, više bavi spasavanjem, dakle obuhvata aktivnosti koje se provode onda kad sistem zaštite nije bio dovoljan da ljude, materijalna dobra i životnu sredinu efikasno zaštititi, te je, u cilju očuvanja života i zdravlja ljudi, očuvanja materijalnih dobara i životne sredine, neophodno preduzeti mjere spasavanja od uticaja negativnih efekata neke opasnosti, pri čemu te mjere i dalje provode specijalizovane službe u okviru svojih redovnih aktivnosti. I u ovom slučaju naprominentniji nosioci ovih aktivnosti u društvu su upravo profesionalne hitne službe, poput hitne medicinske pomoći i vatrogasne službe.”⁶³.

U ovom dijelu se razmatra razvoj sistema zaštite i spasavanja, odnosno civilne zaštite u situacijama kada redovne aktivnosti nisu dovoljne da zaštite živote ljudi i druga dobra. Mjere i aktivnosti se usmjeravaju na profesionalne specijalizovane jedinice kao nosioce-izvršioce spasavanja u pojedinim situacijama.

“Treći dio je svojevrsni krajnji oblik zaštite i spasavanja i podrazumijeva ono što je definisano Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, dakle djelovanje u uslovima koji zahtijevaju vanredno angažovanje specijalizovanih snaga i sredstava, odnosno kad se društvo svojim redovnim djelovanjem ne može suprotstaviti efektima određenog

⁶¹ Republička uprava Civilne zaštite: 2013. *Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće*. Istočno Sarajevo. str. 257.

⁶² Ibidem, str. 257.

⁶³ Ibidem, str. 258.

dogadaja koji ugrožava ljude, materijalna i druga dobra i životnu sredinu, te je tom djelovanju potrebno dodati specijalizovane snage i sredstva. Neophodno je naglasiti da su poslovi zaštite i spasavanja od opšteg interesa za Republiku”⁶⁴.

U ovom dijelu se posebna pažnja poklanja profesionalnim službama, kao i drugim pravnim i fizičkim licima koja mogu u određenom trenutku pružiti pomoć svima onima kojima je tada potrebna. Vanredne situacije, koje su se pojavljivale posljednjih godina u RS, pokazale su kako profesionalne službe nisu u potpunosti razvijene za djelovanje u vanrednim situacijama. Takođe, saradnja između građana, nevladinih organizacija, preduzeća i profesionalnih službi nije na zadovoljavajućem nivou, najviše zbog izostanka kvalitetne koordinacije i saradnje.

Civilna zaštita, kao integrišući i operativni dio sistema zaštite i spasavanja, rukovodi mjerama i aktivnostima zaštite i spasavanja. Kada se analizira uloga CZ u sistemu zaštite i spasavanja, onda se ona može povezati sa gore opisanim trećim dijelom sistema zaštite i spasavanja. Pošto u domen CZ spada planiranje, programiranje, organizovanje, obučavanje, osposobljavanje, sprovođenje, nadzor, a dijelom i finansiranje mjera i aktivnosti zaštite i spasavanja, onda se može konstatovati da je CZ prisutna i u prva dva dijela.

Strukturu SCZ RS, čine ministarstva Vlade RS, RUCZ, republički organi uprave i organi jedinica lokalne samouprave, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici, građani, udruženja, profesionalne i druge organizacije. Snage zaštite i spasavanja su Republički štab za vanredne situacije i specijalizovane jedinice zaštite i spasavanja koje formira Vlada RS, štabovi za vanredne situacije, jedinice i timovi civilne zaštite koje formiraju jedinice lokalne samouprave, nadležne organizacione jedinice MUP- a RS, štabovi za vanredne situacije, jedinice i timovi koje formiraju privredna društva i druga pravna lica, jedinice, timovi i ekipe Crvenog krsta RS, jedinice i timovi koje formiraju udruženja građana i druge nevladine organizacije, povjerenici zaštite i spasavanja, profesionalne i hitne službe i druge organizacije, te građani u okviru lične, uzajamne i kolektivne zaštite.

Trenutno važeća normativno-pravna regulativa RS⁶⁵, koja se bavi zaštitom i spasavanjem je sljedeća:

1. Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama⁶⁶
2. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama⁶⁷
3. Zakon o zaštiti od požara⁶⁸

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Normativno-pravna regulativa popisana sa 24.06.2021. godine.

⁶⁶ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12.

⁶⁷ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 46/17.

⁶⁸ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 71/12.

4. Zakon o vodama⁶⁹
5. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o vodama⁷⁰
6. Zakon o zaštiti životne sredine⁷¹
7. Zakon o republičkoj upravi⁷²
8. Zakon o državnim službenicima⁷³
9. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o državnim službenicima⁷⁴
10. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o državnim službenicima⁷⁵
11. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o državnim službenicima⁷⁶
12. Zakon o opštem upravnom postupku⁷⁷
13. Ispravka zakona o opštem upravnom postupku⁷⁸
14. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o opštem upravnom postupku⁷⁹
15. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o opštem upravnom postupku⁸⁰

Pomenuti zakoni imaju uporište u Ustavu Republike Srpske. Poslije 2018. godine u RS nije bilo novih zakonskih rješenja koja bi se odnosila na oblast zaštite i spasavanja. Osim pobrojanih akata RUCZ u svom radu koristi i akta koja se primjenjuju na teritoriji cijele BiH: Okvirni zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća na teritoriji BiH⁸¹ i Zakon o deminiranju u Bosni i Hercegovini⁸². Osnovni međunarodni dokument na koji se poziva RUCZ je Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015-2030⁸³.

Sistem zaštite i spasavanja RS je organizovan na tri nivoa: entitetskom, područnom i opštinskom. Krovni organ ovog sistema je Republička uprava Civilne zaštite. Vlada u oblasti zaštite i spasavanja obezbjeđuje izgradnju i razvoj sistema zaštite i spasavanja Republike i plansko povezivanje dijelova sistema i zadataka u jedinstvenu cjelinu, a naročito:

- a) organizuje sistem zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće,
- b) donosi Program zaštite i spasavanja u Republici,

⁶⁹ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 50/06.

⁷⁰ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12.

⁷¹ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 71/12.

⁷² Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 115/18.

⁷³ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 118/08.

⁷⁴ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 117/11.

⁷⁵ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 37/12.

⁷⁶ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 57/16.

⁷⁷ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 13/02.

⁷⁸ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 87/07.

⁷⁹ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 50/10.

⁸⁰ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 66/18.

⁸¹ Službeni glasnik BiH, broj: 50/08.

⁸² Službeni glasnik BiH, broj: 5/02.

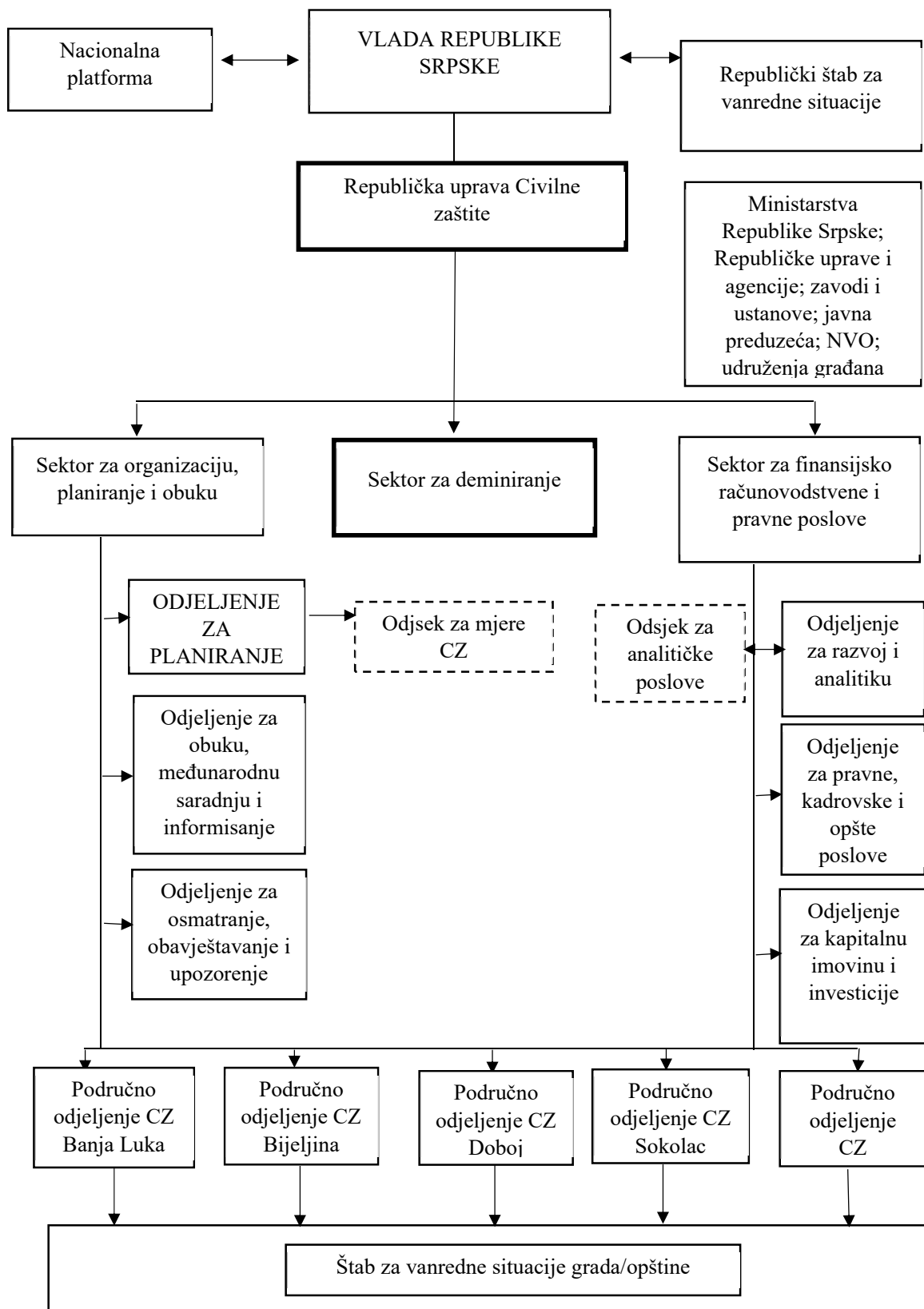
⁸³ Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015-2030 usvojen je na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a koja je održana u Sendaiju, Japan, 1. marta 2015. godine.

- v) donosi Program za smanjenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
- g) donosi procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
- d) donosi Plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
- đ) donosi Plan obuke i osposobljavanja snaga za zaštitu i spasavanje u Republici,
- e) prati i usmjerava pripreme za izvršavanje zaštite i spasavanja,
- ž) pruža pomoć u rekonstrukciji i oporavku od elementarne nepogode i druge nesreće,
- z) proglašava stanje elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
- i) donosi odluku o mobilizaciji i naređuje upotrebu snaga i sredstava za zaštitu i spasavanje,
- j) obezbjeđuje potrebna finansijska sredstva u budžetu Republike za finansiranje poslova zaštite i spasavanja,
- k) donosi metodologiju za izradu procjene ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće na teritoriji Republike,
- l) donosi metodologiju za izradu Plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće na teritoriji Republike,
- lj) donosi metodologiju za procjenu štete od elementarne nepogode i druge nesreće,
- m) osniva Republički štab za vanredne situacije,
- n) imenuje komisiju za procjenu štete većih razmjera,
- nj) određuje materijalna sredstva koja se koriste u funkciji zaštite i spasavanja,
- o) vrši i druge poslove iz oblasti zaštite i spasavanja.⁸⁴

U skladu sa naprijed navedenim, Vlada RS, u osnovnim zadacima, ima obavezu proglašavanja elementarnih nepogoda, ali ne i vanrednih stanja. Ipak, analizom ovog Zakona u članu 41., ističe se da „Vlada na prijedlog Republičkog štaba za VS donosi odluku o proglašenju VS na teritoriji RS ili dijela njene teritorije.“ Kada je u pitanju proglašenje VS, nisu jasno definisani ni uslovi za proglašenje VS, kao ni uslovi za njen prestanak. Odnosno, nije nigdje objašnjeno šta VS praktično podrazumijeva za građane, institucije, radne organizacije i dr⁸⁵. Organizacija RUCZ je prikazana u šemi 1.

⁸⁴Definisano u članu 18. *Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama*. Službeni glasnik Republike Srpske, broj:121/12.

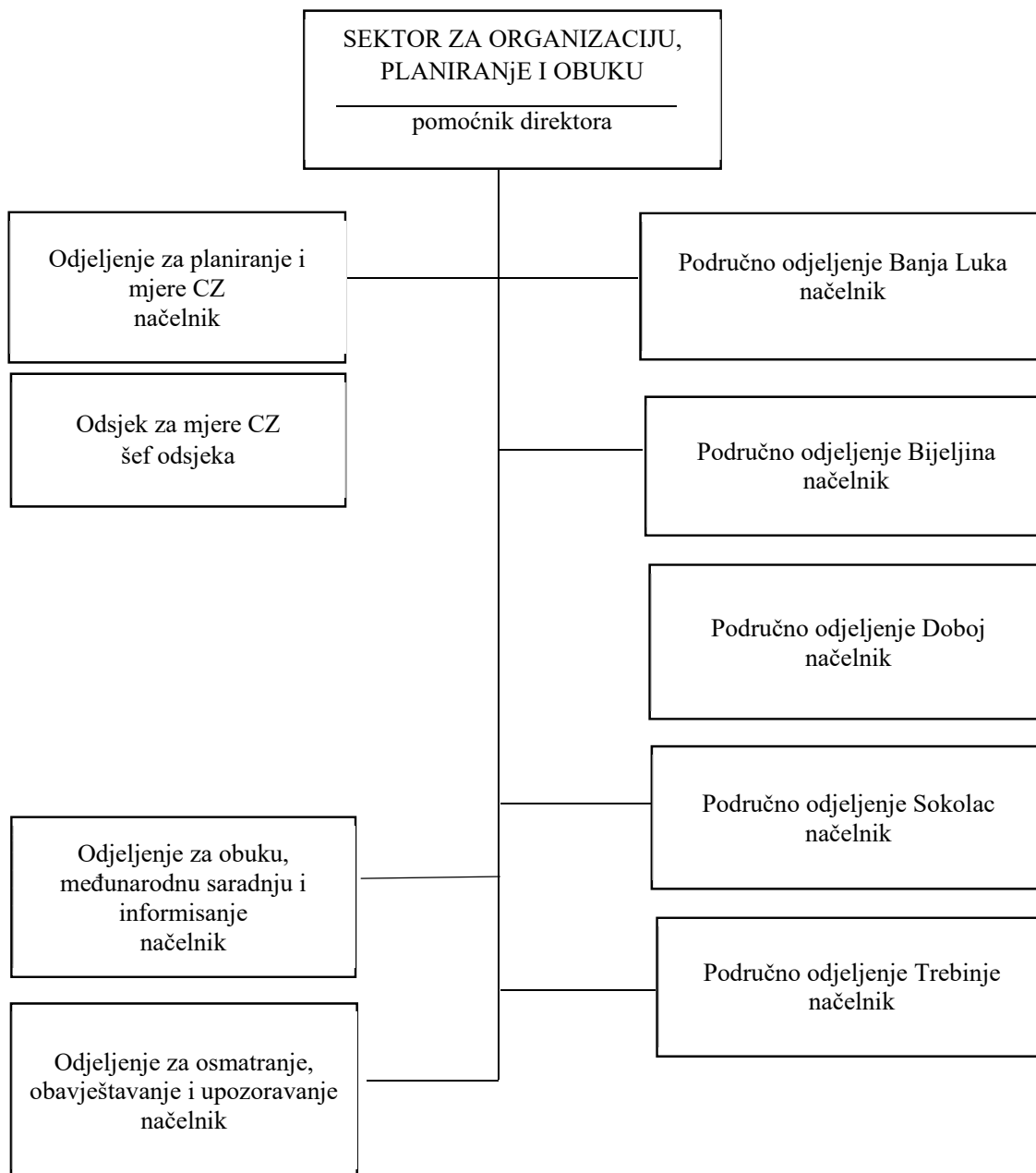
⁸⁵Jurišić, D., (2016) *Zaštita i spasavanje u Bosni i Hercegovini*, Uniglobal Banja Luka.

Šema 1. Organizacija Republičke uprave Civilne zaštite Republike Srpske⁸⁶

⁸⁶ Republička uprava Civilne zaštite Republike Srpske, 24.12.2020.

Sektor za organizaciju, planiranje i obuku vrši poslove koji se odnose na razvoj i unapređenje sistema CZ; organizovanje, pripremanje i upotrebu snaga CZ; učestvuje u izradi zakonskih propisa iz djelokruga uprave i podzakonskih akata i planskih dokumenata iz oblasti CZ; izrada uputstava iz oblasti CZ; organizacija, planiranje i izvođenje obuke i vježbi struktura CZ; obavještavanje stanovništva o prirodnim i drugim nesrećama; učestvuje u aktivnostima zaštite i spasavanja od prirodnih i drugih nesreća; ostvaruje saradnju sa lokalnim zajednicama i subjektima od značaja za zaštitu i spasavanja od prirodnih i drugih nesreća; pisanje izvještaja i informacija Vladi; ostvarivanje saradnje sa nadležnim institucijama iz oblasti CZ BiH i drugih zemalja; pružanje potpunih informacija sredstvima javnog informisanja; obavlja i druge poslove iz djelokruga svoga rada. Organizacija sektora za organizaciju, planiranje i obuku prikazana je u šemi 2.

Šema 2. Sektor za organizaciju, planiranje i obuku civilne zaštite RS⁸⁷

⁸⁷Republička uprava Civilne zaštite Republike Srpske - organizaciona struktura <https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/02-organizaciona-struktura.pdf>, vrijeme pristupa 24.12.2020.

Odjeljenje za planiranje i mjere civilne zaštite vrši poslove koji se odnose na izradu zakona, podzakonskih akata i planske dokumentacije iz djelokruga rada; provodi zadatke vezano za planiranje i mjere CZ; predlaže organizacijsku strukturu snaga CZ; koordiniše aktivnosti objedinjavanja planskih dokumenata; priprema odgovarajuće odluke i naredbe za provođenje mjera CZ; priprema analize i izvještaje o stanju CZ; ostvaruje saradnju sa opštinama i drugim subjektima od značaja za zaštitu i spasavanja od prirodnih i drugih nesreća; pruža stručnu pomoć o akcijama traganja za nestalim i pružanju pomoći ugroženom nastradalom stanovništvu u slučaju prirodnih i drugih nesreća; vrši i druge poslove iz djelokruga svoga rada.

Odsjek za mjere civilne zaštite vrši zadatke vezane za mjere CZ; priprema odgovarajuće odluke i naredbe za provođenje mjera CZ; priprema analize i izvještaje o stanju CZ i koordiniše aktivnosti na provođenju zadataka CZ; učestvuje u izradi zakonskih i drugih propisa iz nadležnosti Republičke uprave; učestvuje u izradi programa opremanja jedinica i štabova CZ; donosi i primjenjuje rješenja i odluke iz svoje nadležnosti; saraduje sa opštinama, organima, organizacijama i službama od posebnog značaja za CZ na provođenju mjera i zadataka CZ; pruža stručnu pomoć u akcijama traganja za nestalim, pružanju pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu, obezbjeđenju osnovnih životnih uslova i oporavku područja pogođenog prirodnom ili drugom nesrećom; vrši kontrolu provođenja mjera CZ.

Odjeljenje za obuku, međunarodnu saradnju i informisanje vrši poslove koji se odnose na izradu zakona, podzakonskih akata i planske dokumentacije iz djelokruga rada; provodi poslove vezane za obuku, međunarodnu saradnju, projekte i informisanje; priprema stručne informacije; ostvaruje saradnju sa naučnim i drugim ustanovama u vezi sa organizovanjem obuke struktura CZ; predlaže prioritete prisustva domaćim i međunarodnim seminarima iz oblasti CZ; vrši i druge poslove iz djelokruga svoga rada.

Odjeljenje za osmatranje, obavještavanje i upozorenje provodi poslove vezane za osmatranje, obavještavanje i upozoravanje; koordinira nesmetan protok informacija između Republičke uprave i subjekata za zaštitu i spasavanje od prirodnih i drugih nesreća; predlaže mjere za unapređenje rada u pogledu funkcionalnosti i efikasnosti sistema osmatranja, obavještavanja i upozoravanja; saraduje sa subjektima od značaja za zaštitu i spasavanje od prirodnih i drugih nesreća; blagovremeno obavještava stanovništvo o prijetećim prirodnim i drugim nesrećama; vrši i druge poslove iz djelokruga svoga rada.

Područna odjeljenja CZ učestvuju u saniranju posljedica prirodnih i drugih nesreća; izrađuju i dostavljaju izvještaje o prirodnim i drugim nesrećama na području područnog odjeljenja; prate stanje uvezanosti i funkcionisanja sistema CZ; preduzimaju mjere za koordinaciju planiranja i organizovanja mjera i snaga zaštite i spasavanja na području koje pokriva područno odjeljenje; koordiniše i usmjeravaju rad opštinskih organa i službi i drugih

subjekata od značaja za zaštitu i spasavanje na području odjeljenja; predlažu, pripremaju i organizuju seminare, obuku i vježbe snaga CZ na području odjeljenja; pružaju stručnu pomoć u akcijama traganja za nestalim, pružaju stručnu pomoć ugroženom i nastradalom stanovništvu; vrše poslove osmatranja, obavještanja i upozoravanja; učestvuje u izradi zakona, podzakonskih akata i planske dokumentacije iz djelokruga svoga rada; vrše i druge poslove iz djelokruga svoga rada. Područna odjeljenja civilne zaštite RS su prikazana na slici 5.

Slika 5. Područna odjeljenja civilne zaštite⁸⁸

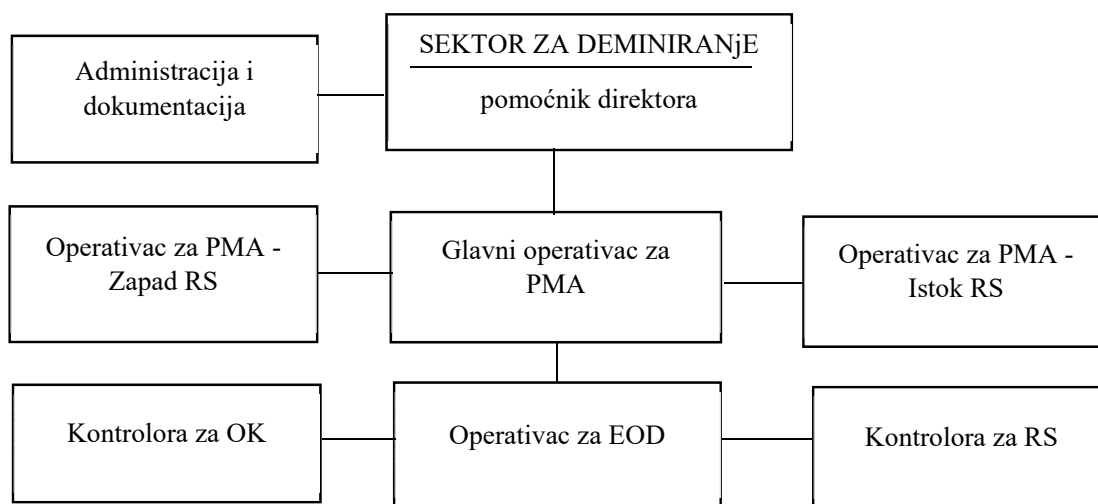
Područna odjeljenja CZ vrše stručne i druge poslove koji se odnose na izradu zakona, podzakonskih akata i planske dokumentacije iz djelokruga svoga rada. Aktivno učestvuju u saniranju posljedica prirodnih i drugih nesreća. Izrađuju i dostavljaju izvještaje o prirodnim i drugim nesrećama na teritoriji područnog odjeljenja, prate stanje uvezanosti i funkcionisanja sistema civilne zaštite. Preduzimaju mjere za koordinaciju planiranja i organizovanja mjera i snaga zaštite i spasavanja na području koje pokriva područno odjeljenje. Koordinišu i usmjeravaju rad opštinskih organa i službi i drugih subjekata od značaja za zaštitu i spasavanje na području odjeljenja. Predlažu, pripremaju i organizuju seminare, obuku i vježbe snaga CZ na području odjeljenja. Pružaju stručnu pomoć u akcijama traganja za nestalim, pružaju stručnu pomoć ugroženom i nastradalom stanovništvu, vrše poslove osmatranja, obavještanja i upozoravanja. Vrše i druge poslove iz djelokruga svoga rada. Takođe područna odjeljenja u

⁸⁸ Republička uprava Civilne zaštite, <https://ruczrs.org/en/>, vrijeme pristupa: 25.12.2020.

svom sastavu imaju područni operativno komunikacijski centar koji posjeduje broj za hitne situacije 121 koji je na raspolaganju građanima 24 časa dnevno.⁸⁹

Imenovanje gradskih i opštinskih štabova za vanredne situacije vrši načelnik opštine /gradonačelnik, u skladu sa opštim aktom opštine, odnosno grada i kadrovskim mogućnostima. Opštinski/gradski štab za vanredne situacije obavlja sljedeće poslove: rukovodi i koordinira rad subjekata i snaga sistema zaštite i spasavanjau VS, sprovođenje mjera i zadataka zaštite i spasavanja, daje mišljenje na prijedlog Procjene ugroženosti i prijedlog Plana zaštite i spasavanja, predlaže mjere za poboljšanje zaštite i spasavanja, naređuje upotrebu snaga za zaštitu i spasavanje, radi na redovnom informisanju i obavještavanju, saraduje sa nadležnim organima, procjenjujnj ugroženost od nastanka VS i donosi prijedloge, zaključke i preporuke.⁹⁰

Sektor za deminiranje ima osnovne zadatke u koje spadaju: uklanjanje neeksplozivnih ubojnih sredstava i deminiranje; izvlačenje povređenih i nastradalih iz minskih polja; čišćenje terena i kuća radi povratka izbjeglog i raseljenog stanovništva; učestvuje u izradi zakona, podzakonskih akata i drugih planskih dokumenata iz oblasti deminiranja; vrši izrdu uputstava iz Standardnih operativnih procedura za deminiranje; vrši kontrolu osiguranja kvaliteta u deminiranju; ostvaruje saradnju sa Centrom za uklanjanje mina BiH i drugim humanitarnim i nevladinim organizacijama; vrši stručne i druge poslove iz djelokruga svoga rada.⁹¹ Organizacija sektora za deminiranje je prikazana u šemi 3.

Šema 3. Sektor za deminiranje civilne zaštite RS⁹²

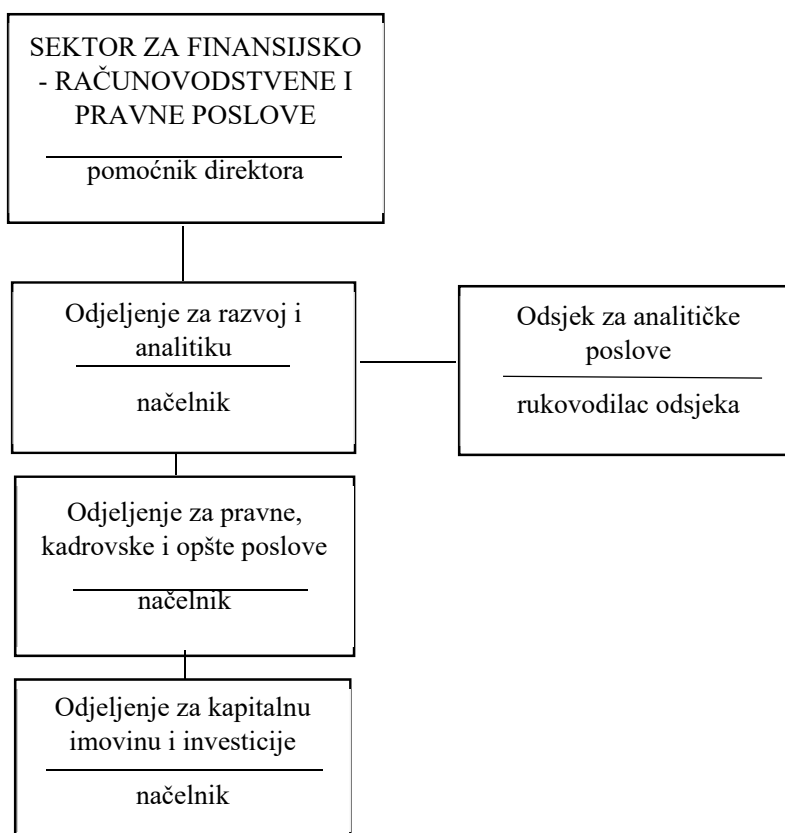
⁸⁹ Ibidem.

⁹⁰ Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12.

⁹¹ Ibidem.

⁹² Republička uprava Civilne zaštite – organizaciona struktura <https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/sektor-za-deminiranje-organizaciona-struktura.pdf>, vrijeme pristupa 24.12.2020.

Sektor za finansijsko-računovodstvene i pravne poslove vrši stručne i druge poslove koji se odnose na finansijsko poslovanje RUCZ, saraduje sa republičkim organima, međunarodnim organizacijama i ostalim organizacijama radi apliciranja prema projektima EU, a u vezi sa sprovođenjem Programa deminiranja, kao i za sredstva predpristupnih fondova za provođenje mjera CZ; sprovodi važeće propise koji se odnose na kapitalnu imovinu i investicije koje se realizuju po planu Vlade, u oblasti zaštite i spasavanja od požara, poplava, snijega i snježnih padavina; izradu mjesečnih i godišnjih finansijskih izvještaja; pripremu prijedloga budžeta RUCZ; izradu programa opremanja; provođenje javnih nabavki; obračun plata i drugih primanja radnicima; obavljanje poslova plaćanja putem trezora; vrši i druge poslove koji se odnose na učešće u izradi nacarta, propisa i drugih akata u okviru djelokruga RUCZ; preduzimaju najsloženije radnje u rješavanju upravnih predmeta u prvom stepenu i pripremaju rješenja u upravnim i drugim stvarima o kojima odlučuje RUCZ; vrši i druge poslove iz djelokruga svoga rada. Organizacija sektora za finansijsko-računovodstvene i pravne poslove prikazana je šemom 4.

Šema 4. Sektor za finansijsko - računovodstvene i pravne poslove civilne zaštite RS⁹³

⁹³ Republička uprava Civilne zaštite – organizaciona struktura <https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/sektor-04.pdf>, vrijeme pristupa 24.12.2020.

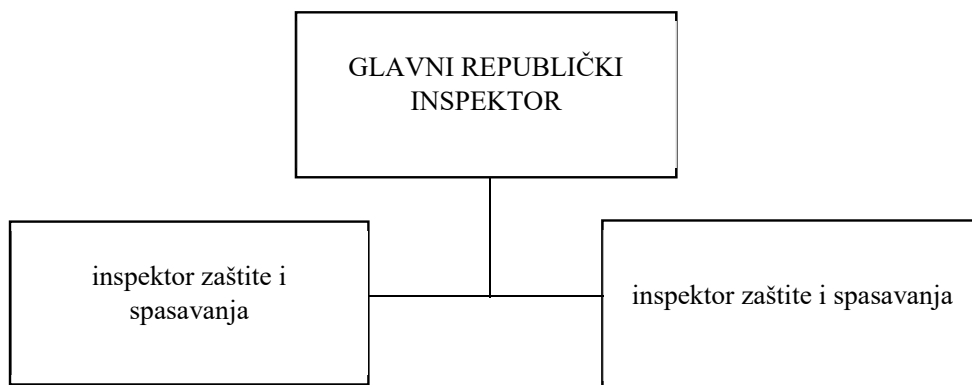
Odjeljenje za razvoj i analitiku surađuje sa republičkim organima, međunarodnim organizacijama i ostalim organizacijama radi apliciranja nad sredstvima EU vezano za provođenje Programa deminiranja kao i za sredstva predpristupnih fondova za provođenje mjera CZ; koordiše plan razvoja informacionog sistema sa informacionim sistemom resornog ministarstva; prati i obezbjeđuje primjenu propisa iz oblasti finansija; učestvuje u izradi zakona, podzakonskih akata i planske dokumentacije iz djelokruga svoga rada; vrši i druge poslove iz djelokruga svoga rada.

Odsjek za analitičke poslove surađuje sa republičkim organima, međunarodnim organizacijama i ostalim organizacijama radi apliciranja na sredstvima EU vezano za provođenje Programa deminiranja kao i za sredstva predpristupnih fondova za provođenje mjera CZ; učestvuje u izradi pravilnika, uputstava, izvještaja, planova i programa; predlaže donošenje pojedinačnih akata i učestvuje u njihovoj izradi; učestvuje u izradi svih vrsta ugovora.

Odjeljenje za pravne, kadrovske i opšte poslove vrši poslove koji se odnose na izradu zakona, podzakonskih akata i planske dokumentacije iz djelokruga svoga rada; priprema nacрте, propise i opšta akta iz nadležnosti RUCZ; izrađuje sve vrste ugovora i rješenja; prati primjenu propisa iz oblasti CZ i pruža stručnu pomoć iz ove oblasti područnim odjeljenjima CZ; izrađuje izjašnjenja pravobranilaštvu Republike po pitanju sudskih i drugih sporova; vrši poslove protokola i arhive, vodi centralni registar kadrova; vrši i druge poslove iz djelokruga svoga rada.

Odjeljenje za kapitalnu imovinu i investicije sprovodi važeće propise koji se odnose na kapitalnu imovinu i investicije koji se realizuju po planu Vlade u oblasti zaštite i spasavanja od požara, poplava, snijega i snježnih padavina i deminiranja; radi stručne informacije i predlaže najbolje vrijednosti kapitalne imovine i vodi evidenciju o utvrđenoj fer vrijednosti; obezbjeđuje i vrši kontrolu primjene zakona o javnim nabavkama i drugim relevantnim propisima iz oblasti javnih nabavki; učestvuje u izradi zakona, podzakonskih akata i planske dokumentacije iz djelokruga svoga rada; vrši i druge poslove iz djelokruga svoga rada.

Organizacija inspekcijuskog nadzora prikazana je šemom 5.

Šema 5. Inspeksijski nadzor civilne zaštite RS⁹⁴

U vršenju upravnog i inspeksijskog nadzora inspektori Uprave obavljaju sljedeće poslove: vrše upravni i inspeksijski nadzor nad provođenjem propisa iz oblasti zaštite i spasavanja, sastavljaju zapisnike o izvršenom inspeksijskom nadzoru i donose odgovarajuća rješenja i u slučaju potrebe pokreću sudski postupak, izrađuju nacрте, propise i druge opšte akte, pripremaju stručne informacije iz djelokruga svoga rada, prate primjenu propisa iz oblasti zaštite i spasavanja, pružaju stručnu pomoć područnim odjeljenjima CZ i načelnicima opština po pitanju provođenja zakonskih propisa iz oblasti zaštite i spasavanja, odgovaraju za blagovremeno, stručno i zakonito obavljanje poslova iz djelokruga svoga rada. Članom 159. Zakona definisano je da Uprava civilne zaštite vrši poslove inspeksijskog nadzora organizovanja i funkcionisanja sistema zaštite i spasavanja. Zakonom nije definisano brojno stanje inspektora. Do sada taj broj nije prelazio dva inspektora. Sve češće vanredne situacije koje pokazuju jasnu neorganizovanost SCZ u odgovoru na iste, mogu se dovesti u vezu sa neadekvatnim radom inspektora.

1.1. Civilna zaštita u sistemu zaštite i spasavanja u Republici Srpskoj

Zadaci CZ RS su definisani zakonom, i oni obuhvataju: obavljanje upravnih i drugih stručnih poslova koji se odnose na praćenje, usklađivanje i sprovođenje utvrđene politike i smjernica i obezbjeđenje izvršenja zakona i drugih propisa u oblasti CZ, izradu programskih i planskih dokumenata RS, prikupljanje podataka o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do prirodne i druge nesreće po ljude, materijalna dobra i životnu sredinu, osmatranje, obavještanje i uzbuđivanje, organizovanje, pripremu i obučavanje službe CZ u skladu sa programima i planovima obuke, organizovanje i opremanje jedinica i timova CZ na nivou RS,

⁹⁴ Republička uprava Civilne zaštite – organizaciona struktura [Upravni i inspeksijski nadzor - Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske \(ruczrs.org\)](http://Upravni_i_inspeksijski_nadzor_-_Republička_uprava_civilne_zaštite_Republike_Srpske_ruczrs.org), vrijeme pristupa 24.12.2020.

vršenje izbora i vođenje naučnoistraživačkih projekata u oblasti CZ, pružanje stručne pomoći, donošenje uputstava i instrukcija za rad službe CZ jedinica lokalne samouprave, inspekcijski nadzor u oblasti civilne zaštite, uklanjanje eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata, deminiranje, međunarodnu saradnju iz oblasti CZ, spasavanje od prirodnih i drugih nesreća, preduzimanje preventivnih, operativnih i postoperativnih mjera u slučaju nastanka prirodnih i drugih nesreća, vođenje evidencija u oblasti CZ i druge poslove u skladu sa zakonom.

Misija CZ je zaštita i spasavanje ljudi, materijalnih dobara i životne sredine u vanrednim situacijama u RS. Republička uprava CZ u skladu sa svim važećim načelima (međunarodnim i nacionalnim) pruža pomoć. Prioritna vrijednost je ljudski život pa tek onda imovina i životna sredina. Izdvajanje finansijskih sredstava sa ciljem predupređenja izbijanja katastrofa manje košta nego ljudski gubici i ulaganje u sniranje posljedica. Ukoliko bi se dublje analizirala misija RUCZ i uporedila sa savremenim međunarodnim shvatanjima misije CZ mogli bismo reći da samo prvi dio definisanja pripada samoj misiji, a da su sve drugo samo zadaci Civilne zaštite.

Krajnji cilj CZ je održavanje organizovanog i efikasnog sistema zaštite i spasavanja ljudi, materijalnih dobara i životne sredine u RS, koji kroz programiranje i planiranje preventivnih i operativnih mjera i aktivnosti obezbjeđuje jačanje otpornosti zajednice, otklanja uzroke ugrožavanja ljudi, imovine i životne sredine i umanjuje negativan uticaj na elementarne nepogode i druge nesreće⁹⁵. Vizija RUCZ treba da bude usmjerena ka usvajanju modela kojim bi se obezbijedila efikasnost CZ u njenoj budućnosti.

1.1.1. Organizacija civilne zaštite u Republici Srpskoj

Civilna zaštita u RS predstavlja subjekt zaštite i spasavanja koji je relativno mlad, formiran tokom ratnih devedesetih godina, a kao takav potvrđen Dejtonskim mirovnim sporazumom, koji je ustvari Ustav Bosne i Hercegovine.

Osnovni dokument kojim se reguliše oblast zaštite i spasavanja RS je Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama⁹⁶, koji je donesen krajem 2012. godine čime je došlo do usaglašavanja entitetskog Zakona sa Okvirnim zakonom o zaštiti i spasavanju⁹⁷. Krovni organ zaštite i spasavanja u RS je RUCZ koja se, na osnovu izmjena i dopuna Zakona o republičkoj upravi, iz januara 2017. godine nalazi u sastavu Vlade RS kao samostalna republička uprava.

U članu 57. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama kaže se da: „Organizacija i djelatnost civilne zaštite u sistemu zaštite i spasavanja obuhvata ličnu, uzajamnu

⁹⁵ Ibidem.

⁹⁶ Službeni glasnik Republike Srpske br. 121/12.

⁹⁷ Službeni glasnik BiH br. 50/08.

i kolektivnu zaštitu, mjere i zadatke, koordinaciju i rukovođenje, štabove za vanredne situacije, povjerenike zaštite i spasavanja, jedinice i timove civilne zaštite, jedinice i timove za zaštitu i spasavanje, sistem osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja, ovlašćena i osposobljena pravna lica, humanitarne i druge organizacije opremljene i osposobljene za zaštitu i spasavanje, aktivnosti koje se odnose na popunu, materijalno opremanje, obučavanje, osposobljavanje, mobilizaciju i aktiviranje zaštite i spasavanja“.

Uslov kvalitetne organizacije subjekata CZ zavisi od definisanja mjera zaštite i spasavanja. Te mjere zaštite i spasavanja definisane su u članu 59. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacija. Mjere zaštite i spasavanja koje pripremaju i sprovode subjekti CZ u sistemu zaštite i spasavanja su:

- a) preventivne mjere,
- b) mjere zaštite u slučaju neposredne opasnosti od elementarne nepogode i druge nesreće,
- v) mjere zaštite kada nastupe elementarne nepogode i druge nesreće,
- g) mjere ublažavanja i otklanjanja neposrednih posljedica elementarne nepogode i druge nesreće.

Mjere i aktivnosti CZ u sistemu zaštite i spasavanja utvrđuju se planovima zaštite i spasavanja koje donose privredna društva i druga pravna lica, opština, odnosno grad i Vlada. Privredna društava i druga pravna lica dužna su da Plan zaštite i spasavanja usklađuju sa Planom zaštite i spasavanja opštine, odnosno grada. Plan zaštite i spasavanja opštine, odnosno grada usklađuje se sa Planom zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici. Planovi zaštite i spasavanja mogu biti jedinstveni, zbirni ili pojedinačni za određene vrste elementarne nepogode i druge nesreće. Poslove i zadatke kojima se štite i spasavaju ljudi i materijalna dobra od opasnosti izazvanih elementarnom nepogodom i drugom nesrećom definisani su članom 63. Zakona:

- a) osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje,
- b) sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- v) zaštita od udesa,
- g) evakuacija,
- d) zbrinjavanje ugroženih i nastradalih,
- đ) radiološko-hemijska i biološka zaštita (u daljem tekstu: RHB zaštita) i protivepidemiološka zaštita,
- e) zaštita i spasavanje iz ruševina,
- ž) zaštita i spasavanje na vodi i pod vodom,
- z) zaštita i spasavanje od požara,

- i) zaštita od mina,
- j) prva medicinska pomoć,
- k) zaštita i spasavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- l) asanacija terena,
- lj) zaštita životne sredine,
- m) zaštita i spasavanje u rudnicima,
- n) zaštita bilja i biljnih proizvoda i
- nj) opšte obaveze.

“Na nivou BiH, nema operativnih jedinica CZ, ali postoji mogućnost formiranja jedinice za međunarodnu pomoć koja se popunjava jedinicama entiteta i Brčko distrikta. Jedine operativne snage na nivou države su Oružane snage Bosne i Hercegovine. U skladu sa zakonima entiteta i pravnom regulativom DB, koja se odnosi na zaštitu i spasavanje stanovništva i materijalnih dobara, jedinice CZ osnivaju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage Civilne zaštite. Njihova uloga ogleda se u neposrednom angažovanju na izvršavanju zadataka zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, te otklanjanju posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća. Ove jedinice osnivaju se kao jedinice za opšte i specijalizovane namjene, a na osnovu Procjene ugroženosti. U RS jedinice CZ su formirane na opštinskom/gradskom nivou, dok je RUCZ formirala samo jedinicu za uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava i mina. Jedinicu čini 80 pripadnika podijeljenih u 4 specijalizovana A tima za uništavanje neeksplozivno ubojitih sredstava i mina i 6 B timova za deminiranje. Rukovođenje snagama jedinica civilne zaštite realizuje se kroz funkciju gradonačelnik/načelnik grada/opštine.”⁹⁸

Gore navedenom analizom Centra za sigurnosne studije BiH, potvrđeno je da na nivou BiH nema centralizovanog sistema civilne zaštite. Isključiva nadležnost organizovanja i upravljanja sistemom je u nadležnosti entiteta, odnosno distrikta. U RS SCZ se najčešće upravlja sa nivou opština. Ovakvo upravljanje zanemaruje postojanje područnih odjeljenja, kao i RU civilne zaštite. Takav sistem upravljanja je usko usmjeren na lokalnu zajednicu i ne može biti od koristi kod rješavanja vanrednih situacija koje zahvataju više opština ili regija.

Republika Srpska još uvijek nije realizovala sve aktivnosti oko formiranja jedinica po Procjeni ugroženosti, već se nalazi u fazi „snimanja“ stvarnog stanja raspoloživog ljudstva i materijalno-tehničkih sredstava. Izuzetak predstavljaju jedinice za uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava, deminiranje i profesionalne vatrogasne jedinice.

⁹⁸ Centar za sigurnosne studije BiH, Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, 2010, str. 31.

1.1.2. Zadaci civilne zaštite u Republici Srpskoj

Osnovni zadaci SCZ u RS definisani su Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama a odnose se na: otkrivanje, praćenje i sprečavanje opasnosti koje mogu nastati od prirodnih i drugih nesreća; osmatranje i obavještanje o pretećim opasnostima i davanje uputstava za zaštitu i spasavanje; obučavanje i osposobljavanje za CZ; organizovanje i opremanje snaga CZ; pozivanje i aktiviranje snaga i sredstava CZ; otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća do osiguranja osnovnih uslova za život; nadzor nad sprovođenjem propisa CZ; pružanje i traženje pomoći u slučaju prirodnih katastrofa i drugih nesreća i saradnja sa FBiH, susjednim zemljama, zemljama jugoistočne Evrope, ostalim zemljama Evrope i svijeta, međunarodnim, humanitarnim i nevladinim organizacijama.

Precizirano je članom 5. pomenutog Zakona, da zadatke CZ obavljaju građani, državni organi, privredna društva i druga pravna lica, službe, jedinice i povjerenici CZ u skladu sa svojim pravima i obavezama kao i druge humanitarne i nevladine organizacije. U slučaju prirodnih i drugih nesreća zaštita i spasavanje ljudskih života ima prioritet u odnosu na sve druge zaštite. U slučaju prirodne i druge nesreće svako je dužan pomagati u skladu sa svojim mogućnostima i sposobnostima.

Republika Srpska može neposredno i posredstvom nadležnih organa BiH ostvarivati međunarodnu saradnju radi obavljanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća, naročito zaključivanjem međunarodnih ugovora i obavještanjem drugih država o opasnostima i posljedicama prirodnih i drugih nesreća i po potrebi pružanjem ili traženjem pomoći u zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara. Svi vidovi zaštite od prirodnih i drugih nesreća zasnivaju se i izvode u skladu sa načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi, životinja, kulturnih dobara i okoline od opasnih uticaja, prirodnih i drugih nesreća kao i preuzetih međunarodnih obaveza. Ova aktivnost je definisana članom 6. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama.

U skladu sa članom 10. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, u slučaju vanredne situacije, snage zaštite i spasavanja se angažuju prema sljedećem rasporedu:

1. profesionalne hitne službe (vatrogasci, medicinske, veterinarske i druge službe u okviru svojih redovnih poslova i zadataka i nadležne organizacione jedinice MUP-a RS),
2. snage zaštite i spasavanja prema redosljedu koji je utvrđen Planom hitnog postupanja jedinica lokalne samouprave, ukoliko snage iz tačke 1. nisu dovoljne,
3. građani u skladu sa zakonom,

4. snage susjednih i drugih jedinica lokalne samouprave, u skladu sa sporazumima i ugovorima,
5. ostale snage u Republici.

U slučaju da gore navedene snage nisu dovoljne, može se, u skladu sa odredbama zakona, tražiti angažovanje snaga FBiH i DB, te Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. U krajnjem slučaju, kada nije moguće ovladati nastalom vanrednom situacijom angažovanjem svih gore navedenih snaga, moguće je, u skladu sa zakonom i međunarodnim sporazumima, tražiti angažovanje snaga zaštite i spasavanja susjednih i drugih zemalja.

1.1.3. Kapaciteti civilne zaštite u Republici Srpskoj

Štabovi za vanredne situacije, jedinice i timovi CZ, povjerenici zaštite i spasavanja, opremaju se odgovarajućom opremom i materijalno - tehničkim sredstvima koja su neophodna za njihovu ličnu zaštitu i za izvršavanje zadataka. Namjenska materijalna sredstva treba da prate stvarne potrebe jedinica i timova CZ kako bi se izbjeglo nepotrebno lagerovanje viška opreme. Odnosno, veličina i sastav jedinica i timova zavise od stvarne potrebe proistekle iz Procjene ugroženost. Kod opremanja štabova za vanredne situacije treba težiti unificiranju na svim nivoima. U Zakonu se kaže da „vrstu i količinu sredstava i opreme obezbjeđuje Vlada, opština, odnosno grad, privredno društvo i drugo pravno lice, u skladu sa brojem formiranih štabova za vanredne situacije, brojem jedinica i timova CZ i brojem povjerenika zaštite i spasavanja. Propis o vrsti i količini opreme i materijalno-tehničkim sredstvima koje koriste štabovi za vanredne situacije, jedinice i timovi CZ i povjerenici zaštite i spasavanja donosi Vlada RS na prijedlog Republičke uprave Civilne zaštite“⁹⁹.

Tokom istraživanja utvrđeno je da se ne obezbjeđuju novčana sredstva za opremanje CZ u odgovarajućem iznosu¹⁰⁰. Svi subjekti su upoznati sa svojim obavezama u pogledu finansiranja CZ, a koji proističu iz važećih propisa¹⁰¹. Finansijska sredstva, u zadovoljavajućem obimu, izdvajaju se za opremanje jedinica koje sa bave deminiranjem, kao i jedinicama koje se

⁹⁹ Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, Sl.glasnik Republike Srpske, broj 121/12 i 46/17.

¹⁰⁰ Dio manje razvijenih lokalnih zajednica uopšte ne izdvaja zakonom predviđen dio budžetskih sredstava za sistem civilne zaštite. To je vidljivo iz usvojenih budžeta lokalnih zajednica, a koji se nalaze na njihovim službenim elektronskim stranicama.

¹⁰¹ Članom 153. Zakona propisano je da opština/grad izdvaja 2% sredstava za potrebe zaštite i spasavanja.

bave spasavanjem na vodi i pod vodom¹⁰². Sva druga novčana izdvajanja su uglavnom usmjerene na isplatu plata i drugih tekućih obaveza¹⁰³.

Radi sticanja potrebnih znanja iz oblasti lične, uzajamne i kolektivne zaštite, građani se obučavaju i osposobljavaju za zaštitu i spasavanje. U RS, obučavanje se vrši u okviru osnovnog i srednjeg obrazovanja radi sticanja znanja o opasnostima od elementarne nepogode i druge nesreće i zaštiti od njih, u skladu sa posebnim zakonom i odgovarajućim programom. Odgovarajuće propise o načinu obuke, koja bi se bavila primjenom Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, donosi ministar nadležan za poslove prosvjete i kulture u saradnji sa direktorom Republičke uprave civilne zaštite. Pripadnici štabova za vanredne situacije, jedinica i timova CZ, kao i povjerenici zaštite i spasavanja dužni su da se obučavaju i osposobljavaju za izvršavanje zadataka zaštite i spasavanja. Ovu obavezu treba da izvršavaju nadležne organizacione jedinice CZ na teritoriji grada/opštine. Na osnovu dostupnih podataka konstatovano je da u velikom broju opština/gradova nije bila organizovana obuka duži niz godina. Razlozi su pronađeni u nedostatku finansijskih sredstava za ovu aktivnost.

Odluka o okvirnoj, ličnoj i materijalnoj formaciji štabova i jedinica donesena je 2003. godine¹⁰⁴. Ovom odlukom definiše se šema organizacije štabova kao i njihova materijalna formacija. Štabovi se formiraju na nivou Republike i na nivou opština/gradova. Štabovi imaju definisanu okvirnu materijalnu formaciju ličnih i zajedničkih sredstava. Jedinice koje se formiraju na nivou opštine/grada su: četa CZ opšte namjene; četa CZ prve medicinske pomoći; vatrogasna četa; četa CZ za spasavanje na vodi i pod vodom; četa civilne zaštite za RHB zaštitu¹⁰⁵; četa CZ za evakuaciju i zbrinjavanje; četa CZ za spasavanje iz ruševina; vod CZ za zaštitu i spasavanje od neeksplozivno ubojitih sredstava i mina; veterinarska četa; četa CZ za asanaciju; četa CZ za održavanje reda; vod CZ za spasavanje sa visina i vod CZ za zaštitu i spasavanje bilja i biljnih proizvoda.

Dio opština/gradova u RS nema formirane navedene jedinice. Može se zaključiti da je Zakonom jasno propisana obaveza organa na svim nivoima u RS da razvijaju kapacitete civilne zaštite. Značajan dio opština ne izvršava ovu zakonsku obavezu pravdajući to nedostatkom

¹⁰² Jedinice za deminiranje predstavljaju dio civilne zaštite RS koji je konstantno angažovan na izvršavanju namjenskih zadataka. Zadaci su vezani za čišćenje kontaminiranog zemljišta minama zaostalih iz prošlog rata. Za deminerske timove na nivou RS izdvajaju se namjenska finansijska sredstva, a česte su i međunarodne donacije u namjenskoj opremi. Jedinice za spasavanje na vodi i pod vodom zahvaljujući svojoj organizaciji (javno-privatno partnerstvo) često izvore finansiranja nalaze u donacijama, kao i organizovanju obuke na komercijalnoj osnovi.

¹⁰³ Iz javno objavljenih budžeta lokalnih zajednica vidljivo je da se većina novca namijenjenog sistemu zaštite i spasavanja/civilnoj zaštiti troši na lična primanja zaposlenih i druge zajedničke troškove.

¹⁰⁴ Odluka o okvirnoj, ličnoj i materijalnoj formaciji štabova i jedinica Sl. glasnik Republike Srpske, broj: 5/03.

¹⁰⁵ Na nivou lokalnih zajednica sistem RHB zaštite nije razvijen. Takođe, ni na nivou RS ne postoje jedinice koje su specijalizovane za RHB zaštitu. Imajući u vidu česte elementarne nepogode, koje su u većem obimu nego ranijih godina, za očekivati je vanredne situacije koje će biti povezane sa RHB prijetnjama.

ljudskih, materijalnih i finansijskih kapaciteta. Nisu zabilježeni slučajevi sankcionisanja odgovornih subjekata za neizvršavanje zakonskih obaveza.

1.1.4. Organizacija i rukovođenje civilnom zaštitom u Republici Srpskoj

Rukovođenje u sistemu zaštite i spasavanja, u skladu sa planovima zaštite i spasavanja, obuhvata odlučivanje o pitanjima koja se odnose na:

- a) preduzimanje konkretnih mjera, postupaka, zadataka i aktivnosti iz oblasti zaštite i spasavanja;
- b) organizovanje i koordinaciju akcija zaštite i spasavanja.

Rukovođenje se vrši na osnovu prethodno procijenjene situacije na određenom području. U pogledu vođenja koordinacije i usmjeravanja akcija zaštite i spasavanja, štabovi za vanredne situacije opštine, odnosno grada su podređeni Republičkom štabu za vanredne situacije.¹⁰⁶ Zakon, rukovođenje u sistemu zaštite i spasavanja jasno povezuje sa planovima zaštite i spasavanja, kao i sa procjenom situacije na određenom području. Ako se zna da planovi zaštite i spasavanja nisu urađeni u svim opštinama, kao ni odgovarajuće procjene, sasvim je jasno da rukovođenje u sistemu zaštite i spasavanja nije razvijeno na nivou koji omogućava uspješno realizovanje zadataka.

Rukovođenje u sistemu zaštite i spasavanja vrše:

- „a) u Republici, gradu, odnosno opštini - štab za vanredne situacije, u okviru svojih ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom,
- b) u republičkom organu uprave i drugom organu - rukovodilac koji rukovodi organom u okviru svojih ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, i
- v) u privrednom društvu i drugom pravnom licu - direktor ili organ određen opštim aktom privrednog društva u okviru svojih ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom.“¹⁰⁷

Posljednja vanredna situacija koja je bila prisutna u RS, u vezi sa virusom Kovid-19, pokazala je da štabovi nisu spremni za izvršavanje svoje funkcije. Odnosi se na sve nivoe. Može se reći da je nesnalaženje posljedica ranijih propusta koji se dovode u vezu sa SCZ u Republici Srpskoj. Ti propusti se direktno vežu za neadekvatnu popunu štabova kvalitetnim kadrovima kao i izostanak redovnih i vanrednih obuka¹⁰⁸.

¹⁰⁶ Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12.

¹⁰⁷ Ibidem.

¹⁰⁸ U RS je uobičajena praksa da se u opštinska odjeljenja CZ primaju lica koja nemaju adekvatna znanja za poslove civilne zaštite. Kada se ovom doda činjenica da se obuke izvode vrlo rijetko, onda je jasno zašto se lokalna

U rukovođenju akcijama zaštite i spasavanja, saglasno planovima zaštite i spasavanja, organi iz člana 114. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama ovlašćeni su da:

- „a) odlučuju o upućivanju snaga i sredstava zaštite i spasavanja na područja i mjesta gdje treba da se vrši zaštita i spasavanje ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara,
- b) naređuju mjere zaštite i spasavanja koje treba da se sprovede,
- v) usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spasavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spasavanju,
- g) rješavaju sva pitanja koja se pojave u toku sprovođenja aktivnosti na zaštiti i spasavanju i angažovanja snaga i sredstava zaštite i spasavanja.“¹⁰⁹

Jedinice i timovi CZ koji su osnovani u opštini, odnosno gradu mogu se angažovati i na području druge opštine, odnosno grada, o čemu odlučuje Republički štab za vanredne situacije u skladu sa planom upotrebe jedinica i timova za zaštitu i spasavanje. Elementarne nepogode i druge nesreće rijetko pogađaju područje jedne opštine, uglavnom su prisutne na teritoriji više opština. Kako bi se, u tim situacijama pravilno djelovalo načelnik Republičkog štaba za vanredne situacije može, radi uspješnog rukovođenja sistemom zaštite i spasavanja, formirati koordinacioni tim. Koordinacioni tim trebaju činiti predstavnici ministarstava, opštine, odnosno grada, privrednih društava i drugih pravnih lica koja obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spasavanje. Koordinacioni tim vrši koordinaciju aktivnosti zaštite i spasavanja između svih angažovanih subjekata. Takođe, ovaj tim može predlagati uvođenje novih mjera koje treba da se sprovedu.

Zakonom je dozvoljeno da vlada i opština, odnosno grad mogu sa fizičkim licima, organizacijama, službama i udruženjima građana, privrednim društvima i drugim pravnim licima koja posjeduju posebna i specijalistička znanja, sposobnosti ili materijalno-tehnička sredstva i opremu od značaja za zaštitu i spasavanje, zaključiti ugovor o angažovanju na sprovođenju mjera i zadataka zaštite i spasavanja. U praksi ova mogućnost nije zaživjela. Mnoga preduzeća u RS, koja raspolažu materijalno-tehničkim sredstvima, a koja mogu biti korišćena u zaštiti i spasavanju nisu popisana, niti postoji bilo kakav pregled raspoloživih sredstava. Ovo je propust u radu civilne zaštite, a što je je još jedna potvrda da RS ima podrazumijevajući sistem civilne zaštite.

Pored nadležnosti propisanih Zakonom o republičkoj upravi, RUCZ u oblasti zaštite i spasavanja:

zajednica u vanrdnoj situaciji jako loše snalazi. Podaci o rukovodnim radnicima CZ nalaze ce na službenim stranicama lokalne zajdnice. Odgovornost za propust može se tražiti u radu inspeksijskog organa civilne zaštite.
¹⁰⁹ Ibidem.

1. prati, usklađuje i sprovodi politiku i smjernice i obezbjeđuje izvršenje zakona i drugih propisa u oblasti CZ u sistemu zaštite i spasavanja,
2. predlaže Vladi Program za smanjenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
3. predlaže Vladi Uredbu o sadržaju i načinu izrade plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće,
4. predlaže Vladi Uredbu o načinu utvrđivanja i evidentiranja visine štete, vrsti, visini i načinu pružanja i korišćenja pomoći jedinicama lokalne samouprave za otklanjanje štete većeg obima izazvane elementarnom nepogodom i drugom nesrećom,
5. predlaže Vladi Plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
6. donosi Program opremanja zaštite i spasavanja,
7. predlaže Vladi osnivanje specijalizovanih jedinica zaštite i spasavanja u Republici,
8. predlaže Vladi donošenje odluke o privrednim društvima i drugim pravnim licima koja su od posebnog interesa za Republiku,
9. izrađuje Projekat veza sistema zaštite i spasavanja,
10. koordinira rad sa subjektima sistema zaštite i spasavanja o pitanjima organizacije, planiranja, pripreme i sprovođenja mjera i aktivnosti prevencije i smanjenja rizika,
11. vrši koordinaciju djelovanja subjekata od značaja za zaštitu i spasavanje u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
12. vrši koordinaciju između subjekata koji učestvuju u zaštiti i spasavanju na teritoriji Republike sa subjektima za zaštitu i spasavanje BiH, FBiH, DB BiH, susjednih i drugih zemalja,
13. pribavlja i obrađuje podatke o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do elementarne nepogode i druge nesreće,
14. organizuje i sprovodi poslove osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja na nivou Republike,
15. donosi i realizuje planove i programe obuke i osposobljavanja u oblasti zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće,
16. vrši izbor i učestvuje u naučnoistraživačkim projektima u oblasti zaštite i spasavanja,
17. pruža stručnu pomoć u oblasti zaštite i spasavanja,

18. predlaže Vladi Uredbu o traženju, pružanju i prihvatanju pomoći zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama,
19. donosi uputstva i instrukcije za rad nadležne organizacione jedinice civilne zaštite grada, odnosno opštine,
20. učestvuje u akcijama zaštite i spasavanja u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće,
21. preduzima preventivne, operativne i postoperativne mjere u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće,
22. vodi evidencije u oblasti zaštite i spasavanja,
23. zaključuje ugovore o angažovanju na sprovođenju mjera i zadataka zaštite i spasavanja,
24. organizuje obučavanje i provjeru operativne spremnosti štabova za vanredne situacije, kao i specijalizovanih jedinica zaštite i spasavanja, u skladu sa programima i planovima obuke (pruža stručnu pomoć i instrukcije za rad organa jedinica lokalne samouprave, privrednih društava i drugih pravnih lica),
25. vrši uklanjanje i uništavanje mina,
26. vrši nadzor nad poslovima uklanjanja, deaktiviranja i uništavanja mina,
27. ostvaruje samostalno i putem nadležnih organa međunarodnu saradnju u oblasti zaštite i spasavanja i smanjenja rizika od katastrofa,
28. vrši nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona,
29. podnosi, jedanput godišnje, izvještaj Narodnoj skupštini RS o stanju u oblasti zaštite i spasavanja,
30. obavlja i druge poslove određene zakonom.

Zakonom je definisano da su subjekti sistema zaštite i spasavanja:

1. Ministarstva,
2. drugi republički organi uprave i organi jedinica lokalne samouprave,
3. privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici, i
4. građani, udruženja, profesionalne i druge organizacije.

Definisanje snage za zaštitu i spasavanje prati potrebe RS, kao i rješenja prisutna u okruženju. Snage su:

1. Republički štab za vanredne situacije i specijalizovane jedinice zaštite i spasavanja koje formira Vlada RS (u daljem tekstu: Vlada),
2. štabovi za vanredne situacije, jedinice i timovi civilne zaštite koje formiraju organi jedinice lokalne samouprave,

3. nadležne organizacione jedinice Ministarstava,
4. štabovi za vanredne situacije i jedinice i timovi za zaštitu i spasavanje koje formiraju privredna društva i druga pravna lica,
5. jedinice, timovi i ekipe Crvenog krsta RS,
6. jedinice i timovi koje formiraju udruženja građana i druge nevladine organizacije,
7. povjerenici zaštite i spasavanja,
8. profesionalne i hitne službe (vatrogasci, medicinske i veterinarske službe i druge službe) i druge organizacije, i
9. građani.

Kako bi se izbjegla stihijska, nekontrolisana upotreba snaga potrebno je da postoji izraženo upravljanje, koordinacija i saradnja na svim nivoima odlučivanja. Nenamjenska upotreba snaga dovodi do nepotrebnog trošenja ljudskih i materijalnih resursa kao i niza drugih neželjenih posledica.

Snage za zaštitu i spasavanje susjednih i drugih država angažuju se u skladu sa međudržavnim sporazumima. U praksi ovaj redoslijed teško može funkcionisati. Ovo iz razloga što neke opštine u RS uopšte nisu uradile plan hitnog postupanja. Takođe, ogromna većina građana nije upoznata sa svojim obavezama u vanrednim situacijama.

Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama je definisano da vlada u oblasti zaštite i spasavanja obezbjeđuje izgradnju i razvoj sistema zaštite i spasavanja RS i plansko povezivanje dijelova sistema i zadataka u jedinstvenu cjelinu, a naročito: organizuje sistem zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, donosi Program zaštite i spasavanja, Program za smanjenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće, donosi procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće, donosi Plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, Plan obuke i osposobljavanja snaga za zaštitu i spasavanje, prati i usmjerava pripreme za izvršavanje zaštite i spasavanja, pruža pomoć u rekonstrukciji i oporavku od elementarne nepogode i druge nesreće, proglašava stanje elementarne nepogode i druge nesreće, donosi odluku o mobilizaciji i naređuje upotrebu snaga i sredstava za zaštitu i spasavanje, obezbjeđuje potrebna finansijska sredstva u budžetu Republike za finansiranje poslova zaštite i spasavanja, donosi metodologiju za izradu procjene ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće, donosi metodologiju za izradu Plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće na teritoriji Republike, metodologiju za procjenu štete od elementarne nepogode i druge nesreće, osniva Republički štab za vanredne situacije, imenuje komisiju za procjenu štete većih razmjera, određuje

materijalna sredstva koja se koriste u funkciji zaštite i spasavanja i vrši i druge poslove iz oblasti zaštite i spasavanja.

Republička uprava CZ u oblasti zaštite i spasavanja ima sljedeće nadležnosti: „izrađuje Program zaštite i spasavanja u Republici i Program za smanjenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici, prati, usklađuje i sprovodi politiku i smjernice i obezbjeđuje izvršenje zakona i drugih propisa u oblasti civilne zaštite u sistemu zaštite i spasavanja, izrađuje metodologiju za izradu procjene ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće, izrađuje metodologiju za izradu plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, izrađuje plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, izrađuje program opremanja zaštite i spasavanja, organizuje, priprema i obučava službu CZ u sistemu zaštite i spasavanja na nivou RS, vrši koordinaciju djelovanja subjekata od značaja za zaštitu i spasavanje u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće, vrši koordinaciju između subjekata koji učestvuju u zaštiti i spasavanju na teritoriji Republike sa subjektima za zaštitu i spasavanje BiH, FBiH, DB, susjednih i drugih zemalja, pribavlja i obrađuje podatke o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do elementarne nepogode i druge nesreće, organizuje i sprovodi poslove osmatranja, obaveštavanja i uzbuñivanja, donosi i realizuje planove i programe obuke i osposobljavanja u oblasti zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, vrši izbor i učestvuje u naučnoistraživačkim projektima u oblasti zaštite i spasavanja, pruža stručnu pomoć u oblasti zaštite i spasavanja, donosi uputstva i instrukcije za rad nadležne organizacione jedinice CZ opštine, odnosno grada, vrši uklanjanje i uništavanje mina, ostvaruje putem nadležnih organa međunarodnu saradnju u oblasti zaštite i spasavanja, učestvuje u akcijama zaštite i spasavanja u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće, preduzima preventivne, operativne i postoperativne mjere u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće, vodi evidencije u oblasti zaštite i spasavanja, naređuje sprovođenje mjera pripravnosti, zaključuje ugovore o angažovanju na sprovođenju mjera i zadataka zaštite i spasavanja, vrši i druge poslove iz oblasti CZ u sistemu zaštite i spasavanja.“¹¹⁰

Organi i jedinice lokalne samouprave u oblasti zaštite i spasavanja imaju sljedeće nadležnosti: „skupština opštine, odnosno grada donosi odluku o organizaciji i funkcionisanju CZ u oblasti zaštite i spasavanja i obezbjeđuje njeno sprovođenje, u skladu sa jedinstvenim sistemom zaštite i spasavanja na teritoriji Republike; donosi procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće; donosi Program razvoja civilne zaštite u oblasti zaštite i spasavanja; donosi odluku o formiranju štaba za vanredne situacije; planira i utvrđuje izvore

¹¹⁰ Ibidem.

finansiranja aktivnosti CZ u oblasti zaštite i spasavanja; razmatra stanje u oblasti zaštite i spasavanja; donosi odluku o određivanju lokacije za uništavanje mina na prijedlog nadležne organizacione jedinice CZ opštine, odnosno grada uz konsultacije sa RUCZ i vrši i druge poslove iz oblasti zaštite i spasavanja.”¹¹¹

Zakonom su jasno propisane nadležnosti Vlade RS, Republičke uprave Civilne zaštite i lokalne samouprave u oblasti razvoja sistema zaštite i spasavanja, odnosno civilne zaštite. Podataka o stvarnoj realizaciji nadležnosti, nema. Iz dosadašnjih vanrednih situacija u kojima se RS nalazila jasno je da svi subjekti nisu izvršili ono što im je obaveza proistekla iz Zakona. Brojni planovi, koji treba da se vode na svim nivoima, ili nisu napravljeni, ili su napravljeni samo da zadovolje zakonsku obavezu.

Nisu zabilježeni slučajevi provjere planova ili njihovog prilagođavanja novonastalim okolnostima. Usvajanjem ponuđenog modela SCZ u RS otklanja se mogućnost neispunjavanja zakonskih obaveza. Takođe, izbjegava se mogućnost usvajanja različitih planova bez da se isti provjeravaju u praksi. Po predloženom modelu sektori SCZ su organizovani na način da imaju jasno precizirane zadatke koji se odnose na primjenu odredbi zakona, kao i usvajanje planova i njihovu provjeru u praksi uz mogućnost stalne dogradnja i prilagođavanja stvarnim potrebama.

1.1.5. Problemi funkcionisanja civilne zaštite u Republici Srpskoj

Dokument koji se odnosi na probleme CZ u RS samo jednom je objavljen, pod nazivom: Analiza o organizaciji i funkcionisanju sistema zaštite i spasavanja/civilne zaštite¹¹². Ovo je i prva značajnija analiza koja je urađena poslije majskih poplava iz 2014. godine. Znači, skoro tri godine poslije poplava, što jasno ukazuje na brojne nedostatke u sistemu upravljanja zaštitom i spasavanjem/civilnom zaštitom. Ključne slabosti, tada navedene, su aktuelne i u današnje vrijeme jer nisu realizovane predložene mjere kojima bi se otklonile uočene slabosti. U ovoj analizi su navedene sljedeće ključne slabosti sistema zaštite i spasavanja/civilne zaštite:

- Neophodno je preduzeti mjere za poboljšanje uvezanosti, stepena koordinacije ključnih subjekata, kako na lokalnom nivou tako i na nivou Republike prilikom planiranja preventivnog i operativnog djelovanja;
- Analizom rizika i kapaciteta za suprotstavljanje rizicima, evidentno je da sistem zaštite i spasavanja/civilne zaštite može odgovoriti na rizike sa ograničenim obimom i posljedicama odnosno većini reprezentativnih scenarija, dok je za podizanje sistema

¹¹¹Ibidem.

¹¹²Republička uprava Civilne zaštite objavila je *Analizu organizacije i funkcionisanja sistema zaštite i spasavanja/civilne zaštite Republike Srpske* dana 12.09.2017. godine, broj 10/1.02/815-136/17.

zaštite i spasavanja/civilne zaštite na viši nivo potrebno preduzeti niz mjera i aktivnosti od strane svih subjekata sistema;

- Nedovoljno razvijena svijest kada je u pitanju uloga i značaj zaštite i spasavanja/civilne zaštite u smisli da je to obaveza svih sposobnih građana i svih subjekata društva;
- U velikom broju opština/gradova nije urađena procjena ugroženosti područja opštine/grada i nisu urađeni planovi zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće u skladu sa Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, a što je osnovni preduslov za uspješnu organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spasavanja opštine/grada. Procjena ugroženosti i planovi su dobri ako su u praksi primjenjivi.potrebno je izrađivati procjene i planove u skladu sa stvarnim stanjem u gradu/opštini.

Radna grupa treba biti nosilac procesa izrade planske dokumentacije, i upravo iz tih razloga treba da bude formirana od stručnjaka različitih profila, a za profil rizika za koje stručnjaci ne postoje na nivou lokalne zajednice treba konsultovati stručnjake sa republičkog nivoa ili iz drugih organa i institucija;

- Ključ izrade dobre procjene ugroženosti i plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, ali i kasnijeg ažuriranja, jeste kvalitetna baza podataka. Ne postoji jedinstven pristup, niti obrazac, kao ni softverska podrška u vođenju baze podataka od značaja za zaštitu i spasavanje. Najveći problem predstavljaju ograničenja u pogledu istorijske slike rizika. Istorijska slika rizika ograničena je na vrlo kratak period unazad. Izvještaji o događajima nisu vođeni ili bilježeni na sistematičan i unaprijed utvrđen način, podaci o posljedicama i šteti najčešće su vrlo oskudni, što analizu rizika čini unaprijed manjkavom, a razmjena i tako dostupnih podataka je na niskom nivou.
- Programi obuke strukture zaštite i spasavanja ne postoje u većini opština i gradova iako je to obaveza koja proizilazi iz Zakona. Isto tako programi obuke školske omladine ne postoje, niti se provode edukacije, što predstavlja ozbiljan problem i dovodi u pitanje bezbjednost nastavnog i drugog osoblja, zaposlenih i njihovih štićenika;
- Sadašnji budžeti su skromni i nisu dovoljni ni po jednom osnovu. I iz tako skromnih budžeta vrlo malo se ulaže u sistem zaštite i spasavanja, posebno u fazi preventivnog djelovanja zaštite od katastrofa iako nam je svima dobro poznato da jedna novčana jedinica uložena u fazi preventive štedi 5-10 novčanih jedinica koje bi trebalo uložiti u fazi odgovora i oporavka. U skladu sa članom 153. Zakona o zaštiti i spasavanju u

vanrednim situacijama¹¹³, opština, odnosno grad imaju obavezu da u budžetu planiraju i izdvajaju 2% posebnih sredstava, od kojih 50% koristi za preduzimanje preventivnih aktivnosti, a 50% za opremanje i obuku struktura zaštite i spasavanja i o izdvojenim i utrošenim sredstvima informiše Ministarstvo, što u praksi nije provedeno i ne provodi se u datoj mjeri. Nesprovođenje, ove, zakonom definisane obaveze ima veliki, negativni, uticaj na organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spasavanja od elementarne nepogode ili druge nesreće što se odražava kroz sve tri faze djelovanja na katastrofe (preventiva, odgovor i oporavak);

- Na nivou Republike nije formirana mješovita specijalizovana jedinica za zaštitu i spasavanje koja bi se, između ostalog, sastojala od tima za urbano traganje i spasavanje, za zaštitu i spasavanje na vodi i pod vodom, tima za RHB zaštitu i tima za zaštitu i spasavanje na nepristupačnim terenima i drugih, u skladu sa Procjenom ugroženosti (intenzivirane su aktivnosti na formiranju navedenih timova). Isto tako na nivou opštine/grada nije usklađen broj formiranih specijalizovanih jedinica sa procjenom ugroženosti područja opštine/grada.
- Jedan od nedostataka je i nepostojanje podrške iz vazduha u realizaciji akcija zaštite i spasavanja.
- U značajnom broju lokalnih zajednica u službama civilne zaštite zaposleni su radnici koji nemaju adekvatnu stručnu spremu i nivo obrazovanja. Podrška za njihov rad na razvijanju sistema od strane rukovodstva lokalne zajednice, obično izostaje, najčešće zbog nejasno predočenih ideja i prijedloga, a često i zbog nepoznavanja zakonskih obaveza od strane odgovornih u lokalnoj administraciji. Istovremeno u jednom broju lokalnih zajednica je postignut zavidan nivo razvijenosti sistema zaštite i spasavanja;
- Mora se konstatovati da je nedovoljna uvezanost i koordinacija ključnih subjekata prilikom planiranja te preventivnog i operativnog djelovanja kao i nerazumijevanje činjenice da je bavljenje poslovima zaštite i spasavanja/civilne zaštite, obaveza čitavog društva. Ne postoji dobra koordinacija, saradnja i optimalan nivo korisnih informacija između resora čiji su stručni i materijalno tehnički kapaciteti od ključnog značaja za ovu djelatnost kako na lokalnom tako i na višim nivoima.
- Saradnja između susjednih i drugih opština nije uspostavljena na potrebnom nivou;
- Neprekidni sistem veza za potrebe zaštite i spasavanja od elementarne nepogode ili druge nesreće nije uspostavljen i isti nije u funkciji, ne može obezbijediti neprekidnost veza. Sistem ranog upozoravanja je u začetku razvoja i trenutno ne može, u potpunosti

¹¹³Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12)

u većini opština/gradova, zadovoljiti potrebe neophodne za ranim osmatranjem i upozoravanjem;

- Dimenzioniranje ljudskih i materijalno tehničkih kapaciteta nije izvršeno u potrebnoj mjeri u skladu sa riziko profilom (riziko profil je opis rizika zasnovan na identifikaciji rizika i analizi rizika. Riziko profil je od značaja za dimenzioniranje kapaciteta zaštite i spasavanja grada/opštine);
- Prilikom izrade urbanističkih i prostornih planova nije u dovoljnoj mjeri zastupljena struka iz oblasti zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, što za posljedicu ima donošenje pogrešnih odluka i rješenja prilikom izrade urbanističkog i prostornog plana;
- Gradnja novih objekata nije usklađena sa procijenjenim rizikom grada/opštine;
- Nedovoljno je razvijen institut osiguranja imovine i lica od elementarne nepogode i drugih nesreća kao jednog mehanizama za nadoknadu štete nanesene navedenim nesrećama;
- Neadekvatno rješeno pitanje transporta humanitarne pomoći. Neriješeno pitanje preuzimanja i skladištenja humanitarne pomoći (veoma mali gotovo nikakvi skladišni kapaciteti). Neadekvatno riješeno pitanje angažovanja radne snage, utovara, pretovara, istovara humanitarne pomoći. Neriješen način nabavke materijalno-tehničkih sredstava i opreme u vanrednoj situaciji (ko šta nabavlja i po kojoj proceduri), i
- Neriješeno pitanje provođenja inspekcijuskog i/ili stručnog nadzora nad organizovanjem i funkcionisanjem sistema zaštite i spasavanja kao i nedosljedno sprovođenje odredaba Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama.

Na osnovu iskustava i naučenih lekcija iz posljednjih elementarnih nepogoda koje su zadesile RS, kao i na osnovu sveobuhvatne analize sistema zaštite i spasavanja/civilne zaštite predloženo je da se, sa ciljem unapređenja, efikasnosti i funkcionalnosti sistema zaštite i spasavanja/civilne zaštite preduzmu sljedeće mjere:

- Posebnu pažnju posvetiti preventivnim mjerama zaštite i spasavanja od elementarnih nepogoda i drugih nesreća. Dodatnu pažnju posvetiti prevenciji bespravne gradnje, stvaranja divljih deponija i pažljivijeg izbora razvojnih politika i opredjeljenja. Nerijetko, upravo ove aktivnosti dovode do sve češće pojave bujičnih poplava i drugih opasnosti, koje vrlo često uzrokuju neočekivanu štetu. Ovakve štete se kumuliraju tokom vremena, a najčešće se u ovakvim slučajevima djeluje samo na posljedice, umjesto na sam izvor rizika. Rezultat se svodi na saniranje posljedica (najčešće i to samo djelimično) i pružanje najnužnije pomoći, a uzroci i dalje ostaju, uz očekivanje sljedećeg događaja;

- Uraditi planska dokumenta, a opštine odnosno gradovi koji imaju urađena planska dokumenta ista je potrebno doraditi i ažurirati, a posebno procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće tako što bi u ovu aktivnost bili, u okviru radne grupe, uključeni stručnjaci koji mogu kvalitetno izvršiti identifikaciju rizika, njegovu analizu kroz analizu scenarija i analizu kapaciteta te dati konkretan prijedlog za nivo mjera sa dovoljno argumenata koji bi omogućili nosiocima vlasti donošenje odluke za nivo mjera te njenu implementaciju;
- Unaprijediti međusektorsku saradnju, koordinaciju i saradnju svih aktera u provođenju mjera zaštite od elementarne nepogode i druge nesreće na području grada/opštine RS, kao i sa nivoom BiH i susjednim i drugim zemljama i međunarodnim organizacijama. U sistem zaštite i spasavanja je potrebno uključiti sve aspekte društva, od građana, javnih institucija, privrednih društava i drugih pravnih lica, profesionalnih i hitnih službi do udruženja građana, sportskih klubova od značaja za zaštitu i spasavanje koji mogu značajno doprinijeti unapređenju prevencije i odgovora na katastrofe. Ne postoji jedinstven način za njihovo uvezivanje u sistem zaštite i spasavanja, mogućnosti su različite i zavise od lokalnih okolnosti i opredjeljenja;
- Preciznije definisati mjesto, ulogu i zadatak subjekata zaštite i spasavanja;
- Preispitati u skladu sa procjenom ugroženosti dovoljnost specijalizovanih jedinica i raditi na jačanju i unapređenju pripravnosti, opremljenosti, obučenosti i uvježbanosti specijalizovanih timova za zaštitu i spasavanje. Drugim riječima rečeno znači da je potrebno ljudske i materijalno tehničke kapacitete opštine odnosno grada uskladiti u skladu sa riziko profilom opštine/grada. Inicirati i podržavati, finansijski i na druge načine rad humanitarnih i drugih nevladinih organizacija iz kojih će se regrutovati pripadnici jedinica, ekipa i timova zaštite i spasavanja i na toj osnovi zaključiti ugovore sa precizno utvrđenim obavezama i pravima;
- U službe CZ lokalnih zajednica zaposliti Pored/rasporediti ljude sa visokom stručnom spremom adekvatnog stručnog profila, koji mogu odgovoriti obavezama koje su u nadležnosti službe¹¹⁴;
- Ojačati kapacitiranost vatrogasnih jedinica. Potrebno je detaljno analizirati i razmotriti princip i način preraspodjele sredstava prikupljenih po osnovu člana 81. Zakona o zaštiti od požara¹¹⁵;

¹¹⁴Pored stručnog profila, značajnu pažnju treba posvetiti prijemu lica koja imaju iskustvo u vanrednim situacijama ili poslovima koji se mogu dovesti u vezu sa aktivnostima civilne zaštite.

¹¹⁵Privredna društva i druga pravna lica koja na teritoriji RS obavljaju djelatnost, obračunavaju i uplaćuju naknadu u visini 0,04% od poslovnog prihoda za realizaciju posebnih mjera zaštite od požara. Naknada po osnovu obračunate obaveze uplaćuje se na račune javnih prihoda RS za opšte uplate. Raspored prikupljenih sredstava po ovom osnovu vrši Ministarstvo finansija.

- Razmotriti mogućnost objedinjavanja civilne zaštite i vatrogastva u jednu službu, po uzoru na grad Banju Luku kao model funkcionisanja zaštite i spasavanja/civilne zaštite na lokalnom nivou;
- Razmotriti mogućnost i potrebu za formiranjem vazdušnih snaga za gašenje požara otvorenog prostora Republike Srpske. Ukoliko se procijeni da je nabavka vazduhoplova opravdana, nabaviti letjelice koje se mogu koristiti kao višenamjenske (prevoz ljudi i tereta, evakuacija, izviđanje, poljoprivredne aktivnosti i drugo). Letjelice bi bile smještene u okviru Helikopterskog, odnosno Vazduhoplovnog servisa RS;
- Razmotriti mogućnost formiranja jedinica CZ na nivou grada/opštine i Republike po principu aktivne rezerve;
- Oснаžiti ulogu mjesne zajednice u svim fazama odgovora na elementarnu nepogodu i drugu nesreću sa težištem na fazu preventivnog djelovanja;
- Osigurati da zakonom predviđena sredstva u budžetima lokalnih samouprava namijenjena CZ budu i obezbijedena. Izdvajanje i planska upotreba ovih sredstava bi značajno unaprijedila organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spasavanja od elementarne nepogode ili druge nesreće kroz sve tri faze djelovanja na katastrofe (preventiva, odgovor i oporavak), do iznalaženja novih, kvalitetnih i zakonski bolje utemeljenih rješenja;
- Uspostaviti poseban fond na nivou RS za pomoć lokalnim zajednicama i stanovništvu pogođenom posljedicama elementarnih nepogoda i drugih nesreća;
- Zagovarati i osnažiti institut osiguranja imovine i lica od elementarnih nepogoda i drugih nesreća kako pravnih tako i fizičkih lica;
- Osnovati centar za obuku i intervencije u oblasti zaštite i spasavanja/civilne zaštite. Osnivanje centra treba planirati u saradnji sa ključnim institucijama iz oblasti zaštite i spasavanja/civilne zaštite, koji bi služio i njihovim potrebama i javnim državnim preduzećima koja imaju finansijska sredstva i najdirektniji interes za zaštitu svoje imovine;
- Dodatnu pažnju posvetiti pitanju opremanju i obuke struktura zaštite i spasavanja, kao i stalno raditi na kontinuiranom podizanju svijesti djece i ostalih građana, uz naglašavanje njihove uloge u sistemu zaštite i spasavanja, posebno u segmentu prevencije i adekvatnog odgovora tokom katastrofa, u okviru lične, uzajamne i kolektivne zaštite. Podizati svijest o značaju zaštite i spasavanja kroz organizovanje stručnih savjetovanja, kampanja, javnih tribina, podrške istraživačkoj djelatnosti i publikovanju korisnih sadržaja iz oblasti zaštite i spasavanja za zajednicu i motivisati građane da se odgovorno ponašaju po pitanju lične, uzajamne i kolektivne bezbjednosti. Organizovati obuku i vježbe u skladu sa realno očekivanim - mogućim scenarijom;

- Preduzeti mjere i aktivnosti na uspostavljanju efikasnog sistema za osmatranje, rano upozoravanje, obavještanje i uzbuđivanje od elementarne nepogode i druge nesreće opštine/grada. Sistema u koji bi bili uvezani svi subjekti od značaja za zaštitu i spasavanje opštine/grada kao i sistema koji bi bio uvezan sa sistemom za osmatranje, rano upozoravanje, obavještanje i uzbuđivanje susjednih opština/gradova i Republike, kao i preduzimanje mjera i aktivnosti na unaprjeđenju razmjene informacija između subjekata od značaja za zaštitu i spasavanje unutar opštine/grada i bržeg protoka informacija i dokumentacije, a radi bržeg donošenja odluka na svim nivoima;
- Potpisati sporazume o međusobnoj saradnji u oblasti zaštite i spasavanja/civilne zaštite sa susjednim i drugim opštinama/gradovima. Neophodno je da opštine/gradovi više rade na jačanju međuopštinske saradnje, kako bi povećali kapacitete za suprotstavljanje katastrofama i nesrećama uzrokovanim elementarnom nepogodom ili drugom nesrećom. Ovakva saradnja može se razvijati na različitim nivoima, na primjer zaključivanjem ugovora o međusobnoj saradnji u oblasti zaštite i spasavanja i civilne zaštite, razmjenom informacija, uvođenjem zajedničkog sistema za rano upozoravanje, zajedničkom obukom i vježbama, učešćem u projektima od zajedničkog interesa, uređivanjem pitanja i procedurapružanja i traženja pomoći, zajedničko formiranje jedinica i timova i slično. Uskladiti planove djelovanja u slučaju katastrofe;
- Prilikom izrade, izmjena i ažuriranja urbanističkog i prostornog plana opštine odnosno grada potrebno je konsultovati i stručna lica iz oblasti zaštite i spasavanja (geologe, seizmologe, hidrologe, vatrogasce i dr.), kako bismo navedene planove uskladili sa riziko profilom opštine/grada. Takođe potrebno je preduzeti mjere na povećanju kvaliteta stručnog i inspeksijskog nadzora nad izgradnjom građevinskih objekata;
- Uspostaviti zalihe robnih rezervi za slučaj elementarne nepogode ili druge nesreće u skladu sa procjenom ugroženosti. Neophodno je obezbijediti adekvatne skladišne prostore na cijelom području Republike Srpske. Potrebno je da se obezbijedi dovoljan broj i kapacitet kamiona za prihvatanje i prevoz humanitarne pomoći od skladišta do krajnjih korisnika, koji se mogu angažovati u najkraćem roku i da se definiše na koji način se pomoć prima i dijeli i ko koju vrstu pomoći prihvata i dijeli;
- Zakonom precizirati da se za angažovana motorna vozila, radne mašine i druga materijalno-tehnička sredstva pokrivaju samo stvarni troškovi angažovanja;
- Fokus dati lokalnoj zajednici i preventivnim mjerama djelovanja;
- Preduzeti potrebne mjere za rješavanje pitanja inspeksijskog i/ili stručnog nadzora nad organizovanjem i funkcionisanjem sistema zaštite i spasavanja.

Analiza SCZ RS je nedvosmisleno ukazala na sve slabosti sistema koje se direktno vežu za njegovu organizaciju i funkcionisanje. Analiza je pokazala da subjekti angažovani u sistemu zaštite i spasavanja nisu ispunili ono što im je zakonska obaveza. Fokus zaključka iz analize je na nepostojanju koordinacije između učesnika sistema zaštite i spasavanja, nepostojanost komunikacija, nerazvijenost sistema ranog upozoravanja kao i nerazvijena svijest kod građana o potrebi učešća u jedinicama civilne zaštite. Analiza je utvrdila da obuka u opštinama i gradovima nije realizovana u skladu sa postojećim planovima, budžet se ne planira u skladu sa Zakonom, specijalizovane jedinice na nivou RS nisu formirane te radnici angažovani u sistemu CZ nemaju adekvatnu stručnu spremu. Najznačajnija primjedba se odnosi na nepostojanje procjene ugroženosti u svim opštinama Republike Srpske. Ovo iz razloga što je Procjena osnovni dokument za razvijanje sistema zaštite i spasavanja.

U zaključku analize predložen je set mjera kojima se stanje u sistemu zaštite i spasavanja može i mora popraviti. Nažalost, ovaj dokument još uvijek nije ozbiljno shvaćen, a što je evidentno iz činjenice da identifikovani propusti nisu otklonjeni, a predložene mjere realizovane. Sam dokument sa svojom analizom stanja sistema zaštite i spasavanja, a samim tim i civilne zaštite u RS, u potpunosti je opravdao zasnivajuću i razrađujuće hipoteze ovog rada.

III POGLAVLJE

CIVILNA ZAŠTITA U EVROPSKOJ UNIJI

1. ORGANIZACIJA, PRIPREMA I PRINCIPI RADA CIVILNE ZAŠTITE U POJEDINIM DRŽAVAMA ČLANICIMA EVROPSKE UNIJE

“Današnja civilna zaštita je organizovana da zaštiti život i vlasništvo u slučajevima katastrofa koje uzrokuje priroda ili čovjek. Usljed problema koji su iznikli sa pojavom prirodnih katastrofa, EU je započela proces čiji je cilj viša efikasnost civilne zaštite u zemljama članicama, ali takođe i sa formiranjem zajedničkog sistema civilne zaštite na svojoj teritoriji. Ključni razlog za formiranje zajedničkog sistema civilne zaštite je činjenica da katastrofa u jednoj zemlji ima posljedice u nekoliko susjednih zemalja. Zbog toga okvir modernizacije civilne zaštite EU uključuje i zemlje nečlanice”¹¹⁶.

Imajući u vidu učestalost i teritorijalnu rasprostranjenost brojnih elementarnih nepogoda koje ostavljaju značajne posljedice, sasvim je jasno zbog čega EU teži razvoju sistema CZ prihvatljivom za sve države članice. Teži se sistemu koji bi u svojoj osnovi bio izomorfan, odnosno organizaciono prihvatljiv za sve države. Briga za razvoj sistema CZ u državama, koje se graniče sa EU, se upravo i temelji na mogućim posljedicama elementarnih nepogoda. Ukoliko zemlje nečlanice EU nemaju razvijen sistem CZ, jasno da će posljedice njegovog nefunkcionisanja u značajnoj mjeri uticati i na naprezanje sistema CZ u državama Evropske unije. Svako naprezanje sistema ima za posljedicu trošenje ljudskih resursa i materijalnih kapaciteta a što nikome nije u interesu.

“Organizacijski i strukturno je civilna zaštita u zemljama EU dospjela do civilnog planiranja za vanredne situacije (CEP, engleski: Civil Emergency Planning, CEP). Na nivou EU čine se značajni napori u cinju unapređenja efikasnosti civilne zaštite. Naime, shvaćeno ja

¹¹⁶Jazić, A. (2015). Novi pristup sistemu civilne zaštite u Evropskoj uniji. *Međunarodni Problemi*, 67(1).

da su sistemi civilne zaštite efektivni samo kada u značajnim momentima postoje mehanizmi interakcije i kooperacije, kako bi se stvorila zajednička podloga za njihovo djelovanje. Razvoj i integracija civilne zaštite mogući su samo kroz saradnju, interakciju i poređenje između zemalja Evrope”¹¹⁷.

Da bi organizacija CZ u potpunosti opravdala svoju svrsishodnost, potrebno je znati šta ona treba da obuhvata i u kojim situacijama dolazi do izražaja. Prema Jakovljeviću CZ obuhvata:

- “preventivne mjere za smanjenje učinka budućih hitnih situacija ili katastrofa;
- pomoć koju vlada osigurava stanovništvu kojem je potrebna pomoć nakon hitne situacije ili prirodne katastrofe.

Zavisno o prirodi katastrofe, ta pomoć može imati različite oblike, kao što su:

- operacije potrage i spasavanja;
- gašenje šumskih požara i požara u urbanim sredinama;
- razmještanje medicinskog osoblja;
- pročišćavanje vode;
- privremena skloništa za hitne situacije;
- istraživanje i razvoj.”¹¹⁸

Problemom organizacije i funkcionisanja CZ u EU bavila se grupa autora: Kuipers, S., Boin, A., Bossong, R. i Hegemann, H., koji su korišćenjem metode komparativnog istraživanja i analize u 22 evropske države ukazali na sličnosti i razlike u organizaciji i funkcionisanju nacionalnih sistema civilne zaštite.¹¹⁹ Osnovni zaključak je da se sistem civilne zaštite u posmatranim državama sastoji od različitih aktera i načina upravljanja. Način upravljanja u prvom zavisni od pravnog uređenja SCZ a koje se bazira na iskustvu države sa vanrednim situacijama. Zajedničko svim sistemima je izbiljno shvatanje uloge zaštite stanovništva i drugih dobara u vanrednim situacijama.

1.1. Civilna zaštita u Hrvatskoj

Nakon Drugog svjetskog rata CZ u Hrvatskoj se razvijala u okviru federalnih smjernica koje nisu dozvoljavale značajnija odstupanja između republika u pogledu organizovanja,

¹¹⁷Evropsko vijeće, Vijeće Evropske unije, <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/civil-protection/>, vrijeme pristupa 27.10.2020.

¹¹⁸Jakovljević, V. (2011): *Civilna zaštita u Republici Srbiji*, Univerzitet u Beogradu - Fakultet bezbednosti, Beograd.

¹¹⁹Kuipers, S., Boin, A., Bossong, R., & Hegemann, H. (2015). Building joint crisis management capacity? Comparing civil security systems in 22 European countries. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 6(1), 1-21.

upravljanja i rukovođenja sistemom civilne zaštite. Nakon raspada zajedničke države, Jugoslavije, SCZ u Hrvatskoj privremeno zadržava raniji sistem organizacije CZ sa sjedištem u Ministarstvu odbrane. Akcent CZ je bio na pripremi i sprovođenju preventivnih mjera zaštite, ali prvenstveno mjera zaštite i spasavanja od posljedica ratnih dejstava, kao što su provođenje evakuacije, sudjelovanje u organizovanju i zbrinjavanja izbjeglica, provođenje i nadziranje zamračivanja, zaštita i spasavanje od požara kao sekundarne pojave, raščišćavanje ruševina i saobraćajnica, zbrinjavanje domaćih životinja te humana i animalna asanacija terena.

“Do 1994. godine CZ je definisana kao masovna organizacija čija je temeljna namjena bila zaštita i spasavanje stanovništva i materijalnih dobara u ratu. Planirano je uključivanje čak oko 600.000 građana, dok ih je oko 250.000 stvarno bilo raspoređeno u jedinice i tijela civilne zaštite. Takav je sistem bio glomazan i inertan, a njegovi pripadnici nedovoljno opremljeni i osposobljeni.”¹²⁰

Izostanak očekivanih rezultata je doveo do promjena u organizaciji upravljanja sistemom, tako da je CZ od 1995. godine, u sastavu Ministarstva unutrašnjih djela (poslova). Od te godine počinje razvoj SCZ koji bi bio primijenljiv na cijeloj teritoriji države, a na način kako je to bilo uređeno u većini država zapadne Evrope. Prestankom ratnih dejstava na teritoriji Hrvatske CZ se usmjerila ka razvoju planova i programa na prevenciji, zaštiti i spasavanju od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća i katastrofa.

Hronologija propisa izgradnje sistema zaštite i spasavanja u Hrvatskoj kao priprema za ulazak u EU počinje 7. maja 2009. godine donošenjem Procjene ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća, kojom se utvrđuju opasnosti i rizici koji ugrožavaju Hrvatsku, procjenjuju potrebe i mogućnosti za sprječavanje, smanjenje i uklanjanje posljedica katastrofa i velikih nesreća, te gradi temelj za izradu planova zaštite i spasavanja i resursa cjelovitog i sveobuhvatnog nacionalnog sistema upravljanja u zaštiti od katastrofa i velikih nesreća¹²¹. “Na temelju ovog dokumenta Vlada Republike Hrvatske je donijela i *Plan zaštite i spašavanja za područje Republike Hrvatske*¹²² koji je prema tada važećem *Zakonu o zaštiti i spašavanju*, dio Plana odbrane Republike Hrvatske. Na temelju Plana zaštite i spasavanja Republike Hrvatske, vlastitih procjena ugroženosti i Zakona svi učesnici zaštite i spasavanja koji su prema *Zakonu o zaštiti i spašavanju* i *Pravilniku o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja* utvrđeni za nosioce planiranja u području zaštite i spasavanja izrađuju vlastite planove zaštite i spasavanja i operativne planove. Imenovanjem članova Štaba zaštite i spasavanja Republike Hrvatske od

¹²⁰Erstić, L. (2018). SUSTAV CIVILNE ZAŠTITE U EUROPSKOJ I NACIONALNOJ PRAVNOJ REGULATIVI (Doctoral dissertation, The Polytechnic of Rijeka. Occupational Safety Department.).

¹²¹Državna uprava za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske. www.duzs.hr.

¹²²Narodne novine, br. 96/10.

Vlade 26. juna 2009. ostvareni su uslovi za djelovanje i koordinaciju operativnih snaga zaštite i spasavanja u slučaju katastrofe ili velike nesreće. Godine 2013. vlada je donijela novu Procjenu ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko - tehnoloških katastrofa i velikih nesreća”.¹²³

Savremeni razvoj CZ u Hrvatskoj počinje 2001. godine kada se uspostavlja Uprava za zaštitu i spasavanje u Ministarstvu unutrašnjih poslova. Uprava je kroz tri odjela (Odjel civilne zaštite, Odjel za vatrogastvo i Odjel za usavršavanje kadrova vatrogasne zaštite i civilne zaštite) integrisala poslove CZ, vatrogastva i školovanja za poslove CZ i vatrogastva. Ubrzane aktivnosti izmjene zakona, pa i ustavnih odredbi izvršene su na zahtjev EU, jer je to bio jedan od uslova za punopravno članstvo.

U maju 2001. godine izvršena je reorganizacija Ministarstva unutrašnjih poslova te je za poslove CZ, vatrogastva, školovanja i osposobljavanja vatrogasaca i snaga CZ osnovana nova Uprava za zaštitu i spasavanje sa tri organizacione jedinice.¹²⁴ U šemi broj 6. prikazana je organizacija sistema CZ u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske.

U Zakonu o zaštiti i spasavanju definisani su poslovi Državne uprave za zaštitu i spasavanje koji se odnose na obavljanje procjene rizika od nastanka katastrofe, praćenje i analiziranje stanja u području zaštite i spasavanja, predlaganje mjera Vladi za poboljšanje stanja i sistema zaštite i spasavanja te prikupljanje i usmjeravanje podataka o prijetnjama i posljedicama katastrofa i velikih nesreća i njihovo uvođenje u jedinstvenu informacionu bazu podataka. Nositelj izrade procjene ugroženosti i planova zaštite i spasavanja jedinica lokalne i područne samouprave je Uprava koja koordiniše, rukovodi i direktno naređuje operativnim snagama, te usmjerava i usklađuje njihovo djelovanje, provodi mobilizaciju službi i jedinica Uprave i operativnih snaga zaštite i spasavanja, te obavlja poslove obavještanja i uzbunjivanja u Hrvatskoj. Ona može provoditi i inspekcijski nadzor operativnih snaga i saradivati s međunarodnim organizacijama u zaštiti i spasavanju. Ovi poslovi djelomično su dopunjeni i izmijenjeni Zakonom o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti i spasavanju¹²⁵. Dugogodišnje aktivnosti prilagođavanja sistema zaštite i spasavanja standardima EU za rezultat su imale usvajanje novog zakona o civilnoj zaštiti¹²⁶, a koji je stupio na snagu 1. avgusta 2015. godine.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o organizaciji i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija uspostavljena je Državna uprava za zaštitu i spasavanje koja je

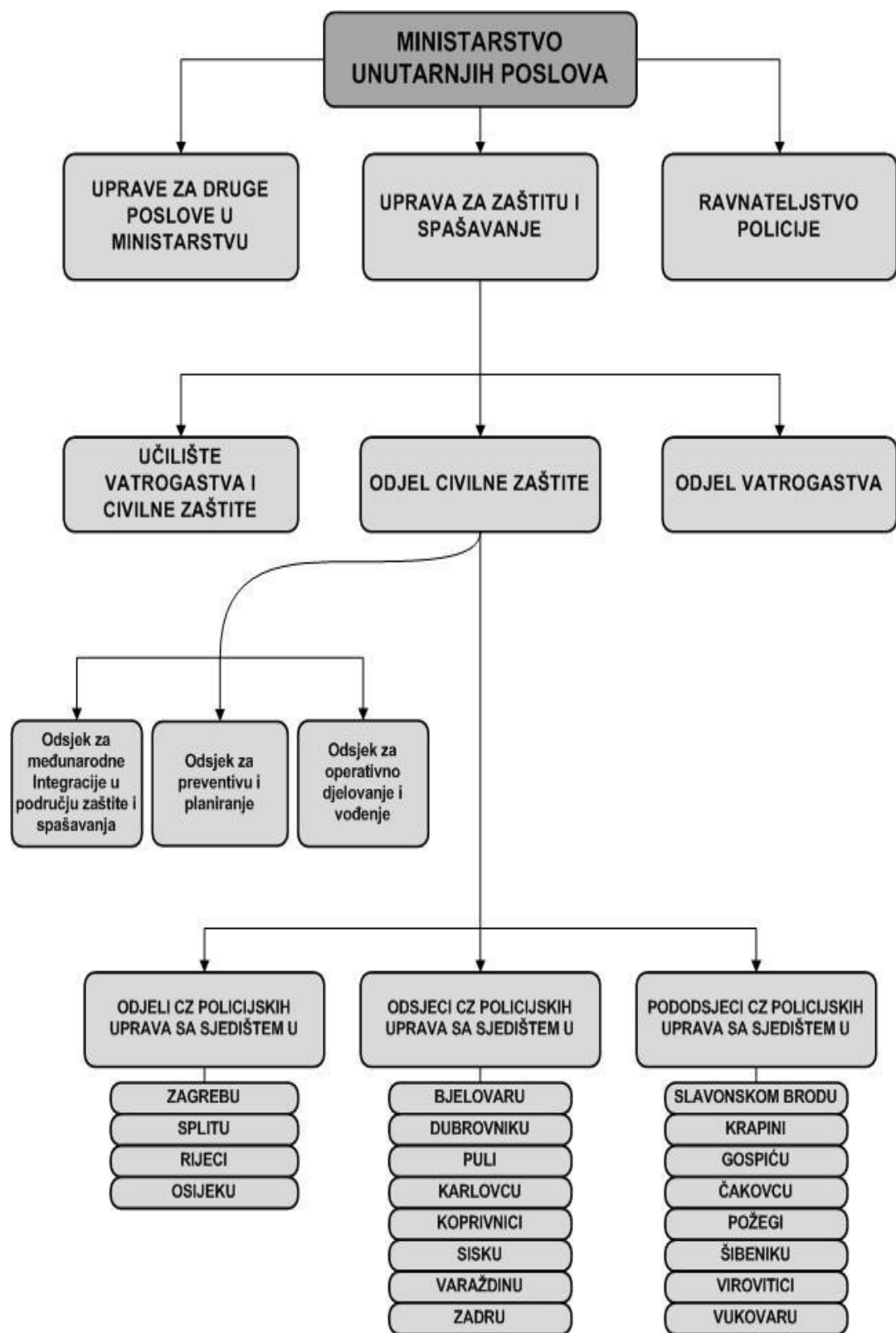
¹²³Jerkov, A. H. (2014). *The Europeanization of Civil Protection in Croatia* (Doctoral dissertation, Centar za poslijediplomske studije, Sveučilište u Zagrebu).

¹²⁴Žužinjak M. (2019). *Sustav civilne zaštite u RH*, Specijalistički završni rad, Veleučilište u Karlovcu

¹²⁵Narodne novine, br. 79/07.

¹²⁶Narodne novine, br. 82/15.

počela s radom 1. januara 2005. godine kao samostalno državno tijelo za upravno područje zaštite i spasavanja. U njenoj nadležnosti su upravni i stručni poslovi koji se odnose na uspostavljanje sistema zaštite i spasavanja građana, materijalnih dobara i drugih dobara u katastrofama; osposobljavanje i usavršavanje učesnika zaštite i spasavanja, pružanje nužne pomoći radi otklanjanja posljedica u slučaju opšte opasnosti uzrokovane elementarnim nepogodama, epidemijama i drugim katastrofama; poslove CZ; poslove vatrogastva; sistem uzbunjivanja i obavještavanja kao i međunarodnu saradnju u području zaštite i spasavanja. Organizaciona struktura CZ u RH, prikazana je šemom 6. Iz šeme se vidi da je RH svoju organizacionu strukturu prilagodila strukturi policijskih uprava. Na ovaj način nastoji uticati na vanredne situacije sa dva prva aktera koji na iste reaguju, a to je policija i civilna zaštita. Prednost ovakve organizacije je u brzini reakcije SCZ na vanredne situacije, kao i olakšan rad u zajednici upravo zbog direktne pomoći policije.

Šema 6. Civilna zaštita u sklopu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske¹²⁷

¹²⁷ Žužinjak M. (2019). Sustav civilne zaštite u RH, Specijalistički završni rad, Veleučilište u Karlovcu.

Republika Hrvatska je novim zakonskim izmjenama uskladila svoje standarde zaštite i spasavanja sa standardima Evropske unije. Tim se u velikoj mjeri olakšalo operativno djelovanje koje omogućava izvođenje zajedničkih akcija na planu reagovanja na katastrofe. Samim tim, međunarodna solidarnost je došla do izražaja. U Hrvatskoj se pod pojmom CZ podrazumijevaju sve mjere i aktivnosti zaštite i spasavanja. Novim zakonskim izmjenama se smanjio broj komandnih i koordinacionih tijela te su se uredila ovlašćenja na svim nivoima, od lokalnog do državnog, nacionalnog nivoa. Ovim postupkom su se pojednostavile procedure operativnih snaga na svim nivoima.

Pojam *civilna zaštita* u EU obuhvata sve aktivnosti i zadatke koji se u Hrvatskoj nazivaju zaštita i spasavanje, čime se izvršilo pojmovno usklađivanje sa stanjem na prostoru unije, a zaštita i spasavanje postaju misija i funkcija sistema civilne zaštite. Zkon je omogućio usklađenost sa evropskim standardima kako bi se olakšalo operativno djelovanje sa snagama drugih država članica što doprinosi jačanju ukupnih kapaciteta odgovora na katastrofe u širem okruženju i potiče međunarodnu solidarnost.

Zakonom je smanjen broj komandnih i koordinacionih tijela u sistemu CZ, uredila su se ovlašćenja svih nivoa sistema (lokalne, područne, državne) te na opštim načelima humanosti i zabrane diskriminacije, kao i na načelima operativnog djelovanja, supsidijarnosti, solidarnosti i kontinuiteta djelovanja, uredile su se nadležnosti i odnosi između nivoa sistema. Nastavlja se započeta decentralizacija sistema kao i implementacija odredbi Ustava Republike Hrvatske prema kojima je CZ jedan od poslova iz samoupravnog djelokruga lokalne samouprave obavljanjem kojih se ostvaruju neposredne potrebe građana te potpuna funkcionalna integracija sposobnosti CZ na svim nivoima jedinstvenog sistema, pojednostavljuju procedure uz primjenu operativnih načela djelovanja sistema i uređuju nadležnosti u komandovanju operativnim snagama na svim nivoima sistema.¹²⁸

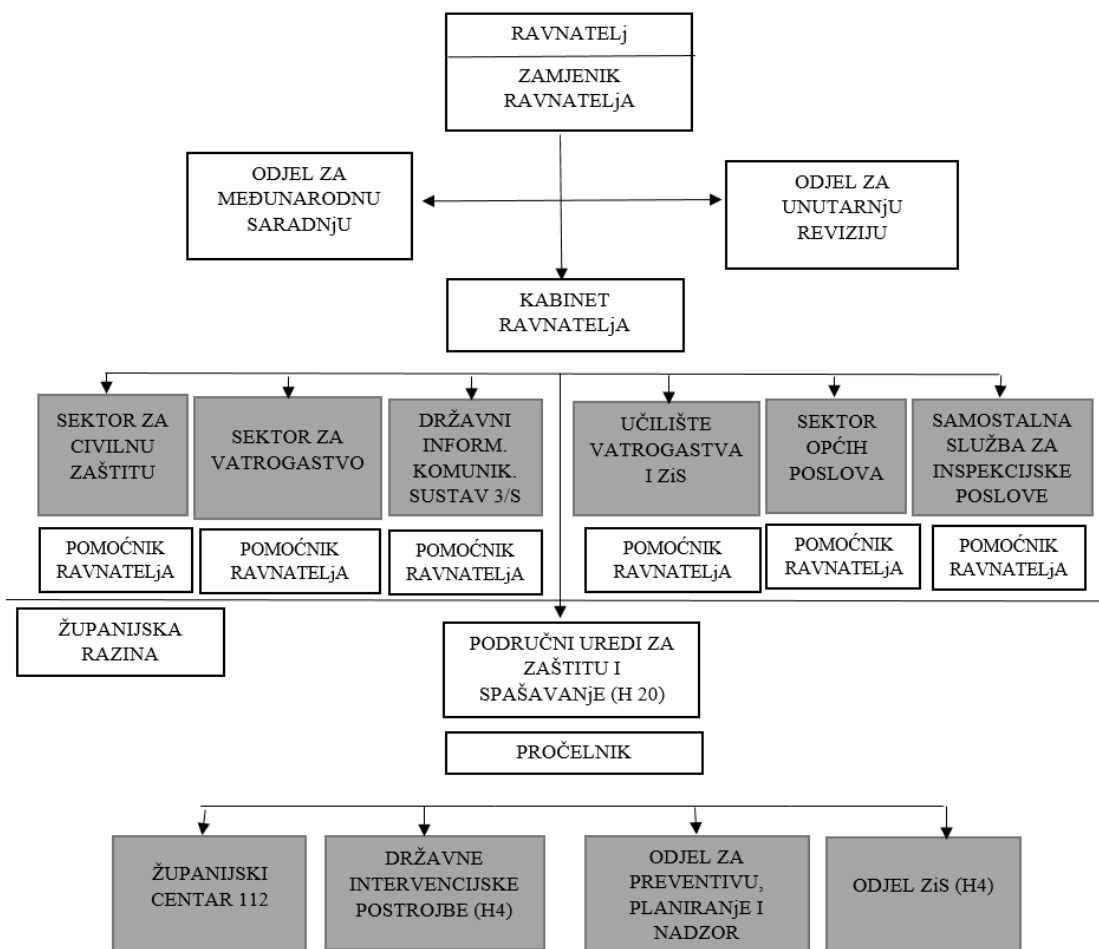
U šemi broj 7¹²⁹ prikazana je podjela, odnosno struktura Upravne i stručne nadležnosti Državne uprave za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske.¹³⁰ U svakoj županiji uspostavljen je područni ured za zaštitu i spasavanje u čijem su sastavu odjel za zaštitu i spasavanje i županijski centar 112, a četiri obalna područja imaju i državne intervencijske vatrogasne jedinice zbog izražene požarne opasnosti u priobalju, ali one sudjeluju u svim intervencijama

¹²⁸ U Hrvatskoj je od 06.03.2021. na snazi *Zakon o sustavu civilne zaštite-pročišćeni tekst zakona (Zakon o sistemu civilne zaštite)*, Narodne novine broj 20/21.

¹²⁹ Ravnatelj-srp. direktor.

¹³⁰ Žužinjak M. (2019). *Sustav civilne zaštite u RH*, Specijalistički završni rad, Veleučilište u Karlovcu

zaštite i spasavanja. U šemi broj 7. prikazana je upravna i stručna nadležnost Državne uprave za zaštitu i spasavanje.

Šema 7. Prikaz upravne i stručne nadležnosti Državne uprave za zaštitu i spasavanje¹³¹

Osim Ustava RH, SCZ svoju organizaciju temelji na sljedećim zakonima:

- Zakonu o sistemu državne bezbjednosti (*Zakon o sustavu domovinske sigurnosti*), Narodne novine br. 108/17;
- Zakon o sistemu civilne zaštite (*Zakon o sustavu civilne zaštite*), Narodne novine br. 82/15, 118/18, 31/20, 20/21;
- Zakon o radiološkoj i nuklearnoj bezbjednosti (*Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti*), Narodne novine br. 141/13, 39/15, 130/17, 118/18;
- Zakon o protivminskom djelovanju (*Zakon o protuminskom djelovanju*), Narodne novine br. 110/15, 118/18);
- Zakon o kritičnim infrastrukturama, Narodne novine br. 56/13;

¹³¹ Žužinjak M. (2019). Sustav civilne zaštite u RH, Specijalistički završni rad, Veleučilište u Karlovcu

- Zakon o Hrvatskoj gorskoj službi spasavanja, Narodne novine br. 79/06, 110/15;
- Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda, Narodne novine br. 73/97.

Pored zakonskih rješenja, važnu ulogu u ostvarivanju SCZ imaju sljedeći pravilnici i uredbе:

- Pravilnik o nositeljima, sadržaju i postupcima izrade planskih dokumenata u civilnoj zaštiti te načinu informisanja javnosti o postupku njihovog donošenja, Narodne novine br. 66/21;
- Pravilnik o sastavu štaba, načinu rade te uslovima za imenovanje načelnika, zamjenika načelnika i članova štaba civilne zaštite, Narodne novine br. 126/19;
- Pravilnik o postupku primanja i prenošenja obavještenja ranog upozorenja, neposredne opasnosti davanju uputstava stanovništvu, Narodne novine br. 67/17;
- Uredba o sastavu i strukturi jedinica civilne zaštite, Narodne novine br. 27/17;
- Uredba o jedinstvenim znacima za uzbunjivanje, Narodne novine br. 61/16.

Kada su u pitanju bilateralni sporazumi Hrvatska je potpisnik istih sa sljedećim državama: Slovenijom, Mađarskom, Srbijom, BiH, Austrijom, Slovačkom, Poljskom, Bugarskom, Albanijom, Makedonijom, Francuskom, Crnom Gorom i Rusijom.

Najznačajaniji sporazumi UN, kojih je potpisnica i Hrvatska su:

- Hjogo okvir 2005-2015. Usvojen na Svjetskoj konferenciji o smanjenju rizika od katastrofa u Japanu (Kobe, prefektura Hjogo), 18-22. 1. Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija A / RES / 60/195, 2. marta 2006. godine;
- Sendajski okvir za smanjenje rizika od katastrofa: 2015-2030. Usvojen na Trećoj svjetskoj konferenciji o smanjenju rizika od katastrofa, Sendai, Japan, 18.3.2015. Okvir za smanjenje rizika od katastrofa u Sendaiju za 2015-2030.;
- Smjernice Međunarodne savjetodavne grupe za traganje i spašavanje (INSARAG) "Jačanje efikasnosti i koordinacije međunarodne pomoći u traganju i spašavanju gradova". Stupile na snagu 2002. godine, izmjene i dopune 2006., 2008., 2011., 2012., 11. februara 2015. (trenutno na snazi).

U cilju spremnosti SCZ za savremene izazove koji se vežu za klimatske promjene i tehničko-tehnološke akcidente Hrvatska prati i prihvata sve pravne tekovine EU koje se tiču civilne zaštite. Kada je u pitanju regionalna saradnja, Hrvatska je aktivni član u: Srednjeevropskoj inicijativi (*CEI- Central European Initiative*), Radnoj zajednici Alpe-Jadran, Procesu saradnje za jugoistočnu Evropu (*SEEC-CP-South-East European Cooperation Process*), Jadransko-Jonske inicijative (*AII-Adriatic-Ionian Initiative*), Dunavske komisije i Savske komisije.

Zakonom o sistemu civilne zaštite¹³² propisane su nadležnosti učesnika i operativnih snaga CZ u sistemu CZ. Jasno su definisane sve aktivnosti i obaveze od značaja za integraciju svih djelatnosti, snaga, tijela i uopšte sposobnosti od interesa za djelovanje cijelog sistema. Ovim Zakonom su u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2012/18/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 4. jula 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari. Može se reći da je sistem CZ Republike Hrvatske organizovan na način da zadovoljava stvarne potrebe Hrvatske u oblasti CZ, a da istovremeno u sistem ugrađuje i sve pravne tekovine EU koje se tiču civilne zaštite. Evidentno je da se naročita pažnja poklanja obuci izvršioca poslova CZ, nabavci specifične opreme CZ naročito u oblasti zaštite od požara i zaštite od poplava. Sistem CZ veliku pažnju poklanja dobrovoljnim udruženjima građana koja imaju značajnu ulogu u sastavu jedinica civilne zaštite.

1.2. Civilna zaštita u Sloveniji

Sloveniju čini 210 opština, od kojih je 11 gradskih opština: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo Mesto, Ptuj, Slovenj Gradec i Velenje. U skladu sa Ustavom, lokalna uprava provodi se u opštinama (210). Opštinska tijela, uključuju opštinsko vijeće (najviše tijelo koje donosi odluke), gradonačelnika i u određenim slučajevima jedan ili više opštinskih i nadzornih odbora. Gradonačelnik predstavlja opštinu, nadgleda provođenje odluka koje su donijeli vijeće i opštinski odbori i djeluje kao čelnik opštinske uprave¹³³.

Vlada vodi i koordiniše organizaciju, pripremu i provođenje mjera zaštite od prirodnih i drugih katastrofa na nacionalnom nivou, donosi Godišnji plan zaštite od prirodnih i drugih katastrofa i državne planove reagovanja u vanrednim situacijama. Vlada, takođe upravlja oporavkom od posljedica velikih prirodnih i drugih katastrofa i nadzire rad različitih ministarstava na području civilne zaštite¹³⁴.

Uprava za civilnu zaštitu i pomoć u katastrofama Republike Slovenije - ACPDR (sastavno tijelo Ministarstva obrane) nacionalno je tijelo koje obavlja administrativne i tehničke poslove u području civilne zaštite. Upravu čini služba za razvojne projekte i služba za podršku u vođstvu, šema 8.

¹³² Narodne novine broj 82/15, 118/18, 31/20, 20/21 od 03.06.2021.

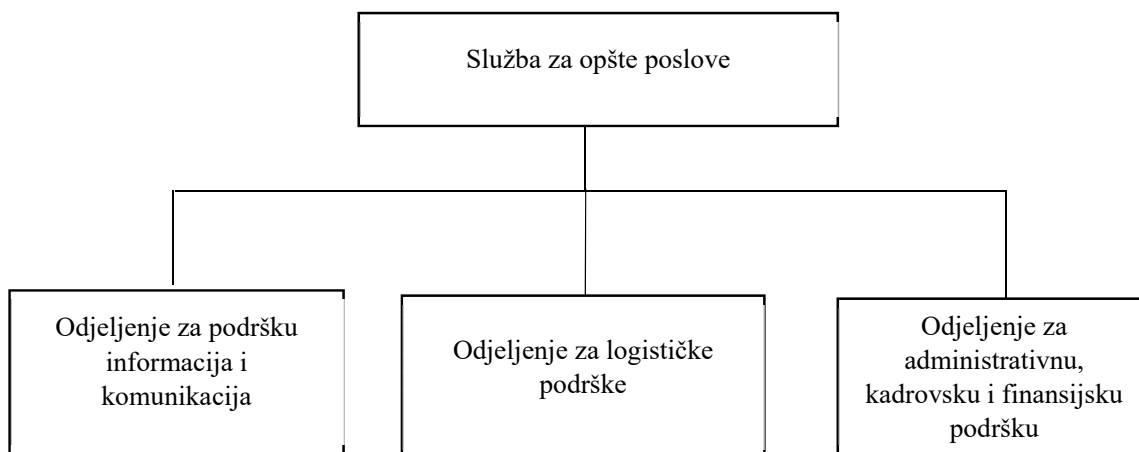
¹³³ European Commission Slovenia-Disaster management, Vademecum-Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/si/2-si-1.html#over, vrijeme pristupa 13.01.2021.

¹³⁴ Ibidem.

Šema 8. Organizaciona struktura Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje¹³⁵

Organizaciona struktura službe za opšte poslove Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje prikazana je u šemi 9.

Šema 9. Organizaciona struktura službe za opšte poslove Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje¹³⁶

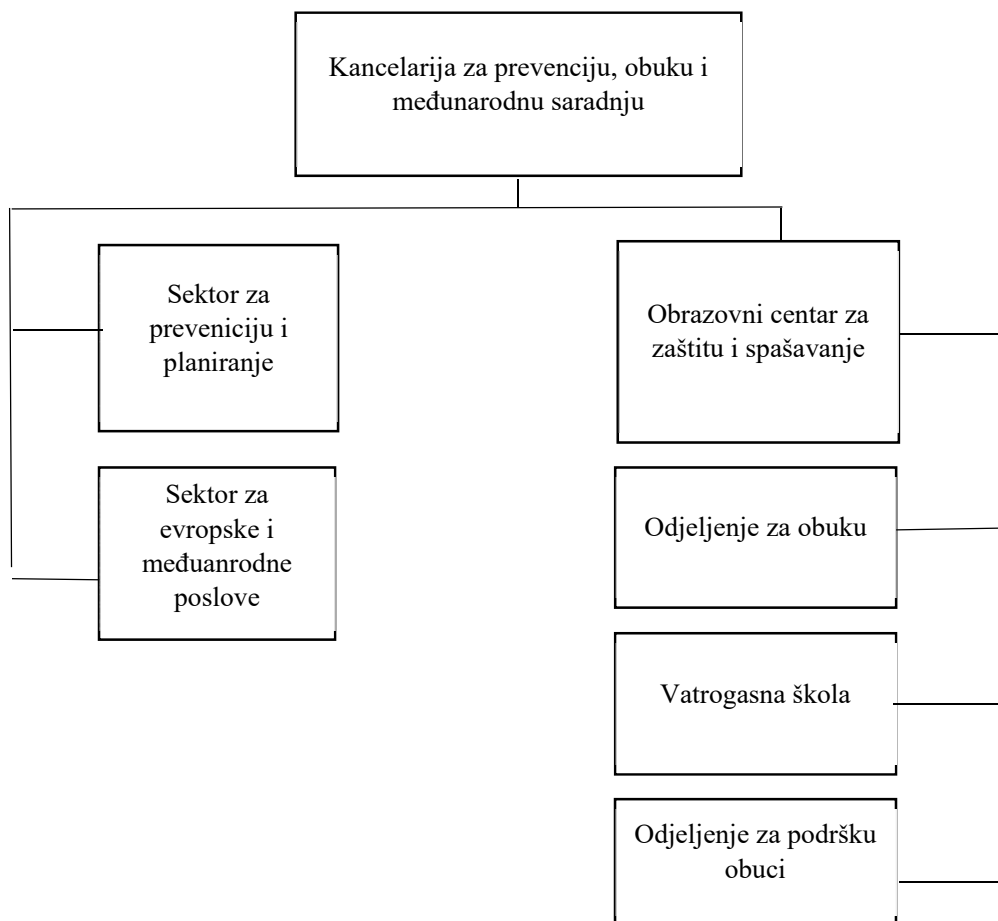
U Sloveniji se izraz "civilna zaštita" koristi za opisivanje određenih operativnih jedinica koje se bave zadacima važnim za intervenciju i spasavanje u hitnim slučajevima povezanim s određenim nesrećama kojima ne mogu upravljati druge snage. Pojam "civilna zaštita" uključuje

¹³⁵ Transformisao i prilagodio autor, 22.02.2021.

¹³⁶ Transformisao i prilagodio autor, 22.02.2021.

i operativne strukture vođstva/koordinacije u slučaju nesreća, sastavljene od komandanata civilne zaštite i njihovog osoblja (organizovane na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou). Drugim riječima, u Sloveniji se civilna zaštita odnosi na mnogo uži i specifičniji spektar aktivnosti nego što je to uobičajeno u evropskoj uniji. Kako bi se olakšala usporedivost s drugim zemljama unije, pojam civilna zaštita u slovenačkom sistemu primijenio se na isti način kao i drugdje tj. u širem značenju¹³⁷.

Zakon o zaštiti od prirodnih i drugih katastrofa¹³⁸ u članu 3. kaže da je CZ svrsishodno organizovan dio sistema zaštite od prirodnih i drugih katastrofa. Civilna zaštita uključuje upravljačka tijela, jedinice i službe za zaštitu, spasavanje i pomoć, zaštitnu i spasilačku opremu i objekte i uređaje za zaštitu, spasavanje i pomoć. Organizaciona struktura kancelarije za operativu Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje prikazana je u šemi 10. i 11.

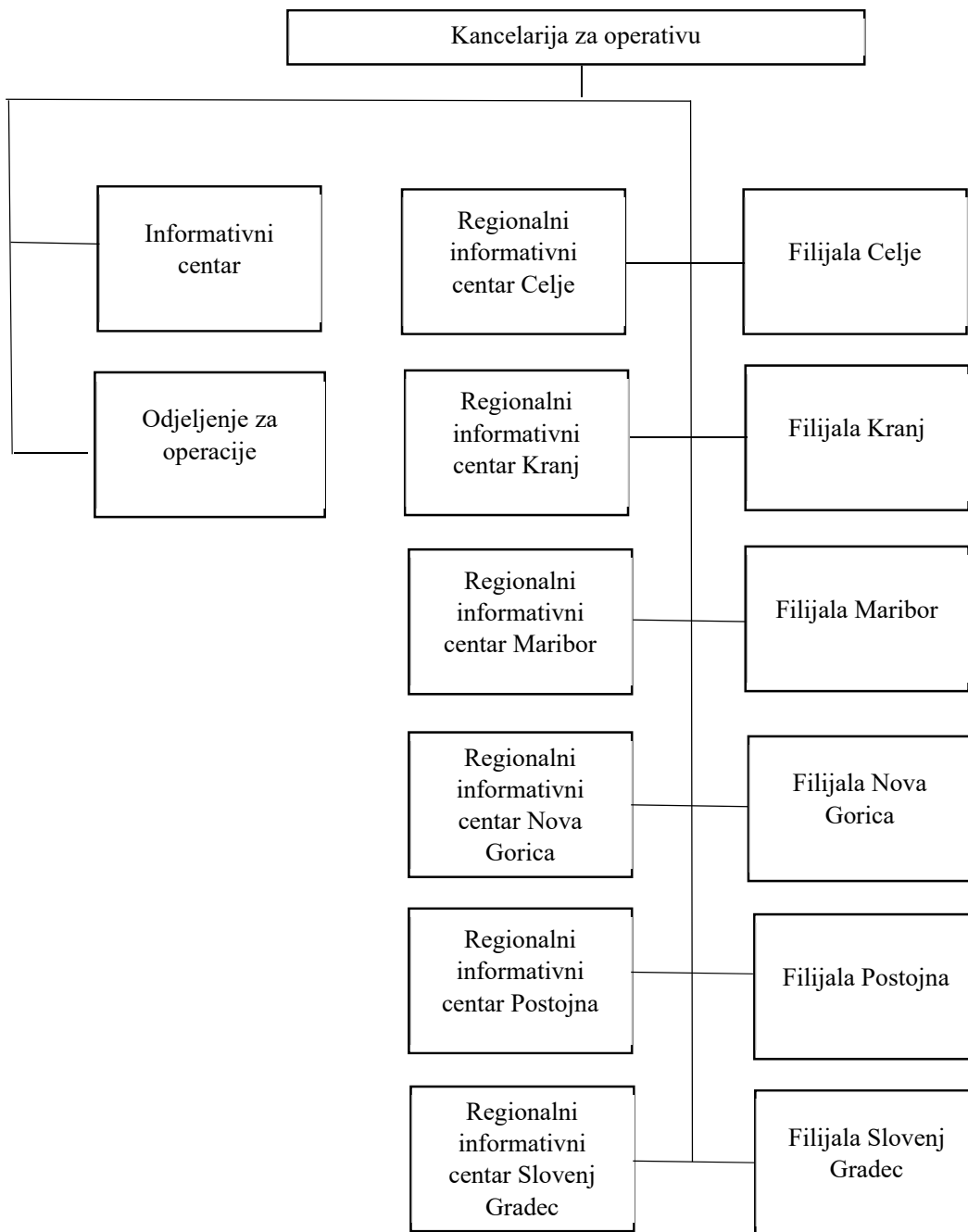

Šema 10. Organizaciona struktura kancelarije za operativu Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje¹³⁹

¹³⁷ European Commission Slovenia-Disaster management, Vademecum-Civil Protection https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/si/2-si-1.html, vrijeme pristupa 27.10.2020.

¹³⁸ Zakon o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća (Službeni glasnik Republike Slovenije, br. 51/06 - službeni pročišćeni tekst, 97/10 i 21/18 - ZNOrg).

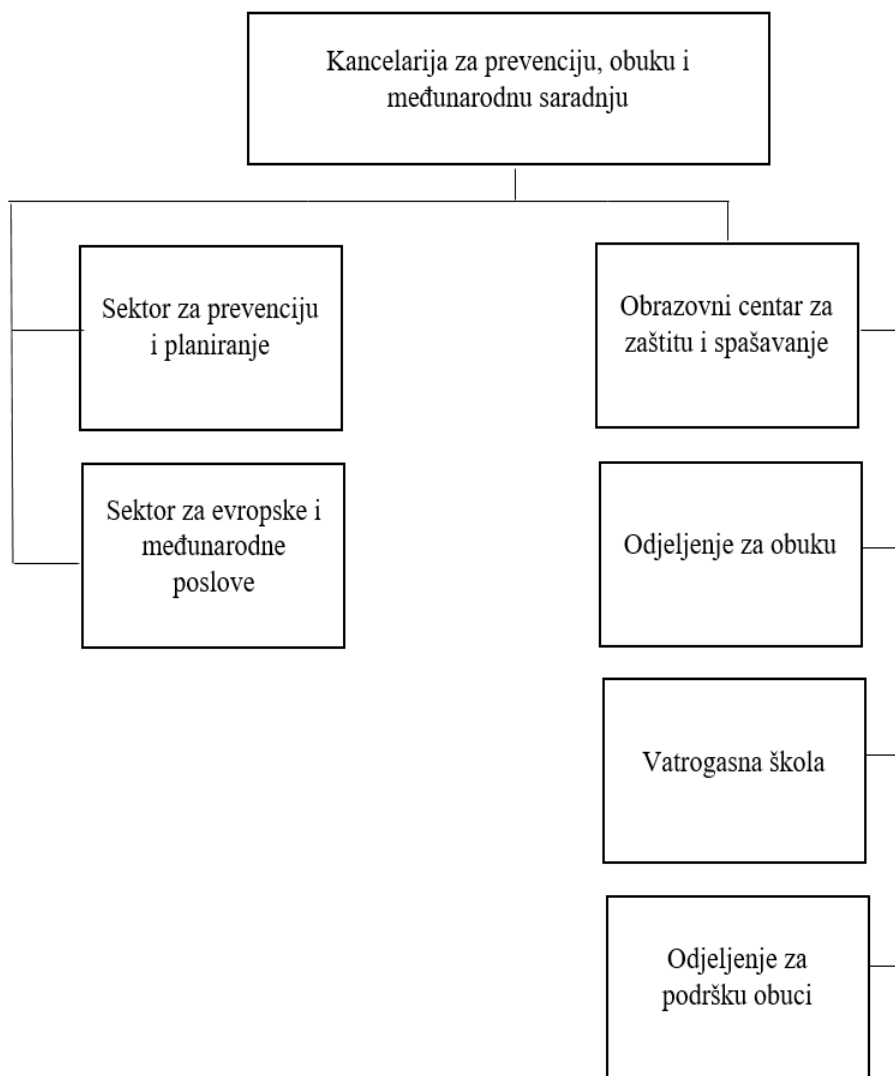
¹³⁹ Uprava Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje, <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv23.htm>, vrijeme pristupa 14.01.2021.

Šema 11. Organizaciona struktura kancelarije za operative Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje¹⁴⁰

Organizaciona struktura kancelarije za prevenciju, obuku i međunarodnu saradnju Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje prikazana je u šemi 12.

¹⁴⁰ Ibidem.

Šema 12. Organizaciona struktura kancelarije za prevenciju, obuku i međunarodnu saradnju Uprave Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje¹⁴¹

Zadaci civilne zaštite Slovenije su:

1. priprema prijedloge za istraživačke i razvojne projekte zaštite od prirodnih i drugih katastrofa, uključujući zaštitu od požara i utapanja;
2. izrada prijedloga nacionalnog programa i plana zaštite od prirodnih i drugih katastrofa, uključujući zaštitu od požara i zaštitu od utapanja;
3. briga o organizaciji i radu sistema za posmatranje, informisanje i uzbunjivanje;
4. briga o planiranju, izgradnji, radu i održavanju jedinstvenog informaciono - komunikacionog sistema u oblasti zaštite od prirodnih i drugih nepogoda i utvrđuje tehničke uslove za integraciju ostalih sistema u ovaj sistem;

¹⁴¹Ibidem.

5. priprema procjene prijetnji i druge stručne osnove za planiranje zaštite, spasavanja i pomoći i usmjerava i koordiniše mjere za sprečavanje i smanjenje posljedica prirodnih i drugih katastrofa u saradnji sa drugim ministarstvima;
 6. priprema nacionalne planove zaštite i spasavanja u saradnji sa ministarstvima i vladinim službama;
 7. prati i prijavljuje opasnost od prirodnih i drugih nesreća i daje uputstva za sprovođenje lične i uzajamne zaštite;
 8. organizuje, oprema i obučava državne jedinice i službe civilne zaštite i drugih snaga za zaštitu, spasavanje i pomoć i obezbeđuje uslove za rad komandanta, Štaba civilne zaštite Republike Slovenije i državne i regionalne komisije za procjenu štete;
 9. da prati i koordiniše organizaciju civilne zaštite i drugih snaga za zaštitu, spasavanje i pomoć;
 10. da priprema programe i organizuje i sprovodi obrazovanje i obuku za zaštitu, spasavanje i pomoć;
 11. brine se o tipizaciji sredstava za zaštitu, spasavanje i pomoć;
 12. formira i održava državne rezerve materijalnih resursa u slučaju prirodnih i drugih katastrofa;
 13. da daje smjernice i mišljenja iz oblasti zaštite od prirodnih i drugih nesreća i zaštite od požara u procesu pripreme prostornih akata;
 14. da sprovodi administrativne postupke i obavlja poslove u vezi sa organizacijom, planiranjem, radom i razvojem aktivnosti zaštite od požara i utapanja;
 15. da obavlja poslove i koordiniše poslove u programiranju i planiranju zaštite od požara;
 16. da sprovodi posebne mjere kada se prijavi povećana opasnost od požara;
 17. da organizuje i pruža obuku iz zaštite od požara za stanovnike i stručnu javnost¹⁴².
- Snage zaštite, spasavanja i pomoći lokalnih zajednica, kompanija, institucija ili drugih organizacija za zaštitu, spasavanje i pomoć u slučaju prirodnih ili drugih katastrofa namijenjene su za:
1. prvu pomoć i hitnu medicinsku pomoć,
 2. pomoć ugroženim i pogođenim stanovnicima,
 3. prvu veterinarsku pomoć, gašenje i spasavanje od požara,
 4. spasavanje od ruševina, klizišta i lavina,

¹⁴² Uprava RS za zaščito in reševanje, <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv2.htm&r=1>, vrijeme pristupa 13.01.2021.

5. spasavanje u slučaju poplava i drugih vremenskih nepogoda i ekoloških i drugih katastrofa na moru, rijekama i jezerima,
6. spasavanje u slučaju većih saobraćajnih nezgoda,
7. spasavanje u slučaju rudarskih nesreća,
8. planinsko spasavanje,
9. spasavanje u pećinama,
10. spasavanje na i van vode,
11. zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
12. zaštita od lavina,
13. sprovođenje radiološke, hemijske i biološke zaštite,
14. traženje nestalih osoba u slučaju prirodnih i drugih katastrofa,
15. spasavanje u slučaju vojnih i terorističkih napada i drugih oblika masovnog nasilja,
16. obezbjeđivanje osnovnih životnih uslova¹⁴³.

Po pravilu, jedinice i službe CZ organizuju se kada se zadaci zaštite, spasavanja i pomoći ne mogu obavljati sa profesionalnim ili dobrovoljnim službama spasavanja. Učešće u jedinicama, organima i službama CZ Republike Slovenije organizuje se po principu civilne dužnosti, a to je regulisano od člana 19. do člana 35. Zakona¹⁴⁴.

Sljedeće jedinice i službe CZ organizovane su za obavljanje različitih poslova zaštite, spasavanja i pomoći: jedinice za prvu pomoć, veterinarske jedinice za prvu pomoć, tehničke spasilačke jedinice, jedinice za RHB zaštitu, jedinice za zaštitu od neeksplozivnih ubojnih sredstava, jedinice za korišćenje skloništa, službe kod aktiviranja lavine, usluge podrške, informativni centri, logistički centri, ostale jedinice i usluge.

Na državnom nivou osnovana je EHI (Nacionalna jedinica za brze spasilačke intervencije¹⁴⁵- EHI) koja je namijenjena vršenju posebno zahtjevnih zadataka zaštite, spasavanja i pomoći i pomoći drugim zemljama, posebno u okviru Mehanizma civilne zaštite EU. Formiranje EHI rezultat je potpisivanja bilateralnih sporazuma o uzajamnoj pomoći, posebno sa susjednim zemljama, što je stvorilo potrebu za jedinicom koja će moći da pomogne ne samo onima koji su pogođeni u Republici Sloveniji, već i u inostranstvu, i koji će učestvovati u međunarodnim humanitarnim i spasilačkim akcijama u okviru UN, NATO, EU i drugih međunarodnih organizacija. Ova jedinica je namijenjena provođenju posebno zahtjevnih

¹⁴³ Ibidem.

¹⁴⁴ Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06-uradno prečiščeno besedilo, 97/10 in 21/18 -ZNOrg), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO364>, vrijeme pristupa, 13.01.2020.

¹⁴⁵ Republika Slovenija-sile za zaščito in reševanje <https://www.gov.si/teme/sile-za-zascito-in-resevanje/>, vrijeme pristupa 14.01.2021.

intervencija spašavanja koje zahtijevaju brze akcije kao npr. u slučaju zemljotresa, poplava, klizišta i drugih velikih katastrofa, za koje je potrebna posebna oprema i obuka spasilaca¹⁴⁶.

S obzirom na to da su zadaci koje EHI obavljaju posebni, njegov sastav-modularni sastav-prilagođen je tome. Nacionalna jedinica za brze spasilačke intervencije se formira iz državnih jedinica i službi CZ i drugih snaga za zaštitu, spasavanje i pomoć, koje su u državnoj nadležnosti, ili od onih koje sufinansira država. Nacionalna jedinica za brze spasilačke intervencije može raditi u cjelini ili biti sastavljena od pojedinačnih podjedinica koje djeluju nezavisno¹⁴⁷.

Nacionalna jedinica za brze spasilačke intervencije se sastoji od: Tehničke spasilačke jedinice, jedinice za RHB zaštitu, Državna jedinica za zaštitu od neeksplozivnih eksplozivnih sredstava, Službe za podršku i izvršavanje posebnih zadataka zaštite, spašavanja i pomoći u slučaju ekoloških i drugih nesreća na moru, Službe za psihološku pomoć u slučaju prirodnih i drugih katastrofa¹⁴⁸.

Osnovna pravna dokumenta na kojima je izgrađen sistem CZ Slovenije¹⁴⁹:

Na nacionalnom nivou strateški dokumenti su:

- Rezolucija o strategiji nacionalne sigurnosti Republike Slovenije (Službeni list Republike Slovenije, 27/2010); i
- Rezolucija o Nacionalnom programu zaštite od prirodnih i drugih nesreća za 2016 - 2022. (Službeni list Republike Slovenije, 75/2016).

Pravni akti su: Zakon o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća (Službeni list Republike Slovenije, 64/94; izmijenjen i dopunjen 2006.51/06, 95/07-ZSPJS u 97/10 i 21/18);

- Zakon o zaštiti od požara (Službeni list Republike Slovenije, 71/93, 3/07, 9/11, izmijenjen i dopunjen 2012, SL RS 83/12);
- Zakon o vatrogastvu (Službeni list Republike Slovenije, 71/91, dopunjen 2005. godine, Službeni list Republike Slovenije, 113/05);
- Zakon o zaštiti od utapanja (Službeni list Republike Slovenije, 42/07, izmijenjen i dopunjen 2011, Službeni list Republike Slovenije, 9/11); i
- Zakon o oporavku od prirodnih katastrofa (Službeni list Republike Slovenije, 114/05, 90/07, 102/07, 40/12)

¹⁴⁶Ibidem.

¹⁴⁷Ibidem.

¹⁴⁸Ibidem.

¹⁴⁹European Commission Slovenia-Disaster management, Vademecum-Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/si/2-si-1.html#over, vrijeme pristupa 13.01.2021.

- ZUJF, 17/14), (Službeni list Republike Slovenije, 75/2003; dopunjen 2005. godine, Službeni list Republike Slovenije, 98/2005 i 11472005 i 2007. godine, Službeni list Republike Slovenije, 90/2007 i 102/2007).

Primjenu još pronalaze i sljedeći zakoni:

- Zakon o Slovenskom crvenom krstu (Službeni list Republike Slovenije, 7/93, izmijenjen i dopunjen 79/10); i
- Zakon o društvima (Službeni list Republike Slovenije, 61/06).

Vlada takođe donosi posebne uredbe, kao na primjer:

- Uredba o predmetu i razrada planova za reagovanje u vanrednim situacijama (Službeni list Republike Slovenije, 24/12, 78/16);
- Uredba o organizaciji i radu sistema praćenja, informisanja i alarmiranja (Službeni list Republike Slovenije, 105/07);
- Uredba o organizaciji opreme i obuci snaga za zaštitu, spasavanje i pomoć (Službeni list Republike Slovenije, 92/07, 54/09, 23/11, 27/16);
- Uredba o porezu na požar (Službeni list Republike Slovenije, 34/06, 25/12);
- Uredba o zaštiti od požara u prirodnom okruženju (Službeni list Republike Slovenije, 20/14);
- Uredba o izgradnji i održavanju skloništa (Službeni list Republike Slovenije, 57/96, 54/15); i
- Uredba o sprovođenju Odluke o mehanizmu Unije civilne zaštite (Službeni list Republike Slovenije, 62/14, 13/17).

Ministrstva usvajaju propise i uputstva, koji dodatno regulišu aktivnosti u koje spadaju djelatnost njihovih ministarstava, kao na primjer:

- Pravilnik o obrazovanju i osposobljavanju u oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa (Službeni list Republike Slovenije, 102/09, 45/12) - Ministarstvo odbrane;
- Pravila o sigurnosti od požara u zgradama (Službeni list Republike Slovenije, 31 / 04, 10 / 05, 83/05, 14/07, 12/13) - Ministarstvo zaštite životne sredine i prostorno planiranje;
- Pravila o zaštiti od neeksplozivnih ubojnih sredstava (Službeni list Republike Slovenije, 21/03, 7/11, 2/15) - Ministarstvo odbrane;
- Uredba o vatrogasnom nalogu (Službeni list Republike Slovenije, 52/07, 101/11) - Ministarstvo odbrane.

Međunarodne aktivnosti regulisane su političkim / operativnim sporazumima.

Bilateralni sporazumi o saradnji u zaštiti od prirodnih i drugih katastrofa su zaključeni sa:

Austrijom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Češkom, Republikom Mađarskom, Italijom, Makedonijom, Crnom Gorom, Poljskom, Rusijom, Srbijom i Slovačkom.

Najznačajaniji sporazumi UN, kojih je potpisnica i Slovenija su:

- Hjogo-ov okvir za akciju 2005-2015. Usvojen na Svjetskoj konferenciji o smanjenju rizika od katastrofa u Japanu (Kobe, prefektura Hjogo), 18-22. 1. Rezolucija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija A / RES / 60/195, 2. marta 2006. godine;
- Sendajski okvir za smanjenje rizika od katastrofa: 2015-2030. Usvojen na Trećoj svjetskoj konferenciji o smanjenju rizika od katastrofa, Sendai, Japan, 18.3.2015. Okvir za smanjenje rizika od katastrofa u Sendaiju za 2015-2030.;
- Smjernice Međunarodne savjetodavne grupe za traganje i spašavanje (INSARAG) "Jačanje efikasnosti i koordinacije međunarodne pomoći u traganju i spašavanju gradova". Stupile na snagu 2002. godine, izmjene i dopune 2006., 2008., 2011., 2012., 11. februara 2015. (trenutno na snazi)

Neki od Sporazuma sa EU su:

- Memorandum o razumijevanju između Evropske zajednice i Slovenije o učešću Slovenije u Mehanizmu zajednice za jačanje saradnje na polju civilne zaštite;
- Memorandum o razumijevanju između Evropske zajednice i Slovenije o učešću Republike Slovenije u „Mehanizmu Zajednice za omogućavanje pojačane saradnje u intervencijama civilne zaštite“¹⁵⁰.

Regionalni sporazumi su:

- Srednjoevropska inicijativa - CEI sporazum o saradnji u prognoziranju, prevenciji i ublažavanju prirodnih i tehnoloških katastrofa između Vlade Republike Austrije, Vlade Republike Hrvatske, Vlade Republike Mađarske, Vlade Republike Italije, Vlade Republike Poljske;
- Deklaracija o saradnji u sprečavanju katastrofa u jugoistočnoj Evropi;
- Deklaracija Međunarodne federacije društava Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca (IFRC) Deklaracija o saradnji u spremanju za katastrofe i prevenciji u jugoistočnoj Evropi;
- Inicijativa za pripravnost i prevenciju katastrofa za jugoistočnu Evropu;
- Memorandum o razumijevanju o institucionalnom okviru Inicijative za pripravnost i prevenciju katastrofa za jugoistočnu Evropu;

¹⁵⁰ Međunarodni sporazumi u oblasti zaštite i spasavanja <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv41.htm>, vrijeme pristupa 14.01.2021.

- Memorandum o razumijevanju o institucionalnom okviru Inicijative za pripravnost i prevenciju katastrofa za jugoistočnu Evropu

Civilna zaštita u Sloveniji je organizovana na principima koji podrazumijevaju spremnost aktiviranja SCZ ne samo u vanrednim situacijama već i u prevenciji nastanka vanrednih situacija. S tim u vezi, značajna pažnja se poklanja obuci i opremanju snaga koje mogu u kratkom roku reagovati na različite vanredne situacije. Slovenija je svoj SCZ pozicionirala i na regionalnom planu zahvaljujući potpisivanju brojnih sporazuma koji podrazumijeva ne samo učešće u prevenciji i odgovoru na vanredne situacije već i u razmjeni informacije koje su bitne za upotrebu jedinica civilne zaštite.

1.3. Civilna zaštita u Mađarskoj

Organizacija CZ u Mađarskoj organizovana je u sklopu nacionalnog sistema zaštite/odbrane, s ciljem zaštite života civilnog stanovništva u slučaju oružanih sukoba, katastrofa ili drugih vanrednih stanja, kako bi se obezbijedili uslovi za preživljavanje i osposobljavanje, kao i obučavanje stanovništvo da bi se prevazišle posljedice¹⁵¹.

Zadaci CZ u Mađarskoj su:

- osposobljavanje stanovništva za bitne norme ponašanja u periodu zaštite;
- osnivanje organizacija civilne zaštite, obezbjeđivanje sredstava za rad;
- uspostavljanje i održavanje sistema upozoravanja i informisanja;
- nabavka pojedinačne bezbjedonosne opreme;
- zaštita u skloništima;
- evakuacija stanovništva;
- zaštita potrebnih sredstava za život (posebno voda, hrana, zalihe lijekova, stoka);
- procjena mjesta oštećenja, spasavanje, prva pomoć, zadržavanje, dezinfekcija, privremena obnova, hitno zbrinjavanje mrtvih;
- planiranje i organizacija CZ;
- saradnja kad su u pitanju sistemi o upozoravanja stanovništva o opasnostima u zraku, zaštita kulturne baštine, sprečavanje oštećenja na vodi, smještaj i zbrinjavanje izbjeglica, gašenje požara te zadaci koji se odnose na međunarodne sporazume, poput informisanja i uzajamne pomoći.

¹⁵¹Hungary-emergency planning -Vademecum Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/hu/2-hu-2.html#cipro, vrijeme pristupa 15.01.2021.

Mađarski sistem CZ u potpunosti uključuje odluke Ženevskog protokola. Sistem je u funkciji od 1998. godine i primjenjuje se na svim nivoima. Sistem CZ regulisan je ministarskom uredbom. Sistem planiranja za sprečavanje prijetnji je supsidijarnog karaktera, dok je sistem za klasifikovane prijetnje (npr. rat) izgrađen odozgo prema dolje. Planovi pokrivaju svaku vrstu opasnosti od pripreme do oporavka. Planiranje se temelji na rizicima i prijetnjama. Planovi su dostupni na nivou svih pokrajina i organizacija Civilne zaštite.

Legislativa sistema CZ u Mađarskoj je sljedeća:

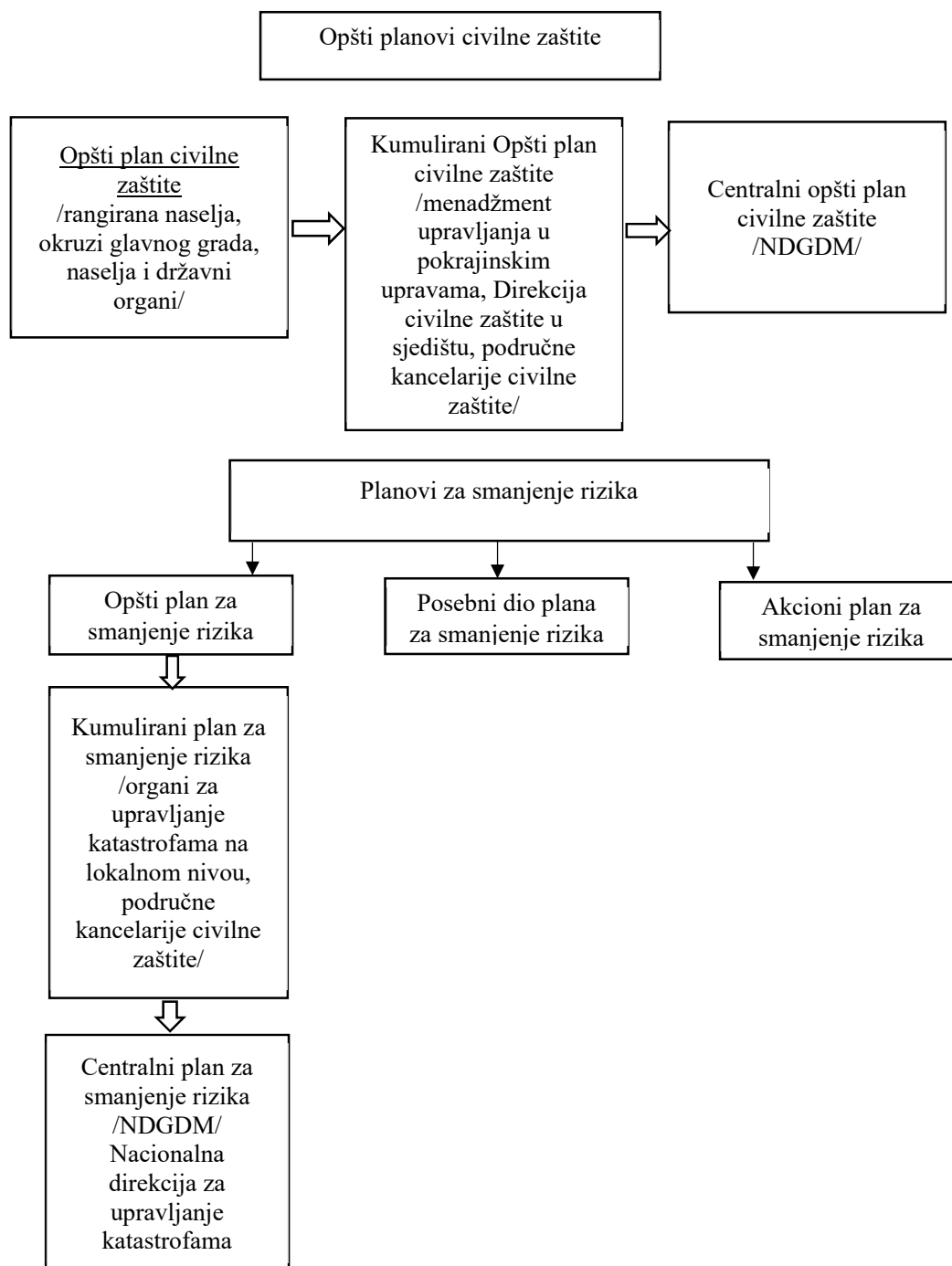
Osim Ustava Republike Mađarske, civilna zaštita je regulisana sljedećim zakonima: Zakon XXXVIII iz 1996. o civilnoj zaštiti; Zakon LXXIV iz 1999. o upravljanju katastrofama (smjer i struktura zaštite od katastrofa i zaštite od većih nesreća koje uključuju opasne materije); Zakon iz 2004. o mađarskim odbrambenim snagama i nacionalnoj odbrani; Vladin dekret br. 60/1997. (IV/18) o opštim pravilima za zaštitu od zračnih napada, snabdijevanje pojedinačnom zaštitnom opremom, javnom uzbuđenom i evakuacijom te prijemom stanovništva; Zakon CXXVIII iz 2011. Sistem planiranja grafički je prikazan u šemi 13.

- Na ministarskom nivou: Uredba ministra unutrašnjih poslova br. 55/1997. (X. 21.) o pravilima o osnivanju, kontroli, finansijskoj i tehničkoj podršci i radu organizacija CZ na osnovu odgovornosti civilne zaštite; Uredba ministra unutrašnjih poslova br. 20/1998. (IV. 10.) o sistemu i zahtjevima planiranja civilne zaštite;
- Međuministarska koordinacija: Vladin dekret br. 179/1999. (XII. 10.) o sprovođenju Zakona o upravljanju katastrofama;

Na polju civilne zaštite Mađarska ima bilateralne sporazume s Austrijom, Hrvatskom, Češkom, Njemačkom, Grčkom, Latvijom, Litvanijom, Makedonijom, Poljskom, Rumunijom, Rusijom, Slovačkom, Slovenijom, Turskom i Ukrajinom.

Međunarodne aktivnosti regulisane su političkim/operativnim sporazumima. Mađarska je potpisnik pravnih tekovina UN i EU koje se odnose na civilnu zaštitu, odnosno na zaštitu i spasavanje.

Značajniji regionalni sporazumi su: Vijeće za regionalnu suradnju (bivši Pakt o stabilnosti); Srednjeevropska inicijativa (*CEI- Central European Initiative*), Strategija Evropske unije za Dunavsku regiju (*EUSDR-EU Strategy for the Danube Region*), Dunavska komisija (*DB-Danube Commission*).

Šema 13. Sistem planiranja CZ u Mađarskoj¹⁵²

Mađarska je podijeljena na 19 pokrajina¹⁵³. Na nacionalnom (državnom) nivou CZ je u nadležnosti Nacionalne direkcije za upravljanje katastrofama (*NDGDM, engleski: National*

¹⁵²Hungary-emergency planning -Vademecum Civil Protection
https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/hu/2-hu-2.html#cipro, vrijeme pristupa 15.01.2021.

¹⁵³ Ibidem.

Directorate General for Disaster Management-NDGDM), a nadzire je Ministarstvo unutrašnjih poslova, prema ranijoj organizacionoj strukturi vlasti to je bilo Ministarstvo lokalne uprave. Ministar je odgovoran za cjelokupno upravljanje katastrofama i zadužen je za upravljanje CZ i sprovođenje povezanih zadataka. Organizaciona struktura CZ obuhvata sljedeće: Ministarstvo unutrašnjih poslova; NDGDM; Pokrajinske uprave za upravljanje katastrofama (19), Uprava civilne zaštite glavnog grada; Filijale civilne zaštite (99); Službe CZ (68)¹⁵⁴.

Struktura CZ organizovana je na tri nivoa: nacionalnom, regionalnom (pokrajinskom) i lokalnom nivou (opštine).

Na nacionalnom nivou, Parlament utvrđuje načela CZ i glavne pravce i uslove sprovođenja Civilne zaštite. Vlada može narediti paralelno raspoređivanje organa CZ, obezbjediti fiskalnu osnovu za njegov razvoj, koordinisati srodne aktivnosti CZ, poput obrazovanja i tehničkog unapređenja, te odlučiti o ukupnom broju organizacija CZ i njihovom ukupnom broju zaposlenih.

Na regionalnom nivou, predsjednik Generalne skupštine pokrajine, u Budimpešti gradonačelnik, usmjerava i organizuje sprovođenje zadataka civilne zaštite. To uključuje:

- raspoređivanje organizacija CZ;
- koordinacija rada između administracije, oružanih snaga, društvenih organizacija i CZ;
- priprema i sprovođenje upozorenja i mjera podizanja svijesti javnosti;
- preduzimanje mjera u cilju unaprijeđenja lokalne zaštite i iseljavanja/naseljavanja stanovnika;
- osnivanje lokalnih organizacija CZ;
- opremanje specijalnih timova za spasavanje distrikta;

Lokalne vlasti su odgovorne za:

- sprovođenje zadataka CZ;
- sprečavanje i suočavanje s prirodnim katastrofama u područjima njihove odgovornosti;
- osnivanje dobrovoljnih vatrogasnih udruženja i dobrovoljnih spasilačkih ekipa.

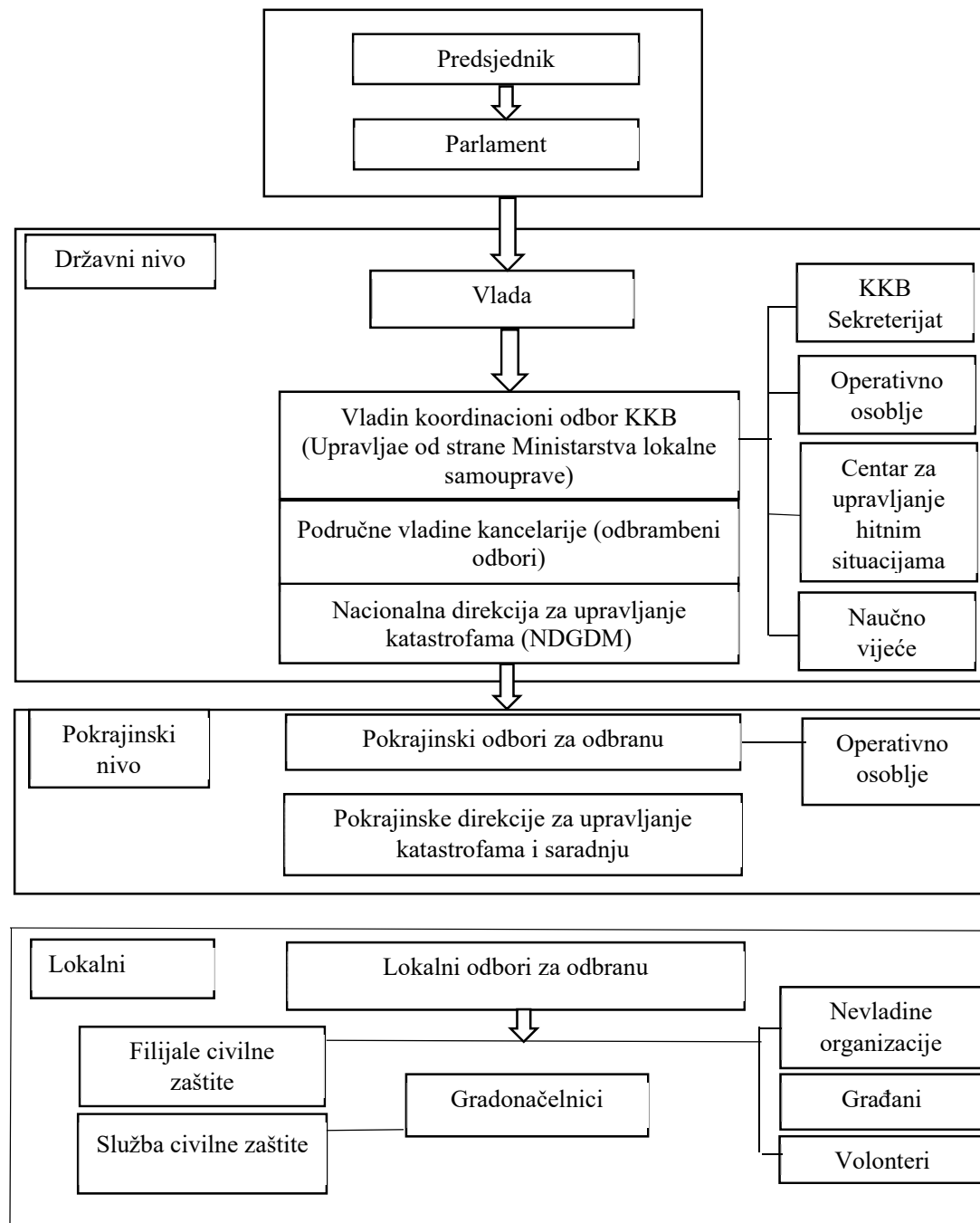
Tokom preventivnog perioda, vladin Koordinacioni odbor (GCC, engleski: Governmental Coordination Committee GCC) koordinira zadatke povezane s pripremama prognoziranja katastrofe, uključujući analizu i procjenu prognozirane situacije. Takođe, upravlja nacionalnom procjenom područja ugroženih katastrofama. Tokom zaštitnog perioda, GCC koordinira aktivnosti organizacija koje učestvuju na centralnom i lokalnom nivou. Prati i

¹⁵⁴ Ibidem.

koordiniše rad u slučaju nuklearne opasnosti ili sprječavanja nesreća i zaštitu od oštećenja vode. GCC upravlja zadacima povezanim sa obnavljanjem od katastrofe na osnovu vladine odluke. U slučaju katastrofe, Radni odbor za preliminarnu zaštitu GCC-a koordiniše sprovođenje profesionalnih zadataka. Organizacija sistema za upravljanje katastrofom prikazana je u šemi 14¹⁵⁵.

U Mađarskoj je CZ sveukupni društveni zadatak koji obavljaju građani, lokalne samouprave, nevladine organizacije, odbrambene snage i službe za sprovođenje zakona. Civilna zaštita, zadatak je cijele državne organizacije, kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou.

¹⁵⁵Ibidem.

Šema 14. Sistem za upravljanje katastrofama¹⁵⁶

Mađarski sistem upravljanja katastrofama posljednjih godina je pokazao svoju operabilnost. Izmjene i dopune Zakona o upravljanju katastrofama zahtijevaju kvalifikovanu većinu u Parlamentu (dvije trećine glasova) što kontinuirano pruža mogućnost za unaprijeđenje profesionalne aktivnosti u ovoj oblasti. Misije i ciljevi novog sistema i organizacije su nepromijenjeni: zaštita ljudskog života i imovine.

¹⁵⁶ Ibidem.

Mađarski sistem CZ predstavlja jedan relativno nov sistem formiran u obliku u kom danas egzistira. On ima samo jedan cilj: garantovati sigurnost svakodnevnog života društva efikasnom prevencijom, uspješnim odgovorom i oporavakom. Vlada Mađarske preko koordinacionog odbora prati analizu i procjenu stanja, a direktno rukovodi procjenom područja koja mogu biti ugrožena katastrofama. Na ovaj način obezbjeđuje s epotpuna centralizacija SCZ, što je važno kod prevencije mogućih vanrednih situacija. Ministar unutrašnjih poslova je najodgovorniji za funkcionisanje sistema civilne zaštite.

1.4. Civilna zaštita u Austriji

Do sredine 1980-ih, CZ u Austriji predstavljala je zaštitu civilnog stanovništva od rata. Kao jezgro "civilne nacionalne odbrane", CZ bila je integrisana u koncept "sveobuhvatne nacionalne odbrane", koji se temeljio na sukobu između istoka i zapada. Inicijativom Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova, 1985. godine uveden je novi pristup CZ u Austriji. Civilna zaštita sve se više koristila u smislu zaštite od katastrofa, a manje od ratnih dejstava. Od tog vremena, samozaštita i javno obrazovanje o zaštitnim mjerama postaje oblast kojoj se pridaje veća pažnja. Sa završetkom Hladnog rata znatno se promijenio okvir bezbjednosne politike. Izazovi bezbjednosne politike, poput širenja oružja za masovno uništenje, međunarodnog terorizma, organizovanog kriminala, ekoloških problema, tehnoloških rizika, epidemija i sličnih pojava zamijenili su bivše vojne prijetnje. Dana 12. decembra 2001. Narodna skupština Austrije usvojila je novu doktrinu o bezbjednosti i odbrani koja je 2011. godine dalje razrađena u sveobuhvatnu austrijsku bezbjednosnu strategiju. Prirodne i katastrofe koje je stvorio čovjek, identifikovane su kao prijetnje i izazovi našeg vremena¹⁵⁷.

Danas je, na austrijskom „*Zivilschutz*“ (Austrijsko udruženje civilne zaštite), u Austriji definisan kao „institucija svih mjera poduzetih radi zaštite stanovništva od opasnosti koje proizlaze iz prirodnih i tehnoloških katastrofa kao i akata terorizma ili rata“. "*Katastrophenschutz*" se definiše kao "cjelina svih mjera preduzetih prije katastrofe u oblasti spriječavanja katastrofa". Nakon upotrebe u Njemačkoj i Švicarskoj, izraz "*Bevölkerungsschutz*" uspostavljen je kao krovni izraz za "*Zivilschutz*" i "*Katastrophenschutz*". Izraz "*Zivilschutz*" u ovom se kontekstu razumije u svom izvornom značenju i dopunjuje ga izrazom "*Katastrophenschutz*" za prirodne i tehnološke katastrofe¹⁵⁸.

Austrija je razvila širok spektar kapaciteta za prevenciju prirodnih i ljudskim faktorom izazvanih opasnosti i rizika. Kapacitete izgrađene u okviru strateškog nivoa za nacionalnu

¹⁵⁷Civil Protection in Austria, https://www.bmi.gv.at/204_english/start.aspx, vrijeme pristupa: 16.01.2021.

¹⁵⁸ Ibidem.

bezbjednost i ostalom zakonodavstvu, tiču se uglavnom oblasti upravljanja vodama, šumarstvu, planiranju iskoristivosti zemljišta i njegovoj izgradnji. Austrija je uspostavila snažni federalni sistem strukturalne i nestrukturalne zaštite od prirodnih opasnosti, posebno od poplava, lavina i klizišta. Prevencija protiv prirodnih opasnosti finansira se nacionalnim fondom. Za sve oblasti sa značajnim rizikom od poplave postoji standardni plan upravljanja rizikom. Pravni sistem ograničava aktivnosti koje predstavljaju opasnost po društvo i životnu sredinu. Pridržavanje propisa u pogledu sigurnog rada i redovne kontrole od strane vlasti su daljnji bitni elementi prevencije katastrofa u Austriji¹⁵⁹.

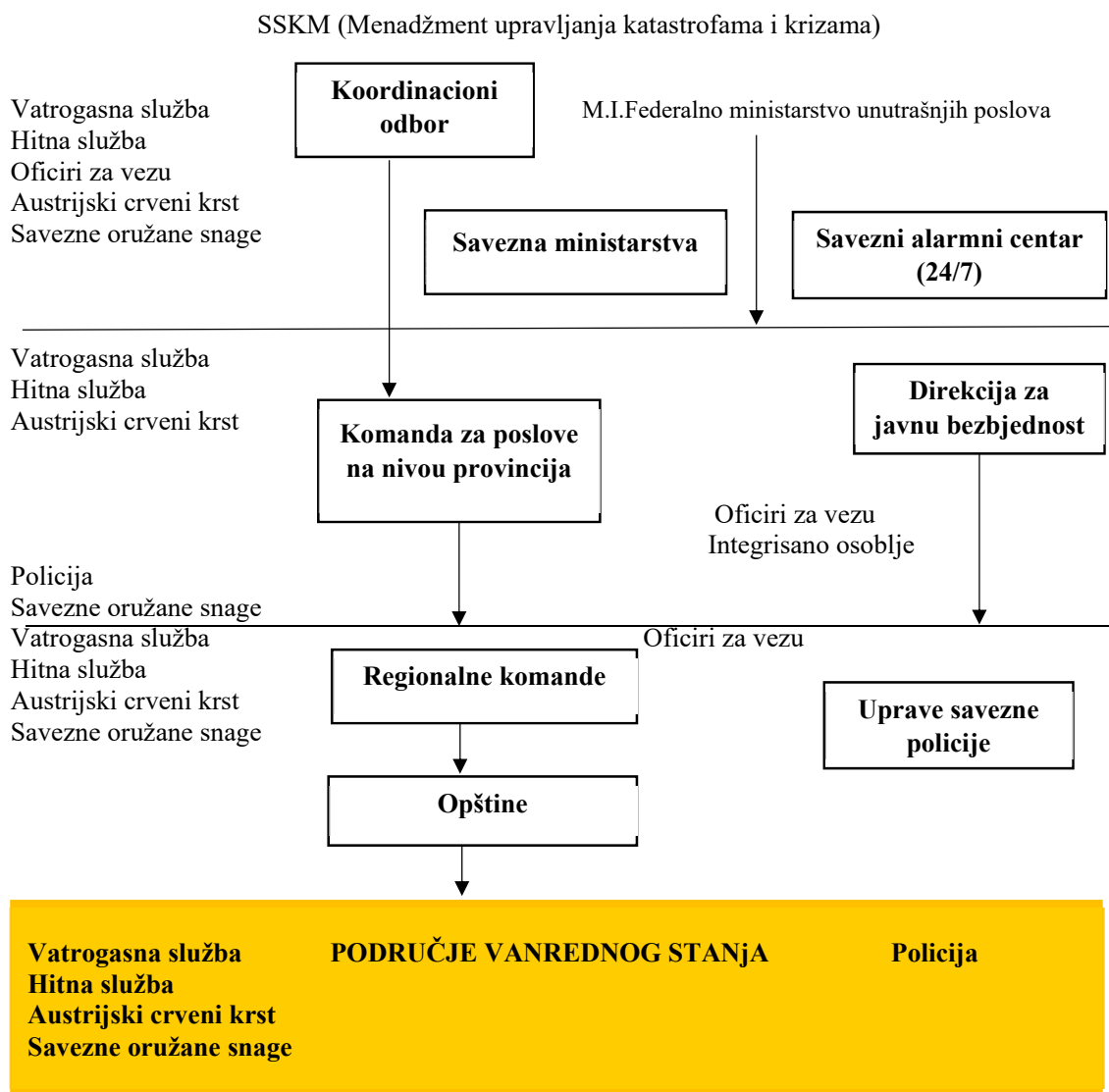
Odgovornost za CZ i upravljanje krizama i zaštitom od katastrofa leži na Odjelu II/4- Upravljanje civilnom zaštitom, krizama i zaštitom od katastrofa u Ministarstvu unutarašnjih poslova. Odjel je organizovan u dvije cjeline: "Međunarodna CZ i pomoć u katastrofama" i "Nacionalno upravljanje krizama i katastrofama". Pored predstavnika ministarstava, u CZ se uključuju i službenici odgovorni za zaštitu od katastrofa iz saveznih pokrajina. U slučaju konkretnih zadataka pomoći i većih katastrofa, uključuju se čak i spasilačke službe, vatrogasne jedinice i druge jedinice i, ako je potrebno, Austrijska radiodifuzijska korporaciju i Austrijska novinarska agencija. U slučaju vanrednih situacija u Austriji ili inostranstvu, Savezni alarmni centar Ministarstva unutarašnjih poslova služi kao operativno sredstvo za koordinaciju i informisanje i postaje jedinstveni centar saveznih pokrajina, susjednih zemalja, EU i međunarodnih organizacija. Savezni alarmni centar može raditi 24 sata dnevno i preduzeti odgovarajuće početne korake. Za preventivne mjere zaštite od katastrofa odgovorna je i savezna vlada i pokrajine¹⁶⁰.

Na regionalnom nivou nadležnost je uglavnom u saveznim pokrajinama. Regionalni alarmni centri preuzimaju operativnu odgovornost za koordinaciju intervencija. U okviru svojih posebnih zadataka, savezne vlasti podržavaju pokrajine u operacijama pomoći u katastrofama. Operativno, provincije se ponajviše oslanjaju na organizacije za pružanje pomoći za dobrovoljno pružanje pomoći. U šemi 15. prikazan je Menadžment upravljanja katastrofama i krizama u Austriji.¹⁶¹

¹⁵⁹Austria of The National Disaster Management System, https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/disaster-management/austria_en, vrijeme pristupa, 16.01.2021.

¹⁶⁰Austria Disaster management structure, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/at/2-at-1.html#over, vrijeme pristupa: 16.01.2021.

¹⁶¹Austria Disaster management structure, <https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/vademecum/at/2-at-1.html>, vrijeme pristupa 16.01.2021.

Šema 15. Menadžment upravljanja katastrofama i krizama¹⁶²

Nadležna ministarstva / tijela na državnom nivou su:

1. Federalno Ministarstvo unutrašnjih poslova; i
2. Austrijsko udruženje civilne zaštite.

Mjere za pomoć u katastrofama prvenstveno su u nadležnosti pokrajina. Pravni osnov za djelovanje je u nadležnosti svake pokrajine i njenog pravnog regulisanja ("*Katastrophenhilfegesetze*") koje određuje operativne komandne strukture za nižu pokrajinu ili niže nivoe upravnih jedinica, okruga i opština. Austrijsko udruženje civilne zaštite ("*Österreichischer Zivilschutzverband*") sastoji se od jednog nacionalnog udruženja, kao i pojedinačnih udruženja sa nivoa pokrajina. Njegova misija je informisanje građana o pitanjima

¹⁶²Ibidem.

civilne zaštite. Mjere za pomoć u katastrofama prvenstveno su nadležnost pokrajina tj. lokalnog nivoa¹⁶³.

Pravni osnov za djelovanje je u nadležnosti svake pokrajine i njenog pravnog regulisanja ("*Katastrophenhilfegesetze*") koje određuje operativne komandne strukture za nižu pokrajinu ili niže nivoe upravnih jedinica, okruga i opština. Opštinska policija je institucija na nivou austrijskih opština koje su osnovane za obavljanje policijskih zadataka. Nazivaju ih i gradskom policijom. Njihov pravni osnov djelovanja može se pronaći u čl. 15.čl. 18.stav 3. i čl. 118. Federalnog ustavnog zakona. Pored navedenog, brojne su institucije koje se direktno ili indirektno uključene u CZ, poput nevladinih organizacija, naučnih ustanova, kompanija, kao i neprofitne i dobrovoljne organizacije.

U pogledu legislative, struktura CZ u Austriji temelji se na izmjeni i dopuni Zakona o federalnim ministarstvima od 20. januara 2004. Vijeće ministara donijelo je rezoluciju o reorganizaciji „Nacionalnog upravljanja krizom i zaštitom od katastrofa“ kojom su utvrđeni organizacioni detalji. Glavni amandman odnosi se na konsolidaciju različitih dosadašnjih koordinacionih tijela koja pripadaju različitim jedinicama¹⁶⁴.

Većina mjera za sprečavanje neposrednih ili uklanjanja ili ublažavanja posljedica prošlih katastrofa (hitna pomoć i pomoć u slučaju katastrofe), su na saveznim pokrajinama. U tu svrhu, provincije su usvojile zakone kojima se određuje upravljanje intervencijama na lokalnom, okružnom i regionalnom nivou, ostavljajući saveznim vlastima određene popratne odgovornosti. Odredbe za pomoć u slučaju katastrofe stoga su prvenstveno u nadležnosti saveznih pokrajina. Prije svega, to uključuje organizaciju službi za pomoć u katastrofama i opremanje resursa za hitnu pomoć i mjere pomoći u katastrofama. U slučaju lokalnih vanrednih stanja, regionalni zakoni uglavnom predviđaju službenu odgovornost za mjere pomoći i njihovo upravljanje prepuštaju okružnim upravama ili gradonačelnicima, dok velike katastrofe nalaze se u nadležnosti regionalnih uprava. Međunarodna intervencija regulisana je političkim sporazumima.

Bilateralni sporazumi o vanrednim situacijama zaključeni su sa: Hrvatskom, Njemačkom, Lihtenštajnom, Švajcarskom, Slovačkom, Slovenijom, Češkom, Albanijom, BiH, Kinom, Marokom, Moldavijom, Rusijom, Azerbejdžanom, Srbijom, Gruzijom i Tunisom, Mađarskom i Jordanom.

Austrija je potpisnik i aktivni učesnik u primjeni pravnih tekovina UN i EU kojima se regulišu odnosi u pružanju neophodne pomoći kod vanrednih situacija. Takođe, Austrija razvija

¹⁶³Ibidem.

¹⁶⁴Austria Disaster management structure https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/at/2-at-1.html#lega, vrijeme pristupa, 16.01.2021.

i regionalne sporazume koji se odnose na civilnu zaštitu. Neki od sporazuma su: Dunavska komisija (*Dunavska komisija*), Radnoj zajednici Alpe-Jadran, Strategija Evropske unije za dunavsku regiju (*EUSDR-EU Strategy for the Danube Region*)

Sistem CZ u Austriji je uređen na način da je najveća odgovornost za pripremu, prevenciju, odgovor i oporavak na lokalnim, opštinskim i regionalnim vlastima. Savezne pokrajine se uključuju kod rješavanja katastrofa, najčešće u dijelu pružanja pomoći hitnim službama i u dijelu koordinacija sa drugim lokalnim zajednicama.

2. UPOREDNA ANALIZA BITNIH SVOJSTAVA CIVILNE ZAŠTITE U NEKIM ZEMLJAMA I U REPUBLICI SRPSKOJ

Sistem CZ u Austriji bazira se na državnom uređenju, odnosno hijerarhiskom uređenju. Na centralnom, državnom nivou, nadležno tijelo je Ministarstvo unutrašnjih poslova, tj. niže organizacione jedinice koje se nalaze u sastavu Ministarstva. U Austriji na centralnom, državnom nivou postoji još jedno tijelo koje je nadležno za pitanja CZ (informisanje javnosti), a to je Austrijsko udruženje civilne zaštite ("*Österreichischer Zivilschutzverband*") dok je u Mađarskoj na nacionalnom nivou nadležno samo Ministarstvo unutrašnjih poslova.

U pogledu unutrašnjih organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, u Austriji, pri Saveznom Ministarstvu imamo „sjedište” operativnih poslova CZ, a to je Operativni i krizni koordinacioni centar (EKC, austrijski: "*Einsatz- und Krisenkoordinationcenter - EKC*") u čijem sastavu se nalazi Federalni centar za upozorenje (austrijski: „*Bundeswarnzentrale - BWZ* "). U Austriji, na regionalnom nivou (9 pokrajina), svaka pokrajina svojim pojedinačnim zakonom uređuje operativne komande i strukture za niže administrativne jedinice, okruge i opštine dok su za informisanje javnosti nadležne pokrajinske uprave nacionalnog Austrijskog udruženje civilne zaštite ("*Österreichischer Zivilschutzverband*").

Najdirektniji operativni poslovi nad CZ Austrije prvenstveno su u nadležnosti pokrajina na lokalnom nivou. Pored lokalnih vlasti u Austriji postoji opštinska policija („*Gemeindegewachkörper*"). Ova policija je partner Savezne policije. Saradnja između Federalne policije i gradske i komunalne policije je raznovrsna. Austrija, kao punopravna članica EU, ima političke sporazume o saradnji u oblasti CZ sa ostalim zemljama.

Sistem CZ u Mađarskoj je relativno nov i proističe iz Mađarskog ustava od 2012. godine. Ovim ustavom je regulisano samo kako u slučaju prirodne katastrofe ili industrijske nesreće koja ugrožava život i imovinu, ili radi ublažavanja posljedica, Vlada može proglasiti stanje opasnosti i može uvesti vanredne mjere propisane zakonom. U stanju opasnosti Vlada

može donositi uredbe pomoću kojih može, kako je predviđeno Ustavom, obustaviti primjenu određenih akata, odstupiti od odredaba Ustava i preduzeti druge vanredne mjere.

Detaljnije, CZ u Mađarskoj je regulisana zakonima koji se primjenjuju na cijelu teritoriju Mađarske, što je slučaj u Sloveniji i Hrvatskoj, dok u Austriji svaka pokrajina ima autonomiju za donošenje posebnih akata kao i formiranje dodatnih operativnih kapaciteta (vatrogasne jedinice, Crveni krst i druge), koje djeluju kao vladine službe u slučaju katastrofe.

Mađarski regionalni nivo upravljanja CZ se sastoji od pokrajinskih uprava za katastrofe i Direktorata CZ glavnog grada, a odgovorni su za: raspoređivanje organizacija CZ; organizaciju saradnje između uprave, oružanih snaga, organizaciju zajednica i organizacija CZ; pripreme i sprovođenje mjera upozorenja i mjera za podizanje svijesti javnosti; usklađivanje mjera lokalne zaštite i iseljavanje/prijem stanovnika; osnivanje lokalnih organizacija CZ, raspoređivanje specijalnih spasilačkih timova distrikta i nadzor nad menadžmentom za upravljanje katastrofama.

Najdirektniji operativni poslovi nad CZ Mađarske prvenstveno su u nadležnosti pokrajina na lokalnom nivou. Na osnovu pobrojanog može se zaključiti da je SCZ Mađarske značajno decentralizovan, odnosno centralizovan je na nivou pokrajina. Mađarska može, u skladu sa procjenom, dodatno formirati dobrovoljna vatrogasna udruženja i dobrovoljne spasilačke timove na nivou države. Država ima političke sporazume o saradnji u oblasti CZ sa zemljama okruženja.

Sistem CZ u Republici Hrvatskoj uređen je hijerarhijski, od centralnog do lokalnog nivoa. Na centralnom nivou, nadležna tijela za poslove CZ Republike Hrvatske su Ministarstvo unutrašnjih poslova (Uprava civilne zaštite) i Nacionalna uprava zaštite i spasavanja. Njihove nadležnosti su slične i kreću se od koordinisanja SCZ, analize i razmjenjivanje informacija o svim vrstama opasnosti i mogućim posljedicama velikih nesreća i katastrofa, uspostavljanje i upravljanje jedinstvenim sistemom uzbunjivanja, izmjenjivanje propisa i nacрта dokumenata, upravljanje operativnim snagama SCZ i koordinisanje njihovih aktivnosti, pregovaranje i sprovođenje međunarodnih sporazuma u oblasti CZ itd.

U pogledu regionalnog i lokalnog nivoa, prema članu 132. Ustava Republike Hrvatske, građanima se garantuje pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Jedinice lokalne samouprave su opštine i gradovi, a jedinice područne (regionalne) samouprave su županije. Njihovo područje određuje se na način propisan zakonom. Glavni grad Zagreb ima položaj županije. Statutom se uređuje njihov samoupravni djelokrug, obilježja, ovlašćenja i način rada, način obavljanja poslova, i rad javnih službi, oblici saradnje jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave te druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obaveza. U Republici Hrvatskoj njihova nadležnost u pogledu CZ je usvajanje akcionog plana CZ,

usvajanje plana vježbi CZ, pripremanje i dostavljanje predstavničkom tijelu prijedloga odluke o imenovanju pravnih lica u sistemu CZ i prijedlog odluke o osnivanju jedinica CZ, izrada godišnjeg plana nabavki, koji uključuje materijalna sredstva i opremu snaga CZ itd.

Uprava Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje (URSZR) je nacionalno tijelo u sastavu Ministarstva odbrane nadležno za postupanje u slučaju katastrofa. Provodi upravne i stručne poslove važne za organizovanje, pripremu i provođenje aktivnosti na zaštiti od prirodnih i drugih katastrofa. Uz to odgovorna je i za koordinaciju upravnih i stručnih poslova unutar sistema zaštite od prirodnih i drugih katastrofa, a u koji su uključena i druga nadležna ministarstva.

Uprava ima 13 regionalnih ispostava koji pokrivaju pojedine dijelove Slovenije. U svakoj ispostavi postoji regionalni centar za uzbunjivanje koji se poziva biranjem broja 112, jedinstvenim pozivom za hitne službe. Sistem CZ u Sloveniji je centralizovan, slično kao i u Hrvatskoj. Civilna zaštita Slovenije svoju je djelatnost fokusirala na zaštitu od požara, spasavanje na vodi i pod vodom, kao i na uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava. Zakoni, pravila, propisi...kojima se regulišu organizacija SCZ sukrovnog karaktera i ne ostvljaju mnogo „slobode“ regijama ili lokalnim zajednicama da samostalno razvijaju sistem civilne zaštite, kao što je to slučaj u Austriji ili Mađarskoj. Može se reći da je SCZ Slovenije razvijen u smislu brzine reakcije na određene vanredne situacije. Lokalna zajednica je nadležna za pružanje zaštite od požara, organizovanje spasilačkih službi i organizovanje pomoći i spasavanja u prirodnim i drugim katastrofama. U tabeli 2. prikazane su osnovne sličnosti i razlike sistema civilne zaštite u Mađarskoj, Austriji, Sloveniji, Hrvatskoj i Republici Srpskoj.

Tabela 5. Komparativna analiza sistema civilne zaštite Mađarske, Austrije Hrvatske, Slovenije i Republike Srpske¹⁶⁵

R.b.	Stanje	Mađarska	Austrija	Slovenija	Hrvatska	R.Srpska
1.	Najviši nivo vlasti je odgovoran za organizovanje sistema civilne zaštite	+	+	+	+	+
2.	Upravljanje sistemom civilne zaštite se vrši iz Ministarstva odbrane	-	-	+	-	-
3.	Upravljanje sistemom civilne zaštite se vrši iz Ministarstva unutrašnjih poslova	+	+	-	+	-
4.	Sistem civilne zaštite je samostalan u upravljačkim aktivnostima	-	-	-	-	+
5.	Zakon kojim se organizuje civilna zaštita je u skladu sa tekovinama Evropske unije	+	+	+	+	-
6.	Upravljanje civilnom zaštitom je organizovano na strategijskom, operativnom i taktičkom nivou	+	+	+	+	+
7.	Države imaju razvijen sistem korišćenja broja 112	+	+	+	+	-
8.	Civilna zaštita je u sistemu Mehanizma civilne zaštite EU	+	+	+	+	-
9.	Procjena ugroženosti lokalne zajednice vrši se od strane najvišeg nivoa upravljanja sistemom civilne zaštite	+	+	+	+	-
10.	Procjena ugroženosti države vrši se od strane najvišeg nivoa upravljanja sistemom civilne zaštite	+	+	+	+	+
11.	Postoje pravila o metodologiji za izradu procjene ugroženosti	+	+	+	+	+
12.	Država uspostavlja bilateralne sporazume u oblasti civilne zaštite	+	+	+	+	-

Kao što se iz tabele broj 5. vidi, organizacija sistema CZ u Austriji, Mađarskoj, Sloveniji i Hrvatskoj je u većem dijelu slična. Nema odstupanja koja bi suštinski uticala na razvoj sistema civilne zaštite na bilo kom nivou organizovanja (lokalnom, regionalnom, pokrajinskom, državnom). Sličnost sistema je posljedica dosljedne primjene evropskih tekovina kojima se reguliše oblast civilne zaštite. Upravljanje sistemom u svim državama se vrši iz Ministarstva odbrane ili iz Ministarstva unutrašnjih poslova. Kada je u pitanju Republika Srpska, sama komparacija je teško izvodljiva jer RS po međunarodnim standardima nije država, već entitet u sastavu Bosne i Hercegovine. Ako se uzme u obzir da RS na svojoj teritoriji ima zakonodavnu, sudski i izvršnu vlast onda komparacija ima svoj smisao. Može se zaključiti da sistem CZ RS

¹⁶⁵ Izvor: Transformisao i prilagodio autor, 20.08.2021.

ne počiva na evropskim tekovinama. Mali broj tekovina je djelimično primjenjen, dok veći dio uopšte nije primjenjen. Ono što je zajedničko sistemu CZ RS sa posmatranim državama je zakonska uređenost CZ i postojanje pravila o metodologiji za izradu procjene ugroženosti od elementarnih i drugih nepogoda.

IV POGLAVLJE

PRAVNA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE

1. PRAVNA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE U EVROPSKOJ UNIJI

“U XXI vijeku država u kreiranju SCZ posebnu pažnju poklanja na zakonsko oblikovanje te oblasti. Zakonsko oblikovanje podrazumijeva donošenje zakonskih i podzakonskih akata koji su u skladu sa međunarodnim standardima, ali i sa domaćim potrebama. U savremenim uslovima zakonsko oblikovanje CZ veoma je raznoliko. To se odnosi na različite legalne i administrativne instrumente koji domaćim organima vlasti daju ovlašćenja, ali i nameću dužnosti. Ovlašćenja i dužnosti tiču se organizacije SCZ i njegovog funkcionisanja u vanrednim situacijama. Veliki značaj ima činjenica da je funkcionisanje SCZ u mnogim evropskim državama primarno regulisano ustavom. Takva pravna osnova daje SCZ veliki značaj. Činioci koji utiču na oblikovanje SCZ tiču se teritorijalno-administrativne podjele u pojedinim državama. Tako savezne države, republike članice, pokrajine, kantoni, regioni, okruzi i opštine imaju svoje predstavničko tijelo koje donosi propise, ali i utvrđuje zadatke, obaveze i nadležnosti svih relevantnih subjekata na tom nivou vlasti. U većini država vlada je ključni, odnosno odlučujući organ u vanrednim situacijama. Vlada ima nadležnost da dopunjuje i unapređuje propise koji se odnose na sistem civilne zaštite”¹⁶⁶.

Evropska unija dugi niz godina prati savremene bezbjednosne izazove rizike i prijetnje, kako bi pravovremeno uspostavila kvalitetan mehanizam odgovora na vanredne situacije. Uspostavljanje mehanizma je pratila i odgovarajuća pravna regulativa. Svi pravni akti su bili, i jesu, fleksibilni, odnosno podliježu često reviziji njihove valjanosti, kako bi se u svakom trenutku imao najkvalitetniji, jedinstven, odgovor na vanredne situacije.

¹⁶⁶ Gačić, J. (2008). *Civilno planiranje za vanredne situacije*. Fakultet bezbednosti, Beograd. Preuzeto iz: Jazić, A. (2015). Civil protection in Poland. *Bezbednost*, Beograd, 57(2), 60-75.

U opšta dokumenta koja se odnose na oblast CZ EU, od njenog nastanka do danas, spadaju:

- Odluka Savjeta o uspostavljanju Zajedničkog akcionog programa u oblasti civilne zaštite 1999/847/EC (Evropska Komisija, engleski: European Commission EC)¹⁶⁷- Odluka je na snazi;
- Odluka Komisije 2004/277/EC¹⁶⁸ o postavljanju propisa za implementaciju Odluke Savjeta 2001/792/EC¹⁶⁹-Odluka je na snazi;
- Odluka Savjeta o osnivanju Zajedničkog Mehanizma 2001/792/EC¹⁷⁰- Odluka je stavljena van snage 02.11.2007. i zamijenjena Odlukom Evropskog parlamenta i Savjeta o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu 2013. godine-Odluka je na snazi¹⁷¹, ali je mijenjana 2019. godine-prečišćen tekst Odluke¹⁷²;
- Odluka Savjeta 2007/779/EC¹⁷³ o osnivanju Zajedničkog mehanizma civilne zaštite-revidirana (Odluka je stavljena van snage i zamijenjena Odlukom br. 1313/2013/EU¹⁷⁴ o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu, Evropskog parlamenta i Savjeta od 2013. godine koja je mijenjana 2019. godine - prečišćen tekst Odluke¹⁷⁵);

¹⁶⁷Council Decision of 9 December 1999 establishing a Community action programme in the field of civil protection. *Official Journal L 327*, 21/12/1999 P. 0053 - 0057 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A31999D0847>, vrijeme pristupa, 21.05.2021.

¹⁶⁸Commission Decision of 29 December 2003 laying down rules for the implementation of Council Decision 2001/792/EC, Euratom establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions. Измјена: Commission Decision of 29 December 2003 laying down rules for the implementation of Council Decision 2001/792/EC, Euratom establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions (notified under document number C(2003) 5185) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02004D0277-20100907>, vrijeme pristupa, 21.05.2021.

¹⁶⁹Council Decision 2001/792/EC, Euratom of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions (OJ L 297, 15.11.2001, p. 7).

¹⁷⁰Council Decision of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions. Više nije na snazi. *Official Journal L 297*, 15/11/2001 P. 0007 - 0011 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32001D0792>, vrijeme pristupa 19.05.2021.

¹⁷¹Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism L 347/924 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>

¹⁷²Prečišćen tekst: Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013D1313-20190321> vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁷³Council Decision establishing a Community Civil Protection Mechanism (recast) (2007/779/EC, Euratom). Ova Odluka je bila na snazi do 31.12.2013. *Official Journal of the European Union L 314/9* [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779(01)) vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁷⁴Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism L 347/924, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>

¹⁷⁵Prečišćen tekst: Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013D1313-20190321>, vrijeme pristupa 18.05.2021.

- Odluka Savjeta o uspostavljanju Finansijskog instrumenta civilne zaštite 2007/162/EC¹⁷⁶ (Odluka je stavljena van snage 2013. godine i zamijenjena Odlukom 1313/2013/EU o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu¹⁷⁷, Evropskog parlamenta i Savjeta 2013. godine;
- Odluka Komisije 2007/606/EC¹⁷⁸ o postavljanju propisa za implementaciju odredbi o transportu (Odluka je na snazi);
- Odluka Komisije 2010/481/EU¹⁷⁹, na osnovu ranije donijete Odluke pod oznakom 2004/277/EC¹⁸⁰, (Odluka je na snazi).
- Odluka Savjeta 2014/415/EU¹⁸¹ o aranžmanu Unije za provođenje klauzule solidarnosti, (Odluka j na snazi).

Lisabonski ugovor, potpisan od strane zemalja članica EU 2007. godine, a stupio na snagu 2009. godine, konstituiše oblast CZ kao zvaničnu političku oblast Evropske unije. Ovaj ugovor predstavlja kamen temeljac evropske civilne zaštite. Do usvajanja ovog ugovora, oblast CZ EU nije imala jasnu legislativu.

Ugovor iz Lisabona pokrenut je kao ustavni projekt krajem 2001. (Deklaracija Evropskog savjeta o budućnosti EU ili Deklaracija iz Laekena), nakon čega je 2002. i 2003. uslijedila Evropska konvencija koja je sastavila nacrt Ugovora o Ustavu za Evropu (Ustavni ugovor). Postupak koji je vodio do Ugovora iz Lisabona bio je rezultat negativnog ishoda dva referenduma o Ustavnom ugovoru, održanih u maju, odnosno junu 2005. nakon čega je Evropski savjet odlučio uzeti dvije godine „vremena za razmišljanje”. Na temelju Berlinske deklaracije iz februara 2007. Evropski savjet održan od 21. do 23. juna 2007. usvojio je precizan mandat za sljedeću međuvladinu konferenciju pod portugalskim predsjedavanjem.

¹⁷⁶Council Decision of 5 March 2007 establishing a Civil Protection Financial Instrument. Ova Odluka je bila na snazi do 31.12.2013. Official Journal of the European Union L 71/9. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32007D0162>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁷⁷ Decision 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism (OJ L 347, p. 924) – prečišćena verzija <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013D1313-20190321>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁷⁸Commission Decision laying down rules for the implementation of the provisions on transport in Council Decision 2007/162/EC, Euratom establishing a Civil Protection Financial Instrument (2007/606/EC, Euratom), Official Journal of the European Union L241/17, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32007D0606> vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁷⁹Commission Decision amending Decision 2004/277/EC, Euratom as regards rules for the implementation of Council Decision 2007/779/EC, Euratom establishing a Community civil protection mechanism (notified under document C(2010) 5090), Official Journal of the European Union L236/5, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32010D0481>, vrijeme pristupa 20.05.2021.

¹⁸⁰2004/277/EC, Euratom: Commission Decision of 29 December 2003 laying down rules for the implementation of Council Decision 2001/792/EC, Euratom establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions, L 087 , 25/03/2004 P. 0020 - 0030, https://eur-lex.europa.eu/legal_content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004D0277&qid=1621611010627, vrijeme pristupa 20.05.2021.

¹⁸¹Prečišćeni tekst: Odluka Savjeta od 24.juna 2014.o aranžmanima Unije za provedbu klauzule solidarnosti (2014/415/EU). L 192,1.7.2014,p53. <http://data.europa.eu/eli/dec/2014/415/2014-07-21>. vrijeme pristupa 10.07.2021.

Međuvladina konferencija svoj je rad okončala u oktobru 2007. Ugovor je potpisan 13. decembra 2007. na sastanku Evropskog Savjeta u Lisabonu, a ratifikovale su ga sve države članice¹⁸².

Lisabonski ugovor u XXIII glavi, u članu 196. definiše ciljeve Unije u oblasti civilne zaštite:

- podrška i dopunjavanje djelovanja država članica na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou u pogledu sprečavanja rizika, pripremom osoblja civilne zaštite i reagovanjem na prirodne nepogode i nesreće izazvane djelovanjem unutar Unije;
- promovisati brzu i kvalitetnu operativnu saradnju unutar Unije među nacionalnim službama za civilnu zaštitu;
- promovisati dosljednost djelovanja civilne zaštite na međunarodnom nivou¹⁸³.

Lisabonski ugovor podržava posvećenost država u pružanju pomoći u zaštiti žrtava prirodnih katastrofa ili katastrofa izazvanih ljudskim djelovanjem širom svijeta (čl. 214), kao i podršku i koordinaciju SCZ država članica (čl. 196). Evropske institucije vođene iskustvom i dugoročnim procjenama definišu neophodne mjere za osavremenjavanje postojećih sistema civilne zaštite.

Pravnim okvirom CZ u EU bave se Savjet Evrope i Evropska komisija. Pravni okvir CZ u EU prvobitno je uspostavljen sa dva glavna zakonska propisa, a to su Odluka Savjeta 2001/792/EZ¹⁸⁴, Euroatom (Evropska zajednica za atomsku energiju, engleski: European Atomic Energy Community, EUROATOM) od 23. oktobra 2001. o uspostavljanju mehanizma Zajednice za omogućavanje jačanja saradnje u akcijama pružanja pomoći CZ, preinačena Odlukom Savjeta 2007/779/EC¹⁸⁵, Euroatom od 8. novembra 2007. te ponovo preinačena trenutno važećom Odlukom 1313/2013/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu. Drugi propis kojim je uspostavljen pravni okvir CZ u Evropskoj uniji jeste Odluka Savjeta 2007/162/EC, Euroatom od 5. marta 2007. o uspostavljanju finansijskog instrumenta za CZ¹⁸⁶, ova odluka je, takođe, zamijenjena Odlukom 1313/2013/EU.

¹⁸²European Parliament, Fact Sheets on the European Union,

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>, vrijeme pristupa 07.01.2021.

¹⁸³Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union, 2016/C 202/01, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016ME%2FTXT>, vrijeme pristupa 03.01.2021.

¹⁸⁴Council Decision of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions. Više nije na snazi. *Official Journal L 297, 15/11/2001 P. 0007 - 001* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32001D0792> vrijeme pristupa 11.05.2021.

¹⁸⁵Council Decision establishing a Community Civil Protection Mechanism (recast) (2007/779/EC, Euratom). Ova Odluka je bila na snazi do 31.12.2013. SL 314/9.

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779(01)), vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁸⁶Council Decision of 05 March 2007 establishing a Civil Protection Financial Instrument (Text with EEA relevance) (2007/162/EC, Euratom), L71/9 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32007D0162>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

Od 2014. godine na snazi je Odluka 1313/2013/EU¹⁸⁷ Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. decembra 2013. o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu¹⁸⁸, a čijim je donošenjem prestao važiti Mehanizam zajednice za civilnu zaštitu i Finansijski instrument. Aktuelni Mehanizam unije za CZ uspostavljen je usvajanjem Odluke 2019/420 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. marta 2019. godine¹⁸⁹.

*Mehanizam EU za civilnu zaštitu ili CPM*¹⁹⁰ je okvir pod kojim se snage CZ država članica EU i drugih država učesnica mogu angažovati po cijeloj EU u slučaju da njihova pomoć bude potrebna¹⁹¹. Cilj pokretanja mehanizma jednim pozivom, umesto nekoliko poziva svim državama članicama, leži u tome da se pojednostavi pružanje pomoći tokom katastrofa širom Evropske unije. Osnivači CPM-a predvideli su mogućnost korišćenja CPM-a ne samo unutar EU, već i izvan nje¹⁹².

Nakon katastrofe u Sevezu¹⁹³ 1976. godine Evropska zajednica je shvatila da je potreban zajednički pristup u oblasti civilne zaštite¹⁹⁴. Katastrofe se ne bi zaustavile na granicama koje je napravio čovjek, već bi išle i dalje, i zbog toga je koordinisan pristup neophodan za rješavanje rastućih problema. Međutim, zbog nedostatka pravne osnove u zakonodavstvu EU, zakonodavni proces je morao da riješi pravna pitanja-što je zahtijevalo vrijeme. Saradnja u oblasti CZ na nivou EU je uspostavljena na sastanku ministara u Rimu 1985. godine¹⁹⁵. U početku je oblast CZ bila integrisana u Generalni direktorat za životnu sredinu. Međutim, nakon

¹⁸⁷Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism Text with EEA relevance. Odluka je izmijenjena, na snazi izmjena: Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism, Official Journal of the European Union L 347/924, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019D0420>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁸⁸Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism L 347/924, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁸⁹Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism, Official Journal of the European Union, SL L77/1, 20.03.2019.<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019D0420>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

¹⁹⁰Civil Protection Mechanism (CPM)

¹⁹¹Pored zemalja članica Evropske unije, Island, Norveška, Srbija, Turska i Sjeverna Makedonija učestvuju u Mehanizmu EU za civilnu zaštitu (CPM)

¹⁹²Član 6, odluka 2001/792/EK, Euratom. član 6, Odluka 2001/792/EK, Euratom.

¹⁹³U talijanskom mjestu Sevezu, blizu Milana, 10.jula 1976. desio se kvar u postrojenju hemijske industrije koji je rezultovao širenjem dioksina po Sevezu i okolnim mjestima.

¹⁹⁴Walus, Andreas. "Europäischer Katastrophenschutz-Möglichkeiten Und Grenzen Im Lichte Des Lissabonvertrages" Europarecht 2010. br.4. str. 564.

¹⁹⁵*Vade-Mecum of Civil Protection in the European Union. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2000.* str. 11.

izmjene 2010. godine, ona je sada vezana za humanitarnu pomoć u okviru Generalnog direktorata za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu (DGECHO¹⁹⁶)¹⁹⁷.

Nedostaci u primarnom pravu morali su da se otklone prije nego što je zakonodavni organ Evropske komisije počeo da se bavi CZ na evropskom nivou¹⁹⁸. Ugovorom iz Maastrichta, u članu 3. (1) t, obuhvaćena je CZ, ona je samo spomenuta kao opšti cilj-samim tim, nedovoljno da se upotrijebi kao pravna osnova za CZ na evropskom nivou. Mehanizam EU za CZ, kako je danas poznat, datira iz 2001¹⁹⁹.

Najvidljiviji dio CPM - a sastoji se iz modula koji su unaprijed definisani i autonomnih entiteta koji djeluju u područjima pogođenim katastrofama. Modul podrazumijeva mobilni operativni tim koji predstavlja kombinaciju ljudskih i materijalnih komponenti. Postoji 17 različitih tipova modula koji uključuju učešće najmanje jedne države članice. Zadaci koje moraju da obavljaju navedeni su u Aneksu Odluke 1313/2013 Evropske unije. Države članice sastavljaju i finansiraju module kako bi ih stavili, na dobrovoljnoj osnovi, na raspolaganje Koordinacionom centru za hitne slučajeve (ERCC²⁰⁰)²⁰¹. Štaviše, države članice moraju da obezbijede njihov kvalitet. Međutim, aktivna saglasnost država članica potrebna je kako bi došlo do raspoređivanja od strane ERCC - a²⁰².

Moduli imaju prednost od 12 sati i sposobni su da tokom operacija samostalno djeluju najmanje 96 sati. Osim toga, standardizovana obuka osoblja modula obezbjeđuje interoperabilnost modula. Jednako obrazovanje i kompatibilnost modula treba da podrži potrebna sposobnost za saradnju sa drugim organima EU, a naročito sa entitetima Ujedinjenih nacija. Moduli mogu biti ugrađeni u Evropski kapacitet za odgovor na hitne situacije

¹⁹⁶European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (DGECHO), glavna misija Generalnog direktorata za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu (DGECHO) jeste da da sačuva živote ugroženih, spriječi i ublaži nastale posljedice, zaštiti integritet i dostojanstvo stanovništva pogođenih prirodnim katastrofama i krizama koje je izazvao čovjek. Sa sjedištem se nalazi u Briselu i velikom globalnom mrežom terenskih kancelarija. Obezbeđuje brzu i efikasnu pomoć članicama EU.

¹⁹⁷Gröhn, Philipp. "Bevölkerungsschutz Bleibt Zunächst Nationale Aufgabe. Bevölkerungsschutz 2014. br.02. str. 4.

¹⁹⁸Schwarze, Jürgen, Ulrich Becker, Armin Hatje, i Johann Schoo, eds. EU-Kommentar. 3. Auflage. Baden-Baden : Wien: Nomos ; Facultas.wuv, 2012. str. 24.

¹⁹⁹U prošlosti CPM je nosio naziv Mehanizam civilne zaštite u zajednici.

²⁰⁰Koordinacioni centar za hitne slučajeve (Emergency Response Coordination Centre - ERCC) je središte EU Mehanizma civilne zaštite. Ovaj centar koordinira pružanje pomoći zemljama pogođenim katastrofama. Centar obezbjeđuje brzo raspoređivanje hitne podrške i djeluje kao koordinaciono čvorište između svih država članica EU. Centar radi 24/7 i može pomoći bilo kojoj zemlji, unutar ili van EU, pogođenoj velikom katastrofom, na zahtjev nacionalnih vlasti ili tijela UN-a.

²⁰¹Član 9 (2)a Odluka 1313/2013 EU.

²⁰²Aneks II Odluka 1313/2013.

(EERC²⁰³), koji pruža više od opreme, pomagala, stručnosti i usluga. U ovom slučaju, moduli su ugrađeni u širi okvir odgovora na katastrofe²⁰⁴.

Koordinacioni centar za hitne slučajeve, (ERCC) je operativna srž mehanizma koji se može uporediti sa dispečerskim centrom. Njegovo sjedište je u Briselu pod DGECHO i radi 24 časa dnevno²⁰⁵. ERCC koordiniše zahtjeve država ili drugih entiteta za pružanje pomoći u CZ putem modula, a preko Zajedničkog sistema za komunikaciju i informisanje o hitnim slučajevima (CECIS²⁰⁶). Sve države učesnice i ERCC mogu razmjeniti informacije preko CECIS- a u realnom vremenu²⁰⁷. ERCC takođe koristi važne informacije do kojih dolazi putem satelitskih mapa koje je izradila Služba za upravljanje vanrednim situacijama Kopernikus. Kopernikus pruža blagovremene i precizne geoprostorne informacije koje su korisne za mapiranje pogođenih područja i planiranje operacija za pomoć u katastrofama. Relevantne informacije se dostavljaju putem CECIS-a. Ovaj pristup djeljenja svih informacija i reagovanja bez odlaganja čini CZ efikasnom i djelotvornom. Štaviše, ERCC koordiniše logističku podršku modula i drugih materijalnih dobara. Stručnjaci koje su države članice unaprijed imenovale mogu biti angažovani od strane ERCC-a. Oni su klasifikovani u sljedeće kategorije: tehnički stručnjaci, stručnjaci za procjenu, stručnjaci za koordinaciju i vođe timova. Oni mogu da budu angažovani kao tim ili pojedinačno kao službenici za vezu. Oni procjenjuju situaciju na terenu i obavještavaju ERCC putem CECIS-a²⁰⁸. Koristeći ERCC, Komisija dobija pregled situacije. Zato se spominje da eksperti rade kao produžetak ERCC-a u pogođenim područjima. Njihova uloga je mnogo važnija u misijama izvan EU nego unutar nje. U misijama unutar Unije, države članice imaju obavezu da razmjenjuju informacije putem CECIS-a, što omogućava Komisiji da procijeni ove informacije. Međutim, u misijama izvan EU, informacije mora da prikuplja sama EU (a u praksi i sama Komisija). Budući da stručnjaci podnose izvještaj ERCC-u i dobijaju uputstva i naloge za kretanje od ERCC-a, moglo bi se reći da su stručnjaci u većoj mjeri

²⁰³Evropski kapacitet za odgovor na hitne situacije (eng. European Emergency Reponse Capacity, EERC) uspostavljen je kako bi se članice EU pripremile na različite vrste mogućih katastrofa, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52017DC0078>, vrijeme pristupa 14.05.2021.

²⁰⁴Paralelno sa Evropskom unijom, Ujedinjene nacije imaju svoj okvir u sklopu kojeg se koordiniše međunarodna reakcija na katastrofe. To čini UNOCHA, koja je podređena Sekretarijatu Ujedinjenih nacija. Jedan od zahtjeva za učešće u UN okviru je sertifikacija od strane Međunarodne savjetodavne grupe za potragu i spašavanje INSARAG. Vidjeti više na <http://www.unocha.org> vrijeme pristupa 21.05.2021.

²⁰⁵Član 7. Odluka 1313/2013 EU

²⁰⁶Common Emergency Communication and Information System (CECIS) je digitalna platforma za komunikaciju gdje su međusobno povezani moduli, stručnjaci, izvještaji o situaciji i dodatne informacije. Poglavlje 3C (2014) sadrži više informacija o CECIS.

²⁰⁷U skladu sa sa Članom 14 (2)n Odluke 1313/2013 EU, države učesnice su dužne da informišu ERCC preko CECIS-a.

²⁰⁸Common Emergency Communication and Information System (CECIS) je digitalna platforma za komunikaciju

povezani sa Evropskom komisijom nego sa državama članicama, čak i ako još uvijek nose uniformu svojih država članica, zajedno sa prslukom Evropske unije²⁰⁹.

Novi entitet unutar CPM-a koji je uspostavljen najnovijim zakonodavnim aktom je Evropski kapaciteti za odgovor na hitne situacije (EERC²¹⁰). Sastoji se od različitih resursa za CZ koje države učesnice u Mehanizmu Unije za CZ stavljaju na raspolaganje za potrebe operacija odgovora na hitne situacije u Evropskoj uniji. Komisija određuje broj i vrstu potrebnih kapaciteta za pomoć kojima upravljaju države članice²¹¹.

U samom uvodu Odluke 2019/420²¹² navodi se da je nedavno iskustvo pokazalo kako se oslanjanjem na dobrovoljne ponude uzajamne pomoći, koje se koordinišu u okviru Mehanizma Unije i čije se pružanje njime olakšava, ne može uvijek osigurati stavljanje na raspolaganje dovoljnih kapaciteta za prikladno zadovoljavanje osnovnih potreba ljudi pogođenih katastrofama, kao ni odgovarajuća zaštita okoline i imovine. To se u prvom redu događa kada države članice istovremeno pogađaju katastrofe koje se i ponavljaju i koje su neočekivane, bez obzira na to jesu li prirodne ili uzrokovane ljudskim djelovanjem, a zajednički kapacitet nije dovoljan. Kako bi se prevladali ti nedostaci i suočilo s novim opasnostima, svi instrumenti Unije trebali bi se upotrebljavati potpuno fleksibilno, među ostalim promovisanjem aktivnog učestvovanja civilnog društva²¹³.

Nedostatak u raspoloživim kapacitetima izbjegnut je članom 12. Odluke 2019/420 u kom se navodi kako se rescEU uspostavlja kako bi se pružila pomoć u situacijama s teško savladivim posljedicama u kojima sveukupni postojeći kapaciteti na nacionalnom nivou i kapaciteti koje su države članice prethodno namijenile za Evropska udružena sredstva za CZ u

²⁰⁹Schwarze, Jürgen, Ulrich Becker, Armin Hatje, i Johann Schoo, eds. EU-Kommentar. 3. Auflage. Baden-Baden : Wien: Nomos ; Facultas.wuv, 2012. p. 149-150.

²¹⁰Evropski kapacitet za odgovor na hitne situacije (eng. European Emergency Reponse Capacity, EERC) uspostavljen je kako bi se članice EU pripremile na različite vrste mogućih katastrofa, Članom 35 Odluke 2019/420 o izmjeni odluke 1313/2013 o Mehanizmu unije za civilnu zaštitu, termin „Evropski kapacitet za odgovor na hitne situacije“, „EERC“, i „dobrovoljno udružena sredstva“ zamjenjuju se sa „Evropska udružena sredstva za civilnu zaštitu“, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32019D0420> vrijeme pristupa 08.01.2021.

²¹¹Poglavlje 5 o sprovođenju Odluke 1313/2013 EU određuje EEP;

²¹²Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism PE/90/2018/REV/1, *OJ L 77I*, 20.3.2019, p. 1-15

²¹³Uvod Odluke 2019/420 Evropskog savjeta i parlamenta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32019D0420>, vrijeme pristupa 03.01.2021.

takvim okolnostima ne mogu osigurati siguran odgovor na različite vrste katastrofa iz člana 1. stava 2²¹⁴,²¹⁵.

Pored navedenog, rescEU uspostavlja novu evropsku rezervu resursa (rezerva rescEU) koja uključuje flotu vatrogasnih aviona i helikoptera, avione za medicinsku evakuaciju, kao i zalihe medicinske opreme i poljske bolnice koje mogu odgovoriti na vanredne zdravstvene situacije, hemijske, biološke, radiološke i nuklearne incidente .

Kako bi se poboljšalo osposobljavanje i razmjena znanja, Odlukom (EU) 2019/420²¹⁶ zahtijeva se od Komisije da uspostavi mrežu relevantnih strana i institucija u području CZ i upravljanja katastrofama, uključujući centre obuke, univerzitete i istraživače. Oni će zajedno sa Komisijom činiti Mrežu znanja Unije u području civilne zaštite.

Zadaci Komisije su sljedeći:

- jačanje saradnje u pogledu osposobljavanja i razmjene znanja i iskustava između Mreže znanja Unije u području CZ i međunarodnih organizacija i trećih zemalja;
- izrađivanje komunikacijske strategije kako bi se građanima predstavili konkretni rezultati mjera preduzetih u okviru mehanizma; i
- dodjeljivanje medalja kako bi odala priznanje za dugotrajnu predanost i doprinose CZ EU²¹⁷.

Odlukom (EU) 2019/570²¹⁸ utvrđen je početni sastav sistema rescEU u pogledu kapaciteta i zahtjeva kvalitete. Dosadašnja rezerva sistema rescEU sastojala se od kapaciteta za gašenje šumskih požara, kapaciteta za medicinsku evakuaciju vazduhom, kapaciteta za zdravstveni tim za hitne slučajeve i kapaciteta za medicinske zalihe.

²¹⁴Član 1. stav 2. Odluke 1313/2013; Zaštita koja se osigurava Mehanizmom Unije ponajprije obuhvaća zaštitu stanovništva, ali također i okoliša i imovine, uključujući kulturnu baštinu, od svih vrsta prirodnih katastrofa i katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem, uključujući posljedice terorističkog djelovanja, tehnoloških, radioloških ili ekoloških katastrofa, zagađenja mora i hitnih zdravstvenih situacija, do kojih dolazi unutar ili izvan Unije. U slučaju posljedica terorističkog djelovanja ili radioloških katastrofa, Mehanizam Unije može obuhvaćati samo djelovanja u području pripravnosti i odgovora.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32013D1313>, vrijeme pristupa 03.01.2021.

²¹⁵Član 12 Odluke 2019/420, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32019D0420>, vrijeme pristupa 03.01.2021.

²¹⁶ Commission Implementing Decision (EU) 2019/570 of 8 April 2019 laying down rules for the implementation of Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council as regards rescEU capacities and amending Commission Implementing Decision 2014/762/EU (notified under document C(2019) 2644) (Text with EEA relevance.) C/2019/2644 *OJ L 99, 10.4.2019, p. 41-4*, <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019D0570&qid=1621625002095>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

²¹⁷*OJ L 77I, 20.3.2019, p. 1-15*

<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2019.077.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2019%3A077I%3AFULL>

²¹⁸ Commission Implementing Decision (EU) 2019/570 of 8 April 2019 laying down rules for the implementation of Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council as regards rescEU capacities and amending Commission Implementing Decision 2014/762/EU (notified under document C(2019) 2644) (Text with EEA relevance.) C/2019/2644, *OJ L 99, 10.4.2019, p. 41-4*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019D0570&qid=1621625285167> vrijeme pristupa 21.05.2021.

Odluku Komisije 2019/570 je izmijenila:

1. Odluka (EU) 2019/1930²¹⁹ kojom su predviđene dvije različite vrste kapaciteta za medicinske evakuacije (Medevac²²⁰) za:
 - žrtve katastrofa s vrlo zaraznim bolestima;
 - druge žrtve katastrofa, s bolestima koje nisu zarazne;
2. Odluka (EU) 2020/414 ²²¹ kao odgovor na zaključke Evropskog savjeta na temu KOVID-19, donosi zalihe zdravstvenih protivmjera, medicinske opreme za intenzivnu njegu i lične zaštitne opreme usmjerene na borbu protiv ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju unutar kapaciteta sistema rescEU;
3. Odluka (EU) 2020/452²²² kojom se uspostavljaju kapaciteti sistema rescEU kao odgovor na rizike male vjerovatnosti, ali visokog učinka. Da bi se uspostavili ovi kapaciteti, definisane su kategorije rizik male vjerovatnoće, ali visokog učinka, uzimajući u obzir moguće scenarije takvih rizika; i

U cilju jačanja CZ predsjedništvo Savjeta i predstavnici Evropskog parlamenta postigli su 08. februara 2021. godine privremeni dogovor o prijedlogu za jačanje Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu. Predložena nova pravila omogućiće EU-u i državama članicama da budu bolje pripremljeni za prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem te da brže reaguju kada se dogode, među ostalim u slučajevima kada istovremeno utiču na većinu država članica.²²³ U tekstu se utvrđuje i finansiranje Mehanizma za civilnu zaštitu u kontekstu višegodišnjeg finansijskog okvira za period 2021- 2027. Predloženim pravilima Evropskoj komisiji će se omogućiti da otkloni nedostatke u području prevoza i logistike, u hitnim slučajevima, direktno nabavi određene dodatne zalihe putem sistema rescEU.²²⁴ Te zalihe u sistemu rescEU, kao i one kojima upravljaju države članice, u potpunosti će se finansirati iz budžeta EU-a. U okviru predložene uredbe poboljšaće se i sprečavanje katastrofa te pripravnost

²¹⁹Commission Implementing Decision (EU) 2019/1930 of 18 November 2019 amending Implementing Decision (EU) 2019/570 as regards rescEU capacities (notified under document C(2019) 8130) (Text with EEA relevance) OJ L 299, 20.11.2019, p. 55-60. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019D1930&qid=1621625478173>, vrijeme pristupa 21.05.2021.

²²⁰Medical Evacuation - MEDEVAC

²²¹Commission implementing Decision (EU) 2020/414 of 19 March 2020 amending Implementing Decision (EU) 2019/570 as regards medical stockpiling rescEU capacities (notified under document C(2020) 1827)Text with EEA relevance, LI 82/1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32020D0414> vrijeme pristupa 21.05.2021.

²²²Commission Implementing Decision (EU) 2020/452 of 26 March 2020 amending Implementing Decision (EU) 2019/570 as regards capacities established to respond to low probability risks with a high impact (notified under document C(2020) 2011) (Text with EEA relevance)C/2020/2011, OJ L 94I , 27.3.2020,p.1-3.<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020D0452&qid=1621625959556> vrijeme pristupa 21.05.2021.

²²³Civil protection: Council presidency and European Parliament reach provisional agreement, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/02/08/civil-protection-council-presidency-and-european-parliament-reach-provisional-agreement/>, vrijeme pristupa 15.02.2021.

²²⁴ Ibidem.

na njih. Komisija će u saradnji sa državama članicama definisati i razviti ciljeve EU-a u pogledu otpornosti na katastrofe u području civilne zaštite. Ti neobvezujući ciljevi će biti utvrđeni u preporukama Komisije te će se temeljiti na trenutnim i budućim scenarijima, uključujući podatke o prošlim događajima i uticajima klimatskih promjena na rizike od katastrofa.²²⁵

U tekstu se predviđa ukupno 1263 miliona evra u sredstvima za period 2021-2027. u skladu s političkim smjernicama koje je Evropsko vijeće dalo 21. jula 2020. To uključuje i iznos od najviše 2056 miliona evra za sprovođenje mjera povezanih s civilnom zaštitom i predviđenih u Instrumentu EU-a za oporavak kako bi se odgovorilo na posljedice krize uzrokovane bolešću KOVID-19. To je više od trostrukog povećanja u odnosu na proračun za period 2014-2020. U tome se odražava jačanje zajedničkog odgovora EU-a na katastrofe, uključujući nedavno uspostavljanje kapaciteta rezerve (rescEU), jačanje Evropskih udruženih sredstava za civilnu zaštitu te poboljšanje sprečavanja katastrofa i pripravnosti na njih.²²⁶

Osim toga, predloženom Uredbom utvrđuje se postotak sredstava koja treba dodijeliti za spriječavanje katastrofa te pripravnost i odgovor na njih, uz istovremeno osiguravanje fleksibilnosti. U slučaju hitne potrebe Komisija će moći preraspodijeliti sredstva za mjere odgovora izvan granica fleksibilnosti. Tim će se fleksibilnim pristupom EU-e omogućiti da uspješnije reaguje na nepredvidivu prirodu katastrofa i upotrijebi sredstva ondje gdje su najpotrebnija²²⁷.

Iz ovih pravila vidljivo je da EU novodolazeće rizike prihvata kao sigurne, sasvim izvjesne, kao rizike koji mogu izazvati značajne poremećaje u funkcionisanju Evropske unije. Civilna zaštita se identifikuje kao fundamentalna snaga koja treba pripremiti i zaštititi Uniju od mogućih neželjenih posljedica. Ono što ostaje nejasno, nedefinisano, je odnos primjene novih pravila prema državama koje nisu članice Evropske unije.

2. PRAVNA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Raspadom BiH početkom devedesetih godina prošlog vijeka i otpočinjanjem ratnih dejstava na prostorima ove bivše jugoslovenske republike prestao je i da postoji SCZ koji je do tada postojao. Tokom toga oružanog sukoba, CZ u RS nije bila prepoznatljiva, niti je izvršavala ono što se od jednog takvog sistema očekuje. Završetkom rata počinje i mirnodopsko uređenje

²²⁵ Ibidem.

²²⁶ Ibidem.

²²⁷ Civil protection: Council presidency and European Parliament reach provisional agreement, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/02/08/civil-protection-council-presidency-and-european-parliament-reach-provisional-agreement/>, vrijeme pristupa 15.02.2021.

društva koje je prepoznalo potrebu organizovanja i pravnog uređenja sistema Civilne zaštite. Sve do 2012. godine ovaj sistem se razvijao tražeći rješenje koje bi bilo najprihvatljivije. Tako je CZ bila u sastavu Ministarstva odbrane, Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva lokalne uprave i samouprave. Republika Srpska je prvi put regulisala oblast CZ, uz poštivanje savremenih trendova, 2012. godine usvajanjem *Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama*²²⁸ kojim je obuhvaćena oblast zaštite i spasavanja, kao i organizacija i djelatnost CZ u sistemu zaštite i spasavanja. Kao uprava, bila je u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske. Ovaj zakon je bio na snazi sve do 2017. godine kada je došlo do njegovih izmjena i dopuna. Ove izmjene nisu bitnije uticale na organizaciju SCZ u Republici Srpskoj.

2.1. Zakon o civilnoj zaštiti

Prilikom usvajanja prvobitnog Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama 2012. godine, kao i prilikom izmjena i dopuna 2017. godine nisu ispoštovane preporuke pravnog okvira koje daje EU kod izrade zakona kojima se uređuje oblast Civilne zaštite. Sistem CZ u RS je centralizovan, uređen kroz Upravu CZ, područna odjeljenja i odjeljenja u opštinama/gradovima. Zakonom se jasno definiše VS, vanredni događaj, katastrofa, elementarna nepogoda, tehničko-tehnološka nesreća, objekti i sredstva za zaštitu, sredstva pomoći, otklanjanje posljedica, lična, uzajamna i kolektivna zaštita, zbrinjavanje, neeksplozivna ubojna sredstva i opasne materije.

Članom 22. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, regulisano je da lokalna zajednica donosi procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće²²⁹. I pored zakonske obaveze, sve opštine u RS nisu uradile Procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće²³⁰. Uprava CZ, u okviru svoje nadležnosti, vrši poslove inspekcijskog nadzora, organizovanja i funkcionisanja sistema zaštite i spasavanja. Inspekcijски nadzor obavljaju inspektori kao ovlašćena službena lica u Upravi.

Spora primjena zakona vidljiva je i u činjenici da se na osnivanje inspektorata, koji bi pratio primjenu zakonskih rješenja u oblasti CZ, čekalo pet godina od usvajanja zakona, a prvi prijem inspektora u RUCZ je bio tek 2019. godine. Ovakva kašnjenja u primjeni zakona samo dodatno unose konfuziju kod odgovora na vanredne situacije. Ako se zna da mnoge opštine

²²⁸Službeni glasnik Republike Srpske, br.121/12.

²²⁹Službeni glasnik Republike Srpske, br.121/12.

²³⁰Procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće nije uradilo sedam opština. Rokovi su prošli prije više godina. Obrazloženje je da nemaju stručnih kadrova koji bi to uradili. Inspekcijски nadzor nad primjenom zakona, kao i kaznene odredbe koje su propisane zakonom nisu uticale na opštine da realizuju obaveze koje proističu iz zakona.

nemaju odjeljenja/službe CZ, da su vrlo često u mnogim opštinama ove službe/odjeljenja popunjena nekompetentnim licima za poslove CZ jasno je zašto SCZ ne funkcioniše u mnogim vanrednim situacijama. Inspekcijski nadzor je osnovna poluga Uprave preko koje ostvaruje stvarni uvid u sistem zaštite i spasavanja lokalne zajednice.

Inspektor, između ostalog, tokom inspekcijskog nadzora, rješenjem može naložiti sljedeće: dostavljanje izvještaja o radu subjekata zaštite i spasavanja, donošenje planskih i drugih dokumenata iz oblasti zaštite i spasavanja, osnivanje, opremanje i obučavanje snaga za zaštitu i spasavanje za koje se utvrdi potreba na osnovu procjene ugroženosti i planova za pojedine vrste opasnosti, kao i niz drugih mjera. Ne postoje podaci o aktivnostima inspektorata u lokalnim zajednicama koje bi se odnosile na naložene mjere i realizaciju naloženih mjera. Odgovoran za uspostavljanje inspektorata u RUCZ RS je direktor Uprave. Nije poznato zbog čega je godinama kasnilo uspostavljanje inspekcijskog nadzora. Takođe, nije poznato zbog čega ova služba nije u potpunosti popunjena i zbog čega ne postoje izvještaji o radu inspektora.

2.2. Usaglašenost pravnog okvira zaštite i spasavanja u Republici Srpskoj sa pravnim okvirom Evropske unije

Republika Srpska je samo jednom vršila usaglašavanje prijedloga Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama sa pravnim propisima EU i pravnim aktima Savjeta Evrope. Usaglašavanje se odnosilo na Zakon o zaštiti i spasavanju objavljenom u Službenom glasniku RS, broj 21/12.

Primarni izvori prava korišćeni prilikom izrade nacrtu Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama su:

- Ugovor o funkcionisanju EU, prečišćeni tekst, dio treći, naslov XXIII, Civilna zaštita, član 196, (Službeni glasnik EU, 2010/C 83, 30.03.2010.²³¹) - djelimično usklađeno.

Sekundarni izvori prava korišćeni prilikom izrade nacrtu Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama su:

- Direktiva Savjeta 96/83/ES o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne supstance²³², donesena 09. decembra 1996. godine-djelimično usklađeno;²³³

²³¹Treaty on the functioning of the European Union (consolidated version), Part Three, Title XXIII, Civil Protection, Article 196, Official Journal of the European Union, 2010/C 83, 30.03.2010.

²³²Council Directive 96/82/EC of 9 December 1996 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances, *Official Journal L 010*, 14/01/1997 P. 0013 - 0033

²³³ Ova Direktiva je istekla 20.01.2010.

- Odluka Komisije²³⁴ od 8.novembra 2007.godine kojom se uspostavlja Komunitarni mehanizam civilne zaštite, (2007/779/ES, Euroatom)-djelimično usklađeno.²³⁵

Ocjena ispunjenosti obaveza je bila „djelimična ispunjenost“. Rok za potpuno usklađivanje je bio do 2014. godine, usklađivanje nije urađeno.²³⁶ Izmjene i dopune Zakona su izvršene 2017. godine donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama. Prilikom izrade nacrtu izmjena zakona nije traženo mišljenje usaglašenosti pravnog okvira zaštite i spasavanja u RS sa pravnim okvirom Evropske unije.

²³⁴Commission Decision of 8 November 2007 establishing a Community civil protection mechanism (recast), (2007/779/EC, Euratom), Official journal of the European Union, L 314/9, 1.12.2007.

²³⁵ Ova Odluka je istekla 31. decembra 2013. godine.

²³⁶Iz dokumenata, koja su dobijena od Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske, jasno su opisana dokumenta koja su usvajana i koja su „djelimično usklađena“ sa Ugovorima, Direktivama, i Odlukama Evropske unije. Djelimična usklađenost znači da nisu potpuno implementirana sva pomenuta dokumenta. Razlog: „Preuzimanje obaveza i standarda u ovoj oblasti zahtjeva postupnost zbog kompleksnosti materije“. Dobijena dokumenta za potrebu ovoga rada su označena kao: Izjava o usklađenosti prijedloga zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama sa pravnim tekovinom EU i pravnim aktima SE i Uporednim prikazom prijedloga zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama sa pravnim tekovinom EU i pravnim aktima

V POGLAVLJE

VANREDNE SITUACIJE

1. TEORIJSKI KONCEPT VANREDNE SITUACIJE

“Različite prirodne, društvene i tehničko - tehnološke nesreće mogu biti uzrok različitih vanrednih situacija. Kako bi se društvo odbranilo od takvih nesreća, potrebni su zakoni i propisi koji će spriječiti, ublažiti ili otkloniti negativan uticaj vanrednih situacija kroz regulisanje rada hitnih službi, kroz propisivanje i usklađivanje djelatnosti ostalih službi, preduzeća i ustanova i kroz prilagođavanje cijele zajednice vanrednoj situaciji.”²³⁷

Kako su istakli autori Bajrami, Karović i Radić, “problem jasnog teorijskog definisanja i razumijevanja pojma “vanredna situacija” danas, kada se svaka država suočava sa brojnim rizicima i opasnostima, jeste još jedan od problema koji otežava uspješno i efikasno funkcionisanje svih subjekata u zaštiti i spasavanju ljudi, materijalnih dobara i životne sredine. Sve učestaliji i razorniji akcidenti, udesi, havarije, prirodne katastrofe i drugi oblici ugrožavanja stanovništva i društva u cjelini nameće potrebu da se pravni instrument, za kojim država poseže u situacijama kada su ugroženi osnovni uslovi za život i rad, jasno definiše i razjasni.”²³⁸

“Vanredna (hitna) situacija (engleski: *emergency*) još uvek nije krizna, mada pred tradicionalne strukture postavlja vanredne zahtjeve. Radi se o tome da institucionalne komponente sistema predviđenog za borbu protiv kriza mogu da odgovore na ove vanredne zahtjeve pomoću već ustaljenih mehanizama. To su sasvim razumljive (shvatljive) operativne situacije koje, ukoliko im se dozvoli da se razviju, mogu rezultirati ozbiljnom degradacijom kapaciteta i gubitkom resursa i/ili ljudskih života. U ovakvim situacijama službe za VS (policija, vatrogasci, hitna pomoć i druge ustanove) u stanju su da odgovore tradicionalnim

²³⁷Ćulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str.115.

²³⁸Kršljanin, D., Karović, S., (2015), *Sistem odbrane u vanrednim situacijama*. Vojno delo, 4/2015, str.142.
Preuzeto iz Karović S., Domazet, S., (2019) *Funkcionisanje lokalne samouprave u vanrednim situacijama*. Univerzitet Edukons, Fakultet za studije bezbednosti, str.10.

sredstvima. Prilikom ovakvih događaja druge komponente sistema nisu uznemirene u većoj mjeri.”²³⁹

Većina autora, koji se bave definisanjem pojma VS je saglasna da je u praksi izuzetno teško razgraničiti krizu, katastrofu i vanrednu situaciju. Da li će nešto biti VS u mnogome zavisi od spremnosti sistema da istu, kao takvu prepozna, kao i raspoloživih snaga i sredstava kojima se utiče na eliminisanje uzroka vanredne situacije. Većina država ne raspolaže istim kapacitetima, niti su organizaciono uspostavljene tako da na identičan način odgovaraju na pojavne oblike ugrožavanja koji mogu prerasti u vanrednu situaciju. Ovo je takođe jedan od razloga koji utiče na jasno i precizno definisanje vanredne situacije. U nacionalnim zakonodavstvima, skoro svih država, jasno se definiše VS, kao i odgovor na vanrednu situaciju. Zajedničko svim definisanjima je da se na VS odgovara posebnim mjerama, snagama i sredstvima u uslovima specifičnog odlučivanja.

1.1. Pojam, vrste i karakteristike vanredne situacije

“Da bi se definisao pojam VS, potrebno je prvo dati određenje pojma situacija, ali i odrediti termine povezane sa terminom VS (npr. kriza, akcident i slično). Definisane navedenih i sličnih termina često zavise od naučnika i naučne oblasti u okviru koje se termin definiše.”²⁴⁰

Savremeni pojavni oblici prirodnih nepogoda u pojedinim VS su teško pojmovno objašnjivi. Ovo iz razloga što su teško predvidive, nastaju u interakciji više pojava te sve su učestalije, a samim tim teško ih je i pojmovno objasniti te napraviti terminološku distinkciju između više pojava istog ili sličnog karaktera. Pojmovno obrazloženje takvih VS ne može se isključivo vezati za jednu naučnu oblast već se mora posmatrati multidisciplonarno. Takav pristup daje sadržajni opis budućih VS, a samim tim olakšava prevenciju i prognostiku ovih pojava od strane sistema Civilne zaštite.

“Razmatranje pojmovnog određenja vanrednih situacija, kod savremenih teoretičara stvara veliki broj nedoumica. One se, pre svega, ogledaju u različitom pristupu, pojmovnom određenju. U literaturi su prisutne suštinski različite definicije. Nedoumice postoje i u pravnoj regulativi, gde se u različitim zakonima, bez jasnog razgraničenja ili međusobne korelacije, koriste pojmovi vanredno stanje, vanredne situacije, vanredni događaji i kriza. Zbog velikog broja opasnosti, sa različitim posledicama, teško je formulisati jedinstvenu i preciznu definiciju kojom bi se obuhvatile sve karakteristike i obeležja vanredne situacije.”²⁴¹

²³⁹Đukić, S. (2017). *Krizni menadžment i vanredna situacija*, Vojno delo, 69(2), 333-355.

²⁴⁰Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 22.

²⁴¹Karović, S. (2014). *Krizni menadžment*. Medija centar MO RS, Beograd. str. 9-20.

Prisustvo brojnih nedoumica negativno utiče na razvoj savremenih sistema civilne zaštite. Ovo je jasno vidljivo na primjeru učestalih prirodnih nepogoda, koje se dovode u vezu sa klimatskim promjenama, a na koje postojeći SCZ u skoro svim državama sporo reaguje ili su reakcije pogrešne. Poseban problem kod desfinisanja VS predstavlja i jezičko prevođenje, odnosno različito značenje istih termina u pojedinim jezicima.

Kako kaže Čulibrk²⁴² veliki problem pri definisanju je korišćenje različitih termina, kako u našem, tako npr. i u engleskom jeziku²⁴³, koji su vezani za pojam VS, ali predstavljaju sebi svojstvene pojmove. Neki od tih pojmova su kriza, katastrofa, vanredno stanje, akcident, nesreća itd. Kriza²⁴⁴ je situacija koja zahtijeva hitan odgovor, ali je rizike teže definisati zbog nejasnoće i složenosti same situacije. Efekti odgovora su često nejasni ili ih je moguće tek naknadno utvrditi. Katastrofe²⁴⁵ su porazni rezultati loše upravljanih kriza, tj. one ne upravljaju efektima, već su sami efekti. Često označavaju nesreću koja je prouzrokovana prirodnim faktorima. U engleskom jeziku katastrofa se označava kao *disaster* i predstavlja događaj koji za posljedice ima teške povrede, oštećenja ili smrt, dok je *catastrophe* iznenadan događaj koji uzrokuje velike nevolje i oštećenja, što se kod nas prevodi kao kataklizma.²⁴⁶ “Akcident²⁴⁷ označava nesreću uzrokovanu ljudskim faktorom, uključujući i tehnologiju, a koja prevazilazi okvire tehničko-tehnološkog postrojenja u kome je nastala. U engleskom jeziku za ovaj pojam se koristi riječ *accident*, koja označava nešto što se događa neočekivano i što nije namjerno izazvano, naročito ukoliko izaziva štetu ili povrede. Pored ove riječi, u našem jeziku se koriste i termini havarija²⁴⁸ i avarija.”²⁴⁹

“Nesreća je vanredni događaj, uzrokovan faktorima van kontrole, a ima za posledicu ugrožavanje života ili zdravlja ljudi ili životinja i materijalnu štetu. U engleskom jeziku se za

²⁴²Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str.23.

²⁴³Zemlje engleskog govornog područja imaju različite mnogobrojne dokumente vezane za vanredne prilike, te ćemo, stoga, ovdje obratiti pažnju na termine koji se koriste u engleskom jeziku.

²⁴⁴Kriza engleski-crisis, jeste stepen u slijedu događaja, odlučujući za budućnost, bilo da potom dolazi do preokreta nabolje ili nagore; stanje nestabilnosti, npr. u ekonomskim, društvenim, političkim ili međunsrodnim odnosima, poslije kojeg dolazi do preokreta (Vujaklija)

²⁴⁵Katastrofa, grčki- catastrophe jeste događaj sa teškim, kobnim posljedicama; slom, propast; velika nesreća tragedija (Klajn i Šipka) to je svaki odlučujući, naročito nesrećan obrt, težak ili nesrećan događaj (Vujaklija), odnosno nagli događaj koji dovodi do poremećaja i koji može imati za posledicu razaranje i smrt (Nova Larus enciklopedija).

²⁴⁶Kataklizma, grčki-kataklysmoselementarna je nepogoda, nesreća velikih razmjera (potop, zemljotres, vulkanska erupcija i slično), mkojan izaziva poremećaje na Zemljinoj površini i u živom svijetu na njoj (Klajn i Šipka), tj. to je veliki preokret, razaranje prouzrokovano prirodnim fenomenom (zemljotresom, ciklonom itd.) ili nečim drugim (Nova Larus enciklopedija)

²⁴⁷Akcident, engleski accident, predstavlja nezgodu, nesrećan slučaj (Klajn i Šipka). Akcident, latinski-accidens-koji se događa, jeste nesreća, izazvana slučajno ili namjerno, u kojoj je stradalo mnogo ljudi (Vujaklija). To je nešto neočekivano, nezgoda, nesreća, ozljeda (Klajić).

²⁴⁸Havarija njemački-havarie, jeste šteta, kvar, nezgoda; u pomorskom pravu: izuzetno oštećenje broad ili robe na brodu prilikom plovidbe ili prilikom iskravanja (Vujaklija). Havarija predstavlja: 1.oštećenje, kvar, broad, aviona, vagona i sl; 2. Štetu i velike rashode u saobraćaju izazvane havarijima; 3. Štetu, nezgodu, kvar (Klajn i Šipka). Havarija je šteta nanijeta brodu, vozilu ili njihovom teretu (Nova Larus enciklopedija).

²⁴⁹Avarija, francuski-avarie, jeste kvar; šteta pretrpljena na brodu prilikom bure (Vujaklija).

ovaj pojam koriste riječi: *adversity*, što je teška i nesrećna situacija; *calamity*, što je ozbiljna nesreća koja uzrokuje gubitke i patnju; i *misfortune*, što znači nesretan događaj. Nepredvidljiv događaj (engleski: *contingency*) predstavlja nešto što će se vjerovatno desiti u budućnosti, obično uzrokujući nevolje i stvarajući potrebu da se prave planovi za rješavanje tog događaja. Kritični položaj podrazumijeva situaciju koja zahtijeva brzo djelovanje. U engleskom jeziku za ovakvu situaciju postoji termin *exigency* što znači teško stanje, pogotovo ono koje zahtijeva hitan odgovor. Hitnost (engleski: *urgency*) stanje je koje potrebno brzo riješiti.”²⁵⁰

Klaić navodi da je situacija (latinski *situs*-položaj, mjesto) položaj, prilike, sticaj okolnosti, stanje, smještaj. Po rječniku Klajna i Šipke, situacija (od srednjovjekovnog latinskog *situation*) jeste položaj, skup prilika i okolnosti u kojem se neko ili nešto nalazi; stanje. Po Vujakliji, situacija (latinski *situs*-položaj, novolatinski *situation*) jeste stanje, položaj (kuće, mjesta); društveni položaj, imovno stanje; opšte stanje, prilike (vojske, države idr); sadašnje političko stanje.

“Određenje pojma VS može se sagledati sa dva glavna aspekta-jezičkog i naučnog. Naučni aspekt podrazumijeva definisanje pojma VS, dok se jezički aspekt odnosi na različite termine za vanrednu situaciju u različitim jezicima, zbog opasnosti koje mogu u određenim okolnostima da prerastu u VS sa različitim posljedicama, vrlo je teško definisati jedinstvenu, sveobuhvatnu i preciznu definiciju vanredne situacije, koja bi obuhvatala sve njene karakteristike i specifičnosti. Vanredna situacija je pojam širi od pojma krize, jer je svaka kriza ujedno i određena vanredna situacija, dok svaka VS ne mora da bude krizna. Ono što je za neku društvenu zajednicu VS (veliki požar, saobraćajna nesreća), za neposredne aktere može biti velika kriza”.²⁵¹

U engleskom jeziku, za pojam vanredne situacije, koristi se izraz *emergency*. U Kembridžovom rječniku za vanrednu situaciju se kaže da je to nešto opasno ili ozbiljno, dešava se iznenada i neočekivano i zahtijeva trenutno djelovanje, kako bi se izbjegli pogubni ishodi. U Oksfordskom rječniku stoji da je vanredna situacija iznenadan opasan ili ozbiljan događaj ili situacija koji zahtijevaju hitno djelovanje, kako bi se suočilo sa tom situacijom. Websterov rječnik kaže da je to neočekivana situacija; nepredviđen događaj ili splet okolnosti koji zahtijeva hitno djelovanje i otklanjanje nepredviđenih okolnosti.

Prema mišljenju Kešetovića i Kekovića, “vanredne situacije su situacije koje zahtijevaju hitan odgovor i u kojima se rizici vezani za donošenje kritičnih odluka mogu relativno precizno definisati. Nadležnima je jasno šta se događa i šta treba da rade. U organizacionom smislu, vanredna situacija je opasna situacija na koju se može odgovoriti raspoloživim sredstvima i u

²⁵⁰Čulibrk, Ž. (2015). Upravljanje vanrednim situacijama, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 24.

²⁵¹Ibidem, str. 25.

skladu sa procedurama koje su propisane u odgovarajućim planovima. Na primjer, u slučaju požara u zgradi, osoblje se evakuise i premješta na utvrđenu sigurnu lokaciju”.²⁵²

Prema Katarini Štrbac “vanredne situacije predstavljaju vanredno i poremećeno stanje društva izazvano događajima velikih raznjera, kojima se parališe funkcionisanje društvenog sistema zemlje, ili kad nastanu prirodne i tehničko - tehnološke katastrofe velikog obima koje ugrožavaju život stanovništva i njihovu imovinu i materijalna dobra. No, bez obzira na međusobnu različite vanredne situacije, one imaju zajedničku posljedicu - ogromne ljudske žrtve i materijalna razaranja, pa stoga i veliku potencijalnu opasnost po društvo u cjelini.”²⁵³

Štrbac, dalje, smatra da je vrlo teško formulisati jedinstvenu, sveobuhvatnu i preciznu definiciju VS, sa svim njenim obilježjima upravo zbog nejasnih posljedica koje ostavljaju različite opasnosti koje mogu prerasti u vanrednu situaciju. Ujedinjene nacije VS (osim rata) tretiraju kao posljedicu katastrofa, a nju definišu kao “ozbiljan raspad funkcionisanja društva, koji prouzrokuje ljudske, materijalne gubitke ili gubitke prirodnog okruženja, čime se onemogućava jednoj zemlji da koristi svoje resurse za opstanak života u pogođenoj sredini.”²⁵⁴

Vlada Ujedinjenog Kraljevstva VS definiše kao: “događaj ili stanje koji predstavljaju ozbiljnu prijetnju životima ljudi u mjestima u Ujedinjenom Kraljevstvu; događaj ili stanje koji mogu ozbiljno ugroziti životni sredinu mjesta u Ujedinjenom Kraljevstvu; odnosno rat ili terorizam koji mogu ugroziti bezbjednost države.”²⁵⁵

U američkom Rječniku unutrašnje bezbjednosti i odbrane vanredna situacija je:

1. bilo koji incident koji su prouzrokovali ljudi ili priroda, koji zahtijeva odgovarajuću reakciju, da bi se zaštitili životi i imovina;
2. bilo koji događaj ili povod za koji je, po određenju predsjednika Sjedinjenih Američkih Država, potrebna savezna pomoć, kako bi se pomogli naporima i mogućnostima država i lokalnih zajednica da sačuvaju živote i zaštite imovinu, zdravlje i sigurnost stanovništva, ili da umanje ili otklone prijetnje katastrofalnih događaja za Sjedinjene Američke Države;
3. događaj koji može biti lokalnog karaktera, bez potrebe za dodatnim mjerama ili izmijenjenim procedurama;
4. iznenadan događaj koji zahtijeva trenutno djelovanje.

Tako se dolazi do definicije da “vanredna situacija predstavlja događaj na određenom prostoru koji je nastao kao rezultat prirodne, društvene ili tehničko-tehnološke nesreće, a koji

²⁵²Kešetović, Ž. i Keković, Z.: *Sistemi kriznog menadžmenta*, Univerzitet Sinergija, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka, 2008.

²⁵³Štrbac, K. (2007). *Vanredne situacije*. Zbornik predavanja sa IX Škole reforme sektora bezbednosti. str. 137.

²⁵⁴Ibidem, str. 137

²⁵⁵Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 26.

za posljedicu ima ljudske žrtve, narušavanje zdravlja ljudi, narušavanje životne sredine, materijalnu štetu i poremećaj uobičajenog načina života, i koji zahtijeva brz odgovor odgovarajućim ili dostupnim sredstvima, u skladu sa postojećim normama i procedurama.”²⁵⁶

“Opredeljujući uticaj na pojmovno određenje vanrednih situacija imaju različite vrste opasnosti, prouzrokovane djelovanjem prirode ili čoveka, koje ugrožavaju bezbjednost društvene zajednice na određenoj teritoriji. Svaka društvena zajednica postoji i funkcioniše u određenom okruženju sa kojim je u stalnoj interakciji. Okruženje je najčešće nestabilno i predstavlja spektar raznih i promjenljivih činilaca koji u različitoj mjeri utiču na redovno funkcionisanje društvene zajednice. Kada se, usled izraženog djelovanja činilaca, nestabilnost okruženja bitno promjeni u odnosu na redovne prilike i eskalira do nivoa direktnog ugrožavanja bezbjednosti društva, organi vlasti proglašavaju vanrednu situaciju. To podrazumijeva poseban, odnosno vanredan režim rada i funkcionisanja svih elemenata društvene zajednice na ugroženoj teritoriji”²⁵⁷.

Kada su definisane VS, lakše je izvršiti i njihovu podjelu, iako po ovom pitanju nema jedinstvenih stavova, a što je posljedica različitog definisanja opasnosti. Različiti su i aspekti na osnovu kojih bi bilo moguće izvršiti klasifikaciju vanrednih situacija. “Vanredne situacije mogu se klasifikovati u odnosu na: karakter opasnosti, karakter izvora, značaj i posledice koje ispoljavaju na čoveka, veličinu zahvaćene teritorije, učestalost, inicirajući faktor, brzinu širenja i kombinovanjem kriterijuma.”²⁵⁸

“Po vremenskom trajanju, VS mogu biti kratkotrajne i dugotrajne, a po izvjesnosti nastanka, mogu biti izvjesne i moguće. Prema rasprostranjenosti se mogu podijeliti na: mjesne ili lokalne vanredne situacije, oblasne (područne, regionalne) vanredne situacije, državne ili nacionalne vanredne situacije, međudržavne, međunarodne i globalne vanredne situacije.”²⁵⁹ U odnosu na predvidljivost i mogućnost uticaja, na osnovu tipologije kriza koju su dali Kešetović i Keković, vanredna situacije se mogu podijeliti na: “konvencionalne, neočekivane, neupravljive i fundamentalne”²⁶⁰.

Prema Čulibrku²⁶¹ konvencionalne VS su predvidljive i mogućnosti uticaja na njih su dobro poznate. Tako katastrofe u različitim tehnološkim sistemima mogu biti primjer ovakvih vanrednih situacija. Za subjekte ugrožene konvencionalnim VS, planiranje i priprema za

²⁵⁶Ibidem, str .28.

²⁵⁷Kršljanin.D., Karović, S., (2015), *Sistem odbrane u vanrednim situacijama* . Vojno delo, 4/2015, str. 155.

²⁵⁸Ibidem, str. 157.

²⁵⁹Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 28-29.

²⁶⁰Kešetović, Ž. i Keković, Z.: *Sistemi kriznog menadžmenta*, Univerzitet Sinergija, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka, 2008.

²⁶¹Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 29.

ovakvu situaciju nisu poseban izazov, budući da su protivmjere isprobane i provjerene. Poznati su i vjerovatnoća događanja, posljedice i cijena otklanjanja tih posljedica. Neočekivane VS karakteriše mogućnost da se na njih utiče, uz teškoću da se predvide. Mogu biti uzrokovane tehnološkim sistemima i prirodnim uzrocima, a način njihovog nastanka nije bio predvidiv i zato nisu preduzete preventivne mjere. Nekada je krize nemoguće predvidjeti, a nekada se radi i o nesposobnosti menadžmenta. Najznačajniji zadatak subjekata za hitno reagovanje u ovakvim VS jeste unapređenje razmjene podataka i priprema službi za suprotstavljanje nepoznatim nesrećama. Neupravljive VS se mogu uspješno predvidjeti, ali je uticaj na njih skoro nemoguć i posljedice su nepopravljive. Fundametalne VS su nepredvidljive i na njih je teško uticati, one, zbog nepredvidljivosti i ograničenog uticaja na njih, imaju veliki destruktivni potencijal.

Po klasifikaciji britanskih autora Bridžit Birn i Sali Bejden, VS se dijele u šest osnovnih kategorija: prirodne (razvijajuće), tehnološke (brzo razvijajuće), sporo razvijajuće,²⁶² kompleksne (političke vanredne situacije),²⁶³ stalne vanredne situacije²⁶⁴ i masovne migracije.²⁶⁵ Ova podjela je zasnovana na načinu i brzini ispoljavanja VS i dijelom na posljedicama ekonomskog karaktera. Nedostatak joj je što rat i savremene rizike gotovo ne pominje.

“Prema značaju i posljedicama koje ispoljavaju na čovjeka, materijalna dobra i životnu sredinu, opasnosti koje dovode do proglašenja VS mogu se klasifikovati: (1) po intenzitetu (na osnovu broja žrtava i obimu materijalnog razaranja) razlikuju se: akcidenti (broj poginulih, povređenih ili ugroženih od 1 do 1.000 ljudi), udesi (broj poginulih, povređenih ili ugroženih od 1.000 do 10.000 ljudi), katastrofe (broj poginulih, povređenih ili ugroženih preko 10.000 ljudi), kataklizme (totalno razorena područja sa neznatnim brojem preživelih lica); (2) prema uzroku (vatra, voda, eksplozivne i toksične materije, epidemije itd.); (3) po prostranstvu (opasnosti koje pokrivaju užu ili širu teritoriju ili je neposredno ugrožavaju)”²⁶⁶

Ipak, pri podjeli vanrednih situacija najčešće se polazi od načina nastanka vanredne situacije. Jednu od takvih podjela dali su srpski autori Šimon Đarmati i Vladimir Jakovljević. Oni VS dijele na: “prirodne, tehničko-tehnološke i ratne... Katarina Štrbac daje sličnu podjelu, pa uz navedene tri vrste VS, dodaje još dvije, ekološke i kompleksne.”²⁶⁷

“Da bi se došlo do optimalne podjele, nju je potrebno vezati za izvore ugrožavanja i za bezbjednosne rizike i prijetnje. Obično se kao izvori ugrožavanja navode prirodni, tehničko-

²⁶² Izraz se koristi da se označe nestašice izazvane sušama, uništavanjem usjeva i sl.

²⁶³ Ovu vrstu vanrednih situacija obilježava duža politička nestabilnost i visok stupanj nasilja.

²⁶⁴ Proizilazi iz siromaštva, a mogu se i pogoršati usljed različitih prirodnih nesreća.

²⁶⁵ Masovne migracije su kretanja koja su posljedica rata ili navedenih vanrednih situacija.

²⁶⁶ Kršljanin, D., Karović, S., (2015), *Sistem odbrane u vanrednim situacijama*. Vojno delo, 4/2015, str. 157.

²⁶⁷ Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 30.

tehnološki i društveni sistemi. Ono što ima praktičnu promjenljivost i što se najčešće koristi, odnosi se na klasifikaciju prema uzroku nastanka. Poštujući navedeni kriterijum, mogu se klasifikovati vanredne situacije kao:

- vanredne situacije tehnogenog karaktera;
- vanredne situacije prirodnog karaktera;
- vanredne situacije antropogenog karaktera.”²⁶⁸

Kršljanin i Karović smatraju da “pravovremenost u pripremi i organizovanost u odgovoru na uzroke koji dovode do proglašenja vanrednih situacija smanjuju broj potencijalnih žrtava, umanjuju negativne posledice i stvaraju neophodne uslove za funkcionisanje društva.”²⁶⁹ Iz navedenog se da zaključiti da uspješan odgovor na VS ne zavisi od njenog preciznog definisanja, već od kvalitetno urađenih procjena i funkcionalno uspostavljenog sistema Civilne zaštite. Bez obzira što ne postoji jedinstven stav oko definisanja VS potpuno je jasno da ona svojom pojavom zahtijeva hitan odgovor više subjekata koji nisu nužno povezani u redovnom stanju. Kada je u pitanju VS i njena klasifikacija, tu su stvari mnogo jasnije. Skoro svi autori se slažu da se uzroci dijele na prirodne, tehničko-tehnološke ili društvene/organizacione. Prihvatanje ovakve podjele u mnogome olakšava dalji rad u definisanju vanredne situacije i u odgovoru na istu.

1.2. Odnos vanredne situacije, vanrednog stanja i krize

Vanredne situacije naglašavaju potrebu za angažovanjem vanrednih snaga i sredstava, „kada društvo redovnim aktivnostima (preventivnim, operativnim i asanacionim) ne može da spriječi i otkloni posljedice izazvane opasnostima, one dobijaju karakter vanrednih situacija.”²⁷⁰ Alat kojim se društvo suprotstavlja VS su unaprijed pripremljeni i uvježbani scenariji, modeli koji se planski uvode kao odgovor na vanrednu situaciju.

“Vanredno stanje predstavlja svaki događaj koji može uzrokovati smrt, povrede, oštećenje imovine, promjene u životnoj sredini, te poremećaje u funkcionisanju društva, a čije djelovanje i posljedice se teško mogu spriječiti, ublažiti ili sanirati raspoloživim sredstvima zajednice. Za ovaj pojam se u engleskom jeziku koristi termin *major incident*. Vanredno stanje je i vladina objava kojom se suspenduje normalno funkcionisanje vlasti, i građani upozoravaju da izmijene uobičajeni način života, kako bi zaštitili živote i imovinu, dok vladine službe

²⁶⁸Karović,S., Domazet,S., (2019) *Funkcionisanje lokalne samouprave u vanrednim situacijama*. Univerzitet Edukons, Fakultet za studije bezbednosti, str.10.

²⁶⁹Kršljanin, D. V., & Karović, S. M. (2015). *Defense system in emergency situations*. Vojno delo, 67(4), 142-171.

²⁷⁰Štrbac, K., (2009), *Vanredne situacije, Kako upravljati?*, Institut za strategijska istraživanja i misije OEBS u Srbiji, Beograd, str.8.

dobijaju nalog da djeluju prema planovima za vanredne situacije, pri čemu se određena prava građana mogu ograničiti. U engleskom jeziku se za ovaj pojam koristi izraz *stateofemergency*.²⁷¹ Vanredno stanje nema alata kojim će odgovoriti na događaj, već je njegov značaj u tome što će uvođenjem pravnih mjera omogućiti lakše i brže funkcionisanje SCZ u sprovođenju planskih aktivnosti. Mjere vanrednog stanja se mogu posmatrati kao podsticaj postojećim mjerama u VS koje trebaju dovesti do eliminisanja pojava koje su dovele do vanredne situacije.

Kako kažu Karović i Domazet²⁷² “vanrednu situaciju karakteriše narušavanje normalnog života i rada ljudi, materijalne i finansijske štete i angažovanje kapaciteta sa šireg prostora države da bi se šteta sanirala ili ublažila.“ Iz ovih karakteristika VS moguće je zaključiti da izostanak pravovremenog i kvalitetnog odgovora na VS istu vodi neminovno u vanredno stanje, stanje neizvjesnog razvoja i ishoda. Onog trenutka kada dio društva pogođen VS nije u stanju odgovoriti na tok događaja, interveniše se uvođenjem vanrednog stanja, ne da bi se istim narušavala zagarantovana prava i slobode građana, već upravo iz razloga da se što prije društvo vrati u normalan život i rad i izbjegnu materijalne i finansijske štete. Znači, vanredno stanje možemo posmatrati kao pravni režim u kome društvo funkcionise do otklanjanja pojava koje su dovele do njegovog uspostavljanja.

“Krizu karakteriše prijetnja osnovnim strukturama ili fundamentalnim vrijednostima i normama socijalnog sistema, koja u uslovima vremenskog pritiska i veoma nesigurnih okolnosti, zahtijeva donošenje kritičnih odluka. Krizna situacija je svaki ireverzibilan proces ugrožavanja i narušavanja osnovne strukture, vrijednosti i normi organizacije koji, u uslovima visoko nestabilnog okruženja, nedostatka informacija, vremenskog pritiska i neodložnošću djelovanja, zahtijeva od centralnih aktera organizacije donošenje kritičnih odluka.”²⁷³

Sličan pogled na krize ima i Jurišić²⁷⁴ koji kaže da su „krize proces a ne pojava ugrožavanja i narušavanja koja pogađa i deluje na osnovne strukture, vrednosti i norme organizacije i otežavaju funkcionisanje i postizanje ciljeva organizacije. Krizne situacije karakterišu uslovi visokonestabilnog okruženja, nedostatka kredibilnih informacija, vremenskog pritiska i neodložnosti delovanja. Krize se pojavljuju u internom i eksternom okruženju i uslovljene su delovanjem svih ovih faktora.”

²⁷¹Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 24.

²⁷²Karović,S., Domazet,S., (2019) *Funkcionisanje lokalne samouprave u vanrednim situacijama*. Univerzitet Edukons, Fakultet za studije bezbednosti, str. 11.

²⁷³Maksimović, G.(2013), *Model upravljanja kriznim situacijama u Republici Srpskoj*, Univerzitet Sinergija, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka, str.19.

²⁷⁴Jurišić, D., (2019) *Razgraničenje osnovnih pojmova sistema zaštite i spasavanja*. Svarog, NUBL, Banja Luka, str. 236.

Kešetović i Milašinović²⁷⁵ smatraju da su krize situacije koje zahtijevaju hitan odgovor, ali je rizike sa kojima se suočavaju donosioci kritičnih odluka znatno teže definisati zbog nejasnoće i/ili složenosti same situacije. Za ove situacije je tipično da su efekti odgovora na nju nejasni, ili se kao takvi naknadno ispostavljaju. Naime, nije jasno da li preduzete mjere utiču na smirivanje krize.

Zajedničko svim krizama je nejasnoća toka događaja, neprovjerljivost ili otežana provjerljivost informacija, vremensko ograničenje odgovora, donošenje hitnih odluka i slično. Ono što treba naglasiti je da hitan odgovor, odnosno hitna odluka nije pouzdana, odnosno ne može se sa sigurnošću prihvatiti njena ispravnost. Ovo je ujedno i najveći rizik svake krizne situacije, a to je odluka za koju nismo sigurni da je ispravna. Svaka kriza je jedinstvena po svom nastanku, razvoju i nestanku. Različiti konteksti kriza čine da je njihovo poređenje skoro potpuno neprihvatljivo. Na primjer, da li je moguće porediti političke krize? Vrlo teško. Zajedničko svim političkim krizama je moguća pojava društvenih nemira, povećana stopa kriminaliteta, urušavanje ekonomije i niz drugih. Ali, je sam nastanak političke krize specifičan za svaku državu, i po svom nastanku, i po razvoju i po nestanku, a samim tim i odgovor na istu. Slično je i sa bilo kojim drugim primjerom. Kada je u pitanju sistem civilne zaštite i njegovo ponašanje u krizi, takođe je diskutabilno bilo kakvo poređenje. Ako znamo da država razvija i uspostavlja sistem civilne zaštite u skladu sa svojim potrebama, teško je takav sistem uporediti sa sistemom druge države koja razvija sistema civilne zaštite u skladu sa svojim procjenama i potrebama. Različiti načini organizovanja, upravljanja i donošenja odluka u kriznim situacijama, odnosno hijerarhija, su otežavajuća činjenica za bilo kakvo poređenje kriza. Mogu imati značaja kada je u pitanju izučavanje nečijih iskustava.

Savremenu definiciju krize daje Paul t'Hart, navodeći da je ona „neprijatan događaj, koji predstavlja izazov za donosiocima odluka, iskušava ih da postupaju u uslovima ugrožavanja, vremenske stiske i nespremnosti“. Ova definicija je značajna zbog toga što je primjenjiva na sve vrste kriza, bez obzira da li one proistekle iz prirodnih, društvenih ili tehničko-tehnoloških neželjenih događaja. Takođe, u definiciji se spominje i izazov donošenja odluka što svakako ima značaj u razvoju krize, bez obzira da li se radi o pozitivnom ili negativnom razvoju. Odluke donešene pod pritiskom su uvijek kritične, nezvjesnog ishoda i mogu krizu umjesto vođenja ka smirivanju, odvesti u nekom novom smjeru eskalacije.

Može se reći da pojmovna razgraničenja između vanrednog stanja, vanredne situacije i krize postoje i da su razumljiva, pored brojnih neslaganja oko značenja pojedinih termina. Osim terminoloških neslaganja, kod prevođenja značenja pojedinih riječi, posebno iz engleskog

²⁷⁵Kešetović,Ž., & Milašinović,S (2008). *Crisis management and similar concepts: Attempt of demarcation.* Bezbednost, Beograd, 50(1-2), 37-58.

jezika, neslaganja proizilaze i od načina odgovora na pojave koje dovode do vanrednog stanja ili vanredne situacije. Da li će neka situacija biti vanredna i da li zahtijeva vanredno stanje, odnosno da li prerasta u neki krizni proces nema jedinstvenog stajališta kod svih aktera. Naime, za nekoga je neka situacija prihvatljiva da se riješi kroz mjere vanredne situacije, dok je za nekoga to neprihvatljivo bez mjera vanrednog stanja. Koja mjera će biti primjenljiva zavisi od organizovanosti države u izvršavanju pripremnih aktivnosti, kao i od očekivanih posljedica.

Tako na primjer, izlivanje vode na obrađenu poljoprivrednu površinu za državu ne mora biti VS, a ni vanredno stanje, dok je za vlasnika zemljišta to vanredno stanje koje prerasta u krizu koja prijete da se završi katastrofom, uništenjem usijeva. Odgovor na VS se može proširiti mjerama vanrednog stanja, koje kao prvenstveno pravna mjera, trebaju mjerama VS dati značaj i opravdati primjenu mjera kod onoga na koga se odnose. Za krize se može reći da svoje tragove ima i u vanrednom stanju i u VS zbog prisustva neizvjesnosti da će se desiti nešto neželjeno, odnosno teško predvidivo.

2. PRAVNI OKVIR VANREDNIH SITUACIJA

Svaka VS, bez obzira na njeno porijeklo i posljedice, sa sobom donosi promjene u ustaljene djelatnosti pojedinaca, različitih organizacija, lokalne zajednice pa i društva u cjelini. Kako bi se u takvim situacijama izbjegla društvena neorganizovanost koja nesumnjivo vodi u anarhiju i neželjena događanja, postoji potreba da se ovakve situacije definišu kroz pravne akte. S obzirom da VS često imaju internacionalni karakter oblast VS regulisana je i na globalnom nivou.

Organizacija UN, krovna svjetska organizacija, donijela je veliki broj konvencija i rezolucija koje se odnose na različite vanredne situacije. Neke od konvencija UN jesu: Konvencija o upotrebi konvencionalnog naoružanja iz 1980, Međunarodna konvencija o suzbijanju terorističkih bombaških napada iz 1997, Međunarodna konvencija za suzbijanje finansiranja terorističkih aktivnosti iz 1999, Međunarodna konvencija za suzbijanje djela nuklearnog terorizma iz 2005. godine. Važan akt UN bila je i Rezolucija o proglašenju Međunarodne dekade za smanjenje posljedica elementarnih nepogoda. Cilj rezolucije bio je da se osigura da upravljanje rizicima i smanjenje posljedica katastrofa postanu sastavni dio zakonodavstva zemalja članica Ujedinjenih nacija. Rezultat ove rezolucije jeste stvaranje Međunarodne strategije za smanjenje posljedica katastrofa, programa koji su članice UN usvojile 2000. godine.²⁷⁶

²⁷⁶Štrbac, K. (2007). *Vanredne situacije*. Zbornik predavanja sa IX Škole reforme sektora bezbednosti. str. 137.

“Ujedinjene nacije su na osnovu iskustva stečenog u spasilačkim akcijama podstakle jačanje međunarodne saradnje u zaštiti i spasavanju u katastrofama. Na osnovu inicijative država članica UN, čije su se spasilačke ekipe uključivale u otklanjanje posljedica katastrofalnog zemljotresa koji je 1988. godine pogodio gusto naseljeno područje Armenije. Rezolucijom 46/182 od 19. decembra 1991. godine Generalna skupština UN uspostavila je načela jačanja saradnje u humanitarnoj pomoći u zaštiti i spasavanju od katastrofa, na osnovu koje je osnovan INSARAG”.²⁷⁷

Rezolucija 46/182²⁷⁸ UN definiše i osnovne ciljeve INSARAG koji se odnose na usvajanje standarda spasavanja u gradovima, razvijanje standarda u koordinaciji međunarodnih ekipa za potragu i spasavanje i jačanje međunarodnog odgovora kroz razvijanje tri međunarodne grupe za Afriku i Evropu, Aziju i Pacifik i za Sjevernu, Srednju i Južnu Ameriku.

Najznačajniji dokumenti EU koji sadrže odredbe vezane za vanredne situacije jesu smjernice Sevezo I i Sevezo II. Učestali akcidenti koji su se desili u drugoj polovini XX vijeka u engleskom Fliksborou 1974. i italijanskom Sevezu 1976. bile su podsticaj institucijama Evropske zajednice da usvoje odgovarajuće smjernice.

Smjernica Sevezo I (Seveso I Directive)²⁷⁹ usvojena je 1982. godine. Nakon katastrofe u indijskom Bopalu 1984. i švajcarskom Bazelu 1986. na smjernice Sevezo II ulagani su amandmani 1987²⁸⁰. i 1988²⁸¹. godine. Posljednja dopuna izvršena je 1991. godine i ticala se životne sredine²⁸². Savjet ministara EU usvojio je 1996. Smjernice Sevezo II (Seveso II Directive). Od 1999. sprovođenje smjernice postalo je obavezno za sve privredne subjekte, a vlasti zemalja članica postale su odgovorne za sprovođenje i primjenu odredaba Smjernice. Obe Smjernice su se odnosile na opasne materije. Prva se odnosila na skladištenje opasnih materija, dok je druga imala dvojak cilj. Prvi je bio sprečavanje havarija, a drugi njeno ograničavanje, ukoliko se desi. Prva prepravka Smjernica Sevezo II izvršena je u septembru 2003. godine, što je podržala i Evropska komisija. Do navedenih izmjena došlo je nakon nesreće u Baja Mareu²⁸³; Eskendeu²⁸⁴.

²⁷⁷Kešetović, Ž., Keković, Z. (2008) *Sistemi kriznog menadžmenta*. Fakultet za bezbjednost i zaštitu Banja Luka. str. 192-193.

²⁷⁸<https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/document/general-assembly-resolution-46-182>, vrijeme pristupa 25.12.2020.

²⁷⁹Izvorni naziv ove smjernice: Directive 82/501/EEC on the major-accident hazards of certain industrial activities (0) No L 230 of 5 August 1982.

²⁸⁰Directive 87/216/EEC of 19 March 1987 (O) No L8 of 28 March 1987.

²⁸¹Directive 88 /610/ EEC of 24 November 1988 (O) No L 336 of 7 December 1988.

²⁸²Directive 91 /962/ EEC of 23 December 1991(O) No L 377 of 31 December 1991.

²⁸³Dana 30. januara 2000., u rumunskom rudničkom gradu Baja Mareu voda zagađena cijanidom dospjela je u rijeku Tisu i izazvala ekološki katastrofu.

²⁸⁴Dana 13. maja 2000., u holandskom gradu Enskendeu došlo je do eksplozije u tvornici vatrometa, pri čemu je poginulo preko 20 ljudi, a 562 ih je ranjeno.

„Smjernica je ojačana u brojnim oblastima, uključujući informisanje javnosti, obuku za vanredne situacije i angažovanje podizvođača. Nove izmjene zahtijevaju od subjekata koji rade sa opasnim materijama da izrade mape rizika, na kojima će biti prikazana područja koja mogu biti zahvaćena havarijom, a od države članice se zahtijeva da Evropskoj komisiji dostave osnovne podatke o lokacijama na kojima se nalaze opasne materije.“²⁸⁵ Direktiva Sevezo I stavljena je van snage 1999. godine, a direktiva Sevezo II 2015. godine.

Bosna i Hercegovina, kao specifična zajednica dva entiteta i jednog distrikta oblast VS uređuje decentralizovano. Na nivou BiH usvojen je *Okvirni zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini*²⁸⁶. Zakonom se uređuje zaštita i spasavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH, bez definisanja VS, kao i postupanja po proglašenju vanredne situacije. Ključna nadležnost zakona je koordinacija subjekata CZ u Bosni i Hercegovini.

Vanredna situacija u RS definisana je članom 5. Zakona: „Vanredna situacija je situacija u kojoj su rizici i prijetnje ili posljedice katastrofa, vanrednih događaja i drugih opasnosti za stanovništvo, životnu sredinu i materijalna dobra takvog obima i intenziteta da njihov nastanak ili posljedice nije moguće spriječiti ili otkloniti redovnim djelovanjem nadležnih organa i službi, zbog čega je za njihovo ublažavanje i otklanjanje neophodno upotrijebiti posebne mjere, snage i sredstva uz pojačan režim aktivnosti“²⁸⁷. U slučaju VS, u zavisnosti od vrste i stepena opasnosti, angažuju se raspoloživa sredstva i materijalna dobra nesrećom pogođene jedinice lokalne samouprave. Ako sredstva i materijalna dobra nisu dovoljna, angažuju se sredstva i materijalna dobra i drugih jedinica lokalne samouprave na način i u skladu sa odredbama ugovora zaključenih između jedinica lokalne samouprave, shodno odredbama Uputstva o traženju, pružanju i prihvatanju pomoći i zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama²⁸⁸. Članom 39.²⁸⁹ regulisano je da se VS proglašava po saznanju o neposrednoj opasnosti od nastupanja vanredne situacije. Vanredna situacija može biti proglašena i nakon nastupanja, ako se ne posredna opasnost nije mogla predvidjeti ili ako zbog drugih okolnosti nije mogla biti proglašena odmah poslije saznanja za neposrednu opasnost od nastupanja vanredne situacije. Za dio područja ili područje opštine, odnosno grada, proglašava se VS, ako postoji neposredna opasnost da će zahvatiti ili je već zahvatila dio područja ili područje opštine, odnosno grada. Vanredna situacija za RS, odnosno dio teritorije RS proglašava se ako postoji

²⁸⁵Ćulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str.138.

²⁸⁶Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 50/08.

²⁸⁷Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12.

²⁸⁸Definisano u članu 10. stav 2, Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12.

²⁸⁹Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 121/12.

neposredna opasnost koja će zahvatiti ili je već zahvatila najmanje dvije opštine ili ako opština nema mogućnosti za adekvatno postupanje u vanrednoj situaciji.

Za aktivnosti koordinacije i rukovođenja prilikom zaštite i spasavanja u VS, Zakon²⁹⁰ je predvidio članom 40. formiranje operativno-stručnih tijela i štabova za vanredne situacije po sljedećem:

- a) za teritoriju RS - Republički štab za vanredne situacije,
- b) za područje grada - gradski štab za vanredne situacije;
- v) za područje opštine - opštinski štab za vanredne situacije.

Zakonom²⁹¹ je regulisano ko može donijeti Odluku o proglašenju vanredne situacije. U članu 41. kaže se da Odluku o proglašenju VS, na prijedlog nadležnog Štaba za VS donosi načelnik opštine za područje opštine, odnosno gradonačelnik za područje grada. Odluku o proglašenju VS za teritoriju Republike ili dio teritorije Republike, donosi Vlada na prijedlog Republičkog štaba za vanredne situacije.

Članom 45. Zakona²⁹² definisano je da štab za vanredne situacije obavlja sljedeće poslove:

- a) rukovodi i koordinira rad subjekata i snaga sistema zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama na sprovođenju utvrđenih zadataka,
- b) rukovodi i koordinira sprovođenje mjera i zadataka zaštite i spasavanja,
- v) razmatra i daje mišljenje na prijedlog Procjene ugroženosti i prijedlog Plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće,
- g) prati stanje i organizaciju zaštite i spasavanja i predlaže mjere za njihovo poboljšanje,
- d) naređuje upotrebu snaga za zaštitu i spasavanje, sredstava pomoći i drugih sredstava koja se koriste u vanrednim situacijama,
- đ) radi na redovnom informisanju i obavještanju stanovništva o rizicima, opasnostima i preduzetim mjerama,
- e) prati organizaciju, opremanja i obučavanja jedinica i timova za zaštitu i spasavanje, ovlašćenih, osposobljenih pravnih lica,
- ž) saraduje sa nadležnim organima zaštite i spasavanja susjednih država u vanrednim situacijama,
- z) procjenjuje ugroženost od nastanka vanredne situacije, i
- i) donosi prijedloge, zaključke i preporuke.

²⁹⁰Ibidem, član 40.

²⁹¹Ibidem, član 41.

²⁹²Ibidem, član 45.

Opštinski, odnosno gradski štab za vanredne situacije, pored poslova iz člana 45. ovog zakona, obavlja i sljedeće poslove:

- a) saraduje sa štabovima za VS susjednih jedinica lokalne samouprave,
- b) razmatra i predlaže donošenje odluke o organizaciji zaštite i spasavanja na području opštine, odnosno grada i
- v) angažuje osposobljena pravna lica i druge organizacije od značaja za opštinu, odnosno grad.

Republički štab za vanredne situacije, pored poslova iz člana 45. ovog Zakona, obavlja i sljedeće poslove:

- a) naređuje štabovima za VS preduzimanje mjera i aktivnosti za zaštitu i spasavanje,
- b) razmatra i daje mišljenje na Program za smanjenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,
- v) naređuje angažovanje i upotrebu snaga i sredstava zaštite i spasavanja sa područja neugroženih opština ili gradova napodručje ugroženih opština ili gradova,
- g) predlaže Vladi donošenje odluke o traženju, prihvatanju, odnosno pružanju pomoći susjednim i drugim državama, i
- d) angažuje osposobljena pravna lica i druge organizacije od značaja za Republiku²⁹³.

Tabela 6 prikazuje pregled proglašavanja vanredne situacije/vanrednog stanja u RS za period 2010-2020. godine. U posmatranom periodu vanredne situacije/stanja su bili posljedica obilnih padavina kiše i snijega. Teritorijalno su ugrožavale sve opštine u Republici Srpskoj.

²⁹³Ibidem, član 45.

Tabela 6. Pregled proglašavanja vanredne situacije/vanrednog stanja u RS za period 2010-2020. godine²⁹⁴

R.b.	Grad/Opština	Datum proglašenja vanredne situacije/stanja	Razlog	Napomena
1.	Foča	01.12.2010.	poplave	
2.	Novo Goražde	01.12.2010.	poplave	
3.	Višegrad	01.12.2010.	poplave	
4.	Han Pijesak	25.01.2012.	snijeg	
5.	Istočni Stari Grad	26.01.2010.	snijeg	
6.	Sokolac	26.01.2012.	snijeg	
7.	Čajniče	27.01.2012.	snijeg	
8.	Trnovo	03.02.2012.	snijeg	
9.	Istočna Ilidža	03.02.2012.	snijeg	
10.	Kalinovik	04.02.2012.	snijeg	
11.	Pale	04.02.2012.	snijeg	
12.	Novo Goražde	05.02.2012.	snijeg	
13.	Foča	05.02.2012.	snijeg	
14.	Rogatica	06.02.2012.	snijeg	
15.	Istočno Novo Sarajevo	03.02.2012.	snijeg	
16.	Han Pijesak	11.01.2019.	snijeg	
17.	Srebrenica	26.01.2012. 2012,2014	snijeg	Proglašavali su vanrednu odbranu od poplava.
18.	Šekovići	14.05.2012. 04.02.2012. 06.03.2015.	snijeg snijeg	Proglašavali su vanrednu odbranu od poplava.
19.	Trebinje	01.12.2010. 01.01.2011.	poplave poplave	
20.	Bileća	09.01.2010. 06.02.2012. 30.07.2012.	poplave snijeg suša	

²⁹⁴ Tabela formirana na osnovu dobijenih podataka od Republičke uprave Civilne zaštite Republike Srpske, 15.08.2021.

R.b.	Grad/Opština	Datum proglašenja vanredne situacije/stanja	Razlog	Napomena
21.	Nevesinje	04.12.2010. 04.02.2012. 15.09.2016.	poplava snijeg zarazna bolest stoke „Plavi jezik“	
22.	Berkovići	04.02.2012.	snijeg	
23.	Istočni Mostar	04.02.2012.	snijeg	
24.	Banja Luka	16.05.2014. 06.08.2014. 13.05.2019.	poplave poplave poplave	
25.	Prijedor	16.05.2014. 14.05.2014.	poplave poplave	
26.	Kneževo	11.12.2017.	olujni vjetar	
27.	Kupres	februar 2012	snijeg	
28.	Kostajnica	05.08.2014. 13.03.2018. 16.05.2019.	poplave poplave poplave	
29.	Prnjavor	22.06.2014. 04.05.2014. 15.05.2014.	poplave poplave poplave	
30.	Novi Grad	17.05.2014. 13.05.2014. 16.05.2019. 28.03.2020.	poplave poplave poplave korona virus	
31.	Jezero	2014. godine	poplave	
32.	Kozarska Dubica	12.05.2014. 22.03.2018.	poplave poplave	
33.	Krupa na Uni	07.02.2015. 15.10.2015. 12.12.2017.	snijeg snijeg poplave	

R.b.	Grad/Opština	Datum proglašenja vanredne situacije/stanja	Razlog	Napomena
34.	Laktaši	16.05.2014. 14.05.2019.	poplave poplave	
35.	Čelinac	22.06.2010. 15.05.2014. 07.08.2014. 13.05.2019. 16.03.2020.	poplave poplave poplave poplave korona virus	
36.	Srbac	16.05.2014. 08.08.2014. 07.07.2019.	poplave olujno nevirijeme poplave	
37.	Kotor Varoš	22.06.2010. 09.02.2012. 14.05.2014. 18.11.2015. 15.05.2019.	poplave snijeg poplave požari poplave	
38.	Istočni Drvar	07.02.2012.	snijeg	
39.	Oštra Luka	16.05.2014.	poplave	
40.	Petrovac-Drinić	Avgust 2011. 21.08.2018.	suša snijeg	
41.	Gradiška	15.03.2018. mart 2020	poplave korona virus	
42.	Bijeljina	2010, 2014		Proglašavali su vanrednu odbranu od poplava.
43.	Bratunac	2010,2012,2014		Proglašavali su vanrednu odbranu od poplava.

R.b.	Grad/Opština	Datum proglašenja vanredne situacije/stanja	Razlog	Napomena
44.	Vlasenica	11.12.2017.	olujni vjetar	
45.	Zvornik	2010, 2014		Proglašavali su vanrednu odbranu od poplava.
46.	Lopare	2014		Proglašavali su vanrednu odbranu od poplava.
47.	Ugljevik	2014		Proglašavali su vanrednu odbranu od poplava.
48.	Doboj	15.05.2014.	poplave	
49.	Modriča	15.05.2014. 23.05.2017.	poplave poplave	
50.	Šamac	15.05.2014.	poplave	
51.	Derventa	01.06.2010.	poplave	
52.	Vukosavlje	01.06.2010. 15.05.2014.	poplave poplave	
53.	Petrovo	15.05.2014. 12.12.2017. 07.05.2018. 16.07.2018.	poplave i klizišta olujni vjetar poplave poplave	
54.	Brod	31.05.2010. 08.03.2017.	obilne padavine i porast vodostaja obilne padavine i porast vodostaja	

R.b.	Grad/Opština	Datum proglašenja vanredne situacije/stanja	Razlog	Napomena
55.	Teslić	21.06.2010. 15.05.2014. 13.05.2019.	poplave poplave i klizišta poplave	
56.	Pelagićevo	15.05.2014.	poplave	
57.	Donji Žabar	2014.	poplave	

Na teritoriji cijele RS VS je proglašena 17.05.2014. a ukinuta 26.05.2014. godine. Vanredna situacija, izazvana pandemijom virusa Korona, proglašena je za teritoriju RS 16.03.2020. Vanredno stanje u RS je proglašeno 03.04.2020. a ukinuto je 21.05.2020. godine. Iz raspoloživih podataka je vidljivo da Korona virus na opštine nije uticao u smislu proglašenja vanredne situacije/stanja. Takvu situaciju smo imali samo u jednoj opštini. Ostale opštine su smatrale da treba pratiti samo stavove Republičkog štaba za vanredne situacije i njegove odluke sprovoditi na teritoriji opštine. Ovo nije ispravno iz razloga što sve opštine nisu jednako ugrožene Korona virusom, niti imaju iste kapacitete za odgovor na novonastalu situaciju, a što se prvenstveno odnosi na kapacitete zdravstvenih ustanova.

3. PROCJENA UGROŽENOSTI REPUBLIKE SRPSKE OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

Republička uprava CZ RS sve do 2010. godine i prvih obimnijih poplava u RS nije ozbiljno razmišljala o potrebi istraživanja i usvajanja dokumenta koji bi se odnosio na Procjenu ugroženosti RS od elementarnih nepogoda. Od 2010. pa do 2013. godine pažljivo se proučavala i pratila teorija i praksa procjene ugroženosti, a prije svega evropskih zemalja, kako u domenu sistemskih rješenja u oblasti zaštite i spasavanja/civilne zaštite, tako i u segmentu planiranja.

Usvajanjem metodologije izrade procjene planiralo se prevazići stanje nastalo nefunkcionisanjem postojećeg sistema civilne zaštite. Postojeći sistem se oslanjao na rješenja koja su vrijedila u državi Jugoslaviji, a koja su poslije raspada države i ratova na ovim prostorima bila prevaziđena, odnosno nisu bila kompatibilna sa savremenom teorijom i praksom. Zahvaljujući međunarodnoj saradnji u oblasti CZ, Uprava je uspostavila kvalitetnu saradnju sa stručnjacima Agencije za upravljanje vanrednim situacijama Kraljevine Danske i

upoznala se sa njihovim načinom primjene „riziko-baziranog dimenzioniranja“. Nakon upoznavanja i usvajanja ove metode zaključeno je da je ista dobro rješenje i primjenljiva u našem društvenom sistemu.

Članom 145. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama (u daljem tekstu: Zakon), utvrđeno je da su identifikacija, procjena i praćenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće, smanjenje rizika i druga pitanja kojima se tretira problem rizika, jedna od strateških oblasti Programa zaštite i spasavanja Republike Srpske. Time je čitavom aspektu rizika dat nedvosmislen značaj, kao i samoj funkciji planiranja. Član 147. Zakona utvrdio je da Plan zaštite od elementarne nepogode i druge nesreće RS (u daljem tekstu: Plan zaštite i spasavanja) sadrži:

- a) Procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće,
- b) Planiranje preventivnog djelovanja,
- v) Planiranje pripravnosti,
- g) Planiranje mobilizacije,
- d) Planiranje hitnog odgovora.

Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće (u daljem tekstu: Procjena ugroženosti) je polazni i temeljni dokument Plana zaštite i spasavanja. Uredba o sadržaju i načinu izrade Plana zaštite od elementarne nepogode i druge nesreće razradila je metodološki pristup i način izrade dokumenata Plana zaštite i spasavanja.

“Metodološki pristup koji odražava suštinu našeg „pogleda na rizik“, odnosno način tretiranja samog rizika, može se najkraće definisati kao „riziko-bazirano dimenzioniranje“. Riziko-bazirano dimenzioniranje je u stvari prilagođavanje zakonske legislative, planova, procedura i druge dokumentacije, spasilačkih i hitnih službi, preventivnih i interventnih kapaciteta i svega drugog što je od neposrednog značaja za zaštitu i spasavanje/civilnu zaštitu, identifikovanim rizicima”.²⁹⁵

Riziko-bazirano dimenzioniranje je proces koji se sastoji od pet međusobno zavisnih i uslovljenih faza, i to:

- a) prva faza-identifikacija rizika,
- b) druga faza-analiza rizika,
- v) treća faza-prijedlog za nivo mjera i aktivnosti,
- g) četvrta faza-donošenje odluke po prijedlogu za nivo mjera i aktivnosti,
- d) peta faza-sprovođenje odluke.

²⁹⁵Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće. Istočno Sarajevo, 2013. <https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/purs.pdf>, vrijeme pristupa 26.12.2020. str.5.

U dvije godine, (2012 i 2013), koliko je trajala izrada ovog dokumenta, održane su tri planske konferencije, koje su uglavnom pratile tri faze na koje je podijeljen čitav proces. U prvoj fazi trebalo je prikupiti relevantnu domaću pravnu regulativu i međunarodne akte koji tretiraju pojedine oblasti kao i statističke podatke i istorijsku sliku rizika. U drugoj fazi izvršena je identifikacija i analiza rizika, a u trećoj je, na osnovu prethodne analize, utvrđen prijedlog za nivo mjera i aktivnosti za unapređenje stanja. Rad na planskim konferencijama odvijao se tako da članovi radne grupe iznesu ono što su uradili do tada, probleme koje su imali kao i prijedloge za njihovo rješavanje, te da se upoznaju sa predstojećim zadacima, te načinom i dinamikom njihove realizacije. Rad članova radne grupe odvijao se između planskih konferencija u njihovim matičnim institucijama. Ministarstvo unutrašnjih poslova - Republička uprava civilne zaštite, kao strateški nivo u oblasti zaštite i spasavanja/civilne zaštite u RS, planirali su i vodili ovaj proces.

Proces izrade Procjene ugroženosti pratili su i određeni problemi koji su uticali na planiranje rokova u izradi Procjene. Jedan od većih problema bio je nerazumijevanje osnovnog metodološkog pristupa izradi Procjene od strane jednog broja članova radne grupe. Ovo se može pripisati nespремnosti prihvatanja novog modela, odnosno nečeg novog što ranije nikada na ovim prostorima nije korišćeno. Tokom izrade procjene dolazilo je do čestog kašnjenja u realizaciji obaveza pojedinih resora. Ovo se često pravdalo nedostatkom kadrova i pogrešnim definisanjem prioriteta. Takođe, neki resori su smatrali da nema potrebe da učestvuju u poslovima realizacije Procjene, smatrajući da se to "njih ne tiče" i da je to obaveza "nekog drugog". Sve ovo pokazuje koliko je elementarno nepoznavanje značaja SCZ od strane pojedinih subjekata vlasti. Iz navedenog je sasvim jasno zbog čega je kasnila izrada Procjene, njena revizija, kao i kasnija primjena na različitim nivoima.

Pored obilja informacija i statističkih podataka, koje čak i površnom posmatraču pruža ovaj dokument, ipak postoje određeni nedostaci, koji se mogu svrstati u domen objektivnog. Naime, u određenim segmentima nije bilo moguće prikazati istorijsku sliku rizika za povratni period definisan Uredbom, niti dati neke statističke podatke zbog nepostojanja kontinuiteta u praćenju određenih događaja, pojava i slično (raspad Jugoslavije, ratne okolnosti, nepostojanje jedinstvenih kriterijuma u vođenju baza podataka nakon rata i drugo).²⁹⁶ Manjkavost prikupljenih dokumenata je u nedostatku analize i sistematizacije podataka koji proističu iz popisa stanovništva. Nedostatak ovih i nekih drugih podataka nisu opredjeljujuće uticali na kvalitet izrade Procjene.

²⁹⁶ Ibidem, str.6.

“Strukturu Procjene ugroženosti možemo uslovno prikazati kroz tri povezana dijela. U prvom dijelu, dati su opšti podaci i informacije o određenim temama, statistički pregledi, presjek trenutnog stanja i perspektive razvoja. Dati su opšti pokazatelji o položaju i karakteristikama teritorije RS, stanovništvu, opšte informacije o kulturnim dobrima, karakteristikama reljefa, geografsko-pedološkim i hidro-geološkim karakteristikama tla, klizištima, odronima i zemljotresima, klimi, režimu padavina i temperaturi, hidrografskoj mreži i podzemnim vodama, šumama i šumskom zemljištu, nacionalnim parkovima i parkovima prirode, poljoprivredi i poljoprivrednom zemljištu, hemijskim, mikrobiološkim i fizičkim opasnostima u hrani koja je namijenjena za ishranu ljudi, zdravstvenom i veterinarskom sektoru, privrednoj razvijenosti i osnovnim industrijskim granama, energetici, rudarstvu, industrijskim nesrećama, saobraćaju i infrastrukturi, vrsti i kategorijama radioloških i nuklearnih rizika, neeksplozivnim ubojnim sredstvima i minama, nezakonitoj gradnji, smještajnim kapacitetima, javnim kuhinjama i upravljanju otpadom. Na kraju prvog dijela, date su opšte informacije o sistemu zaštite i spasavanja/CZ u Republici Srpskoj”.²⁹⁷

Na početku drugog dijela, prikazane su liste identifikovanih reprezentativnih rizika i scenarija, izrađenih za svaki od navedenih rizika, a koji su značajni za nivo Republike Srpske. Za svaki reprezentativni rizik, odnosno scenarij, data je lista ciljnih/rizičnih grupa po obimu/nivou procijenjenog rizika, uz konstataciju o prekograničnom efektu.

U nastavku drugog dijela opisani su kroz analizu reprezentativni scenariji za: ugrožavanje pokretnog i nepokretnog kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa, klizišta, zemljotres, ekstremne meteorološke pojave, poplave, bolesti šuma i požari otvorenog prostora, nesreće sa uticajem na poljoprivredu, ugrožavanje higijensko-epidemiološke ispravnosti u hrani i vodi za piće, zarazne bolesti, spremnost zdravstvenog sektora za odgovor na VS, spremnost veterinarskog sektora za odgovor na vanredne situacije, požari u poslovnoj zoni, nesreće na energetskim postrojenjima, industrijske nesreće sa emisijom opasnih materija i nesreće u rudnicima, nesreća u putnom, željezničkom, vodnom i vazduhoplovnom saobraćaju, prekid u funkcionisanju telekomunikacija, radiološke/nuklearne nesreće, nesreće sa uticajem na turizam i spremnost vatrogasnih jedinica za posebno zahtjevne intervencije.

U trećem dijelu su predstavljeni rezultati analize reprezentativnih scenarija i prijedloga za nivo mjera i aktivnosti, čija je svrha otklanjanje identifikovanih slabosti i nedostataka, te unapređenje stanja u oblastima: ugrožavanje pokretnog i nepokretnog kulturno - istorijskog i prirodnog nasljeđa, klizišta, zemljotres, ekstremne meteorološke pojave, poplave, bolesti šuma i požari otvorenog prostora, nesreće sa uticajem na poljoprivredu, ugrožavanje higijensko -

²⁹⁷ Ibidem, str.6.

epidemiološke ispravnosti hrane i vode za piće, zarazne bolesti, spremnost zdravstvenog sektora za odgovor na vanredne situacije, spremnost veterinarskog sektora za odgovor na vanredne situacije, požari u poslovnoj zoni, industrijske nesreće sa emisijom opasnih materija i nesreće u rudnicima, nesreće u putnom, željezničkom, vodnom i vazdušnom saobraćaju, prekid u funkcionisanju telekomunikacija, radiološke/nuklearne nesreće, nesreće sa uticajem na turizam, spremnost vatrogasnih jedinica za posebno zahtjevne intervencije i sistem zaštite i spasavanja/CZ u Republici Srpskoj.

“Na kraju su dati pregledi zakona, podzakonskih akata, međunarodne legislative i drugih značajnih dokumenata, koji su većim dijelom korišćeni prilikom izrade Procjene ugroženosti i koji su relevantni za upotrebu ovog dokumenta. Ovo je dokument koji je namijenjen svima, mada prvenstveno onima koji se bave pitanjima i problemima od značaja za zaštitu i spasavanje/civilnu zaštitu. Dokument je, dakle, namijenjen stručnoj, ali i javnosti uopšte, kako u RS, tako i BiH, te bližem i daljem okruženju. Procjena ugroženosti sadrži informativne i analitičke podatke iz mnogih oblasti, odnosno resora, koji mogu zadovoljiti najrazličitija interesovanja, ods stručnih do laičkih. Takođe, treba naglasiti da su rezultati do kojih se došlo putem analize rizika zasnovani na kvalitativnoj i kvantitativnoj analizi, što dodatno ukazuje na njihovu vjerodostojnost i sveobuhvatnost. Procjena ugroženosti podliježe ažuriranju, kako tekućem, svakodnevnom, tako i redovnom, periodičnom, koje je sveobuhvatnije i koje se vrši, u principu, jednom u 3 do 5 godina, zavisno od promjene okolnosti ili ključnih elemenata koji su bitni za njenu vjerodostojnost.”²⁹⁸

Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće u dosta opština RS nije urađena, tako da ni *Plan zaštite od elementarne nepogode i druge nesreće* u dosta opština nije završen. Opštine koje su imale urađenu Procjenu ugroženosti istu nisu ažurirale u određenom vremenskom periodu. *Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće*, koja je urađena za teritoriju RS 2013. godine još uvijek (2021.godina) nije ažurirana.²⁹⁹ Bez obzira što Procjena nije u potpunosti implementirana ona predstavlja veliki korak savremenog organizovanja SCZ u Republici Srpskoj. Sve procjene, kao i zdravorazumska razmišljanja upućuju na zaključak da je najveći rizik po stanovništvo i druge vrijednosti poplava, zemljotres i požar.

Poplave

²⁹⁸Ibidem, str.7.

²⁹⁹Odlukom o izmjeni (EU) 2019/420 od zemalja EU zahtijeva se: dodatno razvijanje procjene sposobnosti upravljanja rizicima na nacionalnoj ili odgovarajućem podnacionalnom nivou; da svake tri godine podnose Evropskoj komisiji sažetak relevantnih elemenata procjena s naglaskom na ključnim rizicima; da učestvuju, na dobrovoljnoj osnovi, u stručnim provjerama procjene sposobnosti upravljanja rizicima.

Poplave su danas najčešće prirodne vanredne situacije. Razlozi za to su višestruki. Prvi se odnosi na konfiguraciju terena i rasprostranjenost riječnih tokova, a drugi na privlačnost za gradnju i formiranje ljudske zajednice. Sigurno da i klimatske promjene imaju značaj na nastanak poplava. Prema Direktivi 2008/16 EC³⁰⁰ “ poplava je privremena pokrivenost vodom zemljišta koje obično nije prekriveno vodom. To uključuje poplave koje uzrokuju rijeke, planinski potoci, bujični vodotoci, kao i poplave uzrokovane morem na priobalnim područjima”.

Danas se smatra da su učestale poplave najčešće posljedica klimatskih promjena, urbanizacije, kao i drugih faktora antropogene prirode. Posljedice poplava se najčešće ispoljavaju kroz velike materijane štete, kao i kroz sve veći broj ljudskih žrtava. Učestalost vanrednih situacija prouzrokovanih poplavama pred SCZ postavlja poseban izazov. Izazov se u prvom odnosi na preventivne djelatnosti u pripremi stanovništva na poplave, kao i razvoj jedinica CZ koje bi bile specijalizovane za djelovanje u uslovima ovih vanrednih situacija.

Poplave se prema različitim kriterijima mogu podijeliti, ali uopšteno možemo reći da postoji pet glavnih tipova poplava:

1. Nizinske poplave-koje nastaju usljed razlike u brzini dotoka velikih voda i (premalog) kapaciteta riječnog korita za odvodnju u nizinskom toku većih rijeka. Voda se razlijeva po nizini i uslijed smanjene transportne sposobnosti te odlaganja naplavina.
2. Poplave krških polja-koje nastaju zbog viška vode iznad kapaciteta krških sistema podzemnih voda. Te vrste poplava nastupaju redovno, češće u ljetnim intervalima, i polako. Voda stoji nekoliko dana ili tjedana te nakon toga polako iscuri kroz krški podzemni sustav.
3. Bujične poplave-kratkotrajne i iznimno jake, kao posljedica kratkotrajnih oborina, ali velikog intenziteta, koje su u Sloveniji najčešće tijekom ljetnih oluja i jesenskih kiša. Pojavljuju se u planinskim područjima, brdima i brežuljcima na bujičnim vodotocima, zbog pojačanog transporta naplavina i sedimenata, što dovodi do erozije korita, a može dovesti i do proboja i formiranja velikih poplavnih valova. U Sloveniji je približno 237.000 ha zemljišta (12 % ukupnog slovenskog teritorija), koja su na područjima bujičnih poplava, jedna trećina (27.000 km²) vodotoka je bujičnog karaktera.

³⁰⁰ Directive 2007/60/ EC of the European Parliament and of the Council on the assessment and management of flood risks (Direktiva 2007/60/EZ Evropskog parlamenta i vijeća od 27.oktobra 2007. o procjeni i upravljanju rizicima od polava.

4. Poplave mora-nastaju u kombinaciji visoke plime, niskog zračnog tlaka i vjetra u smjeru od kopnu, kad se razina mora digna iznad visine uobičajene visoke plime.
5. Urbane poplave-rezultat su ljudskih zahvata na tom području i najčešće se javljaju kod kratkotrajnih i intenzivnih oborina, kada zbog brzog dotoka s krovova i asfaltnih površina površinsko otjecanje premašuje drenažni kapacitet kanalizacijskog sustava.³⁰¹

Prema ovim kriterijumima najveća opasnost u RS je od nizinskih, bujičnih i urbanih poplava. U posljednjih deset godina u 61 slučaju je proglašena vanredna situacija zbog poplava. Mjere su obuhvatale teritoriju jedne ili više opština. Najveće materijalne štete su zabilježene uz desnu obalu rijeke Une i Save. Štete su bile izražene na poljoprivrednim objektima, privatnim objektima i objektima infrastrukture.

Kišne padavine i otapanje snijega na planinama koje gravitiraju najvećim rijekama u RS, najčešći su uzročnici poplava u slivovima rijeka Une, Sane, Vrbasa, Bosne i Drine. Djelovanjem čovjeka, u neposrednoj blizini većih rijeka stvaraju se preduslovi za nastanak poplava. Ti uticaji se najčešće ispoljavaju kroz neodržavanje kanalskih sistema kojima se reguliše vodostaj na pojedinim kritičnim tačkama. Ti kanali su najčešće zarasli visokim i niskim rastinjem ili su nerijetko mjesto nastanka divljih deponija. Nije rijedak slučaj da lokalno stanovništvo smanjuje visinu nasipa kako bi lakše prolazilo poljoprivrednom mehanizacijom i slično. Antropogeni uticaj prisutan je i kod izgradnje minihidroelektrana koje su često izgrađene bez kvalitetne dokumentacije koja bi se bavila uticajem brane na moguće poplave. Ogoļjavanje terena na samim obalama rijeka ne rijetko dovodi do klizišta koja završavaju u koritu rijeke. Česti su radovi na obalama rijeka kako bi se gradili objekti različite namjene i slično. Sve su ovo aktivnosti koje sužavaju korito rijeke, a samim tim smanjuju brzinu i protok vodene mase.

Stefanović i drugi³⁰², prave jasnu distinkciju između poplava nastalih izlivanjem riječnih voda iz korita u ravničarskim predjelima i bujičnih poplava. Osnovna razlika se odnosi na visinu i brzinu vode. Ovo je važno sa stanovišta blagovremene evakuacije stanovništva i drugih dobara. U RS, sve veću štetu prave upravno bujične poplave, koje u ranijim godinama nisu bile tako izražene. Posljedice su sve značajnije na privrednim i stambenim objektima. Preliminarna istraživanja, najčešće volontera, pokazuju da su materijalne štete posljedica neplanske i nestručne gradnje u neposrednoj blizini vodotoka, koji laku mogu prerasti u bujične potoke. Uređenjem terena oko ovih vodotoka koji imaju za cilj izgradnju vikendica, sportskih

³⁰¹ Prekograničnom saradnjom do manjih poplavnih rizika <https://frisco-project.eu/hr/o-projektu-hr/o-poplavama/>, vrijeme pristupa 08.10.2020.

³⁰² Stefanović, M., Gavrilović, Z., Bajčetić, R. (2014) *Lokalna zajednica i problematika bujičnih poplava*. Priručnik za lokalnu zajednicu i organizacije civilnog društva. OEBS Misija u Srbiji. <https://www.osce.org/files/f/documents/4/0/148311.pdf>, vrijeme pristupa 22.10.2020.

terena, uređenih izletišta, presjecaju se putevi kojima se inače i kreću bujice, odnosno materijalna šteta je neizbježna. Planskom izgradnjom ovakvih objekata, koja podrazumijeva saglasnost i struke i nauke, smanjiće se materijalne štete, kao i moguće ljudske žrtve.

Zemljotres

“Zemljotres (potres, trus) nastaje prilikom pomjeranja tektonskih ploča, kretanja Zemljine kore ili pojave udara, a kao posljedica se javlja podrhtavanje Zemljine kore usljed oslobađanja velike energije.”³⁰³ “Prema načinu nastanka, razlikujemo dvije osnovne vrste zemljotresa: prirodne i vještačke”³⁰⁴. Prirodni se dalje mogu podijeliti na tektonske, vulkanske i urvinske ili prolomne. Vještačke zemljotrese izaziva čovjek, svojom svakodnevnom djelatnošću. Najčešće su izazvani eksploatacijom nafte, vode, ruda i nuklearnih proba.

Prema Đorđeviću³⁰⁵ “tektonski zemljotresi spadaju u najjače i najmnogobrojnije i oko 90-95% svih potresa na zemlji pripadaju ovoj vrsti. Uzroci nastanka ovih zemljotresa su oslobađanje seizmičke energije u Zemljinoj kori. Najčešća podjela ovih zemljotresa je po dubini njihovog nastanka (plitki od 0-70 km dubine, normalni od 70-120 km, srednje duboki od 120-300 km i duboka žarišta na 700 km ispod površine Zemlje).”

“Razorna moć, odnosno učinak nekog potresa na površini može se odrediti na osnovu skale koju je predložio talijanski vulkanolog Đuzepe Merkali (1850-1914), a kasnije su je dopunili Kankani i Ziberg. Ova skala se zove Merkalijeva skala. Ona mjeri učinak potresa na površini i više se bazira na posmatranju nego na mjerenju. Merkalijeva skala ima dvanaest stepeni i obilježava se rimskim brojevima od I do XII. Potresi se obično mjere u odnosu na njihovu jačinu i za to se koristi Rihterova skala, po kojoj se mjeri količina oslobođene energije u žarištu potresa. Jedinica ove skale je magnituda. Ova skala ima 9 stepeni. Potrese ispod 3 stepena ljudi ne mogu osjetiti, dok oni iznad 6 stepeni izazivaju oštećenja. Mali broj potresa dostigne 9 stepeni.”³⁰⁶

Planom aktivnosti u pripremi i sprovođenju mjera zaštite i spasavanja od zemljotresa u RS za period 2020-2023. godine reguliše se način djelovanja vladinog i nevladinog sektora u pripremama za odgovor na zemljotres ³⁰⁷. Ovaj plan jasno definiše sve aktivnosti koje se sprovode na državnom, područnom i lokalnom nivou u slučaju zemljotresa. Ono što nije jasno definisano planom, jeste pružanje konkretne pomoći stanovništvu pogođenom zemljotresom. U

³⁰³Savić, A. (2019). *Proaktivne mere zaštite od zemljotresa*. Zbornik radova Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu, 34(08), 1470-1473.

³⁰⁴Tomić, D., Šaljić, E., Milićević, M. (2018). *Seizmološki hazardi i mogućnost odgovora - studija slučaja humanitarna katastrofa u Nepalu*. Vojno delo, 70(7), 65-79.

³⁰⁵Đorđević, M. (2018). *Zemljotresi u 21. veku*. Vojno delo, 70(2), 253-259.

³⁰⁶Čulibrk, Ž. (2015). *Upravljanje vanrednim situacijama*, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka. str. 41.

³⁰⁷Plan aktivnosti u pripremi i sprovođenju mjera zaštite i spasavanja od zemljotresa u Republici Srpskoj za period 2020-2023. godine „Službeni glasnik RS“ br:14/20.

prvom redu se misli na dostavu hrane, vode, pića, garderobe. Ovo iz razloga što u RS ne postoje robne rezerve, a nije definisano ko je nadležan za pripremu i čuvanje ovih sredstava. Druga nepoznanica jeste efikasnost i funkcionalnost usvojenog plana. Naime, nikada nije izvršeno bilo kakvo testiranje plana kako bi se stekao uvid u njegovu valjanost.

Požar

Prisutne su razne definicije požara, pa se njihovom analizom može konstatovati da se požar najčešće određuje kao nekontrolisano sagorijevanje materije. Požar ustvari predstavlja “izazivanje vatre koja se može proširiti i na druge predmete i okolinu, što je u zavisnosti od prisutnih uslova pogodnih za požar u svakoj konkretnoj situaciji.”³⁰⁸ “Opasnost od požara je stalno prisutna opasnost koja može dovesti do nesreće. To se može dogoditi u objektima u kojima žive i rade ljudi, pomoćnim objektima, magacinima, prilikom transporta ljudi i roba, šumi itd.”³⁰⁹ “Uzroci požara mogu biti raznovrsni, ali se mogu podijeliti na one koji su nastali bez uticaja čovjeka i na one koje je čovjek prouzrokovao. Uzroci koji su nastali van ljudske djelatnosti nazivaju se prirodni uzroci, a uzroci koje je čovjek prouzrokovao mogu se podijeliti na nehatne uzroke (slučajne) i umišljajne uzroke (namjerne).”³¹⁰

U RS, se indeks opasnosti od požara ne proračunava niti objavljuje u vidu egzaktnih tabela sa upozorenjima, odnosno ne postoje jasno mapirana područja visokog rizika od nastanka požara. Požari u RS su intenzivni u dva vremenska perioda, proljeće i ljeto. Većina proljetnih požara nastaje kao posljedica destruktivnog antropološkog djelovanja. Krčenjem poljoprivrednih površina od korova i njihovim spaljivanjem dolazi do nekontrolisanog širenja požara koji za posledicu ima nastanak većih materijalnih šteta, naročito na šumskim kompleksima. Ljetnji požari su u posljednje vrijeme naročito aktivni na području Hercegovine. Dugotrajne suše u kombinaciji sa visokim temperaturama i nepažnjom čovjeka su najčešći uzročnik požara u hercegovačkom području. Ovi požari često ugrožavaju i uništavaju izdvojene poljoprivredne i stambene objekte, a nerijetko ugrožavaju turističke destinacije kao i putnu i elektro infrastrukturu. Karakteristika terena na kojima se ovi požari javljaju je izrazita nepristupačnost i nemogućnost gašenja požara sa zemlje. Republika Srpska razvija vatrogasne jedinice koje bi bile u mogućnosti da pravovremeno odgovore na bilo koji požar. Otežavajuću okolnost razvoju ovih jedinica predstavlja slaba zainteresovanost građana da se uključe u protivpožarne aktivnosti, kao i neprepoznatljiva preventivna aktivnost koja bi uticala na smanjenje uslova za nastanak požara.

³⁰⁸Bošković, M., Jovičić, D. (2002). *Kriminalistika-metodika*. Viša škola unutrašnjih poslova, Banja Luka.

³⁰⁹Tadić, M. (2013). *Zaštita i spašavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine*.Princtom, Tuzla.

³¹⁰Bošković, M., Jovičić, D. (2002). *Kriminalistika-metodika*. Viša škola unutrašnjih poslova, Banja Luka.

VI POGLAVLJE

PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA

1. ANALIZA AKTUELNOG STANJA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Civilna zaštita RS je sastavni dio sistema zaštite i spasavanja RS, čija je organizacija i djelatnost definisana Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama³¹¹ i Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama³¹². Sistem CZ RS organizovan je na entitetskom nivou, područnom nivou i gradskom/opštinskom nivou. Vlada RS svoju ulogu vrhovnog autoriteta, po pitanjima CZ, ostvaruje preko RUCZ, a što je vidljivo u prilogu 1.

1.1. Analiza postojeće organizacione strukture sistema civilne zaštite Republike Srpske - struktura, sistemi, podsistemi i elementi sa stanovišta civilne zaštite

Organizacija i djelatnost CZ u sistemu zaštite i spasavanja obuhvata ličnu, uzajamnu i kolektivnu zaštitu, mjere i zadatke, koordinaciju i rukovođenje, štabove za VS, povjerenike zaštite i spasavanja, jedinice i timove CZ, jedinice i timove za zaštitu i spasavanje, sistem osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja, ovlašćena i osposobljena pravna lica, humanitarne i druge organizacije opremljene i osposobljene za zaštitu i spasavanje, aktivnosti koje se odnose na popunu, materijalno opremanje, obučavanje, osposobljavanje, mobilizaciju i aktiviranje zaštite i spasavanja.

³¹¹ Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 121/12)

³¹² Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 46/17)

Subjekti CZ u sistemu zaštite i spasavanja u RS pripremaju i sprovode mjere zaštite i spasavanja, a to su: preventivne mjere, mjere zaštite u slučaju neposredne opasnosti od elementarne nepogode i druge nesreće, mjere zaštite kada nastupe elementarne nepogode i druge nesreće i mjere ublažavanja i otklanjanja neposrednih posljedica elementarne nepogode i druge nesreće.

Funkcionalni i institucionalni elementi organizacije CZ su: lična i uzajamna zaštita građana, mjere zaštite i spasavanja, jedinice CZ, štabovi za vanredne situacije i povjerenici CZ, službe osmatranja, uzbunjivanja i obavještanja. Elementi organizacije su definisani u Zakonu. Razrada svih elemenata organizacije je data u podzakonskim aktima koje je izradila RUCZ Republike Srpske.

Analizom dostupnih izvora da se zaključiti da na nivou RS postoji pravno definisan sistem CZ sa svojim podsistemima: RUCZ, koja predstavlja sistem na svom nivou, a koji je izgrađen od pet regionalnih podsistema. Opštine/gradovi su samostalni u organizovanju, planiranju i upravljanju SCZ preko opštinskih/gradskih odjeljenja. Nije moguće zaključiti da li je sistem kao takav prihvatljiv za RS iz razloga što ne postoje podaci koji bi imali značaja za dalju analizu. Može se zaključiti, na temelju ličnog iskustva i iskustva zaposlenih u sistemu CZ, da je samostalnost opština/gradova u poslovima CZ značajna prepreka jedinstvenom planiranju, organizovanju i upravljanju sistemom CZ, posebno u VS/stanjima.

1.2. Analiza postojeće organizacione strukture sistema civilne zaštite - Republička uprave Civilne zaštite Republike Srpske

Na osnovu raspoložive dokumentacije u štampanoj i elektronskoj formi, zvanične veb stranice RUCZ, se vidi da RUCZ RS obavlja:³¹³

- upravne i ostale stručne poslove koji se odnose na praćenje, usklađivanje i sprovođenje utvrđene politike i smjernica i obezbjeđenje izvršenja zakona i drugih propisa u oblasti CZ;
- izradu programskih i planskih dokumenata RS;
- prikupljanje podataka o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do prirodne i druge nesreće po ljude, materijalna dobra i životnu sredinu;
- osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje;
- organizovanje, pripremu i obučavanje službe CZ u skladu sa programima i planovima obuke;

³¹³ Preuzeto sa Web aplikacije Republičke uprave Civilne zaštite Republike Srpske: <https://ruczrs.org/>, vrijeme pristupa 10.12.2020.

- organizovanje i opremanje jedinica i timova CZ na nivou Republike;
- vršenje izbora i vođenje naučno-istraživačkih projekata u oblasti civilne zaštite;
- pružanje stručne pomoći;
- donošenje uputstava i instrukcija za rad službe CZ jedinica lokalne samouprave;
- inspekcijski nadzor u oblasti CZ;
- uklanjanje eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata;
- deminiranje;
- međunarodnu saradnju iz oblasti CZ;
- spasavanje od prirodnih i drugih nesreća;
- preduzimanje preventivnih, operativnih i postoperativnih mjera u slučaju nastanka prirodnih i drugih nesreća;
- vođenje evidencija u oblasti CZ i druge poslove u skladu sa zakonom.

Na osnovu izloženih poslova za koje je zadužena/obavlja RUCZ RS može se zaključiti da RUCZ RS praktično ima zadatak da obavlja većinu poslova koje treba i inače obavljati sistem civilne zaštite.

Misija RUCZ RS je:³¹⁴

- zaštita i spasavanje ljudi, materijalnih dobara i životne sredine u vanrednim situacijama u Republici Srpskoj;
- RUCZ RS obavlja poslove zaštite i spasavanja u skladu sa humanim principima i osnovnim načelom da se pomoć pruža svakome kome je potrebna, bez obzira na rasnu, polnu, nacionalnu, vjersku, političku i drugu pripadnost, pri čemu je prioritet spasavanje ljudskog života i zdravlja, pa tek onda imovine i životne sredine.

Novac uložen u preventivu i smanjenje rizika od katastrofa višestruko smanjuje izdvajanja za odgovor na katastrofu i sanaciju posljedica. Na osnovu izložene misije za koje je zadužena/obavlja RUCZ RS može se zaključiti da RUCZ RS praktično ima zadatak da obavlja većinu poslova koje treba i inače obavljati civilna zaštita.

Vizija RUCZ RS je:³¹⁵

Organizovan i efikasan sistem zaštite i spasavanja ljudi, materijalnih dobara i životne sredine u RS, koji kroz programiranje i planiranje preventivnih i operativnih mjera i aktivnosti obezbjeđuje jačanje otpornosti zajednice, otklanja uzroke ugrožavanja ljudi, imovine i životne sredine i umanjuje negativan uticaj elementarne nepogode i druge nesreće.

³¹⁴ Ibidem.

³¹⁵ Ibidem.

Analiza postojeće organizacione strukture SCZ RS izvršena je kroz dostupne dokumente koji se nalaze na Veb lokaciji RUCZ RS. Nadalje, analiza je vršena sa stanovište da je CZ kompleksan sistem, a ne samo RUCZ Republike Srpske. Po teoriji sistema-kompleksnih sistema, RUCZ RS treba da se tretira kao dio SCZ Republike Srpske. Po definiciji u teoriji sistema, uprava predstavlja samo mali dio cjeline-sistema. Uprava znači upravljanje (rukovođenje) i kontrolisanje cjeline (sistema). Istina, u okviru RUCZ RS uključena su područna odjeljenja, ali i dalje nedostaje dobar dio sistema. Ovdje se može uočiti nekoliko izuzetno važnih nedostataka i to:

- Ne postoji eksplicitno izražena struktura i organizovanost SCZ RS (tačnije postoji jedan veoma mali dio sistema-RUCZ RS) i to:
 - Ne postoji eksplicitno izražena struktura i organizovanost SCZ RS-nivo RS: Sistem civilne zaštite Republike Srpske kao cjelina; Postoji samo RUCZ RS koja je samo mali dio cjeline koja se naziva sistem;
 - Ne postoji eksplicitno izražena struktura i organizovanost podsistema SCZ RS
- Ne postoji pet područnih podsistema SCZ RS; Postoje samo područna odjeljenja i ništa više, s tim da je bitna razlika između odjeljenja i podsistema;
 - Ne postoje gradski podsistemi SCZ RS za 9 gradova;
 - Ne postoji opštinski podsistemi SCZ RS za 55 opština;
- Ne postoji eksplicitno imenovanje (odgovornost, nadležnost) za strateško upravljanje i kontrolu SCZ RS; Ono što se „podrazumijeva“ jest da je to nadležnost Vlade RS, jer sa svim upravama, pa i RUCZ RS upravlja Vlada RS;
- Ne postoji eksplicitno izražena hijerarhijska odgovornost za upravljanje i kontrolu SCZ RS u uslovima bez vanrednih stanja i kriznih situacija, a posebno u VS i kriznim stanjima i to:
 - Ne postoji eksplicitno izraženo strateško upravljanje i kontrola SCZ RS -nivo RS;
 - Ne postoji eksplicitno izraženo strateško-izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo RS;
 - Ne postoji eksplicitno izraženo taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS- nivo 5 područja RS (Banja Luka; Doboj; Bijeljina; Sokolac; Trebinje);
 - Ne postoji eksplicitno izraženo taktičko-izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo 5 područja RS (Banja Luka; Doboj; Bijeljina; Sokolac; Trebinje);
 - Ne postoji eksplicitno izraženo operativno upravljanje i kontrola SCZ RS -nivo 9 gradova RS (Banja Luka; Doboj; Bijeljina; Sokolac; Trebinje; Prijedor; Zvornik; Istočno Sarajevo; Gradiška; Derventa);

- Ne postoji eksplicitno izraženo operativno-izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo 9 gradova RS (Banja Luka; Doboj; Bijeljina; Sokolac; Trebinje; Prijedor; Zvornik; Istočno Sarajevo; Gradiška; Derventa);
- Ne postoji eksplicitno izraženo izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS -nivo 55 gradova RS;

Za takav pristup izgradnji jednog sistema može se reći da je podrazumijevajući. Ovdje se pridjev „podrazumijevajući“ koristi da objasni/opravda upotrebu (zamjenu) riječi sistem-uprava. To znači da se podrazumijeva da uprava predstavlja sistem. Međutim, ukoliko se primijeni kompletna definicija sistema, sa skupom globalnih obilježja ponašanja; Funkcije i interfunkcijske relacije; globalnih obilježja interesa; Ciljevi, svrha, vizija, misija; globalnih obilježja izgrađenosti; Cjelina, ponašanje, ulazi-izlazi, resursi; uključujući i strukturu, elemente, funkcije, procese, aktivnosti, operatori, interakcije sistema i okruženja, mjere, hijerarhijsku izgrađenost;...pokazuje se da cijeli niz cjelina koje na eksplicitan način demonstriraju kompleksan sistem ne postoji. Situaciju (utisak) u nekoliko popravljajući legislativno definisanje, ali i u tom okviru prisutno je dosta „nevidljivog“, podrazumijevajućeg, što znači da ipak ne postoji SCZ RS, već samo jedan manji dio sistema definisan sa RUCZ Republike Srpske.

2. UPRAVLJAČKI ELEMENTI KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Upravljački elementi konceptualnog modela CZ u RS formulisani su na bazi istraživanja i ekspertskog ocjenjivanja nultog modela SCZ u RS. Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama u poglavlju VII, koje se bavi CZ RS nije opisao sistem upravljanja CZ RS. Pošto Vlada RS upravlja svim sistemima, sistem zaštite i spasavanja, čiji je dio i CZ, je po automatizmu stvari pod direktnom upravom Vlade RS. Republička uprava CZ RS, nema jasno definisanu upravljačku funkciju, već je i ona podrazumijevajuća, kao i u slučaju Vlade RS. Opštine/gradovi su potpuno nezavisni u ostvarivanju upravljačke funkcije odjeljenjima CZ koje imaju u svojim sastavima.

Savremeno organizovanje SCZ je nezamislivo bez jasno izraženog i definisanog upravljanja SCZ, koje je neodvojivo od kontrolne funkcije. U konceptualnom modelu SCZ RS, kroz sektor 11, jasno je definisano upravljanje i kontrola SCZ RS, a što je prikazano u prilogu 2.

2.1. Definisanje procedura odlučivanja

Procedure odlučivanja u aktuelnim zakonskim i podzakonskim aktima nisu jasno definisane za bilo koji organizacioni nivo sistema CZ RS, iako je u zakonu opisano koji nivo ima pravo i mora donositi odluke i u kojim situacijama. Ne postoje podzakonski akti kojima bi se jasnije propisale procedure odlučivanja u pojedinim situacijama. One su uglavnom podrazumijevajuće, i vežu se za nadležnosti pojedinih radnih mjesta, odnosno za upravljanje. Iz nadležnosti je vidljivo da postoje elementi hijerarhije u donošenju odluka. Vlada RS u vanrednoj situaciji, kao krizni štab, donosi naredbe koje sprovodi Republička uprava Civilne zaštite. Na osnovu tih naredbi RUCZ donosi odluke koje sprovodi Uprava CZ i Područna odjeljenja civilne zaštite. Statutom opštine/grada propisano je ko ima pravo donositi naredbe, odnosno odluke i u kojim situacijama.

Iz postojećih pravnih akata da se zaključiti da postoji hijerarhijski uređen sistem donošenja odluka. Njegova manjkavost se ogleda u nepostojanju pravilnika koji bi regulisao sam proces odlučivanja, kao i nejasan proces saradnje u donošenju odluka između opština i područnih odjeljenja civilne zaštite. Postojeći vakuum prostor može se eliminisati usvajanjem predloženog modela CZ u Republici Srpskoj.

2.2. Nadležnosti u izradi i upotrebi Plana zaštite i spasavanja

Vlada u oblasti zaštite i spasavanja obezbjeđuje izgradnju i razvoj sistema zaštite i spasavanja RS i plansko povezivanje dijelova sistema i zadataka u jedinstvenu cjelinu. Članom 18. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, Vlada RS usvaja Plan zaštite i spasavanja, a na prijedlog Republičke uprave Civilne zaštite. Planom se definiše, između ostalog, i način upotrebe jedinica CZ, a čije osnivanje je u nadležnosti Vlade. Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama članom 22. definiše nadležnosti lokalne samouprave u donošenju plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće.

Privredna društva i druga pravna lica, koja obavljaju djelatnost iz oblasti zdravstvene zaštite, veterinarstva, stambenih, komunalnih djelatnosti, vodoprivrede, šumarstva, poljoprivrede, hemijske industrije, rudarstva, građevinarstva, energetike, transporta, snabdijevanja, vatrogastva, hidrometeorologije, seizmologije, ekologije i drugih oblasti u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spasavanje, dužna su da izrađuju plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, a što je definisano članom 23. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama. Kada se analizira Zakon i uporedi sa

stvarnim stanjem pojavljuje se niz nejasnoća koje mogu unijeti konfuziju kod primjene Zakona. Područna odjeljenja su sastavni dio CZ, a nemaju nikakvu nadležnost kod izrade Plana zaštite i spasavanja. Dalje, neke lokalne zajednice sa manjim brojem stanovnika, nisu u mogućnosti pristupiti izradi Plana zaštite i spasavanja. Na primjer, opština Istočni Mostar ima 244 stanovnika, opština Kupres 293, opština Petrovac 354 dok 20 opština ima manje od 5.000 stanovnika.

Broj stanovnika je objektivan razlog da se odredbe Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama ne mogu primijeniti u ovim lokalnim zajednicama. Tako u organizacionoj strukturi dio opština nema formirana odjeljenja civilne zaštite. Od obaveznih polaznih dokumenta, koja čine osnovu za razvoj sistema CZ na lokalnom nivou, dio lokalnih zajednica nema izrađen dokument Procjena ugroženosti od elementarnih nepogoda i drugih nesreća, a što je zakonska obaveza. Kvalitetno rješenje za ove opštine bi bilo da se na iste primijeni Plan zaštite i spasavanja najbližih opština koje imaju kvalitetno izrađen Plan zaštite i spasavanja.

2.3. Elementi Plana zaštite i spasavanja

Elementi plana zaštite i spasavanja nisu jasno definisani u bilo kojem dokumentu koji se odnosi na civilnu zaštitu u RS. U članu 147. Zakona predviđeno je da se zadaci zaštite i spasavanja RS razrađuju u Planu zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće, koji sadrži: procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće, planiranje preventivnog djelovanja, planiranje pripravnosti, planiranje mobilizacije i planiranje hitnog postupanja. Ovo su i osnovni elementi Plana zaštite i spasavanja.

Republička uprava CZ RS vođena zaključcima procjene ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće predložila je, a Vlada RS usvojila Plan zaštite od snježnih padavina, Plan zaštite od požara, Plan odbrane od poplava i Plan aktivnosti u pripremi i sprovođenju mjera zaštite i spasavanja od zemljotresa.

Zajednički elementi usvojenih planova su: izvod iz procjene ugroženosti; normativne i opšte pretpostavke realizacije plana aktivnosti; sprovođenje mjera preventivnog djelovanja; sprovođenje mjera odgovora; sprovođenje mjera oporavka; izvještavanje o realizaciji zadataka iz plana i završne odredbe.

Planove zaštite i spasavanja sprovodi RUCZ preko jedinica specijalizovane namjene: jedinica CZ prve medicinske pomoći; vatrogasna jedinica; jedinica za spasavanje na vodi i pod vodom; jedinica za RHB zaštitu; jedinica za evakuaciju i zbrinjavanje; jedinica za spasavanje

iz ruševina; jedinica za zaštitu i spasavanje od NUS-a i mina; veterinarska jedinica; jedinica za asanaciju; jedinica za održavanje reda; jedinica za spasavanje sa visina i jedinica za zaštitu i spasavanje bilja i biljnih proizvoda.

Lokalne zajednice imaju zakonsku obavezu da usvoje planove zaštite i spasavanja na osnovu procjene ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće. Elementi plana su različiti od opštine do opštine, od grada do grada, i uglavnom zavise od procjene ugroženosti, broja stanovnika i materijalno-finansijske sposobnosti lokalne zajednice. U RS 57 lokalnih zajednica ima plan zaštite i spasavanja, dok 7 lokalnih zajednica nema plan zaštite i spasavanja.

Zajednički elementi svih planova su: izvod iz procjene ugroženosti; mjere i zadatci zaštite i spasavanja (preventivne mjere, mjere odgovora i mjere oporavka); materijalno tehnička sredstva i drugi resursi; obavještavanje, upozoravanje i informisanje javnosti; baze podataka; sistem veza i procjena štete. Ove planove realizuju jedinice opšte namjene, organizovane kroz odjeljenja, vodove i čete. Neke lokalne zajednice, manji broj, organizuju i neke jedinice specijalizovane namjene.

3. LOKALNE SAMOUPRAVE U SISTEMU CIVILNE ZAŠTITE

Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama precizno su definisane nadležnosti lokalne samouprave u sistemu civilne zaštite. Prilikom donošenja zakona, nisu uzete u obzir realne mogućnosti lokalnih samouprava u sprovođenju zakona. Neke opštine iz objektivnih razloga nisu u mogućnosti postupiti po predmetnom zakonu. Ograničenja se odnose na razvijenost lokalne zajednice i broj stanovnika.

3.1. Nadležnosti lokalnih samouprava u sistemu civilne zaštite

Nadležnosti lokalne zajednice u oblasti CZ definisane su članom 22. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama. Organi jedinice lokalne samouprave u oblasti zaštite i spasavanja imaju sljedeće nadležnosti:

„a) skupština opštine, odnosno grada:

- donosi odluku o organizaciji i funkcionisanju civilne zaštite u oblasti zaštite i spasavanja i obezbjeđuje njeno sprovođenje, u skladu sa jedinstvenim sistemom zaštite i spasavanja na teritoriji Republike; donosi procjenu ugroženosti od

elementarne nepogode i druge nesreće; donosi Program razvoja CZ u oblasti zaštite i spasavanja; donosi odluku o formiranju štaba za vanredne situacije; planira i utvrđuje izvore finansiranja aktivnosti CZ u oblasti zaštite i spasavanja; razmatra stanje u oblasti zaštite i spasavanja; donosi odluku o određivanju lokacije za uništavanje NUS-a i mina na prijedlog nadležne organizacione jedinice CZ opštine, odnosno grada uz konsultacije sa Upravom CZ i vrši i druge poslove iz oblasti zaštite i spasavanja,

b) načelnik opštine, odnosno gradonačelnik:

- predlaže donošenje odluke o organizaciji i funkcionisanju CZ u oblasti zaštite i spasavanja; upravlja sistemom civilne zaštite u oblasti zaštite i spasavanja u opštini, odnosno gradu; predlaže procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće; predlaže program razvoja sistema CZ u oblasti zaštite i spasavanja; donosi plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće; imenuje štab za vanredne situacije i osniva jedinice i timove CZ; imenuje i razrješava komandire jedinica i timova CZ i povjerenike zaštite i spasavanja; donosi godišnji plan obuke i osposobljavanja štaba za vanredne situacije, jedinica i timova CZ i povjerenika zaštite i spasavanja u skladu sa Planom obuke i osposobljavanja snaga za zaštitu i spasavanje u Republici; naređuje postupanje po planu pripravnosti; proglašava vanrednu situaciju i stanje elementarne nepogode i druge nesreće; naređuje mobilizaciju i upotrebu snaga i sredstava za zaštitu i spasavanje; naređuje uzbunjivanje; naređuje evakuaciju i obezbjeđuje resurse neophodne za hitan smještaj u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće; donosi odluku kojom određuje privredna društva i druga pravna lica koja su obavezna postupati u skladu sa članom 23. ovog Zakona; donosi odluku o formiranju komisije za procjenu štete prouzrokovane elementarnom nepogodom i drugom nesrećom; podnosi izvještaje skupštini opštine, odnosno grada o stanju u oblasti zaštite i spasavanja; zaključuje ugovore o izvršavanju zadataka civilne zaštite u oblasti zaštite i spasavanja; donosi odluku o upućivanju pomoći susjednim i drugim jedinicama lokalne samouprave koje su pogođene elementarnom nepogodom i drugom nesrećom; izvršava naredbe Republičkog štaba za vanredne situacije; ostvaruje saradnju sa Upravom civilne zaštite i načelnicima susjednih i drugih jedinica lokalne samouprave po pitanjima od zajedničkog interesa za zaštitu i spasavanje i vrši i druge poslove iz oblasti zaštite i spasavanja.

Nadležna organizaciona jedinica CZ opštine, odnosno grada:

a) izrađuje procjenu ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće,

- b) izrađuje program razvoja civilne zaštite u sistemu zaštite i spasavanja,
- v) izrađuje plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće,
- g) priprema odluku o organizaciji i funkcionisanju CZ u sistemu zaštite i spasavanja,
- d) organizuje, prati i realizuje obuku građana iz oblasti lične, uzajamne i kolektivne zaštite u saradnji sa štabom za vanredne situacije opštine, odnosno grada,
- đ) organizuje, prati i realizuje obuku snaga civilne zaštite u saradnji sa štabom za vanredne situacije opštine, odnosno grada,
- e) organizuje i koordiniše sprovođenje mjera i zadataka civilne zaštite u oblasti zaštite i spasavanja,
- ž) vrši koordinaciju djelovanja subjekata od značaja za zaštitu i spasavanje u slučaju elementarne nepogode i druge nesreće u opštini, odnosno gradu,
- z) predlaže godišnji plan obuke i osposobljavanja štaba za vanredne situacije, jedinica i timova CZ i povjerenika zaštite i spasavanja,
- i) predlaže program samostalnih vježbi i izradu elaborata za izvođenje vježbi zaštite i spasavanja, organa uprave, privrednih društava i drugih pravnih lica,
- j) vodi evidenciju pripadnika civilne zaštite i vrši njihovo raspoređivanje u jedinice i timove CZ i povjerenika zaštite i spasavanja u saradnji sa štabom za vanredne situacije opštine, odnosno grada,
- k) vodi evidenciju materijalno-tehničkih sredstava građana, privrednih društava i drugih pravnih lica i službi koja se mogu staviti u funkciju CZ,
- l) učestvuje u nabavci sredstava i opreme za zaštitu i spasavanje za potrebe jedinica i timova CZ i građana i vodi brigu o njihovoj ispravnosti, čuvanju i upotrebi,
- lj) daje stručna uputstva građanima, privrednim društvima i drugim pravnim licima po pitanjima zaštite i spasavanja,
- m) informiše javnost o opasnostima od elementarne nepogode i druge nesreće i mjerama i zadacima zaštite i spasavanja,
- n) podnosi izvještaje i informacije načelniku opštine, odnosno gradonačelniku i Upravi CZ,
- nj) vodi propisanu bazu podataka i druge evidencije, i
- o) vrši i druge poslove iz oblasti zaštite i spasavanja.“

Članom 44. definisano je da imenovanje gradskih odnosno opštinskih štabova za vanredne situacije vrši načelnik opštine, odnosno gradonačelnik, u skladu sa opštim aktom opštine, odnosno grada i kadrovskim mogućnostima. Obučavanje i osposobljavanje štabova za vanredne situacije, jedinica i timova CZ i povjerenika zaštite i spasavanja u opštini, odnosno gradu, kao i građana za ličnu i uzajamnu zaštitu obavlja nadležna organizaciona jedinica CZ

opštine odnosno grada u saradnji sa štabom za vanredne situacije opštine, odnosno grada, a što je definisano članom 137. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama.

Nadležnost lokalne samouprave u SCZ je Zakonom precizno definisana. Ono što nedostaje, kako bio analiza bila potpuna, je nedostatak podataka koji bi se odnosili na obuku i osposobljavanje štabova i jedinica civilne zaštite. Ono što je poznato je da se vrši obuka deminerskih timova. Poznavajući SCZ RS jasno je da obuke štabova i jedinica nema. Poznato je i da sve opštine u potpunosti nisu razvile SCZ u smislu postojanja štaba. Ukoliko ne postoji razvijen štab ne može se očekivati ni razvoj bilo kakvih jedinica, a samim tim izostaje obuka i pojedinaca i jedinica.

3.2. Kapaciteti lokalnih samouprava u zaštiti i spasavanju u slučaju vanrednih situacija

Osnovne kapacitete lokalnih samouprava za odgovor na VS čine jedinice opšte i specijalizovane namjene. Veličina i sastav ovih jedinica su različite, najviše zavise od razvijenosti lokalne zajednice i procjene ugroženosti od elementarnih nepogoda i drugih nesreća. Sve jedinice se dijele na jedinice opšte i specijalizovane namjene.

Jedinice CZ opšte namjene se osnivaju, opremaju i obučavaju za izvršavanje zadataka zaštite i spasavanja, za čije izvršenje njihovi pripadnici ne moraju imati posebna stručna znanja niti koristiti složenija tehnička sredstva i opremu. O osnivanju jedinica CZ opšte namjene u organima uprave odlučuje rukovodilac koji rukovodi organom, a u privrednom društvu i drugom pravnom licu organ određen njihovim opštim aktom

Specijalizovane jedinice CZ osniva opština, odnosno grad u skladu sa sopstvenim procjenama i potrebama. Ove jedinice CZ se pripremaju, opremaju i obučavaju radi izvršavanja složenih zadataka zaštite i spasavanja, a pripadnici tih jedinica moraju imati odgovarajuće stručno znanje i koristiti odgovarajuća tehnička sredstva i opremu pri vršenju zadatah poslova. Specijalizovane jedinice CZ mogu se osnivati za: zaštitu od požara, zaštitu od poplava i nesreća na vodi i pod vodom, zaštitu i spasavanje na nepristupačnim terenima, prvu medicinsku pomoć, zaštitu i spasavanje od NUS i mina, RHB zaštitu, zaštitu i spasavanje iz ruševina i asanaciju terena.

Jedinice CZ se organizuju kao čete, vodovi, odeljenja i timovi. U upotrebi je najčešće termin tim. U RS ne postoji evidencija iz koje bi se vidjelo ko je pripadnik jedinice CZ opšte ili specijalizovane namjene. Izuzetak čine deminerski timovi. Lokalne zajednice koje su pokušale sa organizacijom opštih jedinica na principu četa-vod-odjeljenje ovaj proces nisu

završile do kraja. Izostalo je ažuriranje evidencija, kao i obuka ovih jedinica. Plan mobilizacije nikad nije provjeravan. Osnovni kapaciteti na koje se oslanja lokalna zajednica su policijske snage, dobrovoljna ili profesionalna vatrogasna društva, dobrovoljna udruženja građana (planinari, ronionci, lovačka udruženja...).

4. FINANSIRANJE CIVILNE ZAŠTITE

Finansiranje CZ je definisano Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama. Civilna zaštita se finansira iz: budžeta RS, opštine odnosno grada; priloga, donacija, poklona i međunarodne pomoći i drugih izvora u skladu sa zakonom. Opština, odnosno grad u budžetu planira i izdvaja 2% posebnih sredstava, od kojih 50% koristi za preduzimanje preventivnih aktivnosti, a 50% za opremanje i obuku struktura zaštite i spasavanja i o izdvojenim i utrošenim sredstvima informiše Vladu Republike Srpske.

U skladu sa članom 154 vlada RS finansira: organizovanje, opremanje i rad RUCZ; pripremanje, opremanje, obuku i rad Republičkog štaba za VS i specijalizovane jedinice zaštite i spasavanja u Republici i troškove učešća u sprovođenju mjera zaštite i spasavanja; pružanje materijalne pomoći snagama za zaštitu i spasavanje, nabavke specijalne opreme putem RUCZ a u skladu sa mogućnostima i odlukom nadležnog organa Republike, kao i obuke njenih članova za upotrebu opreme; pružanje materijalne pomoći radi uklanjanja posljedica elementarne nepogode i druge nesreće, sprečavanja nastajanja daljih šteta i osiguranja osnovnih uslova za život na ugroženom području u skladu sa mogućnostima i odlukom nadležnog organa Republike i druge potrebe zaštite i spasavanja u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Članom 155. Zakona propisano je da opština, odnosno grad finansira: pripremanje, opremanje, obuku i rad štabova za vanredne situacije, jedinica i timova CZ i povjerenika zaštite i spasavanja opština, odnosno grada i njihove troškove učešća u sprovođenju mjera zaštite i spasavanja; prilagođavanje i održavanje skloništa i drugih zaštitnih objekata; obuku stanovništva u oblasti zaštite i spasavanja; saniranje dijela šteta nastalih od elementarne nepogode i druge nesreće u skladu sa materijalnim mogućnostima i odlukom nadležnog organa opštine, odnosno grada i druge potrebe zaštite i spasavanja u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

U većini opština se ne izdvajaju određeni procenti iz budžeta za razvoj sistema Civilne zaštite. Redovne budžetske stavke lokalnih samouprava su samo iznosi za finansiranje stalno zaposlenih u sistemu CZ i iznosi za tekuće održavanje materijalnih sredstava.

4.1. Opremanje civilne zaštite

Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama je definisao da se štabovi za VS, jedinice i timovi CZ i povjerenici zaštite i spasavanja opremaju se odgovarajućom opremom i materijalno-tehničkim sredstvima koja su neophodna za njihovu ličnu zaštitu i za izvršavanje zadataka.

Vrstu i količinu sredstava i opreme obezbjeđuje Vlada, opština, odnosno grad, privredno društvo i drugo pravno lice, u skladu sa brojem formiranih štabova za VS brojem jedinica i timova CZ i brojem povjerenika zaštite i spasavanja. Sredstva i oprema obezbjeđuju se: nabavkom novih sredstava i opreme; od privrednih društava i drugih pravnih lica, a koja ih inače koriste u obavljanju redovne djelatnosti i izuzimanjem materijalnih sredstava.

U cilju stvaranja jasnijeg pregleda o opremi koju može koristiti CZ, građani, javne ustanove, republički organi uprave i drugi organi, privredna društva i druga pravna lica, odnosno korisnici i vlasnici materijalno-tehničkih sredstava dužni su, na zahtjev nadležne organizacione jedinice CZ opštine, odnosno grada, dostaviti popis materijalno-tehničkih sredstava i opreme u svom vlasništvu. Republika Srpska je jedna od rijetkih zajednica koja nema robne rezerve³¹⁶. Na ovu činjenicu se upozorava već niz godina, ali u strukturama vlasti nema želje da se o ovom pitanju pokrenu konstruktivni razgovori.

4.2. Obuka rukovodstva i jedinica civilne zaštite

Radi sticanja potrebnih znanja iz oblasti lične, uzajamne i kolektivne zaštite, građani se obučavaju i osposobljavaju za zaštitu i spasavanje. Obučavanje se vrši u okviru osnovnog i srednjeg obrazovanja radi sticanja znanja o opasnostima od elementarne nepogode i druge nesreće i zaštiti od njih, u skladu sa posebnim zakonom i odgovarajućim programom.

Pripadnici štabova za VS, jedinica i timova CZ, kao i povjerenici zaštite i spasavanja dužni su da se obučavaju i osposobljavaju za izvršavanje zadataka zaštite i spasavanja. Komandanti, načelnici i članovi štabova za VS, komandanti jedinica, rukovodioci službi,

³¹⁶Zakonom o robnim rezervama (Službeni glasnik Republike Srpske broj 109/11) propisano je da robnim rezervama upravlja javno preduzeće JP „Robne rezerve Republike Srpske,, a.d. Banja Luka koje osniva Republika. Ovo javno preduzeće je bilo pravni nasljednik Republičke direkcije za robne rezerve koja je prestala da postoji sa donošenjem ovog zakona. Istim zakonom je propisano da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo trgovine i turizma a inspekcijski nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona ili propisa donesenih za njegovo sprovođenje vrši Republička uprava za inspekcijske poslove. Rješenjem Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci od 12.07.2017. godine, nad JP Robne rezerve Republike Srpske, a.d. Banja Luka otvoren je stečajni postupak te je pomenuto preduzeće prestalo sa radom.

rukovaoci specijalnim materijalnim sredstvima dužni su da se obučavaju na specijalističkim kursovima koji se organizuju prema potrebi. Nastavni plan i program za obučavanje i osposobljavanje rukovodilaca i pripadnika štabova za VS, jedinica i timova CZ donosi direktor RUCZ Republike Srpske.

Obučavanje i osposobljavanje štabova za VS, jedinica i timova CZ i povjerenika zaštite i spasavanja u opštini, odnosno gradu, kao i građana za ličnu i uzajamnu zaštitu obavlja nadležna organizaciona jedinica CZ opštine odnosno grada u saradnji sa štabom za VS opštine, odnosno grada. Planirana obuka u 2020. godini realizovana je u obimu do 10% od planirane³¹⁷. Najčešće opravdanje je prisustvo Korona virusa, nedostatak materijalno-tehničkih sredstava, novčanih sredstava i slično.

Obuka bi trebalo da bude uvedena, ne samo u osnovno i srednje obrazovanje, već i u visokoškolske ustanove, kako bi se, za početak, razvila svijest o potrebi poznavanja i prihvatanja CZ, kao bitnog faktora u opstanku društva. Kada su u pitanju Štabovi za VS njihova obuka sa svakom promjenom vlasti, nakon lokalnih izbora, mora se realizovati, jer se mijenjaju načelnici i gradonačelnici opština/gradova, koji su komandanti štabova, kao i većina osoblja koja čini članove štaba.

5. RAZVOJ KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Od završetka rata i potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma mnogo se uradilo na podizanju uništene infrastrukture, međutim, iz analiza u prethodnim poglavljima se vidi na nismo otišli daleko od početka. To mjesto na kome se, kao društvena zajednica danas nalazimo, značajan je motiv pokretač da se i u segmentu (društvenom podsistemu) CZ napravi iskorak, što je i osnovna motivacija za ovo istraživanje.

Postoji šest karakteristika usklađivanja između razvoja i unapređenja SCZ i društvenog funkcionisanja od nivoa RS (i zajedničkih organa BiH) do nivoa lokalne zajednice uključujući mjesne zajednice, pravnih subjekata i građana kao pojedinaca i kao udruženja:

- Glavna uloga SCZ je motivisati učesnike (sve institucije i građani) i stvoriti navike da se jačaju snage i sposobnosti CZ kroz svoje svakodnevne akcije i odluke, djelujući preventivno, uvijek se pripremati i biti osposobljen i motivisan da kao pojedinci i društvo

³¹⁷ Na osnovu dobijenih podataka iz RUCZ RS utvrđeno je izvođenje obuke samo deminerskih timova, kao i timova za spasavanje na vodi i pod vodom. Obuka drugih jedinica specijalizovane ili opšte namjene CZ, na bilo kom nivou, nije vršena u Republici Srpskoj.

djelujemo na izazove, rizike i prijetnje i da učestvujemo u aktivnostima u vanrednim situacijama;

- Sistem CZ je integrativni društveni podsistem, koji sa mjerama, funkcijama, procesima, aktivnostima, algoritmima i upravljanju promjenama objedinjuje sve društvene segmente, a radi preko pouzdanih institucionalnih društvenih mreža uticaja;
- Sistem CZ ima strateški zadatak da pomogne svim institucijama društvenog sistema i društvu u cjelini da preuzme izazove, prijetnje i rizike i da je ključni motivator i nosilac aktivnosti i izvršni organ upravljanja u vanrednim situacijama;
- Sistem CZ konstantno odgovara na nove izazove, zbog čega se portfolio odgovornosti i njihov relativni značaj vremenom mijenjaju, što za posledicu ima kontinuirane promjene samog SCZ, odnosno SCZ ima sva svojstva samorazvojnih sistema. Samorazvojnost, osim posjedovanja svojstava kompleksnosti nižih kategorija (samoregulacija, adaptivnost, samoobučavanje), uključuje sposobnosti sistema da se sam razvija i podešava prema zahtjevima okoline i uslova u kojima djeluje;
- Sistem CZ je složeni skup strateških i taktičkih, operativnih i izvršnih mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operacija i algoritama, upravljanja i kontrole zbog čega SCZ RS mora imati eksplicitno izražena sva svojstva ovih hijerarhijskih nivoa;
- Moć i legitimitet SCZ ne dolazi samo od personalnih stručnih znanja, već i od posvećenosti u primjeni tih znanja, socijalne empatije, ljudskih vještina, sposobnosti upravljanja i vještina komunikacije.

Ovaj uvodni dio bio je potreban da motiviše i objasni potrebu uvođenja netradicionalnog metodološkog pristupa projektovanju SCZ kao kompleksnog društvenog sistema/podsistema, što podrazumijeva iskorak iz uže naučne oblasti (bezbjednost i zaštita) u širu multidisciplinarnu naučnu oblast, sa posebnim naglaskom na striktno uvođenje teorije sistema zbog kompleksnosti sistema civilne zaštite Republike Srpske.

Metodološki okvir dizajniranja (projektovanja i razvoja) konceptualnog modela SCZ RS sastoji se iz nekoliko faza i to:

1. Usvajanje teorije sistema kao infrastrukturne metode i sistemskog pristupa kao načina mišljenja u projektovanju i razvoju konceptualnog modela SCZ RS;
2. Projektovanje i razvoj nultog konceptualnog modela SCZ RS primjenom metode modelovanja;
3. Realizacija ekspertskog ocjenjivanja nultog konceptualnog modela SCZ RS primjenom modifikovane Delfi metode;
 - 3.1. Projektovanje upitnika i uputstva za eksperte, na osnovu nultog konceptualnog modela SCZ RS;

- 3.2. Realizacija ekspertskog ocjenjivanja nultog modela sistema konceptualnog modela SCZ RS;
- 3.3. Obrada i analiza rezultata, sa zaključcima, ekspertskog ocjenjivanja nultog konceptualnog modela;
4. Projektovanje konačnog konceptualnog modela SCZ Republike Srpske.

Ovdje ćemo opisati svaku od ovih istraživačkih faza i dati teorijsku osnovu za svaku od metoda koje su primijenjene u empirijskom istraživanju-projektovanju.

*a) Teorija sistema kao naučno-istraživačka metoda*³¹⁸

Osnovna ideja projektovanja i razvoja konceptualnog modela SCZ RS sadržana je u uvjerenju autora o potrebi da se dosadašnji, iskustveno intuitivni, način posmatranja SCZ RS proširi i obogati uvođenjem teorije sistema kao legitimnog naučnog metoda i pogleda na svijet. Sprovedena analiza jednog dijela prethodnih istraživanja SCZ pokazuje da se prosječan istraživački pogled oslanjao na proučavanje i primjenu „dobre prakse“ i na iskustvo i intuiciju istraživača. To je uglavnom rezultovalo zatvorenošću SCZ u odnosu na SCZ drugih država, ali i u odnosu na društvene podsisteme uopšte. Takav pogled, najčešće opravdan u praksi, inercijom i autocenzurom preslikao se i u naučno-istraživačko područje. Kao posljedica tog načina istraživanja bilo je „istraživačko zatvaranje“ i oslanjanje istraživanja na tzv. klasične metode bezbjednosti i zaštite. Najmoćnija demonstracija takvog pristupa jeste široko prihvaćen pristup da „sve počinje sa normom“, odnosno pravom (pravnom naukom). Ne ulazeći detaljnije u metodološka razmatranja, može se konstatovati da je norma u velikoj većini slučajeva neodvojivi dio i prakse i istraživanja uključujući i naš slučaj. Međutim, norma se može afirmisati i još više dobiti na značaju, proširenjem vidika primjenjujući teoriju sistema kao naučno-istraživački metod, a posebno teoriju sistema kao način razmišljanja i sistemski pogled na svijet.

“Polazeći od toga da je sistem skup dva ili više elemenata sa međusobnim vezama, interakcijom sa okruženjem, funkcionalnošću i svrhovitošću, pokazuje se da je moguće, ovaj univerzalni koncept primijeniti u svim naučnim oblastima.”³¹⁹

U tom smislu, SCZ posmatra se kao sistem sa sljedećim obilježjima (komponentama):
Skup globalnih obilježja sistema:

- Način nastanka sistema: Prirodni sistemi; Vještački sistemi; Prelazni sistemi;

³¹⁸ Tanjga, R., Tanjga, M., 2013, *Metodologija naučno - istraživačkog rada*, elektronsko izdanje, ISA, Banja Luka.

³¹⁹ Čerņiček, I., 2006, *Uvod u teoriju globalnog razmišljanja*, CEKOM, Novi Sad.

- Pojavni oblik sistema: Realni sistemi; Apstraktni sistemi; Realno-apstraktni sistemi;
- Složenost sistema: Prosti sistemi; Složeni sistemi; Veoma složeni sistemi; Kompleksni sistemi;
- Povezanost sistema i okruženja: Otvoreni sistemi; Zatvoreni sistemi; Poluotvoreni sistemi;
- Funkcionisanje: Sistemi sa aspekta dinamičnosti: Sistemi nultih promjena; Sistemi malih konstantnih promjena; Sistemi malih promjenjivih promjena; Sistemi velikih konstantnih promjena; Sistemi po izvjesnosti funkcionisanja: Sistemi sa determinističkim funkcionisanjem; Sistemi sa stohastičkim funkcionisanjem; Sistemi sa neizvjesnim funkcionisanjem; Sistemi sa gledišta stabilnosti funkcionisanja: Sistemi sa stabilnim funkcionisanjem; Sistemi sa nestabilnim funkcionisanjem; Sistemi sa indiferentnim funkcionisanjem;
- Kompleksnost ponašanja sistema: Samoregulišući sistemi; Adaptivni sistemi; Samoobučavajući sistemi; Samorazvojni sistemi;

Skup internih obilježja sistema:

- Elementi sistema: Brojnost sistema: Mali broj elemenata sistema; Veliki broj elemenata sistema; Beskonačni broj elemenata sistema; Dinamičnost sistema: Nulta-statična dinamičnost sistema; Mala-konstantna dinamičnost sistema; Mala-promjenjiva dinamičnost sistema; Velika-konstantnost dinamičnost sistema; Velika-promjenjiva dinamičnost sistema; Ponašanje sistema: Determinističko ponašanje sistema; Stohastičko ponašanje sistema; Neizvjesno ponašanje sistema; Stepen poznavanja sistema: Poznati sistem; Djelimično poznati sistem; Nepoznati sistem;
- Procesi sistema: Oblik postojanja procesa sistema: Realni procesi sistema; Idejni procesi sistema; Vrsta procesa sistema po funkciji: Osnovni procesi sistema; Upravljački procesi sistema; Razvojni procesi sistema; Način odigravanja procesa sistema: Deterministički procesi sistema; Stohastički procesi sistema; Neizvjesni procesi sistema; Stepen poznavanja procesa sistema: Poznat proces sistema; Djelimično poznat proces sistema; Nepoznat proces sistema;
- Struktura sistema: Struktura sistema sa aspekta promjena: Statička struktura sistema; Dinamička struktura sistema; Struktura sistema sa aspekta izvjesnosti: Deterministička struktura sistema; Nedeterministička struktura sistema; Struktura sistema sa aspekta pojavnog oblika: Serijska struktura sistema; Paralelna struktura sistema; Ciklička struktura sistema; Hijerarhijska struktura sistema; Složena/kompleksna struktura sistema; Struktura sistema sa aspekta obuhvatnosti: Parcijalna struktura sistema;

- Resursi sistema: Resursi sistema po svojoj prirodi; Resursi sistema po kvantitativnim obilježjima; Resursi sistema po kvalitativnim obilježjima;
Skup obilježja okruženja sistema - skup interakcija sistema i okruženja;
- Smjer djelovanja sistema: Sistem djeluje na okruženje; Okruženje djeluje na sistem;
Uzajamno djelovanje sistema i okruženja;
- Objekat djelovanja sistema: Djelovanje sistema na resurse; Djelovanje sistema na elemente; Djelovanje sistema na procese; Djelovanje sistema na strukturu;
- Izvjesnost ispoljavanja uticaja sistema: Determinističko ispoljavanje uticaja sistema;
Stohastičko ispoljavanje uticaja sistema; Neizvjesno ispoljavanje uticaja sistema;
- Kvantitet uticaja sistema;
- Kvalitet uticaja sistema.

Na osnovu sistemskog pristupa, a koristeći izložena sistemski obilježja i klasifikaciju, konceptualni model SCZ RS će se posmatrati kroz sedam gradivih elemenata (pod sistema) i to:

- Model strukture i elemenata SCZ RS;
- Model mjera SCZ RS;
- Model funkcija, procesa (ponašanja), aktivnosti i operatora/algoritama i resursa SCZ RS;
- Model upravljanja i kontrole SCZ RS;
- Model implementacije SCZ RS;
- Model pravaca razvoja SCZ RS;
- Model razvoja pravnog okvira (legislative) SCZ RS.

Teorija sistema prisutna je u svakom segmentu istraživanja, međutim posebno je prisutna u stvaranju tzv. „nultog modela“ SCZ RS i kod projektovanja i razvoja glavnog modela SCZ RS. „Nulti model“ je ustvari apstraktan istraživački objekat, koji služi kao polazna osnova grupi eksperata da, ocjenjujući ga, istovremeno daju i svoje kritičke osvrte, prijedloge njegovih izmjena, dopuna i nadgradnje. Kod projektovanja „nultog modela“, a uz podršku teorije sistema, polazi se od teorijskih spoznaja, iskustva istraživača i analize postojećeg stanja. U našem slučaju „nulti model“ se može shvatiti kao izlazni rezultat (izlaz) iz „crne kutije“ u kojoj se nalaze sve teorijske osnove, iskustvo istraživača i analiza snimljenog stanja postojećeg sistema civilne zaštite Republike Srpske. Izlazni rezultat je „nulti model“ sistema civilne zaštite Republike Srpske.

Transformacijom navedenih sedam gradivih elemenata (pod sistema) dolazi se do šesnaest sektora SCZ RS, koji predstavljaju „nulti model“ i to:

- Sektor 1: Analitika SCZ RS;
- Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS;

- Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS;
- Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS;
- Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS;
- Sektor 6: Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS;
- Sektor 7: Deminiranje SCZ RS;
- Sektor 8: Uzbunjivanje SCZ RS;
- Sektor 9: Logistika SCZ RS;
- Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS;
- Sektor 11: Upravljanje SCZ RS;
- Sektor 12: Koordinacija SCZ RS;
- Sektor 13: Implementacija, razvoj SCZ RS;
- Sektor 14: Ocjena implementacije SCZ RS;
- Sektor 15: Legislativa SCZ RS;
- Sektor 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS;

b) Modelovanje (projektovanje/izrada modela) SCZ RS³²⁰

Model je pojednostavljeni prikaz stvarnosti. Metoda modelovanja je sistematski postupak pomoću kojeg se izgrađuje neki stvarni ili idealni znakovni sistem (model) koji je sposoban da zamijeni predmet koji se istražuje ili da zamijeni predmet koji daje određene informacije o modelu. Nadalje, model je sistem na kojem je moguće eksperimentalno istraživati. Posebno je primjena eksperimentalnih istraživanja na modelima dobila na značaju i naišla na široku primjenu korišćenjem računarskih simulacija.

Osnovni cilj metode modelovanja je da se što tačnije i potpunije spoznaju objekti, pojave i postupci, odnosno njihovi elementi, strukture, funkcije i ponašanja. Da bi se ovaj cilj ispunio potrebno je težiti da model ispuni sljedeće uslove:

- Da bude sličan predmetu istraživanja-originalu po materijalu, strukturi, funkcijama, procesima, aktivnostima, operatorima (ponašanju) i algoritmima u izlaznim rezultatima;
- Model mora predstavljati određeni teorijsko-spoznajni ili praktično-realni odraz, odnosno original;
- Model mora pružiti određenu informaciju o originalu.

³²⁰ Ibidem, str. 419.

Sistem civilne zaštite RS se posmatra u kontekstu modelovanja kroz četiri faktora. Postoje dva aktivna subjektivna (Republika Srpska i njen podsistem sistem civilne zaštite) i dva pasivna objektivna (autor istraživač i eksperti). Faktor sredstva i alatke od kojih se gradi model su misaono fizičko-tehničko-društveni entiteti. Faktor položaja u objektivnoj stvarnosti i uslovi u kojima se model gradi je specifičan po tome što se, po autorovoj spoznaji, po prvi put, osim intuitivno i iskustveno, teorija sistema kao metoda i kao misaoni koncept, eksplicitno koristi u procesu projektovanja SCZ Republike Srpske.

“Modeli mogu biti:

- Modeli stvarnog u idealnom; Misaoni modeli realnih stvari (sistema);
- Modeli konkretnog u apstraktnom; Svaka generalizacija konkretnih pojmova;
- Modeli idealnog u realnom; Ilustracije i interpretacije pojmova, stavova, stvarnih funkcija i algoritama u osjetilno-opažajnim i fizičkim predmetima, sistemima, odnosima;
- Modeli apstraktnog u konkretnom; Konkretni modeli su sve konkretizacije i specijalizacije apstraktnih pojmova i stavova.”³²¹

Osnovna karakteristika modela u ovom istraživanju jeste da je to misaoni model realnih stvari. Međutim, s obzirom na kompleksnost problema koji se modeluje, budući model SCZ RS je istovremeno i model konkretnog u apstraktnom, model idealnog u realnom, kao i model apstraktnog u konkretnom.

“Metoda modelovanja ima tri funkcije:

- Primijenjeno - praktična funkcija; Modeli se koriste u rješavanju praktičnih problema;
- Demonstrativna funkcija; Modeli se koriste u vaspitno-obrazovnom procesu;
- Naučno-istraživačka funkcija; Modeli se koriste u naučno-istraživačkom radu u svim naučnim disciplinama u cilju istraživanja objekata, pojava i sistema i otkrivanje novih naučnih spoznaja.”³²²

Sa stanovišta realizacije funkcija metode modelovanja kroz projektovanje i razvoj modela SCZ RS, ostvaruju se sve tri funkcije, jer su one eksplicitni i implicitni istraživački ciljevi ovog istraživanja:

- Primijenjeno-praktična funkcija, odnosno primjena projektovanog modela ogleda se u transformaciji postojećeg SCZ RS u savremeni društveni sistem/podsistem;
- Demonstrativna funkcija se realizuje kroz ideju autora da se nakon uspješne implementacije modela, projektuje opšti model sa temeljnom i metodološkim

³²¹ Šešić, B., 1980, *Opšta metodologija*, Naučna knjiga, Beograd, str. 21.

³²² Zaječarović, G., 1977, *Osnovi metodologije nauke*, Naučna knjiga, Beograd, str. 61.

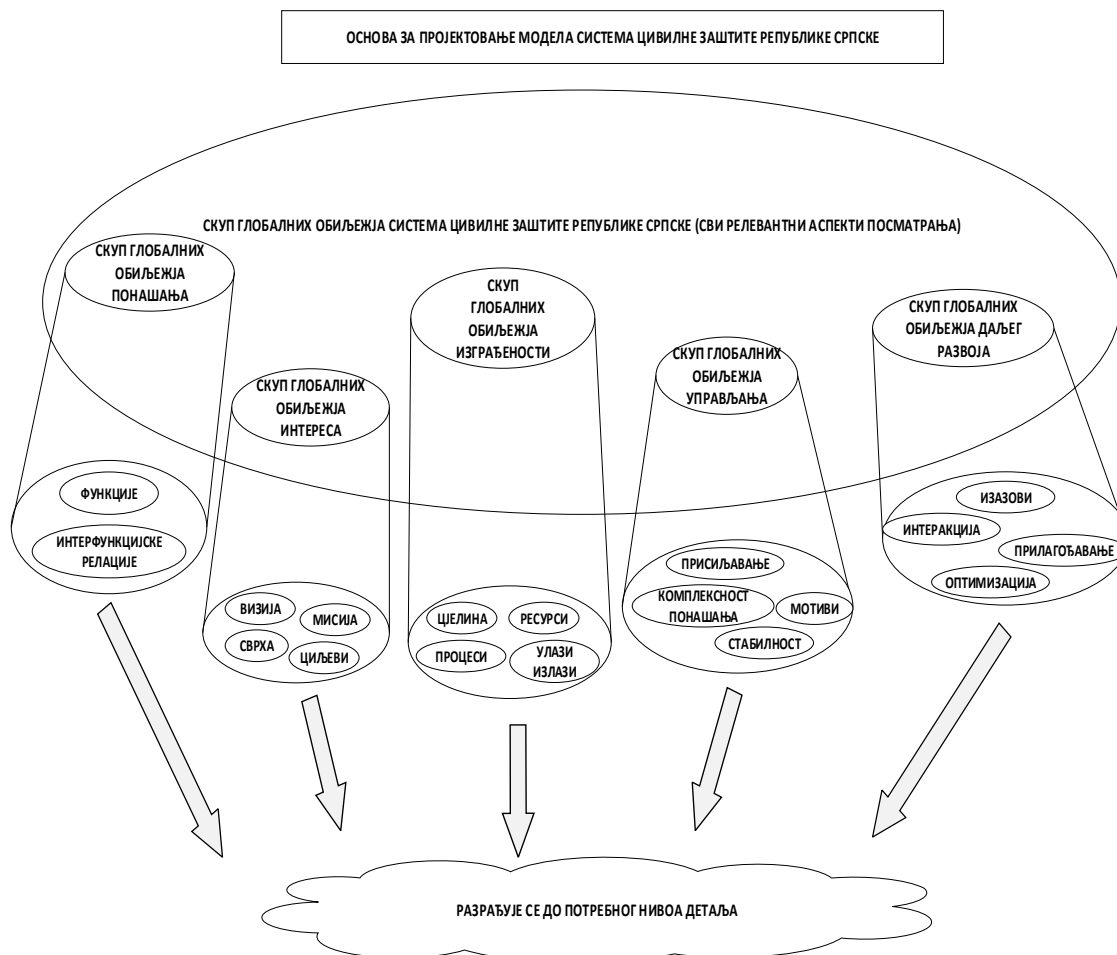
- uputstvom za primjenu u, potencijalno, svim društvenim zajednicama koje su zainteresovane za implementaciju modela savremenog sistema civilne zaštite;
- Naučno-istraživačka funkcija u cilju daljeg istraživanja implementacije, održavanja i razvoja modela sistema civilne zaštite.

v) Modelovanje kompleksnih sistema-sistemska modelovanje:

U slučajevima modelovanja kompleksnih sistema, u prvi plan dolaze ciljevi, kriterijumi i rezultati takvog modela. Modelovanje se, počevši od globalnih obilježja cjeline kompleksnog sistema razrađuje do potrebnog nivoa detaljnosti. Na prvom nivou (strateški nivo) nalazi se:

- Skup globalnih obilježja strukture sistema:
 - Elementi SCZ RS;
 - Moduli SCZ RS;
 - Podsystemi SCZ RS;
 - Sistem kao cjelina SCZ RS;
 - Interakcije unutar SCZ RS - između podsystema, modula i elemenata sistema;
 - Interakcije SCZ RS i okruženja;
- Skup globalnih obilježja ponašanja:
 - Ciljevi i zadaci SCZ RS;
 - Mjere/projekti SCZ RS;
 - Funkcije i interfunkcijske relacije sistema civilne zaštite u i izvan SCZ RS;
 - Procesi SCZ RS;
 - Aktivnosti SCZ RS;
 - Operacije (operatori) SCZ RS;
 - Operateri/Algoritmi SCZ RS;
- Skup globalnih obilježja interesa SCZ RS:
 - Snimanje stanja, analiza, predviđanje i planiranje u SCZ RS;
 - Informacioni SCZ RS;
 - Organizovanje i popuna SCZ RS;
 - Obuka i priprema SCZ RS;
 - Resursi i opremanje SCZ RS;
 - Projektovanje, realizacija, ocjena i razvoj mjera, procesa, aktivnosti i algoritama/operatora SCZ RS;
 - Deminiranje u Republici Srpskoj;
 - Osmatranje, obavješćavanje i uzbuñjivanje u RS;

- Logistika: zbrinjavanje, zaštita, sanacija i oporavak u RS;
- Edukacija civilne zaštite stanovništva u RS;
- Resursi SCZ RS;
- Opšti poslovi SCZ RS;

Slika 6. Teorijska osnova za kreiranje polaznog sistemskog modela kompleksnog sistema civilne zaštite Republike Srpske³²³

Polazeći od gore iznesenih teorijskih saznanja o modelovanju i sistemskog pristupa, za potrebe empirijskog istraživanja, model SCZ RS treba imati pet gradivih blokova:

- Model strukture i elemenata SCZ RS; U ovom slučaju elementi su i podsistemi, odnosno službe i jedinice CZ SCZ RS, sa svojim podsistemima i elementima;
- Model funkcija i procesa (ponašanja) modela SCZ RS;
 - Unutrašnje funkcije i poslovni procesi-interakcija elemenata i podsistema;

³²³ Čerņiček, I., 2006, Uvod u teoriju globalnog razmišljanja, „CEKOM“, Novi Sad, str. 457; Transformisao i prilagodio autor 10.12.2020.

- Poslovne funkcije procesi-interakcija elemenata i podsistema;
- Smetnje kao funkcije i procesi interakcije elemenata i podsistema: izazovi, rizici, opasnosti, prijetnje;
- Funkcije i procesi interakcije sistema u okruženja:
 - Poslovne funkcije i procesi-interakcija elemenata i podsistema;
 - Smetnje u poslovnim funkcijama i procesima: izazovi, rizici, opasnosti, prijetnje;
- Opšte smetnje kao funkcije i procesi: izazovi, rizici, opasnosti, prijetnje;
- Model upravljanja i kontrole SCZ RS:
 - Predstavljanje SCZ RS transformacijom kao mjerom ponašanja (promjene stanja) u dinamičkim uslovima;
 - Odgovor na promjene procesa SCZ RS;
 - Stabilnost SCZ RS u dinamičkim uslovima;
 - Upravljanje SCZ RS u dinamičkim uslovima;
 - Kontrola SCZ RS;
- Model implementacije SCZ RS:
 - Utvrđivanje početnog i željenog (ciljnog) stanja i vremena implementacije modela SCZ RS, izbor i obuka tima-Pripremna faza implementacije;
 - Implementacija Elementi i struktura SCZ RS - Prva faza implementacije;
 - Implementacija Funkcije i procesi (ponašanja) SCZ RS-Druga faza implementacije;
 - Implementacija Upravljanje i kontrola SCZ RS-Treća faza implementacije;
 - Implementacija Integracija i probni rad SCZ RS-Peta faza implementacije;
 - Implementacija Verifikacija SCZ RS-Četvrta faza implementacije;
 - Implementacija Samorazvojni proces SCZ RS-Šesta faza implementacije.

6. PRIJEDLOG KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Na osnovu pravnog okvira EU (koji je naglašeno/eksplicitno sistemski urađen), pravnog okvira RS i BiH, faktološke analize raspoloživih dokumenata, teorijskih spoznaja, iskustva istraživača i analize stanja SCZ RS, a koristeći sistemski pristup i metodu modelovanja, projektovan je „nulti“ konceptualni model sistema civilne zaštite Republike Srpske. Osnovna pretpostavka projektovanja „nultog modela“ SCZ RS je, u konkretnom slučaju, analiza postojećeg SCZ RS, odnosno RUCZ RS kao cjeline i njenih sastavnih dijelova (službe, jedinice). Na osnovu analize postojećeg stanja, rezultata empirijskog istraživanja i raspoložive

dokumentacije, kao i dostupne literature o sistemima CZ, razvija (projektuje) se „nulti model“ sistema civilne zaštite Republike Srpske. „Nulti model“ se verifikuje primjenom modifikovane Delfi metode-ekspertskim ocjenjivanjem. Na kraju se vrši analiza rezultata ekspertskog ocjenjivanja i na osnovu toga vrši se korekcija „nultog modela“ i usvaja se konačni sistemski konceptualni model sistema civilne zaštite Republike Srpske.

6.1. Opis modela

U skladu sa usvojenom metodologijom istraživanja, model SCZ RS treba imati sedam gradivih blokova i to: Model strukture i elemenata SCZ RS; Model funkcija i procesa (ponašanja) SCZ RS; Model upravljanja i kontrole SCZ RS; Model implementacije i razvoja SCZ RS; Ocjena implementacije i razvoja SCZ RS; Model daljeg razvoja SCZ RS; Model legislative (pravni okvir) - set zakona i podakonskih akata: uredbe, pravilnici, uputstva, instrukcije, odluke, uputstva za građane, uputstva za pravne subjekte, publikacije. Međutim, transformacijom navedenih sedam gradivih elemenata (podistema), na organizaciono efikasno rješavanje vanrednih stanja dolazi se do šesnaest sektora SCZ RS, koji predstavljaju „nulti model“ i to:

- Sektor 1: Analitika SCZ RS;
- Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS;
- Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS;
- Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS;
- Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS;
- Sektor 6: Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS;
- Sektor 7: Deminiranje SCZ RS;
- Sektor 8: Osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje SCZ RS;
- Sektor 9: Logistika SCZ RS;
- Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS;
- Sektor 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS;
- Sektor 12: Koordinacija SCZ RS;
- Sektor 13: Implementacija, razvoj SCZ RS;
- Sektor 14: Ocjena implementacije SCZ RS;
- Sektor 15: Legislativa SCZRS;
- Sektor 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS.

6.2. Struktura modela

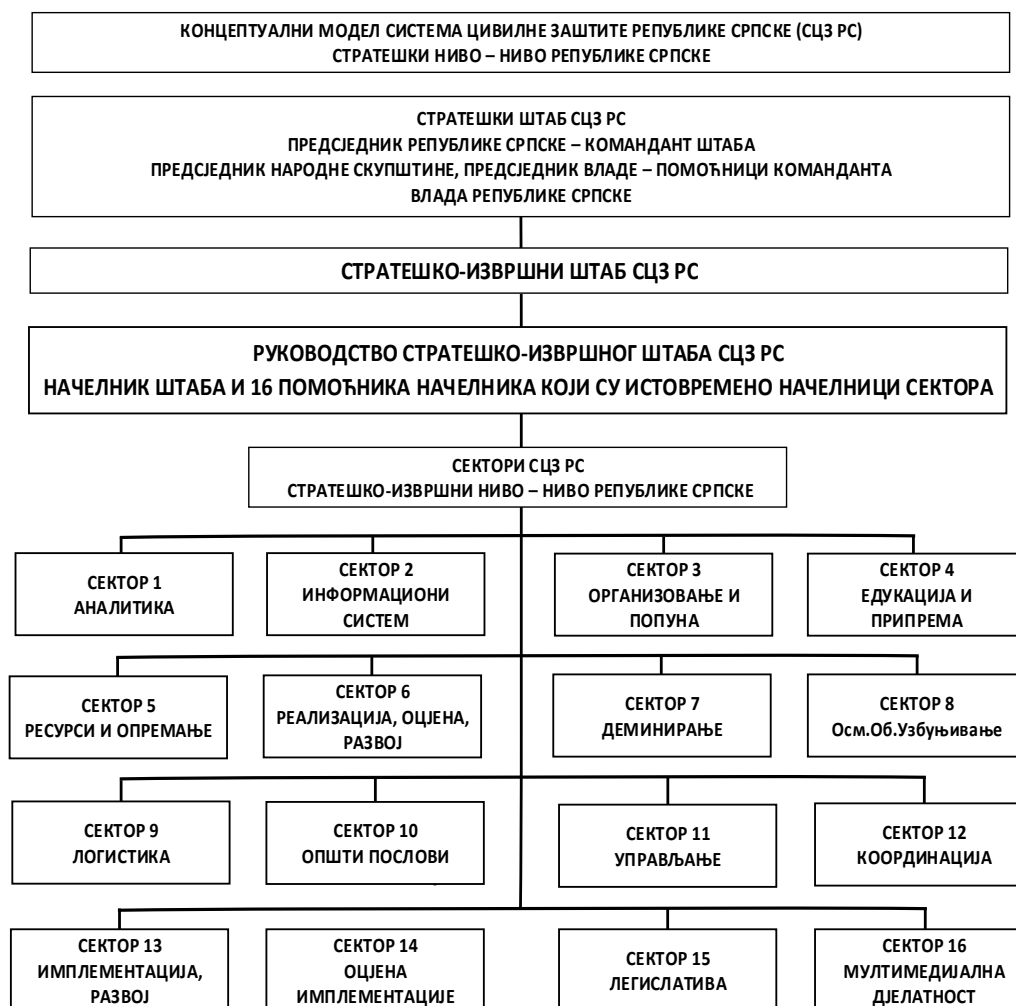
Konceptualnim modelom SCZ RS, u strateškom smislu, upravlja Strateški Štab SCZ RS-Vlada Republike Srpske, preko strateško-izvršnog štaba SCZ RS (Uprava civilne zaštite RS (RUCZ RS) i Sektora 11: Upravljanje-kontrola, koji ima ulogu pripremnog sektora, odnosno priprema varijante za odlučivanje u upravljanju i kontroli.

Potrebno je naglasiti da Vlada RS, u uslovima vanrednih situacija postaje strateški organ-Štab SCZ RS s tim da u Štab ulaze i institucije, pravna lica i pojedinci čije je učešće u Štabu uslovljeno datom situacijom na terenu, a na čelu štaba je Predsjednik Republike Srpske.

U konceptualni model opšteg strateškog SCZ RS (slika 7) ulaze: SCZ RS kao cjelina, podsistemi, sistemi (odjeljenja, sektori, službe, jedinice) elementi, sa svojom strukturom podsistema i elemenata, funkcija, ponašanja, procesa, aktivnosti, operatora, mjera, resursa.

Ukupno se konceptualni model sastoji od 16 sektora (cjelina) i to:

- Sektor 1: Analitika SCZ RS;
- Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS;
- Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS;
- Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS;
- Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS;
- Sektor 6: Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS;
- Sektor 7: Deminiranje u Republici Srpskoj;
- Sektor 8: Osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje SCZ RS ;
- Sektor 9: Logistika SCZ RS;
- Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS;
- Sektor 11: Upravljanje SCZ RS;
- Sektor 12: Koordinacija institucija Republike Srpske u SCZ RS;
- Sektor 13: Implementacija i razvoj SVZ RS;
- Sektor 14: Ocjena efektivnosti implementacije SCZ RS;
- Sektor 15: Legislativa SCZ RS;
- Sektor 16: Izdavačka i medijska djelatnost;

Slika 7. Konceptualni model sistema civilne zaštite Republike Srpske - Strateški nivo - nivo Republike Srpske³²⁴

Konceptualnim modelom SCZ RS, u strateškom smislu, upravlja Vlada RS, preko strateško-izvršnog organa: Sektor 11: Upravljanje SCZ RS, odnosno, preko RUCZ RS. Konceptualni model je projektovan na osnovu teorije sistema i metode modelovanja uz poštovanje svih principa kompleksnih sistema. Definicije i objašnjenja mjesta i uloge svakog od sektora u konceptualnom modelu SCZ RS su prikazana u prilogu broj 3.

6.3. Upravljački elementi modela

Kod projektovanja upravljanja i kontrole kompleksnim sistemom kakav je SCZ RS polazi se od generalizovanog modela upravljanja i kontrole kompleksnim sistemima. Strukturna šema sistema upravljanja sastoji se od dva podsistema: upravljački sistem i objekat

³²⁴ Transformisao i prilagodio autor, 15.07.2021.

upravljanja (sistem s kojim se upravlja). Upravljački sistem ima četiri elementa (podsistema), slika 8:

Podsistem 1: Informacioni sistem:

Informacioni sistem obezbjeđuje podatke, informacije i znanje:

- O samom informacionom sistemu da bi mogao funkcionisati;
- O uslovima i ograničenjima objekta upravljanja i upravljačkog sistema;
- O stanju i ponašanju okruženja;
- O stanju i ponašanju sistema (upravljačkog sistema i objekta upravljanja);
- O konceptualnim (algoritamskim) ili konkretnim (posebnim) odlukama o ostvarivanju cilja/ciljeva;
- Za projektovanje/planiranje elemenata, strukture, resursa, funkcija, procesa, aktivnosti i operatora za sistem kojim se ostvaruje cilj/ciljevi;
- Za podsistem za aktiviranje i vođenje sistema do cilja/ciljeva.

Informacioni sistem raspolaže informacijama o resursima, na svim organizacionim nivoima, kao što su:

- Modeli sistema (opšti i parcijalni);
- Algoritmi sistema;
- Baze podataka;
- Baze znanja.

Podsistem 2: Postavljanje cilja/ciljeva:

Podsistem za postavljanje cilja/ciljeva ima centralno mjesto u upravljačkom sistemu i u procesu upravljanja. Početni zadatak podsistema za postavljanje cilja/ciljeva je identifikacija kompleksnih ponašanja. Ponašanja se, s obzirom na veliki broj varijabli (funkcije, procesi, aktivnosti operatori, kao i uslovi) ne mogu neposredno odrediti. Određuju se posredno, korišćenjem sistemskih modela. Kad su određena ponašanja, potrebno je odgovoriti na pitanja kako ona utiču na interese cjeline, objekta upravljanja i sistema upravljanja. Na interese utiču i smetnje (izazovi, prijetnje, opasnosti), što može dovesti do sukoba interesa cjeline i dijelova. Podsistem mora imati na raspolaganju sve podatke, informacije i znanje:

- O uslovima i ograničenjima;
- O ponašanju okruženja,
- O ponašanju objekta upravljanja;
- O ponašanju upravljačkog sistema;
- O interesima cjeline, upravljačkog sistema i objekta upravljanja, koji se odnose na opstanak (duži, lakši), razvoj i posebnim interesima;

- O sistemu vrijednosti cjeline, upravljačkog sistema i objekta upravljanja;
- Za otkrivanje, identifikovanje i generisanje kriterijuma;
- Za definisanje problema;
- Za generisanje mogućih ciljeva;
- Za izbor ciljeva;

Podsystem 3: Obezbjedenje sistema za realizaciju cilja/ciljeva:

Da bi se postavljeni cilj/ciljevi mogli ostvariti uz uvažavanje odgovarajućih kriterijuma i ograničenja postoje tri mogućnosti u opštem smislu i to:

- Izborom jednog od postojećih sistema za realizaciju (ovo je uobičajen način kod većine standardnih situacija vanrednih stanja);
- Komponovanjem sistema za realizaciju od već postojećih sistema ili elemenata; Ovaj način se realizuje kod složenijih i izazovnijih situacija vanrednih stanja. Zbog toga, između ostalog, postoje i rezervne jedinice SCZ RS;
- Kreiranjem (projektovanjem) novog sistema komponovanog prema projektu, odnosno uslovima na terenu. Ovaj koncept se najčešće primjenjuje u kriznim i katastrofalnim situacijama. Projektovanje sistema koji će ostvariti cilj/ciljeve realizuje se kroz sljedeće faze:
 - Generiše se struktura cilja/ciljeva: globalni cilj/ciljevi, ciljevi i podciljevi;
 - Skup ciljeva se transformiše u skup normiranih rezultata (ishoda);
 - Kreiraju se aktivnosti i operatori za realizaciju skupa normiranih rezultata (ishoda);
 - Kreiraju se algoritmi (plan i program) za ostvarivanje skupa normiranih rezultata (ishoda) sa izabranim aktivnostima i operatorima;
 - Vršiti se sinteza strukture sistema za realizaciju cilja/ciljeva;

Podsystem 4: Aktiviranje i vođenje sistema do cilja:

Ovaj podsystem ima tri komponente:

- Obezbjedenje informacija;
- Aktiviranje i vođenje sistema prema postavljenom cilju/ciljevima - donošenje odluka pri vođenju sistema od početnog ka ciljnom stanju;
- Sprovođenje donesenih odluka.

Slika 8. Opšta strukturna šema modela upravljanja kompleksnim sistemima³²⁵

Zahvaljujući nizu funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa, kao i unutrašnjim i vanjskim interakcijama i uslovima, SCZ RS kao kompleksan sistem posjeduje cijeli niz ponašanja, ali i unutrašnjih i vanjskih smetnji (rizici, izazovi, opasnosti, prijetnje), što povećava kompleksnost sistema. Jasno je po sebi da je takvo stanje dinamike kontinuirano i da zahtijeva posebnu posvećenost upravljanju sistemom iz dva razloga:

- zbog ostvarenja prihvatljive relativne stabilnosti SCZ RS na nivou RS i na područnim, gradskim, opštinskim nivoima, uključujući sve uključene institucije, pravne subjekte, NVO mjesne zajednice i ZEV; i
- radi dostizanja postavljenih ciljeva zbog kojih SCZ i postoji.

³²⁵ Černiček, I., 2006, *Uvod u teoriju globalnog razmišljanja*, „CEKOM“, Novi Sad, str. 326-337.; Transformisao i prilagodio autor 10.12.2020.

7. TESTIRANJE KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Ukupno je u testiranju (verifikaciji) konceptualnog modela SCZ RS učestvovalo 14 eksperata (tabela 7.) iz raznih vrsta i nivoa obrazovanja, naučnih oblasti i iz raznih stručnih/radnih oblasti i to: a) Obrazovanje: 10 doktora nauka; 2 magistra nauka; 2 visoka stručna sprema; b) naučna oblast: 8 bezbjednosne nauke; 4 vojne nauke; 2 tehničke nauke: 1 mašinstvo; 1 elektronika; v) uže naučne oblasti: Sistem Civilne odbrane; Civilna zaštita; Etiologija ugrožavanja; Zaštita od požara i eksplozija; Osnove ekološke bezbjednosti; Vojna nauka; Elektronika; Mašinstvo; Statistika (Data science) Teorija sistema; Teorija upravljanja; Teorija odlučivanja; Teorija organizovanja; g) Radna aktivnost: Fakultet za bezbjednost i zaštitu-BL; Fakultet bezbednosti-Bgd; Elektrotehnički fakultet-BL; Medicinski fakultet-BL; Prirodno-matematički fakultet-BL; Oružane snage BiH; Bezbjednosno istraživački centar-BL; Istraživački centar-BL; Gradska uprava BL; Republička uprava Civilne zaštite Republike Srpske.

Tabela 7. Prikaz obrazovanja i naučne oblasti angažovanih eksperata³²⁶

R. br.	Obrazovanje	Ukupno	Naučna oblast	Ukupno
1.	Doktor nauka	10	Bezbjednosne nauke	8
2.	Magistar nauka	2	Vojne nauke	4
3.	Visoka stručna sprema	2	Tehničke nauke	2
Svega		14		14

Iz tabele 7., kao i iz tekstualnog priloga je vidljivo da su eksperti visokog stepena obrazovanja iz naučnih oblasti koje su relevantne za razvoj konceptualnog modela sistema civilne zaštite. Uže naučne oblasti eksperata, kao i njihovo radno angažovanje, bez sumnje upućuju na zaključak da eksperti imaju dugogodišnje iskustvo u poznavanju CZ, a što je značajno za razvoj konceptualnog modela SCZ u Republici Srpskoj.

³²⁶ Transformisao i prilagodio autor, 15.07.2021.

7.1. Ekspertska ocjena postojećeg stanja Republičke uprave Civilne zaštite Republike Srpske

Tabela 8. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Prva grupa: Ocjena stanja RUCZ RS sa stanovišta teorije sistema: Pitanja 1-6

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
1	Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, sa stanovišta teorije sistema, može zaključiti da eksplicitno postoji SCZ RS - nivo RS - strateški nivo?	a) Da	5	35,71
		b) Ne	9	64,29
		v) Ne znam, ne mogu odlučiti	0	0,00
2	Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoji 5 područnih podsistema SCZ RS - Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Sokolac, Trebinje - taktički nivo?	a) Da	9	64,29
		b) Ne	5	35,71
		v) Ne znam, ne mogu odlučiti	0	0,00
3	Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoji 9 gradskih podsistema SCZ RS Banja Luka, Prijedor, Gradiška, Doboj, Derventa, Bijeljina, Zvornik, Istočno Sarajevo, Trebinje- operativni nivo?	a) Da	4	28,57
		b) Ne	9	64,29
		v) Ne znam, ne mogu odlučiti	1	7,14
4	Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoji 55 opštinskih podsistema SCZ RS - nivo 55 opština - izvršni nivo?	a) Da	3	21,43
		b) Ne	9	64,29
		v) Ne znam, ne mogu odlučiti	2	14,29
5	Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoje: Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi SCZ RS - na svim hijerarhijskim nivoima?	a) Da	1	7,14
		b) Ne	10	71,43
		v) Ne znam, ne mogu odlučiti	3	21,43
6	Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoje: Upravljanje i kontrola SCZ RS - na svim hijerarhijskim nivoima?	a) Da	3	21,43
		b) Ne	9	64,29
		v) Ne znam, ne mogu odlučiti	2	14,29

a) Ekspertska ocjena postojećeg stanja Republičke uprave civilne zaštite Republike Srpske (RUCZRS³²⁷)

Na osnovu prikazane tabele postojećeg stanja SCZ RS može se potvrditi implicitna hipoteza da ne postoji SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima. Odnosno, postoji 10-20% sistema, što se ipak ne može proglasiti sistemom civilne zaštite Republike Srpske. Zaključuje se da većina eksperata (71,43%) smatra da ne postoji razvijen sistem civilne zaštite RS na hijerarhijskim nivoima.

Ako se uzme u obzir i podrazumijevajuća kultura vezana za primjenu teorije sistema, ovaj rezultat govori da ne postoji ili postoji veoma mali dio SCZ RS koji je sistemski orijentisan. Odnosno govori, da je potrebno projektovati i implementirati SCZ RS kao sistem sa svim atributima sistema. Dodatnu argumentaciju za sistemski pristup projektovanju i implementaciji SCZ RS daje analiza ekspertskih komentara.

Najveće razlike odgovora eksperata zabilježene su kod pitanja broj 5: 10 eksperata ili 71,43%, na osnovu uvida u pripremljeni ekspertski materijal, smatra da ne postoje funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima, istovremeno 1 ekspert ili 7,14% smatra da postoje funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima, a 3 eksperta ili 21,43% ne znaju - ne mogu se odlučiti. Zaključuje se da više od dvije trećine 71,43% eksperata smatra da funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima ne postoje.

Zaključak: Ne postoje funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima. Postoje samo dijelovi (segmenti) funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima. Time se potvrđuje autorova hipoteza da postoji samo podrazumijevajući SCZ RS, jer RUCZ-RS sa svim svojim elementima, uključujući i postojeće (ili pretpostavljene) funkcije, procese, aktivnosti, operatore i resurse SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima, predstavlja, samo manji dio onoga što treba sa bude SCZ Republike Srpske.

³²⁷ Analiza postojećeg stanja SCZ RS urađena je na osnovu dostupnih dokumenata na Web lokaciji RUCZ-RS. <http://localhost/rucz>

7.2. Verifikacija konceptualnog metoda³²⁸

Najbolji način verifikacije predloženog modela SCZ RS je implementacija u realnom svijetu. Međutim, takav način bio bi enormno skup i štetan za društvo kao cjelinu, ako se u praksi pokaže da model nije dobar. Zbog toga se, postavljajući pitanje: „Šta bi bilo, kad bi bilo?“ dolazi do koncepta predviđanja i prognoziranja. U predviđanju i prognoziranju određenih pojava, fenomena i ponašanja nije uvijek moguće primijeniti kvantitativne naučne metode. Zbog toga se umjesto njih često koriste kvalitativne, a ponekad i intuitivne metode. Delfi metoda³²⁹ je nastala 1953. godine, a koristili su je Olaf Helmer i Norma Dilki pri istraživanju mogućnosti odbrane SAD u slučaju nuklearnog rata. Ovo tajno istraživanje vodilo se pod šifrom „delfi“, a u njemu je učestvovalo, umjesto grčkih bogova, sedam eksperata, specijalista za nuklearne ratove.

Verifikacija projektovanog modela SCZ RS vršice se primjenom ekspertskog ocjenjivanja, odnosno primjenom modifikovane Delfi metode. Prvi korak u primjeni Delfi metode u konkretnom slučaju je izrada upitnika za eksperte. Upitnik je osmišljen tako da se od eksperata, u prvom dijelu, traži da daju ocjenu postojećeg stanja (6 pitanja), a u drugom dijelu da daju svoju saglasnost i komentare na: a) Struktura i elementi konceptualnog modela SCZ RS (25 pitanja); b) Jedinice SCZ RS konceptualnog modela SCZ RS; v) Funkcije-upravljanja konceptualnog modela SCZ RS (16 pitanja). Anketni upitnik se sastoji od ukupno 57 pitanja. Pitanja su konstruisana tako da se ocijeni svaki segment elemenata i strukture, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa i upravljanja i kontrole, te implementacije i daljeg razvoja modela sistema civilne zaštite Republike Srpske.

³²⁸Zelenika,R., 2000, *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnih djela*, Ekonomski fakultet, Rijeka, str. 387-400.

³²⁹Metoda je dobila ime po starogrčkom hramu Delfi, u kome su slavne proročice proricale budućnost. Po svojoj dvosmislenosti poznato je „Ibis redibis numquam in bello peribis.“ Značenje se mijenjalo u zavisnosti od položaja zarezova u rečenici. „Ići ćeš, vratiti se, nećeš poginuti u ratu.“ Ili „Ići ćeš, vratiti se nećeš, poginuti u ratu.“

Tabela 9. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Druga grupa: Ocjena modela SCZ RS - rukovođenje SCZ RS, sa stanovišta teorije sistema, na nivou Republike Srpske: Pitanja 7-31

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
7	Da li ste saglasni da sa SCZ RS na nivou Republike Srpske rukovodi Strateški Štab SCZ RS sa Predsjednikom Republike Srpske kao komandantom, Predsjednikom Narodne Skupštine Republike Srpske, Predsjednikom Vlade Republike Srpske i Srpskim članom Predsjedništva BIH kao pomoćnicima komandanta i Vladom Republike Srpske?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	7	50,00
		Ne slažem se	2	14,28
8	Da li ste saglasni da sa SCZ RS na nivou Republike Srpske, u strateško-izvršnom smislu, rukovodi Strateško-izvršni Štab SCZ RS sa načelnikom štaba i 16 pomoćnika koji su ujedno i načelnici 16 sektora SCZ RS?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Nesaglasan	2	14,29
9	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 1: Analitika: sa 5 službi i to: 1. Snimanje stanja SCZ RS, 2. Snimanje stanja na terenu, 3. Analiza, 4. Planiranje, 5. Praćenje realizacije?	Potpuno se slažem	4	28,57
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	1	7,14
10	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 2: Informacioni sistem sa 6 službi i to: 1. Operacioni IS, 2. Analitički IS, 3. Specijalizovani IS, 4. Baze podataka-onlajn registri, 5. Veb/M-aplikacije, 6. Onlajn praćenje realizacije mjera, funkcija-uravljanja?	Potpuno se slažem	4	28,57
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	2	14,29
11	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 3: Organizovanje i popuna sa 4 službe i to: 1. Analiza potreba i planiranje, 2. Organizovanje i popuna službi i jedinica, 3. Rukovođenje organizovanjem i popunom, 4. Kontrola organizovanja i popune?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	1	7,14
12	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 4: Edukacija i priprema sa 4 službe i to: 1. Osnovna edukacija i priprema, 2. Opšta edukacija i priprema, 3. Specijalizovana edukacija i priprema, 4. Ciljna edukacija i priprema?	Potpuno se slažem	4	28,57
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	2	14,29
13	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 5: Resursi i opremanje (RIO) sa 12 službi i to: 1. RIO spasavanje iz ruševina, 2. RIO spasavanje iz vode, 3. RIO RHBN, 4. RIO deminiranje, 5. RIO logistika, 6. RIO održavanje uzbunjivanja, 7. RIO opsluživanje (aktiviranje) uzbunjivanja, 8. RIO protivpožarni, 9. RIO opšte namjene, 10. RIO rezervni sastav, 11. RIO institucije i pravna lica, 12. RIO građani i NVO?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	2	14,29

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
14	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 6: Realizacija, ocjena i razvoj (ROR) sa 6 službi i to: 1. ROR mjera, 2. ROR funkcija, 3. ROR procesa, 4. ROR aktivnosti, 5. ROR operatora, 6. ROR resursa?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	4	28,57
15	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 7: Deminiranje sa 4 službe i to: 1. Istraživanje, mapiranje i upozoravanje NUS, 2. Protivminske akcije, 3. Organizacija i struktura deminiranja, 4. Vraćanje površina?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	7	50,00
		Ne slažem se	2	14,29
16	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 8: Uzbunjivanje: sa 5 službe i to 1. Osmatranje, 2. Obavještanje, 3. Uzbunjivanje, 4. Centar za informacije, 5. Održavanje elemenata uzbunjivanja?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	7	50,00
		Ne slažem se	2	14,29
17	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 9: Logistika sa 5 službi i to: 1. Snabdijevanje, 2. Zbrinjavanje, 3. Zaštita, 4. Sanacija, 5. Oporavak?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	1	7,14
18	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 10: Opšti poslovi sa 5 službi i to: 1. Pravni poslovi, 2. Kadrovski poslovi, Finansijski poslovi, 4. Računovodstveni poslovi, 5. Opšti poslovi?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	0	0,00
19	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 11: Upravljanje i kontrola (UK) sa 4 službe i to: 1. Strateško UK, 2. Taktičko UK, 3. Operativno UK, 4. Izvršno UK?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	3	21,43
20	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 12: Koordinacija sa 3 službe i to: 1. Koordinacija institucija RS, 2. Koordinacija zajedničkih organa BIH, 3. Međunarodna koordinacija?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	4	28,57
21	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 13: Implementacija i dalji razvoj modela SCZ RS sa 7 cjelina i to: 1. Pripremna faza, 2. Prva faza: elementi i struktura, 3. Druga faza: funkcije i procesi, 4. Treća faza: upravljanje i kontrola, 5. Četvrta faza: integracija i probni rad, 6. Peta faza: Verifikacija, 7. Šesta faza: Dalji razvoj?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	2	14,29

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
22	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 14: Ocjena implementacije i daljeg razvoja modela SCZ RS sa 7 cjelina i to: 1. Ocjena pripreme faze, 2. Ocjena prve faze: elementi i struktura, 3. Ocjena druge faze: funkcije i procesi, 4. Ocjena treće faze: upravljanje i kontrola, 5. Ocjena četvrte faze: integracija i probni rad, 6. Ocjena pete faze: Verifikacija, 7. Ocjena šeste faze: Dalji razvoj (samorazvoj)?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	3	21,43
23	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 15: Legislativa SCZ RS sa 5 cjelina i to: 1. Zakoni SCZ RS, 2. Podzakonska akta SCZ RS, 3. Planski dokumenti SCZ RS, 4. Međunarodni dokumenti SCZ RS, 5. Dokumenti - iskustva drugih?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	6	42,86
		Ne slažem se	3	21,43
24	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 16: Multimedijalna djelatnost sa 7 cjelina i to: 1. Časopisi SCZ RS, 2. Udžbenici SCZ RS, 3. Monografije SCZ RS, 4. E-SCZ RS-algoritmi, 5. E-SCZ RS-građani, 6. Multimedijalna edukacija, 7. Multimedijalna takmičenja?	Potpuno se slažem	14	1
		Djelimično se slažem	0	0,00
		Ne slažem se	0	0,00
25	Da li ste saglasni da sa područnim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Sokolas, Trebinje) na nivou svakog od 5 područja rukovode taktički područni štabovi SCZ RS sa Gradonačelnikom najvećeg područnog grada kao komandantom i gradonačelnicima/načelnicima gradova/opština kao članovima štaba?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	7	50,00
		Ne slažem se	4	28,57
26	Da li ste saglasni da sa područnim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Sokolas, Trebinje), u taktičko-izvršnom smislu, rukovodi Taktičko-izvršni štab SCZ RS sa načelnikom štaba i 16 pomoćnika koji su ujedno i načelnici područnih sektora SCZ RS?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	2	14,28
27	Da li ste saglasni da područni taktičko-izvršni podsistemi SCZ RS (Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Sokolas, Trebinje), organizaciono hijerarhijski obuhvataju sva gradska/opštinska odjeljenja/podsisteme?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	5	35,71
28	Da li ste saglasni da sa gradskim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Prijedor, Gradiška, Doboj, Derвента, Bijeljina, Zvornik, Istočno Sarajevo, Trebinje) na nivou svakog od 9 gradskih podsistema SCZ RS rukovode operativni gradski štabovi SCZ RS sa Gradonačelnikom grada kao komandantom i 5 članova štaba koji su ujedno i načelnici ključnih odjeljenja gradske uprave?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	7	50,00
		Ne slažem se	4	28,57

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
29	Da li ste saglasni da sa gradskim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Prijedor, Gradiška, Doboj, Derventa, Bijeljina, Zvornik, Istočno Sarajevo, Trebinje), u operativno-izvršnom smislu, rukovodi Operativno-izvršni Štab SCZ RS sa načelnikom štaba i 5 pomoćnika koji su ujedno i načelnici gradskih sektora podsistema SCZ RS?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	7	50,00
		Ne slažem se	2	14,29
30	Da li ste saglasni da sa opštinskim podsistemima SCZ RS (55 opština u Republici Srpskoj) na nivou svakog od 55 opštinskih podsistema SCZ RS rukovode izvršni opštinski štabovi SCZ RS sa Načelnikom opštine kao komandantom i 3 člana štaba koji su ujedno i načelnici ključnih odjeljenja opštinske uprave?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	1	7,14
31	Da li ste saglasni da sa opštinskim podsistemima SCZ RS (55 opština u Republici Srpskoj), u izvršno-izvršnom smislu, rukovodi Izvršno-izvršni Štab SCZ RS sa načelnikom štaba i 3 pomoćnika koji su ujedno i načelnici opštinskih sektora podsistema SCZ RS?	Potpuno se slažem	5	35,71
		Djelimično se slažem	7	50,00
		Ne slažem se	2	14,29

Ekspertska ocjena strukture i elemenata konceptualnog modela SCZ RS

Na osnovu ekspertske ocjene strukture i elemenata konceptualnog modela SCZ RS prihvataju se moduli konceptualnog modela SCZ Republike Srpske. Postoje razlike između mišljenja eksperata kad je u pitanju sastav Strateškog štaba što ne utiče na njegovu suštinu, zbog čega se usvaja predloženi model. Usvaja se predloženi model strateško-izvršnog štaba SCZ RS sa načelnikom i 16 pomoćnika koji su ujedno i rukovodioci pojedinih sektora. Ovdje naglasak nije na pomoćnicima nego na zadacima koje obavljaju sektori, što znači da se broj pomoćnika može i smanjiti, ali se ne mogu smanjiti sektorski zadaci.

Zaključuje se da većina eksperata (85,14%) smatra da ponuđeni moduli mogu biti osnova modela SCZ Republike Srpske. Ako se uzme u obzir i podrazumijevajuća kultura vezana za primjenu teorije sistema, ovaj rezultat govori da postoji visoka saglasnost eksperata o potrebi primjene teorije sistema i konceptualnog modelovanja Sistema civilne zaštite Republike Srpske. Odnosno govori, da je potrebno projektovati i implementirati SCZ RS kao sistem sa svim atributima sistema. Dodatnu argumentaciju za sistemski pristup projektovanju i implementaciji SCZ RS daje analiza ekspertskih komentara. Eksperti svojim komentarima, osim izvjesnih dilema i neznatnim neslaganjima daju podršku projektovanju strukture i elemenata konceptualnog modela Sistema civilne zaštite Republike Srpske. Specifičnost

predstavljaju odgovori na pitanje 24: Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 16: Multimedijalna djelatnost sa 7 cjelina i to: 1. Časopisi SCZ RS, 2. Udžbenici SCZ RS, 3. Monografije SCZ RS, 4. E-SCZ RS- algoritmi, 5. E-SCZ RS-građani, 6. Multimedijalna edukacija, 7. Multimedijalna takmičenja? Svi eksperti se potpuno slažu sa postojanjem ovoga sektora. Iz komentara eksperata slijedi da je potrebno razmotriti da se u konačni model uvrsti detaljnija specifikacija koja poboljšava edukaciju građana i multimedijalnu komunikaciju sa građanima.

Zaključak: Prihvata se ovakva organizaciona struktura Sektora 16: Multimedijalna djelatnost sa 7 elemenata, koja uz Sektor 2: Informacioni sistem, demonstrira realizaciju potreba za tzv. digitalizacijom društva.

Tabela 10. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Treća grupa: Ocjena modela SCZ RS-organizacija jedinica SCZ RS, sa stanovišta teorije sistema: Pitanja 32-41.

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
32	Da li ste saglasni da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS formiraju: 1. Jedinice opšte namjene-opštinski nivo i nivo gradova; 2. Jedinice specijalističke namjene-nivo gradova i područni nivo; 3. Interventne specijalističke jedinice- područni nivo i nivo RS; 4. Rezervne jedinice- područni nivo i nivo RS?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	1	7,14
33	Da li ste saglasni da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS jedinice, po strukturi, sastoje od: 1. Ekipa 3-5 pripadnika; 2. Grupa 3-20 ekipa + komandir (vođa) grupe; 3. Tim 3-20 grupa + komandir (vođa) tima + bolničar?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	6	42,86
		Ne slažem se	5	35,72
34	Da li ste saglasni da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS jedinice/timovi, po kategorijama, organizuju kao: Tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina (USAR tim) i to: 1. Tim lake kategorije: Tim za površinsko pretraživanje i spasavanje odmah nakon nesreće. Sastav tima: 20 pripadnika + 2 psa tragača; 2. Tim srednje kategorije: Tim za tehničko pretraživanje i operacije spasavanja u strukturalnim ruševinama (razbijanje, bušenje, rezanje betona). Sastav tima: 30 pripadnika + 3 psa tragača (Sastav: laka kategorija + 10 pripadnika + 1 pas); 3. Tim teške kategorije: Tim za najzahtjevnije tehničko pretraživanje i operacije spasavanja u strukturalnim ruševinama uključujući i armirani beton. Sastav tima: 55 pripadnika i 4 psa tragača (Sastav: srednja kategorija + 25 pripadnika + 1 pas)?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	6	42,86
		Ne slažem se	5	35,72
35	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS personalni sastav timova za spasavanje iz ruševina bude organizovan kroz strukturu tima tako da sve kategorije (laka, srednja i teška) imaju iste elemente tima i to: 1. Rukovodstvo: Komandir tima, zamjenik komandira tima i 5 pomoćnika; 2. Elementi (grupe) za pretraživanje; 3. Elementi (grupe/ekipe) za spasavanje; 4. Elementi (grupe) medicinske podrške; 5. Elementi (grupe) psihološke podrške (samo teška kategorija); Logistički elementi (grupe)?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	3	21,43
36	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS tim za spasavanje iz vode bude sastavljen od komandir tima + zamjenik komandira + 3 grupe (svaka grupa se sastoji od komandira grupe i dvije ekipe sa po 5 pripadnika) sa ukupno 35 pripadnika?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	2	14,29

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
37	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS tim za RHBN zaštitu bude sastavljen od komandir tima + zamjenik komandira + 2 grupe (sa ukupno 39 pripadnika) i to: 1. grupa: Grupa za uzorkovanje RHBN kontaminacije ima 17 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe od kojih svaka ima 2 rukovaoca RHBN detektora i 2 pomoćnika; 2. grupa: Grupa za dekontaminaciju ima 22 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira i 3 ekipe dekontaminatora sa po 4 pripadnika i sa po 4 pomoćnika?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	3	21,43
38	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji tim za logistiku koji se sastoji od rukovodstva tima (komandir, zamjenik komandira i 4 pomoćnika) i 4 grupe, sa 88 pripadnika, i to: 1. grupa: Grupa za izuzimanje i prihvatanje materijalnih sredstava iz područnih skladišta SCZ RS ima 21 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 5 pripadnika; 2. grupa: Grupa za organizaciju i bezbjednost u prihvatnim kampovima ima 17 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 4 pripadnika; 3. grupa: Grupa za pripremu hrane i pitke vode ima 40 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe za pripremu hrane sa po 7 pripadnika (2 kuvara, 5 pomoćnika za rad u kuhinji) i 4 ekipe za obezbjeđenje i pripremu pitke vode u sastavu od 3 pripadnika (1 operatera-mehaničara na kolektivnom pročišćavaču vode i 2 pomoćnika); 4. grupa: Grupa za sanitaciju ima 9 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 2 sanitara?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	3	21,43
39	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji tim za održavanje elemenata sistema za uzbuđivanje koji se sastoji od rukovodstva tima (komandir, zamjenik komandira i 9 pomoćnika) i 9 grupa distribuiranih po gradovima, sa 61 pripadnikom, i to: 1. grupa: Banja Luka sa komandrom i 8 ekipa; 2. grupa: Prijedor sa komandrom i 3 ekipe; 3. grupa: Gradiška sa komandrom i 3 ekipe; 4. grupa: Doboj sa komandrom i 3 ekipe; 5. grupa: Derвента sa komandrom i 1 ekipom 6. Bijeljina sa komandrom i 3 ekipa; 7. grupa: Zvornik sa komandrom i 3 ekipe; 8. Istočno Sarajevo sa komandrom i 3 ekipe; 9. grupa Trebinje sa komandrom i 3 ekipe?	Potpuno se slažem	4	28,57
		Djelimično se slažem	6	42,86
		Ne slažem se	4	28,57
40	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji tim za opsluživanje sirena koji se sastoji od rukovodstva tima (komandir, zamjenik komandira i 9 pomoćnika) i 9 grupa distribuiranih po gradovima, sa 64 ekipe i 91 pripadnikom, distribuiranim po gradovima/opštinama?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	6	42,86
		Ne slažem se	5	35,72

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
41	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji jedinica za deminiranje koja se sastoji od rukovodstva jedinice (komandir, zamjenik komandira i 6 pomoćnika) i 6 timova za deminiranje i to: 4 tima za uklanjanje i uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava, 1 mašinski tim (održavanje i remont) i 1 tim pasa otkrivača eksploziva?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Saglasan	10	71,43
		Ne slažem se	2	14,29

Ekspertska ocjena jedinica konceptualnog modela SCZ RS prema namjeni (vrsti), sastavu i veličini i načinu popune

Na osnovu ekspertske ocjene jedinica konceptualnog modela SCZ RS prihvataju se jedinice konceptualnog modela SCZ RS sa predloženom hijerarhijskom pripadnošću, uz uslov da promjenu hijerarhijske pripadnosti diktira situacija na terenu. Prihvata se sastav jedinica za spasavanje iz ruševina, iz vode, RHB zaštite, logistike, održavanje elemenata za uzbunjivanje, sirena i deminiranje.

Zaključuje se da većina eksperata (78,57%) smatra da ponuđeni moduli mogu biti osnova razvoja jedinica CZ Republike Srpske³³⁰. Ako se uzme u obzir i podrazumijevajuća kultura vezana za primjenu teorije sistema, ovaj rezultat govori da postoji visoka saglasnost eksperata o potrebi primjene teorije sistema i konceptualnog modelovanja SCZ RS. Odnosno govori, da je potrebno projektovati i implementirati SCZ RS kao sistem sa svim atributima sistema. Dodatnu argumentaciju za sistemski pristup projektovanju i implementaciji SCZ RS daje analiza ekspertskih komentara. Eksperti svojim komentarima, osim izvjesnih dilema i neznatnim neslaganjima daju podršku projektovanju strukture i elemenata konceptualnog modela Sistema civilne zaštite Republike Srpske. Značajna saglasnost je izražena kod pitanja broj 32., gdje se 93% eksperata izjasnilo o potrebi formiranja/postojanja jedinica SCZ Republike Srpske. Iz komentara eksperata slijedi da je jedini problem raspored jedinica po hijerarhijskim nivoima, koji i nije problem jer je raspored dat u samom pitanju.

Zaključak: Prihvata se predloženi model sa 4 vrste jedinica SCZ RS sa predloženom hijerarhijskom pripadnošću, uz uslov da promjenu hijerarhijske pripadnosti diktira situacija na terenu.

³³⁰ Prikaz slika jedinica civilne zaštite Republike Srpske su prikazane u prilogu broj 7.

Tabela 11. Prikaz rezultata ekspertskog ocjenjivanja: Četvrta grupa: Ocjena modela SCZ RS - funkcije-upravljanje SCZ RS, sa stanovišta teorije sistema: Pitanja 42-57.

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
42	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja-Sektora 1: Analitika SCZ RS: snimanje stanja, analiza, predviđanje i planiranje SCZ RS sa 5 službi i to: 1. Prikupljanje podataka i informacija o stanju službi, resursa i jedinica SCZ RS; 2. Prikupljanje podataka i informacija o stanju na terenu; 3. Analiza stanja, procjena rizika i predviđanje vanrednih situacija u Republici Srpskoj; 4. Planiranje i simulacija mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS; 5. Praćenje realizacije mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanje Sektora 1: Analitika SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	4	28,57
43	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja-Sektora 2: Informacioni sistem SCZRS: projektovanje, administriranje, održavanje i razvoj IS SCZ RS sa 6 službi i to: 1. Održava operacioni režim IS; 2. Obezbeđuje analitičke performanse IS; 3. Obezbeđuje specijalizovane performanse IS; 4. Obezbeđuje baze podataka i onlajn registre; 5. Projektovanje, administracija i održavanje Veb i mobilnih aplikacija; 6. Onlajn praćenje realizacije mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 2: Informacioni sistem SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZRS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	4	28,57
44	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 3: Organizovanje i popuna SCZ RS: organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS, institucija, pravnih lica, NVO i građana sa 4 službe i to: 1. Analiza potreba i planiranje SCZ RS; 2. Organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS; 3. Rukovođenje organizovanjem i potpunom službi i jedinica SCZ RS; 4. Kontrola organizovanja i popune službi i jedinica SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 3: Organizovanje i popuna SCZ RS preslikavaju na:	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	8	57,14

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
	1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS; 3. Rukovođenje organizovanjem i potpunom službi i jedinica SCZ RS; 4. Kontrola organizovanja i popune službi i jedinica SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 3: Organizovanje i popuna SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Ne slažem se	4	28,57
	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja-Sektora 4: Edukacija i priprema SCZ RS: edukacija i priprema službi i jedinica SCZ RS, institucija, pravnih lica, NVO i građana sa 4 službe i to: 1. Osnovna edukacija i priprema SCZ RS; 2. Opšta edukacija i priprema SCZ RS; 3. Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS; 4. Ciljna edukacija i priprema SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 4: Edukacija i priprema SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	3	21,43
46	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZRS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja-Sektora 5: Resursi i opremanje SCZ RS: obezbjeđenje resursa i opremanje službi i jedinica SCZ RS, institucija, pravnih lica, NVO i građana sa 12 službi i to: 1. Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz ruševina-USAR; 2. Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz vode; 3. Resursi i opremanje službi i jedinica RHBN; 4. Resursi i opremanje službi i jedinica za drminiranje; 5. Resursi i opremanje službi i jedinica za logistiku; 6. Resursi i opremanje službi i jedinica za održavanje sistema za uzbunjivanje; 7. Resursi i opremanje službi i jedinica za opsluživanje sistema za uzbunjivanje; 8. Resursi i opremanje službi i protivpožernih jedinica; 9. Resursi i opremanje službi i jedinica opšte namjene; 10. Resursi i opremanje službi i jedinica rezervnog sastava; 11. Resursi i opremanje institucija i pravnih lica; 12. Resursi i opremanje građana i NVO i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 5: Resursi i opremanje SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	3	21,43

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
47	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja-Sektora 6: Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS: realizacija, ocjena i razvoj mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS sa 6 službi i to: 1. Realizacija,ocjena i razvoj mjera, SCZ RS; 2. Realizacija, ocjena i razvoj funkcija SCZ RS; 3. Realizacija, ocjena i razvoj procesa SCZ RS; 4. Realizacija, ocjena i razvoj aktivnosti SCZ RS; 5.Realizacija, ocjena i razvoj operatora SCZ RS; 6. Realizacija, ocjena i razvoj resursa SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 6:Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS preslikavaju na:1. Taktičko-izvršni nivo-novo 5 područnih podсистema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podсистema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podсистema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	4	28,57
48	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije upravljanja Sektora 7:Deminiranje u Republici Srpskoj: izvršenje deminiranja u RS sa 4 službe i to: 1. Istraživanje, mapiranje i upozoravanje na neeksplozirana ubojna sredstva (NUS); 2.Protivvinske akcije (PMA);3.Organizaciona struktura deminiranja; 4. Vraćanje površina i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije upravljanja Sektora7:Deminiranje u RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podсистema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podсистema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo nivo 55 izvršnih podсистema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	4	28,57
49	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja-Sektora 8: Uzbunjivanje SCZ RS: osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje u Republici Srpskoj sa 4 službe i to: 1. Osmatranje SCZ RS; 2. Obavještanje SCZ RS; 3. Uzbunjivanje SCZ RS; 4. Centar za informacije SCZ RS; 5. Održavanje elemenata uzbunjivanja i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 8: Uzbunjivanje SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podсистema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podсистema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podсистema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	1	7,14

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
50	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 9: Logistika SCZ RS: Snabdijevanje, zbrinjavanje, zaštita, sanacija i oporavak u Republici Srpskoj sa 5 službi i to: 1. Snabdijevanje SCZ RS; 2. Zbrinjavanje SCZ RS; 3. Zaštita SCZ RS; 4. Sanacija SCZ RS; 5. Oporavak SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 9: Logistika SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZRS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	3	21,43
51	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja Sektora 10: Opšti poslovi SCZ RS: Opšti poslovi SCZ RS sa 5 službi i to: 1. Pravni poslovi SCZ RS; 2. Kadrovski poslovi SCZ RS; 3. Finansijski poslovi SCZ RS; 4. Računovodstveni poslovi SCZ RS; 5. Opšti poslovi SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-procesi Sektora 10: Opšti poslovi SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	2	14,29
52	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja Sektora 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS: Upravljanje i kontrola SCZ RS sa 4 službe i to: 1. Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS; 2. Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS; 3. Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS; 4. Izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 11: Upravljanja SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	1	7,14
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	3	21,43

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
53	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja Sektora 12:Koordinacija SCZ RS: Koordinacija institucija Republike Srpske u SCZ RS sa 3 službe i to:1.Koordinacija institucija RS;2.Koordinacija institucija zajedničkih organa BIH; 3.Međunarodna koordinacija i da se sa strateško-izvršnog nivoua sve funkcije-upravljanja Sektora 12: Koordinacija institucija Republike Srpske u SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	8	57,14
		Ne slažem se	4	28,57
54	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja Sektora 13: Implementacija i razvoj SCZ RS: Implementacija i razvoj SCZ RS sa 7 implementacionih faza i to:1.Pripremna faza implementacije i razvoja SCZ RS;2.Prva faza implementacije i razvoja SCZ RS elementi i struktura SCZ RS; 3. Druga faza implementacije i razvoja SCZ RS funkcije-procesi SCZ RS; 4. Treća faza implementacije i razvoja SCZ RS-upravljanje i kontrola; 5. Četvrta faza implementacije i razvoja SCZ RS integracija i probni rad; 6. Peta faza implementacije i razvoja SCZ RS-Verifikacija SCZ RS; 7. Šesta faza implementacije i razvoja SCZ RS- dalji razvoj (samorazvoj) SCZ RS, i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoua sve funkcije-upravljanja Sektora 13: Implementacija i razvoj SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS;2.Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	3	21,43
55	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje svefunkcije-upravljanja-Sektora14:Ocjena efektivnosti implementacije i razvoja SCZ RS: Implementacija i razvoj SCZ RS sa 7 implementacionih faza i to: 1. Ocjena pripremne faze implementacije i razvoja SCZ RS; 2. Ocjena prve faze implementacije i razvoja SCZ RS -elementi i struktura SCZ RS; 3.Ocjena druge faze implementacije i razvoja SCZ RS-funkcije-procesi SCZ RS; 4. Ocjena treće faze implementacije i razvoja SCZ RS- upravljanje i kontrola; 5. Ocjena četvrte faze	Potpuno se slažem	3	21,43
		Djelimično se slažem	8	57,14

Redni broj	Pitanje	Stepen saglasnosti	Broj odgovora eksperata	
			N	%
55	implementacije i razvoja SCZ RS - integracija i probni rad; 6. Ocjena pete faze implementacije i razvoja SCZ RS - Verifikacija SCZ RS; 7. Ocjena šeste faze implementacije i razvoja SCZ RS - dalji razvoj (samorazvoj) SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 14: Ocjena efektivnosti implementacije i razvoja SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Ne slažem se	3	21,43
56	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 15: Legislativa SCZ RS: Legislativa SCZ RS sa 5 cjelina i to: 1. Zakoni SCZ RS; 2. Podzakonska akta SCZ RS; 3. Planski dokumenti SCZ RS; 4. Međunarodni dokumenti SCZ RS; 5. Dokumenti - iskustva drugih SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 15: Legislativa SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	9	64,29
		Ne slažem se	3	21,43
57	Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS: Multimedijalna djelatnost SCZ RS sa 7 službi i to: 1. Časopisi SCZ RS; 2. Udžbenici SCZ RS; 3. Monografije SCZ RS; 4. e-SCZ RS - Algoritmi; 5. e-SCZ RS - Građani SCZ RS; 6. Multimedijalna edukacija SCZ RS; 7. Multimedijalna takmičenja SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?	Potpuno se slažem	2	14,29
		Djelimično se slažem	10	71,43
		Ne slažem se	2	14,29

Ekspertska ocjena funkcija, procesa, aktivnosti, operatora, resursa i upravljanje-kontrola konceptualnog modela SCZ RS

Na osnovu ekspertske ocjene funkcija-upravljanja konceptualnog modela SCZ RS prihvataju se funkcije-upravljanja na strateško-izvršnom nivou sektora konceptualnog modela SCZ RS, koji se preslikavaju na niže hijerarhijske izvršne nivoe. Zaključuje se da većina eksperata (77,23%) smatra da ponuđeni moduli mogu biti osnova modela razvoja funkcija, procesa, aktivnosti, operatora, resursa, upravljanja i kontrole SCZ Republike Srpske. Ako se uzme u obzir podrazumijevajuća kultura vezana za primjenu teorije sistema, ovaj rezultat govori da postoji visoka saglasnost eksperata o potrebi primjene teorije sistema i konceptualnog modelovanja SCZ Republike Srpske. Odnosno govori, da je potrebno projektovati i implementirati SCZ RS kao sistem sa svim atributima sistema. Dodatnu argumentaciju za sistemski pristup projektovanju i implementaciji SCZ RS daje analiza ekspertskih komentara. Eksperti svojim komentarima, osim izvjesnih dilema i neznatnim neslaganjima daju podršku projektovanju strukture i elemenata konceptualnog modela SCZ Republike Srpske.

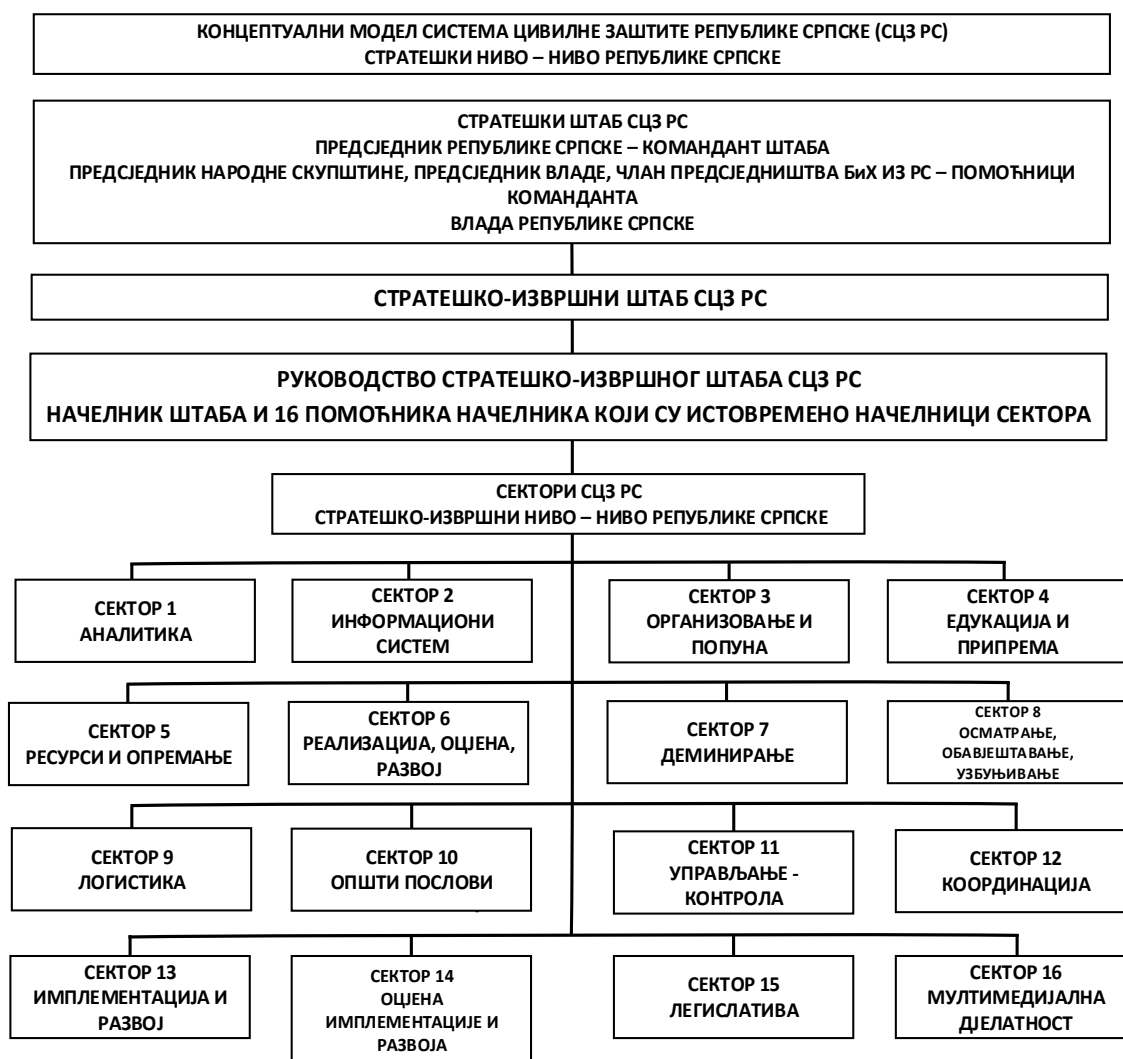
Na pitanje broj 49. većina eksperata, njih 93% izjasnilo se pozitivno. Iz komentara eksperata slijedi da sve funkcije - upravljanja moraju postojati, a broj pripadnika zavisi od hijerarhijskog nivoa.

Zaključak: Prihvata se da na strateško - izvršnom nivou postoje sve funkcije-upravljanja-Sektora 8:Osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje SCZ RS: osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje u Republici Srpskoj sa 4 službe i da se sa strateško- izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanje Sektora 8: Osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština.

8. MODEL CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Uz poštovanje pravnog okvira EU i pravnog okvira RS o zaštiti i spasavanju i ulozi CZ u zaštiti i spasavanju u VS, projektovan je konceptualni model SCZ RS. Projektovanje modela je realizovano primjenjujući teoriju sistema, teoriju informacija, teoriju upravljanja, teoriju organizovanja, teoriju odlučivanja i metodu modelavanja. Zatim je primjenom modifikovane Delfi metode, od strane ekspertskeg tima od 14 eksperata, ocijenjen (verifikovan) je projektovani konceptualni modela SCZ Republike Srpske. Na osnovu provedene analize, uključujući i analizu i odlučivanje o ocjenama i komentarima eksperata, usvojen je konačni konceptualni model SCZ RS koji prati teorijsku strukturu sistemskog modelovanja sa sedam gradivih blokova: 1. Model strukture i elemenata SCZ RS; 2. Model mjera SCZ RS; 3. Model funkcija i procesa (ponašanja), aktivnosti, operatora/algoritama i resursa SCZ RS; 4. Upravljanje i kontrola SCZ RS, 5. Model implementacije SCZ RS; 6. Model pravaca razvoja SCZ RS; i 7. Model razvoja pravnog okvira (legislative) SCZ Republike Srpske.

Razradom (transformacijom) sedam teorijskih sistemskih blokova dobijena je konačna organizaciono-sistemska konstrukcija konceptualnog modela SCZ RS sa 16 gradivih blokova (sektora), slika 16, koja vrijedi za sve hijerarhijske izvršne nivoe konceptualnog modela SCZ RS i to: Sektor 1: Analitika SCZ RS; Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS; Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS; Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS; Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS; Sektor 6: Realizacije, ocjena, razvoj SCZ RS; Sektor 7: Deminiranje SCZ RS; Sektor 8: Osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje SCZ RS; Sektor 9: Logistika SCZ RS; Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS; Sektor 11: Upravljanje-kontrola SCZ RS; Sektor 12: Koordinacija SCZ RS; Sektor 13: Implementacija i razvoj SCZ RS; Sektor 14: Ocjena implementacije i razvoja SCZ RS; Sektor 15: Legislativa SCZ RS; i Sektor 16: Multimedijalna djelatnost.

Šema 16. Konceptualni model Strateškog nivoa SCZ RS - nivo Republike Srpske³³¹

U prilogu broj 3. prikazali smo šeme/slike konačnog konceptualnog modela SCZ RS na svim nivoima i sa svim sektorima/službama uz napomenu da svaki sektor/služba mora sadržavati sve komponente strateškog nivoa (nivo RS) i to: struktura i elementi; mjere; funkcije, procesi, aktivnosti, operatori/algoritmi, resursi; upravljanje-kontrola, koje se mogu, u cilju optimizacije, objedinjavati u skladu da potrebama podsistema SCZ RS moraju postojati i ne mogu se ukidati.

a) Prikaz konačnog konceptualnog modela-funkcija-upravljanja SCZ RS

Osnovni zadaci mjera-funkcija-upravljanja SCZ RS su dostizanje visokog nivoa zaštite i spasavanja građana i materijalnih dobara u uslovima vanrednih situacija. Da bi se ova

³³¹ Transformisao i prilagodio autor, 15.07.2021.

kompleksna mjera funkcija-upravljanje uspješno realizovali oni se dijele na podmjere-podfunkcije-podupravljanje i elementarne mjere-funkcije-upravljanje. Uz uvažavanje svih ostalih, ovdje će se izdvojiti neke od sistemskih periodičnih mjera-funkcija-upravljanja i to:

- **Strategija SCZ RS-petogodišnji period:** Strategija analitike SCZ RS; Strategija informacionog sistema SCZ RS; Strategija organizovanja i popune SCZ RS; Strategija edukacije i pripreme SCZ RS; Strategija resursa i opremanja SCZ RS; Strategija realizacije, ocjene i razvoja SCZ RS; Strategija deminiranja SCZ RS; Strategija osmatranja, obavještanja, uzbunjivanja SCZ RS; Strategija logistike SCZ RS; Strategija opštih poslova SCZ RS; Strategija upravljanja i kontrole SCZ RS; Strategija koordinacije SCZ RS; Strategija implementacije modela i dalji razvoj SCZ RS; Strategija ocjene implementacije modela i daljeg razvoja SCZ RS; Strategija legislative SCZ RS; Strategija multimedijalne djelatnosti SCZ RS; Izrađuje se jedinstvena strategija SCZ RS u okviru koje se nalaze strategije svakog hijerarhijskog nivoa i to: Pet strategija taktičkih područnih podsistema SCZ RS; Devet strategija operativnih gradskih podsistema SCZ RS; Pedeset i pet strategija opštinskih podsistema SCZ RS;
- **Analitika SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Snimanje stanja (prikupljanje podataka i informacija); Analiza stanja, procjena rizika i predviđanje vanrednih situacija; Planiranje i simulacija mjera-aktivnosti; Praćenje realizacije mjera-aktivnosti;
- **Informacioni sistem SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Operacioni IS; Analitički IS; Specijalizovani IS; Baza podataka i on-line registri; Administracija veb lokacije i M aplikacije; On-line praćenje realizacije;
- **Organizovanje i popuna SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Analiza potreba i planiranje; Organizovanje i popuna službi i jedinica, rukovođenje organizovanjem i popunom; Kontrola organizovanja i popune;
- **Edukacija i priprema SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Osnovna edukacija i priprema; Opšta edukacija i priprema; Specijalizovana edukacija i priprema; Ciljna edukacija i priprema;
- **Resursi i opremanje SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Resursi i opremanje službi i jedinica-spasavanje iz ruševina; Resursi i opremanje službi i jedinica-spasavanje iz vode; Resursi i opremanje službi i jedinica-RHB zaštita; Resursi i opremanje službi i jedinica-Deminiranje; Resursi i opremanje službi i jedinica-Logistika; Resursi i opremanje službi i jedinica-Sistem za uzbunjivanje; Resursi i opremanje službi i jedinica-Opsluživanje sistema za uzbunjivanje; Resursi i opremanje službi i jedinica-Protivpožarne jedinice; Resursi i opremanje službi i jedinica-Opšta namjena; Resursi i opremanje službi i jedinica-Rezervni sastav; Resursi i opremanje službi i jedinica-Institucije i pravna lica; Resursi i opremanje

službi i jedinica-Građani i NVO; Cijeli Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS sa svojih 12 službi snažno se oslanja na Republičke Robne Rezerve (RRR), koje treba da sadrže: osnovne poljoprivredne i prehrambene proizvode, meso u živoj stoci, industrijske proizvode, lijekove i sanitetski materijal, kao i reprodukcioni materijal za ove proizvode. Na žalost, RS nema robne rezerve, što u uslovima ozbiljnih vanrednih situacija može biti vaoma veliki problem. S obzirom na to da je postojanje RRR strateško pitanje društva, a ne samo SCZ RS, može se zaključiti da je za efektivno djelovanje SCZ RS u uslovima VS neophodno, nadostatak RRR je ozbiljan hendikep za SCZ RS.

- **Realizacija ocjena i razvoj SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Realizacija, ocjena razvoj mjera; Realizacija, ocjena razvoj funkcija; Realizacija, ocjena razvoj procesa; Realizacija, ocjena razvoj aktivnosti; Realizacija, ocjena razvoj operatora; Realizacija, ocjena razvoj resursa;
- **Deminiranje SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Istraživanje, mapiranje i upozoravanje na NUS; Protivminske akcije; Organizaciona struktura deminiranja; Vraćanje površina;
- **Osmatranje, obavještavanje, uzbunjivanje SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Osmatranje; Obavještavanje; Uzbunjivanje; Centar za informacije Održavanje elemenata uzbunjivanja;
- **Logistika SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Snabdijevanje, Evakuacija i zbrinjavanje; Zaštita; Sanacija; Oporavak;
- **Opšti poslovi SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Pravni poslovi; Kadrovski poslovi; Finansijski poslovi; Računovodstveni poslovi; Opšti poslovi;
- **Upravljanje i kontrola SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje-pripremna faza:** Strateško-izvršno upravljanje i kontrola; Taktičko-izvršno upravljanje i kontrola; Operativno-izvršno upravljanje i kontrola; Izvršno-izvršno upravljanje i kontrola;
- **Koordinacija SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje-pripremna faza:** Koordinacija institucija RS; Koordinacija zajedničkih organa BiH; Međunarodna koordinacija;
- **Implementacija modela i dalji razvoj SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Pripremna faza; Prva faza-elementi i struktura SCZ RS; Druga faza-funkcije-procesi SCZRS; Treća faza-upravljanje-kontrola SCZ RS; Četvrta faza-integracija i probni rad SCZ RS; Peta faza-verifikacija SCZ RS; Šesta faza- dalji razvoj SCZ RS;
- **Ocjena implementacije modela i daljeg razvoja SCZ RS-mjere-funkcije- upravljanje:** Ocjena pripremne faze; Ocjena prve faze-elementi i struktura SCZ RS; Ocjena druge faze-funkcije-procesi SCZ RS; Ocjena treće faze-upravljanje-kontrola SCZ RS; Ocjena četvrte

faze-integracija i probni rad SCZ RS; Ocjena pete faze - verifikacija SCZ RS; Ocjena šeste faze-dalji razvoj SCZ RS;

- **Legislativa SCZ RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Zakoni SCZ RS; Podzakonska akta SCZ RS; Planski dokumenti SCZ RS; Međunarodni dokumenti SCZ RS; Dokumenti-iskustva drugih SCZ RS;
- **Multimedijalna djelatnost SCZ-RS-mjere-funkcije-upravljanje:** Časopisi SCZ RS; Udžbenici SCZ RS; Monografije SCZ RS; e-SCZ RS-algoritmi; e-SCZ RS-građani; Multimedijalna edukacija SCZ RS; Multimedijalna takmičenja SCZ RS;
- **Izveštavanje po hijerarhijskim nivoima:** Svaki od 16 sektora SCZ RS ima i hijerarhijsku funkciju izvještavanja/odlučivanja (naređivanja) i vrednovanja (ocjenjivanja) u skladu sa svojom hijerarhijskom pozicijom i to: strateški nivo- godišnje,strateško-izvršni nivo-šestomjesečno, taktički nivo-šestomjesečno, taktičko-izvršni nivo-tromjesečno, operativni nivo-tromjesečno, operativno-izvršni nivo-mjesečno, izvršni nivo-mjesečno, izvršno-izvršni nivo-mjesečno; U uslovima VS, izvještavanja/odlučivanja (naređivanja) i vrednovanja (ocjenjivanja) su prema potrebi, a najmanje jednom sedmično.

8.1. Struktura, elementi i upravljanje civilnom zaštitom u Republici Srpskoj

Iako su postojala izvjesna neslaganja kod eksperata vezana za ponuđenu projektovanu strukturu i elemente konceptualnog modela SCZ RS, ono što je jedinstveno prihvaćeno i što se ne dovodi u pitanje jeste da na svakom hijerarhijskom nivou SCZ RS mora biti obezbjeđen minimum strukture, elemenata, funkcija, procesa i upravljanja-kontrole Sistema civilne zaštite Republike Srpske. Da bi se taj cilj ostvario potrebno je da:

- Na strateškom nivou SCZ RS-nivo RS, postoji jedinstven strateški SCZ RS sa strateškim štabom i strateško-izvršnim štabom na čelu;
- Na taktičkom nivou SCZ RS-Taktički područni nivo pet područja RS, postoji jedinstvenih pet taktičkih područnih podsistema SCZ RS sa taktičkim štabovima i taktičko-izvršnim štabovima na čelu;
- Na operativnom nivou SCZ RS-Operativni nivo devet gradova RS, postoji jedinstvenih devet operativnih gradskih podsistema SCZ RS sa operativnim štabovima i operativno-izvršnim štabovima na čelu;

- Na Izvršnom nivou SCZ RS-Izvršni nivo 55 opština RS, postoji jedinstvenih pedeset i pet izvršnih opštinskih podsistema SCZ RS sa izvršnim štabovima i izvršno-izvršnim štabovima.

Svaki od navedenih hijerarhijskih podsistema SCZ RS sadrži sve komponente strateškog nivoa (nivo RS) i to: struktura i elementi; mjere; funkcije, procesi, aktivnosti, operatori/algoritmi, resursi; upravljanje-kontrola, koji se mogu, u cilju optimizacije, objedinjavati u skladu da potrebama podsistema SCZ RS, međutim, moraju postojati i ne mogu se ukidati.

8.2. Jedinice civilne zaštite u Republici Srpskoj po konceptualnom modelu

- U okviru konceptualnog modela SCZ RS, personalni i materijalni sastav jedinica SCZ RS organizuje se po:

- o Vrsti jedinica SCZ RS;
- o Sastavu i veličini jedinica SCZ RS;
- o Načinu popune jedinica SCZ RS;

- Po konceptualnom modelu SCZ RS, jedinice SCZ RS se organizuju prema namjeni i to:

- o Jedinice specijalističke namjene SCZ RS-nivo gradova i područni nivo RSCZ RS;
- o Interventne jedinice specijalističke namjene SCZ RS-nivo RS;

- Jedinice SCZ RS, na lokalnom i područnom nivou organizuju se prema namjeni i to:

- o Na nivou konceptualnog modela taktičko-izvršnog (područnog) podsistema SCZ RS: Jedinice specijalističke namjene SCZ RS;
- o Na nivou konceptualnog modela operativno-izvršnog podsistema SCZ RS gradova:
 - Jedinice specijalističke namjene SCZ RS-nivo gradova;
 - Jedinice opšte namjene SCZ RS-nivo opština i nivo gradova;
- o Na nivou konceptualnog modela operativno-izvršnog podsistema SCZ RS-nivo opština: jedinice opšte namjene SCZ RS;

- Na nivou konceptualnog modela SCZ RS na nivou RS organizuju se jedinice SCZ RS, kao rezervne jedinice, i to:

- o Interventne specijalističke jedinice SCZ RS-nivo RS;
- o Jedinice SCZ RS za uzbunjivanje-nivo RS;

- Struktura jedinica SCZ RS, u okviru konceptualnog modela SCZ RS, je sljedeća:
 - Ekipa: se sastoji od 3 do 5 pripadnika;
 - Grupa: se sastoji od 3 do 23 ekipe + komandir (vođa) grupe;
 - Tim: se sastoji od 3 do 20 grupa + komandir (vođa) + bolničar;
 - U okviru konceptualnog modela SCZ RS, po kategorijama timovi SCZ RS sa dijele na:
 - Tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina (*USAR-Urban Search and Rescue*) sa 3 kategorije:
 - Tim lake kategorije: Tim za površinsko pretraživanje i spasavanje odmah nakon nesreće. Sastav tima: 20 pripadnika i 2 psa tragača;
 - Tim srednje kategorije: Tim za tehničko pretraživanje i operacije spasavanja u strukturalnim ruševinama. Osposobljen za razbijanje, bušenje i rezanje betona (ne armiranog). Sastav tima: 30 pripadnika i 3 psa tragača (laka kategorija + 10 pripadnika i 1 pas);
 - Tim teške kategorije: Tim za najzahtjevnije tehničko pretraživanje i operacije spasavanja u strukturalnim ruševinama, posebno onima koje uključuju armirani beton. Osposobljen za razbijanje, bušenje i rezanje armiranog betona. Sastav tima: 55 pripadnika i 4 psa tragača (srednja kategorija + 25 pripadnika i 1 pas).
 - Personalni sastav timova za spasavanje iz ruševina organizovan je kroz strukturu tima tako da sve kategorije (laka, srednja i teška) imaju iste elemente tima: Rukovodstvo: komandir tima, zamjenik komandira tima i 5 pomoćnika; Elementi (grupe/ekipe) za pretraživanje; Elementi (grupe/ekipe) za spasavanje; Elementi (grupe/ekipe) medicinske podrške; Elementi (grupe/ekipe) psihološke podrške (samo teška kategorija); Logistički elementi (grupe/ekipe);
 - Za pripadnike timova za spasavanje iz ruševina obezbjeđuje se, organizaciono i planski, da svi članovi tima imaju razvijene operativne sposobnosti za rad u okviru sve tri klasifikacije (laka, srednja, teška). Jezgro tima su stalno angažovani stručnjaci, koji rade na stručnim poslovima, u okviru nadležnosti, a njima se pridružuju drugi pripadnici;
 - Tim SCZ RS za spasavanje iz vode sastavljen je od tri grupe. Tim se sastoji od rukovodstva tima (komandir tima i zamjenik komandira tima) i 3 grupe. Svaka grupa se sastoji od komandira grupe i dvije ekipe po 5 pripadnika, a ukupna veličina tima je 35 pripadnika, Prilog 4;
 - Tim CZ za radiološku, hemijsku, biološku zaštitu (u daljem tekstu: RHB) ima 2 grupe. Tim se sastoji od rukovodstva tima (komandir tima i zamjenik komandira tima) i dvije grupe, sa ukupno 39 pripadnika, i to: 1. grupa: Grupa za uzorkovanje RHB

kontaminacije ima 13 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe od kojih svaka ima 2 rukovaoca RHB detektora i 2 pomoćnika; 2. grupa: Grupa za dekontaminaciju ima 17 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira i 3 ekipe dekontaminatora sa po 4 pripadnika i sa po 4 pomoćnika, Prilog 4;

– Tim SCZ RS za logistiku. Tim se sastoji od rukovodstva tima (komandir tima i zamjenik komandira tima i 4 pomoćnika) i četiri grupe, sa ukupno 88 pripadnikom, i to: 1. grupa: Grupa za izuzimanje i prihvatanje materijalnih sredstava iz područnih skladišta SCZ RS ima 21 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 5 pripadnika; 2. grupa: Grupa za organizaciju i bezbjednost u prihvatnim kampovima ima 17 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 4 pripadnika; 3. grupa: Grupa za pripremu hrane i pitke vode ima 40 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe za pripremu hrane sa po 7 pripadnika (2 kuvara, 5 pomoćnika za rad u kuhinji) i 4 ekipe za obezbjeđenje i pripremu pitke vode u sastavu od 3 pripadnika (1 operatera - mehaničara na kolektivnom pročišćavaču vode i 2 pomoćnika); 4. grupa: Grupa za sanitaciju ima 9 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 2 sanitara, Prilog 4;

– Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje. Tim se sastoji od rukovodstva tima (komandir tima i zamjenik komandira tima i 9 pomoćnika) i 9 grupa (distribuiranih po gradovima), sa ukupno 91 pripadnikom, i to: Prva grupa: Banja Luka sa komandirima i 15 ekipa; Druga grupa: Doboj sa komandirima i 4 ekipe; Treća grupa: Bijeljina sa komandirima i 5 ekipa; Četvrta grupa: Istočno Sarajevo sa komandirima i 4 ekipe; Peta grupa: Trebinje sa komandirima i 4 ekipe; Šesta grupa: Prijedor sa komandirima i 4 ekipe; Sedma grupa: Zvornik sa komandirima i 4 ekipe; Osmo grupa: Gradiška sa komandirima i 3 ekipe; Deveta grupa: Derventa sa komandirima i 2 ekipe, Prilog 4;

– Tim SCZ RS za opsluživanje sirena. Tim se sastoji od rukovodstva tima (komandir tima i zamjenik komandira tima i 9 pomoćnika) i 64 ekipe, sa ukupno 91 pripadnikom, i to: 1. ekipa: Banja Luka sa 10 pripadnika; 2. ekipa: Bijeljina sa 4 pripadnika; 3. ekipa: Istočno Sarajevo sa 4 pripadnika; 4. ekipa: Doboj sa 4 pripadnika; 5. ekipa: Prijedor sa 4 pripadnika; 6. ekipa: Trebinje sa 4 pripadnika; 7. ekipa: Zvornik sa 4 pripadnika; 8. ekipa: Gradiška sa 4 pripadnika; 9. ekipa: Derventa sa 4 pripadnika; 10. ekipa: Berkovići sa 2 pripadnika; 11. ekipa: Bileća sa 2 pripadnika; 12. ekipa: Bratunac sa 2 pripadnika; 13. ekipa: Brod sa 2 pripadnika; 14. ekipa: Višegrad sa 2 pripadnika; 15. ekipa: Vlasenica sa 2 pripadnika; 16. ekipa: Vukosavlje sa 2 pripadnika; 17. ekipa: Gacko sa 2 pripadnika; 18. ekipa: Donji Žabar sa 2 pripadnika; 19. ekipa: Istočna Ilidža sa 2 pripadnika; 20. ekipa: Istočni Drvar sa 2 pripadnika; 21. ekipa: Istočni Mostar sa 1 pripadnik; 22. ekipa:

Istočni Stari Grad sa 2 pripadnika; 23. ekipa: Istočno Novo Sarajevo sa 2 pripadnika; 24. ekipa: Jezero sa 2 pripadnika; 25. ekipa: Kalinovik sa 2 pripadnika; 26. ekipa: Kneževo sa 2 pripadnika; 27. ekipa: Kozarska Dubica sa 2 pripadnika; 28. ekipa: Kostajnica sa 2 pripadnika; 29. ekipa: Kotor Varoš sa 2 pripadnika; 30. ekipa: Krupa na Uni sa 2 pripadnika; 31. ekipa: Kupres sa 2 pripadnika; 32. ekipa: Laktaši sa 2 pripadnika; 33. ekipa: Lopare sa 2 pripadnika; 34. ekipa: Ljubinje sa 2 pripadnika; 35. ekipa: Milići sa 2 pripadnika; 36. ekipa: Modriča sa 2 pripadnika; 37. ekipa: Mrkonjić Grad sa 2 pripadnika; 38. ekipa: Nevesinje sa 2 pripadnika; 39. ekipa: Novi Grad sa 2 pripadnika; 40. Novo Goražde sa 2 pripadnika; 41. ekipa: Osmaci sa 2 pripadnika; 42. ekipa: Oštra Luka sa 2 pripadnika; 43. ekipa: Pale sa 2 pripadnika; 44. ekipa: Pelagićevo sa 2 pripadnika; 45. ekipa: Petrovac sa 2 pripadnika; 46. ekipa: Petrovo sa 2 pripadnika; 47. ekipa: Prnjavor sa 2 pripadnika; 48. ekipa: Ribnik sa 2 pripadnika; 49. ekipa: Rogatica sa 2 pripadnika; 50. ekipa: Rudo sa 2 pripadnika; 51. ekipa: Sokolac sa 2 pripadnika; 52. ekipa: Srbac sa 2 pripadnika; 53. ekipa: Srebrenica sa 2 pripadnika; 54. ekipa: Stanari sa 2 pripadnika; 55. ekipa: Teslić sa 2 pripadnika; 56. ekipa: Trnovo sa 2 pripadnika; 57. ekipa: Ugljevik sa 2 pripadnika; 58. ekipa: Foča sa 2 pripadnika; 59. ekipa: Han Pijesak sa 2 pripadnika; 60. ekipa: Čajniče sa 2 pripadnika; 61. ekipa: Čelinac sa 2 pripadnika; 62. ekipa: Šamac sa 2 pripadnika; 63. ekipa: Šekovići sa 2 pripadnika; 64. ekipa: Šipovo sa 2 pripadnika, Prilog 4;

- Jedinice SCZ RS specijalističke namjene regija i gradova i personalni i materijalni sastav za timove za spasavanje iz ruševina, za spasavanje iz vode, za RHB zaštitu i za logistiku identični su po strukturi interventnih specijalističkih jedinica SCZ RS;

- Jedinica opšte namjene sastoji se od jednog tima koji u svom sastavu ima do 3 grupe, u skladu sa potrebama koje proizlaze iz procjene ugroženosti jedinice lokalne samouprave za koju se osnivaju;

Interventne specijalističke jedinice SCZ RS, jedinice za uzbunjivanje SCZ RS i jedinice SCZ RS specijalističke namjene regija i gradova popunjavaju se članovima udruženja građana, klubova, organizacija i zajednica koje se određenim oblikom zaštite i spasavanja bave u svojoj redovnoj djelatnosti ili su za iste osnovani i ljudima koji posjeduju specijalistička znanja koja su značajna za SCZ Republike Srpske. Jedinice CZ opšte namjene gradova i opština popunjavaju se punoljetnim volonterima sa mjestom prebivališta u gradovima i opštinama u koje se raspoređuju. Za popunjavanje i raspoređivanje jedinica SCZ RS odgovorni su Republički štab SCZ RS, Republička uprava SCZ RS, štabovi CZ regija, gradova i opština. U kombinovanim timovima koji su potrebni za obavljanje složenijih poslova zaštite i spasavanja i za učešće u međunarodnim operacijama učestvuju pripadnici raznih vrsta jedinica SCZ RS, u skladu sa operativnim zahtjevima. Na rukovodeća mjesta u interventnim specijalističkim

jedinicama i jedinicama SCZ RS specijalističke namjene raspoređuju se lica sa odgovarajućim stručnim znanjima i zanimanjima, u pravilu iz udruženja građana, klubova, organizacija i zajednica koje se zaštitom i spasavanjem bave kao osnovnom djelatnosti (Crveni krst, Gorska služba spasavanja, Vatrogasna društva, Kinološka udruženja, Ronilački klubovi i sl.). Materijalni sastav interventnih specijalističkih jedinica SCZ RS i jedinica SCZ RS specijalističke namjene određuje se prema namjenskim zadacima jedinica i prema standardizovanoj opremi i materijalno tehničkim sredstvima za svaku specijalnost, što je dostupno na tržištu i kompatibilno sa operativnim snagama. Personalni i materijalni sastav jedinica SCZ RS može se mijenjati prema procjenama ugroženosti i prema uvođenju novih tehničkih standarda za opremu i materijalno tehnička sredstva, a u cilju postizanja što efektivnijeg rada. Interventne specijalističke jedinice SCZ RS logistički se oslanjaju na centralno skladište SCZ RS i područna skladišta: Banja Luka; Bijeljina; Doboj; Sokolac; Trebinje. Takođe se oslanjaju i na resurse udruženja čijim članovima se popunjavaju jedinice na područnom nivou, nivou gradova i opština. Personalni i materijalni sastav jedinica SCZ RS dat je u prilogu broj 4.

8.3. Pravci razvoja konceptualnog modela civilne zaštite u Republici Srpskoj

Opšti cilj analize pravaca daljeg razvoja modela SCZ RS je da se na nivou RS izvrši optimizacija resursa, a prije svega ljudskih resursa. To se mora uraditi u okviru: Strukture i elemenata SCZ RS; funkcija, procesa, aktivnosti, operatora, resursa SCZ RS; Upravljanja i kontrole SCZ Republike Srpske. U realizaciji tog zadatka polazne pretpostavke su:

- moraju postojati održivi elementi i struktura SCZ RS na svakom hijerarhijskom nivou;
- moraju se realizovati sve funkcije, procesi, aktivnosti, operatori, resursi SCZ RS;
- mora se realizovati upravljanje i kontrola SCZ RS.

U tom smislu moguće je da se optimizacija vrši na taktičkom (područnom) nivou uključujući u područne podsisteme SCZ RS i operativno-izvršna odjeljenja gradova i izvršna odjeljenja opština. To konkretno znači:

- U okviru taktičkog (područnog) podsistema SCZ RS Banja Luka uključuje se Odjeljenje SCZ RS Grada Banja Luka;
- U okviru taktičkog (područnog) podsistema SCZ RS Doboj uključuje se Odjeljenje SCZ RS Grada Doboja;

- U okviru taktičkog (područnog) podsistema SCZ RS Bijeljina uključuje se Odjeljenje SCZ RS Grada Bijeljina;
- U okviru taktičkog (područnog) podsistema SCZ RS Sokolac uključuje se Odjeljenje SCZ RS opštine Sokolac;
- U okviru taktičkog (područnog) podsistema SCZ RS Trebinje uključuje se Odjeljenje SCZ RS Grada Trebinje.

Uzimajući u obzir dinamičnost SCZ RS potrebno je direktno u model SCZ RS uključiti i koncept permanentne samorazvojnosti i to:

- Samorazvojni proces i transformacija-strateško-izvršni nivo-nivo Republike Srpske;
- Samorazvojni proces i transformacija-taktičko-izvršni nivo-područni nivo-5 područnih podsistema SCZ RS;
- Samorazvojni proces i transformacija-operativno-izvršni nivo-nivo 9 gradova;
- Samorazvojni proces i transformacija-izvršni nivo-nivo 55 opština;
- Samorazvojni proces i transformacija-izvršni nivo-nivo mjesnih zajednica izajednice etažnih vlasnika;
- Samorazvojni proces i transformacija-izvršni nivo-nivo institucija RS;
- Samorazvojni proces i transformacija-izvršni nivo-nivo pravnih subjekata;
- Samorazvojni proces i transformacija-izvršni nivo-nivo NVO.

Polazeći od tih pretpostavki optimizacije, može se zaključiti da postoji samo jedna globalna osobina (resurs) koji može biti, uslovno, promjenjivog (prilagođenog potrebama) karaktera. Riječ je o strukturi i elementima SCZ Republike Srpske. S obzirom na to da je svaki od hijerarhijskih nivoa, različit po organizacionoj strukturi, prostorno manje ili više disperziran, moguće je, uz date polazne pretpostavke, podešavati strukturu i elemente i objedinjavati funkcije, procese, aktivnosti, operatore, resurse, upravljanje i kontrolu SCZ Republike Srpske. To znači da je moguće da sve globalne karakteristike SCZ RS budu realizovane, a da se objedinjavanjem, tamo gdje je to moguće, izvrši optimizacija.

9. IMPLEMENTACIJA KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI SRPSKOJ

Proces implementacije konceptualnog modela SCZ RS sastavni je dio samog modela SCZ RS jer prije same implementacije potrebno je napraviti plan i trasirati put same implementacije. Istovremeno, sastavni dio konceptualnog modela takođe je koncept daljeg

razvoja modela SCZ RS (samorazvoj SCZ RS), jer to označava da je model SCZ RS dinamička, vremenski promjenljiva kategorija što zahtijeva permanentni razvoj.

Da bi se složen posao implementacije projektovanog konceptualnog modela SCZ RS mogao realizovati, potrebno ga je segmentovati sa dvije strane i to: Prva strana je sektorska izgradnja SCZ RS bez obzira na hijerarhijski nivo i to: Analitika SCZ RS; Informacioni sistem SCZ RS; Organizovanje i popuna SCZ RS; Edukacija i priprema SCZ RS; Resursi i opremanje SCZ RS; Realizacija, ocjena i razvoj SCZ RS; Deminiranje SCZ RS; Osmatranje, obavještavanje, uzbunjivanje SCZ RS; Logistika SCZ RS; Opšti poslovi SCZ RS; Upravljanje i kontrola SCZ RS; Koordinacija SCZ RS; Implementacija modela i dalji razvoj SCZ RS; Ocjena implementacije modela i daljeg razvoja SCZ RS; Legislativa SCZ RS; Multimedijalna djelatnost SCZ RS. S druge strane to je hijerarhijska izgradnja na nivoima: strateški nivo-nivo RS, taktički nivo-nivo pet područja RS, operativni nivo-nivo devet gradova RS, izvršni nivo-nivo pedeset i pet gradova Republike Srpske.

S obzirom na stanje SCZ RS ovaj zadatak je veoma složen, zahtjevan i vremenski dugotrajan. Nakon ekspertskog ocjenjivanja početnog (nultog) konceptualnog modela i projektovanja i usvajanja konačnog modela SCZ RS i nakon što se usvoji konceptualni model od strane Republičkih organa i završe sve predimplementacione procedure potrebno je pristupiti implementaciji konačnog modela SCZ Republike Srpske.

9.1. Implementacija konceptualnog modela

Implementacija konceptualnog modela SCZ RS realizuje se kroz sljedeće faze: Pripremna faza; Prva faza; Druga faza; Treća faza; Četvrta faza-Integracija konceptualnog modela SCZ RS u društveni sistem Republike Srpske.

Pripremna faza: Pripremna faza se sastoji od sljedećih procesa i aktivnosti:

- Prvi, a možda i najvažniji dio pripreme faze implementacije konceptualnog modela SCZ RS, je formiranje i obuka tima za implementaciju konceptualnog modela SCZ RS. U okviru tima za implementaciju potrebno je uključiti stručnjake iz sljedećih oblasti: analitika SCZ RS; informacioni sistem SCZ RS; organizovanje i popuna SCZ RS; edukacija i priprema SCZ RS; resursi i opremanje SCZ RS; realizacija, ocjena i razvoj SCZ RS; deminiranje SCZ RS; osmatranje, obavještavanje, uzbunjivanje SCZ RS; logistika SCZ RS; opšti poslovi SCZ RS; upravljanje i kontrola SCZ RS; koordinacija SCZ RS; implementacija modela i dalji razvoj SCZ RS; ocjena implementacije modela i daljeg razvoja SCZ RS; legislativa SCZ RS; multimedijalna djelatnost SCZ RS. Ukupno je potrebno da u timu bude

rukovodilac tima i 16 članova, po jedan za svaki od 16 sektora. Kad se uzme u obzir i obuka tima, procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju ovog zadatka 6 mjeseci.

- Drugi dio: Priprema internih implementacionih dokumenata (pravilnici i uputstva o radu) za funkcionisanje SCZ RS. Ove dokumente izrađuje tim za implementaciju, a oni obuhvataju: Pravilnik o organizovanju SCZ RS; Pravilnik o organizovanju strateškog i strateško-izvršnog štaba SCZ RS; Pravilnik o organizovanju svakog od pet taktičkih područnih podsistema SCZ RS sa taktičkim i taktičko-izvršnim područnim štabovima; Pravilnik o organizovanju svakog od devet operativnih gradskih podsistema SCZ RS sa perativnim i operativno-izvršnim gradskim štabovima; Pravilnik o organizovanju svakog od pedeset i pet izvršnih opštinskih podsistema SCZ RS sa izvršnim i izvršno-izvršnim opštinskim štabovima; Uputstva za rad SCZ RS. Sve navedene i druge dokumente ove vrste priprema tim za implementaciju paralelno sa snimanjem početnog stanja i utvrđivanjem željenog stanja.
- Utvrđivanje početnog (polaznog) stanja SCZ RS. Stanje u kome se nalazi sadašnja RUCZ RS: Početno (polazno) stanje će se utvrditi prikupljanjem podataka i informacija iz raspoloživih dokumenata RUCZ, područnih, gradskih i opštinskih odjeljenja. Osim toga, bilo bi poželjno, da se stanje utvrdi i anketiranjem relevantnog broja zaposlenih u civilnoj zaštiti, republičkim institucijama, gradskim i opštinskim upravanja i građana (min. 1600 anketiranih). Nakon izvršene analize utvrđuje se početno stanje SCZ RS kao temelj za inverznu implementaciju.
- Utvrđivanje željenog (ciljnog) stanja i vremena implementacije modela sistema civilne zaštite RS: Ovdje je potrebno da se na osnovu opštih strukturnih šema, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora, resursa, upravljanja i kontrole za svaki organizaciono-hijerarhijski nivo i za svaku komponentu projektuje detaljna specifikacija potrebnih elemenata. Zavisno od ukupne organizovanosti, načina i uslova rada, konstrukcija SCZ RS će se značajno razlikovati. Negdje će biti potrebno da se neka funkcija-upravljanje smjeste u strukturni element koji se zbog svoje kompleksnosti treba nazvati službom dok će na drugom mjestu ta ista funkcija-upravljanje biti smještena u odjeljenje, a u krajnjem slučaju to će biti posao pridodat jednom čovjeku koji već ima i neke druge zadatke itd. Istovremeno sa tom zahtjevnom konstrukcijom biće potrebno da se procijeni i vrijeme potrebno za implementaciju.

Veoma je značajno istaći važnu činjenicu da se konceptualni model SCZ RS koristi ne za implementaciju nego za transformaciju početnog stanja u željeno stanje. Dodatno, posebno je osjetljiva implementacija kod koje se zahtijeva da je SCZ RS neprekidno u aktivnoj funkciji. Zbog svega rečenog ostaje dilema da li da se konceptualni model SCZ RS implementira

korišćenjem tehnika Bottom-Up ili Top-Down. U našem slučaju prihvatljivije je ne graditi SCZ RS od temelja (Bottom-Up) nego, graditi sistem odozgo na dolje (Top-Down), jer je potrebno da u toku izgradnje postoji čvrsta referenca koja je u stanju da, nakon izgradnje Strateškog štaba i Strateško-izvršnog štaba SCZ RS kao osnove preuzme ulogu implementatora za implementaciju svih ostalih komponenti (16 sektora) i podsistema SCZ Republike Srpske.

Da bi se vrijeme potrebno za implementaciju svakog dijela konceptualnog modela SCZ RS moglo procijeniti potrebno je znati sljedeće:

- Tačan i jasan cilj i ishod željenog (budućeg) stanja;
- Tačno i jasno početno stanje iz kojeg se kreće u transformaciju (novo stanje);
- Potrebne ljude i njihove kompetncije za realizaciju prelaska sistema iz početno u željeno stanje;
- Potrebno je imati na raspolaganju sve resurse za obavljanje posla prelaska sistema iz postojećeg u željeno stanje;
- Procjenu dozvoljenog odstupanja od željenog stanja (obično se uzima da je dozvoljeno odstupanje 5%);
- Procjenu vremenske konstante (vrijeme samopegulacije sistema) τ posmatranog konkretnog elementa (funkcija, proces, aktivnost, operator, upravljanje, kontrola, odjeljenje, služba, sektor, štab itd.);

Procjenjuje se da je za utvrđivanje polaznog stanja i postavljanje željenog stanja, sa svim njihovim segmentima u svakom podsistemu SCZ RS potrebno najmanje 6 do 9 mjeseci, s tim da ovaj posao realizuje tim za implementaciju nakon konstituisanja i obuke, a paralelno sa pripremom internih implementacionih dokumenata, što znači ukupno 9 mjeseci za pripremnu fazu.

Obuka tima za implementaciju SCZ RS

Da bi se sve planirane faze implementacije konceptualnog modela SCZ RS mogle efikasno i sa minimalnim utroškom vremena riješiti potrebno je da se neposredno prije implementacije konkretne faze izvrši obuka kadra koji je predviđen da se uključi u datoj fazi. Da bi se obuka mogla efikasno realizovati potrebno je da tim za implementaciju unaprijed pripremi sve interne dokumente potrebne za funkcionisanje konceptualnog SCZ RS (pravilnici i uputstva). Bez obzira na to što je konceptualni model SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima po organizaciji (filozofiji) isti, svaki od hijerarhijskih nivoa/podsistema SCZ RS se u samoj realizaciji razlikuje. Zbog toga će se obuka izvoditi u dva dijela i to: Prvi dio: Zajednička-opšta obuka istovremeno za sve podsisteme SCZ RS, koja uključuje opšta znanja i vještine funkcionisanja svakog od 16 sektora SCZ RS i funkcionisanja hijerarhijske strukture SCZ RS. Drugi dio: Specijalistička obuka koja uključuje specijalistička znanja i vještine koja su potrebna

na nižim hijerarhijskim podsistemima SCZ RS, s tim da se ova obuka realizuje paralelno ili nakon prve faze implementacije.

Procjenjuje se da je za opštu obuku potrebno mjesec dana, a za specijalističku obuku, koja se disperzira (organizuje) za svaki od pet područnih podistema SCZ RS posebno, potrebno je po 15 dana. Ukupno vrijeme za realizaciju pripremne faze iznosi ukupno 6 mjeseci.

Nakon uspješno realizovane pripremne faze, implementacija SCZ RS na osnovu konceptualnog modela SCZ RS odvija se kroz četiri faze, vodeći se hijerarhijskim nivoima SCZ RS, i to:

Prva faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Uspostavljanje elemenata-strukture, mjera-funkcija-upravljanja SCZ RS na strateškom nivou-Nivo Republike Srpske:

- Uvođenje i verifikacija uvođenja u rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja 3 mjeseca;
- Probni rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja ukupno godinu dana na svakom hijerarhijskom nivou;
- Ocjena i verifikacija probnog rada i izdavanje licence za rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja mjesec dana za svaki hijerarhijski nivo;
- Ukupno vrijeme za strateški nivo SCZ RS 16 mjeseci;

Druga faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Uspostavljanje elemenata-strukture, mjera-funkcija-upravljanja SCZ RS na taktičkim nivou-Nivo pet područnih podistema SCZ RS;

- Uvođenje i verifikacija uvođenja u rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja 3 mjeseca;
- Probni rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja ukupno godinu dana;
- Ocjena i verifikacija probnog rada i izdavanje licence za rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja mjesec dana;
- Ukupno vrijeme za taktički nivo SCZ RS 16 mjeseci;

Treća faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Uspostavljanje elemenata-strukture, mjera-funkcija-upravljanja SCZ RS na operativnom nivou - Nivo devet gradskih podistema SCZ RS;

- Uvođenje i verifikacija uvođenja u rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja 3 mjeseca;
- Probni rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja ukupno godinu dana;
- Ocjena i verifikacija probnog rada i izdavanje licence za rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja mjesec dana;

- Ukupno vrijeme za taktički nivo SCZ RS 16 mjeseci;

Četvrta faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Uspostavljanje elemenata-strukture, mjera-funkcija-upravljanja SCZ RS na izvršnom nivou - Nivo pedeset i pet opštinskih podsistema SCZ RS;

- Uvođenje i verifikacija uvođenja u rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja 3 mjeseca;
- Probni rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja ukupno godinu dana;
- Ocjena i verifikacija probnog rada i izdavanje licence za rad konceptualnog modela SCZ RS; vrijeme trajanja mjesec dana;
- Ukupno vrijeme za taktički nivo SCZ RS 16 mjeseci;
- Ukupno vrijeme za operativni i izvršni nivo nivo SCZ RS 16 mjeseci;

Da bi se izvršila integracija konceptualnog modela SCZ RS u društveni sistem Republike Srpske potrebno je šest mjeseci za svaki hijerarhijski nivo. Koliko god se činilo jednostavnim izvršiti integraciju konceptualnog modela SCZ RS kad je uspostavljen, ocijenjen, verifikovan i licenciran konceptualni model SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima, ovaj posao je zahtjevan jer je potrebno da SCZ RS bude prihvaćen od svih institucija RS na svim hijerarhijskim nivoima posebno sa stanovišta upravljanja i kontrole. Ukupno vrijeme integracije iznosi 6 mjeseci. Vrijeme potrebno za implementaciju SCZ RS, uzimajući u obzir pripremnu fazu i četiri implemantacione faze i sve serijske i paralelne aktivnosti, iznosi: 5 godina i 3 mjeseca.

9.2. Koncept implementacije modela

Implementacija konceptualnog modela SCZ RS je veoma kompleksan, zahtjevan i vremenski dugotrajan zadatak, što se ogleda u sljedećem:

- U kadrovskom smislu: Ozbiljno ograničenje je pitanje kompetencija (znanja, vještine, stavovi, opredjeljenja) kojima postojeći kadar raspolaže. Ustvari, potrebno je da se „tradicionalne“ kompetencije dopune savremenim kompetencijama civilne zaštite. U ovom smislu ako se ne posmatra samo interes SCZ RS, nego ako se posmatra interes cijelog društva sa stanovišta zaštite i spasavanja u SCZ RS pojavljuje se veoma izražena potreba za visokoškolskom edukacijom u ovoj oblasti. Takođe, postoji značajna potreba da se i državni organi uključe u cijeli proces na bitno drugačiji način nego do sada. To znači da osim toga što su kontrolori da je sve

urađeno po zakonu, moraju postati saradnici-partneri koji pomažu da se kadrovski, ali i ukupno SCZ RS značajno unaprijedi.

- U užem organizacionom smislu: Iz empirijskog istraživanja je eksplicitno vidljivo, a potkrepljeno faktološkim istraživanjem, da je, ne samo oblast civilne zaštite, nego ukupna organizaciona oblast, velike većine institucija organizovana na intuitivno-inercionoj osnovi i bez primjene savremenih organizacionih teorija i primjera dobre prakse. Takva organizacija ima probleme, s jedne strane isprepletenosti i dupliranja funkcija i procesa, nadležnosti, itd. a s druge strane nedostatka potrebnih strukturnih elemenata, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa. S obzirom, da je opšta kultura, a posljedično i kultura civilne zaštite zasnovana na podrazumijevajućim kategorijama, u organizacionoj strukturi, funkcijama, procesima, aktivnostima, operatorima i resursima, nedostaje cijeli niz važnih strukturnih elemenata i ponašanja;
- U smislu resursa SCZ RS: Može se slobodno reći da su raspoloživi potencijali veoma slabi, što se ogleda u sljedećem:
 - Nedovoljni resursi za analitiku SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za informacijski sistem SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za organizovanje i popunu SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za edukaciju i pripremu SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za resurse i opremanje SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za realizaciju, ocjenu i razvoj SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za deminiranje SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za uzbunjivanje SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za logistiku SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za opšte poslove SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za upravljanje i kontrolu SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za koordinaciju SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za implementaciju i razvoj SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za ocjenu implementacije SCZ RS;
 - Nedovoljni resursi za legislativu SCZ RS; i
 - Nedovoljni resursi za multimedijalnu djelatnost SCZ RS.

U upravljačkom i kontrolnom smislu, postoje nedovoljne i nepotpune strateške i taktičke, operativne i izvršne strukture, elementi, funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi za upravljanje i kontrolu SCZ RS. Iz toga se može izvesti zaključak da SCZ RS u eksplicitnom smislu gotovo i ne postoji, odnosno da postoji samo u malom dijelu. Postoje samo neki dijelovi

za koje se ne može reći da čine SCZ čak ni po „tradicionalnom“ shvatanju. Dakle, praktično je potrebno iz temelja implementirati model SCZ RS, kao da nema nekih od postojećih elementarnih komponenti, jer i ono što postoji ne može se direktno koristiti bez ozbiljnog prilagođenja i transformacije.

Da bi se složen posao implementacije projektovanog modela SCZ RS mogao realizovati, potrebno ga je segmentovati u više faza i to:

- **Pripremna faza implementacije:** Pripremna faza se ostvaruje realizacijom sljedećih procesa i aktivnosti:
 - Formiranje i obuka tima za implementaciju projektovanog modela SCZ RS: U tim za implementaciju potrebno je uključiti stručnjake iz sljedećih oblasti: analitika SCZ RS; informacijski sistem SCZ RS; organizacija i popuna SCZ RS; Edukacija i priprema SCZ RS; resursi i opremanje SCZ RS; realizacija, ocjena i razvoj; deminiranje u RS; uzbunjivanje SCZ RS; logistika SCZ RS; opšti poslovi SCZ RS; upravljanje i kontrola SCZ RS; koordinacija SCZ RS; implementacija i razvoj SCZ RS; ocjena efektivnosti implementacije SCZ RS; legislativa SCZ RS; multimedijalna djelatnost SCZ RS;
 - Priprema implementacionih dokumenata za funkcionisanje SCZ RS. Ove dokumente izrađuje tim za implementaciju, a oni obuhvataju: Pravilnik o organizovanju SCZ RS; Uputstva za rad SCZ RS;
 - Snimanje početnog stanja. Stanje u kome se nalazi sadašnja RU SCZ RS;
 - Utvrđivanje željenog (ciljnog) stanja i vremena implementacije modela SCZ RS. Ovdje je potrebno da se na osnovu opštih strukturnih šema, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa, upravljanja i kontrole za svaki hijerarhijski nivo projektuje detaljna specifikacija potrebnih elemenata željenog stanja;
 - Obuka učesnika/kadrova SCZ RS;
 - Ocjena pripremne faze implementacije;
 - Procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju pripremne faze implementacije modela SCZ RS 9 mjeseci.
- **Prva faza:** elementi i struktura SCZ RS. Prva faza se ostvaruje realizacijom hijerarhijskih nivoa SCZ RS i to:
 - Elementi i struktura-strateški nivo-nivo RS;
 - Elementi i struktura-taktički nivo-područni nivo-pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Elementi i struktura-operativno-izvršni nivo-nivo gradova-devet operativno-izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo opština-pedeset i pet izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo institucija;

- Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
- Ocjena prve faze implementacije;
- Procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju prve faze implementacije modela SCZ RS 12 mjeseci;
- **Druga faza:** funkcije i procesi SCZ RS. Druga faza se ostvaruje realizacijom hijerarhijskih nivoa SCZ RS i to:
 - Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi-strateški nivo-nivo RS;
 - Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi-taktički nivo-područni nivo-pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi-operativn-izvršni nivo-nivo gradova-devet operativno-izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi-izvršni nivo-nivo opština-pedeset i pet izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena druge faze implementacije;
 - S obzirom da se druga faza implementacije modela SCZ RS može realizovati gotovo paralelno sa prvom fazom, procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju druge faze implementacije modela SCZ RS još dodatnih 3 mjeseca;
- **Treća faza:** Upravljanje i kontrola SCZ RS. Treća faza se ostvaruje realizacijom hijerarhijskih nivoa SCZ RS i to:
 - Upravljanje i kontrola-strateški nivo-nivo RS;
 - Upravljanje i kontrola-taktički nivo-područni nivo-pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Upravljanje i kontrola-operativno-izvršni nivo-nivo gradova-devet operativno-izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Upravljanje i kontrola-izvršni nivo-nivo opština-pedeset i pet izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Upravljanje i kontrola-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Upravljanje i kontrola-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena treće faze implementacije;
 - Procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju treće faze implementacije modela SCZ RS 3 mjeseca;
- **Četvrta faza:** Integracija i probni rad SCZ RS. Četvrta faza se ostvaruje realizacijom hijerarhijskih nivoa SCZ RS i to:

- Integracija i probni rad-strateški nivo-nivo RS;
 - Integracija i probni rad-taktički nivo-područni nivo-pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Integracija i probni rad-operativno-izvršni nivo-nivo gradova-devet operativno-izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo opština-pedeset i pet izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena četvrte faze implementacije;
 - Procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju četvrte faze implementacije modela SCZ RS 12 mjeseci;
- **Peta faza:** Verifikacija SCZ RS. Peta faza se ostvaruje realizacijom hijerarhijskih nivoa SCZ RS i to:
- Verifikacija-strateški nivo-nivo RS;
 - Verifikacija-taktički nivo-područni nivo-pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Verifikacija-operativni/izvršni nivo-nivo gradova-devet operativno-izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Verifikacija-izvršni nivo-nivo opština-pedeset i pet izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Verifikacija-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Verifikacija-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena četvrte faze implementacije;
 - Procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju pete faze implementacije modela SCZ RS 3 mjeseca;
- **Šesta faza:** Dalji razvoj SCZ RS. Šesta faza se ostvaruje realizacijom hijerarhijskih nivoa SCZRS i to:
- Samorazvojni proces-strateški nivo-nivo RS;
 - Samorazvojni proces-taktički nivo-područni nivo-pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Samorazvojni proces-operativno-izvršni nivo-nivo gradova-devet operativno-izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo opština-pedeset i pet izvršnih odjeljenja SCZ RS;
 - Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena četvrte faze implementacije;

- Procjenjuje se da je potrebno vrijeme za realizaciju šeste faze implementacije modela SCZ RS 12 mjeseci;

Ukupno procijenjeno vrijeme za implementaciju modela SCZ RS je 54 mjeseca, odnosno 4 godine i 6 mjeseci.

Vrijeme potrebno za implementaciju modela SCZ RS je procijenjeno na osnovu početnog stanje iz kojeg se kreće u transformaciju (novo stanje). Nakon toga je jasno i tačno definisan cilj i ishod željenog (budućeg) stanja. Realizaciju implementacije treba da izvrše kompetentni timovi, koji moraju imati na raspolaganju sve potrebne resurse za obavljanje posla transformacije sistema iz postojećeg u željeno stanje.

ZAKLJUČAK

Zaključci o projektovanju konceptualnog modela SCZ RS

1. Kod projektovanja konceptualnog SCZ RS, u punom formatu je primijenjena:
 - Faktološka analiza stanja SCZ RS, kao polazna osnova za projektovanje;
 - Pravni okvir EU i pravni okvir RS i BiH;
 - Teorijska saznanja i praktična iskustva u funkcionisanju sistema civilne zaštite;
 - Teorija sistema kao istraživačka/projektna metoda i sistemski način mišljenja;
 - Teorija informacija, teorija upravljanja, teorija organizovanja, teorija odlučivanja;
 - Metoda modelovanja, kao metodološka alatka za izradu modela;
 - Modifikovana Delfi metoda-metoda ekspertskeg ocjenjivanja.
2. Usvojeno je, na osnovu teorije sistema, da je kroz projektovanje potrebno obezbjediti pet gradivih blokova koje mora sadržavati konceptualni model SCZ RS i to:
 - Struktura i elementi konceptualnog modela SCZ RS;
 - Funkcije i procesi (ponašanja) konceptualnog modela SCZ RS;
 - Upravljanje i kontrola konceptualnog modela SCZ RS;
 - Implementacija konceptualnog modela SCZ RS; i
 - Pravci razvoja konceptualnog modela SCZ RS.
3. Uz konvencionalne (uobičajene) podsisteme/elemente SCZ usvojeni su i neki novi, proizašli iz zahtjeva teorije sistema (upravljanja). Tako da je usvojena projektna struktura konceptualnog modela SCZ RS od šesnaest cjelina (sektora) i to: analitika SCZ RS; informacioni sistem SCZ RS; organizovanje i popuna SCZ RS; edukacija i priprema SCZ RS; resursi i opremanje SCZ RS; realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS; deminiranje; osmatranje, obavještanje, uzbunjivanje SCZ RS; logistika SCZ RS; opšti poslovi SCZ RS; upravljanje - kontrola SCZ RS; koordinacija SCZ RS; implementacija i razvoj SCZ RS; ocjena implementacije i razvoja SCZ RS; legislativa SCZ RS; multimedijalna djelatnost SCZ RS.
4. Sa stanovišta upravljanja i kontrole/nadzora u hijerarhijskom smislu u konceptualni model SCZ RS uključena su tri nivoa i šest podnivoa:
 - Strateški nivo-strateški i strateško-izvršni: Nivo Republike Srpske;
 - Taktički nivo-taktički i taktičko-izvršni: Nivo pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Operativni nivo-operativni i operativno-izvršni: Nivo devet gradskih podsistema SCZ RS;

- Izvršni nivo-izvršni i izvršno-izvršni: Nivo pedeset i pet opštinskih podsistema SCZ RS.
5. Za verifikaciju konceptualnog modela SCZ RS primijenjena je delfi metoda ekspertskog ocjenjivanja. U realizaciji delfi metode učestvovalo je 14 eksperata. U procesu ekspertskog ocjenjivanja i verifikacije konceptualnog modela SCZ RS realizovano je pet krugova (iteracija):
- Prva iteracija: Upoznavanje svakog eksperta pojedinačno sa „nultim konceptualnim modelom“ SCZ RS;
 - Druga iteracija: Pojedinačno samostalno ocjenjivanje i komentarisanje konceptualnog modela SCZ RS od strane eksperata;
 - Treća iteracija: Pojedinačno upoznavanje eksperata sa statistički obrađenim rezultatima ocjenjivanja;
 - Četvrta iteracija: Pojedinačno samostalno usaglašavanje stavova svakog eksperta sa statističkim rezultatima ocjenjivanja konceptualnog modela SCZ RS od strane eksperata;
 - Peta iteracija: Izmjene i odlučivanje moderatora (autora) o konačnom prijedlogu konceptualnog modela SCZ RS.

Zaključci o konačnom konceptualnom modelu SCZ RS

1. Utvrđeno je da osnovu konceptualnog modela SCZ RS čini hijerarhijska struktura SCZ RS i to:
 - Strateški nivo-strateški i strateško-izvršni: Nivo Republike Srpske;
 - Taktički nivo-taktički i taktičko-izvršni: Nivo pet područnih podsistema SCZ RS;
 - Operativni nivo-operativni i operativno-izvršni: Nivo devet gradskih podsistema SCZ RS;
 - Izvršni nivo-izvršni i izvršno-izvršni: Nivo pedeset i pet opštinskih podsistema SCZ RS.
2. Konstatovano je da u okviru konceptualnog modela strateškog podsistema SCZ RS, u Republičkoj upravi SCZ RS, postoji šesnaest strukturnih elemenata, koji se dalje, po hijerarhijskoj osnovi, preslikavaju na niže nivoe i to:
 - Sektor 1: Analitika SCZ RS sa 5 službi;
 - Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS sa 6 službe;
 - Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS sa 4 službi;
 - Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS sa 4 službe;
 - Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS sa 12 službi;

- Sektor 6: Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS sa 6 službi;
 - Sektor 7: Deminiranje sa 4 službe;
 - Sektor 8: Osmatranje, obavještanje, uzbunjivanje SCZ RS sa 5 službi;
 - Sektor 9: Logistika SCZ RS sa 5 službi;
 - Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS sa 5 službi;
 - Sektor 11: Upravljanje-kontrola SCZ RS sa 4 službe;
 - Sektor 12: Koordinacija SCZ RS sa 3 službe;
 - Sektor 13: Implementacija i razvoj SCZ RS sa 7 službi;
 - Sektor 14: Ocjena implementacije i razvoja SCZ RS sa 7 službi;
 - Sektor 15: Legislativa SCZ RS sa 5 službi;
 - Sektor 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS sa 7 službi.
3. Utvrđeno je da u okviru konceptualnog modela mjera-funkcija-upravljanja SCZ RS postoji šesnaest funkcionalno-upravljačkih elemenata usklađenih sa šesnaest sektorskih struktura i sa hijerarhijskom strukturom (strateški, taktički i operativni) s tim da se sektor 11 (Upravljanje-kontrola SCZ RS), izdvaja sa ulogom sektora koji priprema varijante za odlučivanje u izvršnim štabovima;
4. Obezbjeđena je u okviru implementacije konceptualnog modela SCZ RS postupnost kroz sedam implementacionih faza:
- Pripremna faza: Formiranje i obuka tima za implementaciju konceptualnog modela SCZ RS; Priprema internih dokumenata za implementaciju SCZ RS; Snimanje početnog stanja SCZ RS; Utvrđivanje željenog (ciljnog) stanja i vremena implementacije konceptualnog modela SCZ RS;
 - Prva faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Elementi i struktura SCZ RS;
 - Druga faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Funkcije-procesi SCZ RS;
 - Treća faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Upravljanje-kontrola SCZ RS;
 - Četvrta faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Integracija i probni rad SCZ RS;
 - Peta faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Verifikacija SCZ RS;
 - Šesta faza implementacije konceptualnog modela SCZ RS: Dalji razvoj SCZ RS.

Način i izbor metoda istraživanja određeni su problemom istraživanja i predmetom istraživanja, definisanim ciljevima, hipotezama i varijablama istraživanja. Na osnovu odgovora

eksperata, na pitanja koja su u vezi sa RUCZ RS, zaključeno je da ne postoje funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi SCZ RS na svim hijerarhijskim nivoima. Analiza aktuelnog stanja u sistemu civilne zaštite daje dovoljnu argumentaciju za izgradnju SCZ RS na sistemskim osnovama. Time se potvrđuje *prva razrađujuća hipoteza* „da se analizom aktuelnog stanja civilne zaštite u Republici Srpskoj može doći do podataka o funkcionalnosti sistema i njegove strukture i poslužiti kao osnova za formulaciju elemenata konceptualnog modela“.

Analizom pojedinih pravnih normi Evropske unije utvrđeno je da velika većina pravnog okvira implicitno počiva na sistemskom pristupu. Što se tiče pravnog okvira RS, analiza pokazuje da je on stvoren na „podrazumijevajućoj kulturi“ pristupa sistemima. Posljedica takvog stava jeste da SCZ RS ustvari ne postoji, odnosno, da postoji RUCZ, područna, gradska i opštinska odjeljenja, a sistemskog djelovanja nema, jer se ono podrazumijeva. Ovakvo stanje je dovoljan argument da se izgradnji SCZ RS mora pristupiti na eksplicitno sistemski način primjenom teorije sistema. Dakle, projektovanjem konceptualnog modela SCZ RS, koje se dobrim dijelom oslanja na pravni okvir EU, uz eksplicitnu primjenu teorije sistema, stvoreni su elementi (sektori, službe, funkcije-upravljanje i izvršni štabovi) efikasnosti i funkcionalnosti SCZ Republike Srpske. Na ovaj način potvrđena je *druga razrađujuća hipoteza* „da se analizom pravnog okvira Evropske unije i nacionalnog pravnog okvira civilne zaštite Republike Srpske, mogu formulisati elementi konceptualnog modela civilne zaštite u Republici Srpskoj kojim se stvaraju elementi efikasnosti i funkcionalnosti upotrebe civilne zaštite u vanrednim situacijama“.

Utvrđeno je da upravljački elementi konceptualnog modela SCZ RS obezbjeđuju efikasnost i efektivnost funkcionisanja SCZ RS zbog toga što su kroz sve hijerarhijske izvršne podsisteme SCZ RS (strateški, taktički, operativni, izvršni) eksplicitno definišu funkcije odlučivanja koje su sastavni dijelovi mikro funkcija upravljanja na svim hijerarhijskim nivoima uključujući pri tome planove rada svih sektora, službi i jedinica SCZ Republike Srpske. Potvrđena je *treća razrađujuća hipoteza* „da će upravljački elementi konceptualnog modela obezbjediti efikasnost i efektivnost funkcionisanja civilne zaštite u Republici Srpskoj, ako se jasno definišu procedure odlučivanja i implementiraju u Plan upotrebe jedinica civilne zaštite“

Hijerarhijska organizaciona struktura SCZ RS projektovana je tako da na svakom hijerarhijskom nivou postoje podsistemi SCZ RS sa štabovima i izvršnim štabovima, uključujući lokalne samouprave (9 gradova i 55 opština), čije su nadležnosti i u upravljanju, s jedne strane sastavni dio cijelog sistema i izvršavaju sve zahtjeve viših nivoa upravljanja, a s druge strane, imaju obaveze rješavanja potreba lokalnih samouprava u vanrednoj situaciji, uz koordinaciju sa višim hijerarhijskim nivoima. Potvrđena je *četvrta razrađujuća hipoteza* „da su

elementi konceptualnog modela zasnovani na potrebama lokalnih samouprava za vanredne situacije uzrokovanih elementarnim nepogodama i drugim nesrećama“

Cijeli SCZ RS, a posebno sektori za Organizovanje i popunu, Edukaciju i pripremu, Resurse i opremanje i sektor Opšti poslovi-Služba finansijskih poslova, na svim hijerarhijskim nivoima potvrđuju da je planiranje i realizacija novčanih sredstava sastavni dio SCZ RS na svim nivoima. Međutim, u slučajevima vanrednih situacija širih razmjera, ozbiljno ograničenje aktivnosti SCZ RS biće nedostatak institucije Republičkih robnih rezervi, što se nalazi van nadležnosti sistema civilne zaštite Republike Srpske. Potvrđena je *peta razrađujuća hipoteza* „da planiranje novčanih sredstava za razvoj civilne zaštite, opremanje i obuku, predstavljaju element sistema konceptualnog modela civilne zaštite u Republici Srpskoj“.

Potvrđuje se da se sistemskim projektovanjem (razvojem), a koristeći teoriju sistema kao metodu i kao pogled na problem, teoriju informacija, teoriju upravljanja, teoriju organizovanja, teoriju odlučivanja i metodu modelovanja dolazi do efektivnog konceptualnog modela SCZ RS zasnovanog na pravnom okviru EU, što se potvrđuje ekspertskom provjerom njegove validnosti i efektivnosti. Ovim se stvaraju pretpostavke za efikasno i efektivno funkcionisanje u praksi primjenom projektovanog konceptualnog modela kao templejta.

Sagledavanjem i analiziranjem ukupnih saznanja do kojih se došlo sprovedenim empirijskim i teorijskim istraživanjima može se zaključiti da rezultati istraživanja u potpunosti potvrđuju *zasnivajuću hipotezu* „da se primjenom različitih metoda istraživanja³³², može doći do konceptualnog modela civilne zaštite u Republici Srpskoj, zasnovanog na pravnom okviru Evropske unije i nacionalnom pravnom okviru, koji će obezbjediti efikasnost i efektivnost upotrebe civilne zaštite u vanrednim situacijama izazvanih elementarnim nepogodama. Sistemskim projektovanjem (razvojem) konceptualnog modela SCZ RS i ekspertskom provjerom njegove validnosti i efektivnosti stvaraju se pretpostavke za efikasno i efektivno funkcionisanje u praksi primjenom projektovanog modela”.

Na osnovu završne analize rezultata istraživanja, na kraju su dati opšti zaključci:

- 1) Saznanja do kojih se došlo sprovedenim istraživanjima eksplicitno potvrđuju osnovanost bazične pretpostavke (hipoteze) da SCZ RS samo sa projektovanim, uspostavljenim i upravljivim SCZ RS postiže potreban stepen zaštite i spasavanja lica i materijalnih dobara;
- 2) Utvrđeno je da modelovanje SCZ nije detaljnije istraživano u domaćoj literaturi primjenom naučnih metoda. Način na koji je teorijski postavljeno istraživanje, naglašen

³³² Kroz „primjenu različitih metoda istraživanja“, između ostalih, posebno su istaknute teorija sistema kao metoda i kao pogled na problem, teorija informacija, teorija upravljanja, teorija organizovanja, teorija odlučivanja.

- značaj istraživanja i način dolaska do rješenja, učinio je značajan pomak u promišljanju i zasnivanju početnog korpusa sopstvenog teorijskog saznanja o SCZ, sistemskom upravljanju i odlučivanju sistemom, kao i upravljanju i odlučivanju u samom sistemu;
- 3) Dokazano je da deskripcija i objašnjenje klasifikacije SCZ sa stanovišta teorije sistema, koja se do sada nije na ovaj način koristila u domaćoj literaturi, takođe ukazuje na naučnu opravdanost ovog istraživanja;
 - 4) Istraživanje je doprinijelo razvoju nauka bezbjednosti i metodologije nauka bezbjednosti. Otvorena je mogućnost za određivanje konceptualnog modela CZ u RS na zaštiti i spasavanju stanovništva u slučaju VS nastalih kao posljedica elementarnih nepogoda;
 - 5) Dokazano je takođe, implicitno, da SCZ RS samo sa visokostručno obučanim kadrom može uspješno razvijati SCZ RS kao nužnu pretpostavku uspješnog života u Republici Srpskoj;
 - 6) Rezultati istraživanja su takođe ukazali i na afirmativan odnos prema posebnim (implicitnim) hipotezama, da je SCZ RS sa hijerarhijskom strukturom i sa konceptom preslikavanja sa strateškog nivoa 16 sektora na niže nivoe (analitika SCZ RS; informacioni sistem SCZ RS; organizovanje i popuna SCZ RS; edukacija i priprema SCZ RS; resursi i opremanje SCZ RS; realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS; deminiranje; osmatranje, obavještavanje, uzbunjivanje SCZ RS; logistika SCZ RS; opšti poslovi SCZ RS; upravljanje-kontrola SCZ RS; koordinacija SCZ RS; implementacija i razvoj SCZ RS; ocjena implementacije i razvoja SCZ RS; legislativa SCZ RS; multimedijalna djelatnost SCZ RS) manje izložen svim oblicima ugrožavanja u odnosu na civilnu zaštitu koja nije usvojila sistemski pristup;
 - 7) Takođe, samo sa značajno razvijenom bezbjednosnom kulturom, svi građani mogu dati puni doprinos efikasnom funkcionisanju SCZ RS;
 - 8) Projektovani i od strane eksperata prihvaćeni konceptualni model SCZ RS potpuno obezbjeđuje kvalitetan osnov implementaciju, uspostavljanje i funkcionisanje SCZ RS;
 - 9) Potvrđeno je i da je saradnja sa ostalim subjektima (policija, zdravstvo, inspekcije, privredni subjekti itd.) na implementaciji i daljem radu i razvoju SCZ RS nužan uslov njegove efikasnosti i efektivnosti;
 - 10) Dobijena saznanja omogućila su i pozitivna zaključivanja u odnosu na pretpostavku da je SCZ RS jedna od osnovnih društvenih funkcija i zbog toga se zahtijeva čvrsta integracija SCZ RS sa ostalim društvenim podsistemima;
 - 11) Potvrđilo se i vjerovanje da savremeni teorijski pravci i praksa CZ i spasavanja naglašavaju značaj i prednosti primjene koncepta sistemskog upravljanja zaštitom i

spasavanjem, u kojem se, pored državnih, ističe uloga nedržavnih aktera sa širokom skalom potreba i interesa, pri čemu je moguće identifikovati zajednička područja djelatnosti različitih subjekata privatnog i javnog sektora;

- 12) Najzad, potvrdilo se, nažalost, i očekivanje da pored usvajanja i implementacije brojnih zakona koji regulišu oblast CZ i spasavanja, podzakonskih akata, drugih relevantnih propisa, stanje CZ nije potpuno zadovoljavajuće. To objektivno ne iznenađuje, jer je očigledno da sistemskom konceptu SCZ RS u RS još uvek nije posvećena adekvatna pažnja.

Na osnovu iznijetog možemo definisati i određene prijedloge daljih istraživanja, među kojima značajem prednjači:

- Implementacija projektovanog konceptualnog modela SCZ RS nije samo praktični stručni izazov već je i naučni izazov, jer se iz samog okvirnog prijedloga implementacije, koji je sastavni dio projektovanog modela SCZ RS, vidi da postoji cijeli niz izazova i nepoznanica na tom implementacionom putu;
- Uvođenje SCZ RS u viši društveni nivo podrške društvu, odnosno istraživanje koje bi obezbjedilo znanje i argumentaciju da se od tradicionalnog pristupa da SCZ RS reaguje u uslovima vanrednih stanja odebjeđi permanentno djelovanje SCZ RS sa strateškom društvenom funkcijom;
- Posebno se taj viši i društveni nivo podrške društvu odnosi na prevenciju i razvoj sistema prevencije u oblasti civilne zaštite. Međutim, naša dosadašnja praksa pokazuje da se prevencija, tamo gdje se uopšte i spominje, tretira kao podrazumijevajuća kategorija, koja se kao takva i ne razmatra posebno. Zbog toga treba afirmisati prevenciju tako da postane obaveza i sastavni dio sistema SCZ Republike Srpske. Da bi se to postiglo potrebno je istražiti i modelovati prevenciju kao strukturnu, funkcionalno procesnu i upravljačko kontrolni element u okviru SCZ RS;
- Posebno je potrebno dograditi i unaprijediti i uvesti kao obavezne odgovarajuće nastavne planove i programe permanentnog obrazovanja i edukacije svih pripadnika SCZ RS i svih građana, koji će obuhvatiti sve bitne sadržaje od značaja za stručno, profesionalno i efikasno obavljanje i preventivnih zadataka u domenu SCZ RS;
- Istraživanje i modelovanje treba da ima prognostički karakter i na ovom nivou se ne smije zadržati. Ovo istraživanje mora predstavljati osnov za permanentnu samorazvojnu dogradnju SCZ RS .

LITERATURA

1. Begičević, N, Divjak, B, Hunjak, T, 2006, Decision making model for strategic planning of e-learning implementation, Fourth EDEN (European Distance and E-learning Network) Research Workshop, Barcelona-Castelldefels.
2. Bošković, M., Jovičić, D. (2002). *Kriminalistika-metodika*. Viša škola unutrašnjih poslova, Banja Luka.
3. Bronštajn, I. N., i dr.: Matematički priručnik, „Soho-Graf“, Beograd, 2004.
4. Centar za sigurnosne studije BiH, Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, 2010.
5. Čerņiček, I.: Uvod u teoriju globalnog razmišljanja. „CEKOM“ - BOOKS D.O.O., Novi Sad, 2006.
6. Čulibrk, Ž. (2015). Upravljanje vanrednim situacijama, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka
7. Đorđević, M. (2018). Zemljotresi u 21. veku. *Vojno delo*, 70(2)
8. Đukić, S. (2017). Krizni menadžment i vanredna situacija, *Vojno delo*, 69(2)
9. Erstić, L. (2018). SUSTAV CIVILNE ZAŠTITE U EUROPSKOJ I NACIONALNOJ PRAVNOJ REGULATIVI (Doctoral dissertation, The Polytechnic of Rijeka. Occupational Safety Department.).
10. Gačić, J.: *Civilno planiranje za vanredne situacije*, Univerzitet u Beogradu - Fakultet bezbednosti, Beograd 2008.
11. Garuti, C, Sandoval, M, 2005, Comparison AHP and ANP shiftwork models: Hierarchy simplicity v/s network connectivity, Proceedings of the 8th International Symposium on the Analitic Hierarchy Process, University of Hawaii, Honolulu, ISSN 1556-8296.
12. Gröhn. Philipp. “Bevölkerungsschutz Bleibt Zunächst Nationale Aufgabe. Bevölkerungsschutz 2014. Br.02.
13. Jakovljević, V. (2011): *Civilna zaštita u Republici Srbiji*, Univerzitet u Beogradu - Fakultet bezbednosti, Beograd.
14. Jakovljević, V. (2013). Spremnost sistema zaštite i spasavanja u odgovoru na rizike vanrednih situacija. Godišnjak Fakulteta bezbednosati
15. Jazić, A. (2015). Novi pristup sistemu civilne zaštite u Evropskoj uniji. *Međunarodni Problemi*, 67(1).
16. Jerkov, A. H. (2014). The Europeanization of Civil Protection in Croatia (Doctoral dissertation,Centar za poslijediplomske studije, Sveučilište u Zagrebu

17. Jurišić, D. (2016). *Mogućnosti oružanih snaga Bosne i Hercegovine i pružanje pomoći civilnim vlastima u vanrednim situacijama* (doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu- Fakultet bezbednosti)
18. Jurišić, D., (2016) *Zaštita i spasavanje u Bosni i Hercegovini*, Uniglobal Banja Luka.
19. Jurišić, D., (2019) *Razgraničenje osnovnih pojmova sistema zaštite i spasavanja*. Svarog, NUBL, Banja Luka
20. Karović, S. (2014). *Krizni menadžment*. Mediija centar MO RS, Beograd
21. Karović, S., Domazet, S., (2019) *Funkcionisanje lokalne samouprave u vanrednim situacijama*. *Univerzitet Edukons*, Fakultet za studije bezbednosti
22. Kešetović, Ž. i Keković, Z.: *Sistemi kriznog menadžmenta*, Univerzitet Sinergija, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka, 2008.
23. Kešetović, Ž., & Milašinović, S. (2008). *Crisis management and similar concepts: Attempt of demarcation*. *Bezbednost*, Beograd, 50(1-2)
24. Kršljanin, D. V., & Karović, S. M. (2015). *Defense system in emergency situations*. *Vojno delo*, 67(4)
25. Kršljanin, D., Karović, S., (2015), *Sistem odbrane u vanrednim situacijama*. *Vojno delo*, 4/2015, str.142. Preuzeto iz Karović S., Domazet, S., (2019) *Funkcionisanje lokalne samouprave u vanrednim situacijama*. Univerzitet Edukons, Fakultet za studije bezbednosti
26. Kršljanin, D., Karović, S., (2015), *Sistem odbrane u vanrednim situacijama*. *Vojno delo*, 4/2015
27. Kuipers, S., Boin, A., Bossong, R., & Hegemann, H. (2015). *Building joint crisis management capacity? Comparing civil security systems in 22 European countries*. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy*, 6(1)
28. Kuzmanović, R. (2004). *Eseji o ustavnosi i državnosti*, Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u B. Luci
29. Kuzmanović, R. (2010). *Novi eseji o ustavnosti i državnosti*, Banja Luka: ANURS
30. Maksimović, G.(2013), *Model upravljanja kriznim situacijama u Republici Srpskoj*, Univerzitet Sinergija, Fakultet za bezbjednost i zaštitu, Banja Luka
31. Mijalković, S. i Keserović, D. (2010) . *Osnovi bezbjednosti*, Banja Luka
32. Momirski, M.: *Inverzno projektovanje u vazduhoplovstvu*, Vojnotehnički fakultet, Zagreb, 1983.
33. Nešković, R. (2013). *Nedovršena država. Politički sistem Bosne i Hercegovine*, Sarajevo

34. Purković, B.(2013). *Funkcionisanje sistema sigurnosti u vanrednim prilikama*, Matična biblioteka.
35. Savić, A. (2019). Proaktivne mere zaštite od zemljotresa. *Zbornik radova Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu*, 34(08), 1470-1473.
36. Schwarze, Jürgen, Ulrich Becker, Armin Hatje, i Johann Schoo, eds. EU-Kommentar. 3. Auflage. Baden-Baden : Wien: Nomos ; Facultas.wuv, 2012.
37. Šešić, B., 1980, Opšta metodologija, Naučna knjiga, Beograd
38. Šešić, B.: Opšta metodologija, Naučna knjiga, Beograd, 1974.
39. Štrbac, K. (2007). Vanredne situacije. Zbornik predavanja sa IX Škole reforme sektora bezbednosti
40. Štrbac, K., (2009), Vanredne situacije, Kako upravljati?, Institut za strategijska istraživanja i misije OEBS u Srbiji, Beograd
41. Tadić, Z. (2013). *Zaštita i spašavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine*, propisi i praksa. Printkom. Tuzla.
42. Tomić, D., Šaljić, E., Milićević, M. (2018). Seizmološki hazardi i mogućnost odgovora- studija slučaja humanitarna katastrofa u Nepal. *Vojno delo*, 70(7)
43. Vranješ, R., et al. (2016). *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srpskoj 2013. Rezultati popisa*. Banja Luka: Republički zavod za statistiku Republike Srpske
44. Walus, A. (2010). European Civil Protection - Possibilities and Limits in the Light of the Lisbon Treaty. *EuR European law* , 45 (4)
45. Zaječarović, G., 1977, Osnovi metodologije nauke, Naučna knjiga, Beograd
46. Zelenika, R.: Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, četvrto izdanje, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2000.
47. Zorić, Ž. (2018) EU Civil Protection Mechanism when dealing with emergency situations - case study Bosnia and Herzegovina International Scientific Conference Economy in Transformed Security Environment EKOB 2018 (2018; Beograd)
48. Žužinjak M. (2019). *Sustav civilne zaštite u RH*, Specijalistički završni rad, Veleučilište u Karlovcu

Ostali izvori:

1. A., Hulseweh, B., Niemeyer, B., & Sabath, F. (2013). *CBRN Protection: Managing the Threat of Chemical, Biological, Radioactive and Nuclear Weapons*. London: Wiley-VCH.

2. Abate, V. S. A., & Srl, C. C. (2010). This document has been drawn up with the financial aid of the European Union European Commission-Directorate General Humanitarian Aid and Civil Protection Civil Protection Financial Instrument.
3. Adižes I.: Dijagnoza stilova upravljanja, Prometej; Agora, Novi Sad, Beograd, 1994.
4. Adižes I.: Stilovi dobrog i lošeg upravljanja, Adidžes, Novi Sad, 2004.
5. Adižes, I.: Upravljanje promjenama-Moć uzajamnog poštovanja i povjerenja u privatnom, i porodičnom životu, poslu i društvu, Prometej; Agora, NoviSad, Beograd, 1994.
6. Ahman, T. (2009). *The Lisbon Treaty and Civil Protection in the European Union*. Stockholm: Swedish Defence Research Agency.
7. Aleksić Č.: Metodika rada službe obezbjeđenja, Prosveta, Novi Sad, 1989.
8. Alexander, D., (2002). *From civil defence to civil protection, and back again*, Disaster Prevention and Management, Volume 11, Number 3
9. Alexander, David E., (2015). *Disaster Prevention & Management* , Vol. 24 Issue 2, p263-283, 21p. Publisher: Emerald Group Publishing Limited.
10. Amtenbrink, F., i Vedder H. (2008).. *Recht van de Europese Unie*. 3e, geheel herz., dr. Den Haag: Boom Juridische uitgevers
11. Anson,S.(2015). *The unequal segmentation of public preparedness for mass evacuation: a cross-national perspective*. (Doctoral Dissertation). Aston University.
12. Anžič A.: Varnostni sistem Republike Slovenije, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1997.
13. Bache, Ian. *Politics in the European Union*. 3. izdanje. Oksford; Njujork: Oxford Univ. Press, 2011, str. 248; 2 BvE 2/08 Gauweiler v Treaty of Lisbon, odluka iz 30. juna 2009, par. 233.
14. Bahtijarević-Šiber F.: Menadžment ljudskih potencijala, Golden marketing, Zagreb, 2000.
15. Bajrami B. Šerif., Karović M. Samed., Radić L. Goran: Upotreba Rečne flotile u pružanju pomoći civilnim vlastima u slučaju velikih poplava, Vojno delo 7/2016.
16. Bara, C., & Doktor, C. (2010). *Risk Analysis: Cooperation in Civil Protection: EU, Spain and the UK*. Zurich: CSS.
17. Barnier, M. (2006). *For European civil protection force: Europe aid*.
18. Bešić, M.: Metodologija društvenih nauka, Akademska knjiga, Novi Sad, 2019.
19. Boban Z. Pavlovic and Samed M. Karovic.: The Application of Bass diffusion Model in Forecasting telecommunication Services users in Military Assistance to civilian Authorities, Defence Science Journal, Vol. 65, No. 2, March 2015, pp. 144-149, DOI:

20. Boin, A., Ekengren, M., & Rhinard, M. (2013). *The European Union as Crisis Manager: Patterns and Prospects*. New York: Cambridge University Press.
21. Boni, G., Pulvirenti, L., Silvestro, F., Squicciarino, G., Pagliara, P., Onori, R., ... & Zoffoli, S. (2015, July). User oriented multidisciplinary approach to flood mapping: The experience of the Italian Civil Protection System. In *Geoscience and Remote Sensing Symposium (IGARSS), 2015 IEEE International* (pp. 834-837). IEEE.
22. Boren, M. (2012). *Intertwining paths towards a common goal: Three emergency units side by side*. (Thesis). University of Oslo.
23. Bossong, Raphael and Rhinard, Mark (forthcoming 2015) *Theorising Internal Security Cooperation in the European Union*. Oxford: Oxford University Press.
24. Bourgeois, Jacques H.J. "ESSAYS - EXTERNAL RELATIONS POWERS OF THE EUROPEAN COMMUNITY." *Fordham International Law Journal*, 1999.
25. Božović, Marijola, and Snežana Živković., (2016). "Teamwork and efficient communication as the elements of the system for emergency management." *Facta Universitatis, Series: Working and Living Environmental Protection*
26. Britton, N., (2001). *A New Emergency Management for the New Millenium*, Australian Journal of Emergency Management.
27. By Raikes, Jonathan; McBean, Gordon. In *International Journal of Disaster Risk Reduction*. June 2016 16:12-18 Language: English. DOI: 10.1016/j.ijdr.2016.01.004, Database: Science Direct
28. Calliess, Christian. *Subsidiaritäts- und Solidaritätsprinzip in der Europäischen Union : Vorgaben für die Anwendung von Art. 5 (ex-Art. 3b) EGV nach dem Vertrag von Amsterdam*. Baden-Baden: Nomos, 1999.
29. Chalmers, D. (2010). *European Union Law : Cases and Materials*. 2. izdanje. Kembridž; Njujork: Cambridge University Press
30. Chivvis, C. (2010). *EU Civilian Crisis Management: The Record So Far*. New York: RAND Corporation.
31. Col Samed Karović, PhD.Col Rade Slavković, PhD.Lt Col Nenad Komazec., *CRISIS MANAGEMENT IN DEFENCE AND EMERGENCIES*, Conference proceedings of the International Scientific Conference, 24. - 26. septembra 2014, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ. ISBN 978-80-8040-496-3.
32. Cordona, O., *The Need for Rethinking the Concept of Vulnerability and Risk from a Holistic Perspective: A Necessary Review and Criticism for Effective Risk Management*, in: Bankoff, Greg, Ferks, Georg, Hilhorst, Dorothea (Eds.): *Mapping*

- Vulnerability. Disasters, Development & People (London-Sterling, Va.: Earthscan), 2004:
33. Corti, L., Thompson, P., & Fink, J. (2004). 23. Preserving, Sharing and Reusing Data from Qualitative Research: Methods and Strategies. Essential guide to qualitative methods in organizational research
 34. Dejan R. Đorđević, Samed M. Karović.: Mehanizmi prevencije za uspešno funkcionisanje sistema odbrane u vanrednim situacijama, Vojno delo, 2/2017.
 35. Dixon, M. (2015). *How Can An Asset-Based Appreciative Inquiry Risk Assessment Model Improve FEMA's Risk MAP Process To Help Communities Become More Resilient?*. (Thesis). University of Washington. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1773/27597>
 36. Dmičić, M. (2005). Ustavno - pravni status Republike Srpske u okviru Bosne i Hercegovine - normativno i stvarno“, Zbornik radova sa naučnog skupa „Republika Srpska - deset godina Dejtonskog mirovnog sporazuma“, Banja Luka: Akademija nauka i umjetnosti Republike Srpske
 37. Doan, T. H. T. (2012). *The role of education and hands-on training in emergency preparedness and response*. (Thesis). University of Minnesota. Retrieved from
 38. Donelson, B. (2014). *Three Minutes to Midnight: Civil Defense in the Late Cold War Period*. (Masters Thesis). University of Waterloo. Retrieved from <http://hdl.handle.net/10012/8145>
 39. Đorđević, I.: Bezbednosna arhitektura u uslovima globalizacije, Univerzitet u Beogradu- Fakultet bezbednosti, Beograd 2007.
 40. Dragišić, Z.: Bezbednosni menadžment, Fakultet bezbednosti, Beograd, 2006.
 41. Draško, M., & Rajko, V. (2013). Preliminarni rezultati popisa stanovništva Republike Srpske 2013. i njegova uporedivost sa prethodnim popisom iz 1991. godine. DEMOGRAPHY, 10.
 42. Dujović, J.: *Metode procijenjivanja, programiranja i planiranja zaštite i spašavanja*, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 2009.
 43. Dussart, Y. (2014). *CBRN resilience in civil protection: the EU contribution*, DG ECHO.
 44. Dussart, Y. (2015). *Members states collaboration, the role of the European Union through the EUCPM*, DG ECHO
 45. Eeckhout, Piet. *EU External Relations Law*. Oksford EU Pravna biblioteka. Oksford: Oxford University Press, 2011.

46. Eeckhout, Piet. *EU External Relations Law*. Oksford EU Pravna biblioteka. Oksford: Oxford University Press, 2011.
47. EU Handbook on assistance interventions in the frame of the Community Mechanism for Cooperation in civil protection, 2003.
48. FEMA Distribution Center-HAZUS-MH overview, 2001.
49. Field Guidelines, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 2003.
50. Geiger, Rudolf, Daniel-Erasmus Khan, Markus Kotzur, i Geiger-Khan-Kotzur. *EUV/AEUV: Vertrag über die Europäische Union und Vertrag über die Arbeitsweise der Europäischen Union; Kommentar*. 5., neubearb. und erw. Aufl. München: Beck, 2010.
51. Govaere, I., & Poli, S. (2014). *EU Management of Global Emergencies: Legal Framework for Combating Threats and Crises*. Boston: Brill Nijhoff.
52. Grindrod, S. E. (2014). *Information Driven Evacuation System (I.D.E.S.)*. (Doctoral Dissertation). University of Edinburgh. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1842/9648>
53. Grizold. A. et al: *Suvremeni sistemi nacionalne sigurnosti*, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb 1999.
54. Högl, J. (2013). Herausforderungen durch Krisen und Katastrophen. In *Qualitätsmanagement im prähospitalen Notfallwesen* (pp. 43-50). Springer Vienna.
55. Holandski nacionalni priručnik o donošenju odluka u krizama- The Netherlands National Manual on Decision-Making in Crisis, Ministry of the Interior and Kingdom Relations, 1998.
56. Huseinbašić, Ć. (2004). Rječnik civilne zaštite, Sarajevo
57. Huseinbašić, Ć. (2009). Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja, Jordan studio Sarajevo, Sarajevo
58. Huseinbašić, S. (2008). Civilna zaštita u Euroatlantskim sistemima sigurnosti, Jordan studio Sarajevo, Sarajevo
59. Isturitz Pérez, J. J. (2013). Regulación y organización de servicios de atención de emergencia y protección civil: diseño de un sistema asimétrico, multifuncional y multifactorial. (Thesis). Universitat Autònoma de Barcelona. Retrieved from <http://dialnet.unirioja.es/servlet/oaites?codigo=39762>
60. Jakovljević V. (2006). Sistem civilne odbrane, Fakultet civilne odbrane, Beograd
61. Jovanović, M., Todorović, A., & Rodić, M. (2009). Kartiranje rizika od poplava. *Vodoprivreda*, 41
62. Jovanović, S. (2014). Pravni aspekti osiguranja od elementarnih nepogoda. *Pravoteorija i praksa*, 31(7-9)

63. Jurišić, D. (2016). Mogućnosti oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći civilnim vlastima u vanrednim situacijama (Doctoral dissertation, Univerzitet u Beogradu, Fakultet bezbednosti).
64. Karamanou. . (2012). Civil protection of the country against natural disasters during peacetime: the role of local government and voluntary organizations. (Thesis). National Technical University of Athens (NTUA); National Technical University of Athens
Καραμάνου, . (2012). Πολιτική προστασία της χώρας έναντι των φυσικών καταστροφών κατά τη διάρκεια της ειρηνικής περιόδου: ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και των εθελοντικών οργανώσεων. (Thesis). National Technical University of Athens (NTUA); Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ). Retrieved from <http://hdl.handle.net/10442/hedi/28055>
65. Karović, S.(2009). Systemicriskmanagement, Vanredne situacije, Institut za strategijska istraživanja i OEBS, Beograd
66. Karovic, S., Komazec, N. (2015). Crisis Model Behavior In Emergency Situations, the first International Scientific-Professional Conference Crisis and Emergency Situations Management-Theory and Practice, 25-26th September, zbornik radova, p. 244-251, Belgrade, ISBN: 978-86-89401-06-6; COBISS.SR-ID 299495943.
67. Karović, S., Radovanović, G. (2014), Ristić, V.: Risk Management in the Operational Planning Process at the Operational and tactical Levels, SYMORG 2014, Zbornik radova, str. 1207-1215, Zlatibor, 6-10 jun
68. Karović, S.: Krizni menadžment, udžbenik, Medija center „ODBRANA“, Beograd, 2001.
69. Katančević Vladimir T., Karović Samed. (2016). Identifikovanje opasnosti, procena i praćenje rizika kao oblik ranog upozorenja, Vojno delo, vol. 68, br. 2.
70. Katarina, Š. (2008). Humanitarne organizacije u zbrinjavanju civilnog stanovništva u vanrednim situacijama, Vojnoizdavački zavod, Beograd
71. Katarina, Š. (2009). Vanredne situacije - kako upravljati?, Institut za strategijska istraživanja i misija OEBS u Srbiji, Ministarstvo odbrane Beograd, Beograd
72. Keković. Z. Kešetović Ž. (2006). Krizni menadžment i prevencija krize, Univerzitet u Beogradu- Fakultet bezbednosti, Beograd
73. Kislinger, R. (n.d.). Informace a krizové řízení - zásadní teorie a praxe . (Thesis). Brno University of Technology. Retrieved from <http://hdl.handle.net/11012/12284>
74. Kjelds.J and Muller K. Integrated Flood Plain & Disaster Management using MIKE 11 Decision Support System, 2001.

75. Koelmeyer, C. (2013). Project Risk Management:. (Thesis). Uppsala University. Retrieved from <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-202543>
76. Konstadinides, T. (2011). Civil Protection in Europe and the Lisobn 'solidarity clause': A genuine legal concept or a paper exercise. Uppsala : Uppsala Universitet. kriznim situacijama, ICDQM-2015, Zbornik radova, Istraživački centar DQM, 25-26. jun 2015, str. 667-672, Prijedor, Prijedor, 2015. COBISS. SR-ID 215642124.
77. Kusumasari,B.,Alam,Q., Siddiqui, K., (2010). Resource capability for local government in managng disasters, Disaster Prevention and Management, Vol. 19, No. 4.
78. Lea, B. M. (2013). Utilizing Traditional Environmental Knowledge in Industrialized Nations to Assist in Disaster Evacuations. (Thesis). University of North Texas. Retrieved from <http://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc271853/>
79. Lenaerts, Koen, Van Nuffel, Piet. Europees recht. Antwerpen [itd.]: Intersentia, 2011.
80. Li, J. (2012). COMMUNITY FLOOD HAZARD MITIGATION AND THE COMMUNITY RATING SYSTEM OF NATIONAL FLOOD INSURANCE PROGRAM. (Doctoral Dissertation). East Carolina University. Retrieved from <http://libres.uncg.edu/ir/listing.aspx?styp=ti&id=13911>
81. Loewenstein, Karl. Verfassungslehre. Tübingen: Mohr Siebeck, 2000.; Schmitt, Carl. Verfassungslehre. München etc.: Duncker & Humblot, 1928.
82. Marković, M. (1994). Filozofski osnovi nauke, BIGZ, Beograd
83. Marsella, S., Marzoli, M., & Mirabelli12, P. Large scale disasters and vulnerable people: the role of ICT.
84. McEntire, D., Myers, A. (2004). Preparing Communities for Disaster, Disaster Prevention and Management, Vol. 13, No. 2
85. Mihailović, D. Metodologija naučnih istraživanja, FON, Beograd, 1999.
86. Milosavljević, S. (1980). Istraživanje političkih pojava, Institut za političke studije, Beograd
87. Milosavljević, S., Radosavljević, I. (2003). Osnovi metodologije političkih nauka - II izdanje, Službeni glasnik, Beograd
88. Mlađan, D. (2015). Bezbednost u vanrednim situacijama, KPA, Beograd.
89. Molen Santana, J. (2012). Painting a Surrealist Case Study Tableau: Culturally Relevant Post-Disaster Education Programming. (Doctoral Dissertation). Louisiana State University. Retrieved from <http://etd.lsu.edu/docs/available/etd-04262012-164053/>.
90. NATO Handbook: Civil Emergency Planning-NATO Publication

91. Ninković, V., & Kešetović, Ž. (2016). Komuniciranje sistema zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama izazvanim elementarnim nepogodama. CM: Communication and Media ISSN 2466-541X; 2466-5452 (Online), 10(35).
92. Nirupama, N., Etkin, D., (2012). Institutional perception and support in emergency management in Ontario, Canada. *Disaster Prevention and Management*, Vol. 12, No. 5, 599-607.
93. O'Brien, G., & Read, P. (2005). Future UK emergency management: new wine, old skin?. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 14(3), 353-361.
94. Odluka Saveta - COUNCIL DECISION of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions (2001/792/EC Euratom)
95. Oliver-Smith, A. (2004). Theorizing Vulnerability in a Globalized World: A Political Ecological Perspective, in: Bankoff, Georg, Hilhorst, Dorothea (Eds.), *Mapping Vulnerability. Disasters, Development & People*, London-Sterling, Va.: Earthscan
96. Olsson, S. (2009). *Crisis Management in the European Union*. New York: Springer.
97. Pašalić, S. (2017). Uticaj demografskog starenja na ekonomski razvoj Republike Srpske. *Glasnik Antropološkog društva Srbije*, 52(1)
98. Pečujlić, M. (1982). *Metodologija društvenih nauka, Savremena administracija*, Beograd
99. Perdikaris, J. (2014). *Physical Security and Environmental Protection*. London: CRC Press.
100. Perović, S. (2011). Riječ na Savjetovanju „Oktobarski pravnički dani, časopis Pravna riječ Banja Luka 30/2011, Banja Luka: Udruženje pravnika Republike Srpske.
101. Perry, R. (2003). Incident management system in disaster management, *Disaster Prevention and Management*, Vol. 12, No. 5
102. Pešić, M. (2020). Novi aspekti civilne zaštite u Evropskoj uniji.
103. Pilipović, M. (2020). The creation and statehood of the Republic of Srpska: From a state to a B&H entity, from the past and present toward the future *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, 59(87)
104. Radni materijal sa kursa “Planiranje u civilnim vanrednim situacijama i civilno-vojna saradnja”, NATO Civil Emergency Planning and Civil-Military Cooperation (CEP/CIMIC) Course M9-56, Oberammergau, Germany, 2005.
105. Radni materijal sa radionice “Disaster Response and Response Preparedness Workshop for Serbia and Montenegro“, Beograd 2006.

106. Radni materijal sa radionice "Workshop on Information Management and Information to the Public on disaster management-Challenges and obstacles", RACVIAC, 2006.
Retrieved from <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-31989>
107. Richardt Information & Security: An International Journal, Vol. 6.
108. S. P. (2013). „Savona á as Bjerga fólki “. Um séráætlanir almanna. (Thesis). University of Iceland. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1946/14513>.
109. Šamić, M. (1977). *Kako nastaje naučno djelo*, Svjetlost, Sarajevo
110. Samojlovski G., (2005). „Organizacija civilne zaštite u Evropskoj uniji”, u Zborniku Fakulteta civilne odbrane, ured. Milan Đ. Plavšić (Beograd: Fakultet civilne odbrane)
111. Samojlovski, K. (2018). Mehanizam civilne zaštite EU.
112. SEECAP Deklaracija: Declaration South Eastern Europe Assessment paper on Regional Security Challenges and Opportunities (SEECAP), 2001
113. Shalamanov, V., (2001). The Role of the C4ISRS Project in Modernization of the Security Sector in Bulgaria and SEE region, Radni materijal sa seminara "Upravljanje u katastrofama u zemljama u razvoju" -Seminar on Comprehensive Disaster Management in the Developing Countries" u Pekingu, Kina 2006. god.
114. Shalamanov, V., (2007). Civil Security and Crisis Management: The Concept Development and Experimentation Process in Bulgaria (Role of the US, NATO and the EU in SEE), Work on this topic was supported by NATO's Scientific Division in the framework on the Science for Peace Programme, Project SFP-981149.
115. Streinz, Rudolf, Tobias Kruis, i Walther Michl. EUV/AEUV : Vertrag über die Europäische Union und Vertrag über die Arbeitsweise der Europäischen Union. München: Beck, 2012.
116. Šušnjić, Đ. (1999).: Metodologija, Čigoja-štampa, Beograd
117. Talijan, M., Talijan, M.: Opšti i bezbednosni menadžment, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka, 2011.
118. Tanjga, R., 2004, Informatika - teorija upravljanja, elektronsko izdanje, ISA, Banja Luka.
119. Tanjga, R.: Metodologija naučno-istraživačkog rada, ISA, Banja Luka, 2010.
120. Tanjga, R., Tanjga, M.: 2013. Metodologija naučno-istraživačkog rada, elektronsko izdanje, ISA, Banja Luka.
121. The European Community Civil Protection Mechanism Training Program. Luxembourg: European Communities. (2009).
122. *Vade-Mecum of Civil Protection in the European Union*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2000.

123. Vejl, Dž.L. (1991): *Civilna odbrana*, Vojnoizdavački i novinski centar, Beograd
124. Vejzagić, N.: Tehnička zaštita: Priručnik za obuku kandidata koji će obavljati poslove fizičke i tehničke zaštite u agencijama za zaštitu ljudi i imovine, Sarajevo, 2003.
125. Vujaklija M.: Leksikon stranih reči i izraza, Prosveta, Beograd, 2002.
126. Witharana, C. (2013). *Advanced Earth Observation for Humanitarian Information Extraction*. (Doctoral Dissertation). University of Connecticut. Retrieved from <http://digitalcommons.uconn.edu/dissertations/298>
127. Wolff, A.H. (2013). *Entwurf und Leistungsbewertung von Ad-hoc-Kommunikationsnetzen für den Katastrophenschutz*. (Thesis). Technische Universität Dortmund. Retrieved from <http://hdl.handle.net/2003/31091>
128. Woo, G. (2016). Participatory Decision-Making on Hazard Warnings. In *Risk Analysis of Natural Hazards* (pp. 221-240). Springer International Publishing.
129. Wyatt, Derrick, i Alan A. Dashwood. *Wyatt and Dashwood's European Union Law European Union Law The Substantive Law of the EEC*. Oksford itd.: Hart, 2011, str. 115, FN 82.
130. Zoric, Z. (2016). Organisational and functioning possibilities of civil protection in Bosnia and Herzegovina: Organisation, current situation and recommendation for improvement. *Bezbednost*, Beograd, 58(3)
131. Zoric, Z. MODERN CIVIL PROTECTION ORGANISATION IN THE REPUBLIC OF SRPSKA. „SAFETY FOR FUTURE 2020”: Proceedings/6th International Scientific and Professional Conference “Security and Crises Management- Theory and Practice SeCMan 2020”
132. Zoric, Z., Zoric, D. (2000), „Civil protection of Bosnia and Herzegovina in the contemporary acquis of the European union“, *Zbornik radova Usaglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama Evropske unije-stanje u BiH i iskustva drugih*, Istraživački centar Banjaluka, Institut za uporedno pravo Beograd
133. Žužinjak M. (2019). Sustav civilne zaštite u RH, Specijalistički završni rad, Veleučilište u Karlovcu

Dokumenta Evropske unije:

1. Council Decision of 9 December 1999 establishing a Community action programme in the field of civil protection. *Official Journal L 327* , 21/12/1999 P. 0053 - 0057 https://eur-lex.europa.eu/legal_content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A31999D0847, vrijeme pristupa, 21.05.2021.
2. *Commission Decision of 29 December 2003 laying down rules for the implementation of Council Decision 2001/792/EC, Euratom establishing a Community mechanism to*

facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions. Izmjena: Commission Decision of 29 December 2003 laying down rules for the implementation of Council Decision 2001/792/EC, Euratom establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions (notified under document number C(2003) 5185) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02004D0277-20100907>, vrijeme pristupa, 21.05.2021.

3. *Council Decision 2001/792/EC, Euratom of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions (OJ L 297, 15.11.2001, p. 7).*
4. *Council Decision of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions. Više nije na snazi. Official Journal L 297, 15/11/2001 P. 0007 - 0011 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32001D0792>, vrijeme pristupa 19.05.2021.*
5. *Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism L 347/924 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>*
6. *Prečišćen tekst: Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013D1313-20190321>, vrijeme pristupa 21.05.2021.*
7. *Council Decision establishing a Community Civil Protection Mechanism (recast) (2007/779/EC, Euratom). Ova odluka je bila na snazi do 31.12.2013. Official Journal of the European Union L 314/9 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779(01)), vrijeme pristupa 21.05.2021.*
8. *Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism L 347/924, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>*
9. *Prečišćen tekst: Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013D1313-20190321>, vrijeme pristupa 18.05.2021*
10. *Council Decision of 5 March 2007 establishing a Civil Protection Financial Instrument. Ova odluka je bila na snazi do 31.12.2013. Official Journal of the European Union L*

- 71/9. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32007D0162>, vrijeme pristupa 21.05.2021.
11. Decision 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism (OJ L 347, p. 924) - prečišćena verzija <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013D1313-20190321>, vrijeme pristupa 21.05.2021.
 12. Commission Decision laying down rules for the implementation of the provisions on transport in Council Decision 2007/162/EC, Euratom establishing a Civil Protection Financial Instrument (2007/606/EC, Euratom), Official Journal of the European Union L241/17,
 13. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32007D0606>, vrijeme pristupa 21.05.2021.
 14. Commission Decision amending Decision 2004/277/EC, Euratom as regards rules for the implementation of Council Decision 2007/779/EC, Euratom establishing a Community civil protection mechanism (notified under document C(2010) 5090), Official Journal of the European Union L236/5, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32010D0481>, vrijeme pristupa 20.05.2021.
 15. 2004/277/EC, Euratom: Commission Decision of 29 December 2003 laying down rules for the implementation of Council Decision 2001/792/EC, Euratom establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions, L087,25/03/2004P.0020-0030, <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004D0277&qid=1621611010627>, vrijeme pristupa 20.05.2021.
 16. European Parliament, Fact Sheets on the European Union, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>, vrijeme pristupa 07.01.2021.
 17. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union, 2016/C 202/01, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016ME%2FTXT>, vrijeme pristupa 03.01.2021.
 18. Council Decision of 23 October 2001 establishing a Community mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions. Više nije na snazi. *Official Journal L 297, 15/11/2001 P. 0007 - 0011* <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32001D0792>, vrijeme pristupa 11.05.2021.

19. Council Decision establishing a Community Civil Protection Mechanism (recast) (2007/779/EC, Euratom). Ova odluka je bila na snazi do 31.12.2013. SL 314/9. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779(01)) , vrijeme pristupa 21.05.2021.
20. Council Decision of 05 March 2007 establishing a Civil Protection Financial Instrument (Text with EEA relevance) (2007/162/EC, Euratom), L71/9 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32007D0162>, vrijeme pristupa 21.05.2021.
21. Commission Implementing Decision (EU) 2019/1930 of 18 November 2019 amending Implementing Decision (EU) 2019/570 as regards rescEU capacities (notified under document C(2019) 8130) (Text with EEA relevance) OJ L 299, 20.11.2019, p. 55-60. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019D1930&qid=1621625478173>, vrijeme pristupa 21.05.2021.
22. Commission implementing Decision (EU) 2020/414 of 19 March 2020 amending Implementing Decision (EU) 2019/570 as regards medical stockpiling rescEU capacities (*notified under document C(2020) 1827*)Text with EEA relevance), LI 82/1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32020D0414>, vrijeme pristupa 21.05.2021.
23. Commission Implementing Decision (EU) 2020/452 of 26 March 2020 amending Implementing Decision (EU) 2019/570 as regards capacities established to respond to low probability risks with a high impact (notified under document C (2020) 2011) (Text with EEA relevance) C/2020/2011, *OJ L 94I,27.3.2020,p.1-3* <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:32020D0452&qid=1621625959556> vrijeme pristupa 21.05.2021.
24. Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism Text with EEA relevance. Odluka je izmijenjena, na snazi izmjena: Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism, Official Journal of the European Union L 347/924,<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019D0420>, vrijeme pristupa 21.05.2021.
25. Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism L 347/924, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>,

vrijeme pristupa 21.05.2021.

26. Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism, Official Journal of the European Union, SL L77/1, 20. 03. 2019. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019D0420>,

vrijeme pristupa 21.05.2021.

Ostala dokumenta:

1. Analiza organizacije i funkcionisanja sistema zaštite i spasavanja/civilne zaštite Republike Srpske od dana 12.09.2017. godine, broj 10/1.02/815-136/17.
2. Međunarodni sporazumi u oblasti zaštite i spasavanja <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv41.htm>, vrijeme pristupa 14.01.2021.
3. Službeni glasnik RS broj: 69/09
4. Službeni glasnik RS broj: 70/12
5. Službeni glasnik RS broj: 83/14
6. Službeni glasnik RS broj: 106/15
7. Službeni glasnik RS broj: 10/98
8. Službeni glasnik RS broj: 14/20
9. Službeni glasnik RS broj: 121/12
10. Službeni glasnik RS broj: 46/17
11. Službeni glasnik RS broj: 15/03
12. Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 50/08.

Elektronski izvori podataka:

1. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, Sektor za izbjeglice, raseljene osobe i stambenu politiku. <http://www.msb.gov.ba/dokumenti/AB38744.pdf>, vrijeme pristupa 22.12.2020.
2. Predstavništvo Republike Srpske u http://predstavnistvorsbg.rs/predstavnistvo_rs, vrijeme pristupa: 22.12.2020.
3. Prostorni plan Republike Srpske do 2025. godine <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/Documents/Nacrt%20draft%202025%2011%202013.pdf>, vrijeme pristupa 03.01.2021.

4. Prostorni plan Republike Srpske do 2025. godine <http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mgr/Documents/Nacrt%20draft%2025%2011%202013.pdf>, vrijeme pristupa 03.01.2021.
5. Upoznaj Srpsku, <http://www.upoznajsrpsku.com/index.php?language=SR&charset=latin&page=82>, vrijeme pristupa 25.12.2020. godine
6. Republika Srpska - klima, <http://www.republikasrpska.net/srpska/klima/>, vrijeme pristupa 04.01.2021.
7. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine. <http://bhas.gov.ba/Calendar/Category/14>, vrijeme pristupa 28. 09. 2020.
8. Republika Srpska, Republički zavod za statistiku, demografska statistika, https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/stanovnistvo/BiltenDemografskaStatistika2019_WEB.pdf, vrijeme pristupa 28. 09. 2021.
9. Strategija i politika razvoja industrije Republike Srpske za period 2016 - 2020. godina, <https://www.vladars.net/sr-SP>, vrijeme pristupa 17. 10. 2020. godine
10. Busines Srpska <https://businessrpska.com/zasto-srpska/prednosti/>, vrijeme pristupa: 24. 12. 2020. godine.
11. Vlada Republike Srpske <http://www.investsrpska.net/index.aspx?PageID=310&langi=2>, vrijeme pristupa 04.10.2020. godine.
12. Predstavništvo Republike Srpske u Srbiji http://predstavnistvorsbg.rs/predstavništvo_rs/index.php/sr/republika-srpska/opsti-podaci.html, vrijeme pristupa 24.12. 2020. godine.
13. Vlada Republike Srpske. demografski podaci http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Servisi/ors/Pages/Geografski_i_demografski_podaci.aspx, vrijeme pristupa 02.06.2021
14. Republika Srpska, Republički zavod za statistiku. Popis stanovništva, domaćinstva i stanova u Republici Srpskoj 2013. godine, rezultati popisa. https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/popis/gradovi_opštine_naseljena_mjesta/Rezultati-popisa_2013, vrijeme pristupa 26.12.2020.
15. Ministarstvo bezbjednosti BiH, Okvirni zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH <https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/02-organizaciona-struktura.pdf>, vrijeme pristupa 24. 12.2020.
16. Republička uprava civilne zaštite, <https://ruczrs.org/en/>, vrijeme pristupa: 25. 12.2020.

17. Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske-organizaciona struktura <https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/sektor-za-deminiranje-organizaciona-struktura.pdf>, vrijeme pristupa 24. 12. 2020.
18. Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske-organizaciona struktura <https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/sektor-04.pdf>, vrijeme pristupa 24.12.2020.
19. Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske-organizaciona struktura [Upravni i inspekcijiski nadzor - Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske \(ruczrs.org\)](https://ruczrs.org/), vrijeme pristupa 24.12.2020.
20. Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske-organizaciona struktura <https://ruczrs.org/>, vrijeme pristupa 05.10.2020.
21. Evropsko vijeće, Vijeće evropske unije, <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/civil%20protection/>, vrijeme pristupa 27.10.2020.
22. Narodne novine-hrvatski sabor [http://www.sabor.hr/prijedlog-zakona-o-sustavu - civilnezastite-prvo-ci](http://www.sabor.hr/prijedlog-zakona-o-sustavu-civilnezastite-prvo-ci), vrijeme pristupa 27.10.2020.
23. European Commission Slovenia-Disaster management, Vademecum-Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/si/2-si-1.html#over, vrijeme pristupa 13.01.2021.
24. European Commission Slovenia - Disaster management, Vademecum - Civil Protection https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/si/2-si-1.html, vrijeme pristupa 27.10.2020.
25. Uprava Republike Slovenije za zaštitu i spasavanje, <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv23.htm>, vrijeme pristupa 14.01.2021.
26. Uprava Republike Slovenije za zaštitu in reševanje, <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv2.htm&r=1> vrijeme pristupa, 13.01.2021.
27. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 - uradno prečišćeno besedilo, 97/10 in 21/18 - ZNOrg), <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO364> vrijeme pristupa, 13.01.2020.
28. <https://www.gov.si teme/sile-za-zascito-in-resevanje/>, vrijeme pristupa 14.01.2021.
29. European Commission Slovenia-Disaster management, Vademecum-Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/si/2-si-1.html#over, vrijeme pristupa 13.01.2021.
30. Međunarodni sporazumi u oblasti zaštite i spasavanja <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv41.htm>, vrijeme pristupa 14.01.2021.

31. Hungaru-emergency planning -Vademecum Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/hu/2-hu-2.html#cipro vrijeme pristupa 15.01.2021.
32. Hungaru-emergency planning -Vademecum Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/hu/2-hu-1.html vrijeme pristupa 15.01.2021.
33. Hungaru-emergency planning-Vademecum Civil Protection, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/hu/2-hu-2.html#cipro, vrijeme pristupa 15.01.2021.
34. Civil Protection in Austria, https://www.bmi.gv.at/204_english/start.aspx, vrijeme pristupa: 16.01.2021.
35. Austria of The National Disaster Management System, https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/disaster-management/austria_en, vrijeme pristupa, 16.01.2021.
36. Austria Disaster management structure, https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/at/2-at-1.html#over, vrijeme pristupa: 16.01.2021.
37. Austria Disaster management structure, <https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/vademecum/at/2-at-1.html>, vrijeme pristupa 16.01.2021.
38. Austria Disaster management structure https://ec.europa.eu/echo/files/civil_protection/vademecum/at/2-at-1.html#lega, vrijeme pristupa, 16.01.2021.
39. Civil protection: Council presidency and European Parliament reach provisional agreement, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/02/08/civil-protection-council-presidency-and-european-parliament-reach-provisional-agreement/>, vrijeme pristupa 15.02.2021.
40. Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće. Istočno Sarajevo,2013.<https://ruczrs.org/wp-content/uploads/2019/09/purs.pdf>, vrijeme pristupa 26.12.2020.
41. Prekograničnom saradnjom do manjih poplavnih rizika <https://frisco-project.eu/hr/o-projektu-hr/o-poplavama/>, vrijeme pristupa 08.10.2020.
42. Lokalna zajednica i problematika bujičnih poplava. Priručnik za lokalnu zajednicu i organizacije civilnog društva. Autori: Milutin Stefanović, Zoran Gavrilović, mr Ratko Bajčetić, Beograd. <https://www.osce.org/files/f/documents/4/0/148311.pdf>, vrijeme pristupa 22.10.2020.
43. Studija o gašenju požara u Bosni i Hercegovini. 2014. http://msb.gov.ba/PDF/STUDIJA_O_GASENJU_POZARA_U_BiH.pdf, vrijeme pristupa 15.12.2020.
44. Preuzeto sa Veb aplikacije Republičke uprave civilne zaštite Republike Srpske: <https://ruczrs.org/>, vrijeme pristupa 10.12.2020.

PRILOZI

Prilog 1: Organizaciona struktura Republičke uprave CZ RS

Prilog 2: Upravljanje i kontrola SCZ RS

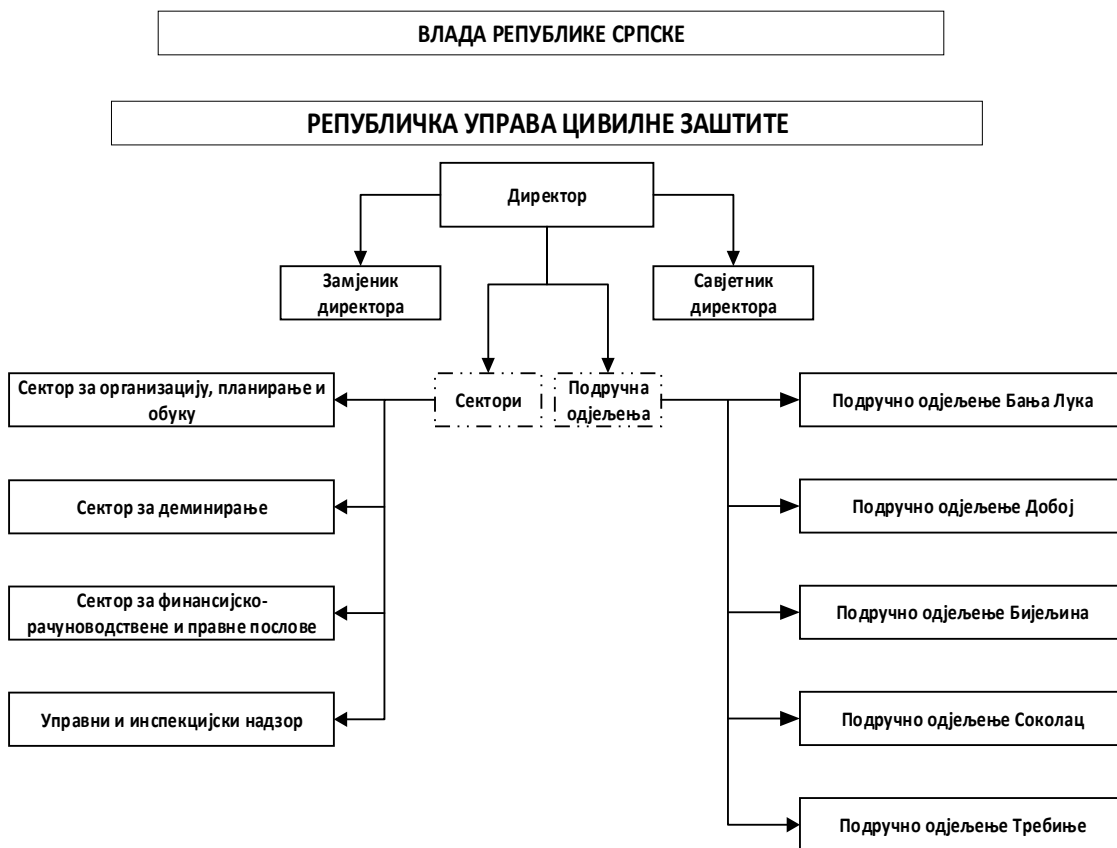
Prilog 3: Konceptualni model sektora SCZ RS

Prilog 4: Personalni i materijalni sastav jedinica SCZ RS

Prilog 5: Anketni upitnik

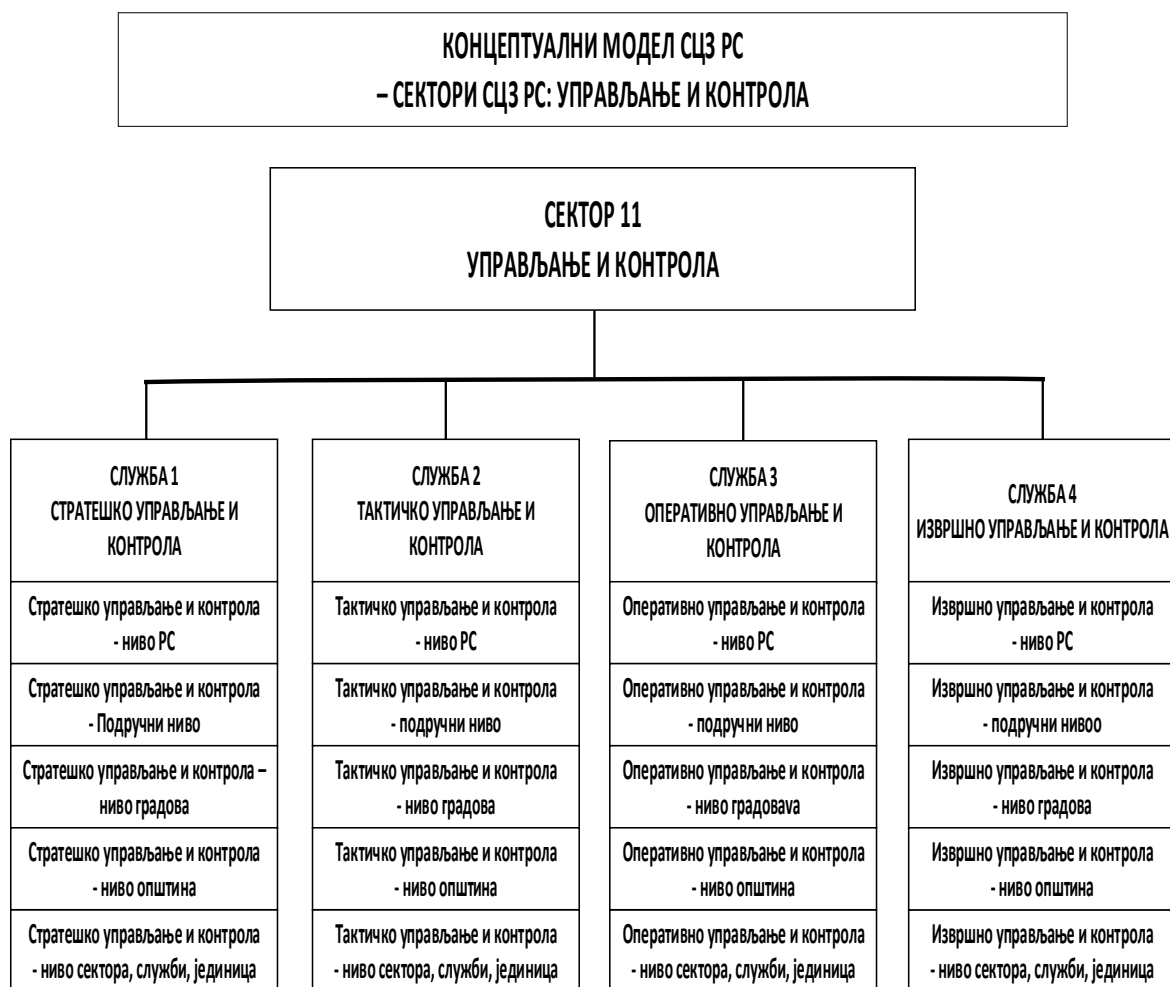
Prilog 6: Blok šeme gradova/opština uključenih u područni taktičko - izvršni podsistem SCZ RS

Prilog 7: Jedinice CZ RS

Šema 17. Organizaciona struktura Republičke uprave Civilne zaštite Republike Srpske³³³

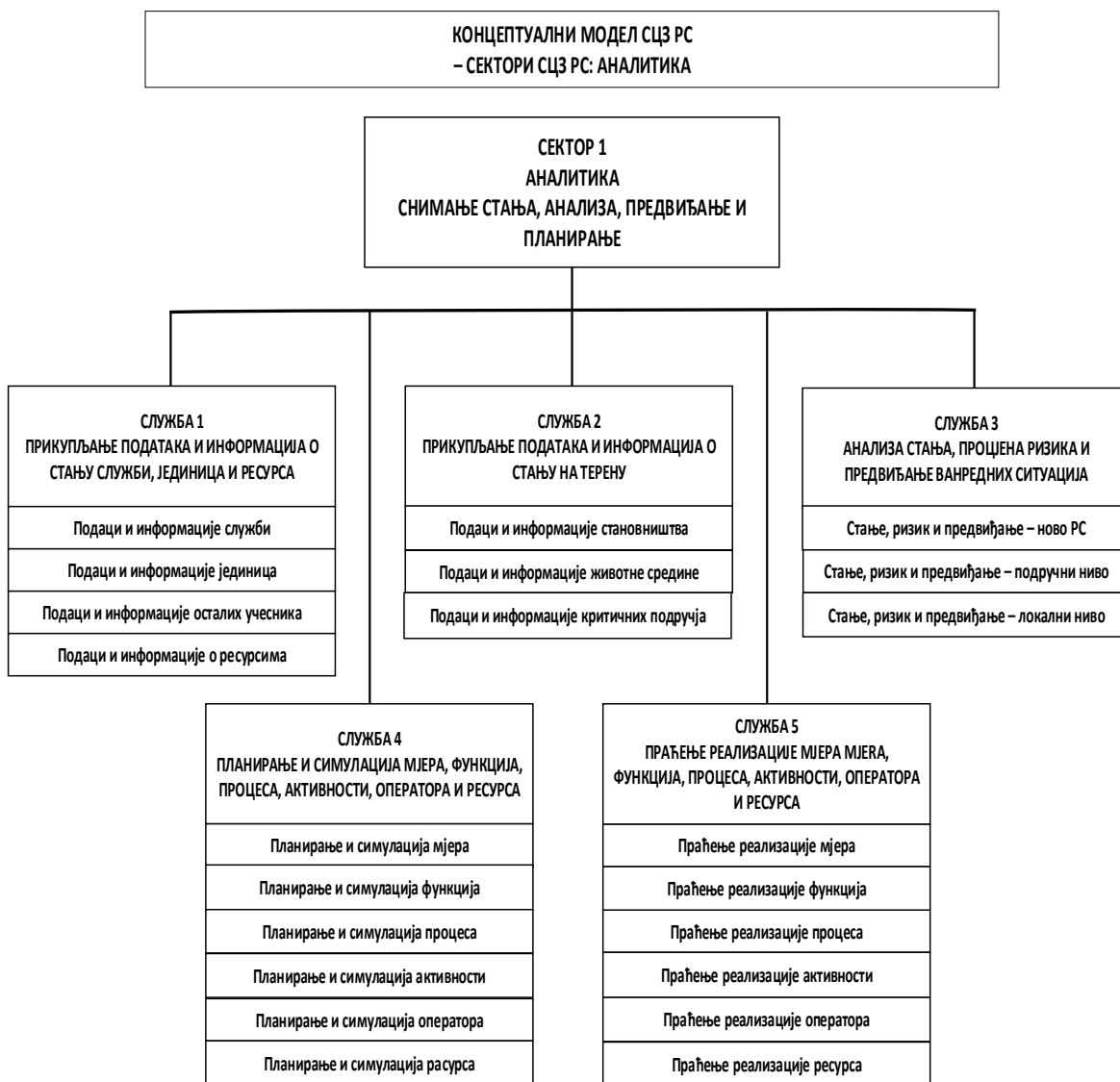
³³³ Web lokacija <https://ruczrs.org/>; Transformisao i prilagodio autor 10. 12. 2020.

Šema 18. Sektor 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS³³⁴

³³⁴ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

1) Sektor 1: Analitika: Snimanje stanja, analiza, predviđanje i planiranje u SCZ RS

Šema 19. Konceptualni model SCZ RS-Sektor 1: Analitika: Snimanje stanja, analiza, predviđanje i planiranje SCZ RS³³⁵

U okviru Sektora 1-Analitika: Snimanje stanja, analiza, predviđanje i planiranje postoji 5 službi i to:

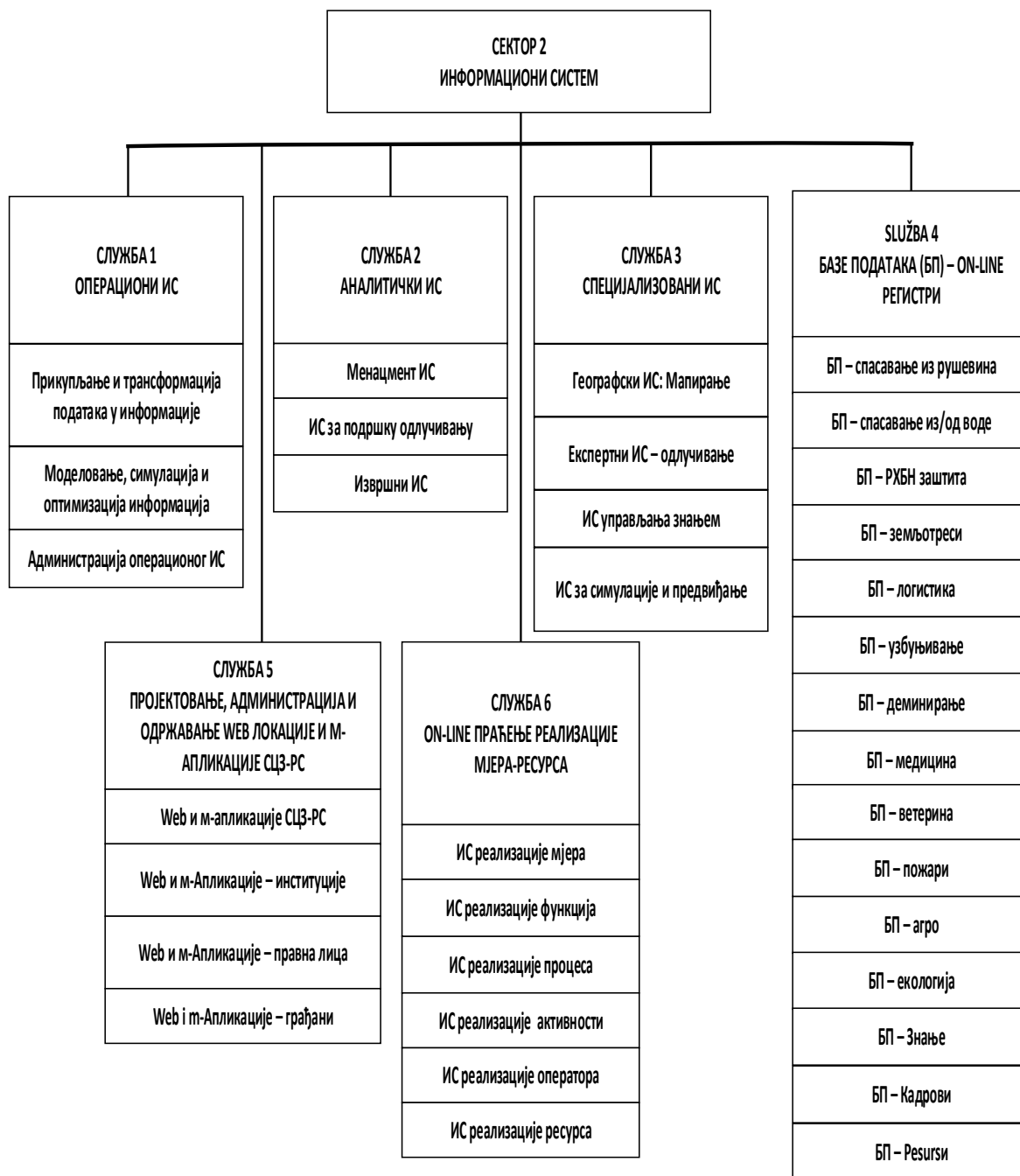
- **Služba 1/1: Prikupljanje podataka i informacija o stanju službi, resursa i jedinica SCZ RS:**
 - Podaci i informacije službi;

³³⁵ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Podaci i informacije jedinica;
- Podaci i informacije ostalih učesnika;
- Podaci i informacije o resursima SCZ RS;
- Osnovni zadatak Službe 1/1 (Prikupljanje podataka i informacija o stanju službi, resursa i jedinica SCZ RS) je prikupljanje podataka i informacija o stanju službi, jedinica, ostalih učesnika i resursa SCZ RS. Pored toga zadatak je transformacija prikupljenih podataka i informacija u informacije pogodne za dalju analizu. Svi podaci i informacije se prikupljaju direktno i preko službi SCZ RS na područnom i lokalnom nivou;
- **Služba 2/1: Prikupljanje podataka i informacija o stanju na terenu:**
 - Podaci i informacije stanovništva;
 - Podaci i informacije životne sredine;
 - Podaci i informacije kritičnih područja;
 - Osnovni zadatak Službe 2/1 (Prikupljanje podataka i informacija o stanju na terenu) je prikupljanje podataka i informacija o stanju na terenu u Republici Srpskoj. Pored toga zadatak je transformacija prikupljenih podataka i informacija u informacije pogodne za dalju analizu. Svi podaci i informacije se prikupljaju direktno i preko službi SCZ RS na područnom i lokalnom nivou;
- **Služba 3/1: Analiza stanja, procjena rizika i predviđanje vanrednih situacija u Republici Srpskoj:**
 - Stanje, rizik i predviđanje-nivo RS;
 - Stanje, rizik i predviđanje-područni nivo;
 - Stanje, rizik i predviđanje-lokalni nivo;
 - Osnovni zadatak Službe 3/1 (Analiza stanja, procjena rizika i predviđanje vanrednih situacija u Republici Srpskoj) je utvrđivanje stanja u SCZ RS i stanja na terenu u Republici Srpskoj, procjena rizika i predviđanje budućih stanja (vanrednih stanja), na nivou RS, područnom nivou i lokalnom nivou. Služba 3 utvrđuje stanje, procjenjuje rizik i predviđa buduća stanja u koordinaciji sa odgovarajućim službama na područnom i lokalnom nivou;
- **Služba 4/1: Planiranje i simulacija mjera, funkcija, procesa, aktivnosti i operatora SCZ RS:**
 - Planiranje i simulacija mjera;
 - Planiranje i simulacija funkcija;
 - Planiranje i simulacija procesa;
 - Planiranje i simulacija aktivnosti;
 - Planiranje i simulacija operatora;

- Planiranje i simulacija resursa;
 - Osnovni zadatak Službe 4/1 (Planiranje i simulacija mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS) je planiranje i simulacija mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS. Sva planiranja i simulacije se vrše u koordinaciji službi na područnom i lokalnom nivou. Za simulaciju se koristi, za te svrhe posebno razvijen, softver vještačke inteligencije koji na osnovu procjene stanja, rizika i predviđanja provjerava efektivnosti mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa. U softver se uključuju sve relevantne informacije o trenutnom stanju, ali se uključuju i sve informacije o ranijim odlučivanjima u sličnim situacijama iz registara SCZ RS;
- **Služba 5/1: Praćenje realizacije mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS:**
- Praćenje realizacije mjera;
 - Praćenje realizacije funkcija;
 - Praćenje realizacije procesa;
 - Praćenje realizacije aktivnosti;
 - Praćenje realizacije operatora;
 - Praćenje realizacije resursa;
 - Osnovni zadatak Službe 5/1 (Praćenje realizacije mjera, procesa, aktivnosti i operatora SCZ RS) je praćenje realizacije mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS. Praćenje realizacije mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa vrši se direktno i u koordinaciji sa službama na područnom i lokalnom nivou;

КОНЦЕПТУАЛНИ МОДЕЛ СЦЗ РС
– СЕКТОРИ СЦЗ РС: ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Šema 20. Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS³³⁶

³³⁶ Transformisao i prilagodio autor, 22. 06. 2021.

2) Sektor 2: Informacioni sistem SCZ RS

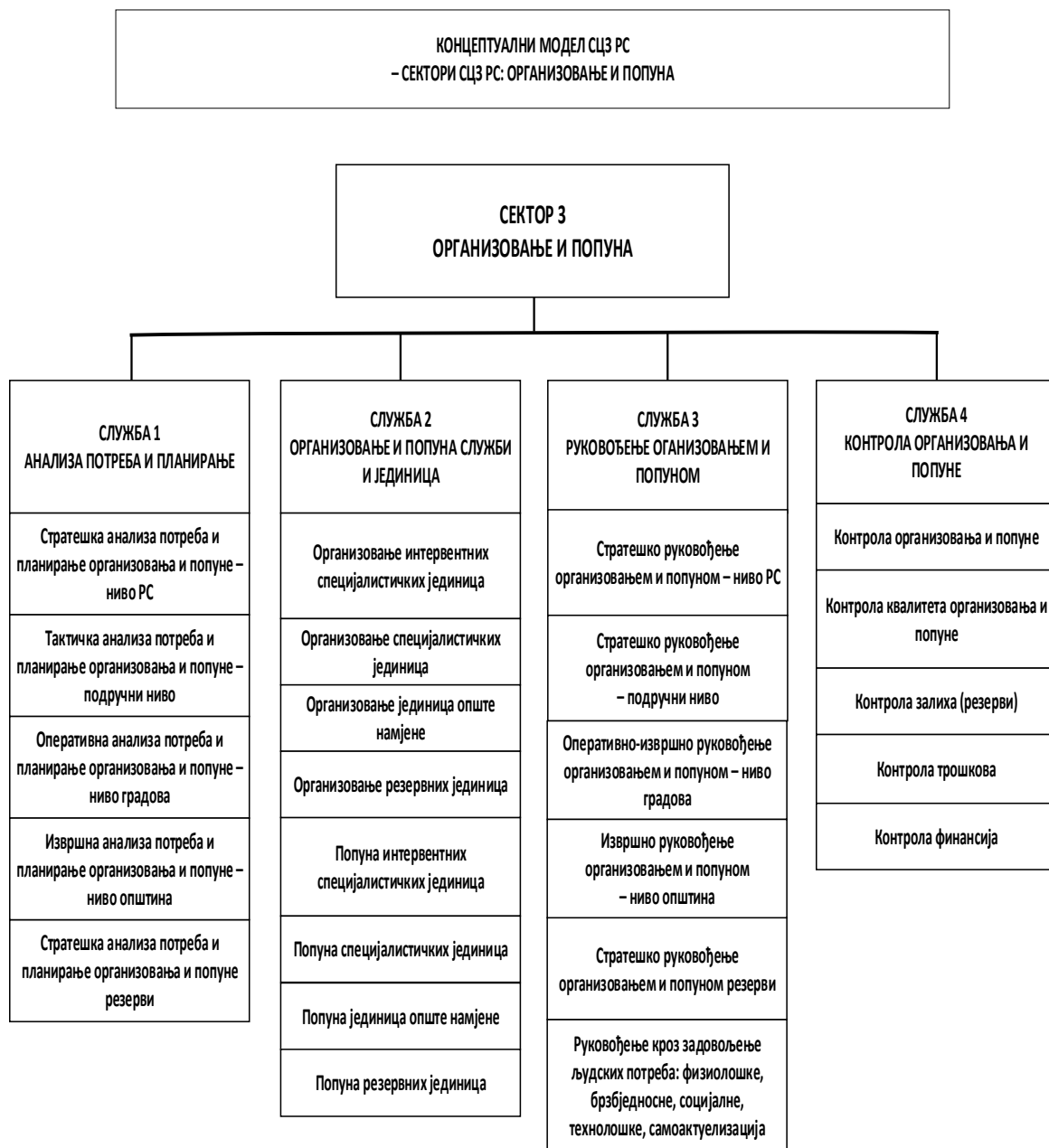
U okviru Sektora 2 - Informacioni sistem SCZ RS postoji 6 službi i to:

- **Služba 1/2: Operacioni informacioni sistem SCZ RS:**
 - Prikupljanje i transformacija podataka u informacije;
 - Modelovanje, simulacija i optimizacija informacija;
 - Administracija operacionog informacionog sistema;
 - Osnovni zadatak Službe 1/2 (Operacioni informacioni sistem SCZ RS) je, uz pomoć službi iz Sektora 1, unos i transformacija podataka u informacije, modelovanje, simulacija i optimizacija informacija. Osim toga Služba 1 je zadužena za administriranje operacionog informacionog sistema, što podrazumijeva radni režim 24/7, obezbjeđenje sigurnog i nesmetanog rada sa kontrolom stanja operacionog IS i ažuriranje svih podataka i informacija, s obzirom da informacionom sustemu SCZ RS mogu pristupiti svi zaposleni u SCZ RS, ali i svi angažovani pojedinci, pravna lica i institucije sa odgovarajućim bezbjednosnim dozvolama;
- **Služba 2/2: Analitički informacioni sistem SCZ RS:**
 - Menadžment IS;
 - IS za podršku odlučivanju;
 - Izvršni informacioni sistem;
 - Osnovni zadatak Službe 2/2 (Analitički informacioni sistem SCZ RS) je da:
 - obezbjeđuje onlajn podršku svim rukovodiocima (menadžerima) SCZ RS, kao i svim rukovodećim licima institucija RS obavljanje svojih svakodnevnih poslova vezanih za SCZ RS kroz menadžment informacioni sistem;
 - obezbjeđuje onlajn podršku svim licima uključenim u SCZ RS kroz IS za podršku odlučivanju u rješavanju svakodnevnih dilema vezanih za odlučivanje u svom poslu;
 - obezbjeđuje onlajn pristup svim licima uključenim u SCZ RS, preko izvršnog informacionog sistema, uz obezbjeđenje odgovarajućih dozvola, u svaki segment Informacionog sistema SCZ RS;
- **Služba 3/2: Specijalizovani informacioni sistem SCZ RS:**
 - Geografski IS: mapiranje SCZ RS;
 - Ekspertni IS-odlučivanje SCZ RS;
 - IS upravljanja znanjem SCZ RS;
 - IS za simulacije i predviđanje SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/2 (Specijalizovani informacioni sistem SCZ RS) je, uz pomoć službi iz Sektora 1 i svih ostalih učesnika SCZ RS:
 - Mapiranje svih relevantnih događaja i stanja u Geografskom IS;

- Korištenje Ekspertnog IS za ekspertsko odlučivanje rukovodilaca i verifikovanjih eksperata SCZ RS;
 - Korištenje IS upravljanja znanjem svih učesnika SCZ RS;
 - Korištenje IS za simulacije i predviđanje svih učesnika SCZ RS;
 - Osim toga Služba 3/2 je zadužena za administriranje sva četiri informacijska sistema, što podrazumijeva radni režim 24/7, obezbjeđenje sigurnog i nesmetanog rada sa kontrolom stanja sva četiri IS i ažuriranje svih podataka i informacija, s obzirom da informacionom sistemu SCZ RS mogu pristupiti svi zaposleni u SCZ RS, ali i svi angažovani pojedinci sa odgovarajućim bezbjednosnim dozvolama;
- **Služba 4/2: Baze podataka (BP) - onlajn registri SCZ RS:**
- BP - spasavanje iz ruševina;
 - BP - spasavanje iz/od vode;
 - BP - RHBN zaštita;
 - BP - zemljotresi;
 - BP - logistika;
 - BP - osmatranje, obavještanje, uzbuđivanje;
 - BP - deminiranje;
 - BP - medicina;
 - BP - veterina;
 - BP - agro;
 - BP - požari;
 - BP - ekologija;
 - BP - znanje SCZ RS;
 - BP - registar kadrova SCZ RS;
 - BP - registar resursa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/2 (Baze podataka (BP)-onlajn registri SCZ RS) je, uz pomoć svih sektora i svih ostalih učesnika SCZ RS administrira sa svih petnaest onlajn registara, što podrazumijeva radni režim 24/7, obezbjeđenje sigurnog i nesmetanog rada sa kontrolom stanja svih petnaest registara i ažuriranje svih podataka i informacija, s obzirom da registrima SCZ RS mogu pristupiti svi zaposleni u SCZ RS, ali i svi angažovani pojedinci sa odgovarajućim bezbjednosnim dozvolama;
- **Služba 5/2: Projektovanje, administracija i održavanje Veb i m-aplikacije SCZ RS:**
- Veb i m-aplikacije za SCZ RS;
 - Veb i m-aplikacije za institucije RS;
 - Veb i m-aplikacije za pravna lica;

- Veb i m-aplikacije za građane;
- Osnovni zadatak Službe 5/2 (Projektovanje, administracija i održavanje Veb i m-aplikacija SCZ RS) je projektovanje, administracija, održavanje i dalji razvoj Veb i m-aplikacija za komunikacije između svih učesnika SCZ RS, u skladu sa personalnim ovlaštenjima, što podrazumijeva radni režim 24/7, obezbjeđenje sigurnog i nesmetanog rada sa kontrolom stanja svih Veb i m-aplikacija i ažuriranje svih podataka i informacija, s obzirom da Veb i m-aplikacijama SCZ RS mogu pristupiti svi zaposleni u SCZ RS, ali i svi angažovani pojedinci sa odgovarajućim bezbjednosnim dozvolama i svi građani bez bilo kakvih bezbjednosnih dozvola;
- **Služba 6/2: Praćenje realizacije mjera, procesa, aktivnosti i operatora SCZ RS:**
 - IS realizacije mjera SCZ RS;
 - IS realizacije procesa SCZ RS;
 - IS realizacije aktivnosti SCZ RS;
 - IS realizacije operatora SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 6/2 (Praćenje realizacije mjera, procesa, aktivnosti i operatora SCZ RS) je onlajn praćenje realizacije aktuelnih mjera, procesa, aktivnosti i operatora od strane svih učesnika i svih građana SCZ RS, što podrazumijeva radni režim 24/7, obezbjeđenje sigurnog i nesmetanog rada sa kontrolom stanja mjera, procesa, aktivnosti i operatora. Istovremeno je obezbjeđena dostupnost svih ranijih realizacija mjera procesa, aktivnosti i operatora SCZ RS;

3) Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS

Šema 21. Sektor 3: Organizovanje i popuna SCZ RS³³⁷

U okviru Sektora 3-Organizovanje i popuna SCZ RS postoje 4 službe i to:

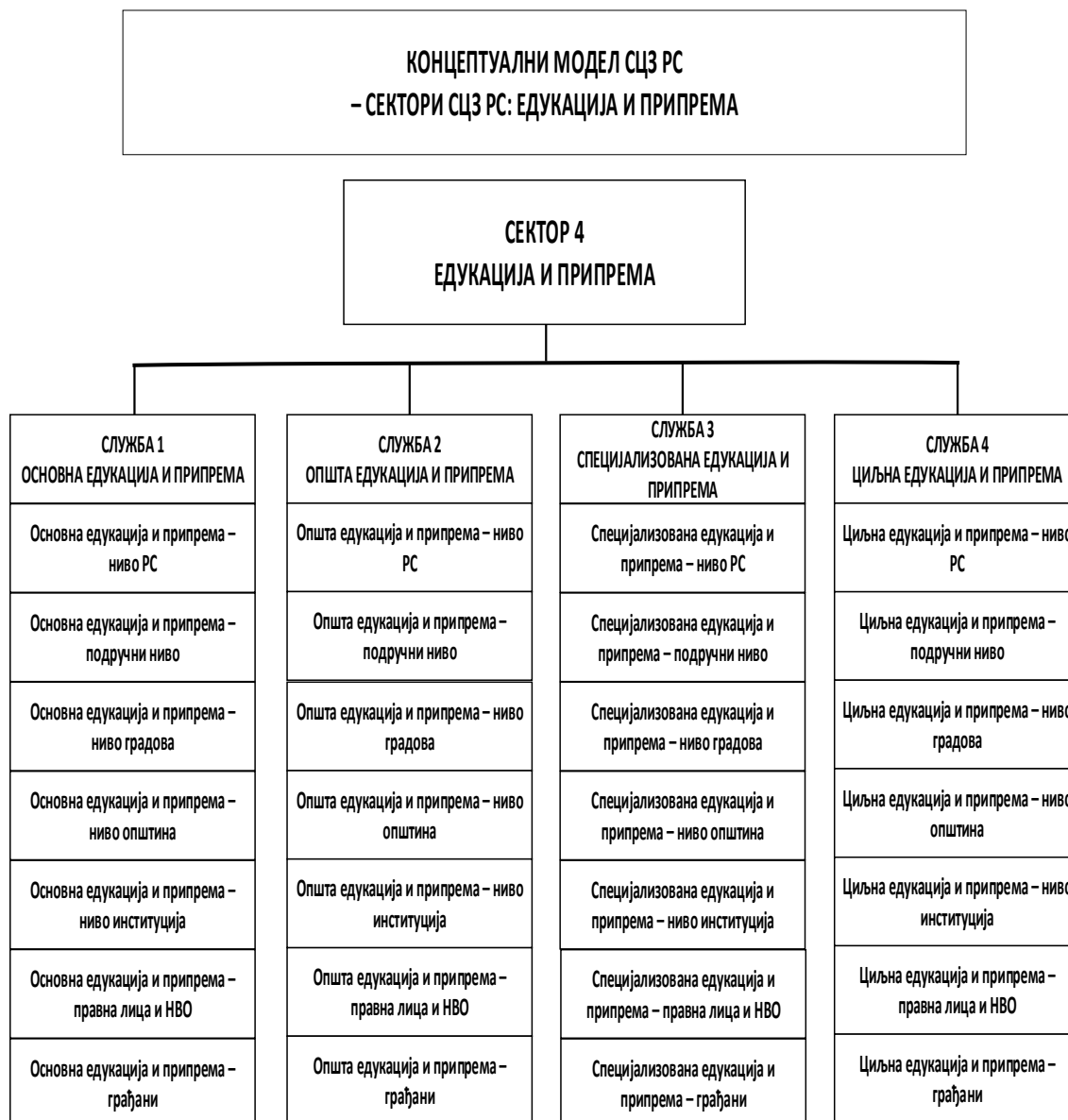
- **Služba 1/3: Analiza potreba i planiranje SCZ RS:**
 - Strateška analiza potreba i planiranje organizovanja i popune-nivo RS;
 - Taktička analiza potreba i planiranje organizovanja i popune-nivo regija;

³³⁷ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Operativna analiza potreba i planiranje organizovanja i popune-lokalni nivo;
- Strateška analiza potreba i planiranje organizovanja i popune rezervi;
- Osnovni zadatak Službe 1/3 (Analiza potreba i planiranje SCZ RS) je da analizira potrebe i planira organizovanje i popune, u strateškom (nivo RS uključujući i rezerve), taktičkom (područni nivo), operativnom (lokalni nivo) SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/3 neposredno i intenzivno saraduje sa podsystemima SCZ RS na područnom i lokalnom nivou;
- **Služba 2/3: Organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS:**
 - Organizovanje interventnih specijalističkih jedinica;
 - Organizovanje specijalističkih jedinica;
 - Organizovanje jedinica opšte namjene;
 - Popuna interventnih specijalističkih jedinica;
 - Popuna specijalističkih jedinica;
 - Popuna jedinica opšte namjene;
 - Popuna rezervnih jedinica;
 - Osnovni zadatak Službe 2/3 (Organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS) je da organizuje i popunjava službe i jedinice SCZ RS na svim nivoima. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/3 neposredno i intenzivno saraduje sa podsystemima SCZ RS na područnom i lokalnom nivou;
- **Služba 3/3: Rukovođenje organizovanjem i popunom SCZ RS:**
 - Strateško rukovođenje organizovanjem i popunom-nivo RS;
 - Taktičko rukovođenje organizovanjem i popunom-područnom nivou;
 - Operativno rukovođenje organizovanjem i popunom-nivo RS;
 - Strateško rukovođenje organizovanjem i popunom rezervi;
 - Rukovođenje kroz zadovoljenje ljudskih (Maslovljevih) potreba: fiziološke, bezbjednosne, socijalne, tehnološke, samoaktuelizacija;
 - Osnovni zadatak Službe 3/3 (Organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS) je da strateški, taktički i operativno rukovodi organizovanjem i popunom službi i jedinica SCZ RS na svim nivoima. Osim toga, zadatak Službe 3/3 je da kroz rukovođenje sprovodi zadovoljenje ljudskih (Maslovljevih) potreba: fiziološke, bezbjednosne, socijalne, tehnološke, samoaktuelizacija što je vezano za svakog pripadnika SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/3 neposredno i intenzivno saraduje sa podsystemima SCZ RS na područnom i lokalnom nivou;

- **Služba 4/3: Kontrola organizovanja i popune SCZ RS:**
 - Kontrola organizovanja i popune sistema civilne zaštite;
 - Kontrola kvaliteta sistema civilne zaštite;
 - Kontrola zaliha (rezervi) sistema civilne zaštite;
 - Kontrola troškova sistema civilne zaštite;
 - Kontrola finansija sistema civilne zaštite;
 - Osnovni zadatak Službe 4/4 (Kontrola organizovanja i popune SCZ RS) je da:
 - Kontroliše da je organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS izvršeno u skladu sa postavljenim standardima i sa trenutnim potrebama na terenu;
 - Kontroliše kvalitet organizovanja i popune službi i jedinica SCZ RS i računa skor kvaliteta organizovanosti i popune (SKOP) za svaku službu i jedinicu;
 - Kontroliše zalihe (rezerve) SCZ RS;
 - Kontroliše troškove SCZ RS;
 - Kontroliše finansije SCZ RS;
 - Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima SCZ RS na područnom i lokalnom nivou;

4) Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS

Šema 22. Sektor 4: Edukacija i priprema SCZ RS³³⁸

U okviru Sektora 4 - Edukacija i priprema SCZ RS postoje 4 službe i to:

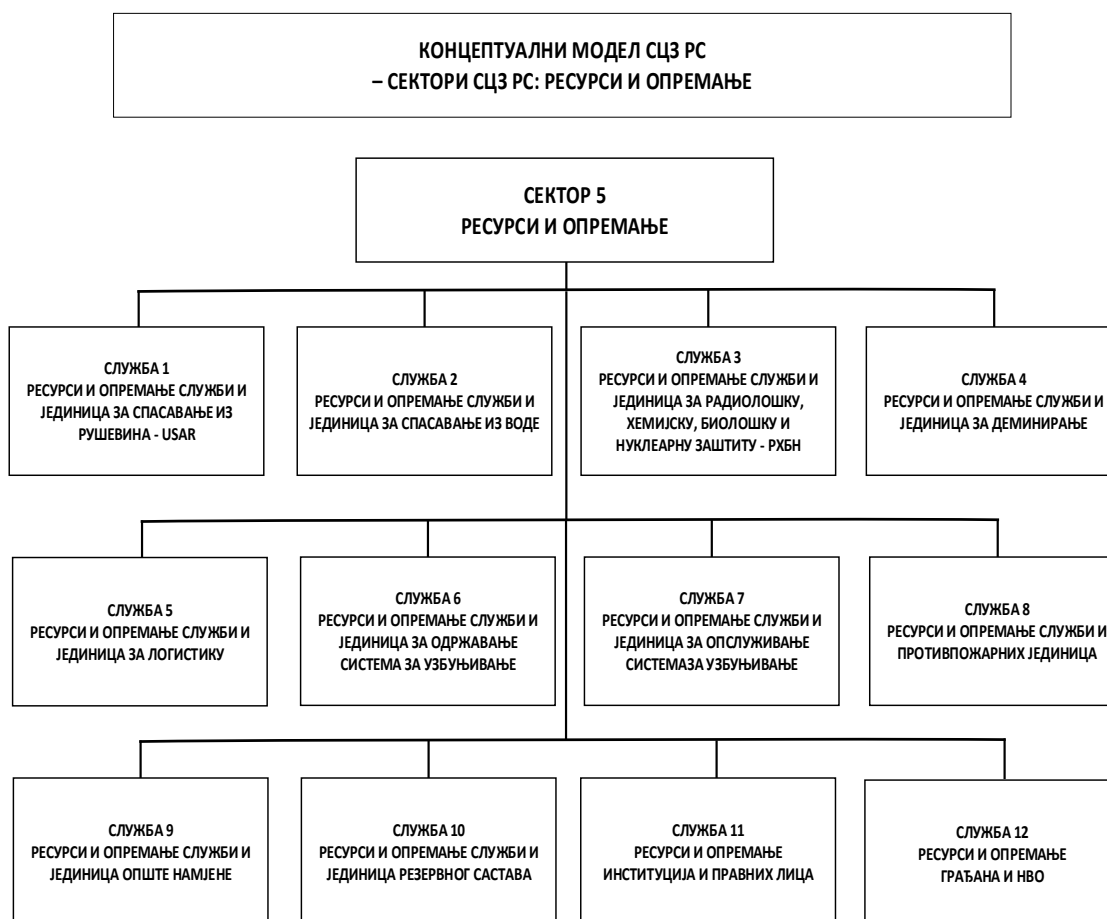
- **Služba 1/4: Osnovna edukacija i priprema SCZ RS:**
 - Osnovna edukacija i priprema SCZ RS-nivo RS;
 - Osnovna edukacija i priprema SCZ RS-područni nivo;

³³⁸ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Osnovna edukacija i priprema SCZ RS-lokalni nivo;
- Osnovna edukacija i priprema SCZ RS-pravna lica;
- Osnovna edukacija i priprema SCZ RS-građani;
- Osnovni zadatak Službe 1/4 (Osnovna edukacija i priprema službi i jedinica SCZ RS) je da sprovodi osnovnu edukaciju i pripremu službi i jedinica SCZ RS na svim nivoima, od nivoa RS, preko područnog nivoa i lokalnog nivoa do nivoa pravnih lica i građana. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/4 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima SCZ RS na područnom i lokalnom nivou i nivoima pravnih lica i građana;
- **Služba 2/4: Opšta edukacija i priprema SCZ RS:**
 - Opšta edukacija i priprema SCZ RS-nivo RS;
 - Opšta edukacija i priprema SCZ RS-područni nivo;
 - Opšta edukacija i priprema SCZ RS-lokalni nivo;
 - Opšta edukacija i priprema SCZ RS-pravna lica;
 - Opšta edukacija i priprema SCZ RS-građani;
 - Osnovni zadatak Službe 2/4 (Opšta edukacija i priprema službi i jedinica SCZ RS) je da sprovodi opštu edukaciju i pripremu službi i jedinica SCZ RS na svim nivoima, od nivoa RS, preko područnog nivoa i lokalnog nivoa do nivoa pravnih lica i građana. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/4 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima SCZ RS na područnom i lokalnom nivou i nivoima pravnih lica i građana;
- **Služba 3/4: Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS:**
 - Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS-nivo RS;
 - Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS-nivo regija;
 - Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS-područni nivo;
 - Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS-pravna lica;
 - Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS-građani;
 - Osnovni zadatak Službe 3/4 (Specijalizovana edukacija i priprema službi i jedinica SCZ RS) je da sprovodi specijalizovanu edukaciju i pripremu službi i jedinica SCZ RS na svim nivoima, od nivoa RS, preko područnog nivoa i lokalnog nivoa do nivoa pravnih lica i građana. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/4 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima SCZ RS na područnom nivou i lokalnom nivou i nivoima pravnih lica i građana;
- **Služba 4/4: Ciljna edukacija i priprema SCZ RS:**
 - Ciljna edukacija i priprema SCZ RS-nivo RS;

- Ciljna edukacija i priprema SCZ RS-područni nivo;
- Ciljna edukacija i priprema SCZ RS-lokalni nivo;
- Ciljna edukacija i priprema SCZ RS-pravna lica;
- Ciljna edukacija i priprema SCZ RS-građani;
- Osnovni zadatak Službe 4/4 (Ciljna edukacija i priprema službi i jedinica SCZ RS) je da sprovodi specijalizovanu edukaciju i pripremu službi i jedinica SCZ RS na svim nivoima, od nivoa RS, preko područnog nivoa i lokalnog nivoa do nivoa pravnih lica i građana. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4/4 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima SCZ RS na područnom, lokalnom i nivoima pravnih lica i građana

5) Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS

Šema 23. Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS³³⁹

³³⁹ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

U okviru Sektora 5 - Resursi i opremanje SCZ RS postoji 12 službi i to:

- **Služba 1/5: Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz ruševina - USAR;**
 - Osnovni zadatak Službe 1/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz ruševina-USAR) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice za spasavanje iz ruševina. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima USAR na svim nivoima;
- **Služba 2/5: Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz vode;**
 - Osnovni zadatak Službe 2/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz vode) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice za spasavanje iz vode. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima spasavanja iz vode na svim nivoima;
- **Služba 3/5: Resursi i opremanje službi i jedinica za radiološku, hemijsku, biološku i nuklearnu zaštitu-RHB;**
 - Osnovni zadatak Službe 3/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica za RHB) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice za RHB. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima RHBN na svim nivoima;
- **Služba 4/5: Resursi i opremanje službi i jedinica za deminiranje;**
 - Osnovni zadatak Službe 4/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica za deminiranje) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice za deminiranje. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima za deminiranje na svim nivoima uključujući i Oružane snage BiH;
- **Služba 5/5: resursi i opremanje službi i jedinica za logistiku;**
 - Osnovni zadatak Službe 5/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica za logistiku) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice za logistiku. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 5/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima za logistiku na svim nivoima;
- **Služba 6/5: Resursi i opremanje službi i jedinica za održavanje sistema za uzbunjivanje;**
 - Osnovni zadatak Službe 6/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica za održavanje sistema za uzbunjivanje) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice za

održavanje sistema za uzbunjivanje. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 6/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima za održavanje sistema za uzbunjivanje na svim nivoima;

– **Služba 7/5: Resursi i opremanje službi i jedinica za opsluživanje sistema za uzbunjivanje;**

○ Osnovni zadatak Službe 7/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica za opsluživanje sistema za uzbunjivanje) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice za opsluživanje sistema za uzbunjivanje. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 7/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima za opsluživanje sistema za uzbunjivanje na svim nivoima;

– **Služba 8/5: Resursi i opremanje službi i protivpožarnih jedinica;**

○ Osnovni zadatak Službe 8/5 (Resursi i opremanje službi i protivpožarnih jedinica) je da upravlja resursima i oprema službe i protivpožarne jedinice. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 8/5 neposredno i intenzivno saraduje sa protivpožarnim podsistemima na svim nivoima;

– **Služba 9/5: Resursi i opremanje službi i jedinica opšte namjene;**

○ Osnovni zadatak Službe 9/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica opšte namjene) je da upravlja resursima i oprema službe i jedinice opšte namjene. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 9/5 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima opšte namjene na svim nivoima;

– **Služba 10/5: Resursi i opremanje službi i jedinica rezervnog sastava;**

○ Osnovni zadatak Službe 10/5 (Resursi i opremanje službi i jedinica rezervnog sastava) je da upravlja resursima i oprema jedinice rezervnog sastava. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 10/5 neposredno i intenzivno saraduje sa jedinicama rezervnog sastava na svim nivoima;

– **Služba 11/5: Resursi i opremanje institucija i pravnih lica;**

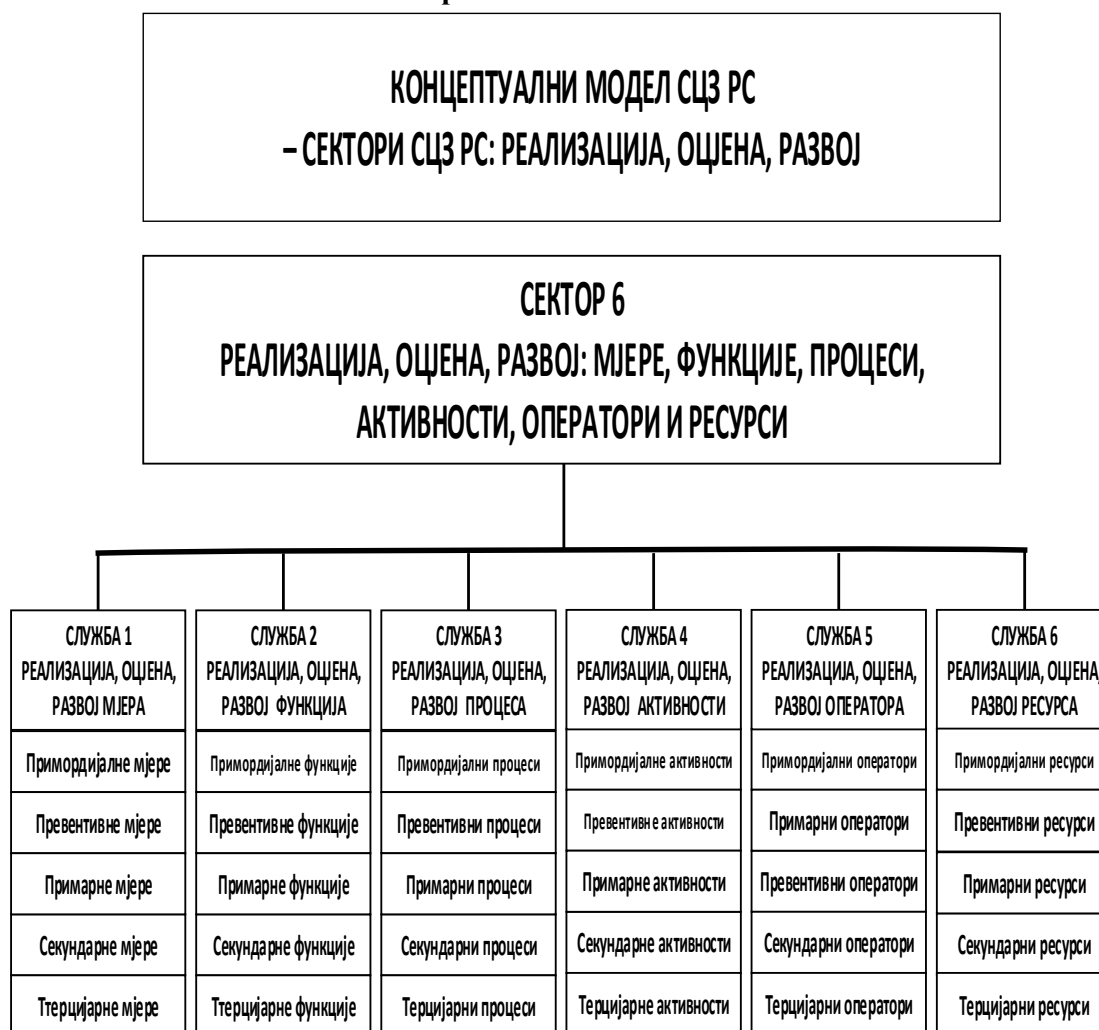
○ Osnovni zadatak Službe 11/5 (Resursi i opremanje institucija i pravnih lica) je da upravlja resursima i oprema institucije i pravna lica. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 11/5 neposredno i intenzivno saraduje sa institucijama i pravnim licima na svim nivoima;

– **Služba 12/5: Resursi i opremanje građana i NVO;**

○ Osnovni zadatak Službe 12/5 (Resursi i opremanje građana i NVO) je da upravlja resursima i oprema građane i NVO. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 12/5 neposredno i intenzivno saraduje sa građanima i NVO na svim nivoima;

- Cijeli Sektor 5: Resursi i opremanje SCZ RS sa svojih 12 službi snažno se oslanja na Republičke Robne Rezerve (RRR), koje treba da sadrže: osnovne poljoprivredne i prehrambene proizvode, meso u živoj stoci, industrijske proizvode, lijekove i sanitetski materijal, kao i reprodukcioni materijal za ove proizvode. Na žalost, Republika Srpska nema robne rezerve, što u uslovima ozbiljnih vanrednih situacija može biti vaoma veliki problem. S obzirom na to da je postojanje RRR strateško pitanje društva, a ne samo SCZ RS, može se zaključiti da je za efektivno djelovanje SCZ RS u uslovima vanrednih situacija neophodno, nadostatak RRR je ozbiljan hendikep za SCZ RS.

6) Sektor 6: Realizacija, ocjena i razvoj mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS

Šema 24. Sektor 6: Realizacija, ocjena, i razvoj: mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS³⁴⁰

³⁴⁰ Transformisao i prilagodio autor, 18. 06. 2021.

U okviru sektora 6 - Realizacija, ocjena i razvoj mjera, funkcija, procesa, aktivnosti, operatora i resursa SCZ RS postoji 6 službe i to:

– **Služba 1/6: Realizacija, ocjena i razvoj mjera SCZ RS:**

- Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih mjera SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih mjera SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primordijalne mjere SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
- Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih mjera SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/6 (Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih mjera SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija preventivne mjere SCZRS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
- Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih mjera SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/6 (Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih mjera SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija sekundarne mjere SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
- Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih mjera SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/6 (Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih mjera SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija tercijarne mjere SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;

– **Služba 2/6: Realizacija, ocjena, razvoj funkcija SCZ RS:**

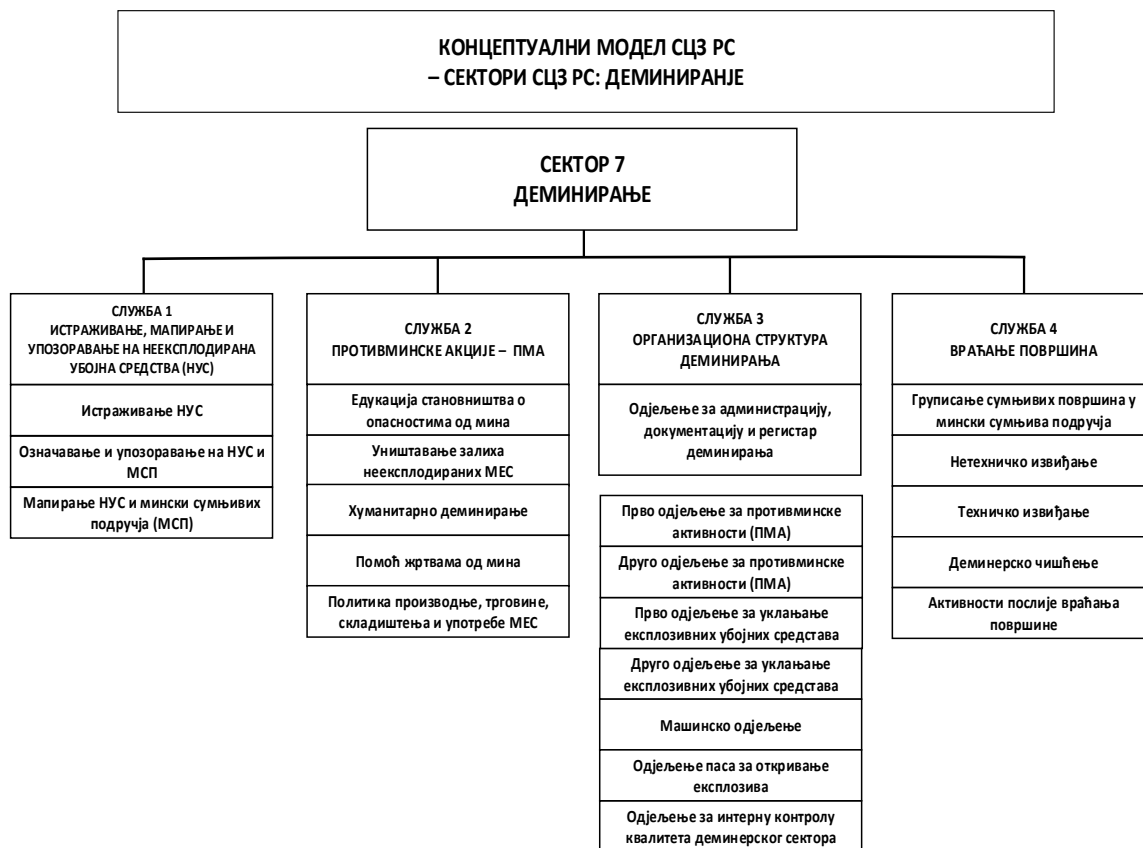
- Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih funkcija SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih funkcija SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primordijalne funkcije SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/VI neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
- Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih funkcija SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/6 (Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih funkcija SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija preventivne funkcije SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;

- Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih funkcija SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/6 (Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih funkcija-procesa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija sekundarne funkcije SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/6 neposredno i intenzivno surađuje sa podsistemima na svim nivoima;
- Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih funkcija SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/6 (Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih funkcija SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija tercijarne funkcije SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/6 neposredno i intenzivno surađuje sa podsistemima na svim nivoima;
- **Služba 3/6: Realizacija, ocjena, razvoj procesa SCZ RS:**
 - Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih procesa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih procesa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primordijalne procese SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/6 neposredno i intenzivno surađuje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih procesa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/6 (Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih funkcija SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija preventivne procese SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/6 neposredno i intenzivno surađuje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih procesa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/6 (Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih procesa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija sekundarne procese SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/6 neposredno i intenzivno surađuje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih procesa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/6 (Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih procesa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija tercijarne procese SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/6 neposredno i intenzivno surađuje sa podsistemima na svim nivoima;
- **Služba 4/6: Realizacija, ocjena, razvoj aktivnosti SCZ RS:**
 - Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih aktivnosti SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih aktivnosti SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primordijalne aktivnosti

- SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
- Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih aktivnosti SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/6 (Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih aktivnosti SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija preventivne aktivnosti SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih aktivnosti SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/6 (Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih aktivnosti SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija sekundarne aktivnosti SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih aktivnosti SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/6 (Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih aktivnosti SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija tercijarne aktivnosti SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
- **Služba 5/6: Realizacija, ocjena, razvoj operatora SCZ RS:**
- Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih operatora SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 5/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih operatora SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primordijalne operatore SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 5/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih operatora SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 5/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primarnih operatora SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primarne operatore SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 5/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih operatora SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 5/6 (Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih operatora SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija sekundarne operatore SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 5/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih operatora SCZ RS;

- Osnovni zadatak Službe 5/6 (Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih operatora SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija tercijarne operatore SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 5/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
- **Služba 6/6: Realizacija, ocjena, razvoj resursa SCZ RS:**
 - Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih resursa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 6/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primordijalnih resursa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primordijalne resurse SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 6/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj preventivnih resursa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 6/6 (Realizacija, ocjena i razvoj primarnih resursa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija primarne resursa SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 6/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih resursa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 6/6 (Realizacija, ocjena i razvoj sekundarnih resursa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija sekundarne resurse SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 6/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;
 - Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih resursa SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 6/6 (Realizacija, ocjena i razvoj tercijarnih resursa SCZ RS) je da prati realizaciju, ocjenjuje i dalje razvija tercijarne resurse SCZ RS. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 6/6 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima;

7) Sektor 7: Deminiranje u Republici Srpskoj

Šema 25. Sektor 7: Deminiranje u Republici Srpskoj³⁴¹

U okviru sektora 7 - Deminiranje u Republici Srpskoj postoje 4 službe i to:

- **Služba 1/7: Istraživanje, mapiranje i upozoravanje na neeksplodirana ubojna sredstva (NUS):**
 - Istraživanje NUS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/7 (Istraživanje NUS) je da istražuje NUS; Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsystemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Označavanje u upozoravanje na NUS i MSP;

³⁴¹ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Osnovni zadatak Službe 1/7 (Označavanje i upozoravanje na NUS i MSP) je da upozorava na NUS i MSP. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
- Mapiranje NUS i minski sumnjivih područja (MSP);
 - Osnovni zadatak Službe 1/7 (Mapiranje NUS i MSP) je da mapira NUS i MSP (na terenu i u GIS-u). Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 1/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
- **Služba 2/7: Protivminske akcije-PMA:**
 - Edukacija stanovništva o opasnostima od mina;
 - Osnovni zadatak Službe 2/7 (Edukacija stanovništva o opasnostima od mina) je da vrši edukaciju stanovništva o opasnostima od mina. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Uništavanje zaliha neeksplozivnih minsko eksplozivnih sredstava (MES);
 - Osnovni zadatak Službe 2/7 (Uništavanje zaliha neeksplozivnih MES) je da bezbjedno uništava zalihe neeksplozivnih MES. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Humanitarno deminiranje;
 - Osnovni zadatak Službe 2/7 (Humanitarno deminiranje) je da vrši humanitarno deminiranje. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Pomoć žrtvama od mina;
 - Osnovni zadatak Službe 2/7 (Pomoć žrtvama od mina) je da pruža neophodnu pomoći žrtvama od mina. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Politika proizvodnje, trgovine, skladištenja i upotrebe;
 - Osnovni zadatak Službe 2/7 (Politika proizvodnje, trgovine, skladištenja i upotrebe MES) je da osmišljava, organizuje i realizuje politiku proizvodnje, trgovine, skladištenja i upotrebe MES. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 2/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;

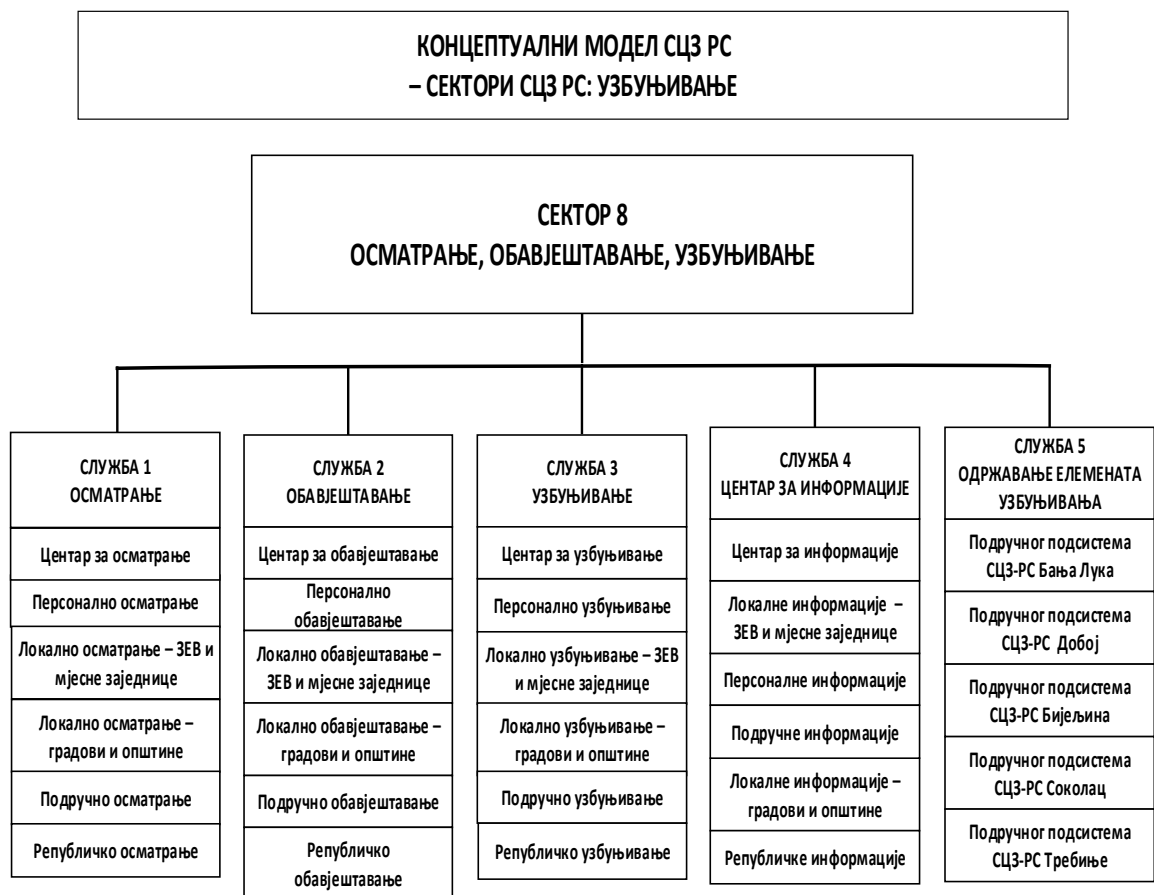
- **Služba 3/7: Organizaciona struktura deminiranja:**
 - Odjeljenje za administraciju, dokumentaciju i registar deminiranja;
 - Osnovni zadatak Službe 3/7 (Administracija, dokumentacija i registar deminiranja) je da vodi administraciju, dokumentaciju i registar deminiranja. Svi dokumenti i registar deminiranja čuvaju se u štampanoj formi i elektronski u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Prvo odjeljenje za protivminske aktivnosti (PMA);
 - Osnovni zadatak Službe 3/7 (Prvo odjeljenje za protivminske aktivnosti) je da vrši deminiranje. Sve aktivnosti PMA odjeljenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Drugi tim za protivminske aktivnosti (PMA);
 - Osnovni zadatak Službe 3/7 (Drugi tim za protivminske aktivnosti) je da vrši deminiranje. Sve aktivnosti PMA odjeljenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Prvo odjeljenje za uklanjanje eksplozivnih ubojnih sredstava - EOD (Explosive Ordinance Disposal);
 - Osnovni zadatak Službe 3/7 (Prvo odjeljenje za EOD) je da vrši uklanjanje svih vrsta ubojnih sredstava. Sve aktivnosti EOD odjeljenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Drugo odjeljenje za uklanjanje eksplozivnih ubojnih sredstava - EOD (Explosive Ordinance Disposal);
 - Osnovni zadatak Službe 3/7 (Drugo odjeljenje tim za EOD) je da vrši uklanjanje svih vrsta ubojnih sredstava. Sve aktivnosti EOD odjeljenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Mašinsko odjeljenje:

- Osnovni zadatak Službe 3/7 (Mašinsko odjeljenje) je da vrši servisiranje, održavanje i remont svih vozila i ostalih sredstava SCZ Republike Srpske. Sve aktivnosti mašinskog odjeljenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
- Odjeljenje za internu kontrolu kvaliteta (IKK) deminerske organizacije;
 - Osnovni zadatak Službe 3/7 (Odjeljenje za (IKK) je da, u toku akcija i poslije njih, vrši IKK deminerske organizacije u skladu sa propisanim standardima. Sve aktivnosti IKK odjeljenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
- **Služba 4/7: Vraćanje površina:**
 - Grupisanje sumnjivih površina u minski sumnjiva područja;
 - Osnovni zadatak Službe 4/7 (Grupisanje sumnjivih površina u minski sumnjiva područja) je da vrši grupisanje minski sumnjivih površina u minski sumnjiva područja, da ih označava i obezbjeđuje sigurnost građana i objekata i da minski sumnjiva područja mapira u geografski IS i evidentira u IS registru deminiranja. Sve aktivnosti IKK odjeljenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 4/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Netehničko izviđanje;
 - Osnovni zadatak Službe 4/7 (Netehničko izviđanje) je da vrši netehničko izviđanje, da označava, obezbjeđuje i mapira u geografski IS i evidentira u IS registru deminiranja. Sve aktivnosti netehničkog izviđanja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
 - Tehničko izviđanje;
 - Osnovni zadatak Službe 4/7 (Tehničko izviđanje) je da vrši tehničko izviđanje, da označava, obezbjeđuje i mapira u geografski IS i evidentira u IS registru deminiranja. Sve aktivnosti tehničkog izviđanja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu

realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;

- Deminersko čišćenje;
 - Osnovni zadatak Službe 4/7 (Deminersko čišćenje) je da vrši deminersko čišćenje, da označava, obezbjeđuje i mapira u geografski IS i evidentira u IS registru deminiranja. Sve aktivnosti deminerskog čišćenja dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;
- Aktivnosti poslije vraćanja površine;
 - Osnovni zadatak Službe 4/7 (Aktivnosti poslije vraćanja površine) je da vrši deminersku kontrolu, da označava, obezbjeđuje i mapira u geografski IS i evidentira u IS registru deminiranja da je izvršena kontrola vraćene površine. U slučaju pronalaska MES vrši uklanjanje istih. Sve aktivnosti poslije vraćanja površine dokumentuju se kao štampani dokumenti i u registru deminiranja u IS registara. Za kvalitetnu i efektivnu realizaciju zadataka Služba 3/7 neposredno i intenzivno saraduje sa podsistemima na svim nivoima i sa Oružanim snagama BiH;

8) Sektor 8: Osmatranje, obavještavanje, uzbunjivanje u Republici Srpskoj

Šema 26. Sektor 8: Uzbunjivanje: osmatranje, obavještavanje, uzbunjivanje u Republici Srpskoj³⁴²

U okviru sektora 8 - Uzbunjivanje: osmatranje, obavještavanje, uzbunjivanje u Republici Srpskoj postoje 4 službe i to:

– **Služba 1/8: Osmatranje SCZ RS:**

- Centar za osmatranje SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/8 (Centar za osmatranje SCZ RS) je da organizuje strateški centar SCZ RS za osmatranje stanja na terenu vezano za vanredne događaje. Centar za osmatranje radi u režimu 24/7 i u istom režimu komunicira sa svim centrima za osmatranje i drugim institucijama i drugim subjektima na nivou Republike Srpske, područnom i lokalnom nivou SCZ RS. Komunikacije su obezbjeđene telefonskim putem, putem m-aplikacija (aplikacije mobilnim

³⁴² Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

telefonom), Veb-aplikacija i radio vezom. Sve navedene veze dostupne su svim učesnicima SCZ RS, svim institucijama RS i ostalim subjektima, svim institucijama BiH i svim građanima RS. Takođe su ostvarene 24/7 direktne veze sa odgovarajućim centrima SCZ FBIH i SCZ Brčko Distrikt. Sve ostvarene veze automatski se pohranjuju, u obliku u kojem su ostvarene, u registar veza osmatranja koji se nalazi u Službi 4/8 - Centar za informacije SCZ RS. Izvještaji o rezultatima osmatranja i stanju SCZ RS dnevno se dostavljaju Sektoru 11 (Upravljanje SC RS), koji ih jednom mjesečno, a po potrebi i zavisno od stanja na terenu, i na dnevnoj osnovi, dostavlja Vladi Republike Srpske. Istovremeno Sektor 11, saglasno svojim nadležnostima, usvojenim standardima SCZ RS i stanju na terenu preduzima dalje korake. Raspoložive informacije osmatranja, koje ulaze u izvještavanje o stanju, su sinteza:

- Personalnog osmatranja: Informacije osmatranja od građana;
- Lokalnog osmatranja-ZEV i mjesne zajednice: Informacije osmatranja od rukovodstva ZEV i rukovodstva mjesnih zajednica;
- Lokalnog osmatranja-gradovi i opštine: Informacije osmatranja od podsistema SCZ RS gradova i opština;
- Područnog osmatranja: Informacije osmatranja od područnih podsistema SCZ RS;
- Osmatranja na nivou Republike Srpske: Informacije osmatranja na nivou SCZ RS;

– **Služba 2/8: Obavještavanje SCZ RS:**

- Centar za obavještavanje SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/8 (Centar za obavještavanje SCZ RS), u koordinaciji sa Službom 4/8 je da transformiše informacije osmatranja o stanju na terenu u informacije obavještavanja. Centar za obavještavanje radi u režimu 24/7 i u istom režimu komunicira sa svim centrima za obavještavanje i drugim institucijama i drugim subjektima na nivou Republike Srpske, područnom i lokalnom nivou SCZ RS. Informacije obavještavanja dostavljaju se onlajn Sektoru 11 SCZ RS. Sve navedene veze dostupne su svim učesnicima SCZ RS, svim institucijama RS i ostalim subjektima, svim institucijama BiH i svim građanima RS. Takođe su ostvarene 24/7 direktne veze sa odgovarajućim centrima SCZ FBIH i SCZ Brčko Distrikt. Sve ostvarene veze automatski se pohranjuju u obliku u kojem su ostvarene u registar veza osmatranja koji se nalazi u Službi 4/8 - Centar za informacije SCZ RS. Izvještaji o rezultatima obavještavanja o stanju SCZ RS dnevno se dostavljaju

Sektoru 11 (Upravljanje SCZ RS), koji ih jednom mjesečno, a po potrebi i zavisno od stanja na terenu, i na dnevnoj osnovi, dostavlja Vladi Republike Srpske. Istovremeno Sektor 11 SCZ RS pokreće određene aktivnosti u skladu sa stanjem na terenu i/ili u skladu sa naredbama Vlade Republike Srpske.

- Raspoložive informacije obavještavanja, koje ulaze u obavještavanje o stanju, su sinteza:
 - Personalnog obavještavanja: Informacije obavještavanja od građana;
 - Lokalnog obavještavanja-ZEV i mjesne zajednice: Informacije obavještavanja od rukovodstva ZEV i rukovodstva mjesnih zajednica;
 - Lokalnog obavještavanja-gradovi i opštine: Informacije obavještavanja od podsistema SCZ RS gradova i opština;
 - Područnog obavještavanja: Informacije obavještavanja od područnih podsistema SVZ RS;
 - Obavještavanja na nivou Republike Srpske: Informacije obavještavanja na nivou SCZ RS;

– **Služba 3/8: Uzbunjivanje SCZ RS:**

- Centar za uzbunjivanje SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/8 (Centar za uzbunjivanje SCZ RS), u koordinaciji sa Službom 4/8 je da transformiše informacije osmatranja i obavještavanja o stanju na terenu u informacije uzbunjivanja. Centar za uzbunjivanje radi u režimu 24/7 i u istom režimu komunicira sa svim centrima za uzbunjivanje i drugim institucijama i drugim subjektima na nivou Republike Srpske, područnom i lokalnom nivou SCZ RS. Informacije uzbunjivanja dostavljaju se onlajn Sektoru 11 SCZ RS. Sve navedene veze dostupne su svim učesnicima SCZ RS, svim institucijama RS i ostalim subjektima, svim institucijama BIH i svim građanima RS. Takođe su ostvarene 24/7 direktne veze sa odgovarajućim centrima SCZ FBIH i SCZ Brčko Distrikt. Sve ostvarene veze automatski se pohranjuju u obliku u kojem su ostvarene u registar veza osmatranja koji se nalazi u Službi 4/8-Centar za informacije SCZ RS. Izvještaji o rezultatima uzbunjivanja o stanju SCZ RS dnevno se dostavljaju Sektoru 11 (Upravljanje SCZ RS), koji ih jednom mjesečno, a po potrebi i zavisno od stanja na terenu, i na dnevnoj osnovi, dostavlja Vladi Republike Srpske. Istovremeno Sektor 11 SCZ RS pokreće određene aktivnosti u skladu sa stanjem na terenu i/ili u skladu sa naredbama Vlade Republike Srpske. Tu su između ostalog pokretanje sistema za uzbunjivanje, stavljanje u pripravnost i aktiviranje

odgovarajućih službi i jedinica SCZ RS. Raspoložive informacije uzbunjivanja, koje ulaze u informisanje, su sinteza:

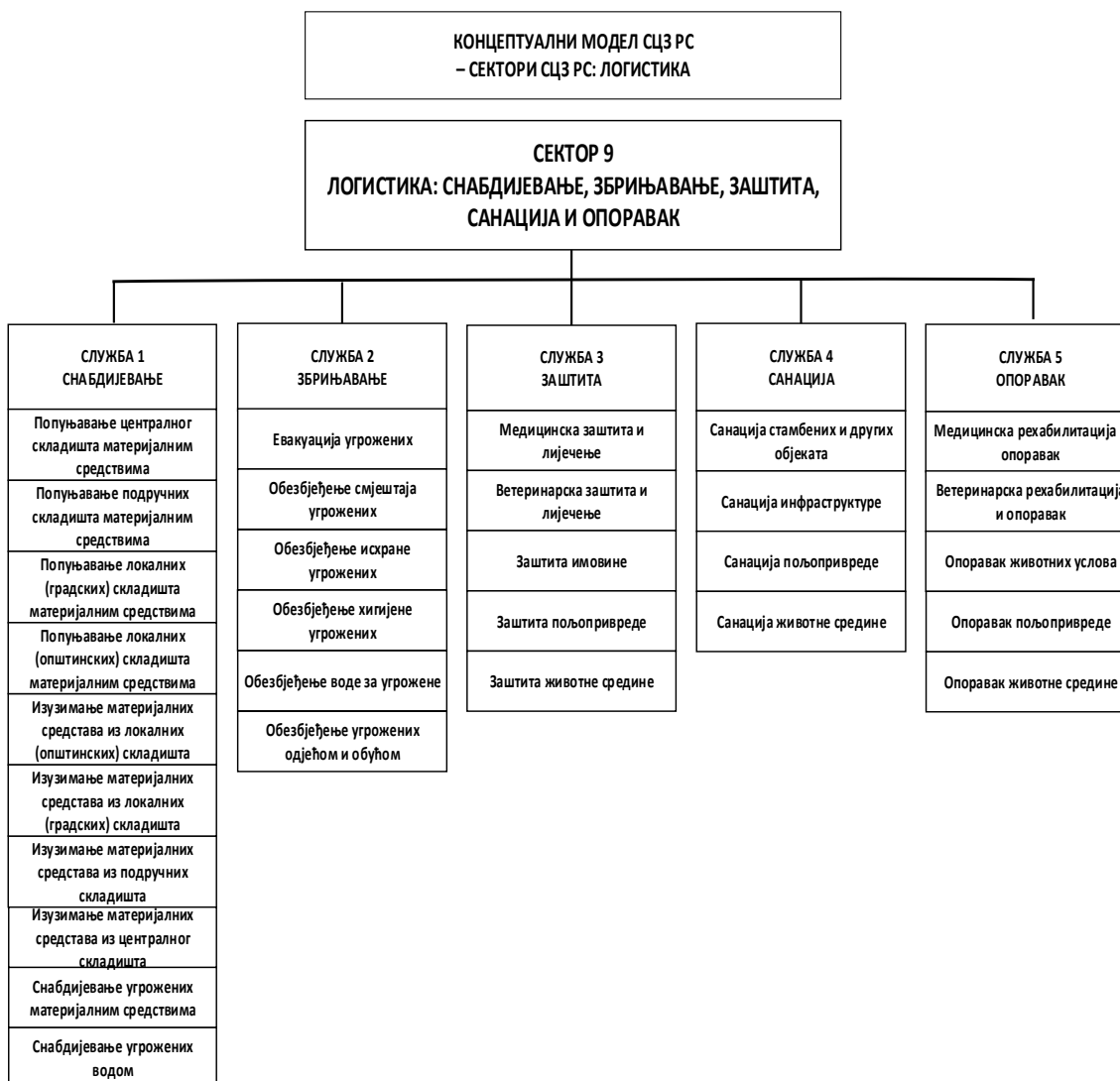
- Personalnog osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja: Informacije uzbunjivanja od građana;
- Lokalnog uzbunjivanja-ZEV i mjesne zajednice: Informacije uzbunjivanja od rukovodstva ZEV i rukovodstva mjesnih zajednica;
- Lokalnog uzbunjivanja-gradovi i opštine: Informacije uzbunjivanja od podsistema SCZ RS gradova i opština;
- Područnog uzbunjivanja: Informacije uzbunjivanja od regionalnih podsistema SVZ RS;
- Uzbunjivanja na nivou Republike Srpske: Informacije uzbunjivanja na nivou SCZ RS;

– **Služba 4/8: Centar za informacije SCZ RS:**

- o Centar za informacije SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/8 (Centar za informacije SCZ RS), u koordinaciji sa službama 1/8, 2/8, 3/8 je da transformiše informacije osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja o stanju na terenu u informacije uzbunjivanja. U okviru službe 4/8 transformer informacija, softver koji transformiše informacije osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja u sistem informacija prema postojećim standardima SCZ RS. Centar za informacije radi u režimu 24/7 i u istom režimu komunicira sa svim centrima za informacije i drugim institucijama i drugim subjektima na nivou Republike Srpske, područnom i lokalnom nivou SCZ RS. Informacije o stanju dostavljaju se onlajn Sektoru 11 SCZ RS. Sve navedene veze dostupne su svim učesnicima SCZ RS, svim institucijama RS i ostalim subjektima, svim institucijama BiH i svim građanima RS. Takođe su ostvarene 24/7 direktne veze sa odgovarajućim centrima SCZ FBIH i SCZ Brčko Distrikt. Sve ostvarene veze automatski se pohranjuju u obliku u kojem su ostvarene u registar veza osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja koji se nalazi u Službi 4/8 - Centar za informacije SCZ RS. Izvještaji o rezultatima uzbunjivanja o stanju SCZ RS dnevno se dostavljaju Sektoru 11 (Upravljanje SCZ RS), koji ih jednom mjesečno, a po potrebi i zavisno od stanja na terenu, i na dnevnoj osnovi, dostavlja Vladi Republike Srpske. Istovremeno Sektor 11 SCZ RS pokreće određene aktivnosti u skladu sa stanjem na terenu i/ili u skladu sa naredbama Vlade Republike Srpske. Raspoložive informacije uzbunjivanja, koje ulaze u uzbunjivanje, su sinteza:

- Personalnog osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja: Informacije osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja od građana;
 - Lokalnog osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja-ZEV i mjesne zajednice:Informacije osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja od rukovodstva ZEV i rukovodstva mjesnih zajednica;
 - Lokalnog osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja-gradovi i opštine: Informacije osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja od podsistema SCZ RS gradova i opština;
 - Područnog osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja:Informacije osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja od područnih podsistema SVZ RS;
 - Osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja na nivou Republike Srpske: Informacije osmatranja, obavještanja i uzbunjivanja na nivou SCZ RS;
- **Služba 5/8: Održavanje elemenata uzbunjivanja:**
- Održavanje elemenata uzbunjivanja SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 5/8 (Održavanje elemenata uzbunjivanja SCZ RS), je da održava elemente uzbunjivanja preko područnih odjeljenja Banja Luka, Doboј, Bijeljina, Sokolac i Trebinje;

9) Sektor 9: Logistika: Snabdijevanje, zbrinjavanje, sanacija, oporavak u Republici Srpskoj

Šema 27. Sektor 9: Logistika: Snabdijevanje, zbrinjavanje, sanacija, oporavak u Republici Srpskoj³⁴³

U okviru Sektora 9-Logistika: Snabdijevanje, zbrinjavanje, zaštita, sanacija, oporavak u Republici Srpskoj postoji 5 službi i to:

– **Služba 1/9: Snabdijevanje SCZ RS:**

- Popunjavanje centralnog skladišta materijalnim sredstvima;
- Popunjavanje područnih skladišta materijalnim sredstvima;

³⁴³ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Popunjavanje lokalnih (gradskih) skladišta materijalnim sredstvima;
- Popunjavanje lokalnih (opštinskih) skladišta materijalnim sredstvima;
- Izuzimanje materijalnih sredstava iz lokalnih (opštinskih) skladišta;
- Izuzimanje materijalnih sredstava iz lokalnih (gradskih) skladišta;
- Izuzimanje materijalnih sredstava iz područnih skladišta;
- Izuzimanje materijalnih sredstava iz centralnog skladišta;
- Snabdijevanje ugroženih materijalnim sredstvima;
- Snabdijevanje ugroženih vodom;
- Osnovni zadatak Službe 1/9 (Snabdijevanje SCZ RS) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZRS) i koordinacijom sa regionalnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou vrši:
 - Popunjavanje centralnog, područnih, lokalnih (gradskih) i lokalnih (opštinskih) skladišta materijalnim sredstvima. Popunjavanje centralnog, područnih, lokalnih (gradskih) i lokalnih (opštinskih) skladišta materijalnim sredstvima, osim što zahtijeva pouzdane izvore finansiranja, zahtijeva kvalitetno predviđanje budućih događaja i blagovremeno popunjavanje. Zbog toga je, kod strateškog planiranja o problemu popunjavanja potrebno razmišljati na bitno drugačiji način od uobičajenog: Za finansiranje (posebno siromašnijih zajednica) popune materijalnim sredstvima (hrana, voda, lijekovi i materijal za liječenje) u pravilu nema dovoljno finansijskih sredstava. Jedan od drugačijih pristupa bio bi obnavljanje tzv. robnih rezervi, ali na potpuno drugačiji način rada od dosadašnjeg. Sve zalihe u „robnim rezervama“ i „robne rezerve“ kao cjelina ne mogu se tretirati kao do sada, a to znači skladišta su puna i „čekaju“ da se pojavi potreba za upotrebom u vanrednim situacijama. To se može tretirati „mrtvim kapitalom“. „Robne rezerve“ ne trebaju biti organizacioni dio SCZ RS, već dio strateških razvojnih programa Republike Srpske, a pod rukovodstvom Vlade Republike Srpske. Ovaj koncept izlazi van okvira ovog naučnog istraživanja. Međutim, potrebno ga je afirmisati i obraditi kao poseban strateški projekat, za koji već postoje osnovne idejne zamisli;
 - Izuzimanje materijalnih sredstava iz lokalnih (opštinskih), lokalnih (gradskih), područnih i centralnog skladišta, istovremeno podrazumijeva i popunjavanje skladišta, što je dodatna odgovornost za SCZ RS i za Vladu RS;
 - Snabdijevanje ugroženih materijalnim sredstvima i vodom. Da bi se snabdijevanje ugroženih materijalnim sredstvima i vodom sprovelo na adekvatan način, zahtijeva se uska koordinacija Službe 1/9 sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS) i službama 2/9, 3/9 i 4/9 i sa regionalnim i lokalnim podsistemima SCZ RS;

– **Služba 2/9: Zbrinjavanje SCZ RS:**

- Evakuacija ugroženih;
- Obezbjedenje smještaja ugroženih;
- Obezbjedenje ishrane ugroženih;
- Obezbjedenje higijene ugroženih;
- Obezbjedenje vode za ugrožene;
- Obezbjedenje ugroženih ođecom i obućom;
- Osnovni zadatak Službe 2/9 (Zbrinjavanje SCZ RS) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS) i koordinacijom sa regionalnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou vrši:
 - Evakuaciju i smještaj ugroženih građana. Mnogo je jednostavnija evakuacija ako je moguće unaprijed planirati objekte za smještaj. Međutim, često to nije moguće zbog čega je potrebno imati pokretni šatorski višednevni smještaj sa svim pratećim objektima/šatorima, krevetima, posteljinom, sredstvima za grijanje/hlađenje, ...;
 - Poseban je izazov obezbjedenje ishrane, vode i higijenskih sredstava, naročito u poljskim uslovima, jer je potrebno pripremiti prostor i materijalna sredstva za kuhinje, trpezarije, poljski mokri čvor i poljske kupaone, pranje i sušenje odjeće, dezinfekcija, ...;

– **Služba 3/9: Zaštita SCZ RS:**

- Medicinska zaštita i liječenje;
 - Osnovni zadatak Službe 3/9 (Zaštita SCZ RS-medicinska zaštita i liječenje) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa zdravstvenim sistemom Republike Srpske obezbjedi i realizuje medicinsku zaštitu i liječenje ugroženih građana. U posebno teškim situacijama biće potrebno obezbjediti i šatorski bolnički kompleks sa svim uslovima za medicinski rad u poljskim uslovima;
- Veterinarska zaštita i liječenje;
 - Osnovni zadatak Službe 3/9 (Zaštita SCZ RS-veterinarska zaštita i liječenje) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa veterinarskim sistemom Republike Srpske obezbjedi i realizuje veterinarsku zaštitu i liječenje ugroženih životinja. U posebno teškim situacijama biće potrebno obezbjediti i šatorski smještaj, ishranu, higijenske uslove i veterinarski kompleks sa svim uslovima za ishranu, higijenu i veterinarski rad za zaštitu i liječenje životinja u poljskim uslovima;

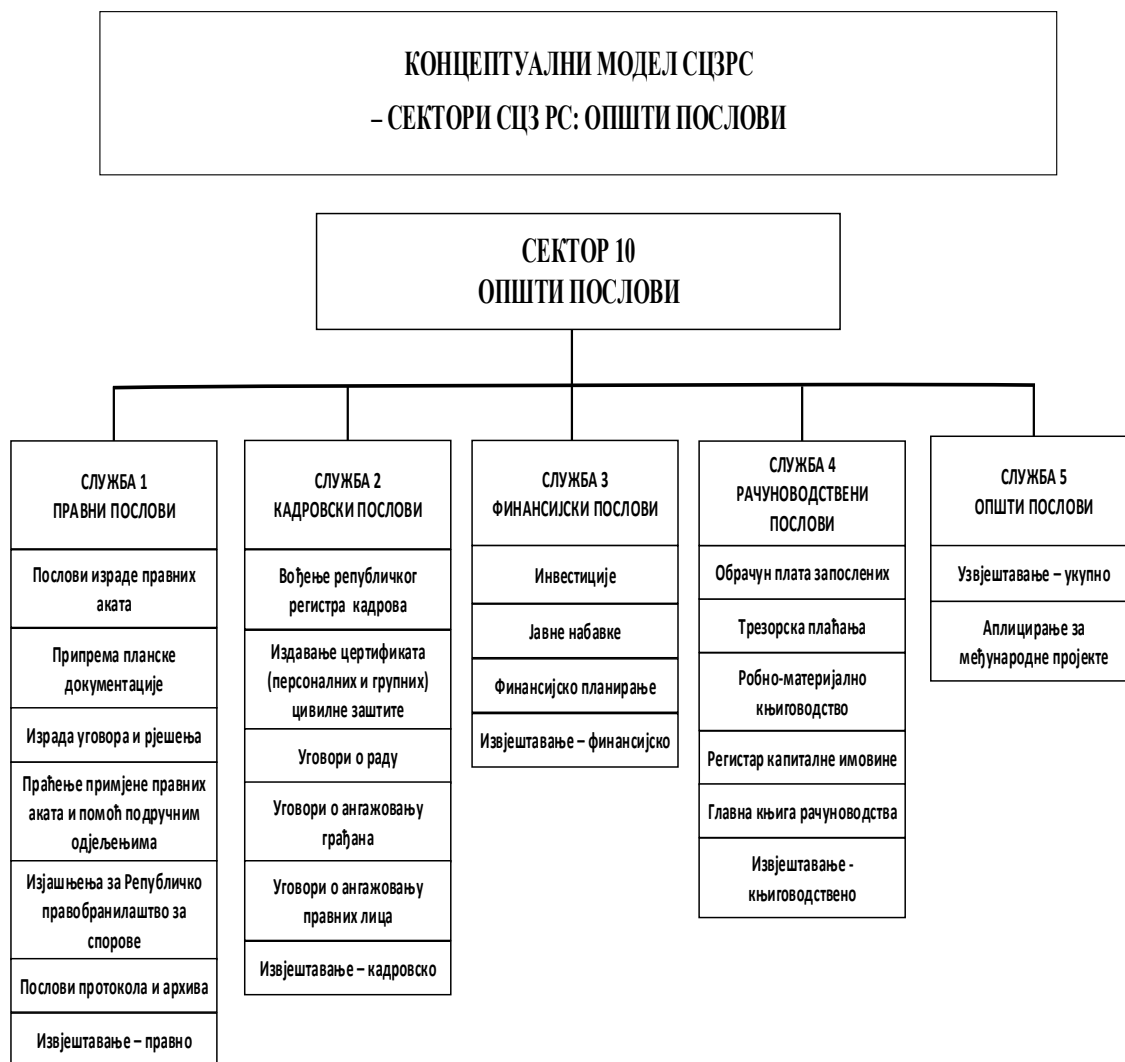
- Zaštita imovine;
 - Osnovni zadatak Službe 3/9 (Zaštita SCZ RS-zaštita imovine) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa MUP-om Republike Srpske obezbjedi i realizuje zaštita ugrožene i napuštene pokretne i nepokretne imovine;
- Zaštita poljoprivrede;
 - Osnovni zadatak Službe 3/9 (Zaštita SCZ RS-zaštita poljoprivrede) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima obezbjedi i realizuje zaštita poljoprivrede;
- Zaštita životne sredine;
 - Osnovni zadatak Službe 3/9 (Zaštita SCZ RS-zaštita životne sredine) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima obezbjedi i realizuje zaštita životne sredine;
- **Služba 4/9: Sanacija SCZ RS:**
 - Sanacija stambenih i drugih objekata;
 - Osnovni zadatak Službe 4/9 (Zaštita SCZ RS-sanacija stambenih i drugih objekata) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši sanaciju stambenih i drugih objekata;
 - Sanacija infrastrukture;
 - Osnovni zadatak Službe 4/9 (Zaštita SCZ RS-sanacija infrastrukture) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, i drugim ministarstvima i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši sanaciju infrastrukture;
 - Sanacija poljoprivrede;
 - Osnovni zadatak Službe 4/9 (Zaštita SCZ RS-sanacija poljoprivrede) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima,

- podsystemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši sanaciju poljoprivrednog zemljišta, poljoprivrednih objekata i zasijanih poljoprivrednih kultura;
- Sanacija životne sredine;
 - Osnovni zadatak Službe 4/9 (Zaštita SCZ RS-sanacija životne sredine) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši sanaciju životne sredine;
 - **Služba 5: Oporavak SCZ RS:**
 - Medicinska rehabilitacija i oporavak;
 - Osnovni zadatak Službe 5/9 (Zaštita SCZ RS-medicinska rehabilitacija i oporavak) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši medicinsku rehabilitaciju i oporavak ugroženih građana;
 - Veterinarska rehabilitacija i oporavak;
 - Osnovni zadatak Službe 5/9 (Zaštita SCZ RS-veterinarska rehavilitacija i oporavak) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa veterinarskim sistemom Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši veterinarsku rehabilitaciju i oporavak ugroženih životinja;
 - Oporavak poljoprivrede;
 - Osnovni zadatak Službe 5/9 (Zaštita SCZ RS-oporavak životnih uslova) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši oporavak poljoprivrede;
 - Oporavak životnih uslova;
 - Osnovni zadatak Službe 5/9 (Zaštita SCZ RS-oporavak životnih uslova) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske i odgovarajućim javnim

preduzećima i privatnim partnerima izvrši oporavak životnih uslova (stambeni i pomoćni objekti, radni prostor, ...;

- Oporavak životne sredine;
 - Osnovni zadatak Službe 5/9 (Zaštita SCZ RS-oporavak životne sredine) je da, u koordinaciji sa sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), regionalnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou, koordinaciji sa Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske i odgovarajućim javnim preduzećima i privatnim partnerima izvrši oporavak životne sredine;

10) Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS

Šema 28. Sektor 10: Opšti poslovi SCZ RS³⁴⁴

U okviru sektora 10-Opšti poslovi SCZ RS postoji 5 službi i to:

– **Služba 1/10: Pravni poslovi SCZ RS:**

- Poslovi izrade правних аката SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/10 (Pravni poslovi SCZ RS-poslovi izrade правних аката) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom pravde Republike Srpske izrađuje правне акте SCZ RS;
- Priprema planske dokumentacije SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/10 (Pravni poslovi SCZ RS-priprema planske dokumentacije) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS),

³⁴⁴ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou priprema plansku dokumentaciju SCZ RS;
- Izrada ugovora i rješenja SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/10 (Pravni poslovi SCZ RS-izrada ugovora i rješenja) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom pravde Republike Srpske izrađuje ugovore i rješenja SCZ RS;
 - Praćenje primjene pravnih akata i pomoć područnim odjeljenjima SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/10 (Pravni poslovi SCZ RS-praćenje primjene pravnih akata i pomoć područnim odjeljenjima) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou prati primjene pravnih akata i daje pomoć područnim odjeljenjima u primjeni pravnih akata SCZ RS;
 - Izrada izjašnjenja za Republičko pravobranilaštvo za sporove SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/10 (Pravni poslovi SCZ RS-izrada izjašnjenja za Republičko pravobranilaštvo za sporove) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom pravde Republike Srpske izrađuje izjašnjenja za Republičko pravobranilaštvo za sporove SCZ RS;
 - Poslovi protokola i arhive SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/10 (Pravni poslovi SCZ RS-poslovi protokola i arhive) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), Sektorom 2 (Informacioni sistem SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom pravde Republike Srpske vrši poslove protokolisanja i arhive SCZ RS;
 - Izvještavanje-pravno;
 - Osnovni zadatak Službe 1/10 (Pravni poslovi SCZ RS-izvještavanje pravno) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom pravde Republike Srpske izrađuje pravne izvještaje o radu SCZ RS;
- **Služba 2/10: Kadrovski poslovi SCZ RS:**
- Vođenje republičkog registra kadrova SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/10 (Kadrovski poslovi SCZ RS-vođenje republičkog registra kadrova) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS),

- Sektorom 2 (Informacioni sistem SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou vodi republički registar kadrova SCZ RS;
- Izdavanje sertifikata (personalnih i grupnih) u oblasti SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/10 (Pravni poslovi SCZ RS-izdavanje sertifikata (personalnih i grupnih) u oblasti SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou izdaje sertifikate (personalne i grupne) u oblasti SCZ RS;
 - Ugovori o radu SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/10 (Pravni poslovi SCZ RS-izrada ugovora o radu) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou izdaje ugovore o radu u SCZ RS;
 - Ugovori o angažovanju građana SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/10 (Pravni poslovi SCZ RS-izrada ugovora o angažovanju građana) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou izrađuje ugovore o angažovanju građana u SCZ RS;
 - Ugovori o angažovanju pravnih lica SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/10 (Pravni poslovi SCZ RS-izrada ugovora o angažovanju pravnih lica) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou izrađuje ugovore o angažovanju pravnih lica u SCZ RS;
 - Izvještavanje-kadrovsko;
 - Osnovni zadatak Službe 2/10 (Pravni poslovi SCZ RS-kadrovsko izvještavanje) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou izrađuje kadrovske izvještaje u oblasti SCZ RS;
- **Služba 3/10: Finansijski poslovi SCZ RS:**
- Investicije SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/10 (Finansijski poslovi SCZ RS-investicije) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija planira i realizuje investicije u oblasti SCZ RS; Poseban finansijski problem jeste i nepostojanje Republičkih Robnih Rezervi, jer je potrebno obezbjediti robne razerve za efektivno djelovanje u vanrednim situacijama;
 - Javne nabavke SCZ RS;

- Osnovni zadatak Službe 3/10 (Finansijski poslovi SCZ RS-javne nabavke) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija planira i realizuje javne nabavke u oblasti SCZ RS;
 - Finansijsko planiranje SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/10 (Finansijski poslovi SCZ RS-finansijsko planiranje) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija vrši finansijsko planiranje u oblasti SCZ RS;
 - Izveštavanje-finansijsko;
 - Osnovni zadatak Službe 3/10 (Finansijski poslovi SCZ RS-finansijsko izveštavanje) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija vrši finansijsko izveštavanje SCZ RS;
- **Služba 4/10: Računovodstveni poslovi SCZ RS:**
 - Obračun plata zaposlenih u SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/10 (Računovodstveni poslovi SCZ RS-obračun plata zaposlenih u SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija vrši obračun plata zaposlenih u SCZ RS;
 - Trezorska plaćanja SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/10 (Računovodstveni poslovi SCZ RS-trezorska plaćanja SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija vrši trezorska plaćanja SCZ RS;
 - Robno-materijalno knjigovodstvo SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/10 (Računovodstveni poslovi SCZ RS-robno-materijalno knjigovodstvo SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsistemima, podsistemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija vodi robno-materijalno knjigovodstvo SCZ RS;
 - Registar kapitalne imovine SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/10 (Računovodstveni poslovi SCZ RS-registar kapitalne imovine SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), Sektorom 2 (Informacioni sistem SCZ RS), područnim podsistemima,

- podsystemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija vodi registar kapitalne imovine SCZ RS;
- Glavna knjiga računovodstva SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/10 (Računovodstveni poslovi SCZ RS-glavna knjiga računovodstva SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), Sektorom 2 (Informacioni sistem SCZ RS), područnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou i koordinaciji sa Ministarstvom finansija vodi glavnu knjigu računovodstva SCZ RS;
 - Izvještavanje-knjigovodstveno;
 - Osnovni zadatak Službe 4/10 (Računovodstveni poslovi SCZ RS- knjigovodstveno izvještavanje) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), područnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou izrađuje računovodstvene izvještaje SCZ RS;
- **Služba 5/10: Opšti poslovi SCZ RS:**
- Izvještavanje-ukupno;
 - Osnovni zadatak Službe 5/10 (Opšti poslovi SCZ RS-Ukupno izvještavanje SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), Sektorom 2 (Informacioni sistem SCZ RS), područnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou izrađuje ukupne izvještaje SCZ RS;
 - Aplikiranje za međunarodne projekte u oblasti SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Službe 5/10 (Opšti poslovi SCZ RS-apliciranje za međunarodne projekte u oblasti SCZ RS) je da, u koordinaciji sa Sektorom 11 (Upravljanje SCZ RS), Sektorom 2 (Informacioni sistem SCZ RS), područnim podsystemima, podsystemima na lokalnom nivou izrađuje dokumentaciju za apliciranje za međunarodne projekte u oblasti SCZ RS;

**11) Sektor 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS: Republička uprava SCZ RS-
strateško-izvršni organ upravljanja i kontrole SCZ RS**

Šema 29. Sektor 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS³⁴⁵

U okviru Sektora 11-Upravljanje i kontrola SCZ RS postoje 4 službe i to:

- **Služba 1/11: Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS:**
 - Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Službe 1/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateško upravljanje i kontrola SCZ RS nivo RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou strateški upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou RS;
 - Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Službe 1/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u

³⁴⁵ Transformisao i prilagodio autor, 22. 06. 2021.

- koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou strateški upravlja i kontroliše SCZ RS na područnom nivou RS;
- Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Službe 1/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou strateški upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou gradova RS;
 - Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Službe 1/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou strateški upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou opština RS;
 - Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora, službi, jedinica;
 - Osnovni zadatak Službe 1/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateško upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora, službi, jedinica) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou strateški upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou sektora, službi, jedinica RS;
- **Služba 2/11: Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS:**
- Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Službe 2/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS nivo RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou taktički upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou RS;
 - Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Službe 2/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou taktički upravlja i kontroliše SCZ RS na područnom nivou RS;
 - Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Službe 2/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou taktički upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou gradova RS;
 - Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština;

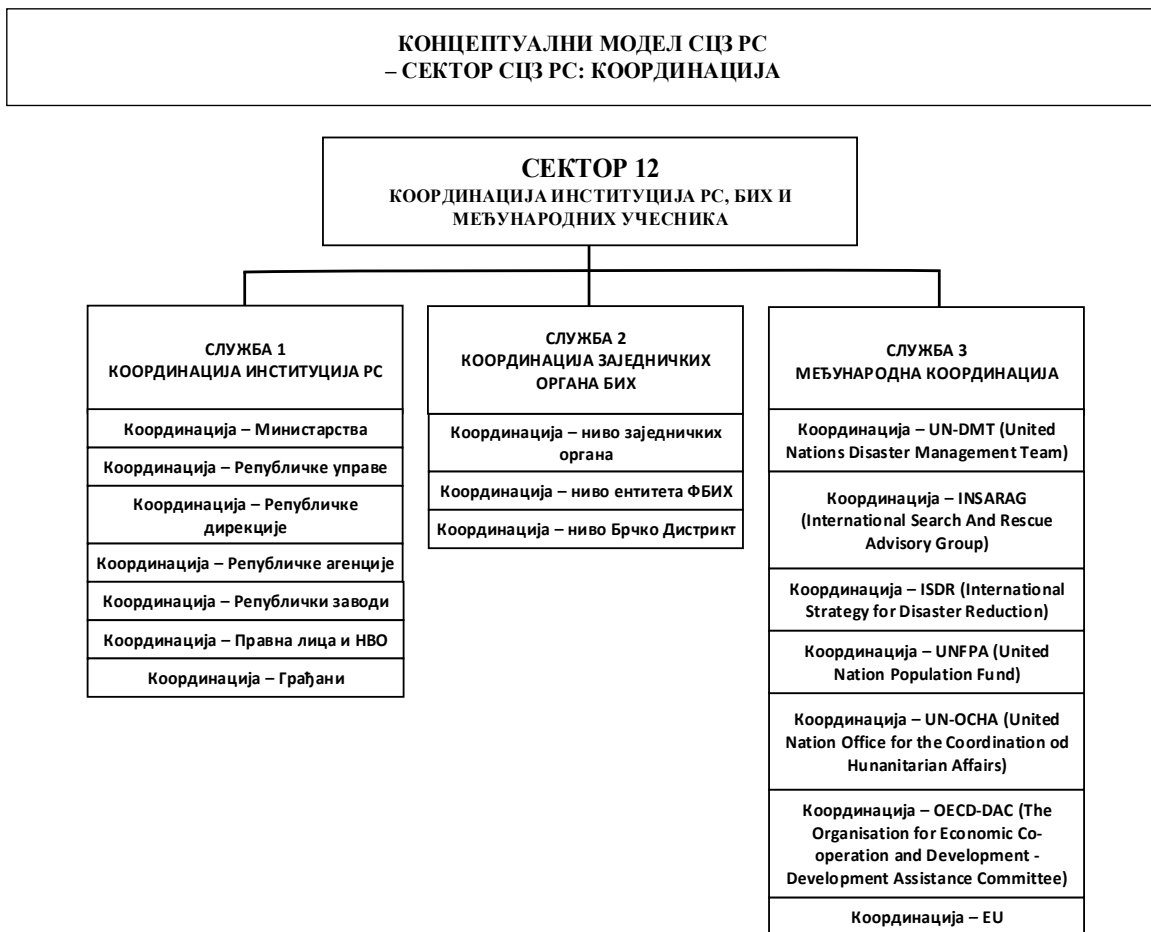
- Osnovni zadatak Službe 2/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou taktički upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou opština RS;
 - Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora, službi, jedinica;
 - Osnovni zadatak Službe 2/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora/službi/jedinica) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou taktički upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou sektora, službi, jedinica RS;
- **Služba 3/11: Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS:**
 - Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Službe 3/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno upravljanje i kontrola SCZ RS nivo RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou operativno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou RS;
 - Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Službe 3/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou operativno upravlja i kontroliše SCZ RS na područnom nivou RS;
 - Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Službe 3/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou operativno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou gradova RS;
 - Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Službe 3/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou operativno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou opština RS;
 - Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora, službi, jedinica;
 - Osnovni zadatak Službe 3/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora/službi/jedinica) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima

na lokalnom nivou operativno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou sektora, službi, jedinica RS;

– **Služba 4/11: Izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS:**

- Izvršno upravljanje SCZ RS-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Službe 4/11 (Upravljanje i kontrola SCZ-RSizvršno upravljanje i kontrola SCZ RS nivo RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou operativno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou RS;
- Izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Službe 4/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-područni nivo) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou izvršno upravlja i kontroliše SCZ RS na područnom nivou RS;
- Izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Službe 4/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo gradova RS) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou izvršno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou gradova RS;
- Izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Službe 4/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo opština) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou izvršno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou opština RS;
- Izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora/službi/jedinica;
 - Osnovni zadatak Službe 4/11 (Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS-nivo sektora/službi/jedinica) je da, pod vodstvom Vlade Republike Srpske i u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou izvršno upravlja i kontroliše SCZ RS na nivou sektora/službi/jedinica RS.

12) Sektor 12: Koordinacija institucija Republike Srpske, BiH, međunarodnih učesnika i SCZ RS

Šema 30. Sektor 12: Koordinacija institucija Republike Srpske, BiH i međunarodnih učesnika i SCZ RS³⁴⁶

U okviru Sektora 12-Koordinacija institucija Republike Srpske, BiH i međunarodnih učesnika i SCZ RS postoje 3 službe i to:

- **Služba 1/12: Koordinacija institucija Republike Srpske:**
 - Koordinacija-Ministarstava;
 - Osnovni zadatak Službe 1/12 (Koordinacija institucija RS-koordinacija ministarstava) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa ministarstvima RS;
 - Koordinacija-Republičke управе;

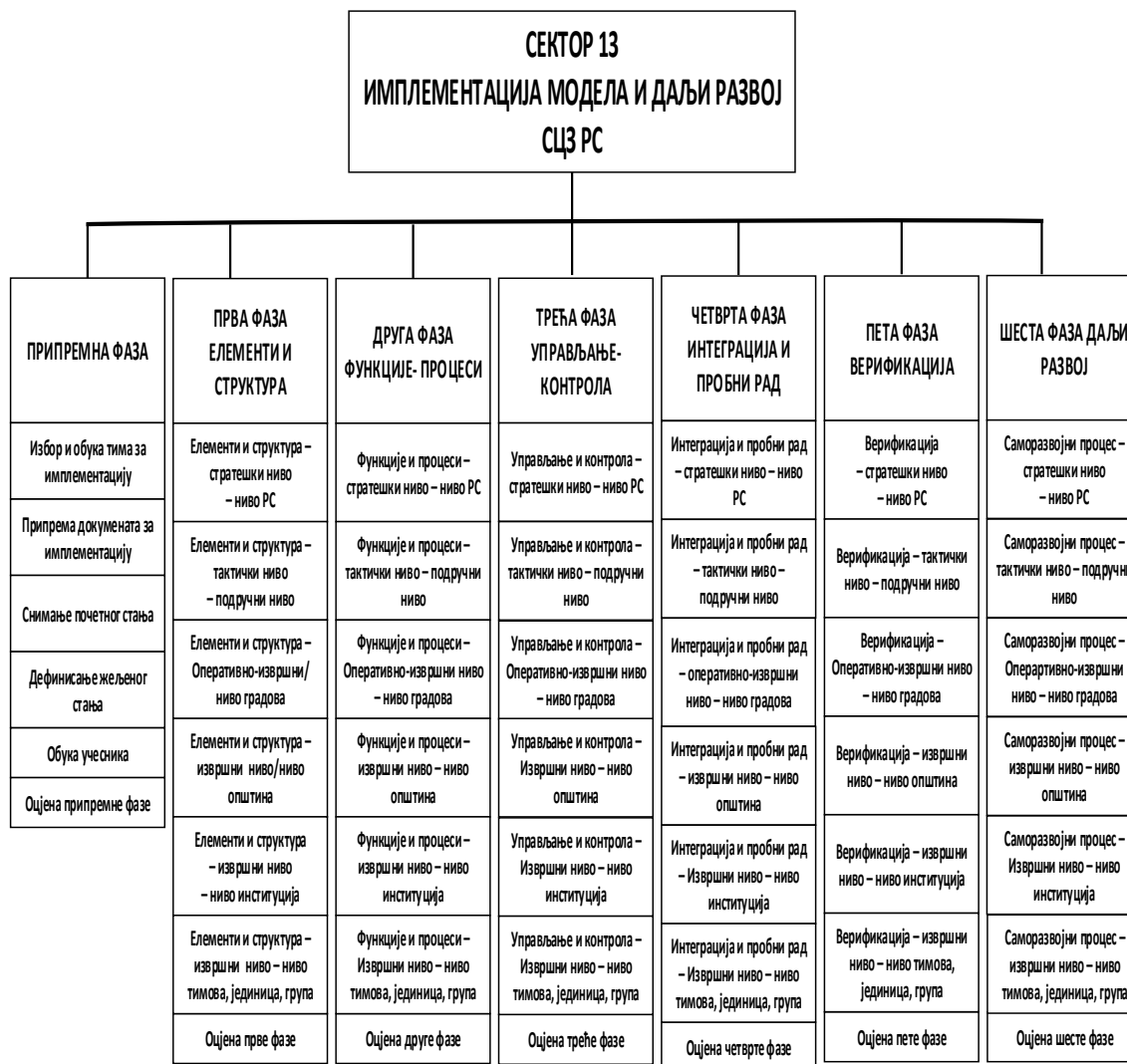
³⁴⁶ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Osnovni zadatak Službe 1/12 (Koordinacija institucija RS-koordinacija republičkih uprava) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa republičkim upravama RS;
 - Koordinacija-Republičke direkcije;
 - Osnovni zadatak Službe 1/12 (Koordinacija institucija RS-koordinacija republičkih direkcija) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa republičkim direkcijama RS;
 - Koordinacija-Republičke agencije;
 - Osnovni zadatak Službe 1/12 (Koordinacija institucija RS-koordinacija republičkih agencija) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa republičkim agencijama RS;
 - Koordinacija-Republički zavodi;
 - Osnovni zadatak Službe 1/12 (Koordinacija institucija RS-koordinacija republički zavodi RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa republičkim zavodima RS;
 - Koordinacija-Ostali učesnici;
 - Osnovni zadatak Službe 1/12 (Koordinacija institucija RS-ostali učesnici RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa ostalim učesnicima RS;
- **Služba 2/12: Koordinacija zajedničkih organa BiH:**
 - Koordinacija-nivo zajedničkih organa;
 - Osnovni zadatak Službe 2/12 (Koordinacija zajedničkih organa BiH-nivo zajedničkih organa BiH) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa zajedničkim organima BiH;
 - Koordinacija-nivo entiteta FBiH;
 - Osnovni zadatak Službe 2/12 (Koordinacija zajedničkih organa BiH-nivo entiteta FBiH) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa institucijama entiteta FBiH;
 - Koordinacija-nivo DB;
 - Osnovni zadatak Službe 2/12 (Koordinacija zajedničkih organa BiH-nivo institucija DB) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou koordiniše rad SCZ RS sa institucijama DB;
- **Služba 3/12: Međunarodna koordinacija:**
 - Koordinacija-UN DMT (United Nations Disaster Management Team);

- Osnovni zadatak Službe 3/12 (Međunarodna koordinacija-UN-DMT) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, koordiniše rad SCZ RS sa UN-DMT;
- Koordinacija-UN-OCHA (United Nation Office for the Coordination of Humanitarian Affairs);
 - Osnovni zadatak Službe 3/12 (Međunarodna koordinacija-UN-OCHA) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, koordiniše rad SCZ RS sa UN-OCHA;
- Koordinacija-OECD-DAC (The Organisation for Economic Co-operation and Development-Development Assistance Committee);
 - Osnovni zadatak Službe 3/12 (Međunarodna koordinacija-OECD-DAC) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, koordiniše rad SCZ RS sa OECD-DAC;
- Koordinacija-INSARAG (International Search And Rescue Advisory Group);
 - Osnovni zadatak Službe 3/12 (Međunarodna koordinacija-INSARAG) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, koordiniše rad SCZ RS sa INSARAG;
- Koordinacija-ISDR (International Strategy for Disaster Reduction);
 - Osnovni zadatak Službe 3/12 (Međunarodna koordinacija-ISDR) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, koordiniše rad SCZ RS sa ISDR;
- Koordinacija-UNFPA (United Nation Population Fund);
 - Osnovni zadatak Službe 3/12 (Međunarodna koordinacija-UNFPA) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, koordiniše rad SCZ RS sa UNFPA;
- Koordinacija-EU;
 - Osnovni zadatak Službe 3/12 (Međunarodna koordinacija-Evropska Unija) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, koordiniše rad SCZ RS sa institucijama Evropske Unije;

13) Sektor 13: Implementacija i dalji razvoj modela SCZ RS

КОНЦЕПТУАЛНИ МОДЕЛ СЦЗ РС
– СЕКТОРИ СЦЗ-РС: ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И РАЗВОЈ

Šema 31. Sektor 13: Implementacija modela i dalji razvoj SCZ RS³⁴⁷

U okviru sektora 13-Implementacija modela i dalji razvoj SCZ RS postoji 7 faza/etapa i to:

- **Faza/etapa 1/13: Pripremna faza:**
 - Izbor i obuka tima za implementaciju;

³⁴⁷ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Osnovni zadatak Pripreme faze 1/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-priprema faza: Izbor i obuka tima za implementaciju) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje pripreme fazu implementacije modela i razvoj SCZ- RS izbor i obuka tima za implementaciju;
 - Priprema dokumenata za implementaciju;
 - Osnovni zadatak Pripreme faze 1/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-priprema faza: Priprema dokumenata za implementaciju) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje pripremu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Priprema dokumenata za implementaciju;
 - Snimanje početnog stanja;
 - Osnovni zadatak Pripreme faze 1/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-priprema faza: Snimanje početnog stanja) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje pripreme fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Snimanje početnog stanja;
 - Definisane željenog stanja;
 - Osnovni zadatak Pripreme faze 1/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-priprema faza: Definisane željenog stanja) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje pripreme fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Definisane željenog stanja;
 - Obuka učesnika SCZ RS;
 - Osnovni zadatak Pripreme faze 1/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-priprema faza: Obuka učesnika SCZ RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje pripreme fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Obuka učesnika SCZ RS;
 - Ocjena pripreme faze implementacije;
 - Osnovni zadatak Pripreme faze 1/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-priprema faza: Ocjena pripreme faze implementacije) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje pripremu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Ocjena pripreme faze implementacije;
- **Faza/etapa 2/13: Prva faza: Elementi i struktura SCZ RS:**
 - Elementi i struktura-strateški nivo-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Prve faze 2/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-prva faza: Elementi i struktura-strateški nivo-nivo RS) je da, u koordinaciji sa područnim

- podsystemima i podsystemima na lokalnom nivou realizuje prvu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Elementi i struktura-strateški nivo-nivo RS;
- Elementi i struktura-taktički nivo-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Prve faze 2/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- prva faza: Elementi i struktura-taktički nivo-područni nivo) je da, u koordinaciji sa područnim podsystemima i podsystemima na lokalnom nivou realizuje prvu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Elementi i struktura-taktički nivo-područni nivo;
 - Elementi i struktura-operativno-izvršni nivo-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Prve faze 2/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS -prva faza: Elementi i struktura- operativno-izvršni nivo-nivo gradova) je da, u koordinaciji sa područnim podsystemima i podsystemima na lokalnom nivou realizuje prvu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Elementi i struktura-operativno-izvršni nivo-nivo gradova;
 - Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Prve faze 2/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS -prva faza: Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo opština) je da, u koordinaciji sa područnim podsystemima i podsystemima na lokalnom nivou realizuje prvu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo opština;
 - Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Osnovni zadatak Prve faze 2/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- prva faza: Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo institucija) je da, u koordinaciji sa područnim podsystemima i podsystemima na lokalnom nivou realizuje prvu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Osnovni zadatak Prve faze 2/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- prva faza: Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa) je da, u koordinaciji sa područnim podsystemima i podsystemima na lokalnom nivou realizuje prvu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Elementi i struktura-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena prve faze implementacije;
 - Osnovni zadatak Prve faze 2/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-prva faza: Elementi i struktura-Ocjena prve faze implementacije) je da, u koordinaciji sa

područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje prvu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Elementi i struktura-Ocjena prve faze implementacije;

– **Faza/etapa 3/13: Druga faza: Funkcije-procesi SCZ RS:**

- Funkcije i procesi-strateški nivo-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Druge faze 3/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- druga faza: Funkcije i procesi-strateški nivo-nivo RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje drugu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Funkcije i procesi-strateški nivo-nivo RS;
- Funkcije i procesi-taktički nivo-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Druge faze 3/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- druga faza: Funkcije-procesi-taktički nivo-područni nivo) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje drugu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Funkcije-procesi-taktički nivo-područni nivo;
- Funkcije i procesi - operativni/izvršni nivo - nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Druge faze 3/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-druga faza: Funkcije i procesi-operativni/izvršni nivo-nivo gradova) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje drugu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Funkcije-procesi-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
- Funkcije i procesi-izvršni nivo-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Druge faze 3/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- druga faza: Funkcije-procesi-izvršni nivo-nivo opština) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje drugu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Funkcije-procesi-izvršni nivo-nivo opština;
- Funkcije i procesi-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Osnovni zadatak Druge faze 3/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-druga faza: Funkcije-procesi-izvršni nivo-nivo institucija) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje drugu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Funkcije-procesi-izvršni nivo-nivo institucija;
- Funkcije-procesi-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;

- Osnovni zadatak Druge faze 3/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-druga faza: Funkcije-procesi-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje drugu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Funkcije-procesi-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena druge faze implementacije;
 - Osnovni zadatak Druge faze 3/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-druga faza: Funkcije-procesi-Ocjena druge faze implementacije) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje drugu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Funkcije-procesi-Ocjena druge faze implementacije;
- **Faza/etapa 4/13: Treća faza: Upravljanje i kontrola SCZ RS:**
 - Upravljanje i kontrola-strateški nivo-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Treće faze 4/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-treća faza: Upravljanje-kontrola-strateški nivo-nivo RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje treću fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Upravljanje-kontrola-strateški nivo-nivo RS;
 - Upravljanje-kontrola-taktički nivo-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Treće faze 4/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-treća faza: Upravljanje-kontrola-taktički nivo-područni nivo) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje treću fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Upravljanje-kontrola-taktički nivo-područni nivo;
 - Upravljanje-kontrola-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Treće faze 4/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-treća faza: Upravljanje-kontrola-operativni/izvršni nivo-nivo gradova) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje treću fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Upravljanje-kontrola-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
 - Upravljanje-kontrola-izvršni nivo-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Treće faze 4/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- treća faza: Upravljanje-kontrola-izvršni nivo-nivo opština) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje treću fazu

- implementacije modela i razvoj SCZ RS-Upravljanje-kontrola-izvršni nivo-nivo opština;
- Upravljanje-kontrola-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Osnovni zadatak Treće faze 4/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS -treća faza: Upravljanje-kontrola-izvršni nivo-nivo institucija) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje treću fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Upravljanje-kontrolaizvršni nivo-nivo institucija;
 - Upravljanje i kontrola-izvršni nivo-nivo timova/jedinica/grupa;
 - Osnovni zadatak Treće faze 4/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- treća faza:Upravljanje-kontrola-izvršni nivo -nivo timova/jedinica/grupa) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje treću fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Upravljanje-kontrola-izvršni nivo-nivo timova/jedinica/grupa;
 - Ocjena treće faze implementacije;
 - Osnovni zadatak Treće faze 4/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- treća faza: Upravljanje-kontrola-Skor/ocjena treće faze implementacije) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje treću fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Upravljanje-kontrola-Skor/ocjena treće faze implementacije;
- **Faza/etapa 5/13: Četvrta faza: Integracija i probni rad SCZ RS:**
- Integracija i probni rad-strateški nivo-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Četvrte faze 5/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS četvrta faza: Integracija i probni rad-strateški nivo-nivo RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje četvrtu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Integracija i probni rad-strateški nivo-nivo RS;
 - Integracija i probni rad-taktički nivo-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Četvrte faze 5/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-četvrta faza: Integracija i probni rad-taktički nivo-područni nivo) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje četvrtu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Integracija i probni rad-taktički nivo-područni nivo;
 - Integracija i probni rad-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;

- Osnovni zadatak Četvrte faze 5/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS -četvrta faza: Integracija i probni rad-operativni/izvršni nivo-nivo gradova) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje četvrtu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Integracija i probni rad-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
 - Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Četvrte faze 5/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS -četvrta faza: Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo opština) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje četvrtu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo opština;
 - Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Osnovni zadatak Četvrte faze 5/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- četvrta faza: Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo institucija) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje četvrtu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Osnovni zadatak Četvrte faze 5/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-četvrta faza: Integracija i probni rad izvršni nivo-nivo timova/jedinica/grupa) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje četvrtu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Integracija i probni rad-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Ocjena četvrte faze implementacije;
 - Osnovni zadatak Četvrte faze 5/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-četvrta faza: Integracija i probni rad-Ocjena četvrte faze implementacije) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje četvrtu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Integracija i probni rad-Ocjena četvrte faze implementacije;
- **Faza/etapa 6/13: Peta faza: Verifikacija SCZ RS:**
 - Verifikacija-strateški nivo-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Pete faze 6/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- peta faza: Verifikacija-strateški nivo-nivo RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje petu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Verifikacija-strateški nivo-nivo RS;

- Verifikacija-taktički nivo-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Pete faze 6/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-peta faza: Verifikacija-taktički nivo-područni nivo) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje petu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Verifikacija-taktički nivo-područni nivo;
 - Verifikacija-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Pete faze 6/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS- peta faza: Verifikacija-operativni/izvršni nivo-nivo gradova) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje petu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Verifikacija-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
 - Verifikacija-izvršni nivo-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Pete faze 6/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-peta faza: Verifikacija-strateški nivo-nivo RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje petu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Verifikacija-strateški nivo-nivo RS;
 - Verifikacija-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Osnovni zadatak Pete faze 6/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-peta faza: Verifikacija-izvršni nivo-nivo opština) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje petu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Verifikacija-izvršni nivo-nivo opština;
 - Verifikacija-izvršni nivo-nivo timova/jedinica/grupa;
 - Osnovni zadatak Pete faze 6/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-peta faza: Verifikacija-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje petu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Verifikacija-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Verifikacija implementacije-Ocjena verifikacije implementacije;
 - Osnovni zadatak Pete faze 6/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS-peta faza: Verifikacija-Ocjena verifikacije implementacije) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje petu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Verifikacija-Ocjena verifikacije implementacije;
- **Faza/etapa 7/13: Dalji razvoj SCZ RS:**

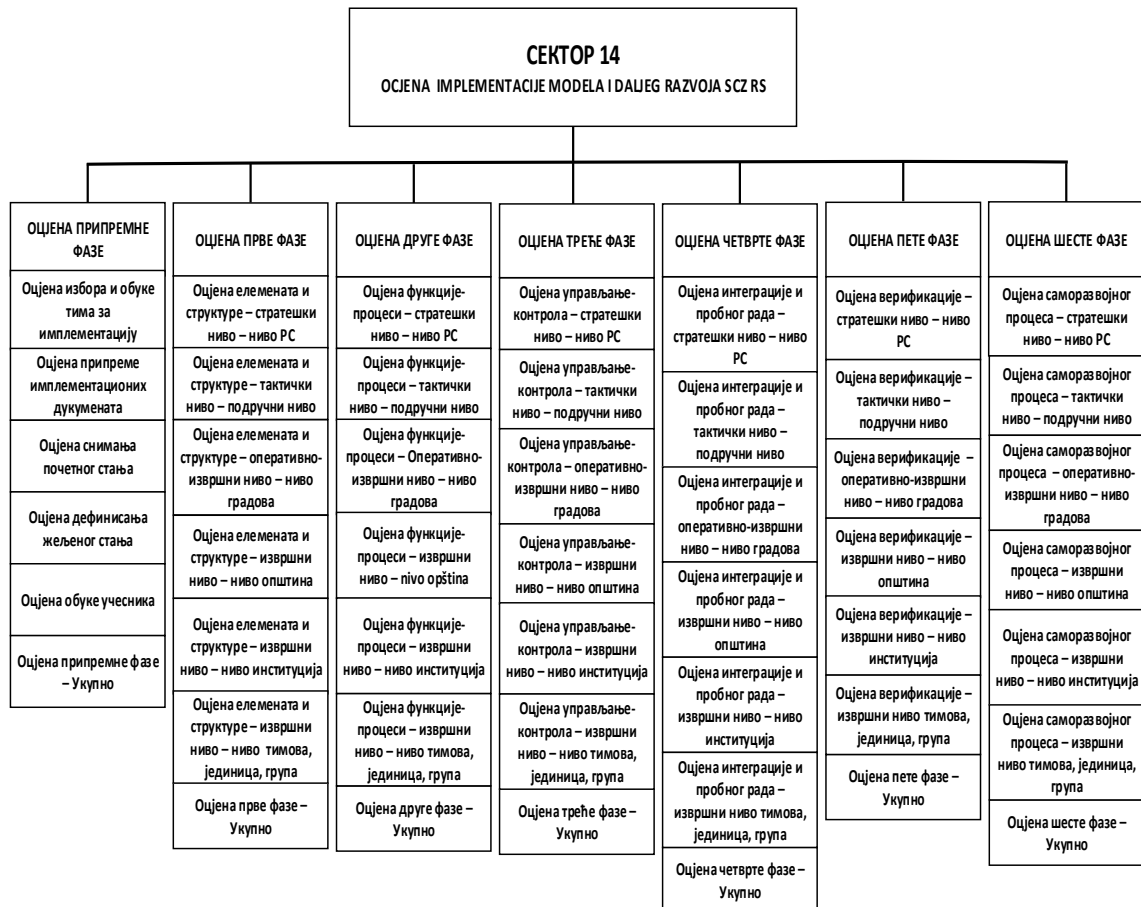
- Samorazvojni proces-strateški nivo-nivo RS;
 - Osnovni zadatak Daljeg razvoja 7/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS: Samorazvojni proces-strateški nivo-nivo RS) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje samorazvojnu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Samorazvojni proces SCZ RS-strateški nivo-nivo RS;
- Samorazvojni proces-taktički nivo-područni nivo;
 - Osnovni zadatak Daljeg razvoja 7/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS: Samorazvojni proces-taktički nivo-područni nivo) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje samorazvojnu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Samorazvojni proces SCZ RS-taktički nivo-područni nivo;
- Samorazvojni proces-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak Daljeg razvoja 7/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS: Samorazvojni proces-operativni/izvršni nivo-nivo gradova) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje samorazvojnu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Samorazvojni proces SCZ RS-operativni/izvršni nivo-nivo gradova;
- Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo opština;
 - Osnovni zadatak Daljeg razvoja 7/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS: Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo opština) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje samorazvojnu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština;
- Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Osnovni zadatak Daljeg razvoja 7/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS: Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo institucija) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje samorazvojnu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija;
- Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
 - Osnovni zadatak Daljeg razvoja 7/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS: Samorazvojni proces-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje

samorazvojnu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS- Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;

- Samorazvojni proces-Ocjena šeste faze;
 - Osnovni zadatak Daljeg razvoja 7/13 (Implementacija modela i razvoj SCZ RS: Samorazvojni proces-Ocjena šeste faze) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou realizuje samorazvojnu fazu implementacije modela i razvoj SCZ RS-Samorazvojni proces SCZ RS- Ocjena šeste faze;

14) Sektor 14: Ocjena implementacije modela i daljeg razvoja SCZ RS

КОНЦЕПТУАЛНИ МОДЕЛ СЦЗ РС – СЕКТОРИ СЦЗ РС: ЕФЕКТИВНОСТ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

Šema 32. Sektor 14: Ocjena implementacije modela SCZ RS³⁴⁸

U okviru sektora 14 SCZ RS-Ocjena implementacije modela SCZ RS postoji 7 faza i to:

– **Ocjena implementacije pripremnne faze (1/14):**

- Ocjena izbora i obuke tima za implementaciju SCZ RS (1-1/14):
 - Osnovni zadatak Ocjene izbora i obuke tima za implementaciju modela SCZ RS (1-1/14) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju izbora i obuke tima za implementaciju;
- Ocjena pripreme implementacionih dokumenata SCZ RS (1-2/14):

³⁴⁸ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Osnovni zadatak Ocjene pripreme implementacionih dokumenata SCZ RS (1-2/14) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, ocijeni realizaciju pripreme implementacionih dokumenata;
- Ocjena snimanja početnog stanja SCZ RS (1-3/14);
 - Osnovni zadatak Ocjene snimanja početnog stanja SCZ RS (1-3/14) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, ocijeni realizaciju snimanja početnog stanja;
- Ocjena definisanja željenog stanja SCZ RS (1-4/14):
 - Osnovni zadatak Ocjene definisanja željenog stanja SCZ RS (1-4/14) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, ocijeni realizaciju definisanja željenog stanja;
- Ocjena obuke učesnika SCZ RS (1-5/14):
 - Osnovni zadatak Ocjene obuke učesnika SCZ RS (1-5/14) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, ocijeni realizaciju učesnika;
- Ocjena pripreme faze implementacije SCZ RS (1-6/14) - ukupno je da, na osnovu dobijenih ocjena pet segmenata pripreme faze, izračuna ukupnu ocjenu pripreme faze implementacije modela SCZ RS (1/14).

Primjenom matematičke metode, algoritam za ocjenjivanje pripreme faze implementacije SCZ RS (1/14) dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

$$O_{PF} = K_{IOT} * X_{IOT} + K_{PID} * X_{PID} + K_{SPS} * X_{SPS} + K_{DŽS} * X_{DŽS} + K_{OU} * X_{OU}$$

gdje je:

- O_{PF} -ocjena pripreme faze implementacije modela SCZ RS (1/14)-Ukupno;
- K_{IOT} -ežinski koeficijent modula pripreme faze „Ocjena izbora i obuke tima za implementaciju“- $K_{IOT}=0,2$);
- K_{PID} -težinski koeficijent modula pripreme faze „Ocjena pripreme implementacionih dokumenata“- $K_{PID}=0,2$);
- K_{SPS} -težinski koeficijent modula pripreme faze „Ocjena snimanja početnog stanja“- $K_{SPS}=0,2$);
- $K_{DŽS}$ -težinski koeficijent modula pripreme faze „Ocjena definisanja željenog stanja“- $K_{DŽS}=0,2$);
- K_{OU} -težinski koeficijent modula pripreme faze „Ocjena obuke učesnika“ - $K_{OU}=0,2$);

- K_{IOT} -težinski koeficijent modula pripreme faze „Ocjena izbora i obuke tima za implementaciju“- $K_{IOT}=0,2$);
 - X_{IOT} -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pripreme faze „Ocjena izbora i obuke tima za implementaciju“- X_{IOT} =(srednja ekspertska ocjena);
 - X_{PID} -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pripreme faze „Ocjena pripreme implementacionih dokumenata“- X_{PID} =(srednja ekspertska ocjena);
 - X_{SPS} -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pripreme faze „Ocjena snimanja početnog stanja“- X_{SPS} =(srednja ekspertska ocjena);
 - $X_{DŽS}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pripreme faze „Ocjena definisanja željenog stanja“- $X_{DŽS}$ =(srednja ekspertska ocjena);
 - X_{OU} -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pripreme faze „Ocjena obuke učesnika“ - X_{OU} =(srednja ekspertska ocjena);
- **Ocjena implementacije prve faze (2/14): Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2/14):**
- Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2-1/14)-strateški nivo-nivo RS:
 - Osnovni zadatak ocjene prve faze (2-1/14)-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-strateški nivo-nivo RS je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju implementacije Elementi i struktura SCZ RS -strateški nivo-nivo RS (2-1/14);
 - Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2-2/14)-taktički nivo - područni nivo:
 - Osnovni zadatak ocjene prve faze (2-2/14)-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-taktički nivo-područni nivo je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju implementacije Elementi i struktura SCZ RS -taktički nivo-područni nivo;
 - Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2-3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova:
 - Osnovni zadatak ocjene prve faze (2-3/14)-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-operativni/izvršni nivonnivo gradova) je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2-3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova;
 - Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2-4/14)-izvršni nivo -nivo opština:

- Osnovni zadatak ocjene prve faze (2-4/14)-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju implementacije Elementi i struktura SCZ RS - izvršni nivo - nivo opština;
- Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2-5/14)-izvršni nivo -nivo institucija:
 - Osnovni zadatak ocjene prve faze (2-5/14)-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju prve faze implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija;
- Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS (2-6/14)-izvršni nivo -nivo timova, jedinica, grupa:
 - Osnovni zadatak ocjene prve faze 2-6/14)-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou, ocijeni realizaciju implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
- Ocjena prve faze implementacije SCZ RS (2-7/14)-ukupno je da, na osnovu dobijenih ocjena šest segmenata prve faze, izračuna ukupnu ocjenu prve faze implementacije modela SCZ RS (2/14).

Primjenom matematičke, metode algoritam za ocjenjivanje prve faze implementacije modela SCZ RS (2/14) dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

$$O_{1,F} = K_{2/1/14} * X_{2/1/14} + K_{2/2/14} * X_{2/2/14} + K_{2/3/14} * X_{2/3/14} + K_{2/4/14} * X_{2/4/14} + K_{2/5/14} * X_{2/5/14} + K_{2/6/14} * X_{2/6/14}$$

gdje je:

- $O_{1,F}$ -ocjena prve faze implementacije modela SCZ RS (2/14)-Ukupno;
- $K_{2/1/14}$ -težinski koeficijent modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $K_{2/1/14}=0,167$);
- $K_{2/2/14}$ -težinski koeficijent modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $K_{2/2/14}=0,167$)
- $K_{2/3/14}$ -težinski koeficijent modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- $K_{2/3/14}=0,167$)

- $K_{2/4/14}$ -težinski koeficijent modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština- $K_{2/4/14}=0,167$)
 - $K_{2/5/14}$ -težinski koeficijent modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo -nivo institucija - $K_{2/5/14}=0,167$)
 - $K_{2/6/14}$ -težinski koeficijent modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa - $K_{2/6/14}=0,167$)
 - $X_{2/1/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $X_{2/1/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
 - $X_{2/2/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-taktički nivo-područni nivo - $X_{2/2/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
 - $X_{2/3/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- $X_{2/3/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
 - $X_{2/4/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština - $X_{2/4/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
 - $X_{2/5/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- $X_{2/5/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
 - $X_{2/6/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula prve faze-Ocjena implementacije Elementi i struktura SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa- $X_{2/6/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- **Ocjena implementacije druge faze (3/14): Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/14):**
- Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/1/14)-strateški nivo-nivo RS:
 - Osnovni zadatak ocjene druge faze (3/1/14)-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-strateški nivo-nivo RS je da, u koordinaciji sa područnim podsystemima i podsystemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju druge faze implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/1/14)-strateški nivo-nivo RS;
 - Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/2/14)-taktički nivo-područni nivo:

- Osnovni zadatak ocjene druge faze (3/2/14)-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-taktički nivo-područni nivo je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju druge faze implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/2/14)-taktički nivo-područni nivo;
- Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova:
 - Osnovni zadatak ocjene druge faze (3/3/14)-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju druge faze implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova;
- Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/4/14)-izvršni nivo-nivo opština:
 - Osnovni zadatak ocjene druge faze (3/4/14)-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju druge faze implementacije funkcija i procesa SCZ RS (3/4/14)-izvršni nivo-nivo opština;
- Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/5/14)izvršni nivo-nivo institucija:
 - Osnovni zadatak ocjene druge faze (3/5/14)-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju druge faze implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija;
- Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa:
 - Osnovni zadatak ocjene druge faze (3/6/14)-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju druge faze implementacije Funkcije i procesi SCZ RS (3/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
- Ocjena druge faze implementacije SCZ RS (3-7/14)-ukupno je da, na osnovu dobijenih ocjena šest segmenata druge faze, izračuna ukupnu ocjenu druge faze implementacije modela SCZ RS (3/14).

Primjenom matematičke metode algoritam za ocjenjivanje druge faze implementacije modela SCZ RS (3/14) dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je

kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

$$O_{2,F} = K_{3/1/14} * X_{3/1/14} + K_{3/2/14} * X_{3/2/14} + K_{3/3/14} * X_{3/3/14} + K_{3/4/14} * X_{3/4/14} + K_{3/5/14} * X_{3/5/14} + K_{3/6/14} * X_{3/6/14}$$

gdje je:

- $O_{2,F}$ -ocjena druge faze implementacije modela SCZ RS (3/14)-Ukupno;
- $K_{3/1/14}$ -težinski koeficijent modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $K_{2/1/14}=0,167$);
- $K_{3/2/14}$ -težinski koeficijent modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $K_{2/2/14}=0,167$)
- $K_{3/3/14}$ -težinski koeficijent modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- $K_{2/3/14}=0,167$)
- $K_{3/4/14}$ -težinski koeficijent modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština- $K_{2/4/14}=0,167$)
- $K_{3/5/14}$ -težinski koeficijent modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- $K_{2/5/14}=0,167$)
- $K_{3/6/14}$ -težinski koeficijent modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa- $K_{2/6/14}=0,167$)
- $X_{3/1/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $X_{3/1/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{3/2/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $X_{3/2/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{3/3/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- $X_{3/3/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{3/4/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština- $X_{3/4/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{3/5/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija - $X_{3/5/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);

- $X_{3/6/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula druge faze-Ocjena implementacije Funkcije i procesi SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa- $X_{3/6/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- **Ocjena implementacije treće faze (4/14): Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/14):**
 - Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/1/14)-strateški nivo-nivo RS:
 - Osnovni zadatak ocjene treće faze (4/1/14)-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateški nivo-nivo RS je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju treće faze implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/1/14)-strateški nivo-nivo RS;
 - Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/2/14)-taktički nivo-područni nivo:
 - Osnovni zadatak ocjene treće faze (4/2/14)-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-taktički nivo-područni nivo je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju treće faze implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/2/14)-taktički nivo-područni nivo;
 - Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/3/14)-operativni/izvršni nivo-nivo gradova:
 - Osnovni zadatak ocjene treće faze (4/3/14)-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju treće faze implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/3/14)-operativni-izvršni nivo-nivo gradova;
 - Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/4/14)-izvršni nivo -nivo opština:
 - Osnovni zadatak ocjene treće faze (4/4/14)-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju treće faze implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/4/14)-izvršni nivo-nivo opština;
 - Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/5/14)-nivo-nivo institucija:

- Osnovni zadatak ocjene treće faze (4/5/14)-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju treće faze implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija;
- Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/6/14)-izvršni nivo -nivo timova/jedinica/grupa:
 - Osnovni zadatak ocjene treće faze (4/6/14)-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo -nivo timova, jedinica, grupa je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju treće faze implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS (4/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
- Ocjena treće faze implementacije SCZ RS (4/14)-ukupno je da, na osnovu dobijenih ocjena šest segmenata treće faze, izračuna ukupnu ocjenu treće faze implementacije modela SCZ RS (4/14);

Primjenom matematičke metode, algoritam za ocjenjivanje treće faze implementacije modela SCZ RS (3/14) dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

$$O_{3,F} = K_{4/1/14} * X_{4/1/14} + K_{4/2/14} * X_{4/2/14} + K_{4/3/14} * X_{4/3/14} + K_{4/4/14} * X_{4/4/14} + K_{4/5/14} * X_{4/5/14} + K_{4/6/14} * X_{4/6/14}$$

gdje je:

- $O_{3,F}$ -ocjena treće faze implementacije modela SCZ RS (3/14)-Ukupno;
- $K_{4/1/14}$ -težinski koeficijent modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $K_{4/1/14}=0,167$);
- $K_{4/2/14}$ - težinski koeficijent modula treće faze - Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS - taktički nivo - područni nivo - $K_{4/2/14}=0,167$)
- $K_{4/3/14}$ -težinski koeficijent modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno-izvršni nivo -nivo gradova - $K_{4/3/14}=0,167$)
- $K_{4/4/14}$ -težinski koeficijent modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo -nivo opština- $K_{4/4/14}=0,167$)
- $K_{4/5/14}$ -težinski koeficijent modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- $K_{4/5/14}=0,167$)

- $K_{4/6/14}$ -težinski koeficijent modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa- $K_{4/6/14}=0,167$)
- $X_{4/1/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $X_{4/1/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{4/2/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $X_{4/2/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{4/3/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-operativno-izvršni nivo- nivo gradova- $X_{4/3/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{4/4/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština - $X_{4/4/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{4/5/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- $X_{4/5/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{4/6/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula treće faze-Ocjena implementacije Upravljanje i kontrola SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa- $X_{4/6/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- **Ocjena implementacije četvrte faze (5/14): Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/14):**
 - Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/1/14) - strateški nivo-nivo RS:
 - Osnovni zadatak ocjene četvrte faze (5/1/14)-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-strateški nivo-nivo RS je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju četvrte faze implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/1/14)-strateški nivo-nivo RS;
 - Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/2/14)-taktički nivo-područni nivo:
 - Osnovni zadatak ocjene četvrte faze (5/2/14)-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-taktički nivo-područni nivo je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju četvrte faze implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/2/14)-taktički nivo-područni nivo;

- Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/3/14)- operativni/izvršni nivo-nivo gradova:
 - Osnovni zadatak ocjene četvrte faze (5/3/14)-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju četvrte faze implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/3/14)-operativno-izvršni nivo- nivo gradova;
- Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/4/14)-izvršni nivo-nivo opština:
 - Osnovni zadatak ocjene četvrte faze (5/4/14)-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju četvrte faze implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/4/14)-izvršni nivo-nivo opština;
- Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija:
 - Osnovni zadatak ocjene četvrte faze (5/5/14)-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju četvrte faze implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija;
- Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa:
 - Osnovni zadatak ocjene četvrte faze (5/6/14)-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju četvrte faze implementacije Integracija i probni rad SCZ RS (5/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
- Ocjena četvrte faze implementacije SCZ RS (5/14)-ukupno je da, na osnovu dobijenih ocjena šest segmenata četvrte faze, izračuna ukupnu ocjenu četvrte faze implementacije modela SCZ RS (5/14);

Primjenom matematičke metode, algoritam za ocjenjivanje četvrte faze implementacije modela SCZ RS (3/14) dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

$$O_{4.F} = K_{5/1/14} * X_{5/1/14} + K_{5/2/14} * X_{5/2/14} + K_{5/3/14} * X_{5/3/14} + K_{5/4/14} * X_{5/4/14} + K_{5/5/14} * X_{5/5/14} + K_{5/6/14} * X_{5/6/14}$$

gdje je:

- O_{4.F}-ocjena četvrte faze implementacije modela SCZ RS (3/14)-Ukupno;
- K_{5/1/14}-težinski koeficijent modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-strateški nivo-nivo RS - K_{5/1/14}=0,167);
- K_{5/2/14}-težinski koeficijent modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- K_{5/2/14}=0,167)
- K_{5/3/14}-težinski koeficijent modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- K_{5/3/14}=0,167)
- K_{5/4/14}-težinski koeficijent modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština - K_{5/4/14}=0,167)
- K_{5/5/14} - težinski koeficijent modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- K_{5/5/14}=0,167)
- K_{5/6/14}-težinski koeficijent modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa-K_{5/6/14}=0,167)
- X_{5/1/14}-uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-strateški nivo-nivo R- X_{5/1/14}=(srednja ekspertska ocjena);
- X_{5/2/14}-uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- X_{5/2/14}=(srednja ekspertska ocjena);
- X_{5/3/14}-uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-operativno-izvršni nivo -nivo gradova-X_{5/3/14}=(srednja ekspertska ocjena);
- X_{5/4/14}-uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad da SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština- X_{5/4/14}=(srednja ekspertska ocjena);
- X_{5/5/14}-uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- X_{5/5/14}=(srednja ekspertska ocjena);
- X_{5/6/14}-uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula četvrte faze-Ocjena implementacije Integracija i probni rad SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa-X_{5/6/14}=(srednja ekspertska ocjena);

- **Ocjena implementacije pete faze (6/14): Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS (6/14):**
 - Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS (6/1/14)-strateški nivo-nivo RS:
 - Osnovni zadatak ocjene pete faze (6/1/14)-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-strateški nivo-nivo RS je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju pete faze implementacije Verifikacija SCZ RS (6/1/14)- strateški nivo-nivo RS;
 - Ocjena verifikacije SCZ RS (6/2/14)-taktički nivo-područni nivo:
 - Osnovni zadatak ocjene pete faze (6/2/14)-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-taktički nivo-područni nivo je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju pete faze implementacije Verifikacija SCZ RS (6/2/14)- taktički nivo-područni nivo;
 - Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS (6/3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova:
 - Osnovni zadatak ocjene pete faze (6/3/14)-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju pete faze implementacije Verifikacija SCZ RS (6/3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova;
 - Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS (6/4/14)-izvršni nivo-nivo opština:
 - Osnovni zadatak ocjene pete faze (6/4/14)-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju pete faze implementacije Verifikacija SCZ RS (6/4/14)- izvršni nivo-nivo opština;
 - Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS (6/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija:
 - Osnovni zadatak ocjene pete faze (6/5/14)-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju pete faze implementacije Verifikacija SCZ RS (6/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Ocjena verifikacije SCZ RS (6/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa:
 - Osnovni zadatak ocjene pete faze (6/6/14)-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju pete faze implementacije Verifikacija SCZ RS (6/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;

- Ocjena pete faze implementacije SCZ RS (6/14)-ukupno je da, na osnovu dobijenih ocjena šest segmenata pete faze, izračuna ukupnu ocjenu pete faze implementacije modela SCZ RS (6/14);

Primjenom matematičke metode, algoritam za ocjenjivanje pete faze implementacije modela SCZ RS (3/14) dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

$$O_{5,F} = K_{6/1/14} * X_{6/1/14} + K_{6/2/14} * X_{6/2/14} + K_{6/3/14} * X_{6/3/14} + K_{6/4/14} * X_{6/4/14} + K_{6/5/14} * X_{6/5/14} + K_{6/6/14} * X_{6/6/14}$$

gdje je:

- $O_{5,F}$ -ocjena pete faze implementacije modela SCZ RS (3/14)-Ukupno;
- $K_{6/1/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $K_{6/1/14}=0,167$);
- $K_{6/2/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $K_{6/2/14}=0,167$)
- $K_{6/3/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- $K_{6/3/14}=0,167$)
- $K_{6/4/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS - izvršni nivo -nivo opština - $K_{6/4/14}=0,167$)
- $K_{6/5/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo -nivo institucija- $K_{6/5/14}=0,167$)
- $K_{6/6/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo -nivo timova, jedinica, grupa- $K_{6/6/14}=0,167$)
- $X_{6/1/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $X_{6/1/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/2/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $X_{6/2/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/3/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- $X_{6/3/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/4/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština- $X_{6/4/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);

- $X_{6/5/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- $X_{6/5/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/6/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije Verifikacija SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa- $X_{6/6/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- **Ocjena implementacije šeste faze (7/14): Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/14):**
 - Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/1/14)-strateški nivo-nivo RS:
 - Osnovni zadatak ocjene šeste faze (7/1/14)-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-strateški nivo-nivo RS je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju šeste faze implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/1/14)-strateški nivo-nivo RS;
 - Ocjena samorazvojnog procesa SCZ RS (7/2/14)-taktički nivo-područni nivo;
 - Osnovni zadatak ocjene šeste faze (7/2/14)-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-taktički nivo-područni nivo je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju šeste faze implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/2/14)-taktički nivo-područni nivo;
 - Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova;
 - Osnovni zadatak ocjene šeste faze (7/3/14)-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju šeste faze implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/3/14)-operativno-izvršni nivo-nivo gradova;
 - Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/4/14)-izvršni nivo - nivo opština;
 - Osnovni zadatak ocjene šeste faze (7/4/14)-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju šeste faze implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/4/14)-izvršni nivo-nivo opština;

- Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija;
 - Osnovni zadatak ocjene šeste faze (7/5/14)-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju šeste faze implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/5/14)-izvršni nivo-nivo institucija;
- Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/6/14)-izvršni nivo - nivo timova, jedinica, grupa;
 - Osnovni zadatak ocjene šeste faze (7/6/14)-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa je da, u koordinaciji sa područnim podsistemima i podsistemima na lokalnom nivou ocijeni realizaciju šeste faze samorazvojni proces SCZ RS (7/6/14)-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa;
- Ocjena šeste faze implementacije Samorazvojni proces SCZ RS (7/14)- ukupno je da, na osnovu dobijenih ocjena šest segmenata šeste faze, izračuna ukupnu ocjenu šeste faze implementacije modela SCZ RS (6/14);

Primjenom matematičke metode, algoritam za ocjenjivanje šeste faze implementacije modela SCZ RS (3/14) dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

$$O_{6.F} = K_{7/1/14} * X_{7/1/14} + K_{7/2/14} * X_{7/2/14} + K_{7/3/14} * X_{7/3/14} + K_{7/4/14} * X_{7/4/14} + K_{7/5/14} * X_{7/5/14} + K_{7/6/14} * X_{7/6/14}$$

gdje je:

- $O_{6.F}$ -ocjena pete faze implementacije modela SCZ RS (3/14)Ukupno;
- $K_{6/1/14}$ težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-strateški nivo-nivo RS - $K_{6/1/14}=0,167$);
- $K_{6/2/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $K_{6/2/14}=0,167$)
- $K_{6/3/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-operativno-izvršni nivo-nivo gradova- $K_{6/3/14}=0,167$)
- $K_{6/4/14}$ - težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo opština- $K_{6/4/14}=0,167$)

- $K_{6/5/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- $K_{6/5/14}=0,167$)
- $K_{6/6/14}$ -težinski koeficijent modula pete faze-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa - $K_{6/6/14}=0,167$)
- $X_{6/1/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije Samorazvojni proces SCZ RS-strateški nivo-nivo RS- $X_{6/1/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{5/2/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije. Samorazvojni proces SCZ RS-taktički nivo-područni nivo- $X_{6/2/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/3/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije. Samorazvojni proces SCZ RS-operativno-izvršni nivo- nivo gradova- $X_{6/3/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/4/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije. Samorazvojni proces SCZ RS izvršni nivo-nivo opština- $X_{6/4/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/5/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije. Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo institucija- $X_{6/5/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $X_{6/6/14}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena modula pete faze-Ocjena implementacije. Samorazvojni proces SCZ RS-izvršni nivo-nivo timova, jedinica, grupa- $X_{6/6/14}$ =(srednja ekspertska ocjena);

▪ **Ocjena implementacije modela SCZ RS-Ukupno Sektor 14:**

Primjenom matematičke metode, algoritam za ocjenjivanje implementacije modela SCZ RS-Ukupno dat sa funkcionalnom zavisnošću (linearna regresiona jednačina), koja je kombinovana sa već spomenutim metodama inverznog projektovanja i dobrim karakteristikama modela AHP i AMP, glasi:

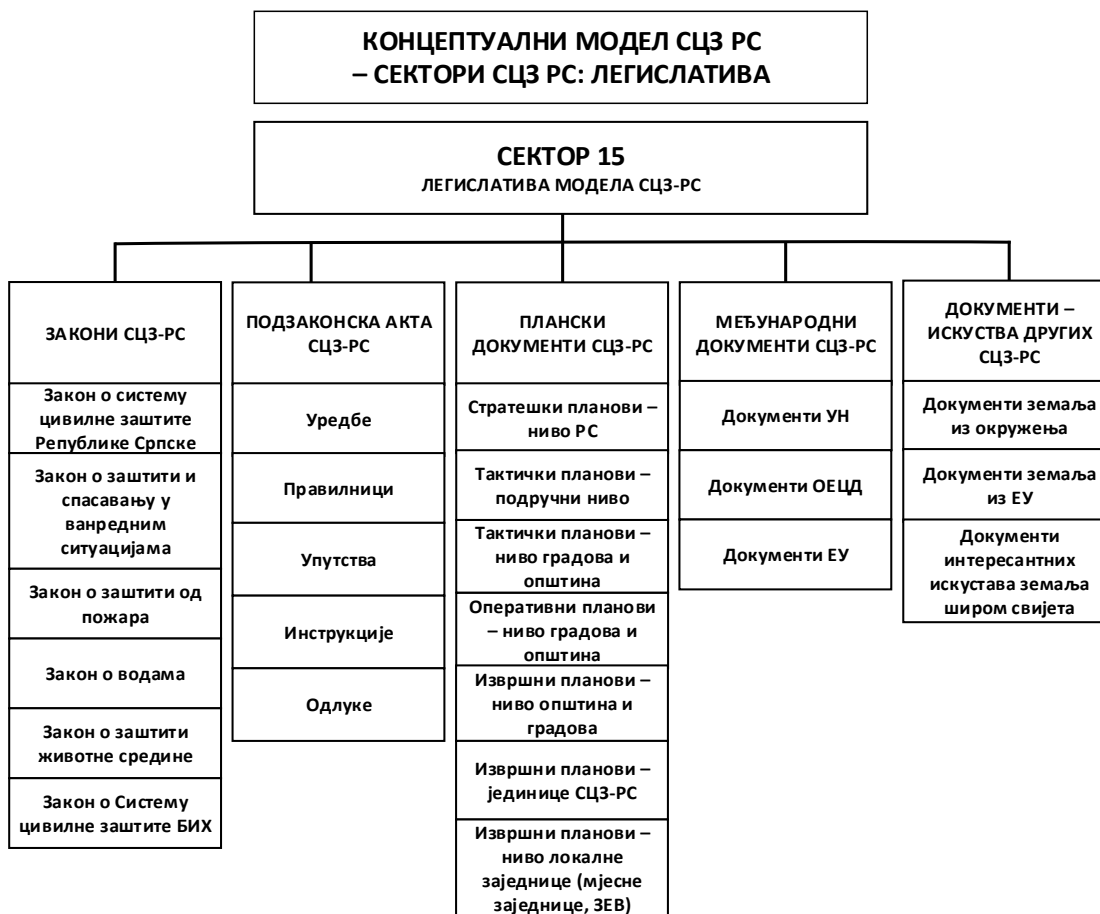
$$O_{IM-SCZ-RS} = K_{P,F} * O_{P,F} + K_{1,F} * O_{1,F} + K_{2,F} * O_{2,F} + K_{3,F} * O_{3,F} + K_{4,F} * O_{4,F} + K_{5,F} * O_{5,F} + K_{6,F} * O_{6,F}$$

gdje je:

- $O_{IM-SCZ RS}$ -ocjena implementacije modela SCZ RS-Ukupno;
- K_{PF} -težinski koeficijent modula pripremne faze implementacije modela SCZ RS- $K_{PF}=0,143$;

- $K_{1,F}$ -težinski koeficijent modula prve faze implementacije modela SCZ RS-
 $K_{1,F}=0,143$;
- $K_{2,F}$ -težinski koeficijent modula druge faze implementacije modela SCZ RS-
 $K_{2,F}=0,143$;
- $K_{3,F}$ -težinski koeficijent modula treće faze implementacije modela SCZ RS-
 $K_{3,F}=0,143$;
- $K_{4,F}$ -težinski koeficijent modula četvrte faze implementacije modela SCZ RS-
 $K_{4,F}=0,143$;
- $K_{5,F}$ -težinski koeficijent modula pete faze implementacije modela SCZ RS
 $K_{5,F}=0,143$;
- $K_{6,F}$ - težinski koeficijent modula šeste faze implementacije modela SCZ RS-
 $K_{6,F}=0,143$;
- $O_{P,F}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena pripremne faze implementacije modela
SCZ RS- O_{PF} =(srednja ekspertska ocjena);
- $O_{1,F}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena prve faze implementacije modela SCZ RS-
 $O_{2,F}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $O_{2,F}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena druge faze implementacije modela SCZ
RS- $O_{2,F}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $O_{3,F}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena treće faze implementacije modela SCZ RS-
 $O_{3,F}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $O_{4,F}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena četvrte faze implementacije modela SCZ
RS- $O_{4,F}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $O_{5,F}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena pete faze implementacije modela SCZ RS-
 $O_{5,F}$ =(srednja ekspertska ocjena);
- $O_{6,F}$ -uslovna nezavisna varijabla-ocjena šeste faze implementacije modela SCZ RS-
 $O_{6,F}$ =(srednja ekspertska ocjena);

15) Sektor 15: Legislativa SCZ RS

Šema 33. Sektor 15: Legislativa SCZ RS³⁴⁹

U okviru sektora 15-Legislativa SCZ RS postoji 5 cjelina i to:

– **Prva cjelina: Zakoni:**

- Закон о Систему цивилне заштите Републике Српске;
 - Основни задатак Прве cjeline 1/15 (Закони SCZ RS-Закон о Систему цивилне заштите Републике Српске) је да, у координацији са подручним подсистемима и подсистемима на локалном нивоу изradi идејни оквирни приједлог Закона о SCZ RS. Идеја је да закон треба обухватити слjedeће cjeline:
 - Основне одредбе:
 - Опште (globalne) одредбе-uticajni faktori:
 - Природни uticajni faktori-Природне катастрофе (vanredna stanja):
 - Земљотреси;

³⁴⁹ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

- Lavine;
- Suše;
- Poplave;
- Šumski požari;
- Klizišta;
- Pandemije/epidemije;
- Društveni/čovjekovi uticajni faktori:
 - Industrijske nesreće;
 - Požari;
 - NHBR akcidenti;
 - Transportne/saobraćajne nesreće;
 - Drumske nesreće;
 - Željezničke nesreće;
 - Saobraćajne nesreće na vodi;
 - Avionske nesreće;
- Ekološki uticajni faktori:
 - Zagađenje vazduha;
 - Zagađenje vode i vodotokova;
 - Zagađenje zemljišta:
 - Zagađenje obradivog zemljišta;
 - Zagađenje neobradivog zemljišta;
 - Zagađenje saobraćajnog zemljišta;
 - Zagađenje zemljišta vodotokova;
 - Deponije otpada:
 - Organizovane deponije;
 - Divlje deponije;
 - Čistoća prirodne/životne sredine;
- Opšte (globalne) odredbe-obilježja ponašanja SCZ RS;
 - Funkcije SCZ RS;
 - Interfunkcijske relacije SCZ RS;
- Opšte (globalne) odredbe - obilježja interesa SCZ RS;
 - Vizija SCZ RS;
 - Misija SCZ RS;
 - Svrha SCZ RS;

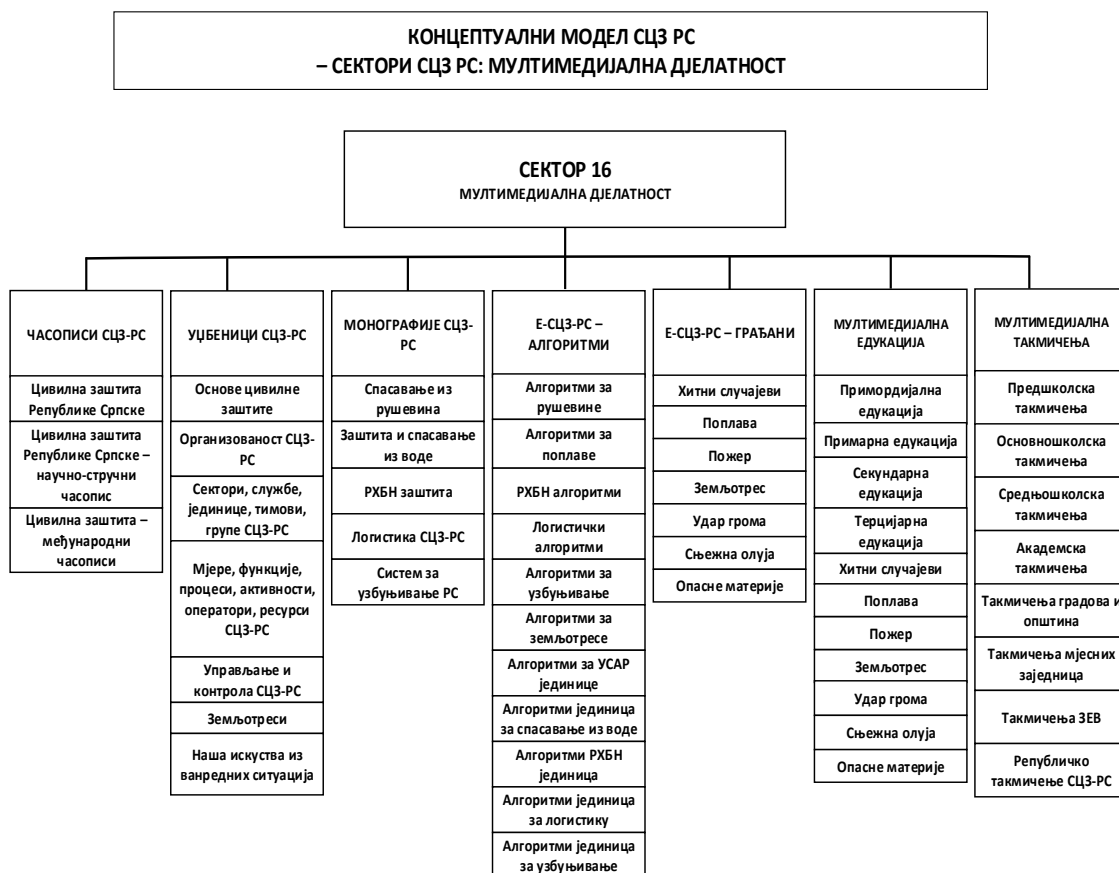
- Ciljevi SCZ RS;
- Opšte (globalne) odredbe - obilježja izgrađenosti SCZ RS;
 - Cjelina SCZ RS;
 - Resursi SCZ RS;
 - Ponašanje SCZ RS;
 - Ulazi/izlazi SCZ RS;
- Organizaciona struktura i elementi SCZ RS:
 - Hijerarhijska struktura SCZ RS;
 - Strateški nivo SCZ RS-nivo RS;
 - Taktički nivo SCZ RS-područni nivo;
 - Operativno-izvršni nivo SCZ RS-nivo gradova;
 - Izvršni nivo SCZ RS-nivo opština;
 - Izvršni nivo SCZ RS-nivo mjesnih zajednica i ZEV;
 - Izvršni nivo SCZ RS- nivo institucija RS;
 - Izvršni nivo SCZ RS-nivo pravnih lica RS;
 - Izvršni nivo SCZ RS-nivo NVO;
 - Procesna (realizaciona) struktura SCZ RS:
 - Analitika SCZ RS-Sektor 1;
 - Informacioni sistem SCZ RS-Sektor 2;
 - Organizovanje i popuna SCZ RS-Sektor 3;
 - Edukacija i priprema SCZ RS-Sektor 4;
 - Resursi i opremanje SCZ RS-Sektor 5;
 - Realizacija, ocjena i razvoj SCZ RS-Sektor 6;
 - Diminiranje SCZ RS-Sektor 7;
 - Uzbunjivanje, obavještanje, osmatranje SCZ RS-Sektor 8;
 - Logistika SCZ RS-Sektor 9;
 - Opšti poslovi SCZ RS-Sektor 10;
 - Upravljanje SCZ RS-Sektor 11;
 - Koordinacija SCZ RS Sektor 12;
 - Implementacija i razvoj SCZ RS Sektor 13;
 - Ocjena efektivnosti implementacije SCZ RS-Sektor 14;
 - Legislativa SCZ RS-Sektor 15;
 - multimedijalna djelatnost SCZ RS-Sektor 16;
- Ponašanje SCZ RS:
 - Funkcije SCZ RS: Strateške; Taktičke; Operativne; Izvršne;

- Mjere SCZ RS: Strateške; Taktičke; Operativne; Izvršne;
- Procesi SCZ RS: Strateški; Taktički; Operativni; Izvršni;
- Aktivnosti SCZ RS: Strateške; Taktičke; Operativne; Izvršne;
- Operatori SCZ RS: Strateški; Taktički; Operativni; Izvršni;
- Resursi pridruženi mjerama, funkcijama, procesima, aktivnostima, operatorima: Strateški; Taktički; Operativni; Izvršni;
- Upravljanje, odlučivanje, realizacija i kontrola SCZ RS:
 - Analiza stanja SCZ RS;
 - Predviđanje (prognoza) SCZ RS;
 - Odlučivanje SCZ RS;
 - Upravljanje realizacijom SCZ RS;
 - Kontrola SCZ RS;
- Odredbe o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama:
 - Zaštita i spasavanje-Ruševine;
 - Zaštita i spasavanje-Voda;
 - Zaštita i spasavanje-RHB;
 - Zaštita i spasavanje-Zemljotresi;
 - Zaštita i spasavanje-Lavine;
 - Zaštita i spasavanje-Suše;
 - Zaštita i spasavanje-Poplave;
 - Zaštita i spasavanje-Šumski požari;
 - Zaštita i spasavanje-Klizišta;
 - Zaštita i spasavanje-Pandemije/epidemije;
 - Zaštita i spasavanje-Industrijske nesreće;
 - Zaštita i spasavanje-Požari;
 - Zaštita i spasavanje-Drumske nesreće;
 - Zaštita i spasavanje-Željezničke nesreće;
 - Zaštita i spasavanje-Saobraćajne nesreće na vodi;
 - Zaštita i spasavanje-Avionske nesreće;
 - Zaštita i spasavanje-Zagađenje vazduha;
 - Zaštita i spasavanje-Zagađenje vode i vodotokova;
 - Zaštita i spasavanje-Zagađenje zemljišta;
 - Zaštita i spasavanje-Deponije otpada;
 - Lična i uzajamna zaštita i spasavanje;
 - Mjere SCZ RS;

- Uzbunjivanje;
- Sklanjanje ljudi, materijalnih i drugih dobara;
- Evakuacija;
- Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih;
- Zamračivanje;
- Zaštita od NUS i mina;
- Prva medicinska pomoć;
- Zaštita i spasavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla;
- Asanacija terena;
- Zaštita i spasavanje u rudnicima;
- Štabovi i povjerioci SCZ RS;
- Službe i jedinice SCZ RS;
- Popuna, materijalno opremanje i evidencija;
- Osmatranje i obavještanje;
- Obučavanje i osposobljavanje;
- Programiranje i planiranje;
- Mobilizacija SCZ RS;
- Finansiranje SCZ RS;
- Inspekcijski nadzor SCZ RS;
- Radni odnosi u SCZ RS;
- Priznanja i nagrade u SCZ RS;
- Kaznene odredbe;
- Odredbe koordinacije SCZ RS sa policijom RS;
- Odredbe koordinacije SCZRS sa institucijama, organizacijama, pravnim licima i NVO;
- Odredbe koordinacije SCZ RS na nivou zajedničkih organa BiH i FBiH i DB;
- Odredbe koordinacije SCZ RS sa oružanim snagama BiH;
- Odredbe koordinacije (saradnje) SCZ RS sa međunarodnim institucijama i organizacijama;
- Prava i dužnosti građana;
- Prava i dužnosti Republičkih i drugih institucija:
 - Narodna skupština;
 - Vlada RS;
 - Republička ministarstva i druga tijela;

- Republička uprava civilne zaštite;
 - Skupština grada, odnosno opštine;
 - Gradonačelnik-Načelnik;
 - Služba civilne zaštite grada/opštine
 - Prava i dužnosti privrednih i drugih pravnih lica;
- **Druga cjelina: Podzakonska akta SCZ RS:**
- Uredbe;
 - Pravilnici;
 - Uputstva;
 - Instrukcije;
 - Odluke;
- **Treća cjelina: Planski dokumenti SCZ RS:**
- Strateški planovi-nivo RS;
 - Taktički planovi-područni nivo;
 - Taktički planovi-nivo gradova i opština;
 - Operativni planovi-nivo gradova i opština;
 - Izvršni planovi-nivo gradova i opština;
 - Izvršni planovi-jedinice SCZ RS;
 - Izvršni planovi-nivo lokalne zajednice (mjesne zajednice, ZEV);
- Četvrta cjelina: Međunarodni dokumenti SCZ RS:
- Dokumenti UN;
 - Dokumenti OECD;
 - Dokumenti EU;
- Peta cjelina: Dokumenti-iskustva drugih:
- Dokumenti zemalja sa prostora bivše SFRJ;
 - Dokumenti zemalja iz okruženja;
 - Dokumenti interesantnih iskustava zemalja širom svijeta;

16) Sektor 16: multimedijalna djelatnost SCZ RS

Šema 34. Sektor 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS³⁵⁰

U okviru sektora 16-Multimedijalna djelatnost SCZ RS postoji 7 cjelina i to:

- **Prva cjelina: Časopisi:**
 - o Civilna zaštita RS-informativno edukativni elektronski časopis namijenjen građanima-tromjesečno izdanje sa sljedećim okvirnim sadržajem:
 - Periodični područni izvještaji o stanju područnih podistema (odjeljenja) SCZ RS i stanja na terenu: Banja Luka; Doboj; Bijeljina; Sokolac; Trebinje;
 - Periodični izvještaji o stanju podistema (odjeljenja) SCZ RS i stanja na terenu u lokalnim zajednicama;
 - Preventiva u civilnoj zaštiti:
 - o Primordijalna preventivna zaštita;
 - o Primarna preventivna zaštita;
 - o Sekundarna preventivna zaštita;

³⁵⁰ Transformisao i prilagodio autor, 26. 06. 2021.

- Tercijarna preventivna zaštita;
 - Promocija aktivnosti lokalnih zajednica, NVO i pojedinaca u civilnoj zaštiti;
 - Zanimljivosti iz oblasti civilne zaštite;
 - Civilna zaštita-naučno-stručni časopis RS;
 - Analize prethodnih stanja i iskustava u vanrednim situacijama;
 - Naučno-stručni radovi iz oblasti civilne zaštite;
 - Afirmacija projekata za unapređenje efektivnosti civilne zaštite;
 - Multidimenzionalna integrativna djelatnost civilne zaštite;
 - Civilna zaštita-međunarodni časopisi;
- **Druga cjelina: Udžbenici:**
 - Osnove civilne zaštite;
 - Organizovanost SCZ RS;
 - Sektori, službe, jedinice, grupe, timovi SCZ RS;
 - Funkcije i procesi SCZ RS; Upravljanje i kontrola SCZ RS;
 - Zemljotresi;
- **Treća cjelina: Monografije:**
 - Spasavanje iz ruševina;
 - Zaštita i spasavanje iz vode;
 - RHB zaštita;
 - Logistika SCZ RS;
 - Sistem za uzbunjivanje SCZ RS;
- **Četvrta cjelina: E-SCZ RS-Algoritmi:**
 - Algoritmi za ruševine;
 - Algoritmi za poplave;
 - RHB algoritmi;
 - Logistički algoritmi;
 - Algoritmi za uzbunjivanje;
 - Algoritmi za zemljotrese;
 - Algoritmi za USAR jedinice;
 - Algoritmi jedinica za spasavanje iz vode;
 - Algoritmi RHB jedinica;
 - Algoritmi jedinica za logistiku;
 - Algoritmi jedinica za uzbunjivanje;
- **Peta cjelina: E-SCZ RS-Gradani:**
 - Hitni slučajevi;

- Poplava;
- Požar;
- Zemljotres;
- Udar groma;
- Snježna oluja;
- Opasne materije;
- **Šesta cjelina: Multimedijalna edukacija:**
- Primordijalna edukacija;
- Preventivna edukacija;
- Sekundarna edukacija;
- Tercijarna edukacija;
- Hitni slučajevi;
- Poplava;
- Požar; Zemljotres;
- Udar groma;
- Snježna oluja;
- Opasne materije;
- **Sedma cjelina: Multimedijalna takmičenja:** Predškolska multimedijalna takmičenja;
- Osnovnoškolska multimedijalna takmičenja;
- Srednjoškolska multimedijalna takmičenja;
- Akademska multimedijalna takmičenja;
- Multimedijalna takmičenja gradova i opština;
- Multimedijalna takmičenja mjesnih zajednica;
- Multimedijalna takmičenja ZEV

Prilog 4

Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina

Personalni sastav lake kategorije USAR (*USAR-Urban Search and Rescue*) tima³⁵¹

Елементи	Назив функције/Задачи/Активности	Звање/Занимање	Број припадника
Руководство - Управљачко особље	Командир/Замјеник командира тима	ВСС/ВШС	2
	Официр за везу/координацију/Замјеник официра	ВШС	2
	Стање/Анализа/Процјена/Планирање	ВСС/ВШС	1
	Управљање/Нацор реализације	ВСС/ВШС	1
	Медији/Извјештавање	ВШС	1
	Обезбјеђење/Заштита	ССС	1
Претраживање	Командир групе	ВСС/ВШС	1
	Техничко претраживање	ВШС	4
	Претраживање са псима трагачима	Водичи паса за трагање	2
	Пси трагачи	Обука за трагање	2
Спасавање	Командир групе	ВСС/ВШС	1
	Разбијање и дробљење - Спасиоц	ССС грађевина, обука	1
	Резање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	1
	Дизање и помицање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	1
	Подупирање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	1
	Употреба сајли - Спасиоц	ССС грађевина, обука	1
Медицински дио	Медицинске потребе тима (чланови тима и пси трагачи)	ВСС/Спец. УМ	1
	Медицинско збрињавање повријеђених	Медицински техничар	1
Логистички дио	Смјештајни камп - Командир групе	ВШС/ССС, Обука	1
	Обезбјеђење хране и воде - Логистичар	ВШС, Обука	1
	Координација транспорта - Координатор	ВШС, Обука	1
	Обезбјеђење горива	ССС, Обука	1
	Обезбјеђење веза - Радиооператер	ССС, Обука	1
Укупно			28+2

³⁵¹ Transformisao i prilagodio autor, 12. 06. 2021.

Personalni sastav srednje kategorije USAR tima

Елементи	Задачи/Активности	Звање/Занимање	Број припадника
Руководство - Управљачко особље	Командир/Замјеник командира тима	ВСС/ВШС	2
	Официр за везу/координацију/Замјеник официра	ВШС	2
	Стање/Анализа/Процјена/Планирање	ВСС/ВШС, инг.грађ.	1
	Управљање/Наџор реализације	ВСС/ВШС, инг.грађ.	1
	Медији/Извјештавање	ВШС	1
	Обезбјеђење/Заштита	ССС	1
Претраживање	Командир групе	ВСС/ВШС	1
	Техничко претраживање	ВШС	4
	Претраживање са псима трагачима	Водичи паса за трагање	3
	Пси трагачи	Обука за трагање	3
	Процјена опасних супстанци	ВСС инг.хем, РКБН обука	1
Спасавање	Командир групе/Замјеник командира групе	ВСС/ВШС	1
	Разбијање и дробљење - Спасиоц	ССС грађевина, обука	2
	Резање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	2
	Дизање и помицање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	2
	Подупирање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	2
	Употреба сајли - Спасиоц	ССС грађевина, обука	2
Медицински дио	Медицинске потребе тима (чланови тима и пси трагачи)	ВСС/Спец. ург.мед.	1
	Медицинско збрињавање повријеђених	ССС, Медицински техничар	1
Логистички дио	Смјештајни камп - Командир групе	ВШС/ССС, Обука	1
	Обезбјеђење хране и воде - Логистичар	ВШС, Обука	1
	Координација транспорта - Координатор	ВШС, Обука	1
	Обезбјеђење горива	ССС, Обука	1
	Обезбјеђење веза - Радиооператер	ССС, Обука	1
	Изолација опасних материја	ВСС инг.хем, РКБН обука	1
Укупно			36+3
Средња категорија УСАР тима састоји се од 36 припадника и 3 пса трагача, односно лака категорија +8 припадника и 1 пас трагач.			

Personalni sastav teške kategorije USAR tima

Елементи	Задачи/Активности	Звање/Занимање	Број припадника
Руководство - Управљачко особље	Командир/Замјеник командира тима	ВСС/ВШС	2
	Официр за везу/координацију/Замјеник официра	ВШС	2
	Стање/Анализа/Процјена/Планирање	ВСС/ВШС, инг.грађ.	1
	Управљање/Назор реализације	ВСС/ВШС, инг.грађ.	1
	Медији/Извјештавање	ВШС	1
	Обезбјеђење/Заштита	ССС	1
Претраживање	Командир групе	ВСС/ВШС	2
	Техничко претраживање	ВШС	8
	Претраживање са псима трагачима	Водичи паса за трагање	4
	Пси трагачи	Обука за трагање	4
	Процјена опасних супстанци	ВВС инг.хем, РКБН обука	1
Спасавање	Командир групе/Замјеник командира групе	ВСС/ВШС	4
	Разбијање и дробљење - Спасиоц	ССС грађевина, обука	4
	Резање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	4
	Дизање и помицање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	4
	Подупирање - Спасиоц	ССС грађевина, обука	4
	Употреба сајли - Спасиоц	ССС грађевина, обука	4
Медицински дио	Медицинске потребе тима (чланови тима и пси трагачи)	ВСС/Спец. УМ	1
	Медицинско збрињавање повријеђених	ССС, Медицински техничар	2
Психолошка подршка	Психолошка припрема и подршка спаиоцима	ВСС Психолог	1
	Прва психолошка помоћ унесрећенима	ССС Психотехничар	1
Логистички дио	Смјештајни камп - Командир групе	ВШС/ССС, Обука	1
	Обезбјеђење хране и воде - Логистичар	ВШС, Обука	1
	Координација транспорта - Координатор	ВШС, Обука	2
	Обезбјеђење горива	ССС, Обука	1
	Обезбјеђење веза - Радиооператер	ССС, Обука	1
	Изолација опасних материја	ВВС инг.хем, РКБН обука	1
Укупно			59+4
Тешка категорија УСАР тима састоји се од 59 припадника и 4 пса трагача, односно средња категорија + 23 припадника и 1 пас трагач.			

**Materijalni sastav intnterventnog specijalističkog tima SCZ RS za spasavanje iz
ruševina**

Lična oprema svakog pripadnika

Редни број	Назив опреме - средства	Јединица мјере	Количина
1	Комбинезон	Ком.	1
2	Ремен	Ком.	1
3	Капа	Ком.	1
4	Мајица	Ком.	2
5	Обућа	Пар	1
6	Рукавице	Ком.	1
7	Чарапе	Ком.	2
8	Кишни огртач - Пелерина	Ком.	1
9	Заштитни рефлектујући прслук	Ком.	1
10	Пододијело	Ком.	1
11	Заштитна кацига са лампом	Ком.	1
12	Штитници за кољена и лактове	Пар	1
13	Респиратор	Ком.	1
14	Нож	Ком.	1
15	Порција са прибором за јелом	Ком.	1
16	Прочишћинач за воду лични	Ком.	1
17	Чутурица	Ком.	1
18	Комплет за личну хигијену (сапун, паста за зубе, четкица, мали пешкир)	Ком.	1
19	Руксак	Ком.	1
20	Врећа за спавање	Ком.	1
21	Подметач	Ком.	1
22	Радио уређај (командири и замјеници)	Ком.	1
23	Комплет за личну РКБН заштиту	Ком.	1
24	Јакна водонепропусна	Ком.	1
25	Рачна водооптпорна лампа	Ком.	1
26	ГПС уређај (командири)		1
	Двоглед (командири)		1
Укупно			29
Командир тима и командири група задужују још ГПС и двоглед			

Тимска опрема

1. ИНТЕРВЕНТНИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТИМ СЦЗ-РС ЗА СПАСАВАЊЕ ИЗ РУШЕВИНА (УСАР)				
1.4.2. ТИМСКА ОПРЕМА				
Редни број	Назив опреме - средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
1	Теренско возило	Ком.	4	Превоз интервентног тима
2	Комби - возило	Ком.	3	Транспортер-превоз лица и личне опреме
3	Фургон-возило	Ком.	2	Доставно возило - превоз групне опреме
4	Теретно возило	Ком.	1	Превоз опреме
5	Приколица за боксевича за превоз паса	Ком.	1	
6	Комплет љестви на растезање	Ком.	2	
7	Носила тродијелна склопива	Ком.	6	
8	Упртач за извлачење повријеђених	Ком.	5	Безбједносни појас за рад на висини
9	Комплет електричног алата	Ком.	2	
10	Комплет водинсталатерског алата	Ком.	2	
11	Чекр/колотур	Ком.	5	
12	Ваздушни јастуци за подизање терета	Ком.	3	10t, 20t, 30t
13	Ручна дизалица 5t	Пар	3	
14	Вибрафон/Геогон електронски/акустични	Ком.	3	
15	Вибраскоп	Ком.	3	
16	Камера - термовизијска	Ком.	1	
17	Рефлекторска лампа ручна	Ком.	4	
18	Ењлектроагрегат 3kW	Ком.	2	
19	Ењлектроагрегат 5kW	Ком.	2	
20	Припадајуће гориво за електроагрегате	Литар		
21	Средства за теренско одржавање електроагрегата	Ком.	1	
22	Ћебад/деке	Ком.	10	
23	Рефлекторска лампа на сталку	Ком.	10	
24	Комплет/торба прве помоћи	Ком.	4	
25	Мегафон	Ком.	1	
26	Прибор за реанимацију (резервоар са кисиком и маска)	Ком.	1	
27	Цјелодневни суви оброк	Ком.	258	
28	Дехидрирана храна за псе	Кг	20	
29	Посуде за храњење паса	Ком.	5	
30	Шатор за 10 људи	Ком.	7	
31	Резервоар за воду 200 лит.	Ком.	2	
32	Вода у флашама за прву употребу	Литар	100	
33	Термос посуда за храну	Ком.	2	
34	Сто пољски склопиви	Ком.	2	
35	Столица пољска склопива	Ком.	10	
36	Моторна пила Стихл	Ком.	2	
37	Шанцов оковратник	Ком.	10	
38	Означавајуће прснице за псе трагаче са ознаком ЦЗ РС	Ком.	6	
39	Прва помоћ за псе	Ком.	2	
40	Торба/појас за спуштање/подизање паса	Ком.	2	
41	Бокс за транспорт паса авионом/камионом	Ком.	6	
42	Поводац за псе трагаче	Ком.	6	
43	Огрлица за псе трагаче зазначком ЦЗ РС	Ком.	6	
44	Плинско кувало	Ком.	20	
45	Сателитски телефон	Ком.	1	
46	Алуминијумске кутије за опрему (веће)	Ком.	15-20	
Укупно			548	

Materijalni sastav interventnog specijalističkog USAR tima-laka kategorija

Редни број	Назив опреме - средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
1	Чекићи разни	Ком.	4	До 2 kg тежине
2	Чекићи разни	Ком.	2	За вађење ексера - 0,7 kg
3	Чекићи разни	Ком.	2	Од 2 kg до 4 kg тежине
4	Длијето	Ком.	2	25 mm x 197 mm
5	Полуге за подизање терета	Ком.	4	1500 mm
6	Кутна брусилица за резање метала и бетона - флексерица	Ком.	2	За робусне препреке
7	Пакет разних резних плоча за метал и бетон	Ком.	3	
8	Ручна пила за резање жељеза	Ком.	2	650 mm
9	Моторна пила за резање жељеза	Ком.	2	Бензинска или електрична, са резервним ланцем за резање За бензинску - 10 L горива За електричну - извор ел. енергије и 30 m продужног кабла
10	Комплет подупирача	Комплет	1	24 подупирача 10x10x45 cm 24 подупирача 5x10x45 cm 12 клинова 10x10x45 cm 12 клинова 5x10x30 cm
11	Торба прве помоћи	Комплет		
12	Прибор за пружање помоћи код трауме	Комплет		
13	Ђебе/дека	Ком.	2	
14	Маказе за резање жице	Ком.	1	
15	Лопата	Ком.	3	Разних облика и дужина
16	Прибир за означавање зграда	Комплет	1	2 бочице наранчастог спреја Разнобојне креде Разнобојни маркери (жути, црвени)
17	Сјекире	Ком.	2	Са плоснатом главом Са шиљатом главом
18	Пењачко статичко уже	Ком.	2	45 m x 13 mm
19	Пењачка осмица	Ком.	2	
20	Карабинери	Ком.	2	Са матицим
21	Пењачки фриендови	Комплет	1	Са двоструком сајлом у десет различитих величина
22	Колотур	Ком.	3	50 или 100 mm
23	Маринер носила	Ком.	1	Могућ и хеликоптерски превоз повријеђеног
24	Растегљиви конопци за вјешање ствари	Комплет	1	6 - 2,5 cm x 1,6 m 7 - 2,5 cm x 4 m 8 - 2,5 cm x 4,8 m 9 - 2,5 cm x 6 m Свака дужина друга боја
25	Штитници од оштрих рубова	Комплет	2	Механички преносници, платнене подлошке, разне цијеве, разне друге комбинације
26	Вишенамјенска гуртна	Ком.	2	Са металним копчама - затезачима
27	Појас за пењање	Ком.	2	
28	Метални клинови	Ком.	6	25 mm x 1,3 m
29	Метар за мјерење	Ком.	2	Колотур - 8 m дужине
30	Геометријски троуглови	Ком.	2	За цртање и означавање
31	Тесарски појас	Ком.	2	
32	Ексери	Комплет	1	30 kg разних облика и димензија
33	Хидраулична дизалица	Ком.	2	Минимум 5 тона носивости
34	Љепљива трака	Ком.	2	Високе/Изразите чврстоће
35	Метанометар	Ком.	1	
Укупно			69	

Materijalni sastav interventnog specijalističkog USAR tima-srednja kategorija

Напомена: МАТЕРИЈАЛНИ САСТАВ СРЕДЊЕ КАТЕГОРИЈЕ УСАР ТИМА СПАСАВАЊЕ ИЗ РУШЕВИНА САДРЖИ СВЕ ШТО САДРЖИ И МАТЕРИЈАЛНИ САСТАВ ЛАКЕ КАТЕГОРИЈЕ УВЕЋАНО ЗА СЉЕДЕЋЕ:				
Редни број	Назив опреме - средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
1	Комплет ваздушних јастука	Ком.	3	50 тона + резервни ваздушни цилиндри
2	Маказе за жицу	Ком.	1	За теже задатке (50 mm)
3	Агрегат - 5 kW	Ком.	1	
4	Расвјетна тијела - 500 W	Ком.	5	
5	Продужни каблови	Ком.	6	Разних дужина
6	Разводна кутија	Ком.	1	Са 4 излаза
7	Електрични адаптер	Ком.	1	
8	Флексерица	Ком.	1	300 mm - резна плоча
9	Резне плоче за флексерицу, 300 mm	Комплет	1	2 резне плоче - карбидне 12 резних плоча - за метал 2 резне плоче - дијамантне
10	Посуда за воду под притиском	Ком.	1	Бризгалица
11	Електрична бушилица	Ком.	1	Хилти (38 mm)
12	Сет сврдала/бургија за електричну бушилицу	Комплет	1	Свих већих димензија и промјера
13	Сет типли и вијака	Комплет	1	1 кутија - 9 mm x 125 mm вијака/типли за метал 25 ком. - металних подложака (9 mm) 26 ком. - металних обујмица (9 mm)
14	Електрична пила - кружног хода	Ком.	1	За резање метала - 256 mm
15	Електрична пила - убодна	Ком.	23	5 пила за резање дрва 18 пила за резање метала
16	Статичко уже за пењање	Ком.	2	90 m x 13 mm
17	Статичко уже за пењање	Ком.	2	6 m x 13 mm
18	Колотур	Ком.	3	50 mm или 100 mm
19	Пењачка осмица	Ком.	2	
20	Пењачки карабинери	Ком.	12	
21	Растегљиви конопци за вјешање ствари	Комплет	1	6 - 2,5 cm x 1,6 m 6 - 2,5 cm x 4 m 6 - 2,5 cm x 4,8 m 6 - 2,5 cm x 6 m Свака дужина друга боја
22	Алпинистичке љестве/вишенамјенска гуртна	Ком.	1	
23	Појас за пењање	Ком.	2	
24	Лопате	Ком.	2	Кратке, прегибне
25	Канта за преношење ствари/терета	Ком.	4	Метална или пластична
26	Дрвена греда	Ком.	8	100 mm x 100 mm x 2,5 m
27	Подупирачи	Ком.	6	Метални, осовина са матицом
28	Резач цијеви	Ком.	1	
29	Цијев	Ком.	6	2 m џ 38 mm
30	Дизалица	Ком.	2	Са додатним продужецима
31	Комплет подупирача	Комплет	1	24 подупирача - 10x10x45 cm 24 подупирача - 5x10x45 cm 12 клинова - 10x10x45 cm 12 клинова - 5x10x30 cm
32	Сет за самостално подизање терета	Комплет	1	Укључује точак који се фиксира и помоћу гуртне (траке) подиже терет

**Материјални састав интервентног специјалистичког USAR тима-лака категорија -
NASTAVAK -**

Редн и број	Назив опреме - средства	Јединица мјере	Коли чина	Напомена
33	Сет ланаца	Комплет	1	Ланци 9 mm јакости 7 или снажнији:
				1 - 2 m са премјестивом куком са сваке стране
				2 - 3 m са премјестивом куком са сваке стране
				1 - 6 m са премјестивом куком са сваке стране
34	Кутија са алатом	Комплет	1	1 - француски кључ 20 cm
				1 - француски кључ 30 cm
				1 - комбинирке
				1 - папагајке
				1 - кљешта за ретање жице
				1 - комплет гедора
				1 - чекић са округлом главом
				1 - сет крстастих одвијача
				1 - сет одвијача са пловнатим завршетком
				Други алат за обављање радова
35	Машински чекић за разбијање, мањи	Ком.	1	Електрични, пнеуматски или бензински
				2 сврдла - шпиге
				2 сврдла - длијето
36	Машински чекић за разбијање, велики	Ком.	1	Електрични, пнеуматски или бензински
				2 сврдла - шпиге
				2 сврдла - длијето
37	Волтметар	Ком.	1	
38	Вентилатор	Ком.	1	Електрични или бензински, са додатном цијеви - за регулацију смјера ваздуха
39	Уређај за регулацију ваздуха	Ком.	1	
	Укупно		111	

Materijalni sastav interventnog specijalističkog USAR tima-teška kategorija

Напомена: МАТЕРИЈАЛНИ САСТАВ СРЕДЊЕ КАТЕГОРИЈЕ УСАР ТИМА СПАСАВАЊЕ ИЗ РУШЕВИНА САДРЖИ СВЕ ШТО САДРЖИ И МАТЕРИЈАЛНИ САСТАВ ЛАКЕ И СРЕДЊЕ КАТЕГОРИЈЕ УВЕЋАНО ЗА СЉЕДЕЋЕ:				
Редни број	Назив опреме - средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
1	Изолациони апарат	Ком.	9	Са прикључком маске на II степену за жртве, са алармом
2	Уређај за контролу ваздуха	Ком.	1	Процент кисеоника у ваздуху
3	Троножац	Ком.	1	До метар висине - расклопиви, за подизање терета
4	Појас за пењање за цијело тијело	Ком.	2	
5	Вентилатор	Ком.	1	Електрични или бензински, са додатном цијеви - за регулацију смјера ваздуха
6	Флексерица	Ком.	1	400 mm - резна плоча
				10 L горива за флексерицу
7	Резне плоче за флексерицу, 400 mm	Комплет	1	2 резне плоче - карбидне
				2 резне плоче - за метал
				2 резне плоче - дијамантске
8	Посуда за воду под притиском	Ком.	1	Бризгалица
9	Заштитна маска	Ком.	6	
10	Резервна цједила за заштитну маску	Ком.	24	
11	Агрегат - 5 kW	Ком.	1	
12	Расвјетна тијела - 500 W	Ком.	4	
13	Продужни каблови	Ком.	6	15 m дужине
14	Разводна кутија	Ком.	1	Са 4 излаза
15	Електрични адаптер	Ком.	1	
16	Електрична бушилица	Ком.	1	Хилти (38 mm
17	Сет сврдала за електричну бушилицу	Комплет	1	Свих већих доступних димензија, дужина и промјера
18	Електрична пила - убудна	Ком.	1	5 пила за резање дрва
				18 пила за резање метала
19	Ручна бушилица - вишебрзинска	Ком.		38 mm
20	Сет сврдала за ручну бушилицу	Комплет	1	Свих доступних димензија
21	Преносна машина за резање жица	Ком.	1	Способност резања 25 mm
22	Плински брнер	Комплет	1	Са опремом, пресецање дијелова препрека
23	Сет за самостално подизање терета (2-4 тоне)	Комплет	1	Механизам са колотуром који се фиксира и помоћу гуртне подиже терет
24	Машински чекић за разбијање, мањи	Ком.	1	Електрични, пнеуматски или бензински
				2 сврдла - шпице
				2 сврдла - длијето
25	Машински чекић за разбијање, велики	Ком.	1	Електрични, пнеуматски или бензински
				2 сврдла - шпице
				2 сврдла - длијето
26	Преносно носило	Ком.	1	Склопиво - за теренске услове у малом простору
27	Лопате	Ком.	2	Кратке, преклопне

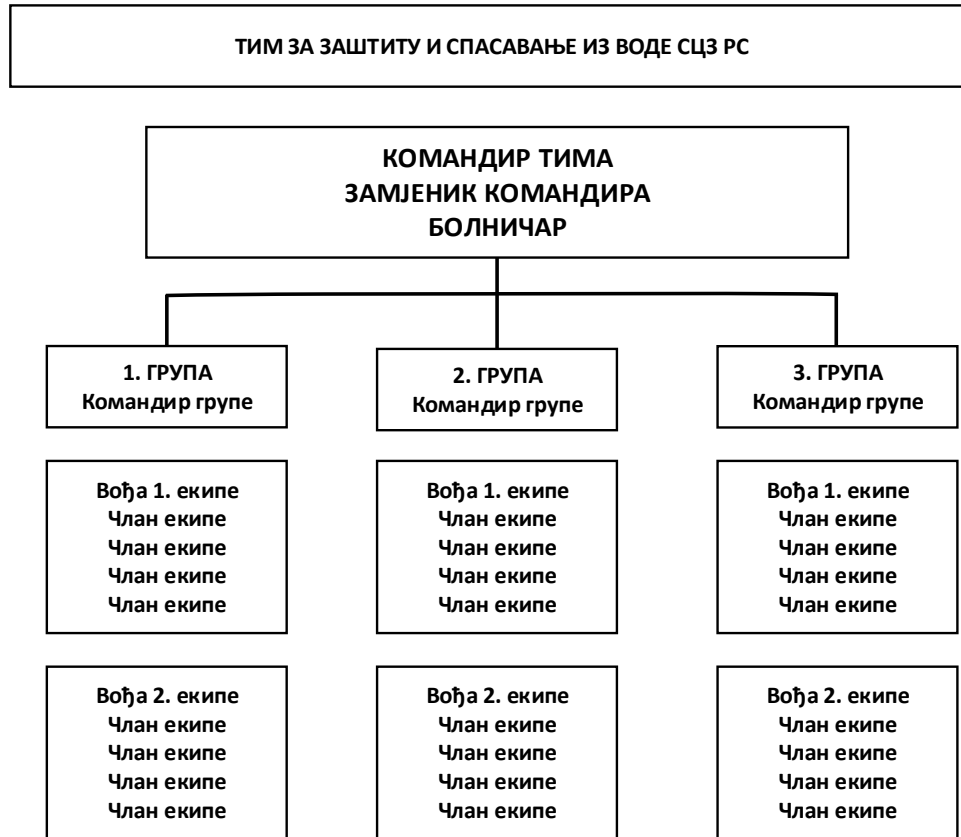
**Материјални састав интервентног специјалистичког USAR тима-тешка категорија
-НАСТАВАК-**

Напомена: МАТЕРИЈАЛНИ САСТАВ СРЕДЊЕ КАТЕГОРИЈЕ УСАР ТИМА СПАСАВАЊЕ ИЗ РУШЕВИНА САДРЖИ СВЕ ШТО САДРЖИ И МАТЕРИЈАЛНИ САСТАВ ЛАКЕ И СРЕДЊЕ КАТЕГОРИЈЕ УВЕЋАНО ЗА СЉЕДЕЋЕ:				
Редни број	Назив опреме - средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
28	Надоградиви капацитети за ваздушне јастуке под притиском	Комплет	1	Укупно до 245 тона
29	Ваздушне пумпе	Ком.	2	
30	Прибир за означавање зграда	Комплет	1	2 бочице наранчастог спреја
				Разнобојне креде
				Разнобојни маркери (жути, црвени)
31	Комплет подупирача	Комплет	1	24 подупирача - 10x10x45 cm
				24 подупирача - 5x10x45 cm
				12 клинова - 10x10x45 cm
				12 клинова - 5x10x30 cm
32	Машински пиштољ за закуцавање ексера	Ком.	2	1 - Батеријско пуњење
				1 - Пнеуматски
33	Сет ексера за машински пиштољ	Комплет	4	Ексери разних димензија и дужина
34	Сет ексера за пнеуматски пиштољ	Комплет	2	Један сет ексера - 65 mm
				Један сет ексера - 90 mm
35	Брус за оштрење алата	Ком.	1	
36	Ексери	Комплет	1	30 кг разних облика и димензија
37	Геометријски троуглови	Ком.	2	За цртање и означавање
38	Чекићи и за вађење ексера	Ком.	2	0,7 kg
39	Тесарски појас	Ком.		
40	Васервага (либела)	Ком.	2	1 метар
				1,5 метара
41	Подупирачи	Ком.	20	Метални, осовина од вијка (шарафа) са матицом, разних димензија и дужина
42	Цијев	Ком.	6	2 метра x 38 mm
43	Метални клинови	Ком.	6	25 mm x 1,3 m
44	Кутија спрејева наранцасте боје	Ком.	1	
45	Кутија љепљивих трака	Ком.	1	Високе (изразите) чвстоће
46	Уређај за техничко претраживање	Ком.	2	Један вибраскоп
				Један вибрафон
Укупно			129	

Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz vode
Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz vode-personalni sastav

Напомена: Интервентни специјалистички тим СЦЗ-РС за спасавање из воде може имати двије групе (са 25 припадника) или три групе (са 36 припадника)				
Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање - занимање	Напомена
1	Командир тима	1	ВСС, ВШС	
2	Замјеник командира тима	1	ВСС, ВШС	
3	Болничар	1	Мед. техничар	
ПРВА ГРУПА				
4	Командир групе	1	Вођа роњења - инструктор	
5	Вођа 1. екипе	1	Вођа роњења - инструктор	
6	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
7	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
8	Члан екипе	1	Спасилац	Помоћни ронилац
9	Члан екипе	1	Мед. техничар	Болничар
10	Вођа 2. екипе	1	Вођа роњења - инструктор	
11	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
12	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
13	Члан екипе	1	Спасилац	Помоћни ронилац
14	Члан екипе	1	Мед. техничар	Болничар
ДРУГА ГРУПА				
15	Командир групе	1	Вођа роњења - инструктор	
16	Вођа 1. екипе	1	Вођа роњења - инструктор	
17	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
18	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
19	Члан екипе	1	Спасилац	Помоћни ронилац
20	Члан екипе	1	Мед. техничар	Болничар
21	Вођа 2. екипе	1	Вођа роњења - инструктор	
22	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
23	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
24	Члан екипе	1	Спасилац	Помоћни ронилац
25	Члан екипе	1	Мед. техничар	Болничар
ТРЕЋА ГРУПА				
26	Командир групе	1	Вођа роњења - инструктор	
27	Вођа 1. екипе	1	Вођа роњења - инструктор	
28	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
29	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
30	Члан екипе	1	Спасилац	Помоћни ронилац
31	Члан екипе	1	Мед. техничар	Болничар
32	Вођа 2. екипе	1	Вођа роњења - инструктор	
33	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
34	Члан екипе	1	Ронилац - спасацац	
35	Члан екипе	1	Спасилац	Помоћни ронилац
36	Члан екипе	1	Мед. техничар	Болничар
Укупно		36		

Šematski prikaz tima za zaštitu i spasavanje iz vode-personalni sastav

Materijalni sastav interventnog specijalističkog tima SCZ RS za spasavanje iz vode
Materijalni sastav interventnog specijalističkog tima SCZ RS za spasavanje iz vode - lična
oprema po svakom pripadniku

Редни број	Назив опреме . Средства	Јединица мјере	Количина
1	Кмбинезон	Ком.	1
2	Кајиш	Ком.	1
3	Капа	Ком.	1
4	Мајица	Ком.	2
5	Обућа	Пар	1
6	Рукавице	Пар	1
7	Чарапе	Пар	2
8	Кишни огртач - пелерина	Ком.	1
9	Заштитни рефлектујући прслук	Ком.	1
10	Пододијело	Ком.	1
11	Заштитне рукавице гумене	Пар	1
12	Респиратор	Ком.	1
13	Нож	Ком.	1
14	Порција с прибором за јело	Ком.	1
15	Прочишћивач за воду лични	Ком.	1
16	Чутурица	Ком.	1
17	Комплет за личну хигијену (сапун, паста за зубе, четкица, мали пешкир)	Ком.	1
18	Руксак	Ком.	1
19	Врећа за спавање	Ком.	1
20	Подметач	Ком.	1
21	Радиоуређај (командир, замјеник командира тима, командири група и вође екипа)	Ком.	1
22	Заштитна кацига са лампом	Ком.	1
23	Комплет за личну РКБН заштиту	Ком.	1
24	Јакна - водонепропусна	Ком.	1
25	Ручна водоотпорна лампа	Ком.	1
Укупно			27
Напомена: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

**Materijalni sastav interventnog specijalističkog tima SCZ RS za spasavanje iz vode -
Lična specijalistička oprema**

Напомена: Интервентни специјалистички тим цивилне заштите Републике Српске за спасавање из воде може имати двије групе (са 25 припадника) или три групе (са 36 припадника)			
Редни број	Назив опреме . Средства	Јединица мјере	Количина
1	Маска за роњење	Ком.	1
2	Дисалица	Ком.	1
3	Кајиш са теговима	Ком.	2
4	Одијело мокро	Ком.	2
5	Суво одијело са пододијелом	Ком.	1
6	Чизме ронилачке неопренске	Ком.	1
7	Рукавице неопренске	Ком.	1
8	Флаша са ваздухом - 2X15 л	Ком.	4
9	Компензатор пловности	Ком.	1
10	Респиратор регулатор за дисање	Комплет	1
11	Конзола са мјесним уређајима	Ком.	1
12	Пераје	Ком.	1
13	Подводни нож	Ком.	1
14	Сигнална бова са аутоматском ролом	Ком.	1
15	Ронилачка торба	Ком.	1
16	Подводна лампа	Ком.	1
17	Самонапухавајући прслук за спасавање са хидроастатским вентилом	Ком.	10
Укупно			31
Напомена 1: Интервентни специјалистички тим цивилне заштите Републике Српске за спасавање из воде може имати двије групе (са 25 припадника) или три групе (са 36 припадника)			
Напомена 2: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

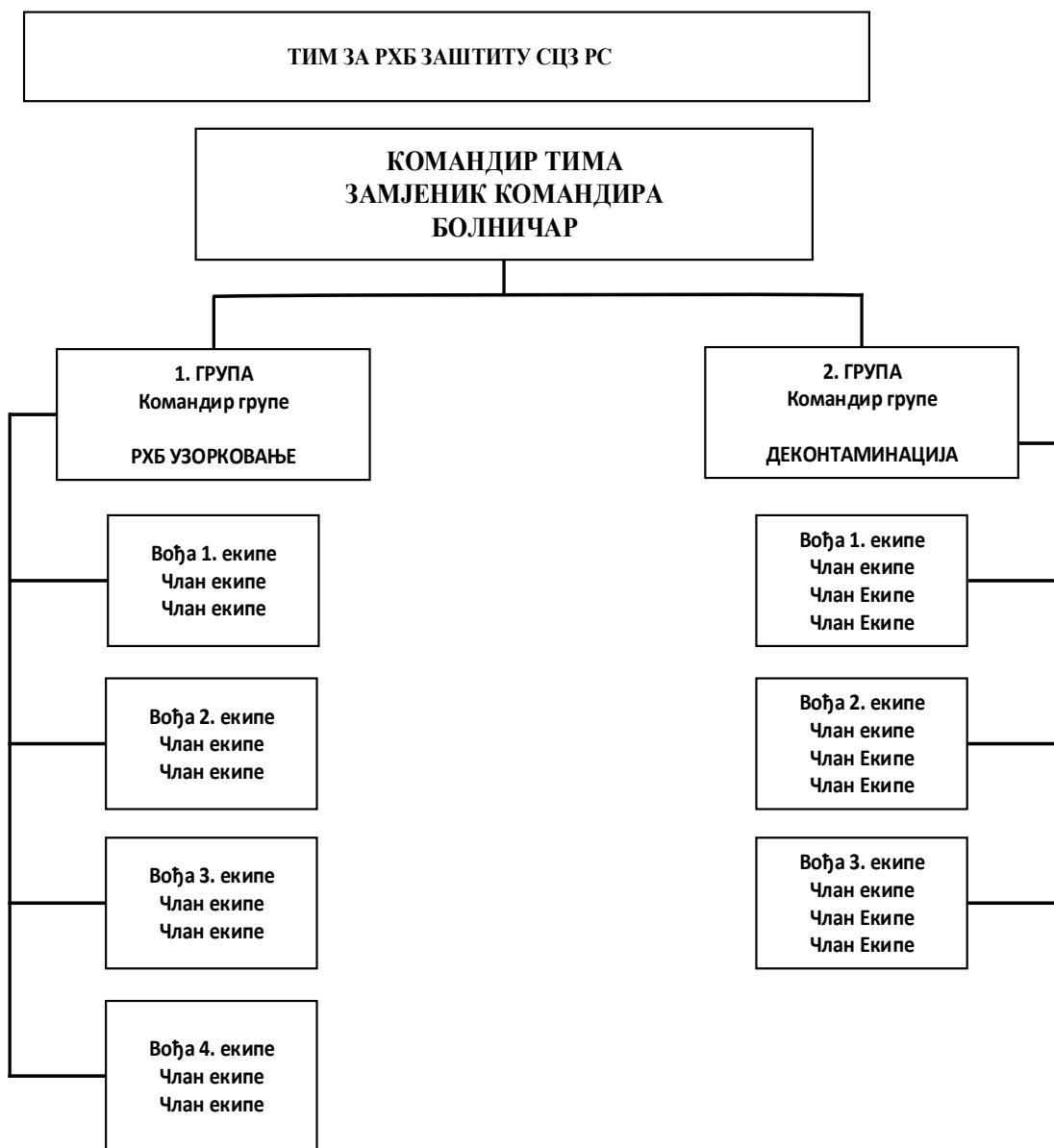
Materijalni sastav interventnog specijalističkog tima SCZ RS za spasavanje iz vodetska oprema

Редни број	Назив опреме . Средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
1	Теренско возило	Ком.	4	Превоз интервентног тима
2	Комби возило	Ком.	2	Транспортер - превоз људи и личне опреме
3	Фургон возило	Ком.	3	Доставно возило - превоз тимске опреме
4	Приколица за превоз чамаца	Ком.	4	
5	Чамац са тврдим дном	Ком.	4	
6	Мотор за чамац	Ком.	4	
7	Компресор за пуњење ронилачких боца - са бензинским мотором (140l/min)	Ком.	2	
8	Гориво за компресоре и чамце	Литара		Пуни + један резервни комплет у кантама
9	Љестве на растезање - комплет	Ком.	2	
10	Носила тродијелна склопива	Ком.	6	
11	Колотура	Ком.	5	
12	Лампа рефлекторска ручна	Ком.	4	
13	Електроагрегат 3 kW	Ком.	2	
14	Електроагрегат 5 kW	Ком.	2	
15	Гориво за агрегате	Литара		Пуни + један резервни комплет у кантама
16	Лампа рефлекторска на сталку	Ком.	10	
17	Торба прве помоћи са комплетном опремом	Ком.	4	
18	Мегафон	Ком.	2	
19	Прибор за реанимацију (резервоар са кисеоником и маска), аутоматски дефибрилатор	Ком.	1	
20	Имобилизациона даска са опремом	Ком.	6	
21	Сто пољски склопиви	Ком.	2	
22	Столица пољска склопива	Ком.	10	
23	Шатор за 10 људи	Ком.	3	
24	Резервоар за воду 200 l	Литара	2	
25	Вода у флашама за прву употребу	Литара	100	
26	Цјелодневни суви оброк	Ком.	258	
27	Термос - посуда за храну	Ком.	2	
28	Деке	Ком.	10	
29	Плинско кувало	Ком.	20	
30	Сателитски телефон	Ком.	1	
31	Алуминијумске кутије за опрему (веће)	Ком.	20	
Укупно			495	
Напомена: Интервентни специјалистички тим СЦЗ-РС за спасавање из воде може имати двије групе (са 25 припадника) или три групе (са 36 припадника)				

Interventni specijalistički tim SCZ RS za RHB zaštitu
Interventni specijalistički tim SCZ RS za RHB zaštitu-personalni sastav

Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање/занимање
1	Командир тима	1	ВСС/ВШС - хемија, биологија, физика, медицина
2	Замјеник командира тима	1	ВСС - хемија, биологија, физика, медицина
3	Љекар/Евентуално мед. техничар	1	ВСС/ВШС - медицинар
Прва Група: Узорковање и анализу РКБН контаминације			
4	Командир групе	1	ВСС - хемија, биологија, физика, медицина
5	Вођа 1. екипе	1	ВШС, Руковалац РКБН детекторима
6	Члан екипе	1	ССС, помоћник
7	Члан екипе	1	ССС, помоћник
8	Вођа 2. екипе	1	ВШС, Руковалац РКБН детекторима
9	Члан екипе	1	ССС, помоћник
10	Члан екипе	1	ССС, помоћник
11	Вођа 3. екипе	1	ВШС, Руковалац РКБН детекторима
12	Члан екипе	1	ССС, помоћник
13	Члан екипе	1	ССС, помоћник
14	Вођа 4. екипе	1	ВШС, Руковалац РКБН детекторима
15	Члан екипе	1	ССС, помоћник
16	Члан екипе	1	ССС, помоћник
Друга Група: Група за деконтаминацију			
17	Командир групе	1	ВСС - хемија, биологија, физика, медицина; Командир деконтаминационе станице
18	Вођа 1. екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
19	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
20	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
21	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
22	Вођа 2. екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
23	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
24	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
25	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
26	Вођа 3. екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
27	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
28	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
29	Члан екипе	1	ВШС, Деконтаминатор
Укупно		29	
Напомена: Сви припадници интервентног специјалистичког тима цивилне заштите Републике Српске за РКБН заштиту морају бити возачи			

Šematski prikaz RHB tima-personalni sastav

Interventni specijalistički tim SCZ RS za RHB zaštitu - materijalni sastav
Interventni specijalistički tim SCZ RS za RHB zaštitu - lična oprema po svakom
pripadniku

Редни број	Назив опреме . Средства	Јединица мјере	Количина
1	Комбинезон	Ком.	1
2	Кајиш	Ком.	1
3	Капа	Ком.	1
4	Мајица	Ком.	2
5	Обућа	Пар	1
6	Рукавице	Пар	1
7	Чарапе	Пар	2
8	Кишни огртач - пелерина	Ком.	1
9	Заштитни рефлектујући прслук	Ком.	1
10	Пододијело	Ком.	1
11	Заштитне рукавице гумене	Пар	1
13	Нож	Ком.	1
14	Порција с прибором за јело	Ком.	1
15	Прочишћивач за воду лични	Ком.	1
16	Чутурица	Ком.	1
17	Комплет за личну хигијену (сапун, паста за зубе, четкица, мали пешкир)	Ком.	1
18	Руксак	Ком.	1
19	Врећа за спавање	Ком.	1
20	Подметач	Ком.	1
21	Радиоуређај (командир, замјеник командира тима, командири група и вође екипа)	Ком.	1
22	Заштитна кацига са лампом	Ком.	1
23	Комплет за личну РКБН заштиту	Ком.	1
24	Јакна - водонепропусна	Ком.	1
25	Ручна водоотпорна лампа	Ком.	1
Укупно			26
Напомена: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

Interventni specijalistički tim SCZ RS za RHB zaštitu-timska oprema

Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
1	Теренско возило	Ком.	4	Превоз интервентног тима
2	Комби возило	Ком.	2	Транспортер - превоз људи и личне опреме
3	Фургон возило	Ком.	3	Доставно возило - превоз тимске опреме
4	Цистерна за воду	Ком.	2	Загријавање воде у транспорту до 37°C
5	Оловни сандуци за збрињавање контаминираних узорака	Ком.	10	Херметичко затварање
6	Заштитне маске	Ком.	58	
7	Заштитне рукавице	Ком.	58	
8	Заштитне комбинезон	Ком.	58	
9	Заштитне гумене чизме	Ком.	58	
10	Дозиметар персонални	Ком.	29	
11	Дозиметар командни	Ком.	2	
12	Изолациони апарат	Ком.	10	
13	Радиолошки детектор	Ком.	6	
14	Хемијски детектор + КИТ	Ком.	6	
15	Ауто-ињектор са ПАМ атропин-сулфатом	Ком.	29	
16	Ауто-ињектор за унесрећене	Ком.	50	
17	Моторна пумпа за воду	Ком.	2	
18	Уређај за распршивање течности (атомизер)	Ком.	2	
19	Прскалица леђна - ручна	Ком.	6	
20	Лампа рефлекторска ручна	Ком.	5	
21	Електроагрегат 3 kW	Ком.	2	
22	Електроагрегат 5 kW	Ком.	2	
23	Гориво за агрегате	Литара		Пуни + један резервни комплет у кантама
24	Резервоар за воду 2000 l	Ком.	2	
25	Комплет за обиљежавање контаминираних терена	Ком.	4	
26	Лампа рефлекторска на сталку	Ком.	1	
27	Торба прве помоћи са комплетном опремом	Ком.	4	
28	Мегафон	Ком.	2	Плус мора бити уграђен у свако возило
29	Резервоари за контаминирану течност и др. разни	Ком.	1	Плус пумпе за претакање ручне и електричне за средства на терену, нпр. бачве
30	Оброк суви цјелодневни	Ком.	203	
31	Калцијум хипохлорит (капорит)	Пуњење	1	
32	Детерџент			
33	Бензин за деконтаминацију	Литара	10	
34	Алкохол за деконтаминацију	Литара	10	
35	Комплет алата (лопата, крамп/пијук)	Кпл.	3	
36	Шатор за деконтаминацију	Ком.	2	За мокру деконтаминацију + напухавање и преношење
37	Опрема у шатору за мокру деконтаминацију	Ком.	2	Тушеви, водоводне флексибилне инсталације, одводи, ...

Interventni specijalistički tim SCZ RS za RHB zaštitu-timska oprema - NASTAVAK

Напомена: Интервентни специјалистички тим СЦЗ-РС за спасавање из воде може имати двије групе (са 25 припадника) или три групе (са 36 припадника)				
Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
38	Електроагрегат за загријавање воде	Ком.	1	За шатор за мокру деконтаминацију
39	Дизел-мотор за загријавање воде - 40 L	Ком.	1	За шатор за мокру деконтаминацију
40	Резервоар за дизел горива 40 L	Ком.	1	
41	Пумпа за воду	Ком.	1	За шатор за мокру деконтаминацију
42	Систем за удување ваздуха у шатор за деконтаминацију	Ком.	2	За шатор за деконтаминацију, регулација температуре
43	Ваздушна пумпа	Ком.	2	Удување ваздуха у шатор за деконтаминацију - загријавање
44	Климатски уређај - расхладни систем	Ком.	2	За шатор за деконтаминацију
45	Расвјетна тијела високе ефикасности	Ком.	4	За шатор за деконтаминацију
46	Мултифункционални процесорски уређај	Ком.	1	Повезивање и напор свих процеса деконтаминације; Евентуално
47	Радни сто у облику носила на сталцима (могућност маневра)	Ком.	4	За обраду контаминираних лица
48	Комплет разног медицинског прибора	Ком.	4	Уклањање ођеће контаминираних, у шатору
49	Флексибилно гумено цријево високог притиска	Метара	40	На точку ради лакшег маневра
50	Флексибилно гумено цријево ниског притиска за тушеве у деконтаминационом шатору	Метара	40	На точку ради лакшег маневра
51	Мулти функционалне таблете за дезинфекцију - кутија 5 kg	Ком.	10	
52	Miniwash - уређај за прање	Ком.	1	За примјену у бази
53	Miniwash - цријево за прикључак на цистерну	Ком.	1	За примјену у на терену
54	Уређај за испитивање количине гасова у просторији (кисеоник, CO ₂ и други)	Ком.	2	Заштитне маске уудио испод 16% кисеоника у ваздуху су нефункционалне, због чега се прелази на рад са изолационим апаратима
55	Додатне заштитне маске	Ком.	50	За збрињавање лица у ширем подручју захваћеном одређеним агенсом
56	Канте за одлагање контаминираних одјеће	Ком.	10	Пластичне, једноставне са могућношћу уметања једне у другу ради лакшег транспорта
57	Вреће за одлагање контаминираних одјеће	Ком.	500	Чврсте конструкције
58	Сталци за одлагање врећа	Ком.	20	
59	Апарат за групну деконтаминацију	Ком.	5	AGD IN
60	Постројење за деконтаминацију опреме	Ком.	1	У бази, за деконтаминацију опрема са којом се радило на терену
61	Гасна кувала	Ком.	20	
62	Сателитски телефон	Ком.	1	
63	Алуминијумске кутије за опрему (веће)	Ком.	20	
Укупно			1393	

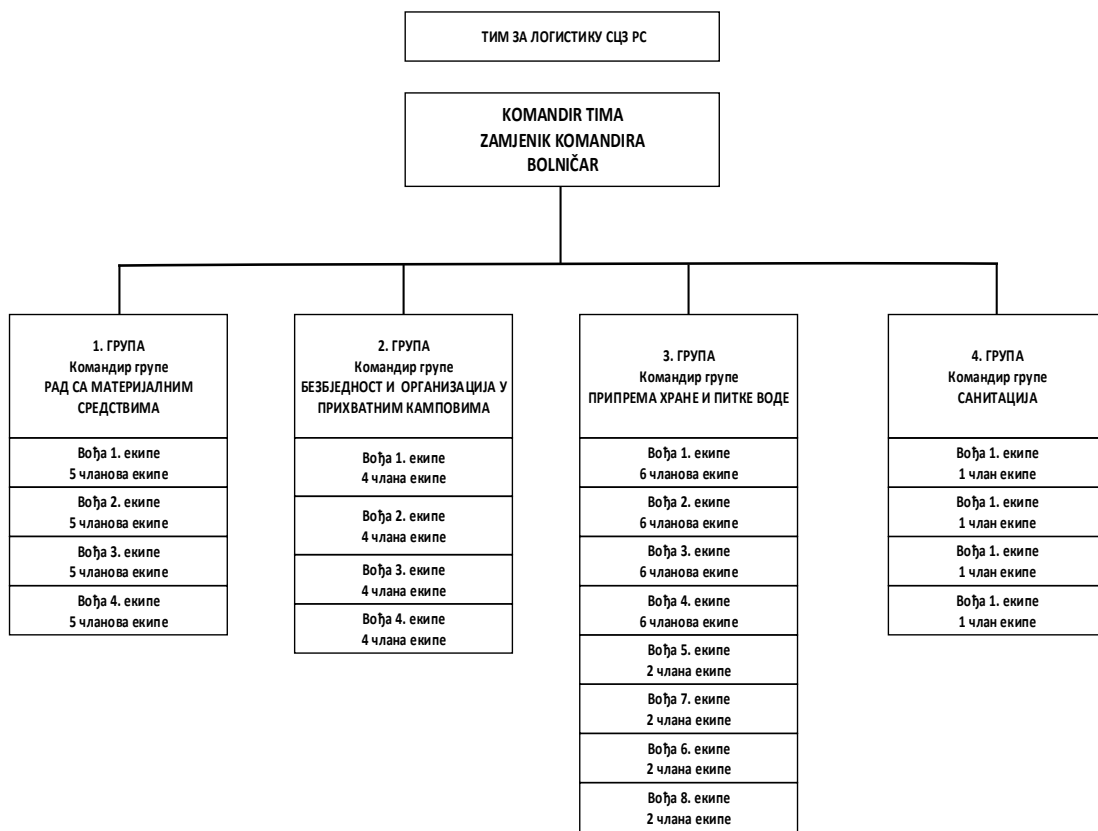
Interventni specijalistički tim SCZ RS za logistiku
Interventni specijalistički tim SCZ RS za logistiku-personalni sastav

Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање/занимање
1	Командир тима	1	ВСС - хемија, биологија, физика, медицина
2	Замјеник командира тима	1	ВСС - хемија, биологија, физика, медицина
3	Љекар/Евентуално мед. техничар	1	ВСС/ВШС медицинар
Прва Група: За изузимање и прихват материјалних средстава из зонских складишта			
4	Командир групе	1	ССС - складиштар
5	Вођа 1. екипе	1	ССС, складиштар
6-10	Члан екипе	5	складишни радник
11	Вођа 2. екипе	1	ССС, складиштар
12-16	Члан екипе	5	складишни радник
17	Вођа 3. екипе	1	ССС, складиштар
18-22	Члан екипе	5	складишни радник
23	Вођа 4. екипе	1	ССС, складиштар
24-28	Члан екипе	5	складишни радник
Друга Група: За организацију и безбједност у прихватним камповима			
29	Командир групе	1	ВСС - полицајац у пензији
30	Вођа 1. екипе	1	ВШС, полицајац у пензији
31-34	Члан екипе	4	ССС - полицајац у пензији
35	Вођа 2. екипе	1	ВШС, полицајац у пензији
36-39	Члан екипе	4	ССС - полицајац у пензији
40	Вођа 3. екипе	1	ВШС, полицајац у пензији
41-44	Члан екипе	4	ССС - полицајац у пензији
45	Вођа 4. екипе	1	ВШС, полицајац у пензији
46-49	Члан екипе	4	ССС - полицајац у пензији

Interventni specijalistički tim SCZ RS za logistiku-personalni sastav - NASTAVAK

Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање/занимање
Трећа Група: За припрему хране и воде за пиће			
50	Командир групе	1	ВСС, кувар
51	Вођа 1. екипе	1	ССС, кувар
52	Члан екипе	1	ССС, кувар
53-57	Члан екипе	5	ССС, помоћник куvara
58	Вођа 2. екипе	1	ССС, кувар
59	Члан екипе	1	ССС, кувар
60-64	Члан екипе	5	ССС, помоћник куvara
65	Вођа 3. екипе	1	ССС, кувар
66	Члан екипе	1	ССС, кувар
67-71	Члан екипе	5	ССС, помоћник куvara
72	Вођа 4. екипе	1	ССС, кувар
73	Члан екипе	1	ССС, кувар
74-78	Члан екипе	5	ССС, помоћник куvara
79	Вођа 5. екипе	1	ССС, машинац, на колективном прочишћивачу воде
80-81	Члан екипе	2	ССС, помоћник машинца
82	Вођа 6. екипе	1	ССС, машинац, на колективном прочишћивачу воде
83-84	Члан екипе	2	ССС, помоћник машинца
85	Вођа 7. екипе	1	ССС, машинац, на колективном прочишћивачу воде
86-87	Члан екипе	2	ССС, помоћник машинца
88	Вођа 8. екипе	1	ССС, машинац, на колективном прочишћивачу воде
89-90	Члан екипе	2	ССС, помоћник машинца
Четврта Група: За санитацију			
91	Командир групе	1	ВСС/ВШС, санитарцац
92	Вођа 1. екипе	1	ВШС, санитарцац
93	Члан екипе	1	ССС, санитарцац
94	Вођа 2. екипе	1	ВШС, санитарцац
95	Члан екипе	1	ССС, санитарцац
96	Вођа 3. екипе	1	ВШС, санитарцац
97	Члан екипе	1	ССС, санитарцац
98	Вођа 4. екипе	1	ВШС, санитарцац
99	Члан екипе	1	ССС, санитарцац
Укупно		99	

Interventni specijalistički tim SCZ RS za logistiku-šematski prikaz ličnog sastava

Материјални састав интервентног специјалистичког тима SCZ RS за логистику
 Материјални састав интервентног специјалистичког тима SCZ RS за логистику-лична опрема по
 сваком припаднику

Редни број	Назив опреме . Средства	Јединица мјере	Количина
1	Кмбинезон	Ком.	1
2	Кајиш	Ком.	1
3	Капа	Ком.	1
4	Мајица	Ком.	2
5	Обућа	Пар	1
6	Рукавице	Пар	1
7	Чарапе	Пар	2
8	Кишни огртач - пелерина	Ком.	1
9	Заштитни рефлектујући прслук	Ком.	1
10	Пододијело	Ком.	1
11	Заштитне рукавице гумене	Пар	1
13	Нож	Ком.	1
14	Порција с прибором за јело	Ком.	1
15	Прочишћивач за воду лични	Ком.	1
16	Чутурица	Ком.	1
17	Комплет за личну хигијену (сапун, паста за зубе, четкица, мали пешкир)	Ком.	1
18	Руксак	Ком.	1
19	Врећа за спавање	Ком.	1
20	Подметач	Ком.	1
21	Радиоуређај (командир, замјеник командира тима, командири група и вође екипа)	Ком.	1
22	Заштитна кацига са лампом	Ком.	1
23	Комплет куварских ођевних предмета	Кпл.	1
24	Јакна - водонепропусна	Ком.	1
25	Ручна водоотпорна лампа	Ком.	1
Укупно			26
Напомена: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

Materijalni sastav interventnog specijalističkog tima SCZ RS za logistiku - timska oprema

Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина	Напомена
1	Теренско возило	Ком.	4	Превоз специјалистичког тима
2	Комби возило	Ком.	3	Транспортер - превоз људи и личне опреме
3	Фургон возило	Ком.	3	Доставно возило - превоз тимске опреме
4	Цистерна за питку воду	Ком.	4	Загријавање воде у транспорту до 150Ц
5	Камион 5-10 t	Ком.	10	по уговору
6	Шатор за припрему хране	Ком.	4	
7	Линија за прање посуђа	Ком.	4	
8	Шатор за 5-10 људи	Ком.	3000	
9	Шатор трпезарија до 50 људи	Ком.	24	
10	Шатор санитарски	Ком.	8	
11	Шатор за туширање	Ком.	8	
12	Тушеви	Ком.	100	
13	Хемијски WC	Ком.	200	
14	Пољска кухиња	Ком.	40	
15	Агрегати 3-10 kW	Ком.	100	
16	Гориво за агрегате	Литара		Пуни агрегати + дупла резерва цистерне/бурад за 100 агрегата
17	Кабел електрични на точку - 50 m	Ком.	50	
18	Електричне прикључне кутије	Ком.	750	
19	Електричне гријалице	Ком.	3000	са продужним кабелом до 20 м
20	Електрична расвјетна тијела	Ком.	3200	
21	Резервоари за воду за пиће (800-2000 l)	Ком.	50	
22	Пољски кревети	Ком.	20000	
23	Ћебад/Вреће за спавање	Ком.		40000/20000
24	Посуде за воду 10 l	Ком.	3000	
25	Чаше	Ком.	20000	
26	Порције за храну	Ком.	20000	
28	Прибор за јело	Кпл.	20000	
29	Прибор за личну хигијену	Кпл.	20000	
30	Сет прибора за припремање хране	Кпл.	20	
31	Куварска опрема	Кпл.	20	
Укупно			113602	

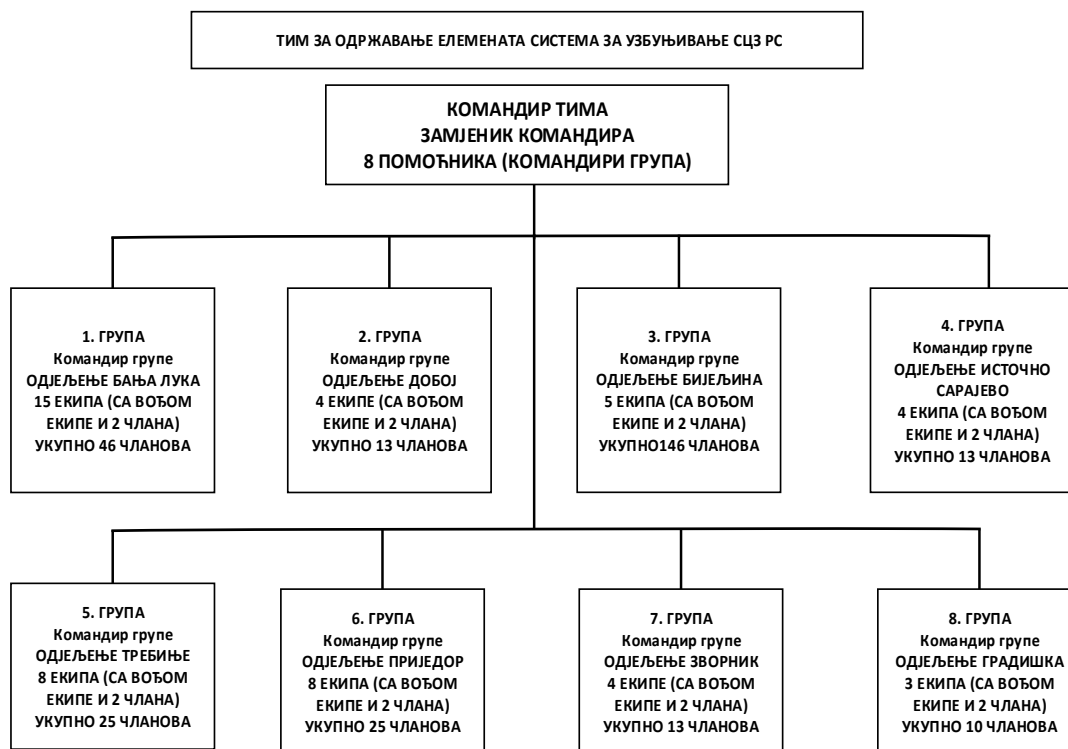
Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje
Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje-personalni sastav

Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање/занимање
1	Командир тима	1	ВСС, ВШС - електротехника или машинство
2	Замјеник командира тима	1	ВСС; ВШС - електротехника или машинство
Прва Група: Подручна група Бања Лука			
3	Командир групе	1	ВСС; ВШС - електротехника или машинство
4	Вођа 1. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
5-6	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
7	Вођа 2. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
8-9	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
10	Вођа 3. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
11-12	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
13	Вођа 4. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
14-15	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
16	Вођа 5. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
17-18	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
19	Вођа 6. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
20-21	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
22	Вођа 7. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
23-24	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
Друга Група: Подручна група Добој			
25	Командир групе	1	ВСС; ВШС - електротехника или машинство
26	Вођа 1. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
27-28	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
29	Вођа 2. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
30-31	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
32	Вођа 3. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
33-34	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
Трећа Група: Подручна група Бијељина			
34	Командир групе	1	ВСС; ВШС - електротехника или машинство
36	Вођа 1. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
37-38	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
39	Вођа 2. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
40-41	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
42	Вођа 3. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
43-44	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство

**Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje-personalni sastav-
NASTAVAK**

Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање/занимање
Четврта Група: Подручна група Соколац			
45	Командир групе	1	ВСС; ВШС - електротехника или машинство
46	Вођа 1. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
47-48	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
49	Вођа 2. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
50-51	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
52	Вођа 3. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
53-54	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
55	Вођа 4. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
56-57	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
Пета Група: Подручна група Требиње			
58	Командир групе	1	ВСС; ВШС - електротехника или машинство
59	Вођа 1. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
60-61	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
62	Вођа 2. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
63-64	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
65	Вођа 3. екипе	1	ВСС; ВШС, ССС - електротехника или машинство
66-67	Члан екипе	2	ССС - електротехника или машинство
Укупно		67	

Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje-šematski prikaz ličnog sastava tima

Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje-materijalni sastav
 Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje-lična oprema po svakom
 pripadniku

Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина
1	Кмбинезон	Ком.	1
2	Кајиш	Ком.	1
3	Капа	Ком.	1
4	Мајица	Ком.	2
5	Обућа	Пар	1
6	Рукавице	Пар	1
7	Чарапе	Пар	2
8	Кишни огртач - пелерина	Ком.	1
9	Заштитни рефлектујући прслук	Ком.	1
10	Пододијело	Ком.	1
11	Заштитне рукавице гумене	Пар	1
12	Нож	Ком.	1
13	Порција с прибором за јело	Ком.	1
14	Прочишћивач за воду лични	Ком.	1
15	Чутурица	Ком.	1
16	Комплет за личну хигијену (сапун, паста за зубе, четкица, мали пешкир)	Ком.	1
17	Руксак	Ком.	1
18	Врећа за спавање	Ком.	1
19	Подметач	Ком.	1
20	Радиоуређај (командир, замјеник командира тима, командири група и вође екипа)	Ком.	1
21	Заштитна кацига са лампом	Ком.	1
22	Јакна - водонепропусна	Ком.	1
23	Ручна водоотпорна лампа	Ком.	1
Укупно			25
Напомена: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

Tim SCZ RS za održavanje elemenata sistema za uzbunjivanje-timska oprema

Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина
1	Караван возило	Ком.	18
2	Теренско возило	Ком.	1
3	Алат за електромеханичара	Ком.	14
4	Алат за електроничара	Ком.	14
Укупно			47

Tim SCZ RS za opsluživanje sirena
 Tim SCZ RS za opsluživanje sirena-personalni sastav

Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање/занимање	Надлежност
1	Командир тима	1	ВСС-електротехника/машинство	СЦЗ РС
2	Замјеник командира тима	1	ВСС-електротехника/машинство	СЦЗ РС
Прва Група: Подручна група Бања Лука				
3	Командир групе	1	ССС-електротехника/машинство	Подручно одјељење Бања Лука
4	1. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Бања Лука
5	2. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Приједор
6	3. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Градишка
7	4. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Лакташи
8	5. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Прњавор
9	6. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Нови Град
10	7. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Козарска Дубица
11	8. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Костајница
12	9. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Србац
13	10. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Челинац
14	11. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Котор Варош
15	12. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Кнежево
16	13. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Мркоњић Град
17	14. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Шипово
18	15. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Рибник
19	16. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Језеро
20	17. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Купрес
21	18. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Источни Дрвар
22	19. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Оштра Лука
23	20. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Крупа на Уни
24	21. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Петровац (Дринић)
Друга Група: Подручна група Добој				
25	Командир групе	1	ССС-електротехника/машинство	Подручно одјељење Добој
26	1. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Добој
27	2. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Дервента
28	3. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Брод
29	4. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Шамац
30	5. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Модрича
31	6. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Теслић
32	7. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Доњи Жабар
33	8. екипа		ССС-електротехника/машинство	Општина Вуковасвље
34	9. екипа		ССС-електротехника/машинство	Општина Пелагићево
35	10. екипа		ССС-електротехника/машинство	Општина Петрово
36	11. екипа		ССС-електротехника/машинство	Општина Станари

Tim SCZ RS za opsluživanje sirena-personalni sastav-NASTAVAK

Редни број	Састав тима	Број припадника	Потребно звање/занимање	Надлежност
Трећа Група: Подручна група Бијељина				
37	Командир групе	1	ССС-електротехника/машинство	Подручно одјељење Бијељина
38	1. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Бијељина
39	2. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Зворник
40	3. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Сребреница
41	4. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Угљевик
42	5. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Лопаре
43	6. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Шеховићи
44	7. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Осмаци
45	8. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Власеница
46	9. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Милићи
47	10. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Братунац
Четврта Група: Подручна група Соколац				
48	Командир групе	1	ССС-електротехника/машинство	Подручно одјељење Соколац
49	1. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Источно Сарајево
50	2. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Соколац
51	3. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Источно Ново Сарајево
52	4. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Источни Стари Град
53	5. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Пале
54	6. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Трново
55	7. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Источна Илиџа
56	8. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Хан Пијесак
57	9. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Рогатица
58	10. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Вишеград
59	11. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Рудо
60	12. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Ново Горажде
61	13. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Чајниче
62	14. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Фоча
63	15. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Калиновик
Пета Група: Подручна група Требиње				
64	Командир групе	1	ССС-електротехника/машинство	Подручно одјељење Требиње
65	1. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Град Требиње
66	2. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Билећа
67	3. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Гацко
68	4. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Љубиње
69	5. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Берковићи
70	6. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Невесиње
71	7. екипа	3	ССС-електротехника/машинство	Општина Источни Мостар
Укупно		187		
Напомена: екипа се састоји од 3 члана: вођа екипе + 2 члана				

**Šematski prikaz ličnog sastava tima za opsluživanje sirena SCZ RS Područno odjeljenje
Banja Luka**

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС БАЊА ЛУКА		
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА		
ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ БАЊА ЛУКА		
1. ЕКИПА 7 чланова ГРАД БАЊА ЛУКА	8. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КОСТАЈНИЦА	15. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА РИБНИК
2. ЕКИПА 5 чланова ГРАД ПРИЈЕДОР	9. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА СРБАЦ	16. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ЈЕЗЕРО
3. ЕКИПА 3 члана ГРАД ГРАДИШКА	10. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ЧЕЛИНАЦ	17. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КУПРЕС
4. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ЛАКТАШИ	11. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА КОТОР ВАРОШ	18. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ИСТОЧНИ ДРВАР
5. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ПРЊАВОР	12. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КНЕЖЕВО	19. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ОШТРА ЛУКА
6. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА НОВИ ГРАД	13. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА МРКОЊИЋ ГРАД	20. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КРУПА НА УНИ
7. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА КОЗАРСКА ДУБИЦА	14. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ШИПОВО	21. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ПЕРТОВАЦ (ДРИНИЋ)

**Šematski prikaz ličnog sastava tima za opsluživanje sirena SCZ RS-Područno odjeljenje
Doboj**

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС- ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС -ДОБОЈ	
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ ДОБОЈ	
1. ГРУПА 3 члана ГРАД ДОБОЈ	6. ГРУПА 3 члана ОПШТИНА ТЕСЛИЋ
2. ГРУПА 3 члана ГРАД ДЕРВЕНТА	7. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ДОЊИ ЖАБАР
3. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА БРОД	8. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ВУКОСАВЉЕ
4. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ШАМАЦ	9. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО
5. ГРУПА 3 члана ОПШТИНА МОДРИЧА	10. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ПЕТРОВО
	11. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА СТАНАРИ

**Šematski prikaz ličnog sastava tima za opsluživanje sirena SCZ RS-Područno odjeljenje
Bijeljina**

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС – ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – БИЈЕЉИНА	
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА	
ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ БИЈЕЉИНА	
1. ГРУПА 3 члана ГРАД БИЈЕЉИНА	6. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ШЕКОВИЋИ
2. ГРУПА 3 члана ГРАД ЗВОРНИК	7. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ОСМАЦИ
3. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА СРЕБРЕНИЦА	8. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ВЛАСЕНИЦА
4. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА УГЉЕВИК	9. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА МИЛИЋИ
5. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ЛОПАРЕ	10. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА БРАТУНАЦ

Šematski prikaz ličnog sastava tima za opsluživanje sirena SCZ RS-Područno odjeljenje Sokolac

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС – ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – СОКОЛАЦ		
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА		
ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ СОКОЛАЦ		
1. ЕКИПА 2 члана ГРАД ИСТОЧНО САРАЈЕВО	6. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ТРНОВО	11. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА РУДО
2. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА СОКОЛАЦ	7. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ИСТОЧНА ИЛИЏА	12. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА НОВО ГОРАЖДЕ
3. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	8. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ХАН ПИЈЕСАК	13. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ЧАЈНИЧЕ
4. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ИСТОЧНИ СТАРИ ГРАД	9. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА РОГАТИЦА	14. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ФОЧА
5. ГРУПА 3 члана ОПШТИНА ПАЛЕ	10. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ВИШЕГРАД	15. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА КАЛИНОВИК

**Šematski prikaz ličnog sastava tima za opsluživanje sirena SCZ RS-Područno odjeljenje
Trebinje**

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС – ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – ТРЕБИЊЕ
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ ТРЕБИЊЕ
1. екипа 3 члана ГРАД ТРЕБИЊЕ
2. екипа 2 члана ОПШТИНА БИЛЕЋА
3. екипа 1 члан ОПШТИНА ГАЦКО
4. екипа 1 члан ОПШТИНА ЉУБИЊЕ
5. екипа 1 члан ОПШТИНА БЕРРКОВИЋИ
6. екипа 2 члана ОПШТИНА НЕВЕСИЊЕ
7. екипа 1 члан ОПШТИНА ИСТОЧНИ МОСТАР

Тим SCZ RS за опслуживање сирена-материјални састав
Тим SCZ RS за опслуживање сирена-лична опрема по сваком припаднику

Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина
1	Кмбинезон	Ком.	1
2	Кајиш	Ком.	1
3	Капа	Ком.	1
4	Мајица	Ком.	2
5	Обућа	Пар	1
6	Рукавице	Пар	1
7	Чарапе	Пар	2
8	Кишни огртач - пелерина	Ком.	1
9	Заштитни рефлектујући прслук	Ком.	1
10	Пододијело	Ком.	1
11	Заштитне рукавице гумене	Пар	1
12	Нож	Ком.	1
13	Порција с прибором за јело	Ком.	1
14	Прочишћивач за воду лични	Ком.	1
15	Чутурица	Ком.	1
16	Комплет за личну хигијену (сапун, паста за зубе, четкица, мали пешкир)	Ком.	1
17	Руксак	Ком.	1
18	Врећа за спавање	Ком.	1
19	Подметач	Ком.	1
20	Радиоуређај (командир, замјеник командира тима, командири група и вође екипа)	Ком.	1
21	Заштитна кацига са лампом	Ком.	1
22	Јакна - водонепропусна	Ком.	1
23	Ручна водоотпорна лампа	Ком.	1
Укупно			25
Напомена: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

Tim SCZ RS za opsluživanje sirena-timska oprema

Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина
1	Теренско возило	Ком.	64
2	Алат за електромеханичара	Ком.	64
3	Алат за електроничара	Ком.	64
Укупно			192

Interventni specijalistički tim SCZ RS za deminiranje

Sektor za deminiranje vrši:

Uklanjanje neeksplozivnih ubojnih sredstava i deminiranje; izvlačenje povrijeđenih i nastradalih iz minskih polja i pruža asistenciju istražnim organima; čišćenje terena i kuća radi povratka izbjeglog i raseljenog stanovništva; učestvuje u izradi zakona, podzakonskih akata i drugih planskih dokumenata iz oblasti deminiranja; vrši izradu standardnih operativnih procedura za deminiranje; vrši obuku iz oblasti deminiranja i upozoravanje stanovništva na opasnost od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava; u oblasti deminiranja ostvaruje saradnju sa Centrom za uklanjanje mina u BiH i drugim humanitarnim i nevladinim organizacijama; pri izboru prioriteta uklanjanja i uništavanja neeksplozivnih ubojnih sredstava i deminiranja u Republici Srpskoj, ostvaruje punu saradnju sa jedinicama lokalne samouprave Republike Srpske, MUP-om Republike Srpske i nadležnom kancelarijom za Republiku Srpsku Centra za uklanjanje mina u BiH, Banja Luka; vrši stručne i druge poslove iz djelokruga svoga rada.

U sastavu Sektora-Služba 3: organizaciona struktura deminiranja ima 6 deminerskih timova i to: 4 tima za uklanjanje i uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava, 1 mašinski tim i 1 tim pasa otkrivača eksploziva.

Interventni specijalistički tim SCZ RS za deminiranje materijalni sastav
 Interventni specijalistički tim SCZ RS za deminiranje materijalni sastav - lična oprema po
 svakom pripadniku

Редни број	Назив опреме - Средства	Јединица мјере	Количина
1	Заштитни прслук*	Ком.	1
2	Заштитни дијелови за ноге и руке*	Ком.	1
3	Опасач са каишевима преко рамена*	Ком.	1
4	Шљем са визиром*	Ком.	1
5	Путна торба за пренос робе	Ком.	1
6	Персонални кит за деминирање	Ком.	1
7	Кецела за разминирање	Ком.	1
8	Одијело за претраживање МЕС	Ком.	1
9	Шљем за разминирање са визиром	Ком.	2
10	Деминерске чизме	Пар	1
11	Деминерски прслук	Пар	1
12	Чарапе	Пар	2
13	Кишни огртач - пелерина	Ком.	1
14	Заштитни рефлектујући прслук	Ком.	1
15	Пододијело	Ком.	1
16	Заштитне рукавице гумене	Пар	1
17	Нож	Ком.	1
18	Порција с прибором за јело	Ком.	1
19	Прочишћивач за воду лични	Ком.	1
20	Чутурица	Ком.	1
21	Комплет за личну хигијену (сапун, паста за зубе, четкица, мали пешкир)	Ком.	1
22	Руксак	Ком.	1
23	Врећа за спавање	Ком.	1
24	Подметач	Ком.	1
25	Радиоуређај (командир, замјеник командира тима, командири група и вође екипа)	Ком.	1
26	Заштитна кацига са лампом	Ком.	1
27	Комплет куварских одјевних предмета	Кпл.	1
28	Јакна - водонепропусна	Ком.	1
29	Ручна водоотпорна лампа	Ком.	1
Укупно			31
* Саставни дио деминерског одијела (комплет)			
Напомена: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

Interventni specijalistički tim SCZ RS za deminiranje materijalni sastav - timska oprema

Редни број	Назив опреме . Средства	Јединица мјере	Количина
1	Компактни детектор метала	Ком.	1
2	Једнодијелни детектор метала	Ком.	1
3	Дводијелни детектор метала	Ком.	1
4	Метални детектор за дубинске гвоздене и негвоздене мине	Ком.	2
5	Чизме са заштитом од експлозије	Пар	1
6	Двосензорски детектор мина	Пар	1
7	Дводијелни детектор метала под водом	Пар	2
8	Компактни детектор метала под водом	Ком.	1
9	Детектори за Неексплодирана Убојна Средства - НУС (енг: UXO - Unexploded Ordnance)	Ком.	1
10	Компактни фери локатор (УХО)	Ком.	1
11	Фери локатор за УХО лоцирање на великим дубинама	Пар	1
12	Фери локатор за УХО лоцирање изузетно великим дубинама	Ком.	1
13	Вишенамјенски фери локатор за УХО лоцирање на великим дубинама	Ком.	1
14	Специјални сет за претраживање блатних бара	Ком.	1
15	Мултисензорски фери локатор - ручно управљање	Ком.	1
16	Мултисензорски фери локатор - управљање возилом	Ком.	1
17	Безбједносни детектор кроз који се пролази	Ком.	1
18	Ручни безбједносни детектор	Ком.	1
19	Детектор метала	Ком.	1
20	Систем за позиционирање - земља	Ком.	1
21	Систем за позиционирање - блатна бара	Ком.	1
22	Теренски рачунар са софтвером за складиштење података о лоцираним НУС	Кпл.	1
23	Софтвер за евалуацију података о лоцираним НУС	Ком.	1
24	Контра-диверзиони РТГ уређај	Ком.	1
25	Контра-диверзиона метал детекторска врата	Ком.	1
26	Контра-диверзиони ручни метал детектор	Ком.	1
27	Детектор зрачења	Ком.	1
28	Детектор за откривање експлозива	Ком.	1
29	Ручни детектор метала	Ком.	1
30	Джепно огледало за претраживање	Ком.	1
31	Комплет телескопских огледала	Ком.	1
32	Инспекционо огледало са точкићима	Ком.	1
33	Комплет освијетљених телескопских огледала	Ком.	1
34	Одијело за заштиту од бомби	Ком.	1
35	Штит за заштиту од фрагмената	Ком.	1
36	Корпа за пренос бомбе	Ком.	1
37	Ћебе за бомбе	Ком.	1
38	Дисруптор	Ком.	1
39	Прибор са кукама и сајлама - И генерација	Ком.	1
40	Прибор са кукама и сајлама - ИИ генерација	Ком.	1
41	Прибор са кукама и сајлама - ИИИ генерација	Ком.	1
42	Прибор са кукама и сајлама - ИВ генерација	Ком.	1
43	Прибор са кукама за сваку намјену са комплетом сајли	Ком.	1
44	Ендоскопски комплет за претраживање	Ком.	1
45	Комплет најчешће кориштених алата	Ком.	1
46	Комплет алата који не варничи и који не реагује на магнете	Ком.	1
47	Демолациони комплет	Ком.	1
48	ЕОД трипод	Ком.	1
49	Манипулациона шипка	Ком.	1
Укупно			51
Напомена: Командир тима и командири група још задужују ГПС и двоглед.			

UNIVERZITET EDUKONS U SREMSKOJ KAMENICI
FAKULTET ZA STUDIJE BEZBEDNOSTI
DOKTORSKE STUDIJE PRIMENJENA BEZBEDNOST

**EKSPERTSKA OCJENA KONCEPTUALNOG MODELA CIVILNE ZAŠTITE U
REPUBLICI SRPSKOJ**

-Anketa-

Popunjavanjem ovog upitnika Vi doprinosite ostvarivanju ciljeva jednog naučnog istraživanja kojim se nastoji ostvariti što cjelovitiji uvid kvalitet konceptualnog modela civilne zaštite u Republici Srpskoj

Molimo Vas da pažljivo pročitate sva pitanja i odgovore i da svoje stavove izrazite zaokruživanjem slova ispred odgovarajućeg odgovora gdje je to predviđeno.

Istraživanje je anonimno, a podaci iz ovog upitnika biće korišćeni isključivo za naučne analize i dostupni samo istraživačima angažovanim na ovom projektu.

Učešće u istraživanju je dobrovoljno.

Zahvaljujemo na saradnji!

VERIFIKACIJA KONCEPTUALNOG MODELA SCZ RS PRIMJENOM DELFI METODE EKSPERTSKOG OCJENJIVANJA

I Ekspertska ocjena postojećeg stanja Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske (RUCZRS)

Ekspertska ocjena postojećeg stanja Republičke uprave civilne zaštite Republike Srpske obuhvata sljedeća pitanja:

1. **Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, sa stanovišta teorije sistema,³⁵² može zaključiti da eksplicitno postoji SCZ RS - nivo RS - strateški nivo?**

- a) Da
- b) Ne
- v) Ne znam, ne mogu odlučiti
- g) Objasnite Vaš stav:

2. **Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoji 5 područnih podistema SCZ RS - Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Sokolac, Trebinje - taktički nivo?**

- a) Da
- b) Ne
- v) Ne znam, ne mogu odlučiti
- g) Objasnite Vaš stav:

3. **Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoji 9 gradskih podistema SCZ RS - Banja Luka, Prijedor, Gradiška, Doboj, Derventa, Bijeljina, Zvornik, Istočno Sarajevo, Trebinje - operativni nivo?**

- a) Da
- b) Ne
- v) Ne znam, ne mogu odlučiti
- g) Objasnite Vaš stav:

³⁵² Prema teoriji sistema, sistem sadrži: elemente i strukturu, funkcije, procese, aktivnosti, operatore i resurse, upravljanje i kontrolu, implementaciju i dalji razvoj, verifikaciju.

4. Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoji 55 opštinskih podsistema SCZ RS - nivo 55 opština - izvršni nivo?

- a) Da
- b) Ne
- v) Ne znam, ne mogu odlučiti
- g) Objasnite Vaš stav:

5. Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoje: Funkcije, procesi, aktivnosti, operatori i resursi SCZ RS - na svim hijerarhijskim nivoima?

- a) Da
- b) Ne
- v) Ne znam, ne mogu odlučiti
- g) Objasnite Vaš stav:

6. Da li se iz analize postojeće organizacione strukture RUCZRS, a u skladu sa teorijom sistema, može zaključiti da eksplicitno postoje: Upravljanje i kontrola SCZ RS - na svim hijerarhijskim nivoima?

- a) Da
- b) Ne
- v) Ne znam, ne mogu odlučiti
- g) Objasnite Vaš stav:

II Ekspertska ocjena modela SCZ RS

Ekspertska ocjena modela sistema civilne zaštite Republike Srpske obuhvata tri grupe pitanja: ekspertsku ocjenu strukture i elemenata konceptualnog modela sistema civilne zaštite Republike Srpske; ekspertsku ocjenu jedinica konceptualnog modela sistema civilne zaštite Republike Srpske; i ekspertsku ocjenu funkcija, procesa, aktivnosti, operatera, resursa i upravljanje-kontrola konceptualnog modela sistema civilne zaštite Republike Srpske.

a) Ekspertska ocjena strukture i elemenata konceptualnog modela SCZ RS

7. Da li ste saglasni da sa SCZ RS na nivou Republike Srpske rukovodi Strateški Štab SCZ RS sa Predsjednikom Republike Srpske kao komandantom, Predsjednikom Narodne Skupštine Republike Srpske, Predsjednikom Vlade Republike Srpske i Srpskim članom Predsjedništva BIH kao pomoćnicima komandanta i Vladom Republike Srpske?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

8. Da li ste saglasni da sa SCZ RS na nivou Republike Srpske, u strateško-izvršnom smislu, rukovodi Strateško-izvršni Štab SCZ RS sa načelnikom štaba i 16 pomoćnika koji su ujedno i načelnici 16 sektora SCZ RS?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

9. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 1: Analitika: sa 5 službi i to: 1. Snimanje stanja SCZ RS, 2. Snimanje stanja na terenu, 3. Analiza, 4. Planiranje, 5. Praćenje realizacije?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

10. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 2: Informacioni sistem sa 6 službi i to: 1. Operacioni IS, 2. Analitički IS, 3. Specijalizovani IS, 4. Baze podataka - onlajn registri, 5. Veb/M-aplikacije, 6. Onlajn praćenje realizacije mjera, funkcija-uravljanja?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem

- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

11. Izradite Vaš stepen saglasnosti da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 3: Organizovanje i popuna sa 4 službe i to: 1. Analiza potreba i planiranje, 2. Organizovanje i popuna službi i jedinica, 3. Rukovođenje organizovanjem i popunom, 4. Kontrola organizovanja i popune?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

12. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 4: Edukacija i priprema sa 4 službe i to: 1. Osnovna edukacija i priprema, 2. Opšta edukacija i priprema, 3. Specijalizovana edukacija i priprema, 4. Ciljna edukacija i priprema?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

13. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 5: Resursi i opremanje (RIO) sa 12 službi i to: 1. RIO spasavanje iz ruševina, 2. RIO spasavanje iz vode, 3. RIO RHBN, 4. RIO deminiranje, 5. RIO logistika, 6. RIO održavanje uzbunjivanja, 7. RIO opsluživanje (aktiviranje) uzbunjivanja, 8. RIO protivpožarni, 9. RIO opšte namjene, 10. RIO rezervni sastav, 11. RIO institucije i pravna lica, 12. RIO građani i NVO?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

14. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 6: Realizacija, ocjena i razvoj (ROR) sa 6 službi i to: 1. ROR mjera, 2. ROR funkcija, 3. ROR procesa, 4. ROR aktivnosti, 5. ROR operatora, 6. RIO resursa?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

15. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 7: Deminiranje sa 4 službe i to: 1. Istraživanje, mapiranje i upozoravanje NUS, 2. Protivminske akcije, 3. Organizacija i struktura deminiranja, 4. Vraćanje površina?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

16. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 8: Uzbunjivanje: sa 5 službe i to 1. Osmatranje, 2. Obavješćavanje, 3. Uzbunjivanje, 4. Centar za informacije. 5. Održavanje elemenata uzbunjivanja?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

17. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 9: Logistika sa 5 službi i to: 1. Snabdijevanje, 2. Zbrinjavanje, 3. Zaštita, 4. Sanacija, 5. Oporavak?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

18. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 10: Opšti poslovi sa 5 službi i to: 1. Pravni poslovi, 2. Kadrovski poslovi, 3. Finansijski poslovi, 4. Računovodstveni poslovi, 5. Opšti poslovi?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

19. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 11: Upravljanje i kontrola (UK) sa 4 službe i to: 1. Strateško UK, 2. Taktičko UK, 3. Operativno UK, 4. Izvršno UK?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

20. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 12: Koordinacija sa 3 službe i to: 1. Koordinacija institucija RS, 2. Koordinacija zajedničkih organa BIH, 3. Međunarodna koordinacija?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

21. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 13: Implementacija i dalji razvoj modela SCZ RS sa 7 cjelina i to: 1. Pripremna faza, 2. Prva faza: elementi i struktura, 3. Druga faza: funkcije i procesi, 4. Treća faza: upravljanje i kontrola, 5. Četvrta faza: integracija i probni rad, 6. Peta faza: Verifikacija, 7. Šesta faza: Dalji razvoj?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

22. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 14: Ocjena implementacije i daljeg razvoja modela SCZ RS sa 7 cjelina i to: 1. Ocjena pripremne faze, 2. Ocjena prve faze: elementi i struktura, 3. Ocjena druge faze: funkcije i procesi, 4. Ocjena treće faze: upravljanje i kontrola, 5. Ocjena četvrte faze: integracija i probni rad, 6. Ocjena pete faze: Verifikacija, 7. Ocjena šeste faze: Dalji razvoj (samorazvoj)?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

23. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 15: Legislativa SCZ RS sa 5 cjelina i to: 1. Zakoni SCZ RS, 2. Podzakonska akta SCZ RS, 3. Planski dokumenti SCZ RS, 4. Međunarodni dokumenti SCZ RS, 5. Dokumenti - iskustva drugih?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

24. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji Sektor 16: Multimedijalna djelatnost sa 7 cjelina i to: 1. Časopisi SCZ RS, 2. Udžbenici SCZ RS, 3. Monografije SCZ RS, 4. E-SCZ RS - algoritmi, 5. E-SCZ RS - građani, 6. Multimesijalna edukacija, 7. Multimedijalna takmičenja?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

25. Da li ste saglasni da sa područnim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Sokolas, Trebinje) na nivou svakog od 5 područja rukovode taktički područni štabovi SCZ RS sa Gradonačelnikom najvećeg područnog grada kao komandantom i gradonačelnicima/načelnicima gradova/opština kao članovima štaba?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

26. Da li ste saglasni da sa područnim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Doboj, Bijeljina, Sokolas, Trebinje), u taktičko-izvršnom smislu, rukovodi Taktičko-izvršni Štab SCZ RS sa načelnikom štaba i 16 pomoćnika koji su ujedno i načelnici područnih sektora SCZ RS?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

27. Pitanje: Da li ste saglasni da područni taktičko-izvršni podsistemi SCZ RS (Banja Luka, Doboј, Bijeljina, Sokolas, Trebinje), organizaciono hijerarhijski izgledaju kao na slikama u prilogu broj 5?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

28. Da li ste saglasni da sa gradskim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Prijedor, Gradiška, Doboј, Derventa, Bijeljina, Zvornik, Istočno Sarajevo, Trebinje) na nivou svakog od 9 gradskih podsistema SCZ RS rukovode operativni gradski štabovi SCZ RS sa Gradonačelnikom grada kao komandantom i 5 članova štaba koji su ujedno i načelnici ključnih odjeljenja gradske uprave?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

29. Da li ste saglasni da sa gradskim podsistemima SCZ RS (Banja Luka, Prijedor, Gradiška, Doboј, Derventa, Bijeljina, Zvornik, Istočno Sarajevo, Trebinje), u operativno-izvršnom smislu, rukovodi Operativno-izvršni Štab SCZ RS sa načelnikom štaba i 5 pomoćnika koji su ujedno i načelnici gradskih sektora podsistema SCZ RS?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

30. Da li ste saglasni da sa opštinskim podsistemima SCZ RS (55 opština u Republici Srpskoј) na nivou svakog od 55 opštinskih podsistema SCZ RS rukovode izvršni opštinski štabovi SCZ RS sa Načelnikom opštine kao komandantom i 3 člana štaba koji su ujedno i načelnici ključnih odjeljenja opštinske uprave?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

31. Da li ste saglasni da sa opštinskim podsistemima SCZ RS (55 opština u Republici Srpskoј), u izvršno-izvršnom smislu, rukovodi Izvršno-izvršni Štab

SCZ RS sa načelnikom štaba i 3 pomoćnika koji su ujedno i načelnici opštinskih sektora podsistema SCZ RS?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

b) Ekspertska ocjena jedinica konceptualnog modela SCZ RS prema namjeni (vrsti), sastavu i veličini i načinu popune

32. Da li ste saglasni da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS formiraju: 1. Jedinice opšte namjene - opštinski nivo i nivo gradova; 2. Jedinice specijalističke namjene - nivo gradova i područni nivo; 3. Interventne specijalističke jedinice - područni nivo i nivo RS; 4. Rezervne jedinice - područni nivo i nivo RS?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

33. Da li ste saglasni da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS jedinice, po strukturi, sastoje od: 1. Ekipa 3-5 pripadnika; 2. Grupa 3-20 ekipa + komandir (vođa) grupe; 3. Tim 3-20 grupa + komandir (vođa) tima + bolničar?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

34. Da li ste saglasni da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS jedinice/timovi, po kategorijama, organizuju kao: Tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina (USAR tim) i to: 1. Tim lake kategorije: Tim za površinsko pretraživanje i spasavanje odmah nakon nesreće. Sastav tima: 20 pripadnika + 2 psa tragača; 2. Tim srednje kategorije: Tim za tehničko pretraživanje i operacije spasavanja u strukturalnim ruševinama (razbijanje, bušenje, rezanje betona). Sastav tima: 30 pripadnika + 3 psa tragača (Sastav: laka kategorija + 10 pripadnika + 1 pas); 3. Tim teške kategorije: Tim za najzahtjevnije tehničko pretraživanje i operacije spasavanja u strukturalnim

ruševinama uključujući i armirani beton. Sastav tima: 55 pripadnika i 4 psa tragača (Sastv: srednja kategorija + 25 pripadnika + 1 pas)?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

35. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS personalni sastav timova za spasavanje iz ruševina bude organizovan kroz strukturu tima tako da sve kategorije (laka, srednja i teška) imaju iste elemente tima i to: 1. Rukovodstvo: Komandir tima, zamjenik komandira tima i 5 pomoćnika; 2. Elementi (grupe) za pretraživanje; 3 Elementi (grupe/ekipe) za spasavanje; 4. Elementi (grupe) medicinske podrške; 5. Elementi (grupe) psihološke podrške (samo teška kategorija); Logistički elementi (grupe)?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

36. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS tim za spasavanje iz vode bude sastavljen od komandir tima + zamjenik komandira + 3 grupe (svaka grupa se sastoji od komandira grupe i dvije ekipe sa po 5 pripadnika) sa ukupno 35 pripadnika?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

37. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS tim za RHBN zaštitu bude sastavljen od komandir tima + zamjenik komandira + 2 grupe (sa ukupno 39 pripadnika) i to: 1. grupa: Grupa za uzorkovanje RHBN kontaminacije ima 17 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe od kojih svaka ima 2 rukovaoca RHBN detektora i 2 pomoćnika; 2. grupa: Grupa za dekontaminaciju ima 22 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira i 3 ekipe dekontaminatora sa po 4 pripadnika i sa po 4 pomoćnika?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

38. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji tim za logistiku koji se sastoji od rukovodstva tima (komandir, zamjenik komandira i 4 pomoćnika) i 4 grupe, sa 88 pripadnika, i to: 1. grupa: Grupa za izuzimanje i prihvatanje materijalnih sredstava iz područnih skladišta SCZ RS ima 21 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 5 pripadnika; 2. grupa: Grupa za organizaciju i bezbjednost u prihvatnim kampovima ima 17 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 4 pripadnika; 3. grupa: Grupa za pripremu hrane i pitke vode ima 40 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe za pripremu hrane sa po 7 pripadnika (2 kuvara, 5 pomoćnika za rad u kuhinji) i 4 ekipe za obezbjeđenje i pripremu pitke vode u sastavu od 3 pripadnika (1 operatera - mehaničara na kolektivnom pročišćavaču vode i 2 pomoćnika); 4. grupa: Grupa za sanitaciju ima 9 pripadnika. Grupa u sastavu ima komandira grupe i 4 ekipe sa po 2 sanitarca?

- a) Potpuno se slažem
 - b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-
-

39. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji tim za održavanje elemenata sistema za uzbuđivanje koji se sastoji od rukovodstva tima (komandir, zamjenik komandira i 9 pomoćnika) i 9 grupa distribuiranih po gradovima, sa 61 pripadnikom, i to: 1. grupa: Banja Luka sa komandirima i 8 ekipa; 2. grupa: Prijedor sa komandirima i 3 ekipe; 3. grupa: Gradiška sa komandirima i 3 ekipe; 4. grupa: Doboj sa komandirima i 3 ekipe; 5. grupa: Derventa sa komandirima i 1 ekipom 6. Bijeljina sa komandirima i 3 ekipa; 7. grupa: Zvornik sa komandirima i 3 ekipe; 8. Istočno Sarajevo sa komandirima i 3 ekipe; 9. grupa Trebinje sa komandirima i 3 ekipe?

- a) Potpuno se slažem
 - b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-
-

40. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji tim za opsluživanje sirena koji se sastoji od rukovodstva tima (komandir, zamjenik komandira i 9 pomoćnika) i 9 grupa distribuiranih po gradovima, sa 64 ekipe i 91 pripadnikom, distribuiranim po gradovima/opštinama?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

41. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS postoji jedinica za deminiranje koja se sastoji od rukovodstva jedinice (komandir, zamjenik komandira i 6 pomoćnika) i 6 timova za deminiranje i to: 4 tima za uklanjanje i uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava, 1 mašinski tim (održavanje i remont) i 1 tim pasa otkrivača eksploziva?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

v) Ekspertska ocjena funkcija, procesa, aktivnosti, operatora, resursa i upravljanje-kontrola konceptualnog modela SCZ RS

42. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja³⁵³ - Sektora 1: Analitika SCZ RS: snimanje stanja, analiza, predviđanje i planiranje SCZ RS sa 5 službi i to: 1. Prikupljanje podataka i informacija o stanju službi, resursa i jedinica SCZ RS; 2. Prikupljanje podataka i informacija o stanju na terenu; 3. Analiza stanja, procjena rizika i predviđanje vanrednih situacija u Republici Srpskoj; 4. Planiranje i simulacija mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS; 5. Praćenje realizacije mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanje Sektora 1: Analitika SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

43. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 2: Informacioni sistem SCZ RS: projektovanje, administriranje, održavanje i razvoj IS SCZ RS sa 6 službi i to: 1. Održava operacioni režim IS; 2.

³⁵³ U daljem tekstu: funkcije, procesi, aktivnosti, operatori, resursi i upravljanje-kontrola zamjenjuju se sintagmom funkcije-upravljanje.

Obezbjeđuje analitičke performanse IS; 3. Obezbjeđuje specijalizovane performanse IS; 4. Obezbjeđuje baze podataka i onlajn registre; 5. Projektovanje, administracija i održavanje Veb i mobilnih aplikacija; 6. Onlajn praćenje realizacije mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 2: Informacioni sistem SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podсистема SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podсистема SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podсистема SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

44. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 3: Organizovanje i popuna SCZ RS: organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS, institucija, pravnih lica, NVO i građana sa 4 službe i to: 1. Analiza potreba i planiranje SCZ RS; 2. Organizovanje i popuna službi i jedinica SCZ RS; 3. Rukovođenje organizovanjem i popunom službi i jedinica SCZ RS; 4. Kontrola organizovanja i popune službi i jedinica SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 3: Organizovanje i popuna SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podсистема SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podсистема SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podсистема SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

45. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 4: Edukacija i priprema SCZ RS: edukacija i priprema službi i jedinica SCZ RS, institucija, pravnih lica, NVO i građana sa 4 službe i to: 1. Osnovna edukacija i priprema SCZ RS; 2. Opšta edukacija i priprema SCZ RS; 3. Specijalizovana edukacija i priprema SCZ RS; 4. Ciljna edukacija i priprema SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 4: Edukacija i priprema SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podсистема SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podсистема SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podсистема SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se

g) Objasnite Vaš stav:

46. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 5: Resursi i opremanje SCZ RS: obezbjeđenje resursa i opremanje službi i jedinica SCZ RS, institucija, pravnih lica, NVO i građana sa 12 službi i to: 1. Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz ruševina - USAR; 2. Resursi i opremanje službi i jedinica za spasavanje iz vode; 3. Resursi i opremanje službi i jedinica RHBN; 4. Resursi i opremanje službi i jedinica za drminiranje; 5. Resursi i opremanje službi i jedinica za logistiku; 6. Resursi i opremanje službi i jedinica za održavanje sistema za uzbunjivanje; 7. Resursi i opremanje službi i jedinica za opsluživanje sistema za uzbunjivanje; 8. Resursi i opremanje službi i protivpožernih jedinica; 9. Resursi i opremanje službi i jedinica opšte namjene; 10. Resursi i opremanje službi i jedinica rezervnog sastava; 11. Resursi i opremanje institucija i pravnih lica; 12. Resursi i opremanje građana i NVO i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 5: Resursi i opremanje SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

47. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 6: Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS: realizacija, ocjena i razvoj mjera, funkcija-upravljanja SCZ RS sa 6 službi i to: 1. Realizacija, ocjena i razvoj mjera, SCZ RS; 2. Realizacija, ocjena i razvoj funkcija SCZ RS; 3. Realizacija, ocjena i razvoj procesa SCZ RS; 4. Realizacija, ocjena i razvoj aktivnosti SCZ RS; 5. Realizacija, ocjena i razvoj operatora SCZ RS; 6. Realizacija, ocjena i razvoj resursa SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 6: Realizacija, ocjena, razvoj SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - novo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

48. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 7: Deminiranje u Republici Srpskoj: izvršenje deminiranja u Republici Srpskoj sa 4 službe i to: 1. Istraživanje, mapiranje i upozoravanje na neeksplozivna ubojna sredstva (NUS); 2. Protivminske akcije (PMA); 3. Organizaciona struktura deminiranja; 4. Vraćanje površina i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 7: Deminiranje u Republici Srpskoj preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

49. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 8: Uzbunjivanje SCZ RS: osmatranje, obavještanje i uzbunjivanje u Republici Srpskoj sa 4 službe i to: 1. Osmatranje SCZ RS; 2. Obavještanje SCZ RS; 3. Uzbunjivanje SCZ RS; 4. Centar za informacije SCZ RS; 5. Održavanje elemenata uzbunjivanja i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 8: Uzbunjivanje SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

50. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 9: Logistika SCZ RS: Snabdijevanje, zbrinjavanje, zaštita, sanacija i oporavak u Republici Srpskoj sa 5 službi i to: 1. Snabdijevanje SCZ RS; 2. Zbrinjavanje SCZ RS; 3. Zaštita SCZ RS; 4. Sanacija SCZ RS; 5. Oporavak SCZ RS i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 9: Logistika SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

51. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 10: Opšti poslovi SCZ RS: Opšti poslovi SCZ RS sa 5 službi i to: 1. Pravni poslovi SCZ RS; 2. Kadrovske poslovi SCZ RS; 3. Finansijski poslovi SCZ RS; 4. Računovodstveni poslovi SCZ RS; 5. Opšti poslovi SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-procesi Sektora 10: Opšti poslovi SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
 - b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-

52. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 11: Upravljanje i kontrola SCZ RS: Upravljanje i kontrola SCZ RS sa 4 službe i to: 1. Strateško upravljanje i kontrola SCZ RS; 2. Taktičko upravljanje i kontrola SCZ RS; 3. Operativno upravljanje i kontrola SCZ RS; 4. Izvršno upravljanje i kontrola SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 11: Upravljanja SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
 - b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-

53. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 12: Koordinacija SCZ RS: Koordinacija institucija Republike Srpske u SCZ RS sa 3 službe i to: 1. Koordinacija institucija Republike Srpske; 2. Koordinacija institucija zajedničkih organa BIH; 3. Međunarodna koordinacija i da se sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 12: Koordinacija institucija Republike Srpske u SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem

- b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-
-

54. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 13: Implementacija i razvoj SCZ RS: Implementacija i razvoj SCZ RS sa 7 implementacionih faza i to: 1. Pripremna faza implementacije i razvoja SCZ RS; 2. Prva faza implementacije i razvoja SCZ RS - elementi i struktura SCZ RS; 3. Druga faza implementacije i razvoja SCZ RS - funkcije-procesi SCZ RS; 4. Treća faza implementacije i razvoja SCZ RS - upravljanje i kontrola; 5. Četvrta faza implementacije i razvoja SCZ RS integracija i probni rad; 6. Peta faza implementacije i razvoja SCZ RS - Verifikacija SCZ RS; 7. Šesta faza implementacije i razvoja SCZ RS - dalji razvoj (samorazvoj) SCZ RS, i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 13: Implementacija i razvoj SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
 - b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-
-

55. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 14: Ocjena efektivnosti implementacije i razvoja SCZ RS: Implementacija i razvoj SCZ RS sa 7 implementacionih faza i to: 1. Ocjena pripreme faze implementacije i razvoja SCZ RS; 2. Ocjena prve faze implementacije i razvoja SCZ RS- elementi i struktura SCZ RS; 3. Ocjena druge faze implementacije i razvoja SCZ RS- funkcije-procesi SCZ RS; 4. Ocjena treće faze implementacije i razvoja SCZ RS-upravljanje i kontrola; 5. Ocjena četvrte faze implementacije i razvoja SCZ RS-integracija i probni rad; 6. Ocjena pete faze implementacije i razvoja SCZ RS - Verifikacija SCZ RS; 7. Ocjena šeste faze implementacije i razvoja SCZ RS-dalji razvoj (samorazvoj) SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 14: Ocjena efektivnosti implementacije i razvoja SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo-nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo-nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo-nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
- b) Djelimično se slažem
- v) Ne slažem se
- g) Objasnite Vaš stav:

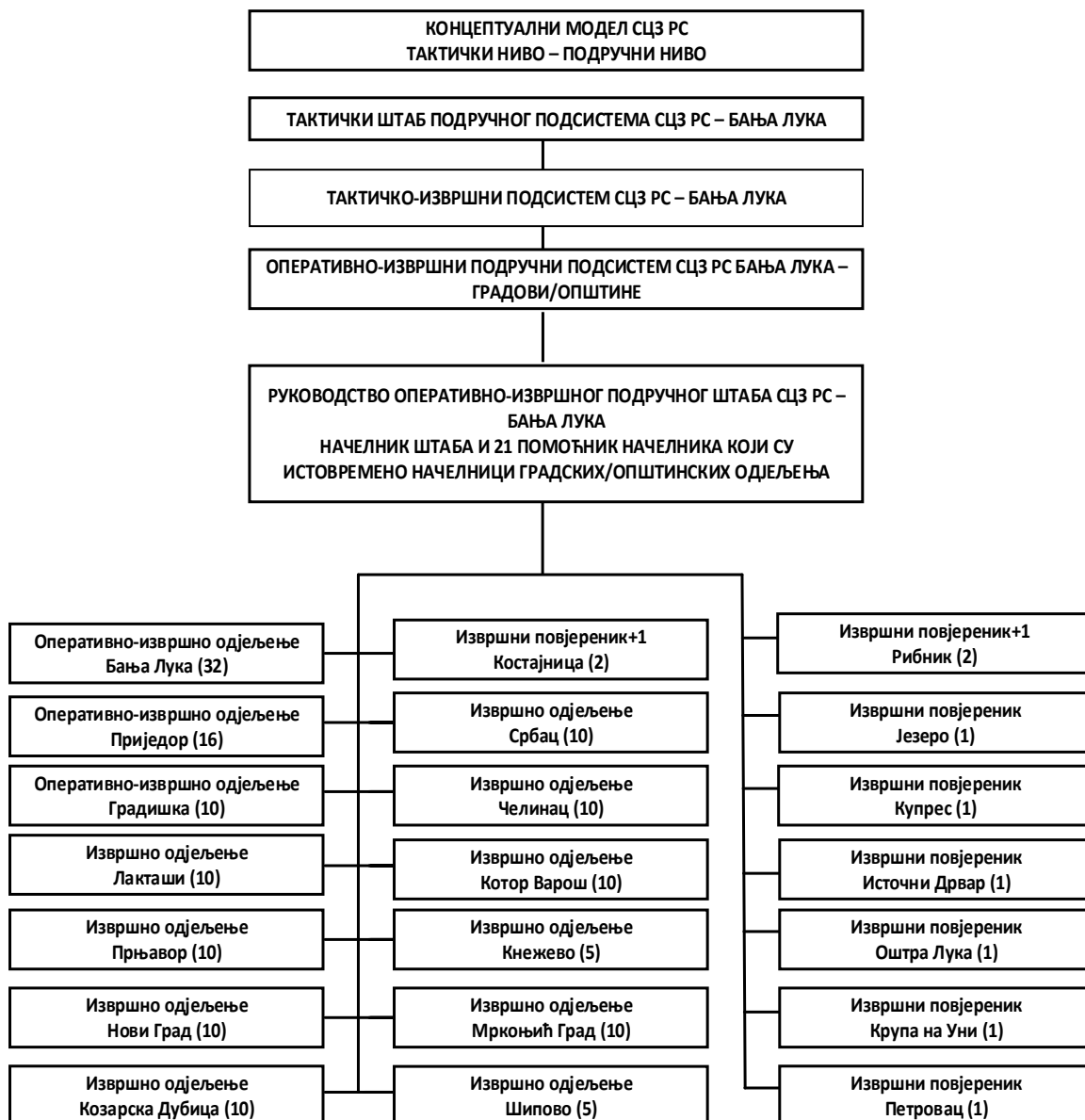
56. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 15: Legislativa SCZ RS: Legislativa SCZ RS sa 5 cjelina i to: 1. Zakoni SCZ RS; 2. Podzakonska akta SCZ RS; 3. Planski dokumenti SCZ RS; 4. Međunarodni dokumenti SCZ RS; 5. Dokumenti - iskustva drugih SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 15: Legislativa SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

- a) Potpuno se slažem
 - b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-
-

57. Da li ste saglasni da u okviru konceptualnog modela SCZ RS, na strateško-izvršnom nivou treba da postoje sve funkcije-upravljanja - Sektora 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS: Multimedijalna djelatnost SCZ RS sa 7 službi i to: 1. Časopisi SCZ RS; 2. Udžbenici SCZ RS; 3. Monografije SCZ RS; 4. e-SCZ RS - Algoritmi; 5. e-SCZ RS - Građani SCZ RS; 6. Multimedijalna edukacija SCZ RS; 7. Multimedijalna takmičenja SCZ RS i da se u okviru konceptualnog modela SCZ RS, sa strateško-izvršnog nivoa sve funkcije-upravljanja Sektora 16: Multimedijalna djelatnost SCZ RS preslikavaju na: 1. Taktičko-izvršni nivo - nivo 5 područnih podsistema SCZ RS; 2. Operativno-izvršni nivo - nivo 9 operativno-izvršnih podsistema SCZ RS gradova; 3. Izvršni nivo - nivo 55 izvršnih podsistema SCZ RS opština?

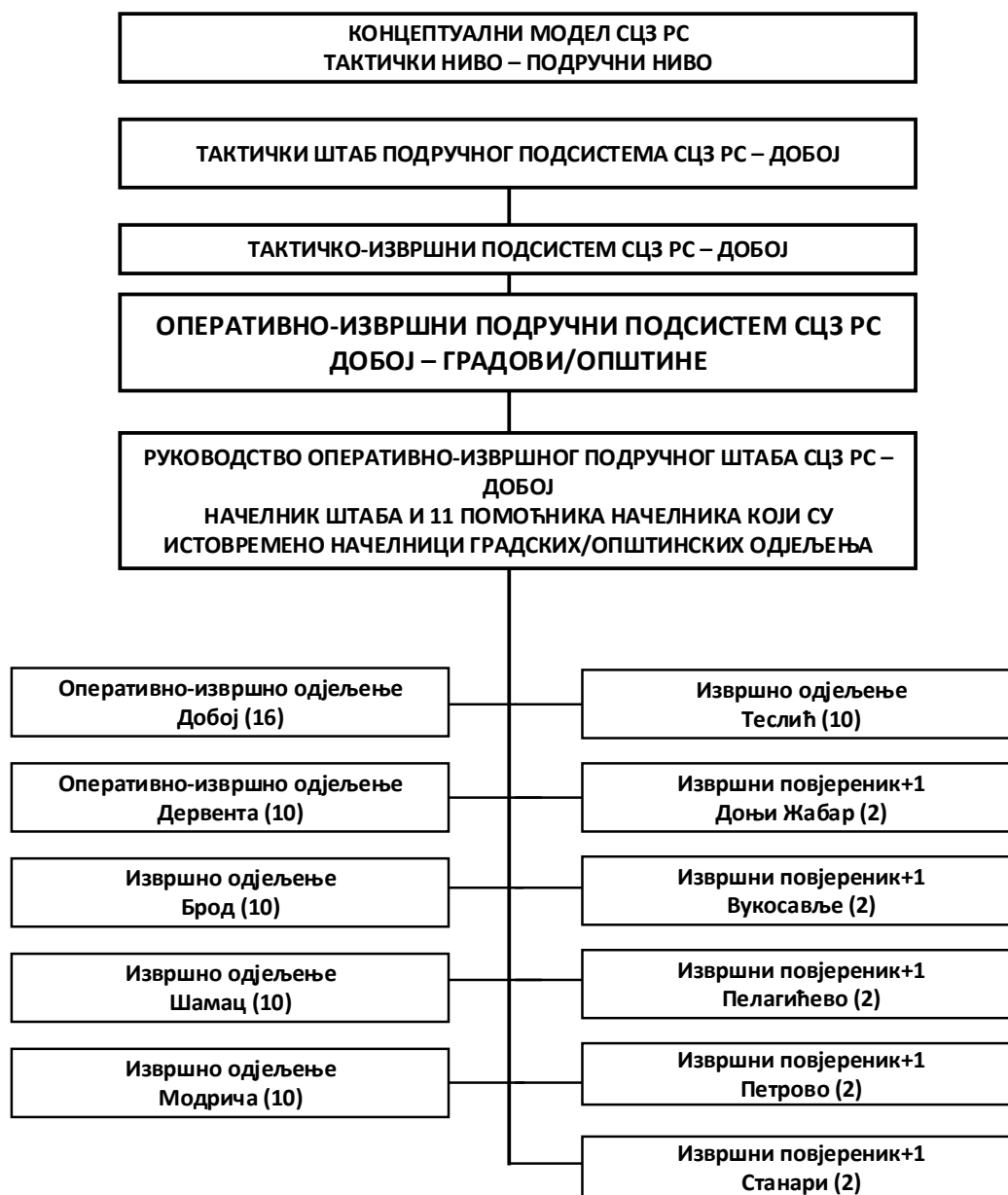
- a) Potpuno se slažem
 - b) Djelimično se slažem
 - v) Ne slažem se
 - g) Objasnite Vaš stav:
-
-
-

Prilog za pitanje 27: Blok šeme gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsistem SCZ RS-(Banja Luka, Doboј, Bijeljina, Sokolac, Trebinje).

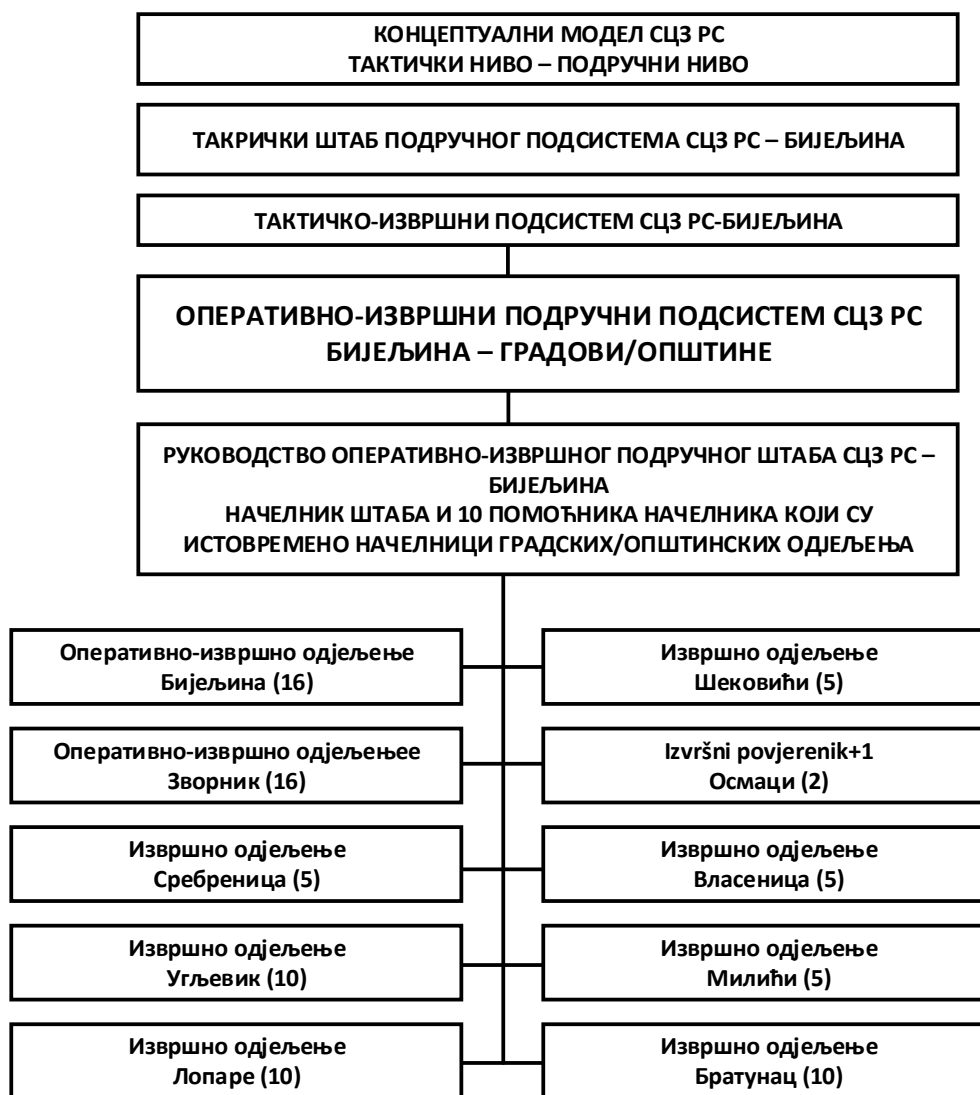
Šema 35. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsistem SCZ RS-Banja Luka³⁵⁴

³⁵⁴ Transformisao i prilagodio autor, 27. 06. 2021.

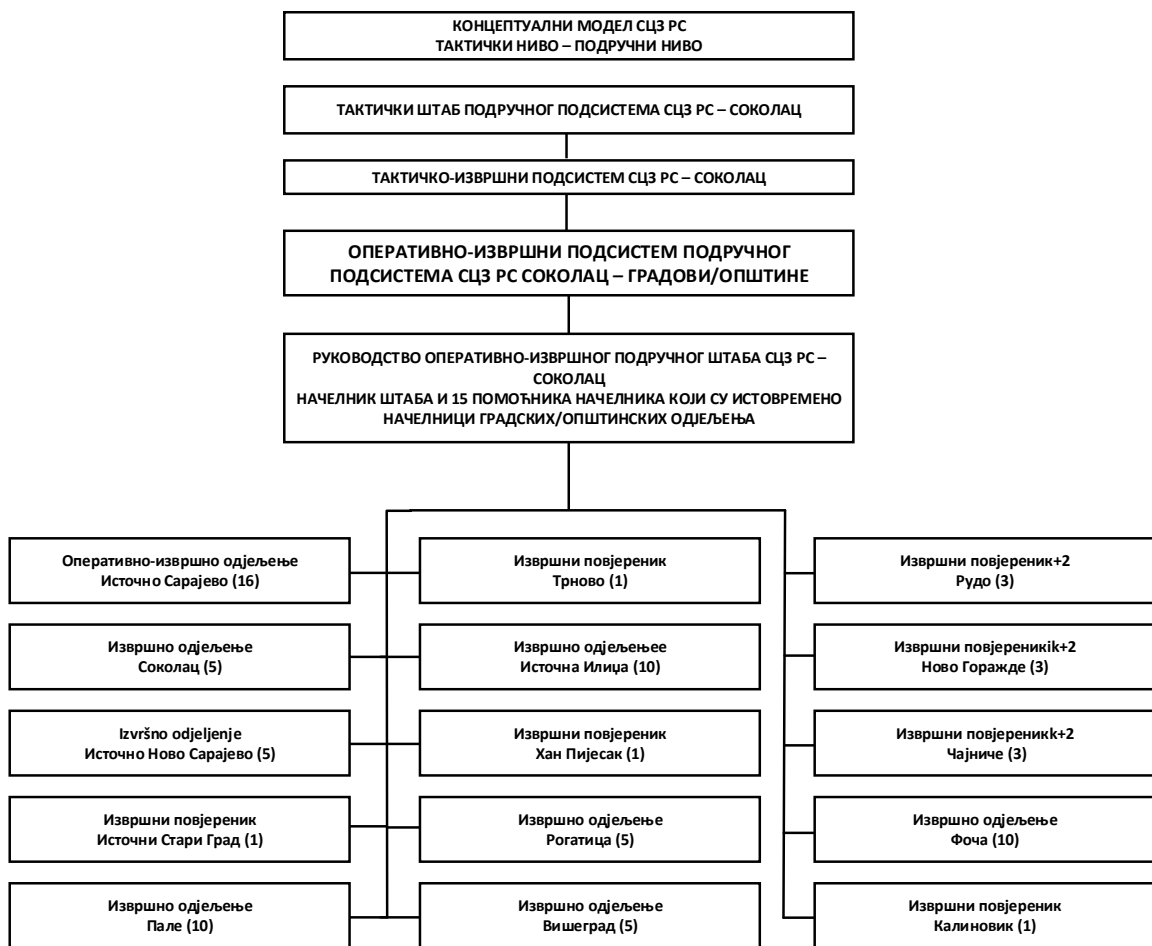
Šema 36. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsystem SCZ RS-Doboj³⁵⁵

³⁵⁵ Transformisao i prilagodio autor, 27. 06. 2021.

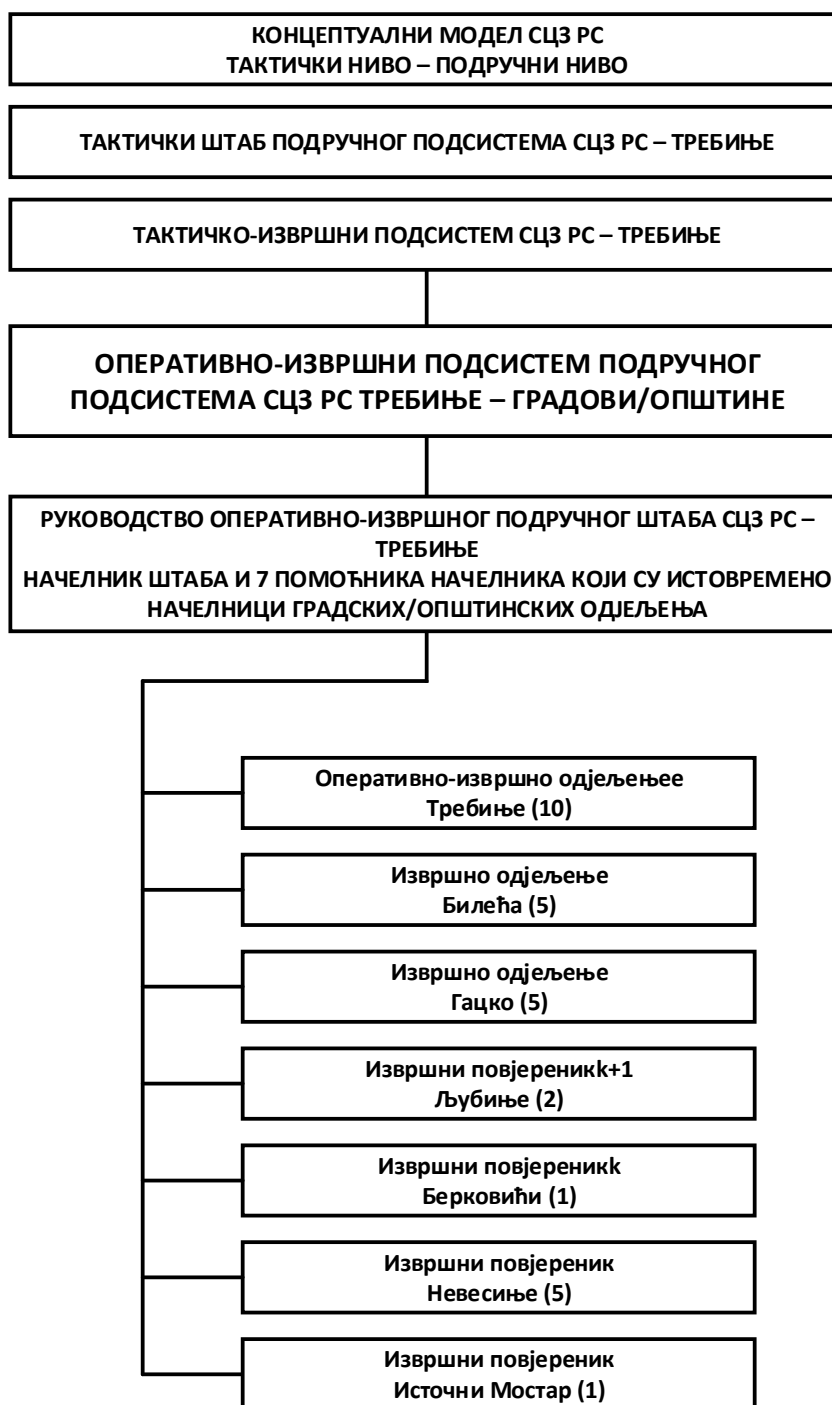
Šema 37. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsistem SCZ RS-Bijeljina³⁵⁶

³⁵⁶ Transformisao i prilagodio autor, 27. 06. 2021.

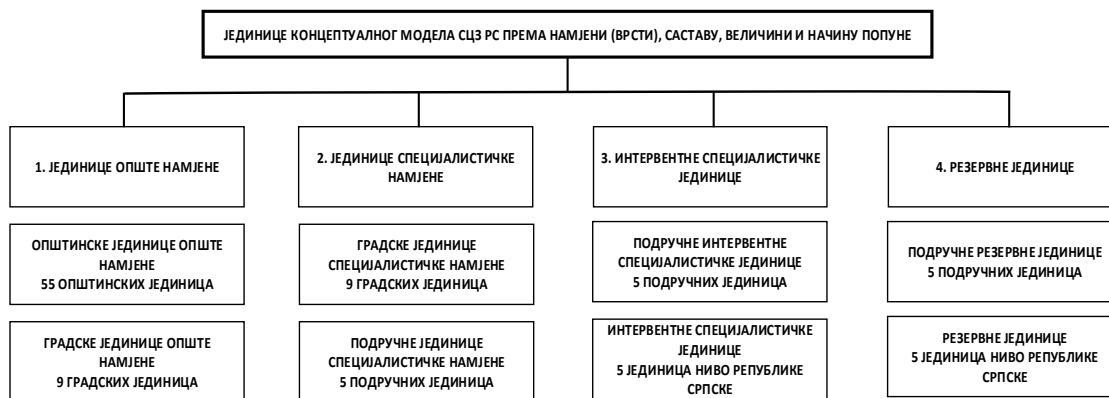
Šema 38. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsistem SCZ RS-Sokolac³⁵⁷

³⁵⁷ Transformisao i prilagodio autor, 30. 06. 2021.

Šema 39. Blok šema gradova/opština uključenih u područni taktičko-izvršni podsistem SCZ RS-Trebinje³⁵⁸

³⁵⁸ Transformisao i prilagodio autor, 30. 06. 2021.

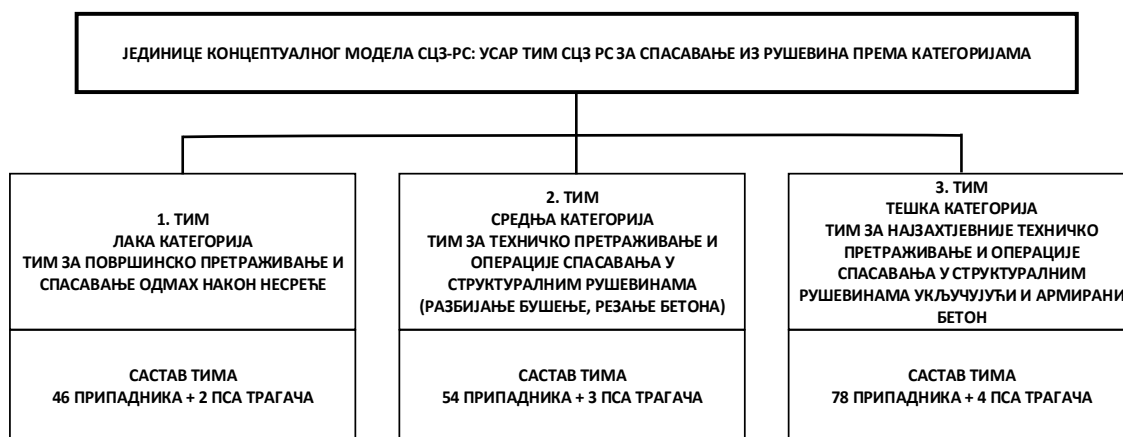
Šema 40. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS prema namjeni (vrsti), sastavu, veličini i načinu popune³⁵⁹

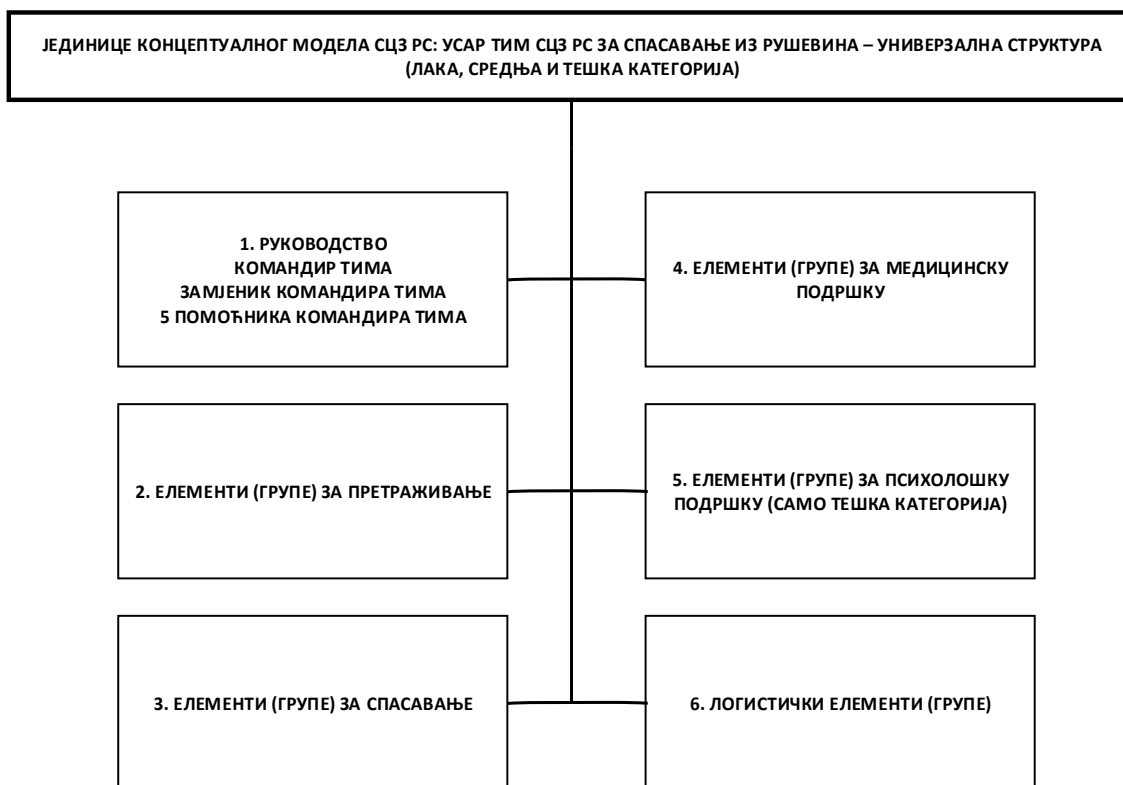
Šema 41. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS prema strukturi³⁶⁰

³⁵⁹ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

³⁶⁰ Transformisao i prilagodio autor, 17. 06. 2021.

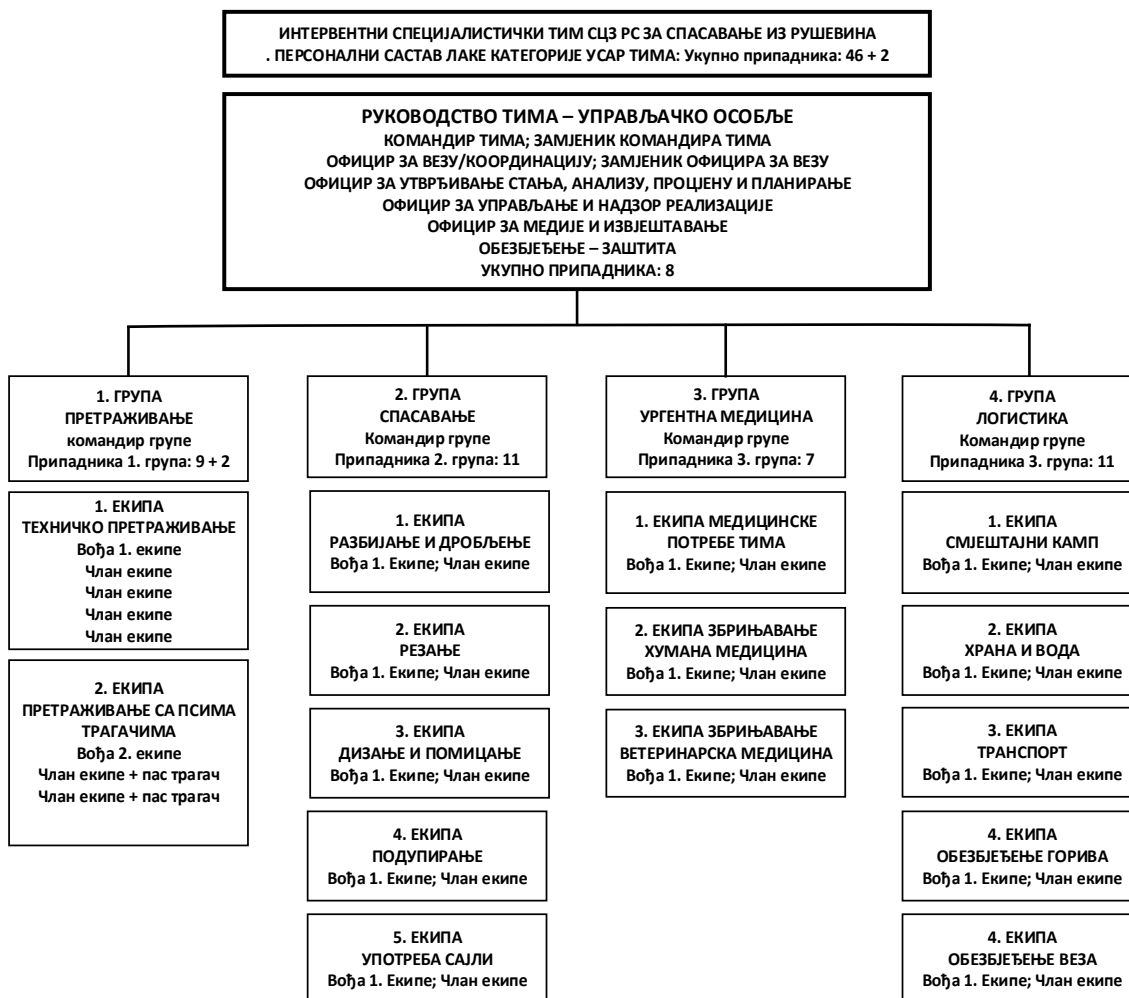
Šema 42. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS: USAR tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina prema kategorijama³⁶¹

Šema 43. Jedinice konceptualnog modela SCZ RS: USAR tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina-univerzalna struktura (laka, srednja i teška kategorija)³⁶²

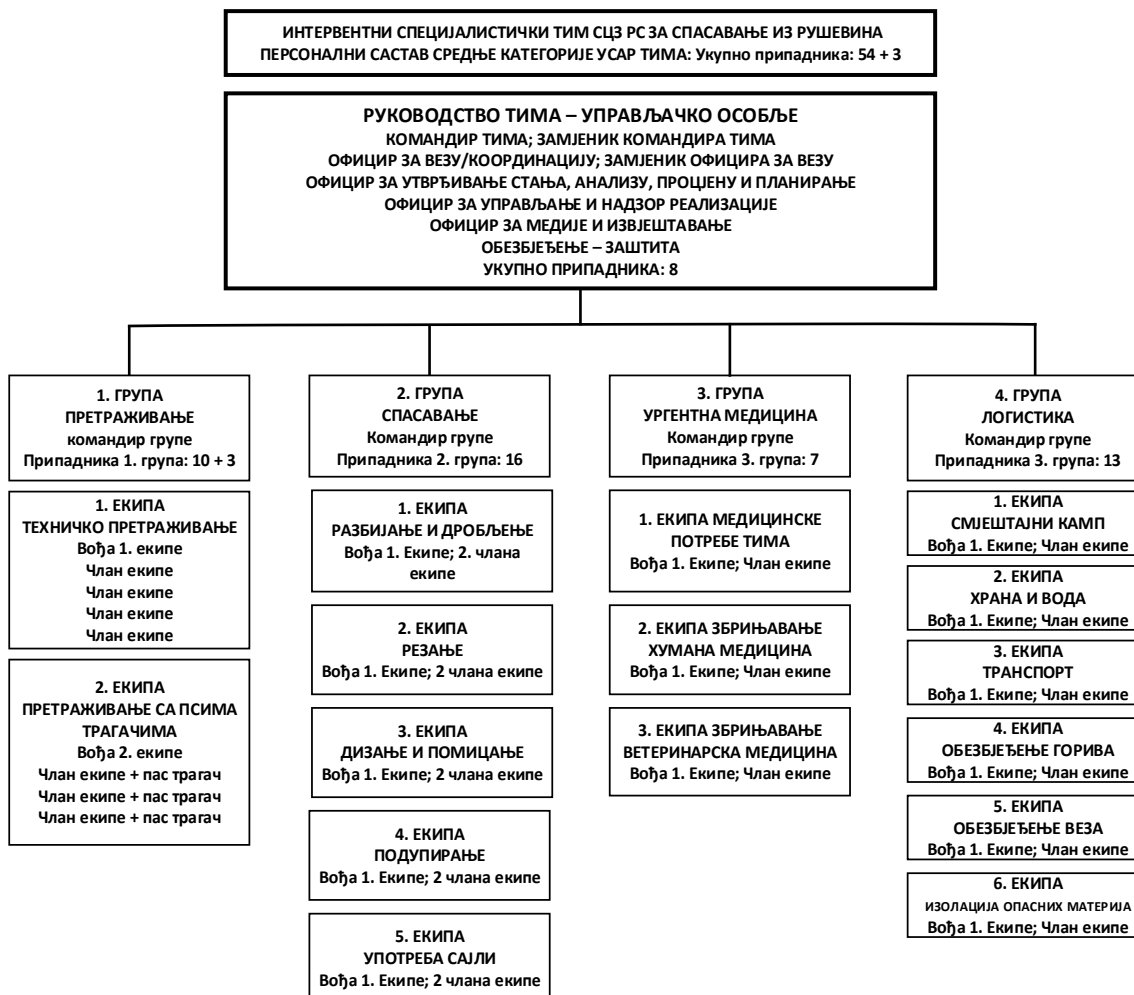
³⁶¹ Transformisao i prilagodio autor, 30. 06. 2021.

³⁶² Transformisao i prilagodio autor, 30. 06. 2021.

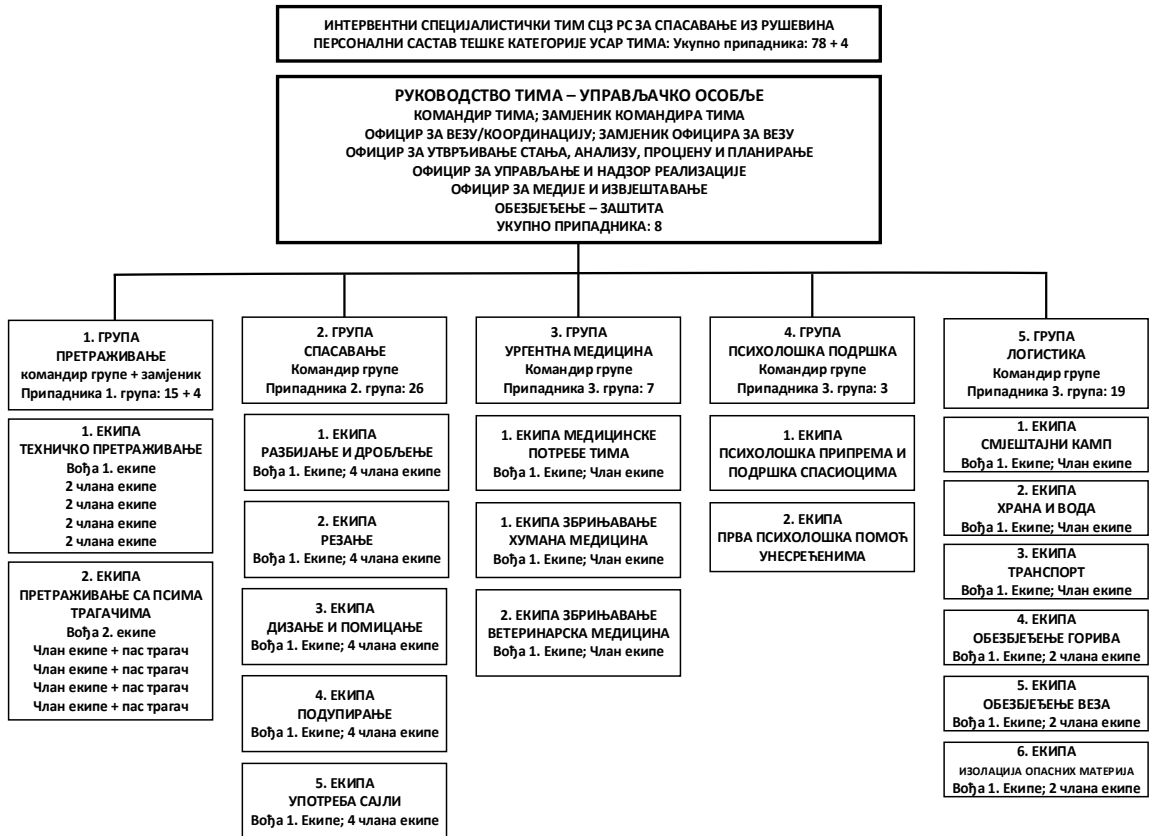
Šema 44. Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina: Personalni sastav lake kategorije USAR tima: ukupno pripadnika: 46 + 2³⁶³

³⁶³ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

Šema 45. Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina: Personalni sastav srednje kategorije USAR tima: ukupno pripadnika: 54 + 3³⁶⁴

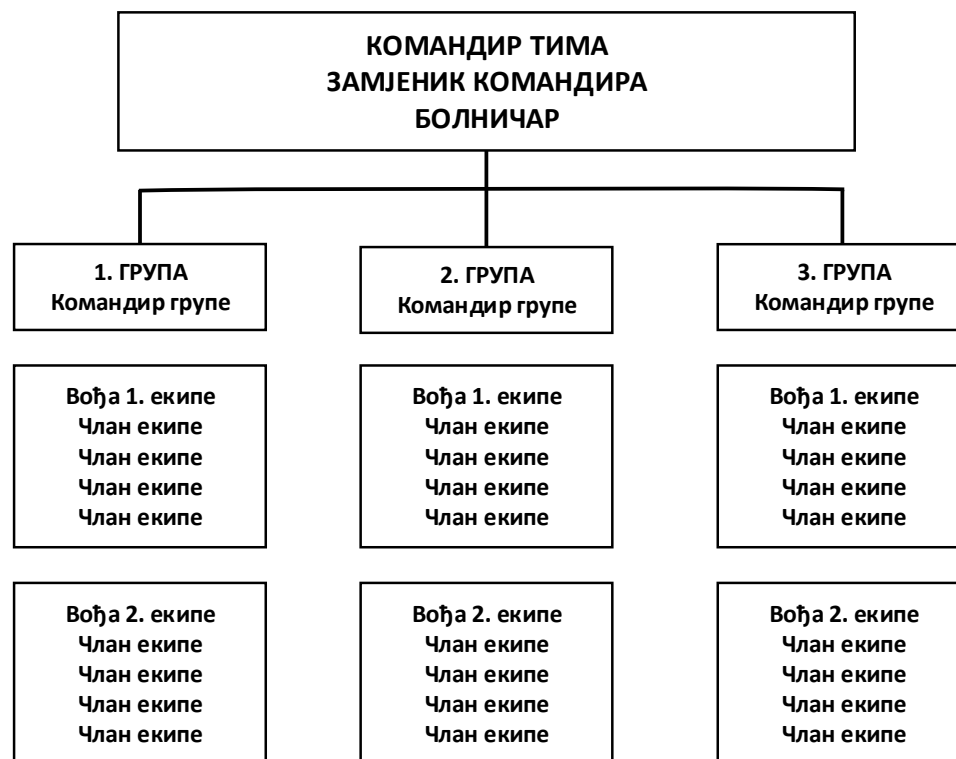
³⁶⁴ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

Šema 46. Interventni specijalistički tim SCZ RS za spasavanje iz ruševina: Personalni sastav teške kategorije USAР тима: укупно припадника: 78 + 4³⁶⁵

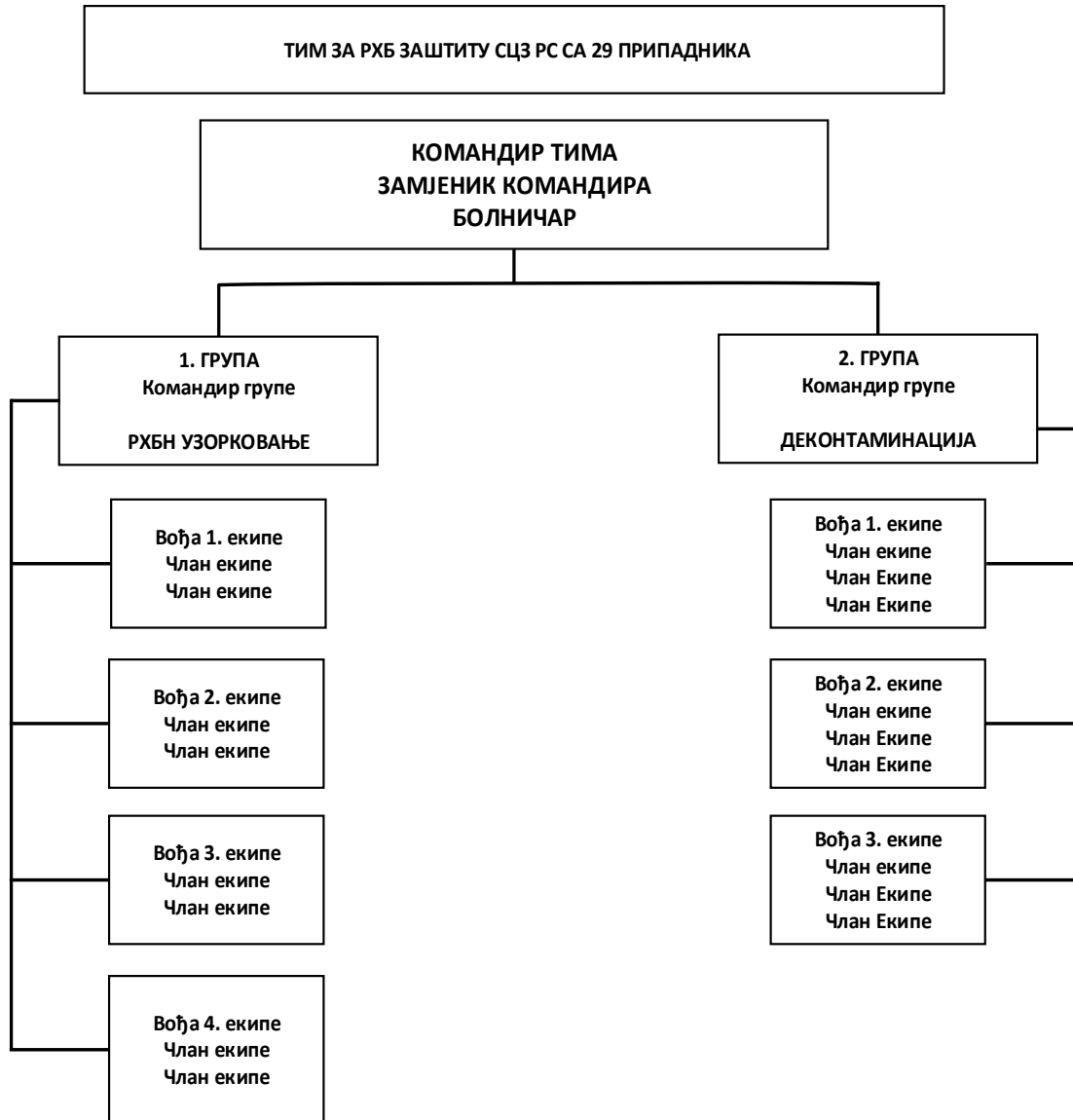
³⁶⁵ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

**ИНТЕРВЕНТНИ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТИМ ЗА ЗАШТИТУ И СПАСАВАЊЕ ИЗ ВОДЕ СЦЗ РС
- СА 36 ПРИПАДНИКА**

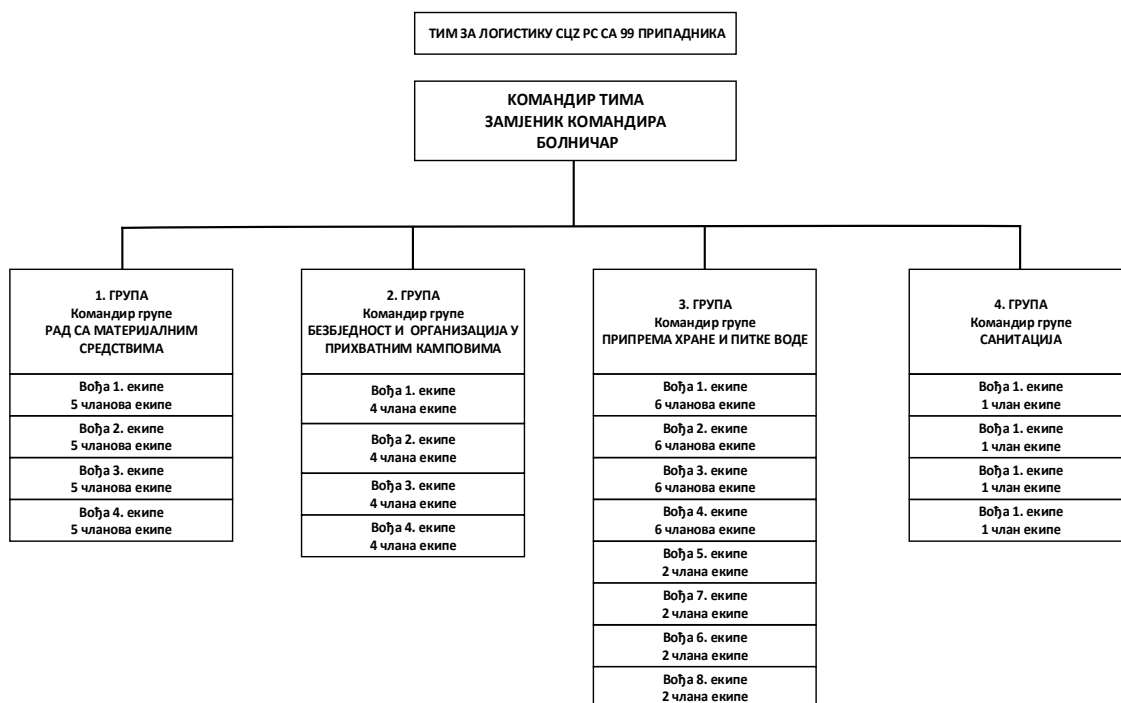
Šema 47. Interventni specijalistički tim za zaštitu i spasavanje iz vode SCZ RS sa 36 pripadnika³⁶⁶

³⁶⁶ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

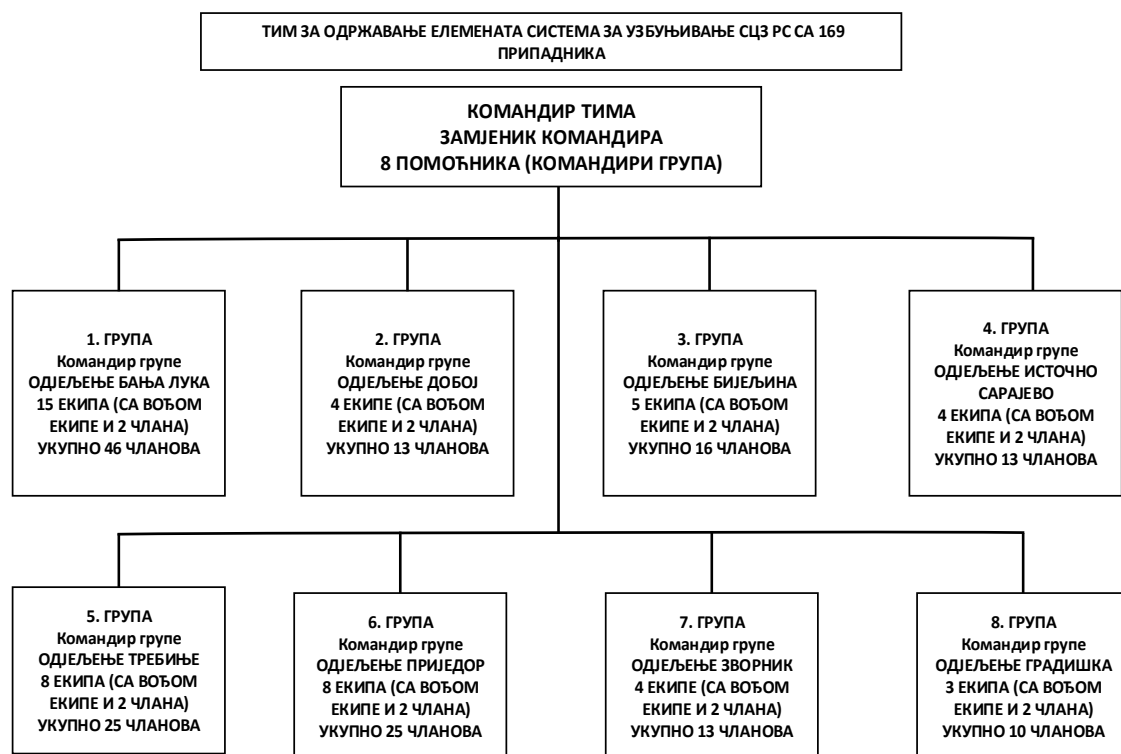

Šema 48. Tim za RHB zaštitu SCZ RS sa 29 pripadnika³⁶⁷

³⁶⁷ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

Šema 49. Tim za logistiku SCZ RS sa 99 pripadnika³⁶⁸

Šema 50. Tim za održavanje elemenata sistema za uzbuñivanje SCZ RS sa 169 pripadnika³⁶⁹

³⁶⁸ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

³⁶⁹ Transformisao i prilagodio autor, 03. 07. 2021.

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – БАЊА ЛУКА СА 43 ПРИПАДНИКА		
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА		
ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ БАЊА ЛУКА		
1. ЕКИПА 7 чланова ГРАД БАЊА ЛУКА	8. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КОСТАЈНИЦА	15. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА РИБНИК
2. ЕКИПА 5 чланова ГРАД ПРИЈЕДОР	9. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА СРБАЦ	16. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ЈЕЗЕРО
3. ЕКИПА 3 члана ГРАД ГРАДИШКА	10. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ЧЕЛИНАЦ	17. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КУПРЕС
4. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ЛАКТАШИ	11. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА КОТОР ВАРОШ	18. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ИСТОЧНИ ДРВАР
5. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ПРЊАВОР	12. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КНЕЖЕВО	19. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ОШТРА ЛУКА
6. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА НОВИ ГРАД	13. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА МРКОЊИЋ ГРАД	20. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА КРУПА НА УНИ
7. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА КОЗАРСКА ДУБИЦА	14. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ШИПОВО	21. ЕКИПА 1 члан ОПШТИНА ПЕРТОВАЦ (ДРИНИЋ)

Šema 51. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsistem - Područno odjeljenje Banja Luka sa 43 pripadnika³⁷⁰

³⁷⁰ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС – ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – ДОБОЈ СА 23 ПРИПАДНИКА	
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА	
ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ ДОБОЈ	
1. ГРУПА 3 члана ГРАД ДОБОЈ	6. ГРУПА 3 члана ОПШТИНА ТЕСЛИЋ
2. ГРУПА 3 члана ГРАД ДЕРВЕНТА	7. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ДОЊИ ЖАБАР
3. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА БРОД	8. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ВУКОСАВЉЕ
4. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ШАМАЦ	9. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО
5. ГРУПА 3 члана ОПШТИНА МОДРИЧА	10. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ПЕТРОВО
	11. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА СТАНАРИ

Šema 52. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Doboј sa 23 pripadnikom³⁷¹

³⁷¹ Transformisao i prilagodio autor, 04. 07. 2021.

ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС – ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – БИЈЕЉИНА СА 24 ПРИПАДНИКА	
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА	
ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ БИЈЕЉИНА	
1. ГРУПА 3 члана ГРАД БИЈЕЉИНА	6. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ШЕКОВИЋИ
2. ГРУПА 3 члана ГРАД ЗВОРНИК	7. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ОСМАЦИ
3. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА СРЕБРЕНИЦА	8. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ВЛАСЕНИЦА
4. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА УГЉЕВИК	9. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА МИЛИЋИ
5. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ЛОПАРЕ	10. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА БРАТУНАЦ

Šema 53. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsistem-Područno odjeljenje Bijeljina sa 24 pripadnikom³⁷²

³⁷² Transformisao i prilagodio autor, 04. 07. 2021.

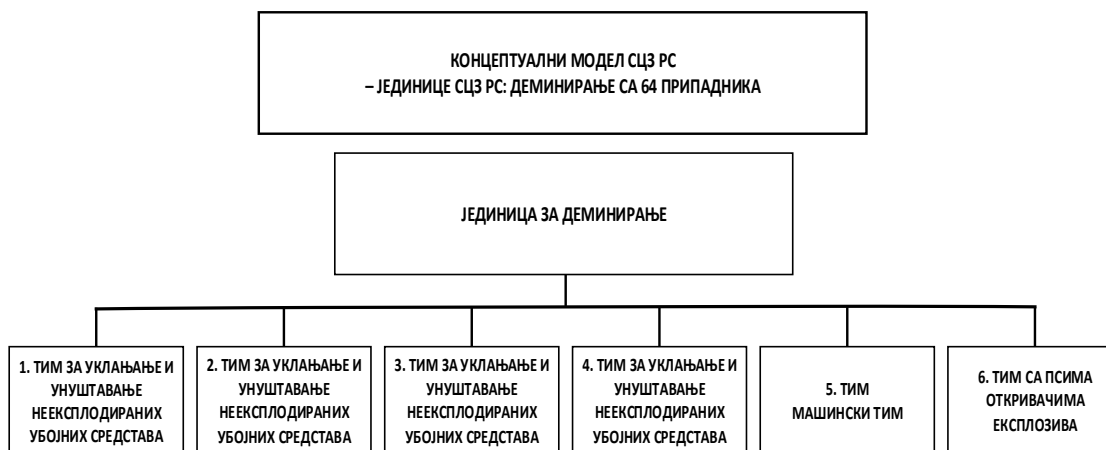
ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС – ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – СОКОЛАЦ СА 25 ПРИПАДНИКА		
КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ СОКОЛАЦ		
1. ЕКИПА 2 члана ГРАД ИСТОЧНО САРАЈЕВО	6. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ТРНОВО	11. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА РУДО
2. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА СОКОЛАЦ	7. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ИСТОЧНА ИЛИЦА	12. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА НОВО ГОРАЖДЕ
3. ЕКИПА 2 члана ОПШТИНА ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	8. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ХАН ПИЈЕСАК	13. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ЧАЈНИЧЕ
4. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ИСТОЧНИ СТАРИ ГРАД	9. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА РОГАТИЦА	14. ГРУПА 2 члана ОПШТИНА ФОЧА
5. ГРУПА 3 члана ОПШТИНА ПАЛЕ	10. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА ВИШЕГРАД	15. ГРУПА 1 члан ОПШТИНА КАЛИНОВИК

Šema 54. Tim za opsluživanje sirena za uzbunjivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Sokolac sa 24 pripadnika³⁷³

³⁷³ Transformisao i prilagodio autor, 04. 07. 2021.

<p align="center">ТИМ ЗА ОПСЛУЖИВАЊЕ СИРЕНА ЗА УЗБУЊИВАЊЕ СЦЗ РС – ПОДСИСТЕМ СЦЗ РС – ТРЕБИЊЕ СА 13 ПРИПАДНИКА</p>
<p align="center">КОМАНДИР ТИМА ЗАМЈЕНИК КОМАНДИРА</p> <p align="center">ПОДРУЧНО ОДЈЕЉЕЊЕ ТРЕБИЊЕ</p>
<p align="center">1. екипа 3 члана ГРАД ТРЕБИЊЕ</p>
<p align="center">2. екипа 2 члана ОПШТИНА БИЛЕЋА</p>
<p align="center">3. екипа 1 члан ОПШТИНА ГАЦКО</p>
<p align="center">4. екипа 1 члан ОПШТИНА ЉУБИЊЕ</p>
<p align="center">5. екипа 1 члан ОПШТИНА БЕРРКОВИЋИ</p>
<p align="center">6. екипа 2 члана ОПШТИНА НЕВЕСИЊЕ</p>
<p align="center">7. екипа 1 члан ОПШТИНА ИСТОЧНИ МОСТАР</p>

Šema 55. Tim za opsluživanje sirena za uzbuñivanje SCZ RS podsystem-Područno odjeljenje Trebinje sa 13 pripadnika³⁷⁴

Šema 56. Konceptualni model SCZ RS-jedinice SCZ RS: deminiranje sa 64 pripadnika³⁷⁵

³⁷⁴ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

³⁷⁵ Transformisao i prilagodio autor, 02. 07. 2021.

IZJAVA KANDIDATA O AUTORSTVU DOKTORSKE DISERTACIJE

Potpisani/a _____, iz
_____ (adresa)

IZJAVLJUJEM

da je doktorska disertacija pod naslovom

- rezultat mog sopstvenog istraživačkog rada,
- da predložena disertacija u celini ili u delovima nije bila predložena za dobijanje bilo koje diplome prema studijskim programima drugih visokoškolskih ustanova u zemlji i inostrantvu,
- da su rezultati istraživanja ispravno i akademski korektno navedeni, i
- da nisam tokom istraživanja i pisanja disertacije kršio/kršila tuđa autorska prava i koristio/koristila intelektualnu svojinu drugih lica kao svoju bez odobrenja.

U Sremskoj Kamenici,

datum

potpis kandidata

**IZJAVA KANDIDATA O ISTOVETNOSTI
ŠTAMPANE I ELEKTRONSKE VERZIJE DOKTORSKE DISERTACIJE**

Potpisani/a _____, iz
_____ (adresa)

IZJAVLJUJEM

da je štampana verzija moje doktorske disertacije pod naslovom

identična elektronskoj verziji koju sam predao/predala Univerzitetu Edukons.

Dozvoljavam da se objave moji lični podaci vezani za dobijanje akademskog zvanja doktora nauka/doktora umetnosti, kao što su ime i prezime, godina i mesto rođenja, i datum odbrane rada. Ovi podaci se mogu objaviti u publikacijama Univerziteta Edukons ili na elektronskim portalima.

U Sremskoj Kamenici,

datum

potpis kandidata

IZJAVA KANDIDATA O KORIŠĆENJU DOKTORSKE DISERTACIJE

Potpisani/a _____ (ime i prezime) ovlašćujem Biblioteku Univerziteta Edukons da u Repozitorijum Univerziteta Edukons unese moju disertaciju pod naslovom

koja je moje autorsko delo.

Disertaciju sam sa svim priložima predao/predala u elektronskoj formi pogodnoj za trajno arhiviranje. Moju doktorsku disertaciju pohranjenu u Repozitorijumu Univerziteta Edukons mogu da koriste svi koji poštuju odredbe sadržane u odabranom tipu licence Kreativne zajednice (Creative Commons, <http://creativecommons.org/>), za koju sam se odlučio/odlučila (zaokružiti samo jednu opciju).

1. Autorstvo
2. Autorstvo - nekomercijalno
3. Autorstvo - nekomercijalno - bez prerade
4. Autorstvo - nekomercijalno - deliti pod istim uslovima
5. Autorstvo - bez prerade
6. Autorstvo - deliti pod istim uslovima

U Sremskoj Kamenici,

datum

potpis kandidata